E. de M.S.
T. A

M.S. en 4.º pergamino bien tratado, con 258 hoj.s

Commentarii in Aristotelis Phisicorum libros octo.

Authore Josepho de Victoria et Davila.

Rotulata

Philosophia de Victoria. t. j.

Commentarij in Aris
Phisicorum Libros octo.

✠

Dei genitrici Optimæ Max. Mariæ semper Virgini, sine peccato originali conceptæ. Sacri.

✠

Authore Iosepho de Victoria et Pavila Toletano Societatis Iesu.

Antonius de Flores, et Leon Divi Pelagij M. Corduvensis Collega manu Scripsit Anno 1652.

LECTORI MEO

En, Amice Lector Philosophiam ingredimur, quae naturalis dicitur, et tota est in investiganda rerum natura. Gratulantur sibi quotquot scribunt, ubi ad Logicis ventum est, quod huma-niorphia praeterita Logica difficultas mulceat. Philosophiae campum appellant totum floridum, ubi non alumina, non sentes floribus minantur, non estus adurit, bruma non extinguit, mi-tior fortuna, caelum quod ipsum regionis felicitas descripsit. Gaudent insuper quod se credunt expeditos a billis Logicae laqueis subtilibus adeo, ut non nisi in ipsa captivitate sentiant. Animus securitati avidus, sibi portum fingit in Philosophia, illum veluti animum securis osculis adorant. Sed Oceani Logici cautus, et vada, scopulosque plurimorum naufragio infames, quasi de litore errore gravissimo despiciunt. Falluntur egregie, somniant quippe fe-licitatem illam, quam vigiles votis avidis exspectaverant, imago enim dulcis otiosae rei mentem sopitam false perambulat, crebrus experientia rerum ieiunus laborat hoc malo; Lavo-rant aeternum, sed vigiles manus nostras vacuas invenimus, cuiusque imagine novi periculi plenissimum fere stupuit. Credebamus sane, quod in Philosophia, quae tota est de corpore, difficultates eius veluti corporeae, manibus attractari possent, sed tamen manus, et oculos penitus effugiant. Experientia ipsa docemur, quod rerum facies mentit, semper rerum natura, si inves-tigamus, plurimum latet, mille accidentibus subtegitur intus natura, a sensibus manu ducit ad rerum naturam temperandam. Hisce namque in accidentibus toti manent, visus colori mi-nimum credit, fallit plurimum color, mens quaeque decipit, censum quod auro tegit, aurum cre-dit. Et nain interius frigore rigens putaret, si ... ad eius ignis in ipsis montis visceribus contemptus latere posset, per effectus naturam rimari tentamus, quasi effectus certa esset mensura tonius, nec tamen advertimus, quod ab effectu aliquantum, quod est rerum, colligi posit; praeterquamque partus non semper ventrem sequitur, ut loquebatur iuris prudentia, quoniam effectus noscunt plurimi causis degeneres, monstra decipiunt, arbores videmus indus-tria manu insitas, quarum fructus radicibus non rent, et tamen truncus inutilis in po-mis alienis sibi gloriatur, naturam ipsam naturam contumefactam oculi experimur, unde causa memendus suboriuntur non paucae, semel, et iterum decepti errores novos menti false sub-repentes ubique metuere oportet, nec tamen, bone Lector, mali dsulas, neque enim in animum induxi terricula menta tibi obiicere, atque expavescas, et instar in fantis magis in amplexum nostros. Monstra haec difficultatis natantia flocci ducere solitus es,

ingenium

ingenii quippe tuum ā naō optimē instructum ad difficiliora natū ē, difficultesque per se ipsi
causa erunt, 19° ad illa studia ... studiis tuis arderit ad pugnam ... pugnantium
victoria facile polliceri. De me nil spero, totum tibi fido, sicut hoc unum
ā te exposcam, ut faveas laboribus meis, placere tibi studui, et si voluisse in magnis
satis est ad gloriam, et voluisse tibi placere satis est ad veniam. Vale.

Liber 1us Physicorum de composito substantiali ipsius que principiis intrinsecis

Tractatus 1us

De corpore, ac de compositis substantialis principiis.

Disputatio 1a

Quid sit corpus, et quid spiritus?

Cap. 1um

Aliqua prænotantur.

Prænotandum est 1° quod inter omnes constat, quod sint entitates illæ, quæ de facto nomine corporis significantur, necnon et illæ quæ per nomen spiritus significantur; nomine corporis significantur plures entitates, quarum aliæ substantiales sunt, aliæ accidentales; imprimis significatur materia prima, significantur etiam animæ brutorum, deinde appellatur corpus quantitas, etiam si accidens sit a materia prima realiter distinctum, deinde qualitates plures accidentales, v.g. calor, frigus, albedo, nigredo, ubicationesque quotquot eiusdem entitates sunt in loco, ac denique durationes per quas durant, cum quo accidentia sunt realiter distincta a locatis rebus, et durantibus. Præterea nomine spiritus significantur quæ plures entitates, tam substantiales, quam accidentales. Significatur Deus Optimus. Dicitur enim spiritus Angelus, anima rationalis actus primus, et volitiones, ubi, et duratio Angelica

gratia

gratia sanctificans est.

2° praenotandum est, quod nomine corporis intendimus ab omnibus signare, aliquam rationem formalis, per quam omnis illa entitas, quae corpus dicitur, essentialiter differat ab illa omni, quae dicitur spiritus, et contra, ergo nomen spiritus intendit significare aliquam rationem formalis, per quam illa omnis entitas, quae de facto datur, et spiritus dicitur, essentialiter differt ab omni illa, quae corpus appellatur.

3° 3° praenotandum est, quod non constat inter omnes, quaenam sit illa ratio formalis, per quam entitas, quae corpus appellatur, sit formaliter corpus, neque constat, quaenam sit ista ratio formalis, per quam entitas, quae appellatur spiritus, sit formaliter spiritus. Super hac re tot sunt sententiae, quot capita.

4° praenotandum est, seu potius colligendum ex dictis, quod ratio formalis, per quam entitas, quae appellatur spiritus, est formaliter talis, erit aliquod praedicatum, quod reperitur de facto in entitate qualibet, quae dicitur spiritus, et minime reperitur in aliqua illarum entitatum, quae appellantur corpora. Similiter ergo ratio formalis corporis erit aliquod praedicatum, quod reperitur in qualibet entitate, quae de facto datur, et appellatur corpus, ac minime reperitur in qualibet entitate, quae de facto sunt, et appellantur spiritus. Nomine, neque ab omnibus intenditur signare per nomen corpus aliquod praedicatum, per quod omne corpus, quod de facto datur, essentialiter differt ab omni spiritu, qui de facto est, et nomine spiritus aliquod praedicatum, per quod spiritus omnis, qui de facto datur, essentialiter differt ab omni corpore, quod de facto datur. Essentialiter differt, quod erit aliquod praedicatum ratio formalis corporis, quod in omni entitate, quae corpus de facto dicitur, reperitur, et minime invenitur in aliqua entitatum, quae de facto spiritus appellantur, et ratio formalis spiritus erit aliquod praedicatum, quod invenitur in omni entitate, quae de facto spiritus dicitur, et non reperitur in entitatibus, quae de facto corpora nominantur.

5° praenotandum est, quod non datur medium inter corpus, et spiritum, id est, quod omnis entitas, aut corpus dicitur, aut spiritus, neque divisio entis in corpus, et spiritum, adaequata est, cuius ratio nulla est alia, nisi quia inventores istarum vocum, corpus, et spiritus, intendunt signare essentias oppositas, ut inter illas medium non sit, quod quidem constat ex arte antiquioribus philosophis. Unde colligitur quod et exemplum dividi esse, altera explicari debet per aliquid nativum, sive physicum, sive logicum, sicut explicant rationes formales substantiae, et accidentis, sensibilis, et insensibilis, viventis, et non viventis. Denique praenotandum est, quod si semel admittatur ratio divisionis corporis univoca perfecte, ea recte definiri non potest per disiunctum formale, quod explet media essentialiter differentia

differia, vt essalit differia, neq per disiunctm virtuale 1º d. v, d, quod equivaleat disiuncto frali explanti plura essalir differia, vt talia. Pr: quia vis defitio fralis, quae sit eiusd vitiosa é: 9º ... Pr ans: Si datur p disiu frale, q explet plura, vt plura essalit diffa, n é una defitio, s. disiuncty explurib: 9º n é una defitio recta: Pr ans, nq explant plures esse, vt essaliter differentes, s. plures eses qus explant, vt essalit diffes explanto plures defitiones: 9º verbaquas fralit explet plures eses, vt essalit diffes sunt plures defitiones frales, nq quilibet esse diversa defitio venit. Praeterea si defitio fralis traderet p disiu virtuale, q equivaleat disiu frali explanti plura, vt plura essalir diffa, esset equivoca: s. ois defitio fralis equivoca vitiosa é: 9º et illa vitiosa esset. Pr minor: idea vox una equivoca é, quia signat plura essaliter diffa, vt essaliter diffa, q patet in voce ista Canis s. eiusd defitio traderet p verba significantia plura essalit diffa, vt talia: 9º traderet p verba equivoca.

Ex verò q corpus in ea sentia rōs cōs corporis admittente, defiri nequeat p disiu, explany verba essalir diffa vt talia, qualiscumq roe id fiat, sive p disiu frale, sive p virtuale, p e in paritari: defitio frale rei ac defitio fralis rei ad invicem convertunt, hoc é, sunt voces oio equipollentes: 9º defitio frale ac defitio fralis corporis debent esse equipollentes: 9º idipsum debent explare, s. vox corpus, quae defitio frale corporis é, in ea sentia n signat plura, vt plura essalit diffa: 9º defitio fralis corporis nequit in ea sentia explare plura vt plura essalit diffa. Pr ans, vox corpus, in eiusd sentia n é trus equivocus, s. vox perfecte univoca, id é, explans rōs cōs corporis perfecte univoca, in qua plures conveniunt, quin explet illud p q essalit differunt eiusd plura: 9º vox corpus n signat plura essalit diffa vt talia: 9º si semel admittat, q nomen corpus é univocus, id é, signans rōs cōs corporis perfecte univoca, ea rō deferri debet, p unius defitiones, quae de trate signet rōs cōs eiusd, in qua plura conveniunt, quin explet diffas essales, p quas eiusd plura differunt.

Cap. 2.

Praeponunt defitiones, quae corpus explant p ordine ad quantitatem.

Arriaga

Arriaga disp. 1ª de aia sectione 4ª Sub-

sect. 6ª Corp. ita definit: è substantia p se impenetrabilis cum alia eiusdem speciei. Contra

definitionem istam è 1º: q. n. convenit oi corpori; nec enim convenit accidenti corporeo, calori v.g.,

quamvis ad rōnem corporis pertineat: q. sit substantia. Contra è 2º: quia aia equi v.g. è corporea,

et tamen per se è penetrabilis cum alia aia equina, quae quidem è eiusdem speciei; per accidens è n.

aia equina A, q. impenetrabilis sit cum aia equina B, quamvis hoc idem provenit ab extra,

videlicet ab eo, q. naturaliter simul esse n. possunt duae aiae equinae in eadem materia. 3º: gradus

unus caloris è eiusdem speciei cum alio gradu caloris, et tamen naturaliter penetrantur in eodem subiecto.

4º: dos subtilitatis debita beatorum corpori, è corporea, et tamen è penetrabilis cum alia

dote subtilitatis eiusdem speciei. Contra è 5º: definitio haec traditur p dictum virtuale, id è,

per verba, quae aequivalent dicto formali explicanti essentiales differentias corporis: q. vitiosa è. Conf. pa-

tet ex dictis capite praecedenti. Respondeo: hoc nomen impenetrabilis, significat substantiam,

quae ex sua exigentia intrinseca repugnat formaliter naturali penetrationi, v.d. quantitatem, si ea n. sit rea-

liter distincta à materia 1ª; seu substantiam, quae tamen ab aliquo sibi intrinseco extra repugnet

penetrationi, v.g. aia equi, quae tamen è impenetrabilis ab extra, v.d. à quantitate,

p impenetrabilitatem istam sunt essentiales differentiae: q. de facto illa aequivalet dicto formali explicanti essentiales

differentias corporis.

impenetrabili

Contra 2º: abstrahi nequit rō dispersae univoce impe-

netrabilis ab eo q. ab intra, et essentialiter è impenetrabile, et ab eo q. è impenetrabile tamen

ab aliquo sibi intrinseco extra: q. n. explicat rōnem corporis, seu differentias essentiales corporum. Antecedens

pt 1º: illa duo n. aequivalent uni cuidam enti, quae haberet esse impenetrabile aliquo certo,

et determinato modo: q. n. conveniunt univoce in ipso impenetrabilis. Probatur: si poneretur in rerum

natura ens, quod precise esset impenetrabilis, vel talis esset ab intra sua essentia, vel non, sed tamen

ab extra; si 1um: aia equi n. aequivaleret illi, si 2um, quantitas n. aequivalet: q. Cons.

Pr 2º idem antecedens: q. quantitas sit impenetrabilis formaliter è, q. sit quantitas, id è rō formalis impe-

netrabilitatis naturalis: q. si definiamus corpus per gradum impenetrabilitatis, quem participat quantitas,

definiendum erit: è rō formalis impenetrabilitatis naturalis: sed haec definitio n. convenit aiae equi, quae

dici nequit participare corpus impenetrabilitatis: q. n. conveniunt univoce in illo praedicato, v.d.

impenetrabilis. Modo autem n. disputo an definitio illa quantitatis exacta sit. Praeterea Cons.

illa n. conveniunt univoce in praedicato A, v.g.: quia n. convenit eadem definitio praedicati A: q. Cons.

Idem Author, ut amittat nonnulla ex superioribus

vitet

Quibus assensit loco citato, se inde fitione superiori, solus desinisse corpus q.d. prie corpus e,
et aut res mals, seu corporeg incoi, atq. d. solus substam esse prie corpus, accidens vero
n. esse prie corpus, s.d. res corporeg, additq. q. male, seu corporeg incoi, ut abstrahit
a substa, et accidents desiendus esse hac roe: corporeg e, q.d. e impenetrabile
cu alio ente eiusd. speciei, f. commensurat cu re hoc modo impenetrabili: ista
desitio plane vitiosa e, utqus tradita sit per dictus frate, explaras essaly differ corp,
qus corpora dicunt: q.o nomen corpus e equivoce ad hoc, f. illud corpus: q.o n. ex-
plat rog cos perfecte univoc corporei. Pt. coa: q.o n. explat id in quo conveniunt,
s.d. ea, in quibus essaliter differunt: q.o verba illa desitionis n. tradunt ung desitiones
corporei, s.d. duas desitiones corporeg essalit differentes. ....

4 Hic accedit, q.o ipse Arriaga fatetur
aliter n. posse corporeg incoi definiri: unde infero: q.o n. dat ro cois perfecte univoca
corporei. Pt. coa: illa n. conveniunt univoce, qus nequeunt desiri, una, et eady desitione
essali: q.o etc. Unde 2.o infero: q.o peccavit Arriaga in desiendo corporeo incoi: si semel
admittat n. dari ros cos univoca corporei: Probo coa: si n. dat ro cois perfecte univoca
corporei, n. dat corporeg incoi: q.o tradenda n. fuit desitio corporeo in coi. Probo: hoc ipso q.d. n.
det corporeg in coi perfecte univoc: vox corporeg equivoca e: q.o proprie addenda erat voci cor-
porey alia vox, ex vi cuius detraret ambiguitas vocis, ac siliter desitio erat formidanda
pro signato vocis q. detrato, sicut petens desitiones cantes, peti debet prius: Canis alius terrestris,
alius celestis, alius marinus: Canis terrestris, e ainal latrabile etc. Denique contra e,
quia gratis oio distinguit inter corpus, et res mals, seu corporeg, admittit entia media inter
corpus, et spiritus, in qua accidens corporeg in ipsius sentitia, neq. corpus e, neq. spiritus, coenti
qd dicit accidens spirituale, neq. corpus esse, neq. spus, s.d. res spirituales, q.o quidq. e
contra cos loquendi modus antiquiores invenientius, coexistentes: corpus, et spiritus.

5 Oviedo controversia 1.a decaia, puncto 5.o s.o
2.o, ut vitaret disiunctas esse inde fiendo corpore, illud etiq. desiuit: corpus e ens quod,
cui in statu, qui natiter illi poe accidere, essalit roe intre repugnat penetratio cu alia
eiusd. speciei oiuo a se divisa. Desitio hec longa nimis, et obscura reiicienda e
ex illa ultima verba: oio a se divisa conatus effugere arcus superius facus de gradibus caloris,
quoniq. 1.us gradus repugnat penetrari cu 2.o, sibi n. unito: s.d. contra e: nq. etsi 2.q
gradus n. uniret 1.o, ipso posset penetrari. Roe quia unio intensionis neq. ab

extro

q. stro

divisa

extra [illegible] gradus caloris penetrabilis, absque [illegible] generare aliquas [illegible] subtilitatis, et quo redderet penetrabilia, quae impenetrabilia erant. Deinde [illegible] eundem certum [illegible] [illegible] [illegible] fieret [illegible] facta [illegible] corporeis, ac de [illegible] subtilitate. Unde si [illegible]: si [illegible] columna D, divinitus conservaret in unita materie [illegible], [illegible] columna C, in [illegible] materie [illegible] naliter penetrarent [illegible], neque miraculum [illegible] [illegible] penetrarent, [illegible] enim miraculum [illegible], quod [illegible] D in unita materie [illegible] [illegible].

6 Pluresque [illegible] [illegible] aliquid, neque ab aliquo sibi metaphysice extra repugnat penetrat[io] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] repugnat. [illegible]: [illegible] extrinseca [illegible] repugnaret [illegible] [illegible]: [illegible] quantum non repugnaret in illo casu penetrat[io] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] repugnat ad summum [illegible] [illegible] sua [illegible] [illegible]: [illegible] penetrent, [illegible] [illegible] [illegible]: quod non repugnaret [illegible] penetrationi, [illegible] unioni, [illegible] [illegible] repugnaret penetrationi ex [illegible] repugnaret unioni, contra est: materia [illegible] repugnaret [illegible] unioni [illegible] realis: [illegible] realis corporis est. [illegible] [illegible] repugnaret [illegible] [illegible], [illegible], quod uniret [illegible] ipsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] penetrarent sub, sed hoc [illegible] [illegible] [illegible] corporis sit: ergo [illegible] realis corporis est.

7 Contra [illegible] est: definitio illa tradita [illegible] virtuale [illegible], idest equivalens disiunctio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corporis: quod [illegible] definitio [illegible]: [illegible] [illegible] intrinsece [illegible] [illegible] perfecte [illegible] [illegible] corporeitatis [illegible] [illegible] corporis: quod est [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] verbis, ait [illegible]: illud autem intrinsece intelligo [illegible] ipsius entitatis, seu ratione alicuius entitatis, quae illi intrinseca est: ecce [illegible] [illegible] [illegible] corporis, cui equivalent illa verba definitionis, cui ratione intrinsece repugnat. Unde infero: quod alia entitas [illegible] corporis est, quia [illegible], et ab aliquo sibi metaphysice intrinseco repugnat penetrationi, et alia entitas [illegible] corporis est, quia ratione alicuius sibi metaphysice extrinseci, idest, a se realiter distincti, repugnat penetrationi: quod non conveniunt univoce in hac repugnantia. Probo [illegible]: una repugnantia ex illis est intrinseca metaphysice, atque identificata uni entitati, et alia repugnantia non est identificata alij entitati: quod [illegible] entitas non participat proprie [illegible] repugnantis. Probo [illegible]: ut illius [illegible] participaret proprie, debebat illius [illegible] [illegible] identificatus: [illegible] illius [illegible] identificatus: quod non participat proprie [illegible] illius [illegible].

8 Confirmatur: tota haec repugnantia [illegible] proprie, atque

identificata

identificata quantitati, eadem quod repugnantia est, quae denominatur methaphisice extrinseca repugnantis aliis lineis quinque: ergo sola quantitas est proprie, et quidditative repugnare, alia vero linea solum est denominative repugnare; sed idem est essentialiter, et quidditative tale, et id quod solum est denominative est tale, ut distinctum ab alio quod sibi methaphisice extrinseco, non conveniunt univoce in ratione illius talis: ergo illa duo repugnantia non conveniunt univoce in esse repugnantis. Confirmatur: si duo illa repugnantia convenient univoce in esse repugnantis, illa etiam convenient univoce in uno praedicato, et ipsi eiusdem praedicati ab uno participet per identitatem, et ab alio solum per denominationem extrinsecam, hoc est, solum dei ipso diciposset eiusdem praedicati per denominationem extrinsecam, quod quidem absurdum est; aliter non paries, et albedo, quae inhaeret ipsi parieti convenirent univoce in esse disgregativi visus, nam sicut albedo seipsa, et a praedicato sibi methaphisice intrinseco disgregat visum, ita paries a praedicato sibi methaphisice intrinseco, ut dictum est, ab albedine, denominatur disgregare visum, quod quidem absurdum est.

Superest adhuc definitio alia, quae excogitata est a viro ingenioso, qui quidem suam definitionem in haec verba concepit. Corpus est: Ens formaliter, quantum est ex se exigens intrinsece sibi quantitatem. Verum haec definitio etiam refellenda est, impugnanda quod primo, quia tradit per disiunctionem virtuale equivalentem disiunctioni formali explananti essentiales differentias corporum. Imprimis non explanat rationem perfecte univocam corporis, quod sic probo: ratio formalis corporis constituitur illo praedicato, videlicet exigere sibi intrinsece quantitatem: nunc rogo: in quantitate quidem est formaliter exigere quantitatem sibi intrinsece? Teneris recte, est formaliter habere secum identificatam quantitatem: ergo est formaliter, et est quantitas: ergo quantitas ideo formaliter corpus est, quia est quantitas: sed alia linea non est quantitas: ergo alia linea non est corpus: ergo alia linea, et quantitas non conveniunt univoce in esse corporis. Confirmatur: bene valet: homo ideo formaliter rationalis est, quia est principium rationis: equus non est principium rationis: ergo equus non est rationalis: ergo equus et homo non conveniunt univoce in esse rationalis: ergo similiter in nostro casu.

20 Rogo iterum: in alia linea quidem formaliter exigere intrinsece sibi quantitatem? Debes esse formaliter dicere transcendentalem ad quantitatem realiter a se distinctam, per quam requiritur ita petit quantitatem, ut si ab illa separetur, inferat violentiam aliis lineis: ergo alia linea ideo formaliter est exigens sibi intrinsece quantitatem, quia est res transcendentalis etc.: sed alia linea ideo formaliter corpus est, quia est exigens etc.: ergo alia linea ideo formaliter corpus est, quia est res transcendentalis ad quantitatem etc.: sed quantitas non est res transcendentalis ad quantitatem: ergo quantitas non est corpus. Tandem concludo, quod illa verba definitionis equivalent his: corpus est, ens transcendentaliter respiciens quantitatem etc., aut est ens quod est quantitas: loco in hoc disiunctio explanat essentiales differentias corporum, quarum esse quantitatem, et esse transcendentalem ad quantitatem essentialiter diversa sunt: ergo illa definitio equivalet disiunctioni formali explananti differentias essentiales corporis: ergo vitiosa est.

Confirmatur primo:

Confirm. 2°: exigere quantitatem, et participare quantitatem, formaliter est exigere determinate ergo, et exigere quantitatem, quod participat aliquid, est formaliter exigentia [illegible], scilicet petere ergo, et petere [illegible] sitienti ad [illegible], non conveniunt univoce inter potentias [illegible]: quod est [illegible]. Probatur minor: petere ergo aliquam rem est formaliter esse [illegible], sicut in hoc [illegible] petat ergo [illegible] realiter, quod si [illegible] realiter petere physice aliquam rem est formaliter esse [illegible] qui realiter [illegible]: scilicet esse [illegible], et esse aliquid dicitur [illegible] obtinere, non conveniunt univoce: quod sit [illegible] in nostro casu exigentia quantitatis, et exigentia aliquid, quod non conveniunt univoce. Confirmatur 2°: posse ergo esse lapidis, et [illegible] physice ad [illegible] lapidis [illegible], non conveniunt univoce inter potentias: quod posse ergo esse lapidis est formaliter esse lapidis, et [illegible] physice [illegible] ad lapidis [illegible] formaliter producere lapidem, scilicet esse lapidis et posse producere lapidem non conveniunt univoce: quod est [illegible]. Similiter dicendum est in nostro casu petere ergo, et petere physice, nam [illegible] est [illegible] [illegible].

12 Impugnatur 2° [illegible] definitio, [illegible] verum esse dicere quod quantitas [illegible] formaliter corpus est, quia est quantitas, nihilominus tamen si [illegible] in quantitate definire [illegible] corporis, quod participat, vitiose definiremus [illegible] hunc modum: [illegible] corporis formaliter est quantitas [illegible] quantitas non solum dicit [illegible] corporis formaliter, scilicet [illegible], qui non est formaliter de ratione corporis, [illegible] esse accidens in nostra sententia, et [illegible], esse quid [illegible] [illegible] idem [illegible] cum [illegible] 1°, et esse [illegible] a [illegible] sibi [illegible] [illegible] formaliter, et [illegible] repugnans penetrationi, quod [illegible] dicendum est in ista [illegible], non esse de [illegible] formaliter corporis, [illegible] aliquid [illegible] non habet [illegible], et tamen corpus est. Confirmatur doctrina haec a paritate. Licet hoc [illegible] admittatur ut verum: homo ideo formaliter est realis, quia est homo, adhuc tamen si [illegible] realis definiamus [illegible] esse hominem, vitiose definiremus, [illegible] homo, et realis, [illegible] definitio, et definitum, [illegible] non convertuntur ad invicem, quia homo non solum dicit [illegible] realis, scilicet [illegible] [illegible] non dicit [illegible] realis: quod similiter in nostro [illegible] formalis corporis, nequit definiri [illegible] esse quantitatem.

Cap. 3.

Referuntur aliquot definitiones, quae corpus explicant per divisibili= tatem in partes integrantes

Supponimus

1 Supponendum est 1° quod divisibilitas rei in quantum ... puncta
ut opinio cuiusque fuerit, est compositio plurium partium, ac punctorum inter se unitorum, quod qui-
dem abstrahit ab eo, quod uniantur unione intensionis, in eadem subiecti parte, aut unione
extensionis in diversis partibus subiecti. Unde alia dicitur compositio intensionis, alia compositio
dicitur extensionis: compositio, seu divisibilitas intensionis est multiplicatio partium, seu punctorum
in eadem parte subiecti unitorum unione intensionis; modo non disputo an unio intensionis, et unio
continuationis sint realiter ex intrinseco, quod physice diversae, an non, sed hoc praecise, quod partes unitae, seu
puncta capacia intensionum componere, quae in diversis partibus subiecti erant, denuo collocentur in
eadem parte subiecti, dent intensionem, unionemque denuo denominent extrinsece unionem intensionis, quam antea
denominabant extrinsece unionem continuationis. Compositio, seu divisibilitas continuationis, est mul-
tiplicatio partium, seu punctorum, quae ita uniuntur, ut unum sit extra aliud locum, haec autem divisibilitas
vocatur in partes integrantes, et in ordine ad illam explicant compositionem, quae per divisibilitatem partium
ipsum explicant.

2 Supponendum est 2°, quod haec omnia distincta sunt: divisibilitas par-
tium, extensio localis partium, quantitas partium: divisibilitas ut supra diximus est multiplicatio
partium, sive quaelibet illarum sit extra locum alterius sive non, sive sint impenetrabiles, et quantae,
sive non a quibus omnibus abstrahit. Unde indivisibile dicitur e contra, illud ex quo nullis partibus,
seu punctis constat. Extensio localis partium est illa formalitas per quam actualiter una est extra locum alterius.
Quantitas partium est formalitas per quam quaelibet pars repugnat penetrari cum alia: quapropter extensio
localis non consistit formaliter in quantitate, quia saltem divinitus dari potest extensio localis partium a-
blata quantitate, quae quidem extensio localis manebit, hoc ipso quod pars quaelibet retineat locum,
quem antea habebat; si quantitas sit accidens realiter distinctum a materia, ac deinde saltem divinitus potest
manere quantitas, quin maneat localis extensio, nam si partes quantae divinitus penetrentur, da-
bitur quantitas, non autem extensio localis.

3 3° Supponendum est, quod corpus apud mathematicos illud
solum dicitur, quod habet tres dimensiones, longitudinem videlicet, latitudinem, et profunditatem, quod
quidem corpus constituitur punctis, lineis et superficiebus, punctum est illud constitutivum compositionis mathematici, quod
est omnino indivisibile, totiusque dimensionis expers, quod neque longum est, neque latum, neque profundum.
Linea, quod in corpore mathematico est longum, sed neque latum neque profundum, constat quoque pluribus
punctis: superficies est illa, quae lata est et longa, sed minime profunda, constatque
pluribus lineis, ac denique corpus mathematicum constat pluribus superficiebus, unde longum est,

latum,

Lapset p fundy. Acceptio ista corporis n'e adrę phicą; Phy. n. noine corporis intelligit illud qd contrat, qui abs spiritu delinquit; sive illa sit indivisibilis, sive sit divisibilis.

4 Igitur int AA, qui corpus explant p partes integrantes hoce, p divisibilitate in partes integrantes, I 9 se se offert acutissimus Hoz quest. 1a. p. q. 52 disp. 188 a capite 7o, n. 3o, ubi exco, qd presentia localis Angeli mortus est divisibilis, constans qd partibus integrantibus, arguit illud fore corporea. Prefterea Hurt. de aia disp. 2a, distinguit int corpus et corporeum, intr. eandem disp. sect. 3a, sub sect. 4a, corpus esse substantiam absolutam p se subsistentem, compositam integraliter, et sub sect. 5a corporeum sic defit: ē ens intrē expectans ad compositionem integrantem substantię, aut quantitatis. Hic opinandi modus displicet imprimis; quia n oine corpus n intelligitur, illud qd ē entas et ab spiritu distans, neq. ab illo abstrahitur cog perfecte univoca, cu tamen aliunde existimet dari eius

n° 30

ratione cog.

5 Displicet etia ideo Aut qd defimit corporeum, 1o quia def.o tradita p disiunctas frale, q. quis debiti e in defisione evitandas; ait. n. substantię, aut quantitatis. Unde sic arguitur: I. ro corporei sufficient salvari in eo praecise qd sit ens intrē expectans ad compositionem integrantem, s. n, s. ulterius in eo qd pertineat ad compositionem integrantem substantię, aut quantitatis: sic: ergo reliqua verba superfluunt in defisione, nq verba, quę supersunt dividunt corporeum in essentiales differentias, coenterga sunt divisio corporei, n cautę defitio, si tu dixerit: qd pars. I. puncti quantitatis ideo fratione ē corporeum, quia intrē spectat ad compositionem integrantem quantitatis: ego qa ē pars integrans quantitatis, s. hoc minime convenit aie equinę: qd aia equina n ē corpus. Pret.a displicet defitio, quia ab ipso authore dat p spiritualitate, qui ita defimit: ē, quę caret compositione integranti. Unde infero: qd punctus mt ē res spiritualis ē. Probo cog.: punctus mt caret compositione integrante: qo res spiritualis ē; ans constat, nq punctus ē indivisibile, coenterga caret oi compositione.

6 Si reat, qd per le carere intelligenda ē illud qd nequit integraliter componere, punctus aut mat. potest integraliter componere. Inde n ē res spiritualis. Contra 1o: qd formalis explicatio compositionis corporis p le carere, nq illa verba: res, quę caret compositione integranti, videntur sonant illam rem, quę actu n componit integraliter, idē, n constat partibus, neq puncti integrantibus. Contra 2o: qd quęlibet res hoc praecise qd posit esse pars

corporei

integrans

integrary e corporea: q.o eo precise q. d possit Uniri cgalia re, itaq. Una sit extra locu alterius erit corporea; s.d. Ubicationes Angelice, si forte dent diste creat ab Angelo Uniri possunt, aut de facto Uniunt in forse etiam quae libet e extra locu alterius: q.o Ubicationes Angelicae corporee sunt; si neges, ani, quoad Utramq. partem, illud probo, quoad primam, quia gratis omnino negat, q.d. Uniri possint q.d. Unum Unarum spiritualis cgalia Uniat, in arguit, q.d. sit corpus; q.d in intensione gratie sanctificantis patet. q.d q.i Uniant, itaq. d. Una sit extra alterius locu, n' arguit ro corporis, neq. enim e imperfectius, q.d Uniant res spirituales in diversis locis: quam q.d Uniant in eodem loco.

7 [illegible] : n' repugnat, q.d aia r.alis Uniat toti corpori humano per plures Uniones spirituales, itaq. d per singulas Uniones Uniat singulis partibus: hoc e manifestum. Insuper n' repugnat, q.d Uniones illae spirituales Uniant int se, s.d eo ipso componenti Unum divisibile, et extensum, U, d.t constare partibus integrantibus, et localiter extensis, et tamen spirituales essent: q.d ro spiritus n' consistit in eo q.d n' componat partibus integrantibus. Resp: hoc tantu repugnare q.d. U.d.t Uniant inter se Uniones illae, nam eo ipso essent, etsi n' essent spirituales, essent, Ut supponit, n' essent, nam integraliter componerent aliquid divisibile, et extensum. Contra, ro corporis debet stari in aliqua imperfectione, cuius capax n' e spiritus: q.d Uniones illae n' essent corpus eo precise q.d inter se Unirent localiter extensae. Probo cons.: si Unirent mediate parte subti, n' ideo essent corpus, q.d patet in extensione qualitatis spiritualis, U.d.t gratiae; s.d q.d Unirent in diversis partibus seu locis, n' diceret maiorem imperfectionem: q.d n' illa cuius incapax e spiritus. Prob.t minor: q.d spiritus [illegible] intensior, maiorem imperfectionem, quam q.d Una res spiritualis Uniat cgalia re spirituali extensive, nam substantia spiritualis Uniri potest rei corporee, imo et intensive habere, quia perfectiore accidenti spirituali, s.d spirituali rei, n' repugnat Uniri intensive: q.d neq. Uniri extensive cu alteri spirituali &

Aliarum corporis de
Anitony impugnatio.

A Reve-
rendo Padre
Iosepho de
Victoria, et
Davila, Tole-
tano Soc.tis Iesu
dictata.

" Decembre

8 Recentiores alij corpus ita definiunt, e(st) q(uod) dicit habitudinem intrinsecam ad trinam dimensionem. Contra istam est 1º: q(uia) convenit rei spirituali, q(uod) sic probo: dicere habitudinem intrinsecam ad trinam dimensionem, ut iacet, idem est atq(ue) dicere respectum intrinsecum ad trinam dimensionem, seu actum intrinsecum attingentem corpus trinae dimensionis, et rem corpoream. Probo cons(equentiam): ... actus intrinsecus dicit respectum intrinsecum transcendentalem ad obiectum, s(e)d obiectum e(st) trina dimensio, seu trinae dimensionis: ergo dicit respectum intrinsecum ad trinam dimensionem: ergo dicit habitudinem intrinsecam ad trinam dimensionem: ergo corpus est. Si Alea(?) dicere habitudinem intrinsecam dimensionem, non ita intelligendum est, s(e)d ita q(uod) idem sit, atq(ue) ... esse ... , posse ... trinam dimensionem. Contra est 1º: q(uia) illa definitionis verba aliter intelligenda sunt, atq(ue) sonant, ut iacent accepta in ... sermonis rigore: ergo definitio est obscura, et utitur vocibus improprijs. Contra est 2º: nam si ea accipiant in 2º sensu, s(ed) ... q(uod) e(st) ... , idem est atq(ue) q(uod) potest, quam est esse, seu ipsi non repugnat ... trinam dimensionem, s(ed) q(uod) ... trinam dimensionem, itaq(ue) si actualiter illa non ..., inferatur ipsi violentia.

9 Si ... dixeris: q(uod) ubi Angelicum, quod ... Angelus occupat spatium divisibile, est corpus, q(uia) quidem ubi, impressorum sentia, est accidens spirituale distinctum realiter ab Angelo. Probo cons(equentiam): ubicationes illae possunt inter se uniri, s(e)d ... quodlibet illarum ... trinam dimensionem: ergo corpus est. Si ... dixeris unionem illam spiritualem, quibus ubicationes unirentur, ita possent ... trinam illam dimensionem, ut neque supernaliter possent existere, quin illarum quaelibet unionem ... trinam dimensionem: ergo ... quaelibet illarum, neque supernaliter existere potest absque extremis, quae unit: ergo nequit existere quin ... ubicationes, quas unit, insuper ubicationes illae, quas unit, neque divinitus possunt esse in eodem loco: ergo ... erunt extensae, una ... extra locum alterius, si existat, ... erit: ergo ... quaelibet illarum unio, ita ... dimensionem, q(uod) neque divinitus existere possit, quin actualiter illa ...: ergo corpus erit. Contra est denique: nam si ... dicat, definitio illa convenit toti corpori completo et integro, humano ... , q(uod) ita probo: ipsi corpori completo, et integro non convenit q(uod) ... activae trinam dimensionem, itaq(ue) si non ... actualiter, ipsi violentia inferatur, nam corpus humanum integrum de facto ... in statu naturali ... , quin actualiter ... activae trinam dimensionem.

10 Traddit ... ab alijs ... : cui convenit ... intra trinam dimensionem

dimensionis, quae quidem definitio est a Zeno refellenda, quia nomine constitutionis signatur aut constitutio activa, ut est punctum, aut passiva, ut est partes constitutae, ut stabilimus. Ad argumentum explicatum: quod differentiae istae tradit pro distinctione virtuali aut aequivalenti distinctioni formali explanti essentiales differentias corporis. Probo consequentiam: constitutio activa et passiva non conveniunt univoce in ratione constitutionis: sed differentiae sunt essentiales, per quas differt id quod constituit et id quod constituitur: quod erat. Probo antecedens: quod puncto conveniat constitutio intra trinam dimensionem formaliter est, quod petat constituere trinam dimensionem per habitudinem intrinsecam ad illam realiter a se distinctam; quod autem parti conveniat constitutio intra trinam dimensionem formaliter est, quod pars induat formaliter punctum a quibus constituitur: sed haec duo formaliter talia essentialiter differunt: quod sunt essentiales differentiae illorum quae corpora nominantur.

11 Veniunt alia definitio corporis excogitata est in hunc modum, corpus est, quod sibi petit intrinsece constitutivum dimensionis, quae quidem verba explanantur ab ipsis. Ad argumentum hac ratione: quod sibi petit intrinsece, idem quod constituit constitutivo dimensionis. Quod constituit, corpus est, quia seipso constituit, et ipsum est constitutivum dimensionis, et pars etiam corpus est, quia puncto constituitur. Contra istam est 1o: quod punctum ideo formaliter corpus est, quia est constitutivum trinae dimensionis. Probo consequentiam: nam hoc petit, et petere logice sibi formaliter idem est, id quod petit et id quod petit: deinde infero: quod definitio illa vitiose definit rationem corporis quae puncto convenit. Probo consequentiam: si quis definiret hominem hac ratione: homo est ens quod petit intrinsece animal rationale, vitiose illud definiret, nam licet verum sit quod homo petit logice esse animal rationale, adhuc tamen clarius definiret hominem, ac brevius hac ratione: homo est animal rationale: quod similiter in nostro casu definiret clarius corpus, idem rationem corporis quae quidem convenit puncto: est constitutivum dimensionis, quia punctum ideo formaliter corpus est, quia est constitutivum dimensionis, ut stabilimus et adversarius asserit.

12 Confirmatur: Ly petit intrinsece, verba sunt obscura satis et aequivocatione plenissima, nam et est intrinsece petere logice, et est intrinsece petere physice per vim [illegible] translatam, quorum neutrum satis explicatur per ly petit intrinsece, et quomodo utrumque essentialiter differat: quod verba illa definitionis aequivoca sunt. Praeterea ly intrinsece non satis percipitur, an solum se teneat ex parte exigentis, idem quod ab intrinseco petat, an vero se teneat etiam ex parte rei quae petitur, quae quidem duo longe diversa sunt.

13 Contra est 2o: ideo punctum est corpus formalissime, quia petit logice constitutivum dimensionis:

quod ideo

quorum
[illegible]

[illegible] spiritui [illegible] dimensioni; [illegible] corpus [illegible] partes [illegible], quia [illegible] et [illegible] corpus [illegible] expansio [illegible] 13, [illegible] corpus per [illegible] 13. [illegible] expansio [illegible] Angelo [illegible] quantitate [illegible] corpore [illegible] expansio [illegible] expansio [illegible] 13, [illegible] Angeli [illegible] absurdis, [illegible] denominationem [illegible] absurda [illegible] inferre. Cap. 4 rationis corporis perfecte univoca non datur, bene tamen rationis communis spiritus.

Cap. 4

Ratio communis corporis perfecte univoca non datur bene tamen ratio communis spiritus.

Ipso iam titulo capitis, ratio communis perfecte univoca corporis, et ratio spiritus perfecte univocalis, [illegible] patiat, quod [illegible], unde [illegible] statuit. Igitur [illegible] nomine spiritus [illegible] intendimus significare [illegible] spiritus [illegible] corpore, [illegible] auctore [illegible] sint, [illegible] spiritus. [illegible] conceptus [illegible] nomine spiritus intendimus significare aliquam [illegible] de facto inveniatur in entitate quarum [illegible] spiritus appellatur, [illegible] reperiatur in aliqua illarum [illegible] de facto [illegible] dicuntur. [illegible] spiritus intendimus significare [illegible] spiritus [illegible] de facto [illegible] 45 ipso debet esse aliquid commune, quod [illegible] reperiatur in entitate, quae de facto datur, et spiritus dicitur [illegible] reperiatur in aliqua entitate quae de facto datur, et corpus dicitur; quod nomine spiritus intendimus significare aliquam [illegible], quae [illegible] in entitate [illegible] de facto datur [illegible] spiritus. [illegible] in aliqua entitate [illegible] datur [illegible]

dicunt

dicunt, quae quidem ratio oritur ex repetitione suppositi, quod nomine spiritus significant ... quae sibi invicem spiritum, et similiter ... .

2 Ergo ulterius: in omni entitate, quae de facto datur, et spiritus ab omnibus dicitur, reperiuntur aliquae praedicata, quae quidem non reperiuntur simul in aliqua entitate illarum, quae de facto dantur et corpora dicuntur, Ergo illorum aliqua libet dici- tur reperiatur in aliqua entitate, quae de facto corpora dicuntur; quod extrema sunt: Cum spiritus complexus igitur quis indistinctus sumptus sit distributus, per quem omnis entitas, quae de facto datur, et spiritus dicitur essaliter differt ab omnibus entitatibus, quae de facto dantur et cor- pus appellatur: quod eiusdem corporis complexus erit ratio con perfecte universalis spiritus.

Cons. pr.: nam in interius complexu praedicatis nullum aliud praedicatum datur in quibuscumque spiritum, quod quidem praedicatum nulli corpori conveniat: Modo pro aliud aus: In entitas, quae de facto datur, et spiritus ab omnibus dicitur haec praedicata haec, quod sit penetrationi a...
cum aliqua entitate; haec quod ab intra sua essentia non repugnare penetrationi cum alia entitate quacumque sive sit eiusdem speciei sive diversae; ac inde hec quod nequit ... quantitatem, quae requiat quantitatem ... recipiendi quantitatem; neque in subiecto quod nequit existere quin recipiat quantitatem, neque ... quod nequit naturaliter existere quin requirat subiecto petente recipere quantitatem: Sed haec praedicata non reperiuntur simul in aliqua entitate, quae de facto dantur, et ab omnibus corpora dicuntur: quod in omni entitate, quae de facto datur, et spiritus dicitur, reperiuntur aliquae praedicata, quae quidem non reperiuntur simul in aliqua entitate, quae de facto dantur, et ab omnibus corpora nominantur.

2°

3 Quod autem illa praedicata inveniantur in omni entitate, quae de facto datur, et spiritus ab omnibus dicitur, constabit inductione facta per omnes entitates eiusdem, videlicet per Deum optimum, Angelos, animam rationalem, acquisitum, et volitus, ut in Angelicis ... . Deinde quod non reperiantur simul illa praedicata in aliqua entitate, quae de facto datur, et ab omnibus dicitur spiritus, et aliquod praedicatum illorum inveniatur. Probatur etiam inductione facta. Imprimis materia prima, sive aliter distinguatur a quantitate, de quo modo non disputo, habet quod ab intra sua essentia non repugnat formaliter penetrationi cum alia quacumque entitate, sive eiusdem speciei, sive distincta, per quod convenit cum omni spiritu quoniam materia prima solum ab extra habet repugnare penetrationi cum alia materia quanta, videlicet a quantitate sua, quae recepta ratio eius non potest fieri, quod sit in eodem situ cum alia materia prima informata alia quantitate; ceterum materia prima habet quod non

possit

potest naturaliter conservari, quin recipiat quantitatem, per quod differt essentialiter a quacunque illarum entitatum, quae de facto dantur, et ab omnibus spiritus dicuntur.

4 Praeterea quantitas habet posse naturaliter conservari, quin recipiat quantitatem, et quin recipiat ab alia quantitate, per quod convenit cum entitate omni, quae de facto datur, et spiritus appellatur, at vero eadem quantitas habet, quod ab intra sua essentia repugnat formaliter penetrationi naturali cum alia quantitate, per quod essentialiter differt ab omni entitate quae de facto datur; et spiritus dicitur. Denique omnes brutorum qualitates accidentales, uniones, et inhaerentiae, quae dicuntur corporeae, habent, quod ab intra sua essentia non repugnat formaliter naturali penetrationi cum alia quacunque entitate, per quod conveniunt cum entitate omni, quae de facto datur, et ab omnibus spiritus dicitur; at vero habent ab essentia sua intrinseca, quod non possint naturaliter conservari, quin recipiant quantitatem, aut a subiecto essentialiter petenti recipere quantitatem, aut a subiecto, quod non potest naturaliter conservari, quin recipiat ab alio subiecto essentialiter petenti recipere quantitatem, per quod essentialiter differunt ab entitate omni, quae de facto datur, et spiritus ab omnibus dicitur.

5 Ergo vero quod ratio spiritus dicitur perfecte univoca et omnis entitati omni, quae de facto appellatur spiritus. Probatur ex dictis sic: entitas omnis, quae spiritus dicitur, aequivalet omni eidem entitati, quae praecise haberet illa omnia praedicata, quae superius diximus, videlicet ab intra sua essentia non repugnare formaliter penetrationi naturali cum alia quacunque entitate, et insuper posse naturaliter conservari, quin reciperet quantitatem, aut a subiecto reciperet etc. Sed praedicata haec sunt constitutiva formalia adaequate constitutiva spiritus: ergo entitas omnis, quae spiritus dicitur convenit univoce in ratione spiritus: ergo datur ratio communis spiritus perfecte univoca. Probatur minor: nomine spiritus significamus aliquid commune, quod reperiatur in quolibet spiritu, et per quod differat essentialiter ab omni corpore: sed ille complexus (de quo supra) talis est, et praeter ipsum nullum aliud assignari potest, quod reperiatur in omni spiritu, et per quod differat essentialiter ab omni corpore: ergo praedicata illa sunt adaequate constitutiva spiritus. Confirmatur: entitati cuicunque, quae dicitur spiritus, convenit una, et eadem definitio rationis formalis constitutivae spiritus: ergo entitas omnis, quae spiritus dicitur convenit univoce in ratione spiritus. Probatur antecedens: spiritus est entitas, quae ab intra sua essentia habet posse penetrari naturaliter cum alia quacunque entitate, et posse naturaliter conservari, quin recipiat quantitatem, aut in ipso recipiat, et quin recipiat in subiecto essentialiter petenti recipere quantitatem, neque in subiecto, quod nequit naturaliter existere, quin recipiat in alio subiecto essentialiter petenti recipere quantitatem: sed

haec

hec oīa prata q̄ quę proprie dicunt̄ de qualibet entate, quę dicunt̄ spiritus,
qd entati cuiuncq̄ ꝗ istę spirit⁹ nominat̄ ꝯvenit una, et eadem de spiritu spirituum:
qd ꝑ.

6 Inde satis colligit̄ n̄ dari rō corporis com̄ perfecte univoca. Pr̄ illatio: rō corporis si qua esset, maximē illud praty, aut illa prata, per quę oīs entatꝭ, quę de facto dat̄, et corpus dicit̄, essaliter differret ab oī entate, quę de facto dat̄; et spiritus dicitur; s̄d nullū assignari poē pratū eiusdē, neq̄ prata per quę entas quęlibet, quę de facto dat̄ et corp⁹ dicit̄, essaliter differt ab entate oī, quę de facto dat̄, et spiritus dicit̄. qd nulla ē rō coīs corporis perfecte univoca. Maior distinct̄ sub̄ ꝯstat ex dictis; minor prt̄: n̄ oīs entatꝭ, quę de facto dat̄, et corpus dicit̄ essaliter differt ab oī spiritu per idem in specie praty, neq̄ per eandē in specie collectionē pratorū, quę quidē in quocunq̄ ꝯ corpore reperiat̄: qd nullū ꝯ pratū assignari poē ꝯstitutiū rōis. Pr̄ ant̄: ex illis entatibus, quę corpora dicunt̄, una differt essaliter ab oī spiritu ꝑ unū pratū, et alia n̄, s̄d per aliud pratū specie distinctū: qd n̄ oīs entas, quę corpus dicit̄, essaliter differt ab oī spiritu ꝑ eundē specie pratū, quę quidē in quolibet corpore reperiat̄. Pr̄ ant̄ inductione facta.

7 In primis aīa, quę differt essaliter ab oī spiritu ꝑ hoc, qd n̄ possit naliter ꝯservari, quin actu recipiat à subto essaliter petens recipere quantatē, ꝯvenitq̄ ꝗ oī spiritu ꝑ hoc, qd ab intra sua essa n̄ repugnat fraliter, et immate penetrationi nali cū alia entate quacunq̄; quantas verò essaliter differt ab oī spiritu ꝑ hoc, qd ab intra sua essa repugnet fraliter, et immate penetrari naliter cū alia entate eiusdē speciei, ꝯvenitq̄ cū oī spiritu ꝑ hoc, qd possit naliter ꝯservari, quin recipiat quantatē, neq̄ ipsa recipiat; s̄d illa duo prata diffalia quantati, et aīę, quę essaliter differunt inter se: qd n̄ oīs entas, quę corpus dicit̄ essaliter differt ab oī spiritu ꝑ unū compū specifice unū.

8 Confirmat̄: ideo quantas fraliter corpus ē, quia ꝑ suā essā fraliter, et immate repugnat penetrationi nali cū alia entate eiusdē speciei; et n̄ dicit̄ corpus, quia n̄ possit naliter ꝯservari, quin recipiat quantatē, et maria, et aīa ideo fraliter corpus dicit̄, quia nequit naliter ꝯservari, quin recipiat quantatē, et n̄ dicit̄ fraliter corpus, quia repugnet fraliter, et immate ab intra ꝑ sua essā penetrationi nali, cū alia entate speciei eiusdē (loquor in sententia

disquente

disguente realiter quantus a maria [illegible] : s.d [illegible] prati, perg.d quantus realiter dicit corpus, et essaliter differt ab illo prato, perg.d maria [illegible] realiter dicit corpus: go ro corporis n. e una in quocunque corpore: go nomen corpus e equivocus explane essaly differ. aut e ad summy analogy, propterea qd explet essaly differ corporum, ceterus n. caru, s.d a consilio, et in ordine ad disguendus oe ig.d dicit corpus ab oi spiritu.

cap. 5 satis fit obiectionibus.

cap. 5
Satis fit obiectionibus

1 Obiicies 1o: nomen corpus in pramento substantiae ponit ab Are, reliquis q.d Phis antiquioribus: go e vox univoca explans ros eos corporis perfecte univoca. Pr. coa: Ares ipse segeffulit e illa voce, qui in pramento locat, ex vicinius vox debet esse univoca: go vox corpus e univoca. Retur imprimis arcto, solus probari ig.d Ares, et illi oes, qui nomen corpus in arbore pramentali ponunt, tenent asserere nomen corpus esse vocem univocam, nos aut vocem corpus ab arbore pramentali substiz decerpsimus, propter hanc, et alias rones [illegible] tatas. Retur deinde ig.d Ares, mentes suas n. satis aperuit, propterea qd voces corpus variis in locis itavarie usurpavit, ut inde colligat a nomine corporis in tota sua latitudine accepto, v, d, t, prout extendit ad entates oes, quas ab spiritu condisguit, vox fuisse tamquam voce equivoca, unde satis etiam colligit, ig.d n. posuerit in pramento nomen corpus acceptus in tota sua latitudine, s.d in aliqua significatione strictiori, quae n. e ad rem presentem.

2 Obiicies 2o: Angelus essalit differt ab oi corpore per esse intuv: go ideo realiter e spiritus, quia intuv e: s.d esse intuv n. convenit achui volanti: qui spiritus esse dicit: go n. dat ro spiritus perfecte univoca, cois q.d entati oi, quae de facto dat, et ab oibus dicitur spiritus. Retur concedendo ant, et negando coq. Roe, quia nos n. constituimus ro realis spiritus in illo prato, q.d praecise heat esse differentiale, perg.d aliqua entas, quae dicit spiritus, essaliter differat ab oi corpore, s.d in illo compto, qui reperit in oi entate, quae de facto dat, et spiritus dicit, et e qua essaliter differt ab oi corpore, qui quidem comptus talis e, ut praeter ipsum nullus alius assignari possit, qui sit cois oi: atqui ro intuv n. e, per quas aliqua entas, quae dicit spiritus, v, d, t Angelus,

essalit

essaliter differt ab oi corpore, n' aut n' hec intrin. reperit inquacunq' entate, que de facto dat, et ab aliib' appellat spiritus: q' aut nomine spiritus intendat ab oiib' signari comm' aliquid, qui reperiat inqualibet entate, que de facto dat, et spiritus dicit', perque essalir differat ab entate oi', que de facto dat, et corpus dicit', ex dictis iā ōtat.

3. Obj. 3°: polis ē entas, que recipiat in quantate, aut ā maria realiter distā, aut idemtitatali ipsa, et nihilominus sit spiritus; s. eo ipso entas illa peteret essaliter recipi ā quantate, itaq' n' posset naliter oservari, quin reciperet in quantate: q' n' spiritus malē definitā a nobis. Reo omittendo maiorē, et nando minorē, neg' enim infert: hec entas poē recipi in maria 1ā: q' petit essaliter recipi in maria 1ā, itaq' nequeat nalit' oservari, quin recipiat: q' patet in aiā roali, que quidē poē recipi in mariā 1ā, et nihilomin' poē naliter oservari, quin actu infert maria 1ā.

4. Instabis: polis ē unio spiritalis, que uniat aiā roalē cū maria 1ā, que quidē unio recipiat in ipsa maria 1ā: s. hec unio n' posset nalit' oservari, quin reciperet ā subto; q' nequit naliter oservari, quin recipiat quantatē: q' n' fralis spiritus male defitā nobis. Reo instantiā polē esse unionē spiritualē, que uniret aiā roalē cū maria 1ā, que quidē unio recipiat in ipsa maria 1ā; ceterū n' ex eo infert tale fūtā, que nalit' oservari n' posset, quin reciperet in maria 1ā, sicut n' bene infert: aiā roalis recipit in maria 1ā: q' nequit nalit' oservari, quin recipiat in maria 1ā. Etaq' ōdē infert, q' eiusdē unio ex ōpu unionis pendaret ā maria 1ā, tamquā ab extremo, q' uniret.

5. Unde solū colligit, q' unio illa oservari n' posset nalit', imō neq' supernalit', quin existeret maria 1ā, que quidē dependentia n' obstaret, quominus eiusdē unio spiritalis esset, quoniā opus, seu ro fralis spiritus n' excludit eiusdē dependentiā, s. illā ex ultimā n' posit naliter oservari, quin recipiat in maria 1ā. At verō n' ē polis unio spiritalis, que uniat aiā roalem cū maria 1ā, et in ipsa recipiat ita q' n' posit naliter oservari, quin recipiat in maria 1ā, quoniā eo ipso n' esset spiritus, s. una ex illis rebus, que corpora dicunt. Dispō 2ā quot principia ocurrant ad ōpositū seu totale, tā in fieri

que in

Disp.o 2a

quot principia concurrant ad compositum substantiale, tum in fieri, quam in facto esse.

Cap. 1m

quid sit principium

1 Phys. 1o Phys. cap.te 5o tex.tu 42, ita loquitur de principijs intrinsecis corporis naturalis completi: nam quae principia, nec ex sese vicissim esse, nec ex alijs, sed ex his omnia opportet. Quequidem verba, ut clariora reddantur, ita disponuntur ab interpretibus; principia dicuntur ea: quae neque ex sese, nec ex alijs, sed omnia ex ipsis fiunt. Denique neoteriorum Phi ex ipsis verbis definitionem Aristotelis colligunt pro quolibet principio compositi substantialis completi, quod vocant corpus naturale completum. principium est: quod non fit ex alio, et ex ipso aliud fit. Nonnulli sunt, qui definitionem istam calumniantur ex eo quod vnalis sit, et conveniat non solum principijs intrinsecis compositi substantialis completi, verum etiam principijs extrinsecis, videlicet causae efficienti, et probant, nam Deus ipse non fit ex alio, et ab illo fiunt omnia, unde inferunt, addendam esse illi definitioni particulam istam intrinsece hac ratione: et ex ipsis omnia fiunt intrinsece. His Auctoribus accessit Arriaga H. ic disp.e 152. Verum criminatio haec inepta est, quoniam aliud est, quod vnarum fiat ab altera, et aliud, quod fiat ex alia: quod fiat ab alia est, quod ab altera producatur in genere causae efficientis, quod autem fiat ex alia, est quod illa constet vt ipsius intrinseco Theodoro; quapropter inepte dicitur creatura fieri ex Deo; et apposite dicitur fieri a Deo: Unde ly intrinsece additum definitioni superfluit, siquidem satis explanatur per ly ex ipsis fiunt

2 Aurum illi, qui definitionem illam tuentur, videlicet principium est, quod non fit ex alio et ex ipso aliud fit, aiunt particulam illam, quod non fit ex alio ita intelligendam esse, quod non fit ex alio in eodem genere, seu modo componendi: Unde materia 1a principium est compositi substantialis, licet fiat, seu constet suis partibus, quarum quaelibet est materia 1a, nam eiusdem partes non componunt materiam in eodem genere, seu modo, quo materia compositum componit, partes n. non componunt materiam, ita quod vna pars aliam

reciprat

clariora

additum

recipiat, at vero materia 1ª compositi componit vero 2º aliquod compositum, videlicet seq. At-
thoresiti veradicunt, idque scita explanant, ceterumque materiae detrahunt principium: ratio est,
nam illa verba, quod non fit ex alio, vel iacent, nativa propriam continent, seu etiam huic aequi-
pollent, quod nullo modo fit ex alio, idest, neque in eodem genere, neque in diverso: quod
propterea illam sequitur detorqueri assensum proprium, quicquid est illius subalternata, minime
quod contradicit huic affirmative, quod fit ex alio. Confirmatur: nam sibi ratione possem
narrationes omnes propriis detorquere ad sensum alienos, in quibus non contradicunt affirmativis, ut
Petrus non currit, idest, non currit velociter: quicquid propterea potest esse sensu vera cum
ista Petrus currit, quoniam igitur propositio, quod fit ex alio, quod non fit ex alio, idest non fit ex
alio in eodem genere componendi, vix servant. Unde concludo definitionem
defendendam esse particulam quae limitat extensionem propositionis illius nativae, in qua sermo est,
hac ratione principium est illud ex quo aliud fit, et quod non fit ex alio in eodem genere
componendi. Cap. 2um quot principia concurrant ad substantiale compositum in
fieri.

Cap. 2um

Quot principia concurrant ad substantiale compositum in fieri.

Nomine compositi substantialis in fieri, idem
intelligitur Philosophis, atque 2um fieri compositi substantialis hoc notavisse oportet,
quod est fieri compositi, et est 2um fieri compositi: fieri compositi abstrahit ab eo,
quod in materia antea compositum fuerit, vel non, at vero 2um fieri compositi idem est, atque denuo
fieri, adque requirit, quod in materia antea non fuerit. 2º advertere, quod 2um fi-
eri non accipitur pro illa ratione formali physica, per quam fit, ut est pro actione, media
qua fit a sua causa, sed 2um fieri compositi idem est in praesenti atque 2um esse compositi,
hoc est, modo esse compositum, et in materia antea non fuisse. 3º advertere quod
licet apud Philosophos idem sonet 2um fieri compositi, atque transitus, seu mutatio compositi
substantialis de non esse ad esse, transitus non intelligitur proprie, ac rigoroso transitu
physico, in quo physice, ac realiter transierit compositum de aliquo statu, quem in materia
antea in rerum natura proprie habuerit, ad aliquem statum quemcumque modo fieret, alioquin
requireretur ad fieri compositi, quod ipsum compositum in materia antea, etiam fuerit

compositum

oppositi in rerum natura. Quod quidem implicat, tum quia eo quod est oppositi primo esse incipere.

4° adverte quod licet transitus non debet intelligi in praesenti de ratione aliquis transitus proprius, ut Philosophus ratione cuius alterius partis oppositi, v.g. materia primae, vere et proprie transierit ab aliquo statu quo ante in rerum natura praehebat ad aliquem statum in quem modo habet, v.d., tamen quod materia immediate ante fuerit in rerum natura sine forma, et modo sit cum forma; sit verum sit quod eiusdi transitus satis deat ad verificandum quod oppositum primo fiat, hoc est, transeat de non esse ad esse: Ratione, nam licet modo ita sit oppositum, ut immediate antea nulla eius pars fuerit, adhuc tamen diceretur a Philosophis quod oppositum modo primo fiat, et transierit de non esse ad esse. Quapropter dicendum est, quod nomine transitus intelligitur in praesenti transitus, quasi logicus ratione cuius dicitur modo est oppositum, et immediate antea non fuit; sive hoc verificetur quia modo sit, et immediate antea nulla eius pars fuerit, sive quia modo sit, et immediate antea tamen aliqua eius pars non fuerit.

3

5° adverte quod licet fieri oppositi idem est, atque incipere esse oppositum, propterea quod potest dici inceptio oppositi, quae quidem inceptio, sicut et aliarum rerum inceptio rei dupliciter explicari solet: 1°, pro inceptione rei per primum sui esse, 2° pro inceptione rei per ultimum sui non esse: quando 1° modo explicatur, dicitur res modo est, et immediate antea non fuit, quando vero 2° modo explicatur, dicitur modo non est res, et immediate post erit. Inceptioni rei opponitur desitio rei, quae quidem est contra explicatur dupliciter etiam ratione: 1°, per primum non esse rei, 2° per ultimum esse rei, quando 1a ratione explicatur dicitur modo non est res, et immediate antea fuit, quando vero 2a ratione explicatur, dicitur, modo est res, et immediate post non erit. Similiter dicendum est de inceptione oppositi, verum in praesenti explicatur per inceptionem in rerum idem 1° modo, videlicet per primum sui esse, dicitur quod modo est oppositum, et immediate antea non fuit.

4

Authores omnes, quos vidi, tria principia designant ad licet fieri oppositi omnia necessaria, materia licet videlicet formam substantialem, et privationem eiusdem formae immediate ante ad licet esse oppositi. Displicent omnes 1° quoniam assequunt privationem eiusdi ante esse principium omnino requisitum, ad quod tamen licet fieri, nec licet esse oppositi. Contra postea sic arguo: illa sola principia necessaria sunt ad licet esse oppositi (etiam in propria sententia) quae necessaria sunt ut verificetur haec propositio: modo est oppositum, et immediate antea non fuit; sed ad verificandum non requiritur eiusdem privatio immediate

ante

ans: g° eiusd. privat° ans n̄ ē principij oio nariy adquodlibet εy esse opi. Alienor pr: cum quo impo̅ble inmat̄e antea fuisset fr̄a substalis, et unio, dummodo materia immat̄e antea n̄ fuisset, et modo cœl inciperet, si p severarent fr̄a substalis, et unio ipsius ad mariā, vera esset hec ppō: prima modo ē, et immat̄e antea n̄ fuit: s. in isto casu n̄ precessisset privatio: g° privatio eiusd. immat̄e ans n̄ ē principiy oio requisitiy ad quodcumq. ly fieri ppi.

Stat aut minor huius sili postremi sol. oretur, explare prius opportet, quid sit privatio. Noē privationis intelligitr unum in recto, et alterum in obliquo: g° in recto signat noē privationis ē carentia fr̄e, l. unionis, et in obliquo aptitudo subti, a qua denominatur eiusd. carentia privat°, n g° ob subtum n̄ ē aptum, illa carentia denoīat natio, vg carentia aie ronalis in Angelo dicitr natio roē Angeli, quoniam Angelus n̄ ē subtum aptum ad recipiendam aiam ronalem: carentia v° aie ronalis in maria p̄a dicit privatio re maria p̄e, quoniam maria p̄a subtum ē aptum ad recipiendam aiam ronale: g° noē privationis intelligitr in recto carentia s. fr̄e, l. unionis, i de n̄ esse fr̄e, l. n̄ esse unionis, et in obliq° aptitudo subti, s. in casu illo p posito immat̄e antea n̄ precessissent n̄ esse fr̄e, neq n̄ esse unionis: g° immat̄e antea n̄ precessisset privat°, ng bene valet, n̄ precessit id g° expla in recto p nomen privatio: g° n̄ precessit privat°.

Confirmat: si eni in illo casu immat̄e antea precessisset privat°, eo ipso immat̄e antea precessisset n̄ esse mariæ, maxime quia noīe privationis, intelligeremus distive et detrate idoē, g° sufficit ad veritatem huius ppōis: n̄ fuit fr̄a in subto apto: s. noē privationis ants, neq ut illud intelligi in recto: g° [illegible]. Pr minor: si noē privationis illud oē signaret in recto, intelligeremus in recto p nomen privationis n̄ esse mariæ, l. n̄ esse fr̄e, l. n̄ esse unionis. Pr hoc: hec ppō: fuit fr̄a in subto apto: equipollet huic, et exstitit subtum aptum, et fr̄a extitit, et exstitit unio fr̄e ad eiusd subtum: g° eius contradictoria: n̄ fuit fr̄a in subto apto: equipollet huic, l. n̄ fuit fr̄a, l. n̄ fuit subtum aptum, l. n̄ fuit unio fr̄e ad eiusd. subtum: g° bene valet: noē privationis intelligit in recto distive detrat ē illud oē, g° sufficit ad veritatem huius ppōis: n̄ fuit fr̄a in subto apto: g° noē privationis ants, intelligit in recto, l. n̄ fuisse fr̄e, l. n̄ fuisse subtum aptum, l. n̄ fuisse unionem fr̄e ad subtum aptum: g° n̄ esse mariæ ē eo q illud,

g°

q.d in recto dicitur signatur per nomen privatio; quoniam non esse mariæ, id est non existi- esse mariæ, est aliquid q.d sufficit adversatur huius propositi: non fuisse formam in subiecto apto: q.d non esse mariæ est illud, q.d potest extrinsece denominari privatio.

Atqui non esse mariæ nequit esse illud, q.d extrinsece denominet privatio, quoniam esse mariæ, est aptitudo subiecti: q.d est illud, q.d denominat, itemque extra formam omnes, q.d denominari potest privatio: q.d requirit, q.d de ipse mariæ, ut actu denominet quicquid denominari potest privatio: q.d non esse mariæ, nunquam denominari potest actualiter privatio. Probo consequentiam: esse mariæ, nunquam coexistere potest cum non esse mariæ: q.d nunquam denominari potest actualiter privatio ab esse mariæ. Confirmatur: id q.d denominat privatio debet esse carentia aliqua, de qua verificetur q.d sit in subiecto apto ad recipiendum perinfrationem oppositi contrarii ipsius carentiæ: sed non esse mariæ non est carentia illius status q.d recipiendus per infrationem subiecti apti est: q.d non esse mariæ nequit esse id q.d denominet privatio. Probatur minor: oppositum illius carentiæ, videlicet non esse mariæ est ipsa maria: sed maria nequit recipere per infrationem mariæ: q.d non esse mariæ non est carentia illius, ad q.d recipiendum per infrationem subiecti aptum est. Unde tandem concludit longe diversum esse, q.d præcesserit privatio absolute, q.d præcesserit non fuisse formam in subiecto apto, quoniam verum est propositi requirit de necessitate, q.d reipsa præcesserit illud q.d denominat privatio, videlicet carentia formæ, seu carentia unionis, verum autem est propositi id non requirit de necessitate, sed sub disiunctione, satisque verum erit eo præcise q.d maria semper non præcesserit, quamvis ut forma, et unio reipsa præextiterint.

§ 2. Secundo displicent Auctores iidem quia excludunt à ratione principij unionem substantialem formæ ad mariæ. Primo, quia sibi non constant eorum multi, neque rogati, quæ privatio requiratur de necessitate ad corporis in fieri, an videlicet carentia formæ, seu non, sed carentia unionis, non reperit nullam de necessitate requiri, sed alterutram sub disiunctione, videlicet vel carentiam unionis, vel carentiam formæ: unde sic arguitur: q.d terminus à quo alicuius fieri compositi sufficienter salvatur in carentia unionis: q.d terminus ad quem eiusdem fieri compositi, erit oppositum illius carentiæ: q.d erit unio: sed correlative terminus à quo, et terminus ad quem sunt duo principia intrinsece opposita, et constitutiva compositi in fieri: q.d unio erit principium saltem rei illius compositi in fieri, ubi ex parte termini à quo, solum præcessit carentia unionis, non autem carentia formæ. Confirmatur: neque ex Aristotele, et ex Philosophorum doctrina principia huius transitus, quem ratione termini à quo, et termini ad quem exercent,

debent

debent esse in te stopp^a. q^o si alter^y opp^y e tui aquo, et principi^y, alter^y et^q

opp^y, erit tri^y adqu^y, et principi^y: q^o Unio in illo casu, erit tri^y adqu^y, et

principi^y. Probationes vero q^{ue} huius asserti hent infra cu de principijs dpi

substalis in facto esse tractur.

9 Sed vero aperiamus quid super hac re sen-

tiam^9. Sic itaq^ue dico e substale dp^y in fieri, ut incipiens esse necess^y esse quatuor

principia dcurrant ex p^te tri aquo vn^y, et ex p^te tri adqu^y trib: ex p^te tri aquo

requirit carentia dpi immate precedens, seu immate antea n^o fuisse dposit^y;

quequid carentia e loga, neq^ue enim ex p^te dti e aliqua ratio phisica, q^ue sit

unica, et determinate requisita; s^ed subdistinct^e requirunt, v. d^t dpse; s.

n^o fuisse fra, s. n^o fuisse unionem, s. n^o fuisse mariq Lq ... aliqua partem

dpi n^o fuisse, itaq^ue sufficiat, q^d aliq^a n^o fuerit. Ro e; na soly requirit q^d

immate e antea precesserit, n^o fuisse dpy: q^o carentia dpi: q^o soly requirit vere

huis pp^is: immate antea n^o fuit dpy; s^ed adverat huius pp^is sufficit vny

ex illis supradictis, v. d^t s. immate antea n^o fuisse fra, s. n^o fuisse unionem,

s. n^o fuisse mariq Lq; et n^o requirit determinate q^d n^o fuerit fra, neq q^d n^o fue-

rit unio, neq q^d n^o fuerit maria; s^ed ille tres carentia distive dpse requirunt:

q^o ... Cfirmat: pp^o ista: n^o fuit dpy: dtradicit huic: fuit dpy: s^ed hec 2^a

pp^o enunciat copulative fuisse o^{es} partes dpi: q^o 1^a pp^o enunciat aliquas partes

dpi n^o fuisse.

10 Ex p^te tri adqu^y tria principia requirunt,

v. d^t marias^a, fra substalis, et unio ipsius fra ad mariq. Pr: dpy

in fieri dicit transitum logus, in quo transit dpy de n^o esse sui, ad esse sui: q^o ad

esse dpi: q^o tri adqu^y e esse dpi: q^o totum esse dpi: q^o quidquid dstituit

esse dpi: s^ed hec tria principia, v. d^t maria s^a fra, et unio dstituunt esse

dpi: q^o eiusdem tria sunt principia ex p^te tri adqu^y o^{io} requisita in quolibet

... fieri dpi. Q^d aut unio sit etiq principi^y infra p... ut ... huis

capite diximus. Tandem adverte q^d s. ex p^te tri adqu^y requirit totum esse dpi,

seu totum dpy, at vero n^o requirit tertiate totum dpy, q^d dicat denomina ... de-

nuo p^o ducti, neq determinate q^d dicit quidditative denuo p^o ducti; s^ed soly totum dpy,

de q^o sit verum dicere: denuo e; sive id fiat, q^a denuo sit quidditative, v. d^t,

roe

roē enim q. patri, ubi q.libet denuo p̄ducatr, sive ro̅ q. denuo sit to-
in o̅pꝫ denarii tamen, idē, denoiner denuo p̄ductꝫ roē alterius p̄tis tantꝫ denuo p̄ductꝫ. Cap. 3. an et quomodo privat. requirat. ad o̅e substale o̅pꝫ in fieri

Cap. 3ᵘˢ

Aⁿ, et quomodo privatio requirat ad oē substale corpus in fieri?

1 Diximus superius, q. noīe privationis explatur in recto carentia loḡa, quæ quidē nat. sub dictione duo, v. d. t. frā, l. unionem, et in obliquo aptitudo subti, l. seu materia, à qua denoiatur privatio. Modo ipsum probandū ē, q. aptitudo subti, n̄ explatur in recto, supradictis, ideo ipsum p̄bo: necpp̄ ē a-
nullo o̅es falsa ē: privatio ē aptitudo subti, seu materia 1ª; et tamen hec ē vera sit: privatio ē carentia frē in subto apto: q. ideo falsa ē, quia l. exp̄lt mali, aliquid a-
lter in recto, q. n̄ identificatur cū recto subti: q. idq. explatur in recto a subto, n̄ ē aptitudo subti, seu materia 1ª: q. nomen privatio, q. subiectum frā ē illius p̄s, n̄ explat in recto aptitudinem subti. — Verò, q. carentia illa, quæ in recto explatur noīe privationis sit loḡa, quæ n̄ detrate nar frā, neq. detrate unionem, sed solū disiunct. l. frā, l. unionem p̄t: quoniam vera ē hec p̄p.: exsistit materia 1ª, et privata ē frā: veri-
ficatur exvi frē, q. detur privatio, ergo privatio ē, q. sic p̄bo: bene valet exvi frē: exsistit materia, et privata ē aiā roali A: q. dat carentia frē roalis A in subto apto: deinde bene valet ergo exvi frē: dat carentia frē roalis A in subto apto: q. dat privatio: q. ē.

aiā +

2 Unde si carettur: hoc p̄positione, q. exsistat materia 1ª, et n̄ exsistat unio, frā roalis A ad materiā 1ª, sit eiusdem roalis frā A exsistat, vera ē illa p̄p.: materia 1ª exsistit, et privata ē frā roali A: q. ē ergo ista vera ē: dat carentia frē roalis A in subto apto, et subiectum exsistit: q. ē ergo ista: dat privatio, ergo pro-
ut tali: sed tunc, n̄ dat carentia frē roalis A, idē, n̄ dat n̄ frā roalis A, in q. su-
pponitur, q. exsistat frā roalis A: s. carentia, quæ dat, ē et unio: q. carentia loḡa, quæ signatur in recto noīe privationis, n̄ detrate nar frā, secundum se. Conseqūē.

Si l'iter

Observantum poe [illegible] verit, v. d. t quo per impossibile maria [illegible] existeret, et Unio, n aut forma realis A, quomodo copr[illegible], Vera esset haec ppo : maria [illegible] privata est forma reali A.

3 — Notandum ergo ex supradictis, quod non requiritur de ratione privationis ad hoc ut fieri [illegible] substantialiter, sed tantum sub disjunctione, v. d. t quod immediate antea non fuerit forma, vel non fuerit unio, vel non fuerit materia. Unde [illegible] res natura quaestioni propositae, quod v. d. t non requiritur privatio ex parte termini a quo ad omne [illegible] substantialiter fieri. Hic tamen solet excitari difficultas de illo transitu logico singulo transeat [illegible] de non esse ad [illegible], itaque nulla eius pars antecesserit, quod reipsa contingit in elementorum [illegible], ubi simul producta sunt de novo, et forma, et materia, et unio, quaeritur [illegible] an in eiusdem transitu concurrit privatio [illegible] prout privatione. Super hac re [illegible] Authores [illegible].

4 — Alii iudicant non praecessisse immediate antea privationem prout talem, unde inferunt duo tantum principia concurrisse ad illum transitum, videlicet formam et materiam. Consequentia haec illegitima est, et deus [illegible], sit enim verum sit, quod in eiusdem generationibus immediate antea non praecessit privatio prout tali, inde tamen non infertur duo tantum principia concurrisse ad illam generationem in fieri, quod quidem falsum verum est, quod sicut [illegible] elementi generatione [illegible] elementum [illegible] transit vi[illegible] [illegible] ad esse, neque haec ppo vera fuit in illo instanti quo [illegible] esse coepit elementum, [illegible] immediate antea non fuit: quod ex parte termini a quo concurrit aliquod principium [illegible] v. d. t non esse [illegible], quod verum fuit, quia nulla pars [illegible] immediate antea fuit. [illegible] quod materia immediate ante [illegible] esse [illegible] praecessit privata forma, ideo privatio concurrit tamquam principium, quia fuit terminus a quo sufficiens verificare ppo[illegible] istam: [illegible] immediate antea fuit. [illegible] quod nulla pars [illegible] immediate antea praecesserit, est sufficiens terminus a quo [illegible] ad verificandum illam ppo[illegible]: quod nulla pars [illegible] praecesserit, concurrit tamquam principium.

5 — Notandum: diversa principia concurrunt ad [illegible] in fieri hominis, ad [illegible] esse [illegible], prout incipientis esse, atque concurrunt ad [illegible] in facto esse, [illegible] Verum [illegible] rigore sermonis, quod [illegible] esse coepit: quod ad [illegible] esse [illegible], prout incipientis esse diversa principia concurrerunt [illegible] ad [illegible] in facto esse: [illegible] ad elementum in facto esse illa duo principia concurrerunt

v. d. t

v.g. Maria, et fra: q° ad elementum in fieri, prout incipiens esse, requisitum fuit aliud principium diversum: s.° hoc diversum principium, nequit se fiere extrinsecum adaequatum: q° extr.um à quo: s. extrinsecum à quo fuit n. fuisse opm: q.° quidem verum fuit ex eo q.° nulla pars opi antecesserit: q° etiam in elementi generatione occurrit tamquam principium extrinsecum à quo immediate antea non fuisse opm, idem, carentia opi.

6 Si requiratur tertium, siquidem opo in fieri, prout est transitus proprius, et physicus in quo Maria 1.a reipsa transiverit ab illo statu quem habuerit internum, videlicet privata possessione ad alterum statum, in quo habet formam. Verum est, q.° inceptio elementi n. fuerit transitus proprius, et physicus hac ratione; nihilominus tamen gratis dicitur limitari opm in fieri, seu inceptio opi divisive sumpta ad eiusdem transitum physicum, nam q.° opm sic esse coeperit, abstrahit ab eo, q.° sic esse coeperit, hoc, aut illo modo, sive per transitum physicum, sive per transitum logicum: quidquid dicit aut ipse opum abstrahere sit univocum extrinsecum obiti, sive n.

7 Alii affirmant occurrisse ad inceptionem elementi privationem antea, etiam prout privatio est, hoc est, secundum adaequatum opm privationis, ut etiam dicit aptitudinem subiecti à qua illa carentia formae, id est, unionis denominatur privatio, probantque hac ratione: in elementi productione 1.a vera fuit haec propositio: Maria modo habet formam immediate antea n. habuit formam: s.° ad hanc verificandam occurrit privatio secundum adaequatum opm privationis: q.° etiam in illo casu occurrit privatio secundum opm talis. Minorem probant, q.° immediate antea Maria n. habuerit formam est privatio ut talis: q.° ad illam propositionem verificandam occurrit privatio ut talis. Antecedens probant: q.° immediate antea Maria n. habuerit formam, est ratio removens formam à Maria; quae subiectum aptum est ex natura sua ad formam: s.° ratio removens formam à subiecto apto ex natura sua ad formam, est privatio ut talis: ergo q.° Maria immediate antea n. habuerit formam, est privatio ut talis.

8 Haec ratio infirma est, neque enim probant id, quod intendit, videlicet q.° in elementi productione semper immediate antea praecesserit privatio, etiam prout talis, nam q.° verificetur haec propositio: Maria modo habet formam immediate antea Maria n. habuit formam: n. infertur q.° praecesserit privatio ut talis: ratio est, nam illa propositio n. exigit determinate ad sui veritatem, q.° antecesserit privatio ut talis; s.° solum ita affirmat divisive determinate: hoc patet: nam si propositio illa exigeret determinate

ad

ad sui veritatem quod immediate antea privatio antecesserit prout talis. Maxime ex eius partibus: immediate antea Maria non habuit formam: sed hec propositio equivalet huic: immediate ante precessit aliquod instans temporis, vel imaginarii, vel realis, et tunc: vel non fuit forma, vel non fuit Maria, vel non fuit unio forme ad mariam; et ad veritatem huius disiunctive, non requiritur de necessitate, quod antecesserit privatio, prout talis: quod erat. Quod illa propositio equivaleat illi propositioni de predicato disiunctivo de necessitate, sed propositio illa vel a propositio, videlicet, immediate antea Maria non habuit formam, contraria est huius: immediate antea Maria habuit formam: sed hec propositio 2a equipollet huic: immediate antea precessit aliquod instans temporis, vel imaginatis, vel realis, et tunc fuit Maria, et fuit forma, et fuit unio forme ad mariam: hoc est, realiter precesserunt hec tria: quod est propositio affirmativa de predicato copulativo: quod illius contraria propositio, ubi natura eiusdem predicati disiunctive de necessitate, namque illa natura: quod erat.

Quod autem ad veritatem illius propositionis de predicato negativo disiunctivo de necessitate, non requiratur de necessitate, quod precesserit privatio, prout talis, patet: non requiritur de necessitate quod forma vel unio non fuerit, sufficient enim vera esset ex eo quod forma, et hoc precise, quod non pre extitisset materia, quamvis forma et unio precessissent: quod non requiritur de necessitate quod precesserit illud, quod signatur in recto nomine privationis: quod male arguit ex eo quod propositio illa vere fert. immediate antea Maria non habuit formam quod precesserit privatio ut talis: sicut non bene infert: aliquis homo non existit: quod privatio existit. Deinde, licet ad illius propositionis veritatem exigeretur de necessitate, quod neque forma, neque unio preexistisset: quod quidem accidit in elementis productione, adhuc tamen ex eo non infert, quod antecesserit privatio prout talis. Ratio huius est quod immediate antea proprie antecesserit privatio ut talis, est formalissime, quod antecesserit proprie id, quod denominatur privatio, et illud, quod denominatur privatio, idem, quod precesserint proprie illa, quae constituunt privationem, ut talis, deinde quod tota denominatio privationis, sed unum ex constitutivis huius denominationis est aptitudo subiecti quae quidem est quam forma, per quam carentia forme, vel unionis denominatur ex parte privatio: quod quod proprie antecesserit privatio secundum adequatum conceptum privationis, hoc est, privatio ut talis, vera esse quod proprie antecesserit aptitudo subiecti: sed hec aptitudo non proprie antecessit: quod etc. Antecedens patet: hec aptitudo subiecti formaliter est ipsa materia prima: sed Maria prima immediate ante non proprie precessit, neque enim proprie extitit, immediate ante concreationem elementi: quod etc.

Sed licet propositio

10 Illa ppō, vbi dicit, q.d Maria immate antea n habuerit frg, e privatio vt talis, si sumat l.a pars distive detrati falsa e, ng equivalet huic: q.d n fuerit Maria immate ante, e privatio vt talis, l. q.d n fuerit fra, immate ante e privatio vt talis, l. q.d n fuerit Vnio immate ante e privat.o vt talis. Ecce prat.o de qualibet ex illis carentiis seorsim, accliptive detrate sumpta q.d sit privat.o vt talis, q tamen id falsus sit, ng solus verus dicere q.d carentia Vnionis frg ad subty, et apud d subti e privatio vt talis, et q.d carentia frg, et apud d subti e privatio vt talis.

11 Atv.o de sola carentia Marie n e verus dicere, q.d sit privat.o vt talis; neg de sola carentia frg, neg de sola carentia Vnionis verificari poc, q.d sit privatio vt talis: na per istas voces, carentia frg, et p istas carentia Vnionis, frg ad maria: solus afferri in recto carentia n aut pra maria, seu apud d subti, at vero ex q.t prat, per ly privatio vt talis afferri in recto ipsa maria l.a, seu apud d subti, que stuit privat. in roe talis, q.o quides reddit tota ppon loge falsa, sicut ista falsa e: Prius albus e albus p vt tale, n q albus prout tale e Prius, et albedo ide Prius aut, neguit prari, q.d sit heros, et albedo. Si v.o sensus pp.is de torqueat ita q.d solus dicat, q.d ppo ista: Maria immat e antea n habuerit frg, ne redde privatio q vt talis, Ceneri ng tota illa ppo attingit ex q.t eius tanq q.d stuit privat; et q vt tal attingit eum, et carentia frg et carentia Vnionis, et apud d subti, seu ipsa Maria l.a.

12 Deniq.e ppo illa superior ab adversario probabat sylloismo: q.d immate antea n habuerit Maria frg, e natio removens frg a subto apto ad frg, videt a Maria l.a, que subtus e aptus ex na sua ad frg: s.t natio removens frg a subto apto ex na sua ad frg, e privatio vt talis: q.o, q.d immate ante Maria n habuerit frg e privatio, vt talis. Ecce minor omnino falsa: vide, ng ex q.t subti solus afferri in recto, et ex q.t prat, p ly privatio vt talis ex prat in recto carentia, et apud d subti, q que denoiat privatio. Si malis, et maiore disque, q.d immate antea Maria n habuerit frg denate e natio removens frg a Maria, que subtus e aptus ex na sua ad frg: nd maiore, subdistione e natio [illegible] vero transe[illegible]: vbi, q.d reddy, ng q.d immate ante Maria n habuerit frg, n e denate natio,

ide,

idē, n' requirit ad sui derat, q.ᵈ immatē antē prçcesserit carentia frē regl
carentia unionis, ostenta erit namq; opp.ᵒ ad sui verat, si immatē antē prçcesserit, n' fuisse maria; Et nego hoc de ratē requirat, s.ᵈ soly distive ɔ̄ fuu.

13 Instantia nrā prēissā prçcavet ab aliis P. Ag, dicitq; q.ᵈ Et immatē antē elementū pductū, n' prçcessit aptitudo subtī, seu maria Iᵃ, adhuc tamen, maria eē, et qi in illo instanti immatē anti, q.ᵈᵒ n' existebat, erat subtū exceptū ad frā; q.ᵈ sufficit, ut carentia removeri frē a tali subtō, esset privatio. Huic solutioni occurrendū ita est, q.ᵈᵒ maria n' exstit soly poē verifari de illa, q.ᵈ sit subtū exceptū ad frā, in sensu diviso, n' autem aptitudo, sicut de Pro n' existente, dicitq; verae in sensu diviso opp.ᵒ hec: Petrus ē aial roale: idē, Petrus si existat, erit aial roale. Nunc vero dicit ly verae in sensu abstū, q.ᵈ sit aial roale: s.ᵈ n' sufficit, ut carentia illa unionis, l. frē, tunc denominaret privatio, q.ᵈ in illo instante de maria n' existente verificaret illa ppō conditionaly quoniā carentia frē, l. uniony, soly denominat actualiter privatio a frā, seu aptitudine subtī existente, sicut Petrus n' denominat actualiter albus, nisi ab existente albedine: q.ᵒ in illo instanti q.ᵈᵒ n' existebat maria, n' prçcessit carentia frē l. unionis, denominata privatᵒ, si dicas, carentiā denominari posse actualiter privatē ab aptitudine subtī, etiā n' existente grā sola cteis, et ostendes Logᵈⁱ modū illorū, qui numen istud privatio invenere.

14 Deinde Et hoc verū esse omittatur, adhuc tamen falsū ē, q.ᵈ id sufficiat, ut dicatur verae, q.ᵈ in illo instanti immatē anti prīe prçcesserit privatio, ut talis, nā hic requirit ad sui verat, q.ᵈ prīe antecesserit illud eē, q.ᵈ habuit privatio, prout talis, s.ᵈ aptitudo subtī, habuit privatio, prout talis: q.ᵒ requirit, q.ᵈ prīe antecesserit aptitudo subtī: s.ᵈ q.ᵈ prīe antecesserit aptitudo subtī, ē q.ᵈ prīe prçextiterit, nā, concedere positivū sim.ᵉ prīe prçcessisse, dicim.ᵉ prīe prçextitisse: q.ᵒ q.ᵈ prīe antecesserit privatio, ut talis requirit, q.ᵈ prius prçextiterit aptitudo subtī, seu maria Iᵃ: atqui falsū ē, q.ᵈ maria Iᵃ prçextiterit prīe, immatē antē elementū pductū: q.ᵒ falsū ē, q.ᵈ immatē antē prīe prçcesserit privatio ut talis.

15 Si dicas, q.ᵈ sufficit, ut dicat de maria ly verae, q.ᵈ prīe antecesserit, ut subtū aptū, q.ᵈ de illa, tunc etiā n' existente,

verū

Verum fuerit dicere in sensu dittato: Maria est subiectum exigens ad formam: infero absurdum: ergo etiam si forma, et unio, immediate ante preextitissent, adhuc verum esset dicere quod precessisset privatio, quod quidem absurdum est. Probo consequentiam: etiam existentibus forma, et unione, verum fuit dicere in sensu dittato: carentia formae, id est carentia unionis formae ad materiam, est natio removens formam a subiecto apto: sicut etiam Petro existente verum est dicere in sensu diviso: non esse Petri est destructivum Petri: ergo etiam preexistentibus immediate antea forma, et unione, verum esset dicere, quod precessisset prius privatio: sed hoc est plane absurdum in omnium sententia: ergo et illud unde infertur.

26 Ad vero rem questionis de Galiquet, sit 1a: in elementi generatione antecessit prius privatio, ut talis: dico, hec satis ex dictis constat. Probatur a dico sit: immediate ante 1um elementi productum prius precessit id, quod explicatur in recto a bisto nomine privatio. Probo dico: illud quod in recto explicatur a bisto nomine privatio, solum est carentia formae, id est unionis: sed hec utraque carentia prius precessit immediate ante 1um elementi productum: ergo precessit prius id, quod explicatur in recto ab hoc nomine privatio. 2a dico: in elementi generatione occurrit privatio ut talis, ceterum non ut coniuncta permanens, sed ut coniuncta successiva, cuius una pars precessit immediate ante 1um elementi productum, et altera immediate post fuit. Una se habuit ex parte termini a quo, altera ex parte termini ad quem.

27 Dico hec talis erit, si distinguamus hec duo: precessisse privationem ut talem, occurrisse privationem ut talem: quod precesserit privatio, ut talis, requirit quod precesserit carentia formae, id est unionis, et aptitudo subiecti; at vero quod occurrerit privatio, ut talis, non requirit quod precesserit privatio ut talis, idem secundum totum, quod fuerit privatio, ut talis; sufficit enim si precesserit immediate ante carentia formae, id est unionis, et immediate post fuerit aptitudo subiecti, seu materia 1a: 1um non distinguit in elementi 1a productione quod duo precessit carentia formae, et carentia unionis, non autem precessit materia 1a; 1um vero distinguit, quoniam precessit carentia formae, et unionis, et immediate post fuit aptitudo subiecti, seu materia 1a. Tunc autem ad illud 1um productum occurrit, et illa carentia ex parte termini a quo, et materia 1a ex parte termini ad quem, inde fuit, quod occurrerit privatio, ut talis, non ut coniuncta permanens, quod quidem sic fuerit in eodem instanti: secundum utramque sui partem, v. g. secundum carentiam, et aptitudinem subiecti, bene tamen ut complexum successivum: carentia precessit: ut terminus a quo; materia 1a secuta est, ut terminus ad quem illius transitus logi, in quo talis elementum

loge

loge transivit de n esse ad esse. — cap. 4. V. ad generation. compi substalis, quq ab æterno fieret, occurrerent oia supradicta principia?

cap. 4

V. ad generation. compi substalis quq ab æterno fieret, occurrerent oia supradicta principia?

1 Premus quæstioni nativè, probamus qd: compus substale, qd ab æterno fieret, ab æterno esset: go semp fuisset: go numquq verus fuisset, qd esse inciperet: go nullus instans temporis, neq imaginarij, neq realis porrecessisset, in quo verus esset dicere, n e compus: go numquq denuo esset: qd numquq verus fuisset dicere: modo e, et immate ante n fuit: qd esset impole, qd occurreret ex parte rei aquo carentia loga compi: sed ad inceptionem compi, seu ad 1m esse compi, ut incipientis esse, nario occurrit immate ante carentia loga compi, tamquq terminus aquo: sed ista carentia n occurreret ad generatione compi, quq ab æterno fieret: go adipsq n occurrent oia principia, quq occurrunt ad 1m fieri compi.

2 Si infertur 2a nos: go n requiruntur illa principia oia ad oe compus in fieri, seu ad oe fieri compi. Probatur cons: in generatione compi, quq fieret ab æterno, haret fieri compi: sed ad illq generatione n occurrerent illa oia principia: go n illa oia requiruntur ad oe fieri compi. Respondetur e, qd illa oia principia designanta ad oe fieri compi, prout fieri compi abstrahit à 1o fieri, et n 1o fieri, sed tantum ad 1m fieri, p ut e 1m fieri, id e, inceptio rei, de qua verificetur in aliquo temporis instanti, l imaginarij, l realis, modo e compus, et immate antea n fuit: in generatione autem compi, qd ab æterno esset, daret fieri compi, n autem 1m fieri compi; quapropter optime infertur, qd n ad oe fieri compi requirantur illa oia principia à nobis assignata, si fieri compi ea rone sumatur.

3 Instabis: generatio compi, quq fieret ab æterno, esset transitus saltem logus, in quo transiret compus de n esse ad esse: go ad illq occurrerent oia dicta principia, designataq à nobis p quolibet transitu compi de n esse ad esse. Probabitur

any: ingenerat. illa Maria ... tamen et denominando filium, ad habendum filium: quia in illa generatione daret transitum. Antecedens etiam probabitur: in tunc ingenerati vera esset haec propositio: Maria non habuit filium ante aeternitatem, et habuit filium post aeternitatem, sed sufficit quod veritas illa propositio copulativa ad rostrum transitum: quod est. Maiorem probabit quod videlicet illa propositio verum esset, etiam quamvis ... in qua differat esse posse: contradictoria illius categorica falsa esset, haec est videlicet: Maria habuit filium ante aeternitatem; quod altera contradictoria vera esset, scilicet videlicet: Maria non habuit filium ante aeternitatem. Antecedens probabitur: ad veritatem ... contradictorie affirmativae, requiritur, quod ante totam aeternitatem, esset aliquod instans temporis, in quo Maria filium habuerit, quod quidem est impossibile; ad veritatem autem contradictoriae negativae sufficit, quod non praecesserit instans temporis, neque reale, neque imaginarium ante totam aeternitatem, quod quidem necessario verum esset.

4 Respondetur fallaciam huic paralogismo: istae duae propositiones diversae sunt: ante aeternitatem Maria non habuit filium: non ante aeternitatem Maria non ante aeternitatem Maria habuit filium. Prima quidem propositio aequivalet huic: ante totam aeternitatem aliquod instans temporis fuit, et in illo, vel non exstitit Maria, vel non exstitit unio, vel non exstitit filiatio: secunda vero propositio aequipollet huic: vel non fuit tempus aliquod ante totam aeternitatem, vel si illud fuit in illo, vel non fuit filiatio, vel non fuit unio, vel non fuit Maria. Prima propositio esset falsa ingenerata ab aeterno: secunda vera esset: unde prima propositio non est contradictoria huius, ante aeternitatem fuit filiatio in Maria, seu Maria habuit filium: sed contraria, nam aequivalet huic: ante totam aeternitatem fuit aliquod tempus, et in illo exstitit filiatio, et unio, et Maria: contradictoria affirmat etiam fuisse ante totam aeternitatem aliquod tempus, unde nihil mirum quod utraque contradictoria falsa esset ingenerata, quae fieret ab aeterno, illa vero propositio: non ante aeternitatem Maria habuit filium contradictoria est huius, ante aeternitatem Maria habuit filium: quae quidem propositio secunda esset falsa ingenerata, quae ab aeterno fieret, et contradictoria illius contradictoria vera esset.

5 Itaque concedimus quod ingenerata quae fieret ab aeterno vera esset haec propositio: non ante aeternitatem Maria habuit filium: sive ista: Maria non habuit filium ante aeternitatem: sed namque id sufficere ad rostrum transitum physicum neque logicum: ratio est, nam ad rostrum transitum, requiritur, quod in aliquo tempore, vera sit haec propositio: modo est corpus, et immediate antea non fuit. Unde requiritur quod aliquod instans temporis praecesserit immediate ante illud instans, in quo verificatur, modo est, et immediate antea non fuit, ergo quod in illo instanti immediate praecedenti ad ly esse non habeat corpus. Unde requiritur contentum quod

antecesserit

antecesserit non fuisse cpi, non autem antecessent, sin hi antecesserit, neque tempus neque carentia cpi. Atquiad veras illius ppii: Maria non habuit frigiantis ternate: sufficit, quod non fuerit tempus aliquod ante totam ternatem, sed semper coexistitint illa, et unio, et Maria, itaque nullus tempus fuerit in tota ternate, in quo fuerit verum di-cere; modo non est cpus ....

6 Replabis: quod ad ly fieri cpi, ut est ly fieri cpi, non solum concurrit extrinsece a quo non esse cpi, tamquam principium, scilicet etiam simultas carentie cpi, et instantis temporis immediate antis realis, vel imaginarii. Probabis consequentiam: ly fieri cpi, ut est inceptio cpi, essaliter dicit immediatam successionem inter carentiam cpi, et esse cpi: sed ad eiusdem successionem, ut talis, requiritur, tamquam constitutivum extrinsece a quo simultas immediate precedens inter non esse cpi, et instans temporis immediate precedens reale, vel imaginarium. Oportet concedendo, quod inceptio cpi, ut est continuata successio inter carentiam cpi, et esse cpi continuatur etiam per eiusdem simultatem, sicut etiam constituitur per simultatem instantis temporis, realis, vel imaginarii immediate succedentis, et ipsi cpi; negando tamen, quod duratio illa, seu quasi duratio, et simultas instantis immediate precedentis, et non esse cpi, sint duo principia.

7 Respondetur, quod nomine principii huius transitus logici a Philosophis intelligitur id, quod immediate ante ita precessit, ut aliquo ratione opponatur illa-tio, et immediate cpo, hoc est intelligitur nomine principii extrinseci a quo, at vero nomine principii extrinseci ad quem intelligitur cpus, sive illud quod denominatur de novo esse cpus: atqui instans temporis realis, vel imaginarii immediate precedentis, neque illa quasi duratio, per quam durabat illa carentia cpi, non opponuntur formaliter, et immediate ipsi cpo, sed sola carentia cpi, aut carentia alicuius partis de ratione cpi, propter quod solum sit questio de nomine, quomodo vocandus sit principium cpi, ut incipientis esse, non de constitutivo eiusdem successionis, ut talis, vocamus principium, scilicet illa tantum constitutiva, que habeant illas proprietates, quas desiderant a Philosophi in principiis, quique Philosophi, nomen ipsum principii invenere. Vide cap. 5 quinque principia requiruntur ad ly fieri cpi substantialis, ut est transitus proprie Physicus. Sectio 1a sententia duplex refertur.

cap. 5

quinque principia requiruntur ad ly fieri cpi

ꝯpi substalis, ut ē transitus priē phicus

Sectio 1a

Sententia duplex refferentur.

1 Hactenus sermo fuit de inceptione ꝯpi, ut precisē inceptioē, et ꝯtinua succ° inter n̄ esse ꝯpi, et esse ꝯpi, v.dt ut transitus ē abstrahens à transitu proprio, et Phicō, et n̄ proprio; modo autem agit de ꝯfieri ꝯpi, ubi maria 1ª re ipsa propriē ac phicē transivit de n̄ hendo frā ad hendā frā; idē, ubi antecessit maria, prēextitq immatē ante sine frā, et transivit immatē post ad hendā frā; inquirimus q°, quænā principia requirant, et ex pte tri à quo, et ex pte tri ad quem in eiusdē transitu, prout talis transitus ē. Benē verus ē, q.d apud Authores n̄ inveni transitus ꝯpi eā roē divisus, v.dt in logy, et priē phicus, ceterū existimavi rei istq ꝯfusione plenissq fore, nisi transitus eā roē divideret, quā dividit à nobis.

2 Imprimis certū esse ōio requiri ad eiusdē transitus, de q° impresentī agit, q.d immatē ante 1ū esse ꝯpi præcesserit privatō, ut privatio ē, quoniā requirunt hec duo, et q.d immatē ante præcesserit maria, et q.d hec privata fuerit frā, idē, immatē ante n̄ habuerit frā: q° requirit ōio: q.d immatē ante præcesserit, quidquid dicit privatō, et q ē ultus, idē, q.o præcesserit carentia frē, 1. unionis, et apud subsū, sta maria 1ª. At verō statim subortus quidā distus, an v.dt hec privatō requisita, seu illud, q.d explat in recto abisto noīe privatiō, requiritur ꝯ præcesisse, sit de ratē carentia frē secundū se, idē n̄ esse frē, aut de ratē sit carentia unionis. Alij affrant requiri de ratē carentiā frē secundū se, hoc ē, q.d immatē ante frā n̄ extiterit in rerū nā, probantq ꝯ ng x Phy, et reliquos antiquiores Phos principia ꝯporis nalis in fieri debent int se opponi aliq° genere oppis. Loqz: sd carentia frē ꝯtrariē opponit frē, quā tū ē adquā mā 1ª transit: q° carentia frē secundū se, tūc ad ratō ē nario requisitus: q° privatio quā requirit ex pte tri à quo de ratē nat frā secundū se.

AA

3 Ad 4. Ant.ti falluntur, q.d. si e pro illo casu quo

aia roalis, et maria 1a dentitissent in illo instanti immate ante ad I, et se

dpi n tamen existisset unio aie roalis ad mariã, et hec unio denuo pduceret,

manentibus aia roali, et mariã 1a, revera exerceret frg transitum, in quo

maria 1a immate ante pre existisset, et privata fra, transiret q. denominando

frg, ad frg hendo, s. in isto casu n precessit carentia nanque frg secundum se, v. dicit n

precessit q. fra, seu aia roalis n extiterit in regna in illo instanti immate ante,

nam supponit extitisse in eodem instanti: q. ad transitum q. idem in presenti, n re

quirit de ratione q. precedat talis privatio, que sit carentia frg, secundum se. Pr

minor explatione dola trorum: alia carentia nanque frg secundum se, que

quidem carentia e natio frg secundum se, d trorum q. extremum ipsius frg secundum se,

et talis e n extere frg in regna; alia vero carentia e, que negat frg esse in

maria, ut verificetur q. precesserit 1a carentia, requirit, q. immate antea fra n

extiterit in regna; q. quidem falsum esset, in casu posito, nam in illo supponit aia roalis

immate antea extiterit in regna; carentia 2a, que negat frg esse in mã, si explet hanc

ppem: immate ante n fuit fra in maria: nam sub distione, i. fuisse frg, i. fuisse

mariã, i. fuisse unionem, q. satis stat ex dictis, sicuti explet hanc ppe: immate ante

precessit maria, et n habuit frg: nam sub distione, i. fuisse frg, i. fuisse unionem.

4 Quibus explatis colligit, q. ut in transitu predic-

to, immate ante precesserit privatio, frg ut talis, n requirit de ratione q. immate

antea n fuerit fra, seu q. precesserit carentia frg, secundum se. Pr hoc: in casu

p posito, q. ..., v. d. solummodo denuo pduceretur, manerent q. aia roalis, et ma

1a, veratesset hec ppo: mã 1a precessit, et immate ante privata fuit fra: s. ad

veritatem huius ppis requirit exui frg veram transitum et q. ppis: immate antea precessit

privatio, q. ut talis: q. etc. Pr minor: in casu predicto, veratesset hec ppo:

immate ante precessit maria, et tunc n habuit frg; s. q. existat mã, et n heat

frg, e q. de privatio ut talis: q. etc. Pr maior: 1um, n habuit frg, e tro-

rium: habuit frg: s. hoc 2m dicit preexistisse frg et unionem frg ad mg: q.

alterum dtrorum nat sub distione, i. fuisse frg, i. fuisse unionem: q. sufficienter veri-

ficatur ex eo q. n precessit unio, s. in casu predicto precessit mã, et n precessit unio:

q. verum fuit dicere: maria precessit, et n habuit frg: q. n solum n requirit

de ratione

detrate carentia frq ~~secundyse adrq transiny ideo in presenti agit~~. Very
ne, requirit detrate, ~~cum eius transitu phico precesserit frie privatio, eiq ut~~
talis.

5 — Cuny sentie, quq impugnavia, impoq
adversarios pugnat, et ando bine, q. itapt: principia debent esse int se 3 trorie oppo;
ut ipsi loquar: go trus aquo, ~~et tra adquy, debent esse inter se~~ 3trorie oppositi:
sed tra adquy e fra, et unio: go trus aquo debet esse 3trorie oppus frq, et unioni.
~~Pbg~~ seq: Maria transit prie, et phice dn here frq, ad here frq, maria e, q.
transit, trus aquo e, n habuisse frq, tra adquy e here frq: s. here frq, ita dicit
Mario, et copulative, et frq et uniony, na sidemq frq; lit ma transeat ad habendq uniony, n transit ad here frq, sidemq uniony; lit maneat ma; denuo q
producta sit fra, n transit ma, ad here frq: go trus adquy e fra, et unio.

6 — Deinde arcke ita: trus aquo, debet
3trorie opponi, ad ipsos, tra adquy: trus adquy e fra et unio: go debet 3trorie opponi
frq, et unioni: s. carentia frq secundyse detrate sumpta n opponit 3trorie frq,
et unioni: go trus aquo 3trorie oppus n e detrate carentia frq secundyse. Cet
ang: 3troriy frq, et unionis e, I. n fra, 2. n unio: go 3troriy frq, et unioni n e
detrate carentia frq secundyse, s. subdistione: unde impole e assignare aliqui
uny, acdetraty, ex parte obti, q. sit extremy 3troriy phicy frq, et unionis: Pbo e
ing extremy 3troriy frq et unionis, e n fra, et unio: go 1. n fra, 2. n unio, quo-
tiy. n. uny extremy e 3iunctu ex duaby reby, requit here aliquid detraty et uny
ex pte obti, q. sit eius 3troriy phicy; ydy a d het prs 3trario carentiy, ~~q~~ ~~nanty~~
subdist ~~altery ex illis duaby extremitz~~.

7 — Alii vero e contra opinant, q. v, d,
trus a quo e privatio nary n quidy entaty frq, s. uniony, probant 1o: generatio
in fieri e transiny de n esse frq in subto ad esse frq in subto: go n esse frq in subto, e
try aquo transit maria: s. n esse frq in subto, n e natio oppa 3troria frq, s. exenty
frq in subto: go natio oppa 3troria exenty frq in subiectis, e try aquo: s. exentia
frq in subto e unitio frq adsubry: go etc. Probant 2o: try adquy e, frq esse
in subto: go tru adquy, e unitio frq cy ma. s. try aquo, e carentia 3troria tri adquy:
go trus aquo e carentia 3troria unitioni frq cy ma.

Sententia

8 Sententia haec esse falsa, [?] quibus nititur evertuntur facile. Ad 1.^m dicendum, si loquatur, ut loqui videtur, de generatione in fieri: nam abstrahit ab hoc transitione physico, et ab aliis non physicis, sed physicis, et consequentiam accedo; caeterum animadverte, quod illud consequens: non esse formam in subiecto, est terminus a quo transit materia, ergo in adversariorum doctrina aequipollet huic: id est non esse formam est terminus a quo transit materia, id est non esse unionem est terminus a quo transit materia, id est non esse subiectum est terminus a quo etc. Quoniam contradictorium, videlicet subiecti oppositi: esse formam in subiecto, dicit copulative esse formam, et esse unionem, et esse subiectum; quicquid opponitur videtur, non esse formam in subiecto etc. Verum est, quoniam licet non esse subiectum non sit terminus a quo transit materia, nihilominus tamen non esse formam, id est non esse unionem, est terminus a quo transit materia. Pergit ulterius secundus adversariorum: sed non esse formam in subiecto non est naturaliter contradictorie oppositum formae, sed existentiae formae in subiecto: Concedo primo omnino verum [?] partim, si non esse formae in subiecto, sumatur indistincte, videlicet pro carentia logica naturali esse formae in subiecto quae quidem carentia logica est, id est non esse formam, id est non esse subiectum, id est non esse unionem. Propterea quod non est contradictorie opposita soli formae, secundum se, deinde ergo non erit contradictorie opposita existentiae formae in subiecto; si hoc sumatur pro unione sola, bene tamen est contradictorie opposita materiae, formae et unioni.

9 Unde nihil concludunt adversarii, quoniam ex eo non infertur, quod terminus a quo materia transit, debeat esse privatio, quae dicatur carentia unionis secundum unumquodque. Quando inferunt adversarii: quod negatio opposita contradictorie existentiae formae intra subiectum, est terminus a quo, distinguendum est: nam negatio contradictorie opposita existentiae formae intra subiectum, dicatur sumpta, est terminus a quo requisitus: non consequens: sub distinctione sumpta cum alteratione formae, videlicet est terminus a quo: concedo consequentiam. Unde nihil concluditur adversariorum doctrina.

Confirmatur [illegible] ex dictis: illud argumentum 2.m distinguendum est, terminus ad quem transitus logici, in quo transit corpus de non esse ad esse, est formam esse in subiecto, secundum terminum quod dicit formam esse in subiecto: concedo antecedens: terminus ad quem transitus physici, ubi materia physice transit de non habere formam ad habere formam, est formam esse in subiecto, secundum terminum quod dicit formam esse in subiecto: nego antecedens: quoniam esse formam in subiecto dicit esse formam, et esse unionem, et esse subiectum. Verum etiam distinguendum est: quod terminus ad quem est tantum unitio formae cum materia, et ipsa forma: nego consequens, est unitio formae cum materia, et ipsa forma concedo consequens. Constat, quod terminus a quo contradictorium debet esse extremum termini ad quem secundum ipsos adversarios, debet esse carentia logica, id est, non forma, id est non unio, quia terminus ad quem est forma, et unio.

Quapropter

10 Quapropter arctor ad Hoie: esse frā in mā, est esse frīs, et esse unionis, et esse mīs; s. adminus e, esse frīs, et unionis: s. ꝗ ipsos ~~[illegible]~~ esse frā in mā ē tū adque: igō esse frīs, et esse unionis ē trū adque: si trā aquo ē ꝯtrorū extremū trū adque, ergō trā aquo ē ꝯtrorū extremū frīs et unionis: igō trā aquo n̄ ē detrate, ac ꝓpriē ꝯtrā unionis. Probo ꝯsꝗ in unio, seu n̄ esse unionis, n̄ ē ꝯtrorū frīs et unionis, s. extremū ꝯtrariū, ꝯq extremū ꝯtrorū frīs, et unionis, ē n̄ frā; s. n̄ unio: igō ē carentia ꝑpā: igō trā aquo ē n̄ frā, s. n̄ unio. Tom frat eīqꝫ ad Hoie, ꝯq ab ipsorū nonnullis recedit maior; ꝯsꝗ minoris et ꝯditionis ꝯyli: esse frīs in subto, ē solius ~~[illegible]~~: s. frā uniri subto ē solius unio: igō frīs n̄ esse in subto, ē natio solius unionis. Unde sic arctor: esse frīs in subto n̄ ē solius unio, s. esse frīs in subto ꝯ ipsos adversarios, ē trū adque: igō trū adque n̄ ē sola unio.

ℍ ē frā subto uniri

11 Ad extremū advertas obsecro, qꝫ istis trū sunt ꝯquivalentes, frā in mā, v. d. t. ꝯ unione: frā unita mā, ā quibus afferit in recto, sola frā, et in obliquo unio, et mā, hoc patet: nā inisti ꝑpō: frā e in mā: frā ē unita mā, et ex p.te subti, et ex p.te prati sola frā explat in recto, alioquin esset utraque ꝑpō falsa, siquidem ex p.te prati explaret in recto aliquid distinctum ꝯ frā. Rursus: trū supradicti, n̄ ꝯquipollent his: carentia frīs in mā, que negabitis, solum explat in recto unio, et in obliquo frā et mā. Denique ꝑsitis n̄ sunt ꝯquivalentes: esse frīs in subto, ē esse frā, et unionis et subti ipsius: frā unita subto, seu frā in subto ē frā, et unio, et subtum: quoniam 1.a vera ē, 2.a falsa: igō 1.a vera sit ꝑpō: ex p.te subti n̄ solum explat virtualiter in recto unio, s. etiā frā, et mā: igō vera ē. Antecedens ꝑpt: frā illius ꝑpōis ē eadem, atque distinctum: Petri esse albus, ē accidentale Petro, s. hēc vera ē: igō illa vera, quia ꝯquipollet huic: esse Petri, seu existere Petri, et simul existere albedinis, et inhesio albedinis ad Petrum, ē quid accidentale ipsi Petro: seu ꝯquivalet huic: qꝫ simul existant Petrus, et albedo, et inhesio albedinis ad Petrum ē accidentale Petro: igō in illa ꝑpē, v. d. t.: Petrum esse albus ē accidentale Petro, virtualiter explat in recto n̄ solum Petrus, verum etiā albedo, et inhesio. Declarat: hec ꝑpō vera ē: Deum esse cognitum ab Hoie ē contingens: sumpto v. d. t. ꝓ illo ꝯtingens, ꝓ defectibili: igō in illa ꝑpē ex p.te subti explat virtualiter in recto, n̄ solum ipse Deus, s. etiā Homo, et cognitio Dei, alioquin falsa esset, et hēc vera: Deum esse cognitum ab Hoie ē necesse: qꝫ quidem ē absurdum.

2°

12. 2° arctur etiã ad strig: ab ipsis adversariis doctores, q. ita solũ natũ, q. se petit ad rõ fral. transitũ, quã verificat hanc ppm: nõ é fra in subto: insuper docent q. natio, quã verificat illa ppn̄e, é, v. natũ fr̃ã, v. unionis, v. subsistentiæ si de e maria, et fra nõ tamen unio, vera é: si de e fra, et unio, et nõ maria, vera etiã é: si de e maria, et unio, nõ aũt fra, vera etiã é: unde concludunt, q. quã libet illarũ nationũ é sufficientes terminus a quo transitus. Concludo etiã et ego: q. dabitur transitus; in quo maria transeat, de nõ habito fra, ad hendã frã sufficienter, si ex parte termini a quo præcesserit nõ esse frã, sit præcesserint, et maria, et unio: sed hunc maria immatceant nõ haberet frã: q. privata esset frã: q. præcederet privatio: q. privatio aũt sufficienter salvat in carentia frã, secundum se: q. terminus a quo transitus sufficienter salvabitur in privatione quã neget solũ frã, secundum se: nõ aũt unionẽ: q. falsò ab ipsis asseritur, imo, et instanter, q. privatio requisita ratione adrõ frã transitus, debet haberé detrate unionẽ. Sectio 2ª alia sententia, quã superest, et nra proponitur.

Sectio 2ª

Alia sententia, quæ superest, et nra proponitur.

1. Restat illorũ sententia, qui docent, q. ad rõ fral. transitus, in quo maria transeat, de nõ hendo frã, ad hendã frã, nõ requiri ex parte termini a quo privatioẽ, quã detrate neget unionẽ, neque privatio, quã detrate neget frã, sed solũ requiri carentiã frã, v. unionis disiunctiuè consistẽ, sufficereque alterutrã ex illis carentijs ex parte termini a quo. Insuper docent, q. ex parte termini a quo nõ requiritur detrate fra, neque detrate unio, sed alterutra sufficit, solũ q. requiritur, v. fra, v. unio disiunctiuè consistẽ. 1ª pars huius sententiæ vera é, 2ª verò falsa, q. ita probatur: q. videtur respiciam transitus esus et sufficiet, si ex parte termini a quo solũ se haberet frã, vel, in casu quo immatẽ ante sola maria præcesserit, nõ aũt unio, neque fra, si tamen de nouo producat sola unio, et maneat maria, dabitur transitus, in quo maria transeat de nõ habita frã ad hendã frã: sed hoc é falsũ: q. et c. Probatur instantiã ex adversa sententia, q. in illo casu daret transitus eiusdẽ: in illo casu daret, maiorque transit, daret etiã sufficiens terminus a quo, et sufficiens terminus ad quẽ: sed id quod transit, et sufficiens terminus a quo

4

a quo, et sufficiens term. ad quem e quidquid sufficienter 9 term. transitus: g° e[illegible]. atqui hunc, falsum e, q.d. daret transitus, in g° maria transiret de non habendo fig. ad habenda fig. q.d. probat: tunc verificaret in instanti immate succedenti: Maria modo het fig. et immate antea praecessit, et n habuit fig.: pr: falsa esset illa 1.a pars, v, d, t: modo maria het fig: quonia verificaret eius contraria, etia q.d. maria esset in termino ad quem, hec v, d, t, maria n het modo fig: hoc praecise, q.d. tunc exeret fra, ut supponit: g° e[illegible].

2 Ad ra igitur sententia e, q.d. in eiusdi transitu prio, et phico, id q.° terms e, ubi Maria immate ante praecessit, et transit de n hendo fig, ad hendo fig, id q.d. transit, e Maria 1.a: term a quo e, s. n fra, s. n unio: term ad quem, e fra, et unio. Unde privatio etia ut talis, requirit praecesisse: s.d. ut praecedat privatio, etia ut talis n requirit determinate q.d. praecedat carentia unionis, neq 9 requirit determinate, q.d. praecedat carentia fig; s.d. sufficit alterutra praecedat, si tamen sul praecessit Maria 1.a. Pr 1°: ut prie antecesserit privatio, etia ut talis, sufficit, q.d. antecessexit id, q.d. signat in recto, et in obliquo 9 nomen privatio ea roe, qua requirit ut verificet, q.d. praecesserit privatio: s.d. in obliquo signat Ma 1.a, et hec praecessit, et in recto explat, s. n fra, s. n unio, sufficiens 9 q.d. praecesexit carentia fig, s. carentia unionis, quaruz altera praecessit: g° ut prie praecesexit privatio etia ut talis, n requirit determinate, q.d. praecesexit carentia unionis, neq 9 requirit determinate, q.d. praecesexit carentia fig, s.d. alterutra sufficit, dummodo praecesexit Ma 1.a.

3 Unde colligit q.d. term a q.° requisitus, e carentia Logica, nam sub disiunctione fig, et unionis; term vero a quo sufficiens, est quaelibet carentia, seu natio Phica s. fig, s. unionis: term a quo requisitus e 9 trorius extremus termini ad quem, at vero n ois term a quo sufficiens e 9 trorius extremus termini ad quem, bene tamen e 9 trorius extremus saltem alicuius phisici, q.d. sehet exp.te termini ad quem, q.d. quide 9 trorius phicus, ac determinatus, sic paret cum termino ad quem, v, d, t cum fra, et unione, sicut 9 trarius quasi logicus illius, et sufficiens verificare 9 trorius logicus termini ad quem, v, d, t n fra, s. n unio. Denique 9 noie termini a q.°, intelligimus term a quo requisitus, nam intelligimus illus term a q.° qui principium e, 9 enter q. oppositus 9 trorie termino ad quem: atqui sola carentia Logica, seu term a quo requisitus, e 9 trorius extremus termini ad quem: g° noie termini a q.° solus intelligimus term a quo requisitus.

4 Consenter dicimus, q.d. term ad quem requisitus, e fra, et unio, ita q.d. neq 9 sola fra, neq 9 sola unio sit term ad quem sufficiens huius transitus:

1°

1º: neq terminus ad quem est principium illud, id est collectio principiorum, quae contrarie opponitur termino a quo: sed terminus a quo est, non forma, id est non unio: ergo terminus ad quem est forma, et unio. Probatur 2º: terminus ad quem ille debet esse, quo praecise posito, sub quo materia permanente verum sit dicere existit forma: modo materia habet formam: sed ad huius veritatem praeter materiam permanentem requiritur forma, et unio: ergo terminus ad quem debet esse forma, et unio. Quod materia prima non se habeat expresse terminus a quo, in hoc transitu, prout tali, de quo sermo est, patet 1º, quia in hoc transitu prout tali, materia prima est id, quod proprie transit: ergo non est id, a quo transit. 2º probatur: quod formaliter est terminus a quo, adveniente termino ad quem, necessarium est, ut non sit, sed oppositum est, quod adveniente termino ad quem, materia prima adhuc existat: ergo etc.

Quod vero eadem materia in hoc transitu, prout tali, non se habeat expresse terminus ad quem, quia ratione se habet in transitu mere logico, ubi oppositum totum dicitur transire de non esse sui, ad esse sui, probatur: in hoc transitu prout tali, de quo sermo est, materia prima non dicitur transire de non esse sui, ad esse sui, sed dicitur prae existisse, et quod transit ab aliquo statu ipsi metaphysice extraneo, quem antea habebat, ad alium statum sibi etiam extraneum metaphysice, quem de novo habet: ergo ad habere formam, ut habere formam dicit illud omne, quod est extra metaphysice tamen etc. quod ad formam, et unionem: ergo terminus ad quem solum est forma, et unio: ergo non est materia. Colliges 1º, quod licet in hoc transitu prout tali, requiratur, quod immediate ante suum esse ipsi praecesserit privatio, etiam ut talis, adhuc tamen privatio non concurrit ut terminus a quo, secundum eadem ... ipsius privationis, prout talis, quoniam privatio prout talis est etiam apud desultimam qua denominatur privatio; sed haec apud omne materiam primam, quae quidem non exercet rationem termini a quo: ergo privatio non exercet rationem termini a quo, etiam prout talis, idest, secundum ea quae constituunt, per quae constituitur in esse privationis.

2º colliges, quod licet terminus ad quem requiritur, quod ab hoc transitu sit forma, et unio, adhuc tamen non determinate requiritur, quod eius coniunctum ex forma, et unione, sit tamen denominative de novo productum, idest, quod de novo productum dicatur ratione alicuius partis, et non ratione omnium; neque determinate requiritur, quod sit quidditative de novo productum, idest, ratione cuiusque partis, quae reipsa de novo producatur; sed solum requiritur, quod illud coniunctum dicatur de novo productum, sive id conficiatur ratione unius tantum partis de novo productae, sive ratione cuiusque partis de novo productae. 3º colliges rationem discriminis, propter quam ab hoc transitu prout tali requiratur omnino determinate, quod proprie ante exercuerit privatio, etiam ut talis, non autem requiratur ad transitum mere logicum, in quo dicatur oppositum transire de non esse sui ad esse sui.

Ratione, quoniam ad rationem huius transitus physici de quo

quo modo agit, requirit, q. immateante sy esse opi, prexisterit ma 1a: q. detrate naxio q. petit, q. precesserit immate ant. privato, etiq. vt talis idem, carentia frg, i. carentia vnionis, et aptitudo subti. Probo loq.: naxio petit, q. immate ante sy esse opi n. precesserit toty opy: q. q. aliq. eius pars n. antecesserit; s. ma 1a n. poe n. antecedere: q. aliq. ex partibus reliquis debet n. antecedere; q. i. vnio, i. fra, q. naxio petit q. antecesserit carentia Vnionis, et aptitudo subti; i. carentia frg, et aptitudo subti: s. privatio etiq. p. vt talis, e carentia frg, i. vnionis, et aptitudo subti: q. naxio petit: q. immate ante sy esse opi precesserit privatio, etiq. q. vt talis iat vero ad rog. transitus logi i ingpro toty opy dicit transire de n. esse ad esse, n. petit detrate, q. immate ante precesserit ma exens sufficient q. s. salvabit: si tam q. precesserit carentia m., prexisterint q. fra, et vnio, ac denuo q. ducat ma 1a, manentibus fra, et vnione: q. d. cap. 6. principia opi substalis in facto esse traduntur.

cap. 6.

principia opis substalis in facto esse traduntur.

1 Superest explendum, quæ principia concurrunt ad substale opy in facto esse, idem, quæ principia intra sint, ex quibus fit, seu intre constituit totu substale opy. Sit n. ra, et vnica co.: tria principia concurrunt ad substale opy in facto esse, ma v, d, t, et fra, et vnio, q. ma, et fra concurrant, tamq. principia inter oes stant, tota enim dubitatio circa vnionem e, ideoq. probandum nobis e eg esse principium intrinsecum opi substalis in facto esse. P. 1o: defino principij tu illa, quæ a nobis, tu illa etiq., quæ ab adversarijs traditur, convenit vnioni, et in toto rigore terminis: q. vnio e principium. Ant. pt: principium e illud, ex quo aliud fit, et q. n. fit ex alio in eodem genere: q. s. illud oe, ex quo ita fit opy, vt istud ex alio n. fiat in eodem genere, e principium opi; s. d. ex vnione fit opy, et ipsa n. fit ex alio, q. illa vniat, tamq. extremum q. d. Min: q. vnio e principium. Pt minor: illa parta ex quo fit, vt ab oibus accipitur, equipollet huic: ex quo constat, seu constituit: s. ex vnione etiq. constat, seu constituit opy in facto esse: q. si semel admittat defino principij etiq. ab ipsis tradita, etiq. q. a nobis e statim fiat, vnio etiq. debet dici principium.

Resp.

Resolis forte, hic solum esse sermonem de principijs quo
ens substantiale, non autem de principio quod: at sola materia, et forma, sunt principia quod et unio solum est prin-
cipium quo, idest, ratio formalis, qua materia, et forma principiant compositum. Contra est 1o: definitio tradita principij,
est pro principijs quod, sed convenit unioni, ut manifestum est: ergo, et unio deberet appellari
principium quod. Contra est 2o: quoniam improprie valde dicitur, quod unio sit ratio formalis, qua materia
verbi gratia principiat compositum, siquidem principiare, dicit formaliter constituere: ergo materia seipsa, tam-
quam ratione formali constituit, non autem per unionem; quod autem proprie dicitur est, quod materia uniatur formae, non quidem per seipsam,
tamquam rationem formalem uniendi, sed per unionem, quod quidem longe diversum est, nam quod unitur, utpote
per aliud a seipso realiter distinctum, unit, tamquam per formalem rationem uniendi quod autem constituit semper ut totum
constituit, semper enim est illud, quod constituit, et seipso formaliter constituit, scilicet inadaequate, vel adaequate.

3 Replicabis: unioni non convenit proprie definitio principij, quoniam
improprie dicitur, quod compositum fiat ex unione, idest, constet ex ipsa, compositum enim non constat ex compositione
sed ex partibus componentibus. Unio autem non est pars componens, sed compositio, qua partes, materia videlicet et
forma componunt. Confirmatur exemplo: acervus lapidum constat solum ex lapidibus, lapides enim sunt
partes componentes acervum, non autem constat ex approximatione lapidum, quae quidem approximatio est compositio,
qua acervus constat per approximationem. Contra instantiam hanc statuimus, adversum arguitur ad hominem:
contra ipsos; fieri ex alio, quod habetur in definitione principij, idem est, etiam contra ipsos, atque constare ex alio,
seu constitui physice ex alio: sed compositum constituitur etiam ex unione, et acervus lapidum constituitur etiam ex approximatione,
ut ipsi fatentur: ergo et compositum constat ex unione, et acervus lapidum constat etiam ex approximatione, aut rogo
quid est constare ex alio, si non est constitui ex illo, tamquam constitutivo realiter inadaequate distincto a toto constituto: unde
constat, quod vere non sit quod acervus non constat, neque fit ex approximatione, neque compositum ex unione, propterea quod
sit constare ex alio, sit constitui ex illo, non autem constitui utcumque, sed constitui ex illo, tamquam constitutivo physico,
realiter inadaequate distincto a toto constituto: nam etiam unio est constitutivum physicum realiter inadaequate distinctum a toto composito
constituto.

4 Denique dices, quod compositum non constat, neque constituitur ex unione, tamquam
parte. Contra est: quod quod est constitutivum physicum realiter inadaequate distinctum a toto constituto, dicitur ab omnibus
pars realis, quod explicent mihi, et vero, quid est pars realis physica alicuius totius, si hoc non est;
sed etiam unio est constitutivum physicum realiter inadaequate distinctum a composito, seu constituto: ergo pars realis est compositi constituti.
Confirmatur 1o secundo nostra; unio dicitur ab ipsis adversarijs plurimis causa intra compositum: sed causa intra com-
posita, est pars realis compositi, et ante ergo principium quod, idest principium absolute loquendo: ergo unio appel-
lari debet pars realis, et principium quod substantiale compositi. Praeterea modo, quod unio dicatur ab ipsis

causa intra

caā intra cpi, igᵒ talis apellari debeat, ab opsis averentur, qᵐ n' da [illegible] caā intra adeqta cpi, quoniā repugnat, idest aliqᵈ. qᵈ caet intra cpū, et n' disguat realit ab ipso cpō, salt inadeqᵗᵉ: ē suvnio n' esset caā intra cpi, mā, et frā essent adeqᵗᵃ caā cpi realit inadeqᵗᵉ distā ab ipso cposito, neq cpositū adderet unionē, supramē et frā, et eius collectivē sumptas: qᵈ daret caā intra, et adeqᵗᵃ cpi.

Ossat 2ᵒ. ergo ab Hos: qᵈ cpū eet, itaqᵒ mariā, et frā in matē ante praesuisset, n' tamen unio, sᵈ carentia unionis, carentia haec sufficient exercere tot principii expᵗᵉ tri aquo: qᵒ esset principiū cpositionē cpū alicui principio, qᵈ se hered expᵗᵉ tri adeqᵘ, sᵈ esset cpū cpositionē principiū unioni, quē se hered expᵗᵉ tri adeqᵘ: qᵒ unio esset principiū, qᵈ se hered expᵗᵉ tri adeqᵘ: sᵈ hic adeqᵘ ē esse cpositi: qᵒ cpū in facto esse: qᵒ unio ē principiū cpositi substantis in facto esse: qᵈ ē Dispᵒ 3ᵃ. V. cpositū substale disguat realit ā suis oībus partibus collectivē sumptis: capi 1ᵘ. Sentia Subtilis Doctoris explat.

Dispᵒ 3ᵃ
V. cpū substale disguat realit ā suis oībus partibus collectivē suptis.
Cap. 1ᵘ
Sentia Subtilis Doctoris explat.

Coē tribuit Scoto docuisse cpositū substale disguī realit ā mā, frā, et unione collectivē sumptis, quoniā dicit docuisse, qᵈ in cpositō ē 4ᵃ entitas realis distā ā mā, frā, et unione collectivē sumptis, quē quidē 4ᵃ entitas appellat totalitas, seu integritas cpositi. Verū dicendū ē, Doctor Subtilis n' docuisse, qᵈ substale cpū disguit realit ā mā, frā, et unione collectivē sumptis, neq qᵈ totalitas sit 4ᵃ entitas, quē neq sit mā, neq frā, neq unio, neq oēs collectivē sumptæ. Et n' docuerit qᵈ cpositū disguit realiter ab oībus suis partibus collectivē sumptis, adhuc tamen frale inferunt Scotistæ qᵈ ā mente Scoti, cpū disguit realit ā mā, frā, et unione collectivē sumptis. Probē: quia Subtilis Doctor noīe partis solū intelligit mā et frā; at vᵒ unionē n' appellat partē: qᵒ n' bene valet in principiis Scoti, et ipsius

modo

modo sequenti: compositum distinguitur realiter ab omnibus suis partibus collective sumptis: ergo distinguitur realiter a materia, forma et unione collective sumptis: antecedens enim verum est, si nomine partis non intelligatur unio, consequens vero etiam in acceptione ista nominis partis falsum est, et ideo nulla.

2 Audiendus est Scotus ipse in 3° distinctione 2a quaestione 2a §°, Sed hic est unum dubium, ubi habet haec verba. Sed hic est unum dubium, quantum ad primum membrum distinctionis, quid sit ista natura, quae primo dicitur assumi, scilicet a Verbo, an scilicet sit aliquod ens aliud a partibus? Si enim sit aliud ens ab eis, dubium est an sit alia entitas positiva absoluta, vel relativa? et 3° an sit aliqua forma alia a forma, quae est partium. Haec Doctor Subtilis. Ubi tria rogat, primum an natura humana sit aliquid distinctum a suis partibus, 2um: an si distincta sit, sit entitas absoluta, vel relativa? 3um an talis entitas sit alia realis, vel alia forma distincta ab illa forma, quae partem naturae humanae.

3 Primo dubio respondet hac ratione: quantum ad primum vero, quod totum sit ens aliud ab omnibus partibus coniunctim, et divisim, licet docet quod compositum distinguitur realiter ab omnibus suis partibus collective sumptis, caeterum nomine partis, solum vocat materiam, et formam, non autem unionem, quod manifestum fit ex his quibus probat Subtilis Doctor responsionem praedictam, quoniam probat primo hac ratione: Si totum substantiale non distinguatur a suis partibus, non erit differentia inter totum, quod est unum per se, et totum, quod est unum aggregatione, ut cumulus, vel acervus. Patet: quia totum aggregatione nihil est aliud, quam ipsae partes: ergo si totum substantiale nihil esset aliud, quam ipsae partes, nulla differentia esset inter totum substantiale, quod est unum per se, et acervum, qui est unum per aggregationem.

4 Unde manifeste infero: quod totum substantiale est aliquid aliud ab omnibus suis partibus collectim: ergo praeter ipsas collectim sumptas est aliquid aliud ab eis realiter distinctum, et hoc aliud est illud, in quo differt a per accidens: quod est unio: ergo unio est aliquid constituens compositum substantiale, non autem partialiter: quod nomine partis Subtilis Doctor non appellat unionem, sed solum materiam et formam: quod non bene valet in doctrina Scoti: compositum realiter distinguitur ab omnibus suis partibus collective sumptis: ergo distinguitur realiter a materia, forma et unione collective sumptis. Bene tamen advertendum, quod Scotus displicet in eo, quod asserat, quod acervus+ nihil est aliud, quam ipsae partes collectim acceptae, unde infert: quod nihil aliud constituit, quod pars non sit, sed constituit per approximationem: quod approximatio est pars acervi: quod similiter unio appellari oportuit pars, neque enim maior ratio est ut approximatio appelletur pars acervi, non autem unio appelletur pars compositi, si nimirum approximatio

+acervus

sit

Sit accidens modale dist. a Lapidibus.

5 Igitur sensus dixisset Doctor Subtilis si separatio fieret int. substale compositum, et totum, accidens, quod solum constituit partibus absolutis, quale binarius est, v. d. t. A, et B collective sumpta. Ceterum hoc solum probat, quod Subtilis Doctor sibi non constitisse videatur, in appellando partes aproximationem Lapidis, non autem unionem, si forte existimaverit aproximationem Lapidis esse accidens modale distinctum a Lapidibus. At vero non probat, quod asseruerit Scotus compositum substantiale distingui realiter a materia, forma, et unione, collective sumptis, de quo dubitatio procedit, neque quod asseruerit substantiale compositum distingui a suis omnibus partibus, si nomine partis appelletur etiam unio, sicut a nobis appellatur: sed tamen probat quod asseruerit compositum distingui realiter a materia et forma collective sumptis, quoniam nomine partis tamen appellat materiam, et formam.

6 Probatur 2.º, in quo adquiescit actionis generativae est totum compositum v.g. humanum, sed terminus adquiescit actionis generativae, neque sunt partes collective, neque divisim accepta: quod compositum humanum est aliquid distinctum ab omnibus partibus collective, et divisim sumptis. Probatur minor: casu quo prius existat utraque pars, denuoque uniantur, habebitur nova generatio, ut contingit in resurrectione mortui hominis: sed eiusdem actionis generativa nova non terminatur ad utramque partem, quae antea existebat: quod ad aliquid distinctum ab illis. Unde infero: quod compositum humanum est aliquid aliud ab omni parte, v. d. t. materia, et forma, etiam collective sumptis, quae quidem sunt tantum partes in sententia Scoti: quod tale aliud est id, ad quod terminatur quidditative generatio, et hoc est eius totum, quod dicitur generatum: quod illud aliud est unio: quoniam actio generativa, ad nihil aliud terminatur quidditative, nisi ad unionem, si de homine loquamur: quod compositum humanum realiter distinguitur ab omnibus suis partibus collective sumptis, hoc est unionis, quae additur compositum in doctrina Scoti supra omnes eius partes collective sumptas, materiam, v. d. t. et formam: quod unionem non appellat Scotus partem.

7 3.º probatur: bene valet in Physica manet A, et B, quin maneat AB: quod AB est aliquid distinctum a B, et A. Unde Scotus infert, et optime: quod si id contingit in toto substantiali, quod v. d. t. maneant omnes eius partes, quin maneat totum, eiusdem totum aliquid distinctum est ab omnibus eius partibus collective sumptis: sed manent omnes eius partes, quin maneat totum: quod etc. Unde infero: quod in doctrina Scoti manere possunt omnes partes compositi, quin maneat compositum: quod unio non est una ex illius partibus, contra sententiam Scoti. Probatur consequentia: etenim in doctrina Scoti nequit manere

materia

ma, fra, et unio cẽs ad m, quin maneat ꝯposit : q^o si unio esset una pars ꝯpi: n̄ poterit manere cȳ ꝯposit p^tes quin maneret ꝯposit : q^o subtilis Doctor noīne parti n̄ intelligit unionem.

8 Probat 4°: si ꝯposit substale n̄ disting^r ab oībus suis partibus, n̄ esset p se causatum a causis intrīsecis mā, v.d.t. et frā. Pt: partes causant inquantum sunt p^tes ꝯ caate, s^t neq ꝯpartes sunt altera res altera, neq ꝯ alterarum ambarum: q^o. Unde ꝯcludo: q^o substale ꝯpositum disting^t ab oībus suis partibus, p illud rōe cuius denoīnat^r p se caatum: q^o p illud, in quo differt a caato p accidens: q^o p illud, in quo differt a toto p accidens: s^t p unionem differt a causato p accidens: q^o substale ꝯpositum disting^t realiter in doctrina Scoti ab oībus suis partibus p unionem: q addit unionem supra oēs suas p^tes collectim sumptas: q^o unio n̄ ē in bannum compositi humani. Aliud, q^d addit idem Scotus: s^t neq ꝯ p^tes sunt altera res alterius, neq ꝯ altera res ambarum: intelligendum ē in eodem sensu, quo 1^a pp^o, quae sumpta ē ex totius argumenti, locuta fuit, v.d.t. de causato p se, continet de partibus p se causantibus: Unde dicit, q^o altera n̄ ē pars p se caati res ambarum precise, v.d.t. mā, et frā, precise, etiam si collective sumantur, si tamen demas unionem, sine qua neutra pars, v.d.t. neq ꝯ mā neq ꝯ frā caabit p se unum ex ambabus, s^t tamen p accidens.

9 2° dubio ret idem Scotus, q^o totum n̄ ē entitas relativa, s^t absoluta, idē n̄ denoīnat^r entitas modalis, s^t entitas absoluta, q^o quidem verum ē, nam ꝯpositum substale quid absolutum, idē n̄ relativum modale denoīnat^r. 3° dubio ret his verbis, quae placuit subiicere, ut apertius ꝯ tex ipsius mens: si tamen intelligatur frā totius n̄ aliquo ꝯtinens totum: s^t ipsa nā tota, ut quidditas ē, hoc modo ꝯcedi bene potest q^o frā totius sit alia a frā p^tis, et q^o nā, l. quidditas possit dici frā, patet ex Philosopho 5° Methaphysicae, capite de causa, q^o aut sit alia a frā partis patet ex 1° articulo hic tacto, s^t res cuius ē frā, l. id, et dico, q^d res totius compositi n̄ quidem frā informans, s^t frā, qua ꝯpositum ē ens quidditative (mox subiungit) n̄ quidem, q^d frā totius sit quasi caa ipsius totius cum mā et frā partialiter causantibus, s^t ē ipsum totum, secundum illum modum ꝯsiderandum, quo Avicena ait: equinitas ē tamen equinitas.

10 Ecce in predictis verbis frā totius, seu totalitas dicitur a Scoto tota quidditas, seu tota essa compositi, q^o autem initio dicit: q^o frā totius n̄ ē

aliquid

aliquid extra ... intelligere communes, inadaequate, ... adaequate ... ng addit: sed est ma forma: quod est quidquid ... totius, idem eius ... adaequatus, modo sic arguitur: totalitas est tota quidditas totius: quod est tota essentia: quod quidquid ... est materia forma, et unio collectivum, ... totalitas dicitur forma totius, et dicta a forma, quae pars est totius, ... ab alia reali, ... quod ... forma phisica: quod est forma methaphisica: quod totalis ... compositi: sed ait ... totalitas non esse distinctam a toto: quod ait quod totum non distinguitur realiter a totalitate sua, ... a tota sua quidditate; sed tota quidditas est materia forma et unio collectivum: quod asserit quod totum ... non distinguitur realiter a materia forma, et unione collective sumptis, sicut distinguatur realiter ab ... suis partibus, ... a materia, et forma ... sumptis. Denique asserit quod forma illa methaphisica totius, seu totalitas, non est ... intra totum, ... ipsum totum: quod ait non posse convenire duo haec, ut quod aliquid sit ... intra totum, et non distinguatur realiter a toto: quod contrariam asserit repugnare ... adaequatum compositi. Cap. 2 : Vera disputationis resolutio

Cap. 2

Vera Disputationis resolutio.

1 Sit nostra ... compositum substantiale non distinguitur realiter a materia, forma, et unione collective sumptis, seu quod idem est: compositum substantiale non distinguitur realiter ab omnibus suis partibus collective sumptis. ... haec ... materia, forma et unio collective sumpta sunt adaequate constitutivum compositi substantialis: quod compositum substantiale non distinguitur realiter a materia, forma, et unione collective sumptis. Probatur ... adaequate constitutivum rei, et ipsa res constituta sunt idem formaliter adinvicem: sed materia, forma et unio collectivum sunt adaequate constitutivum compositi: quod materia forma, et unio collectivum, et ipsum compositum sunt idem formaliter adinvicem: sed ... quae sunt idem formaliter adinvicem, non distinguuntur realiter: quod compositum substantiale non distinguitur realiter a materia, forma, et unione collective sumptis.

2 Confirmatur ... definitum, ac definitio ... convertuntur adinvicem: quod sunt idem formaliter adinvicem: sed compositum est definitum, et materia, forma, et unio collectivum sunt ... definitio: quod sunt formaliter idem adinvicem. Probatur minor: materia, forma, et unio collectivum sunt quidquid ... compositum ... alio ... quod neque ... materia, neque forma, neque unio, neque ... collectivum: quod compositum est definitum, et materia, forma, et unio collectivum sunt ... definitio. Confirmatur

2°:

2°: si 3posit subtale disqueret realiter a ma, fra, et unione collective sumptis, maxe inadeqte realiter: sed implicat, quod ita disquat: quod ergo. Pt minor: si 3posit subtale disqueret inadeqte realiter a ma, fra, et unione collective sumptis, maxe ut includens a reali inclusa; hoc implicat: quod ergo. Pt minor: bene valet: 3posit e includens et ma, fra, et unio collectim sunt inclusa: quod 3posit addit aliquid quod adeqte realiter disquat a ma, fra, et unione collective sumptis, sed 3posit nihil ejusmodi addit: quod ergo. Maiore certa: Minore etiam, quoniam 3posit nihil aliud dicit, quod adeqte realiter disquat a ma, fra, et unione collective sumptis; coa etiam legitime.

3 Colligitur 1°. quod implicat rationi includentis ab incluso, quiquid sit adeqtus, sumpto adeqtus exclusive, id est preterquam nihil aliud disquat inadeqte realiter ab eodem includente. Proe, quoniam bene valet: hoc disquit realiter inadeqte ab illo, tamquam inclusum reale ab includente reali: quod e aliquid realiter inclusum in illo: quod e illius pars, supra quam addit includens aliam partem: quod datur alia pars, quae includatur etiam realiter in eodem includenti: quod datur aliud, quod etiam disquat realiter inadeqte ab eodem includente, nam quidquid e pars realiter inadeqte disquitur a toto: quod hoc n e rationis realis includentis ab incluso adeqtus; id est, preterquam non datur aliud, quod disquat etiam inadeqte realiter ab eodem includente. Confirmatur: quod aliquid sit pars, et sit adeqta exclusive, id e, ita quod preter ipsam n sit alia pars, implicat: nam quod sit pars realis, ac denominetur pars realis, e quod detur etiam preter ipsam alia 3pars realis: quod implicat, quod aliquid sit pars realis, et preter ipsam n detur alia 3pars realis: quod implicat quod aliquid sit pars realis, et adeqta exclusive. Illud aut pt: pars in esse partis, seu denominatio partis realis dicit aliam 3partem, nam preterita ablata, quod alia pars detur, realiter, et immediate aufertur denominatio partis: quod quod aliquid denominetur pars, e quod detur etiam alia 3pars.

4 Colligitur 2°. quod caa intra 3positis, et adeqta, implicat terminos: Prius quam id probem, suppono 1°: nomine caae intrae, duo significantur, et illud quod e caa, et quod intre caat: Acceptum caae dicitur quod realiter disquat a suo effectu: per intre, dicitur realiter, quod ita caet ut concurrentem effectui seipsum realiter exhibendo effectui, id est, 3tuendo pseipsum effectum. Unde directum illud caa intra, dicit essaliter quod id, quod caat, realiter disquat ab effectu, et in ipso effectu realiter includat, coenter quod sit

pars

pars realiter inclusa inest in quibus causat, et ab ipso effectu inadequate realiter distincta, idem,

tamquam inclusum realiter ab includente reali. Suppono tertio, quod nomine causae adequatae

intelligitur in praesenti causa illa, quae ita causat intrinsece, ut praeter ipsam nihil aliud causet intrinsece

lumen effectus. Hisce suppositis sic infero: ergo esse causam intrinsecam compositi et esse partem realiter

inclusam in composito, et esse terminum distinctionis realis includentis ab incluso, sed ex superioribus

constat implicare, quod aliquid sit pars, et adequata exclusive, et quod sit terminus distinctionis realis inclu-

dentis ab incluso; et adequatae: ergo implicat dari causam intra compositi, quae sit adequata

causa. Iam argumenta solvuntur.

Cap. 3

Argumenta solvuntur

1 Obiicitur: illud est causa adequata compositi, quod

ita causat compositum, ut praeter ipsum nihil aliud causet compositum, sed omnes partes compositi distributive causant

compositum, et praeter ipsas nihil aliud causat compositum: ergo partes omnes compositi distributive sumptae, sunt causa

adequata compositi. Nego consequentiam, concedendo maiorem, et distinguendo minorem: omnes partes compositi distributive

sumptae causant compositum: et praeter ipsas distributive sumptas, nihil aliud causat compositum, nego mi-

norem; nam praeter quamlibet partem seorsim sumptam, alia etiam pars causat, et praeter ipsas collective

sumptas, nihil aliud causat compositum: sub distinguo minorem: nihil aliud adequate realiter distinctum

ab ipsis collective sumptis causat compositum, concedo minorem: nihil aliud realiter inadequate distinctum ab

ipsis collective sumptis causat: nego minorem: nam quaelibet pars illarum distributive sumpta est aliquid

inadequate realiter distinctum ab ipsis omnibus partibus collective sumptis, et causat; ex dictis pa-

tet, quod causare intrinsece, et excludere aliud a causando non cadit supra candem entitatem, quoniam

causare intrinsece, cadit supra omnes partes distributive, seu divisive, sumptas, et quod nihil aliud

adequate realiter distinctum causet, cadit supra omnes partes collective sumptas, quae quidem partes

collective sumptae distinguuntur realiter ab ipsis omnibus partibus distributive sumptis.

2 Ut autem clarius percipiatur solutio haec ex-

plicari oportet non propositiones exclusivas, et illa, quae dicuntur in compendio logico. Exclu-

siva ergo de subiecto simplici nulla aequivocatione laborat, quoniam ergo haec: Petrus

tantum currit, (sit Petrus pro metaphysica quidditate Petri sumendus) accipi oportet

clare percipiendo eius sensum hic est, quod Petrus currit, et nihil aliud a Petro currit,

ide, et quidquid non est Petrus non currit; at vero oppositio exclusiva de subiecto communi aequivocationem plenam est, nam cum ex parte subiecti afferat terminus communis, et ex parte particulae exclusivae afferat terminus relativus actio ista plura, quae continent sub termino communi subiecti, et ipsi sortiantur diversas suppositiones, modo copulativam, modo copulatam, modo distinctivam etc.; ac denique terminus nihil aliud possit accipi, et pro alio adaequate disto, et pro alio inadaequate realiter disto ab ipsis singularibus communis, quae referuntur per nomen relativum, inde subeunt aequivocationes non paucae.

3 Igitur certum est, quod in eiusdem exclusivis, ubi termini explant formaliter suppositionem, quam supponunt, illa suppositio tribuenda est, termino communi subiecti, quae tum exclusivo, quae oportet, ut praedicata conveniant subiectis de quibus dicitur. Unde propositio ista: Omnis homo currit, et praeter ipsum nihil aliud currit: terminus omnis distributive supponit, dentur quod terminus praeter ipsum, copulate debet supponi, terminus vero aliud intelligitur de alio ab ipsis hominibus, copulate sumptis adaequate realiter distinctis, non autem inadaequate realiter distinctis, et ita quod aequivaleat huic propositioni: Hic homo currit, et ille homo currit, et sic de reliquis, et praeter hunc hominem, et illum hominem, et sic de reliquis copulate, nihil adaequate realiter distinctum ab ipsis collective sumptis currit. aliter propositio falsa esset, imo seipsum falsificaret, nam praeter ipsos divisive sumptos aliud adaequate realiter distinctum currit, idest praeter quemlibet hominem seorsim sumptum aliquis homo ab ipso adaequate realiter distinctus currit, et praeter ipsos homines collective sumptos, aliquid inadaequate realiter distinctum ab ipsis collective sumptis currit; hoc patet, nam quilibet homo seorsim sumptus est inadaequate realiter distinctus ab omnibus hominibus collective sumptis, et currit, ut asseritur in prima propositionis parte, illa nimirum: quae dicit omnes homines currere.

4 Unde colligo terminum quod terminus communis subiecti debet illa ratione supponi, qua oportet ut praedicatum conveniat inferioribus, si capax sit alicuius suppositionis, in qua praedicatum ipsis inferioribus conveniat. Secundo colligo, quod terminus exclusivus ea debet suppositione habere, quae non falsificet precedentem propositionis partem, si potest ita intelligi, ut illam relinquat veram. Tertio colligo, quod in omnibus exclusivis, terminus nihil aliud fere semper intelligitur pro alio adaequate realiter disto. Quapropter in propositione ista: Omnis homo currit, et praeter ipsum nihil currit, terminus omnis, supponit distributive, terminus praeter ipsum copulate, terminus nihil aliud stat pro alio adaequate realiter disto ab ipsis omnibus hominibus collective sumptis, quoniam aliter terminus praeter ipsum, aut terminus nihil aliud, falsificaret primam propositionis partem, illam quidem: omnis homo currit. Hoc manifestum est, nam ex uno capite, videlicet ex prima

exclusivarum

brevis. ac

ppis [illegible] affirmet, quod omnis homo currit, et ex alio capite, videt ex 2a ppis parte negative, quod aliquis homo currat, nam diceret, quod quidquid inadaequate realiter distinguitur ab omni homine collective sumpto, non currit, et quilibet homo seorsim sumptus est aliquid inadaequate realiter distinctum ab omni homine collective sumpto.

5 Notare etiam oportet, quod haec propositio: omnis homo currit, et praeter ipsos nihil currit: perperam explicatur ab aliquibus hac ratione: nihil aliud currit, item, nihil currit, quod non includatur in collectione omnium hominum. Ratione: nam si pars nihil aliud, ita intelligant in hac propositione, falsificaret totam propositionem, ac proinde tota propositio esset se ipsa falsificativa: quod sic probo: nihil currit, quod non includatur in collectione omnium hominum: quod quidquid non includitur in collectione illa non currit: sed collectio ipsa omnium hominum non includitur in ipsa collectione omnium hominum: quod collectio hominum non currit, sed 1a pars propositionis affirmat, quod omnis homo currit: quod affirmat, quod tota collectio hominum currit: quod 2a pars propositionis 1a partis eiusdem propositionis falsificat, quoniam affirmat, quod collectio hominum non currit, ait enim, quod quidquid non includitur in collectione omnium hominum, non currit, sed ipsa collectio omnium hominum non includitur in ipsa collectione omnium hominum, nam si includeret ipsa collectio, esset pars, et esset totum respectu sui ipsius, includens, et inclusum, quod implicat: quod 2a pars propositionis ait, quod ipsa collectio hominum non currit: quod falsificat 1am eiusdem propositionis partem: quod tota propositio esset se ipsa falsificativa. Animadvertendum, quod ly nihil aliud explicandum est, ut in nobis explicatur: nihil adaequate realiter aliud, item, nihil adaequate realiter distinctum; ut magis explicatur sit: omnis propositio, ubi praedicatum [illegible] dicitur de partibus collectionis, atque etiam de ipsa collectione, et eius propositionis, ubi praedicatum solum [illegible] dicitur de partibus collectionis divisive sumptis, non autem de collectione ipsa.

6 His igitur praenotatis percurramus aliquas propositiones difficiles in hac materia: haec propositio, utrum est: Verae, omnes partes continui continuant continuum, et praeter ipsas nihil aliud continuat continuum: nam ly omnes, ut ipsis convenit praedicatum, debet supponi distributive, non autem collective, seu copulative, et ly praeter ipsos, debet supponi collective, seu copulative, non autem divisive, ne falsificet 1am propositionis partem, ac demum ly nihil aliud debet accipi pro aliquo adaequate realiter distincto ab ipsis collective sumptis, 2a illarum quas supra collegimus: [illegible] Convenit etiam, haec propositio, utrum vera est: omnes partes continui divisive sumptae continuant continuum, et nihil adaequate realiter aliud ab ipsis collective sumptis continuat continuum: sed ecce ly continuare, et ly excludere aliud a continuando, non convenit sub universalibus continuatio quod

caet

Compendiosa notitia.

+

caet inter divisive partibus divisive, attento quod excludat aliud a caando. dicit de partibus omnibus collective, si partes collective sumptae realiter distinguuntur ab ipsis partibus divisive sumptis, nam collectio quaelibet distinguitur inadaequate realiter a qualibet sua parte divisive sumpta: quod [illegible].

7 At vero haec propositio, utcumque, falsa est: omnes partes compositi divisive causant, et nihil aliud adaequate realiter aliud ab ipsis divisive sumptis causat, prima namque pars huius propositionis vera est, at vero secunda est falsa, nam quaelibet pars seorsim accepta est adaequate realiter aliud a reliquis partibus, et tamen causat. haec etiam propositio, utcumque, falsa est: omnes partes collective sumptae causant, et nihil adaequate realiter aliud ab ipsis collective sumptis causat, et quidem ratione [illegible] quae vera est, secunda vero falsa, quoniam partes collective sumptae non sunt causa ipsius compositi. nulla namque ratione distinguitur realiter compositum ab omnibus suis partibus collective sumptis, continetur neque causari a suis omnibus partibus collective sumptis, nam inter causam et effectum intercedere debet aliqua realis distinctio. Rursus haec propositio etiam est falsa: omnes partes collective sumptae causant compositum, et nihil adaequate realiter aliud ab ipsis divisive sumptis causat compositum; falsa, inquam, est ratione utriusque partis, ut constat ex dictis. Similiter et ista falsa est ratione utriusque partis: omnes partes collective sumptae causant compositum, et nihil inadaequate realiter ab ipsis partibus collective sumptis causat compositum: quoniam neque partes omnes collective sumptae causant, neque illud quod inadaequate realiter distinguitur ab ipsis collective sumptis non causat; quaelibet namque pars seorsim sumpta realiter inadaequate distinguitur ab ipsis partibus collective sumptis, et tamen causat ipsum compositum.

8 Omnis 2o: praeter omnes homines non datur alius homo: quod praeter omnes causas partiales non datur alia: omnes causae omnes partiales sunt causa adaequata. Probatur: [illegible] illa est adaequata causa quae sola est causa: sed causae partiales solae sunt causa: ergo causae omnes partiales sunt adaequata causa. Respondetur: distinguo antecedens: praeter omnes homines non datur alius homo, qui adaequate realiter sit alius ab omnibus hominibus collective sumptis: concedo antecedens; praeter omnes homines non datur alius homo qui sit inadaequate realiter alius, idest, distinctus ab omnibus hominibus collective sumptis; nego antecedens: nam quilibet homo seorsim acceptus est alius, idest, distinctus inadaequate realiter ab omnibus hominibus collective sumptis, similiter distinguendum est consequens. Alio etiam distingui potest antecedens: praeter omnes homines non datur alius, qui numeratus non sit inter ipsos omnes, idest, non includatur in numero omnium, concedo antecedens: praeter omnes homines, non datur alius, qui distinctus sit aliqua distinctione reali ab ipsis omnibus aliqua ratione sumptis: nego antecedens:. haec etiam ratione consequens distingui poterit, et non 2 [illegible] nam consequens omnino talis est,

neque

neq .n. oes caæ partiales collectivè sumptæ sunt caa adeqta, quia n sunt caa, neq oes caæ partiales divisivè sumptæ sunt caa adeqta, quia licet sint caa, sunt inadeqta ab caa, propterea rebus ad eius probationem concedendo maiorem, et nando minorem, sub eius ...

9 Obijs 3o: oes caæ partiales caant, et nihil caat, qd n sit caa partialis: go caæ oes partiales sunt caa adeqta. Pr coa: illa e caa adeqta, quæ caat, et excludit a caando quamlibet alia entitatem, sed pr oes divisivè sumptæ caant, et excludunt a caando idoe, qd n sit caa partialis: go partes oes divisivè sumptæ sunt caa adeqta oposit. Arctis ... incepte proponitur hac roe: na illa maior, ut recte syllo conficeret ad probandum coeru, qd intendit, debebat ita proponi: illa e caa adeqta, quæ caat, et excludit a caando idoe, qd n e caa partialis: illa .n. maior assumit aliud medium a medio minoris, qd quidem medium maioris assumere ab ab ... go subiiciremus capte sequenti.

10 Red arctis aris verum esse, et cons nulla: ad huius probationem rcõ nando maiorem, illam quidem, illa e caa adeqta, quæ ita caat, ut excludat a caando idoe, qd n e caa partialis, qd autem falsa sit pr, ...nq de qualibet caa partiali verificat qd ita caat, ut excludat a caando idoe, qd n e caa partialis, ...q ... ignis A, et ignis B ocurrunt partialiter ad ignem C producendum, ignis A, ita caat, ut excludat a caando quidquid n sit caa partialis, nq implicatoriue qd admittat ad caandum id, qd n sit caa partialis, eo ipso, qd aliud admittat ad caandum, sub caabit ipso admittente: go erit caa partialis: go verificat, qd ignis A ita caat, ut sub ipso n caet, aliquid, qd n sit caa partialis, idest, aliquid, qd n sub caet. — Cap. 4 satisfit arctis, quæ supersunt.

Cap 4

Satisfit arctis, quæ supersunt.

1 Obijs 4o: illa e adeqta caa, quæ caat, et excludit quamlibet alia entitatem a caando, sed oes caæ partiales divisivè sumptæ caant; et excludunt a caando quamlibet alia entitatem: go caæ oes partiales divisivè sumptæ sunt caa adeqta oposit. Pr minor: hæc ppo vera: oes caæ partiales divisivè sumptæ

caant

cant, et quidquid dicquit ab ipsis divisè, seu distributivè sumptis n' caat: q° &c.

Prob.: illa pp° ita resolvit: mã caat, et quidquid dicquit, saltẽ adeq. realit. ab hac parte, et ab illa, et ab illa, idẽ, ã mã, et ã frã, et ab unione, n' caat: q° quid verũ ẽ, na quidquid caat. 2posit., s. ẽ mã, s. ẽ frã, s. ẽ unio, s. ẽ 2iunct. ex mã, et frã, s. 2iunct. ex mã, et unione, et sic de reliquis binariis: q° nihil caat 2po-sit. q. adeq. realit. disquat. ã mã, et ã frã, et ab unione, et ã binario illo, et illo, et sic de reliquis binariis: q° &c. q. si semel 2cedat, manet pers-picuũ q. dat caã adeq.ta 2positi, nẽ caare, et excludere a liq. entat. ã caando, q. ẽ adeq. ab omnib. cae adeq., et q. in roẽ talis, cadit supra id, q. oĩo subj. v. dit supra oẽs partes divisè, seu distributivè sumptas.

2 Imprimis tñ probatur illo 1° syl° q. sola mã ẽ adeq.ta caã 2positi, et siliter q. sola frã ẽ et q. caã adeq.ta 2positi, et sic de unione, q° quid implicat tres indivisibilia, nã s. divisè sumit pro distributivè: q° tot. pratũ, indivisibiliter sumptũ, debet perfectè distribui: q° illa pp° oẽs caẽ partiales distributivè sumptae caant, et excludunt quãlibet aliã entatẽ ã caando, equipollet huic: mã sª caat, et excludit quamcumq. aliã entatẽ ã caando, et frã caat, et excludit quãlibet aliã entatẽ ã caando, et unio caat, et exclu-dit quãlibet aliã entatẽ ã caando: q° soli mẽ 2venit q. sit caã adeq.ta; et soli frẽ 2ve-nit, q. sit caã adeq.ta, et soli unioni 2venit q. sit caã adeq.ta: q° dant tres caẽ, quae sil caent, et quãlibet sit adeq.ta, idẽ, sola caet, et n' sulẽ alia, q. certẽ impli-cat tres: q° maior illius syli 2cedendaẽ, et minor nanda. Q. autẽ illa pp° minor equi-polleat illi pp° falsae, quã proposuimus, pt: nã in illa minori sẽ oẽs distributivè supponit, et eo ipso tot. pratũ indivisibiliter sumptũ, debet perfectè distribui p oẽs caẽ partiales, s. pratũ dicit copulativè caare, et excludere aliã entatẽ &c.: q° tot. illud pratũ indivisibilit. sumptũ v. dit caare, et excludere &c., debet perfectè distribui p oẽs caẽ partiales: q° cui-libet caẽ partiali seorsim accepte ã reliquis caĩs partialib., debet 2venire tot. pratũ indivisibilit. sumptũ, v. dit caare, et excludere &c.: q° de sola mã, potenit cũ veri-tate dici, q. caat, et excludit &c., et sic de frã, et unione divisè sumptis: q° illa minor pp° equipollet illi, quã proposuimus: q° falsa ẽ; imo et implicat tres.

3 Ad probationẽ eiusdẽ minoris, redinando arg.: ad antis probationẽ, nõ, q. illa pp°, ita resolvi possit, nã pp°, quae resolvit

sumit

sumit lʒ ipsis distrive, pp° autē, quæ illa resolvit, sumit lʒ ipsis copulatē. Itaq; ppõ illa: v. d. t. omnes cās partiales divisivē sumptæ caant, et quidquid disiguit ab ipsis divisivē, seu distrive sumptis n' caat: ita resolvi debet, ut servet suppõ distriva, quæ supponit here lʒ ipsis: Iⁿdcaat, et quidquid disiguit ab ipsa n' caat, et ista caat, et quidquid disiguit ab ipsa n' caat, et unio caat, et quidquid disiguit ab ipsa n' caat: quod quidem e' oio falsum, et implicatorium. Quod autē resolutio, seu descensus ita fieri debeat, probo, nā rogo, quis descensus habebit ista ppõ: omnes cās partiales divisivē sumptæ caant, et quidquid disiguit ab ipsis collectivē sumptis n' caat, quæ quidem ppõ vera e', si lʒ aliud intelligat pro alio adeqᵗᵉ realiter disto, ut intelligi opporteret: certè nullum alium descensum assignare poteris, nisi illum, qui assignabat pro ista ppe: omnes cas partiales divisivē sumptæ caant, et quidquid disiguit ab ipsis divisivē, seu distrive sumptis n' caat: quod lʒ ipsis, et quod divisivē supponit, et quod copulatē eundem oio descensum, et modum descendendi het, quod quidem absurdum e'.

4 Obiies 5°: dat' stitivum adeqᵗᵘᵐ oppositi: quod dat adeqᵗᵃ caā intra oppositi. Probo: caā intra e' idem, atq; stitivum oppositi: sed dat adeqᵗᵘᵐ stitivum oppositi: quod dat adeqᵗᵃ caā intra oppositi. Resp̃ō distinguendo anᵐ: dat' adeqᵗᵘᵐ stitivum methaphysicum oppositi, conc' anᵐ: adeqᵗᵘᵐ stitivum phicum oppositi, nego anᵐ, et nego conseq'. Ad conq; probationem, maior distinguenda e': caā intra oppositi e' idem, atq; stitivum methaphysicum oppositi, conc' maiorem, e' idem atq; stitivum phicum reale oppositi, nego maiorem. Ro huius e', quoniam, nisi quæstio sit de noie, apud nos antiquos noie stitivi phici ac realis, intelligitur illud, quod stituit, tam quam realis pars phica totum aliquod phicum, stans pluribus realitatibus. n' autē intelligitur idipsum noie stitivi methaphysici; unde et si repugnet pars, quæ sit pars, et sit adeqᵗᵃ, hoc e', quæ denominet partem, et nullam aliam comparatem admittat, repugnat etiam stitivum phicum reale, et adeqᵗᵘᵐ, quod idem e' atq; caā intra, et adeqᵗᵃ oppositi.

5 Si tamen instes, quod noie caæ intrinsecæ oppositi intelligis stitivum methaphysicum oppositi; quapropter, sicut admittit stitivum methaphysicum adeqᵗᵘᵐ oppositi, debere etiam admitti caā intrā, et adeqᵗᵃ oppositi, oio indistīcta realitate oppositi: quæstionem facis de noie, gratis q; nomen tāgimus de utroque ad sensum, qui e' oio a sensu alienus, in quo sumitur a toto fere scholasticā. Differentia quæ stat ditalium minimē fugis, nā tota differentia ad huc manet, et ipsi vere tenebris si rogeris, dat-

na

ne sus adeq^tas realis distinctionis includentis et inclusi, ac deinde rectius etiam vel si ordinis huius dicitur : si nomine causa intrinseca intelligatur illa causa, que intrinsece constituat causatum, et tamen inadequate realiter distinguatur a causato, dabitur nempe causa intrinseca, et adequata compositi. quod quaerimus reddere de nomine, nec tamen difficultas fugis.

6 Obiicies 6°: bene valet : datur adequate causatum : ergo datur adequata ipsius causati causa ; sed compositum substantiale, est adequate causatum : ergo datur adequata ipsius causa. Respondeo distinguendo maiorem : bene valet : datur adequate causatum : ergo datur adequata ipsius causati causa, que adequata sit, et adequatione effectus, et adequatione causae, nego maiorem : que adequata sit, saltem adequatione effectus, concedo maiorem. Deinde distinguo minorem, sed compositum est adequate causatum adequatione effectus, et adequatione causae : nego minorem : est adequate causatum adequatione effectus concedo minorem ; si tamen loquamur de genere causae intrinsecae, sicut in presenti debemus loqui. Similiter distinguendus est consequens : ergo datur adequata ipsius causa, que adequata sit adequatione effectus, et adequatione causae : nego consequens : que adequata sit adequatione effectus, concedo consequens. Et quod dicta haec de causis intrinsecis intelligenda sunt, nam in causis extrinsecis efficientibus bene valet, datur adequate causatum : ergo datur ipsius causa, que adequata sit et adequatione effectus, et adequatione causae. Ratio discriminis peruia est, nam de ratione causae intrinsecae est quod sit pars, de ratione autem efficientis causae non ita.

7 Obiicies 7°: datur causa sufficiens compositi : ergo datur adequata causa compositi. Probatur antecedens : compositum est sufficienter causatum : ergo a causa sufficiente : ergo datur causa sufficiens compositi. Negatur : nam antecedens. Ratio est, nam causa intrinseca, et sufficiens implicat terminis : causa enim intrinseca est pars, sed implicat pars, et sufficiens : ergo etc. Minor probatur : pars sufficiens est illa, que ita est pars, ut praeter illam, nulla pars alia requiratur ad totum, sed implicat pars, praeter quam nulla pars alia requiratur ad totum : ergo implicat pars, que sufficiens sit. Minor probatur : si praeter illam nulla pars alia requireretur, non esset pars, sed totum, nam de ratione partis, est habere aliam partem, cum sit enim pars in ratione partis per aliam comparatur, que necessaria etiam sit ad constituendum totum : ergo etc. Et haec de materia prima, que dicitur principium compositi substantialis in facto esse. Disputatio prima, que dicitur materia prima, et an existat. Caput primum disputationis resolutio.

IHS.

Tractatus 2.

De materia 1a, quae dicitur principium oppositum substantialis in ~~facto esse~~.

Disputatio 1a

Quid sit materia 1a, et an existat?

cap. 1.

Disputationis resolutio.

1 Si fidem oculis habendam est, incunctanter asserendum existere materiam primam. Nomine materiae primae intelligitur a Philosophis substantia quaedam, quae est subiectum et receptivum formarum substantialium. Experimur quotidie veras sublunarium rerum conversiones, quod scilicet lignum in ignem transeat, ignis habeat in cineres, alimentum in diversas substantias mutetur; a quibus veris conversionibus substantiarum nimirum unius in aliam substantiam, manuducimur ad asserendum esse subiectum aliquod substantiale, quod sit commune et indifferens, quod ad recipiendas successive saltem formas substantiales diversas, ita quod modo recipiat formam ligni verbi gratia, mox formam ignis, et postea formam cineris, in qua ignis desinit.

2 Nihilominus tamen probo existere subiectum eiusdem substantiale hac efficaci ratione. Videmus quod agens omne naturale semper agit circa passum, quodcumque operatur, idem agit circa rem, in qua conatur inducere formam substantialem sibi similem, ergo laboret, ut sensim inducat in eiusdem re accidentia, et dispositiones requisitas ad formam sibi similem generandam: quod agens omne naturale indiget re aliqua, ut agat circa illam: quod ignis indiget ligno verbi gratia, ut ignem alium producat: quod aliquid est in ligno requisitum ad productionem formae ignis, quod quidem est conveniens, et igni producenti, ut producat, et igni producendo, ut producatur, sed forma ligni, non est eiusdem rei conveniens: ergo aliquid aliud a forma ligni est in ligno, quod est eiusdem rei conveniens. Probatur minor: forma ligni, ac dispositiones requisitae ad ipsam formam ligni, potius obstant, quae prosunt igni producendo, ut producatur, et igni producenti, ut producat: quoniam ignis agens laborat, ut destruat eiusdem dispositiones, ac tandem

formam

fra ligni, nec fra ignis indueit, donec fra ligni destruxerit: q.d fra ligni n.e illud requisitum, et ad unitum igni agenti, ut producat, et igni producendo, ut producat: q.d aliquid aliud a fra ligni, q.d e in ligno.

3 Pergo ulterius: hoc aliud n.e accidens: q.r: si accidens esset, subtaret antea in fra ligni: q.d destructa fra ligni n. maneret, nam existere nequit accidens abs q. subto, et mutare subtum n. pot: s.t illud aliud, q.d erat in ligno, manet etiam destructa fra ligni: q.d e f. Minor pt: si nihil maneret eorum, quae in ligno erant, ignis agens ligno n. indigeret ad producendum ignem, s.t ligno indiget: q.d e 2. Pt maior: ignis agens nequit indigere ligno ad producendum ignem solum, ut destruat prius ligni, nam q.d lignum sit in rerum na nihil obstat, quo minus ignis denuo producat: q.d ignis agens n. indiget ligno solum ad hoc, ut destruat ligni: q.d indiget ligno: quoniam igni agenti opus e aliquo substale ligni manente, q.d illo substantiali, q.d manet, indiget, tamquam subto, in q.d inducat dispositiones, et fra ignis, quae aliter produci nequit, nisi dependenter ab illo subto, in quo sustentetur. Conseq.ta ult.a Minor pt: illud substale, q.d manet, et antea erat, in eodem loco, quo fra ligni, erat subtum sustentans fra ligni, cui alligata erat ipsa fra, ita q.d existere n. posset, qui n. sustentaret in illo, q.d ita probo: nam alioquin ad presentiam contrariae fra, v.g. ignis agentis, qui conat expellere fra ligni ab illo subto, quo indiget vacuo ad ignem producendum, ipsa fra ligni, relinqueret illud subtum, et a. l.o migraret adhuc existens in rerum na, q.d id numquam accidit, nam semper vide e, et q.d fra precedens relinquat subtum, et q.d pereat: q.d illud subtum ita continebat fra ligni, ut ipsi vinctae, et eam sustentaret in rerum na, ut conservari posset.

4 Unde infero: q.d illud substale, q.d manet, idem prestat modo cum fra ignis in se producta, atq. prestabat cum fra ligni destructa: q.d modo etiam e subtum fra ignis denuo producta, ita q.d fra ignis ipsi subto alliget, et ab eo recipiat, ut existere possit in rerum na. Ant.s pt: fra ignis denuo producta, ita e sub illo substali, ut advenient contrario inducente dispositiones contrarias, in eorum, sub quibus nequit conservari fra ignis in eodem subto, statim pereat ipsa fra ignis, deniq. subtum ipsum ingrediatur fra cineris: q.d substale illud, q.d erat in ligno, deinde q.d erat in igne, idem prestat cum fra ligni, ac cum fra ignis, ac deniq. cum fra cineris, q.d erat quidam substantia, quae subtum sit coe cuilibet illarum fiarum, et

apta

apti ad illas gestas recipiendas, sed nomine [illegible] intelligimus illas substantias quas natura de facto dat. Cap. 27 itur obviam solutionibus, quae solvere tentant arctus superius.

Cap. 27

Itur obviam solutionibus, quae solvere tentant arctus superius.

1. Dicebis forsan argumento facto quod agens naturale primum semper agit in passum, ut destruat totum passum, quia alias omnia corpora locum occuparent, et forma generanda occupabit eius locum, cui forma opposita est, quod destruant primum corpus aliquod in rerum natura locum occupans, ut forma generanda det locum. Contra solutionem istam est primo: non experimur, quod semper corruptionem unius sequitur generatio alterius, etiam si res corrumpatur ex corruptione dispositionum, quibus iste destruantur a contrario agente, quod intendat generare formam substantialem sibi similem, verum, quod animalia imperfecta generantur ex putrefactione terrae (ut loquuntur Phi): quod nobis fuit, quod ista corruptionem sequeretur generatio alterius: nam si generatio formae substantialis deberet sequi, maxime ne locus ille, quem res corrupta occupabat, maneret vacuus: sed in eodem instanti, in quo exercetur corruptio eiusdem, agentia plurima generant substantias sibi similes, quae succedere possent in locum rerum corruptarum: quod locus ille vacuus non maneret. quod similiter quod agentia generant substantias sibi similes, non semper opus habent destruere aliqua subito, illis in eodem instanti saepe accidat illarum rerum corruptio, quae non intendit ab agente generante novas substantias sibi similes.

2. Christo frat. nra dico, nisi quod terra transit in animalia illa imperfecta, quae generantur ex putrefactione istius terrae, dispositionibus, sub quibus erat forma terrae, destructis ab elementis vicinis terrae, quae quidem elementa destruentia dispositiones terrae, non intendunt generare, neque generant viventia illa imperfecta, sed tamen inducunt in terra accidentia contraria dispositionibus ipsius terrae, quae quidem dispositiones pereunt ad adventum dispositionum contrariarum: quid quod tunc Deus auctor naturae generet iuy substantias illorum viventium? (ut est opinio fert).

n

non ut occupet locum vacuum relictum a terra destructa, quoniam ut diximus in eodem
instanti generantur ab aliis agentibus formae plures substantiales: ergo quia illud substan-
tiale quod erat sub forma terrae, ex videntia divini maneret, et cum dispositionibus habeat
petentes formas substantiales, animalis imperfecti, Deus author non formas illas substantiales generat,
non divertiam in formas, [illegible] sententia tulit.

3 Contra solutionem eandem est 2°, ratio desumpta
ex principiis supernaturalibus: quando moritur homo, anima rationalis non perit, solum igitur unio perit:
deinde corpus illud quantum, quod erat hominis pars physica, non est anima rationalis, quae quid subs-
tantia spiritualis est: ergo est aliquid distinctum realiter ab anima rationali: nunc rogo, in illo casu
perit etiam corpus illud quantum, an non? Si dicas perire, rogo ulterius, illud quod e-
[illegible], tenuo a quonam agente creato? et homo [illegible] adducit quod quidem agens intendat
generare substantiam aliam sibi similem? nam saepe moritur homo ex sola corruptione humo-
rum disponentium ad animam rationalem, nullum certe agens assignari potest. Si dicas quod Deus ge-
nerat cadaver, ne locus relictus a corpore illo quanto, quod erat pars physica hominis,
perituri vacuus remaneret, contra est 1°, quia tunc in eodem instanti, quo moritur
homo saepissime accidit generatio alius substantiae, quae quidem occupare potest locum
illum: ergo non semper Deus generaret cadaver. Contra est 2°: illud corpus quantum,
quod erat pars hominis physica, quid erat? si forma substantialis erat: ergo datur homo duplici forma
substantiali, una corporea, et spirituali altera, quae uniuntur inter se, et componunt u-
num substantiale compositum, quin uniantur alicui subiecto, quod est absurdum, si non erat forma substantialis:
quod erat substantia, subiectum anima rationalis erat: quod datur eiusdem subiectum: quod datur maior 1a. Si deni-
que dicas, quod quando moritur homo, manet istud corpus quantum, contra est, nam eiusdem corpus quantum
quod manet, nequit esse praecise forma substantialis aliqua, alioquin homo staret duplici
forma substantiali tamen: ergo corpus illud quantum est subiectum, quod recipiebat formam rationalem: quod est.

4 Contra est 1° haec doctrina: quando rationalis anima creatur,
destruit formam embrionis, ut loquuntur philosophi communiter, sed anima rationalis penetrabilis est, cum
aliquam cum entitate: ergo non ideo formam embrionis destrueret, ut daret locum animae rationali:
sed solum, ut daret subiectum vacuum ad recipiendam formam rationalem. Contra est 2°, in triduo mortis Christi
Domini Verbum mansit unitum illi corpori quanto sepulto, sed ideo mansit unitum, quia corpus illud
sepultum erat substantialis pars, et ex praecipuis Christi Domini, et manebat [illegible]: ergo in
sepulchro mansit aliquid substantiale Christi Domini, ac distinctum ab anima rationali: ergo in Christo

Domini

Deo, et erat subiectum substantiale, et aliud reale, quod ipsi subiecto uniebatur, secundo illud subiectum, seu entitas illa quanta non est forma substantialis praecise: ergo est subiectum receptivum alicuius realis: ergo materia prima: ergo datur de facto materia prima.

§ Debilis 2° arcto facto capite praecedenti, ergo non datur subiectum primum, quod quidem sit entitas simplex, et incompleta, secundo elementum quodlibet separatum ab alio est entitas simplex, at vero mixta corpora omnia, scilicet sunt elementorum commixtio diverso modo temperata prout nam mixta cuiusque diversa est aut quodlibet mixtum, coalescit ex elementis, et mixtione illa elementorum diverso modo temperata. Certe opinio haec potius ridenda erat, quam impugnanda, nihilominus tamen illam breviter impugnare fo: quod in ligno vg. sunt elementa omnia, rogo nunc: elementa scilicet sunt intra se penetrata, scilicet non, nequeunt inter se penetrari, nam corpora quanta sunt: ergo non penetrantur inter se: ergo in ligno elementum quodlibet extra locum alius est: ergo partes ligni tales erunt, quae oculis sufficiant diversa elementorum accidentia, secundo id falsum esse oculis ipsis deprehendimus: probatur consequentia. Contra est 2° ergo in ligno est ignis: ergo calor, ut octo: ergo daretur ignis cum calore ut octo, qui nullo non combureret, neque calefaceret neque sibi proximum capacem caloris, et ignis: patet consequentia, quoniam lignum numquam calefacit manus ipsum attrectantes. 3° infero: quod in pulvere tormentario formaliter est ignis: ergo datur formaliter ignis sufficienter applicatus pulveri tormentario, qui non agat in illum, quod est plane ridiculum. Disputatio 2a an et quare est materia prima sit pura potentia. Caput 1um materia prima non est pura potentia, itaque non omni actu excludat.

Disputatio 2a

An, et quare est materia 1a sit propria potentia?

Caput 1um

Materia 1a non est pura potentia, itaque omnem omnino actum excludat.

1 Nomen potentia, quod dupliciter accipi potest: 1° pro potentia effectiva causae efficientis, sive pro illa potentia, quae in igne A, est, ad producendum ignem B, actum huius potentiae est effectum, videlicet ignis B, qui quidem actus realiter distinguitur a potentia, sicut

ignis

gnis B distinguit realiter ab igne A: 2º propria receptiva formae alicuius, potentia receptiva entis potens recipere, actus est ipsa forma illius, quae per dicitur potentia, et tunc actus ergo realiter distinguitur a potentia, in quo sensu materia prima est potentia, et forma sub-missiva actus illius pot.: 3º praestat potentia, quae ut dicitur potens existendi, quae est viva praestat potentia, qua Homo potest esse animal rationale, ex vi cuius potentia dicitur verax, semper, saltim sensu conditionato: Homo potest esse animal rationale: actus huius pot. dicit actus entitativus, quoniam ex vi huius pot., res potest esse ens, quod est. 4º: praestat potentia, quare potest existere, actus huius pot. est essentia rei, et potentia dicitur essentia rei. 1ª, et 2ª potentia dicuntur proprie pot. physica, et realiter distinguunt a suis actibus: 3ª vero, et 4ª potentia non nunc, et sunt pot. logicae, ac realiter non distinguunt a suis actibus.

2 Hac posita, in nostra, et vera sententia, ita sunt; non autem in sententia Thomistarum, qui quidem affirmant, quod, per illas pot. realiter distingui possit a suis actibus, ergo materia prima, non habet seu ratione formae aliquos illorum actus, consequenter pura potentia est, itaque non solum excludat actus formae, sed etiam actus entitatis, et actus existentiae, quae quidem materia prima, est ens, et existit per ipsam formam, realiter, tanquam per actus entitativus et existentialis, hanc sententiam falsam esse, et contra ipsam quamvis Subtilis Doct. quem sequimur, Doctor Subtilis agmine, et Scotistae, et Jesuitae. Sed vero sententia nostra explicantur per conclusiones sequentes.

3 Sit 1ª conclusio: materia prima est pura potentia in genere receptivo. Probatur conclusio: materia prima seipsa est potentia ad recipiendam formam, et excludit a se formam, idem, realiter distinguitur a forma: sed forma est actus pot. receptivae: ergo materia prima est potentia receptiva, itaque excludat a se actus formae: ergo est pura potentia in genere receptivo, quae seipsa est potentia in eo genere, et seipsa non est actus, correspondens tali pot.: sed materia prima, seipsa est potentia receptiva, et non est seipsa actus tali pot. correspondens, id est, forma: ergo materia prima est pura potentia in genere receptivo. An vero materia prima sit etiam pura potentia in genere effectivo, id est, an possit naturaliter efficienter producere aliquem effectum a se realiter distinctum, modo non disputatur, in fra disputabitur, cum de causalitate materiae infra tractabitur.

4 2ª conclusio: materia prima non est pura potentia in actu entitativi. Probatur conclusio: implicat aliquid reale prout opponitur impossibili, quod sit pura potentia in actu entitativi: sed materia prima est aliquid reale prout opponitur enti impossibili: ergo etc. Maior patet: quodlibet seipso est id quod est: ergo materia prima seipsa est id quod est, sed materia prima est aliquid reale, prout opponitur enti impossibili: ergo materia prima seipsa est aliquid reale: ergo materia prima

seipsa

scissa è ens reale: q.° scissa è entitas realis: q.° scissa è actus entitativus: q.° nō è pura pōa in ordine ad actum entitativum. Confirmatur 1°: q.do precisè cognosco māam 1.am, formaliter cognosco essentiam māæ 1.æ, et nō cognosco aliquid realiter distinctum ab essentia māæ 1.æ: q.° tunc cognosco formaliter id, q.d è māa 1.a. Sed rogo, tunc vel cognosco aliquid reale, vel aliquid impossibile; nō cognosco aliquid impossibile: q.° cognosco aliquid reale, sed quodlibet reale seipso è formaliter, et realiter ens: q.° entitas: q.° q.do precisè cognosco māam 1.am, cognosco aliquam entitatem; sed q.do precisè cognosco māam 1.am, impossibile cognoscere id, q.d identificatur realiter cum māa 1.a: q.° entitas māæ 1.æ realiter identificatur cum māa 1.a: q.° actus entitativus realiter identificatur cum māa 1.a: q.° hec nō è pura pōa in ordine ad actum entitativum.

5 Confirmatur 2°: pōa rei ad actum entitativum, è pōa, ex vi cuius res potest esse sua essentia: q.° pōa huius generis è res, et actus essentia rei: sed quælibet res identificatur realiter cum sua essentia: q.° in re qualibet pōa huius generis, et actus realiter identificantur. Maior è ipsa legitima explicatio huius pōæ, et actus: Minor patet, nam quælibet è realiter è id, q.d è essentia rei, è id, q.d è res: q.° quælibet res realiter è sua essentia: q.° in māa 1.a idem è dicendum, q.d è dicendum de qualibet re. Confirmatur 3°: si formaliter esset actus entitativus māæ 1.æ, formaliter esset entitas māæ 1.æ: q.° formaliter esset māa 1.a. Cōa probatur: entitas rei et ipsa res: formaliter esset entitas māæ 1.æ: q.° formaliter esset māa 1.a: q.d entitas rei sit ipsa res, patet, nam entitas rei, et ipsa res, sunt nomina adinvicem convertibilia, idem n. è formaliter dicere: hec res existit, atq.e dicere: hec entitas existit, ut d.r ex p.te obti, nam quælibet existit, tamen: hec entitas, hec res, q. quæ propriè, ac rigorosè obtinere possunt stylum rectum expositorum, tamquam nomina æquivalentia.

6 Dico 3°: māa 1.a nō è pura pōa in ordine ad actum existentialem, seu in ordine ad existentiam. Probatur 1°: si māa ex se esset pura pōa ad existendum, carentia a parte rei essentia māæ 1.æ, et existentia māæ primæ realiter inter se distincta: hoc implicat: q.° et illud unde infertur. Maior vera è apud ipsos et q. adversarios: Minor probatur: si q. pōe, vel impōe, precisè destrueretur forma, et aliq. nulla res alia, quæ sit forma substantialis, produceretur, māa 1.a, quæ antea dabatur, maneret adhuc a parte rei: q.° seipsa esset a p.te rei: q.° seipsa existeret. Probo cōq.: esse a p.te rei è id, formaliter constituere: tunc māa 1.a seipsa esset a p.te rei: q.° seipsa existeret. Probatur maior: esse a p.te rei aliquid, è esse extractum ab statu meræ po

ssibilitatis

politam, sed actu existere, nihil est aliud, quam esse extra causas, ab statu merae possibilitatis, seu extra nihil: quod esse a parte rei est id formaliter, atque existere: sed materia prima seipsa esset a parte rei in illo casu: quod per seipsam existeret in illo casu: quod modo etiam materia prima existit a parte rei formaliter per seipsam; nam in illa Hypotesi materia prima nihil innovat, et eadem haberet per seipsam, quod modo non habeat formaliter per seipsam: quod erat.

7. Confirmatur 1°: esse extra causas, est existere; materia prima per seipsam est extra causas: quod materia prima per seipsam existit. Maior vera est, etiam apud ipsos adversarios; minor probatur: id, quod actualiter producitur a sua causa est extra causas: materia prima per seipsam est id, quod actualiter producitur a sua causa: quod materia prima per seipsam est extra causas. Maior certa est: nam Petrus ideo formaliter per seipsum est extra causas, quia per seipsum est id, quod actualiter producitur a sua causa, vel ideo formaliter per seipsum est extra causas, et non per aliud a se realiter distinctum, quia per seipsum est id, quod terminat actualiter actionem suae causae, aut aliquid rei formaliter redde, si vales. Minor probatur: materia prima per seipsam est id, quod immediate terminat actionem suae causae, a qua producitur: quod per seipsam est id, quod actualiter producitur a sua causa. Sed materia prima non est forma: quod materia prima non habet a forma ipsum esse id, quod actu producitur a sua causa: sed esse id, quod actu producitur a sua causa est existere: quod materia prima non habet a forma formaliter quod existat.

8. Confirmatur 2°: si materia prima existeret per existentiam formae, maxime quia esset quid incompletum, quod neque supernaturaliter existere posset sine omni forma, ut opinantur Thomistae; sed etiam unio est quid incompletum, quod neque supernaturaliter existere potest absque extremis: quod etiam unio existit per existentiam extremorum. Deinde infero contra ipsos adversarios etiam ad hominem: quod ubi existit etiam per existentiam ubicati. Probatur consequentia: ubi est quid incompletum, et neque supernaturaliter existere potest absque ubicato: quod ubi existit per existentiam ubicati. Huic accedit, quod etsi Thomistarum tam tale esse, quod neque supernaturaliter esse possit in rerum natura absque omni forma, adhuc tamen materia prima potest etiam naturaliter esse in rerum natura, sine forma A, sub qua modo est, quia naturaliter desinit esse sub forma A, et mox est sub forma B, et tamen dicitur existere per existentiam formae A, quod est sub forma A: sed unio, verbi gratia alligatur his extremis, quae de facto unit, ita quod neque supernaturaliter existere possit in rerum natura sine istis extremis, quae de facto unit. Cap. 24

Oppositae sententiae fundamenta evertuntur.

Cap. 23.

Oppositae sententiae fundamenta evertuntur

Obij 1º: Sume Complutenses: Ex pluribus entibus in actu non potest fieri unum ens per se: sed ex materia, et forma fit unum ens per se: ergo materia, et forma, non sunt plura entia in actu: ergo vel materia, vel forma non est ens in actu: sed forma est ens in actu: ergo materia non est ens in actu: ergo materia est pura potentia ad utrumque actum, entitativum, et existentialem.

Resp: distinguendo maiorem: Ex pluribus entibus in actu entitativo, et existentiali non potest fieri unum ens per se: nego maiorem: Ex pluribus entibus, quorum quodlibet omnino sint in eodem, quibus caret potentia receptiva, non potest fieri unum ens per se, concedo maiorem, itaque hoc 2m verum est, quoniam duplex ens in actu, quod caret potentia receptiva, est duplex forma, et ex duplici forma tamen inter se unita, nequit fieri unum ens per se, sicut fieri nequit unum ens per se ex duplici ente, quarum quodlibet sit pura potentia in genere receptivo, ut dicitur ex duplici materia 1a.

Obij 2º tu ipse ARG: si essentia materiae 1ae esset eadem realiter cum propria existentia, essentia materiae 1ae esset existentia; ergo existentia materiae 1ae esset potentia receptiva: ergo existentia una esset receptiva existentiae alterius, ut dicitur sed implicat, quod una existentia sit potentia receptiva rei alterius existentiae: ergo etc. Probatur: existentia quaelibet est actus: ergo nequit esse potentia rei alterius existentiae, aliter enim existentia una, et esset actus, et potentia in genere existentiae ergo absurdum est. Resp: Concedendo 1am, et 2am, et 3am consequentiam; non tamen antecedens ad cuius probationem assumptam: ad 1um antecedentis probationem distinguo antecedens; existentia quaelibet est actus existentialis, concedo antecedens: est actus, qui caret potentia receptiva, nego antecedens. Deinde consequens distinguo: ergo nequit esse potentia in genere existentiali rei alterius existentiae: concedo consequens: nequit esse potentia in genere receptivo rei alterius existentiae, nego consequens. Denique ad retorsionem ipso adversario retorqueo: forma substantialis est receptiva formae accidentalis: ergo forma substantialis existit per existentiam formae accidentalis. Probo consequentiam: si forma substantialis esset existentia, una existentia esset potentia receptiva alterius existentiae: ergo una existentia esset in potentia ad alteram existentiam, sed quaelibet existentia est in actu: ergo existentia formae substantialis esset in actu, et in potentia: ergo vel una forma substantialis nequit recipere formam accidentalem, aut si posset illam recipere, forma substantialis existeret per existentiam formae accidentalis, quam recipit.

3 Obijiunt 3º: Iidem Complutenses: existere est esse extra causas: ergo prius est causas suas exercere suam causalitatem: ergo existentia, quam res exercere, quam quidem est effectus; sed antequam intelligatur forma, non intelligitur causas suas exercere in ipsam suam causalitatem eius causalitatem: ergo antequam intelligatur forma, non intelligitur materia existere. Resp: distinguendo antecedens, si loquatur de existentia creata, aliter enim omnino falsum

Erit

omit. quoniam non est exere sive creatum, sive increatum, est res esse extra causas: exere est res esse extra causas phisicas secundarias: extra causas morales: non datur. Ratio est, quoniam bene potest res exere, quantum est ex indigentia ipsius rei, quin careat ab aliqua causa modali, dummodo ab aliqua efficienti causa producatur, et a causis intrinsecis, si totum sit constans partibus realibus; similiter distinguendum est contrarium: non tamen quod antequam intelligatur forma non intelligit omnes causas, a quibus pendet phisice materia exercere suas causalitates in materia 1a; quoniam forma neque est causa efficiens, neque causa intra phisica materiae 1ae; bene tamen forma est causa intra phisica totius compositi.

Denique debilitatur etiam A. A. Citati: non intelligitur res exere, donec intelligatur res esse dependentem ab iis omnibus, a quibus naturaliter dependet, sed materia 1a naturaliter dependet a forma: ergo non intelligitur existens materia 1a, donec intelligatur forma: ergo materia 1a existit per existentiam formae. Respondetur distinguendo maiorem: non intelligitur res existere, donec intelligatur res esse dependentem ab illis omnibus a quibus naturaliter dependet, idem intelligere res exere, et intelligere res esse dependentem ab iis omnibus, a quibus naturaliter dependet: nego maiorem, idem prius est natura, et non est intelligere res esse dependentem ab illis omnibus a quibus naturaliter dependet, quam intelligere res existentem, subdistinguo maiorem: a quibus naturaliter phisice, et a priori, dependet, concedo maiorem, a quibus a posteriori dependet, nego maiorem. Et distinguo minorem: materia 1a naturaliter dependet a forma, a priori: nego minorem; dependet aliter, omitto minorem.

Hec ita respondimus, ut illorum, quae assumuntur ad medium, vera secernant a falsis. Ceterum ergo si omitteremus materiam 1am dependere a priori a forma, tamquam a causa phisica extra, adhuc tamen, inde non infertur existere per existentiam formae: aliter inferrentur absurda non pauca, inferretur quippe, quod creatura existeret per existentiam Dei, nam creatura omnis a Deo pendet phisice, a priori, tamquam a causa efficiente: ergo creatura omnis existit per existentiam Dei: sed hoc est absurdum: ergo quod una res pendeat ab alia etiam phisice, et a priori, non arguit, quod existat per existentiam alterius.

Disputatio 3a: Utrum materia 1a sit capax unitatis. Cum sit materia capax unitatis alicuius.

Disputatio 3a

V. Materia prima sit capax unitatis?

Cap. 13.

Materia prima capax est unitatis alicuius.

1 [illegible] homines qui usque adeo materiam primam contemnunt despiciuntque, ut asserant materiam primam esse incapacem unitatis alicuius. Sed priusquam mentem nostram aperiamus, oportet breviter explicare quid sit unitas numerica, quid unitas specifica, quid generica. Unitas numerica eadem est atque singularitas, seu individuatio rei, illa quidem, quae passio dicitur entis, et ita explicari potest, est indivisio rei in plura. Unitas specifica, et etiam generica explicantur a metaphysicis per nomen illud unitas formalis, quae quidem a nobis appellatur in logica unitas fundamentalis, ut explicatur unitas illa, quae fundamentum est intellectui ut abstrahat rationem communem aliquam. Haec vero unitas fundamentalis, ut dixit [illegible] unitas, quae fundamentum est intellectui ad abstrahendum rationem communem aliquam, ita explicabatur a nobis in logica, est convenientia plurium, seu aequivalentia per quam plura aequivalent uni et eidem entitati, quae si poneretur in rerum natura, [illegible] de ipsa diceretur, dici etiam posset de singulis illorum plurium. Unitas specifica est talis convenientia plurium, quae sit omnimoda in eorum essentiis similitudo, seu similitudo plurium in omni praedicato essentiali. Unitas generica ita explicari poterit: est aequivalentia seu convenientia per quam plura essentialiter inter se differentia aequivalent uni eidemque entitati, quae [illegible] unitatis definitiones examinandae sunt in metaphysica.

2 Supponendum est 2.o quod nomen istud materia prima non est terminus singularis, sicut ista nomina: Petrus, Paulus, Bucephalus etc. Probatur: nam ista vox materia prima est communis pluribus entitatibus realiter distinctis, et univoce convenientibus; ergo terminus communis est; ergo non est terminus singularis. Antecedens probatur: vox ista materia prima significat haec materia prima, et illa materia prima, et sic de reliquis, quae quidem sunt entitates inter se realiter distinctae, univoce convenientes in ratione materiae primae. Supponendum est 3.o quod nomen istud materia prima non est nomen speciei infimae, si de terminis loquamur significantibus speciem infimam aliquam, ut communiter accipitur ab schola philosophorum; neque enim est nomen, quod praecise significet plura inferiora inter se omnino essentialiter distincta. Probatur haec suppositio: etenim suppositio

signat

signatione in quo de facto habet hec vox mã 1ª, quesiviat ab omnibus fere Philosophis: v. de facto mã 1ª hec existens sint eiusdem speciei, an vero diversa; insuper quesivit an saltem sit possibilis mã 1ª distincta in specie ab ista, que de facto datur. Respondeo quod saltem possibilis est alia mã 1ª, que sit essentialiter diversa ab ista mã 1ª, que de facto datur: quod nomen mã 1ª huius coïs est pluribus essentialiter differentibus entibus, que quidem oia proprie appellari possint mã 1ª: quod nomen mã 1ª non est nomen signans speciem infimam aliquam, qualis sunt istud vox: H^o, equus, leo etc.

3 Probatur: ista vox ista H^o est nomen speciei infime, quia signat in omnia oia [illegible] humana, quorum quodlibet est entis sinlare, que constituit per aial roale precise, unde qui quereret, an sit possibilis aliquis H^o, qui constitueretur per aial roale, et [illegible] per aliud praeter essentiale cum [illegible] aliud [illegible] in istud, quod de facto datur? Stultè rogaret, nam illud est impossibile hoc proponere, quod supra aial roale adderet aliud praeter essentiale non esset H^o, nam vox ista H^o solum signat illud quod est aial roale, et nihil aliud: quod vox mã 1ª non est nomen speciei infime alicuius. Probo consequentiam: si vox mã 1ª esset vox speciei infime signaret precise materia intrinseco omnia similia essentialiter: quod non poneret signare plura infinita essentialiter dissimilia: quod stultum esset rogare an omnes mã 1ª, que de facto dant, sint eiusdem speciei, et saltem sint possibiles mã 1ª specie distincte ab ista, que de facto datur; sed ab omnibus fere Philosophis hoc quesivit, verum quidem saltem esse possibilis mã 1ª, que sit essentialiter distincta huic mã 1ª, que de facto datur: quod signum est, quod nomen mã 1ª non est vox signans speciem infimam aliquam ex communi sententia Philosophorum.

4 Colligitur 1º ex 2ª suppositione, quod mã 1ª non est una unitate numerica. Probatur 2º: mã 1ª est huius coïs pluribus inferioribus realiter distinctis: quod signans per vocem mã 1ª sunt plura: quod signans per vocem mã 1ª non est unum unitate numerica: quod mã 1ª non est una unitate numerica. Patet consequentia, nam mã 1ª ex parte objecti est quidquid per vocem mã 1ª signatur, per vocem signans plura: quod mã 1ª ex parte objecti est plura, saltem realiter distincta: quod mã 1ª non est unum numero: quod non est unum unitate numerica. Confirmatur, nam aliter etiam H^o esset unum unitate numerica, hoc est absurdum: quod etc. Probo maiorem: vox mã 1ª huius coïs eque proprie, atque vox H^o: quod si mã 1ª dicitur absolute una unitate numerica, quia quodlibet sinlare signans per nomen est unum unitate numerica, similiter dici deberet, quod H^o est unum unitate numerica,

quamvis

quonsque similiter, quodlibet inferius humanum est unum unitate numerica, idest, indivisum in se realiter.

5. Ex hac parte a Praedictorum consentit illorum viri, quod a humanitates opinantur, scilicet non ideo homines saveamus in omnibus, non sed homines non solum opinantur, quod materia per hanc vocem signata, non est una unitate numerica, verum etiam quod singulare quodlibet signatum per vocem materiae, non est unum unitate numerica, quod quidem solum talis est, non quod materia A non est singulare B, C, D, et significat per nomen materiae, et a parte rei, scilicet nec plura, idest, illa entitas materiae A, non est in se plures entitates: quod materia A est in se indivisa realiter in plura: quod est una: quod est una numero, quia quod a parte rei est indivisibile realiter, nequit signari per numerum pluralem, quilibet enim numerus absolute prolatus signat plures realitates inter se realiter distinctas: quod materia A solum signari potest, hac voce unum, et ista voce unus.

6 Si tamen illi quidem a humanitates sentiunt, materiam esse unam unitate numerica, quod ipsi nobiscum dicere sentiunt. Haec est 1o: quod male loquuntur, quod dicunt, quod materia est una unitate numerica, nam haec propositio est omnino falsa: materia est una unitate numerica: seu materia habet unitatem numericam: sicut et ista falsa est: homo est unus unitate numerica: et ista: animal est unum unitate numerica: nam sicut nomine homo venit omnis homo, in illa propositione, ita similiter nomine materiae venit omnis materia. Contra est 2o: nam licet ab ipsis asseratur, et optime, quod singulare quodlibet signatum nomine materiae, est unum a parte rei unitate numerica, adhuc tamen id male probant hac ratione: dare a parte rei materiam omnino continuam, hoc est, habens omnes suas partes, et puncta in se unita unione continuationis: quod datur materia indivisa in plures: quod datur materia una unitate numerica. Probatur, nam ipsi abutuntur nomine isto: unus numerica. quod quidem nomen absolute prolatum, et ut adversarii praesentes faciunt, signat unitatem metaphysicam, et transcendentem omnis realem, exvi cuius signat indivisionem entis per identitatem realem, quae quidem indivisio dicitur entis, ita unus, quod excludat omnem multiplicitatem realem, sive multiplicitas haec sit partium unitarum, sive non unitarum: quod non bene signat per nomen unus numerica, ut adversarii praesentes facit, illa unio punctorum materiae, per quam unionem puncta materiae sunt indivisa physice, hoc est unita, et non physice divisa inter se.

7 Contra est 1o, nam alia est indivisio physica, et alia est indivisio metaphysica: indivisio physica est unio, quae facit, quod plures realitates non sint physice

phice separat, idē n' sint invicē. Indivisio autē methapha ē identitas rei, seu ipsa exclusio indivisionis, q[uia] unū dicit, ē per identitatē unū, ita q[uod] n' sit inter plures realitates, neq; ēbineat inter plures realitates; excludit .n. quamlibet multiplicitatē realitatū inter se. S[ed] indivisio appellat[ur] unitas numerica absolute talis dicta, et ut ad rē presentē facit, seu identitas realis methapha; S[ed] vero indivisio corporis q[uae] unitas phica, seu unitas, q[uia] q[uae]libet pars ē unū cū alia, idē, unū per unionem, q[uae] quidē unitas phica, seu indivisio phica n' excludit oēm multiplicitatē realē, s[ed] solū excludit multiplicitatē illarū, q[uae] n' unian[tur] inter se, idē, excludit carentiā unionis inter partes, et hac ratiōe appellat[ur], sicut ēdisquit a toto, multae p[er] accidens, q[uae] ē per accidens unitas, qualis ē ab aggregat[um] quatuor [lapidum], q[uia] quidē aggregat[um] ē unū per accidens, ut: unus numerus quatuor, una collectio quatuor lapidum: haec igitur unitas appellari potest unitas collectionis, seu indivisio aggregati, exclusio neq; excludit oēm multiplicitatem realitatū, neq; excludit carentiā unionis, s[ed] solū excludit multiplicitatē collectionū, quarū quaelibet sit quatuor. At vero nomen unitas numerica probatur absolute, et ut ad rē presentē facit, stat pro unitate identitatis, seu pro indivisione reali methapha rei in se ipsa: q[uo]d quia continuū ex punctis m[ateria]lib[us] inter se unitis: appellat[ur] unū num[er]o extrait, q[uia] ipsi continuo integro convenit unitas numerica, nomine abusive, et illud sumit pro unitate phica. Praeterea: unitas numerica ē unitas, quae excludit oēm numerū: q[uo]d multiplicitatem oēm realitatū excludit: q[uo]d ē indivisio rei in se p[er] identitatē realē, exclusivā n' ē inter plura.

8

Contra 2°: continuū punctorū m[ateria]lium claudit plura m[ateria]lia puncta, s[ed] in quolibet puncto m[ateria]li salvat[ur] adeq[ua]ta essa methapha m[ateria]lis: q[uo]d punctū quodlibet ē m[ateri]a p[rim]a: q[uo]d oē singulare contrahere rō[n]is log[ica]e m[ateria]lis: q[uo]d in continuo m[ateria]li reperiunt[ur] tot singularia p[rim]ae m[ateri]ae methaphe log[ic]e, quot puncta sunt: q[uo]d in continuo m[ateria]li inveniunt[ur] plures m[ateri]ae methaphe log[ic]e, et in sermone phico dicat[ur] una m[ateri]a p[rim]a, idē, una unitate phica, seu indivisione phica, hoc ē, unione continua t[ota]lis: s[ed] coniunctū ex pluribus singularibus m[ateria]lib[us] n' ē unū singulare m[ateria]le methaphe log[ic]e: q[uo]d coniunctū illud, seu continuū, n' ē unū unitate methapha, idē, unitate numerica absolute log[ic]e: s[ed] ē plura, quorū quodlibet ē una m[ateri]a p[rim]a, methaphe log[ic]e, una, inquā, unitate numerica. Unde constat aliter esse probandū id q[uo]d intendit adversus thomistas, ut d[ictum] est, hac rōe: quodlibet indivisibile m[ateria]le ē m[ateri]a

ma p[rim]a

Mā 1ª, methaphce sorb., s.ª quodlibet ē unū numero: g° mā 1ª A, i.ḡ ē una numero: g° ē una unitate numerica. Minor p.: quodlibet indivisibile ē singulare, et abstrahens ab omnibus mat., et ē indivisum realiter in se, g° ē unū numero. Ans p.: quodlibet ita se habet, ut n̄ sit plura, et excludat multiplicitatem realem quamcunq3 in se existentem: g° ē.

9 Ex supp. 3ª colligit. g° mā 1ª n̄ ē una unitate specifica, v.d. infima. Prob.: nomen mā 1ª signat oēs mas 1ªs, tum existentes, tum possibiles: s.ª aliqua: s.ª aliqua mā 1ª saltem posset ē specie distincta a mā, quae de facto datur: g° nomen mā 1ª signat plura essaliter dissimilia: g° nomen mā 1ª n̄ ē nomen signans precise unā speciem infimam: g° signatum per nomen mā 1ª n̄ ē unum unitate specifica infima; s.ª mā 1ª ē quidquid signat per nomen mā 1ª: g° mā 1ª n̄ ē una unitate speciei infimae. Colligit 2°, g° mā 1ª ē una unitate generica, unitate, inquam, generica fundali. Pt. 2°: nomen mā 1ª signat plura essaliter dissimilia, et convenientia in roē mā 1ª: g° signat roēm cōem genericam: g° ē nomen genericum: g° signatum p nomen ē unum unitate generica fundali. Ans constat ex dictis, et coēs sunt legite.

10 Quapropter nomen mā 1ª signat plures collectiones mari, quarum quaelibet collectio ē una species infima, et essaliter dissimilis alii collectioni cuilibet: g° signat plures species infimas mari, saltem fundales de quo hic sermo ē, quae quidem species participant eandem roēm genericam mā 1ª: Ans pt.: non repugnat ex o pti generico mā 1ª q° participet a singularibus essaliter dissimilibus fintorse roē alicuius prin. essalis, g°. Unum quod addat supra o ptem genericum mā 1ª: g° ē. Ans pt.: n̄ repugnat una collectio mari, quarum quaelibet sit subiectum substale receptivum collectionis A formarum substalium, et n̄ collectionis B, quae quidem collectiones formarum substalium sint essaliter dissimiles inter se; neq3 repugnat alia collectio mari, quarum quaelibet sit econtra subiectum substale receptivum collectionis B formarum substalium, et n̄ collectionis A, s.ª istae collectiones mari erunt essaliter dissimiles inter se: g° ē. Cap. 23: arcta Thomistarum soluta.

Cap. 24

arcta

Arcta Thomistarum soluta.

1 Obiiciunt 1° Complutenses disp. 3ª, q. 3ª num° 10 § 2°: ad hoc ut aliquid habeat unitatem specificam naturae, ut habeat esse principium alicuius, unde talis unitas specifica sumatur: at materia ipsa praecise considerata non includit intra se hoc principium: ergo secundum se non habet unitatem specificam positivam. Negetur 1°: syllogismum non esse rectum, propterea quod in minori non repetitur medium, medium enim in maiore propositione est, habere principium aliquod, in minore autem medium est: includit intra se hoc principium; atqui aliud est habere principium aliquod et aliud est includere principium eiusdem: includere dicit habere illud principium et addere supra illud aliquid formaliter distinctum ab illo, quod claudit, quidquid enim claudit aliud est includens respectu alterius, quod dicitur inclusum, at vero habere principium eiusdem abstrahit ab eo, quod illud includat, sive non, sive sit formaliter idem illud principium. Negetur 2°: quia materia hoc nomine signata non est una unitate specifica infima fundamentali, sed vero collectio aliqua materiarum dari quae sit una unitate specifica infima fundamentali, quarum quaelibet materia simplex ex seipsa sit principium specificativum sui ipsius, id est, adaequatum essentiale per quod omnibus sit essentialiter cuilibet materiae, quae sit intra collectionem eandem.

2 Obiicies 2°: forma est specificativa materiae: ergo nulla materia independenter a forma potest habere speciem. Negetur distinguendo antecedens: forma est specificativa intrinsecum et essentiale materiae, nego antecedens: forma est specificativa extrinsecum materiae, concedo antecedens, et consequentiam. Itaque duplex specificativum in re consideratur, unum intrinsecum et essentiale rei, quod quidem est ipsa essentia intra rei, et hac ratione materia quaelibet a seipsa specificatur, id est quaelibet materia simplex ex seipsa per adaequatum suum intrinsecum essentiale est in tali specie infima fundamentali, a qua includitur, et omnibus simplex essentialiter cuilibet alii materiae, quae constituit eandem collectionem materiarum, quae quidem collectio speciei infima fundamentalis dicitur. Specificativum autem extrinsecum rei est illud signum, quod realiter distinguitur ab ipsa re, et ex quo tamen bene arguitur a posteriori esse eiusdem rei esse talis, id est talis esse, qua ratione dicitur materia actus intrinsecus, dicitur specificativum extrinsecum ipsius actus, quoniam ex obiecto a posteriori cognoscere possumus, seu colligere qualis esse sit actus intrinsecus in seipso, et hac ratione forma dicitur specificativum extrinsecum materiae, quoniam a forma, tamquam a signo extrinseco colligi potest a posteriori, qualis esse essentialiter materia adaequate

sit mā quy poē eiusdē fraę recipere; atqui ex eo minimē infert, q.ᵈ mā nullo posit esse in specie aliq.ᵃ infima p se ipsā, et ōio sīlis esse aliteri, et ab intro alijs mēis speciei eiusdē infimę sumptą talis.

3 Obijes 3ᵒ: mā esse n̄ē in specie stoi[?], neq. in specie Leonis, neq. sub ē inhisoribz, ergo: q.ᵈ mā esse n̄ het speciē: q.ᵒ mā sumit ā fra speciē totą; quq. here poē. P.ᵒ loā: mā s.ᵃ het ā frā Leonis, q.ᵈ sit in specie Leonis, et ā fra Equi, q.ᵈ sit in specie Equi, ergo: q.ᵈ mā sumit ā frā totą speciē quqhet. Rēb seclendo ary[?], et nando cōq. ing. ex eo q.ᵈ nulla mā sit separatā ā frā specie aliqua Leonis v. g., et ergo, n̄ infert, q.ᵈ nulla mā sit esse, et in se ōio sīlis esse alitor alijs mēis, consequenter q. n̄ infert, q.ᵈ nulla mā sit esse in aliq.ᵃ specie infima: siliter nanda ē 2ᵃ cōā. Obi advertērint, q.ᵈ mā neq. q.ᵈᵒ ē sub frā Leonis, de illa poē dici q.ᵈ sit in specie Leonis, numquq. n. de sola mā prati poē q.ᵈ sit species Leonis; s.ᵈ pars ɔstitutiva speciei Leonis, quoniq. nulla mā in aliq.ᵒ casu ē adeq.ᵗᵉ ɔstitutivą speciei Leonis, neq. adeq.ᵗᵉ ɔstitutivą speciei Equi, ergo: q.ᵒ mā s.ᵃ semper inadeq.ᵗᵉ ɔstitutivą speciei Equi, Leonis, ergo: q.ᵒ numquq. ē species Leonis neq. species Equi ergo, neq. q.ᵈ aliq.ᵈᵒ aliqua mā s.ᵃ sit species Leonis, ie q.ᵈ aliq.ᵈᵒ aliqua mā sit adeq.ᵗᵉ ɔstitutivą speciei Leonis: s.ᵈ hoc repugnat: q.ᵒ repugnat, q. mā s.ᵃ sumere possit ā frā Leonis: q.ᵈ ipsa mā sit tota species Leonis; s.ᵈ tantū ab ipsa frā Leonis, sumere poē denoīat extrā actu ɔponentis ɔpositą sub istā Leonis, et ā frā Equi: q.ᵈ mox denoīnet actu ɔponentis tamquā pars phica ɔpositą Equinę, et sic de reliquis. Disp.ᵒ 4ᵃ, in quo nā ɔsistat ɔptiᵒ poē receptivę. Cap. 1ᵐ Explationes aliquę huiusᵐᵒᵈⁱ ɔptiᵒ proponunt, et impugnant.

Disp.ᵒ 4ᵃ

in quo nā ɔsistat ɔptiᵒ poē receptivę?

Cap. 1ᵐ

Explationes aliquę huius ɔptiᵒ proponuntur, et explanantur.

1 Rent 1ᵒ: nonnulli quęstioni proposit

q.ᵈ

q. materia, ideo recipit formas, et non recipitur ab illa, quia est materia; sicut ibi homo dicitur animal rationale, quia est homo, nec tamen ratio formalis reddi debet, nec potest. Secundo dico:

quia in presenti tripliciter rogari potest; 1°: cur materia sit subiectum substantiale receptivum formarum substantialium, et huic petitioni redditur optime causa in sensu formali, quia est

materia: ratione; quia petitur ratio formalis ipsius definitionis obiectivae, et metaphysicae necesse

nemo reddere aliquam rationem formalem preterquam definitionem, v.g. materia, licet verum sit,

quod aliquid reddere posset rationem formalem per alia verba dicta a definitione formali, et a defini-

tione formali, illa quidem, quae veteres explicarent ipsam definitionem per plura verba,

ut Homo est animal rationale, quia est vivens sensitivum, et principium rationis. 2° ro-

gari potest: cur materia formaliter sit receptiva? et qui reret: ideo materia formaliter

est receptiva, quia est materia: imprimis nihil explaret, nam petit quod prius, videlicet

receptivum explet per plura verba contentiva, quae definiunt rationem formalem receptivi,

et tamen non fit. 2° peccat in eo, quod falsum reddat, si aliquo opinet dari rationem univo-

cam receptivi communem ipsi materiae, tum formae substantiali, tum alteri formae accidentali, et sic

de reliquis subiectis receptivis, reret, inquam, falsum in sua sententia, sicut falso reret

in ipsa sententia, qui diceret: homo ideo formaliter est animal, quia est homo, si videlicet inten-

deret reddere rationem formalem definientem obiectivam adequatam animalis, quoniam animal non definitur formaliter

per hominem, sed per vivens sensibile; et tamen verum caute diceret, si id non inten-

deret, sed solum reddere rationem formalem includentem formaliter illud, quod est obiectiva definitio

animalis. Ratio est; nam si peteret materiam intendere: quod obiectum formalissimum receptivi de-

finitur per esse materiam, quod quidquid non est materia, non est receptivum, sed forma substantialis

non est materia; ergo forma substantialis non est receptiva formae accidentalis.

2. Similiter argui potest obiectum formalissimum recepti-

vi, definitur per esse materiam; ergo conceptus formalissimus receptivi, ut sic obiectum, per materiam; ergo:

quod ratio receptivi non est communis univoce formae substantiali potenti recipere formas accidentales: quo-

niam formae substantiali non convenit, quod sit materia: ergo neque convenit formae substantiali ratio communis re-

ceptivi, quae quidem ratio communis obiectum fuit formalissime per materiam. 3° vero in presenti cum roga-

mus, cur materia formaliter sit receptiva, non petimus rationem formalem quantumque, videlicet

includentem, vel definientem, sed tantum petimus rationem formalem definientem, ut inde co-

gnoscamus quid sit formaliter obiectum receptivum, ut praescindit talis, et an sit communis univoce

tam materiae, quam formae substantiali, cum formae accidentali, et sic de reliquis entitatibus, quae de

facto

facto dant, et receptive dicunt.

3. 3° rogari potest hac ratione: an v. d. detur de facto receptivi univoce comis, et materiae 1ae, et omnibus entitatibus, quae dicuntur receptivae, eo quod ea ratio sit formalissime. Unde locenter petimus per quid formalissime constituatur, quod materia 1a sit receptiva formae; dicatur recipiens formam, non autem informans formam, et e contra similiter per quid constituatur formalissime, quod forma sit informans materiam, non autem recipiens illam. Quamvis qui teneret, quod materia 1a, ideo formalissime receptiva est, quia est materia 1a, nihil explicaret, neque questioni satisfaceret.

4. 2° respondent alii cum Hurtado disp. 2a physicorum sect. 2a: materia recipit formam, non autem forma recipit materiam, quia materia denominatur a forma. Sed contra est, quoniam forma etiam denominatur a materia; sicut enim materia denominatur informata per formam, ita forma denominatur materializata per materiam. 3° nonnulli asserunt, quod materia 1a recipit formam, et non recipitur ab illa, quia materia 1a est indifferens ad plures formas specie diversas. Contra est 1°: nam similiter forma leonis est indifferens ad alias et alias materias specie distinctas ab ea cui de facto unitur: quod patet. Probatur: possibilis est materia indifferens tantum ad formam leonis, et forma equi, et alia materia possibilis est, quae tamen sit indifferens ad formam leonis, et ad formam canis, sed istae materiae different essentialiter in esse, ergo et ab ista materia, cui de facto unitur forma leonis, sed forma leonis quantum est ex se indifferens est ad plures materias specie distinctas. Contra est 2°: quoniam saltem possibilis est forma substantialis indifferens ad plures materias specie distinctas: quod patet. Probatur: possibilis est materia, quae tamen possit uniri formis, quae essentialiter distinguuntur in esse, collectionis A verbi gratia: quod patet. 4° contra est: gratia sanctificans de facto est indifferens ad Angelos et Homines essentialiter in esse dissimiles, et tamen non recipit Angelos, neque Homines, sed recipitur ab Angelo, et ab Homine: quod saltem non datur completa receptivi univoce comis omnibus entitatibus, quae de facto dicuntur recipere, quam quidem rationem comis ab ipsis admittitur.

5. 4a sententia defendit, quod materia est receptiva, quia est tantum principium passivum operationum compositi: forma vero est principium activum earundem operationum. Sed contra est: nam intellectio, et volitio, sunt operationes compositi humani, et nihilominus materia non est principium passivum illarum. 5a sententia docet materiam recipere formam, et non e contra, quia materia patitur unionem ad formam, id est actio, quae unionem producit, recipitur in materia. Contra est 1° in compositis A A ad Homines: unio supponit

Extrema

extrema ; q. prius e actio generativa fr. lqui, qua unio, s. mã subj. ra actionis generativa fr. lqui, ergo x ipsis : q. priusquã intelligat in mã pot. passiva unionis, intelligit in eadem mã pot. passiva ejus actionis, quã fr. lqui produxit, quã ipsius fr. Contra est 2º: nã si rogamus, cur unio recipiat in sola mã? resp. quia mã e subj. fr.; si vero rogemus, cur fr. recipiat in mã, et n. e contra? resp. quia unio recipit in sola mã, idē, quia mã e subj. unionis : q. circulus com mittit vitiosus ab iis AA, ut patet.

6 6ª sentia e Arriaga in Phicis disp. 2ª, sect. et subsect. 2ª, necn. et aliorum, qui eã ipso sentiunt. Asserunt igitur, q. si duo extrema uniant, et unu sit prius alto in aliq. genere dependentis, illud q. dependet, recipit ; et illud a quo dependet, recipit, et subj. alterius dicit. Unde substa q. cumq. unit accidenti, e subj. accidentis, nunquã aut e contra : q. substa n. dependet a priori ab accidenti. At vero accidens dependet a priori a substa, sicut in composito substali mã recipit et subj. e, fr. vero substalis recipitur, et appellat fr., quia mã e prior qualibet fr. In composito substali, q. stat mã 1ª, et fr. corporea substali, explant tale comp. sug., quoniã mã e cã malis fr. corporeæ, quã quidem mã exercet circa fr. causalitatem propriã cã malis, et fr. e effus phicus proveniens a mã in genere cã malis per influxum phicum : q. quã rõ fr. corporea dependet a priori a mã 1ª. q. aut aia roalis etiã dependeat a priori a mã, ita probant : aia roalis creat a Deo dependenter a dispositionibus et qualitatibus organicantibus mã : q. mã 1ª supponit ante creatam aiam roalis, et coexistentiã e aia roali. Proba : quoniam illud e posterius natura, q. dependet ab illo. Ejus probant, quoniã antequã creetur aia organicatur corpus, et quid n. minus dependet creatio aiæ a mã sufficienter disposita roe dispositionum, quã quælibet alia fr. corporea : q. etc.

7 Displicet etiã hæc opinio, quoniã a. omne receptivu esse tale, q. ab ipso pendeat a priori quid illud recipit, q. quidem omnino falsum, et imprimis displicet principium illud tactum, velut fundamentum totius doctrinæ : quoties duo uniunt, et unu dependet a priori ab altero, illud, q. dependet, recipit, illud aut a quo dependet, recipit, q. quidem principium, ut jacet, falsum e, et ex eo committeret : q. Verbum Divinum recipit humanitatem Xpi. uni. Probo ;

Prob.

Arr. Phic. 2º. disp. 2. c. 1º. § 8.

cdq: Verbum Divinum, et humanitas duo extrema sunt, quae inter se ita uniuntur, ut Humanitas a priori pendeat a Verbo Divino: sed quoties duo extrema inter se uniuntur, itaque unum a priori pendeat ab alio, illud quod pendet dicitur illud recipi a quo pendet: ergo humanitas recipitur in Verbo Divino. Maior talis patet: Verbum Divinum realiter est ens, a quo pendet a priori humanitas in aliquo genere dependentiae: ergo est. Contra inferri quod recipere realiter non dicit imperfectionem, neque duo dicit, et posse uniri, et esse prius natura illo, cui potest uniri, quorum neutrum, neque dicitur neque collective dicit imperfectionem formaliter: ergo.

8 Si reducis 2°: quod Verbum Divinum non est formaliter illud a quo pendet a priori effective humanitas, quoniam haec unitur Personalitati Verbi, non autem naturae Divinae, seu primae causae, a qua pendet a priori humanitas. Dico est: Personalitas Verbi priorem non esse, quam humanitas, neque personalitas requirit ex parte actus primi producentis Humanitatem, etenim essentia Divina exigit personalitates, sine quibus existere nequit: ergo personalitas Verbi requiritur, quoniam causa indiget ex natura sua, ut existat, et consequenter ut producat Humanitatem: ergo personalitas Verbi prior est natura, quam Humanitas. Si reducis 2°: quod non sufficit ad hoc, ut unum alterum recipiat, quod uniatur alteri, et sit illud, a quo pendet a priori alterum, sed ulterius requiritur, quod possit recipere aliquam perfectionem ab alio, cum autem personalitas Verbi nequeat accipere perfectionem rei creatae, inde sit quod illa nequeat recipere. Contra est: quod principium illud, ut iacet, falsum est, nisi hoc superaddat illi.

9 Contra opinionem nostram est 2°: anima rationalis non pendet a priori a materia 1°, et tamen in illa recipitur: ergo. Probatur 1ª pars, in qua difficultas tota est: si rationalis anima penderet a priori a materia 1°, 1° esset, quia causa producens ipsam animam, indigeret omnino materia 1ª organizata, et disposita, ut ipsam rationalem 1° produceret, 2° quia rationalis anima, talis esset ex natura sua, quia absolute essentialiter exigeret 1° produci sub materia organizata, et disposita, et non aliter; sed utrumque falsum est: ergo et 2um sine fundamento dicit: ergo probatur. 1° causa non egeat absolute materia organizata, et disposita, ut 1° producat animam rationalem, certum est, quoniam virtus habet sufficientem, ut 1° producat animam rationalem extra materiam 1ª. Vere dices: quod 1ª causa egerit materia 1ª organizata, et disposita, ut naturaliter operetur idem, ut fieret tamquam Author naturae, quod 1° produxit animam rationalem; sed contra est: quoniam hac ratione indigere, nihil est aliud,

quam cd.

quia q. si Deus decreverit ita se producere aiam roalem, et non aliter, s. hoc, non sufficit, ut aia roalis a priori pendeat, in sua sui productione a materia organizata: probatur: minor probatur: Etiam Deus decrevit aiam roalem A se producere in instanti A, vero et non aliter, igitur aia roalis A penderet a priori ab instanti A, quod est absurdum.

10 Quod autem aia roalis ab intro petat esse aliter se produci sub materia disposita et non aliter, gratis omnino dicitur, neque ad illud asserendum fundamentum est aliquod positivum. Pro hoc solo, quod aia roalis semper se producat hac ratione, quod se producturus, et non aliter, non probat, quod id petat ab intra essentia roalis aie: satis non erit, si Deus decreverit hac ratione se producere aiam roalem et non aliter. Deinde quod aia roalis sit entitas incompleta physice, loquendo, et ex natura sua dicat ordinem ad componendum cum materia substantiale compositum, solum probat, quod respiciat materiam, et posse illi uniri, et cum ipsa componere substantiale compositum, non autem probat, quod aia roalis ita dicat ordinem ad materiam, ut nisi producatur intra ipsam, patiatur violentiam, neque de facto producitur a materia separata per eandem actionem, qua se producta fuit, et tamen ipsi aie non infert violentiam, igitur non est fundamentum ad asserendum, quod si se produceret extra materiam, pateretur violentiam.

11 Pro eiusdem sententiae obijicitur: actio creativa, qua creat Angelum recipitur in Angelo, et tamen Angelus a priori dependet ab actione creativa, non autem e contra: similiter arguitur de actione creativa, qua roalis aia creatur, quae quidem actio creativa recipitur in aia roali, et tamen est illud, a quo pendet a priori roalis aia: igitur non quidquid recipitur in altero, pendet a priori ab altero. Resp. Arriaga hac in arcto, quod res creata non est proprie subiectum receptionis sui creationis, dicitur vero subiectum adhaesionis, quatenus adhaeret illi, adhaerere vero significat, ita esse illi unitum, ut si res creata movetur, illud etiam actio moveatur, ibi ubicetur, ubi res creata, idque spectat ad ubicationem illius, et non e contrario. Similiter ut creatio non potest esse nec divinitus sine hoc termino; verba sunt ipsius Authoris. Denique concludit, quod si creationem nolimus vocare s. termini intrinsecum, nobiscum minime contendet. — Quin videat solutionem esse obscuram.

12 Nihilominus tamen 3a est 1o: quod salus concedit, non dari rationem communem receptivi, et univocam, rationem cuiuscumque entitatis, quae dicitur subiectum

alterius

alterius, sit tamen nomine subiecti signet ab omnibus fere idipsum receptivum. Consequentia est

2°: quod ruit principium illud ab ipso Arriaga statutum, quod videlicet, quando cum duo inter se uniuntur, itaque unum sit non prius alteri oppositum illud a quo alterum a priori dependet est receptivum alterius. Probatur quia ab ipso admittitur, quod Angelus et actio creativa illius uniuntur inter se, itaque Angelus pendeat a priori ab actione creativa, et tamen non ab ipso quod Angelus recipiat actionem creativam: quod ruit principium illud supra iactum. Consequentia est 3°: quoniam cum intentionibus sibi illa dicitur interdum in fra... tionis, et subiecti adhaesionis, vel tanquam dictionis unum subiecti dicitur recipere, et alterum.

13. 2° recentiores cum aliis quod actio creativa substantiae Angelicae est eadem realiter cum ipso Angelo, sicut et actio quae est creativa identificatur realiter cum re creata: unde actio nulla recipitur in re producta, nam actiones eductivae recipiuntur in alieno subiecto. Sed contra est 1°: nulla implicatio assignabitur, in eo quod Deus possit de absoluta potentia elevare creaturam ad suam de facto existentiam ad creandum: quod tamen sunto dicitur quod omne quod creat se ipso essentialiter est a Deo solo creatum, et a Deo solo creabile. Probatur quia hoc ipso quod res creabilis sit indifferens, ut a Deo solo creetur, sed a Deo sub..., et creatura producatur, illa status..., et ... quia per actionem realiter distinctam, et a causa, et ab effectu; probatur etiam ponendo esse actionem realiter distinctam, et a causa creante, et ab effectu creato: quod est ... Contra est 2°: nullus finis assignabitur ad asserendum, quod de facto actio nulla unitur cum suo termino generata; propterea quod si finis aliquis esset, maxime ut actio generativa discerneretur ab actione creativa, sed ad hoc satis est, quod sit actio productiva rei, quae nequit naturaliter conservari ab omni subiecto separata. Deinde sufficienter distinguerentur, quando ... eadem actione illa concurreret causa materialis, sed subiectum ex quo deinde physice producitur res, quae dicitur generari, sicut ab ipsis adversariis ... asseritur concurrere principium physicum.

14. 3° Consequentia est: implicat, quod Deus de potentia absoluta uniat actionem, qua producitur anima rationalis, cum anima ipsa: sed hinc actio illa ... produceret in anima ... recepta, et non est consequentia: quod in quolibet alterum extremum pendet a priori ab altero, cui unitur in ipso recipit. Antecedens probatur 1°, quoniam si diceretur illud implicare, propterea quod de complemento essentiali actionis generativae sit recipi in materia, sed in subiecto, cui terminus generatus unitur, contra est, nam id non requiritur ut

actio

actio eiusdem essaliter differat ab actione creativa, ut supra ostensum est.

Deinde 2a est: actio illa, si omittamus talis esse ab intrinseco, quod peteret uniri et recipi in subiecto, cui ut generans unitur, adhuc tamen non talis esset, ut neque divinitus uniri posset termino generato, neque enim eo ipso actio illa esset modus, qui essaliter esset ipsa actualiter recepta in subiecto, cui ut generans unitur: quod satis divinitus uniri posset termino generato, tametsi violentia inde pateretur.

15 Si tandem, quod implicat actus generativus recipi in termino generato, quia si uniret ut eius termino in ipso reciperet, et e contra reciperet: minime probabile, quod extremum utrumque contradictoris inferat, neque ex suo principia; solum enim probatis, quod actio reciperet ... non autem e contra. Probatio quia ... quod unum extremum in altero recipiat, essaliter est, et precise, quod uniat alteri, et ab ipso pendeat a priori, itaque nihil aliud essale dicat; ... quod unus productus sit substantia, et actio sit accidens, non inferri in ea doctrina fraliter, quod unum seu substantia recipiat accidens, seu actus, quod sibi unitur: quia ... non consistit fraliter quod unum extremum recipiat alterum in eo quod sit substantia et uniat alteri, quod sit accidens: sed in eo praecise, quod uniat alteri, quod quidem alterum pendeat a priori ab illo, quod dicitur recipere: quod ex suo principia non implicat, quod accidens recipiat substantiam. Probo consequentiam; non implicat, quod substantia uniat accidenti, neque implicat quod substantia pendeat a priori ab accidenti: quod neque implicat in illis principiis, quod substantia sui, et uniat accidenti, et ab illo pendeat a priori: quod neque implicat, quod substantia recipiat ab accidenti. Probo consequentiam: si hoc implicaret, maxime, quia implicaret ex compositione substantiae, quod recipiat ab accidenti, neque eo ipso quod substantia esset, reciperet accidens; sed per se, quod substantia recipiat accidens non consistit fraliter in eo, quod sit substantia et uniat accidenti; sed in eo quod uniat accidenti, et accidens a priori pendeat a substantia, quod in illo casu non inferret ex vi ... implicantia illa, quod substantia reciperet accidens, et ab illo reciperet, sed solum inferret, in tuis principiis, quod substantia illa reciperet ab accidenti, non autem contra, neque ut utrumque inferret fraliter ex illa hypothesi, deberet in illa supponi, quod illa substantia penderet a priori ab illo accidenti, et illud accidens penderet a priori ab illa substantia: sed non supponit, quod scilicet accidens penderet a priori ab illa substantia, sed tantum quod illa substantia penderet a priori ab illo accidenti: ergo non inferret illud extremum utrumque

contradictoris

trorij, sed tamen quod substantia illa reciperet in illo accidens, non autem quod non reciperetur.

16 Contra est 4°: apud omnes fere Philosophos, et eius inventores huius nominis receptivus implicat quod substantia recipiat in accidente: quod apud ipsos omnes implicat quod substantia uniatur accidenti, et ipsum non recipiat: quod illud implicat ex conceptu substantiae, et ex conceptu accidentis, si quidquid receptivus, hoc precise, quod tales sint, et uniantur substantia unit illud, quod recipit et accidens unit illud, quod recipit ergo dicendum apud omnes, praecipue inventores nominis, per vocem receptivus in substantia respectu accidentis signatur quod sit substantia, et possit uniri accidenti: ergo circa substantias et accidens nominibus receptivi, et receptibilis signant inventores nominis substantiam, et accidens inter se unita. Unde sumit efficacem probationem nostra doctrina adversarios: quid nomine receptivi veniat, quaestio est de nomine, in qua recentiores Philosophi discordes sunt: ergo loquendum est cum antiquis Philosophis inventoribus vocis: sed inventores Philosophi subopinati sunt, quod omnis substantia, si accidenti uniatur, eo ipso reciperet accidens, et quod actio productiva substantiae alicuius saltem recipit in termino producto: ergo cum de substantia loquuntur accidentis receptiva, nomine receptivi non intendunt signare illud quod unit, et a quo pendet a priori alterum extremum unitum. Patet consequentia, nam alioquin implicarent significationes, quas vocibus receptivus, et receptibile tribuunt, circa substantiam, et accidens: ergo dicendum omnino est quod circa substantiam, et accidens nomine receptivi, et recipientis signant substantiam, et nomine recepti signant accidens, quod inter se uniuntur, sive substantia pendeat a priori ab accidente, sive non pendeat, sed e contrario accidat. Cap. 27 alia sententia refellitur, et nostra explicatur

Cap. 27

Alia sententia refellitur, et nostra explicatur.

1 Septima sententia tenet Oviedo in Philosophia controversia 2a puncto 3° § 3°, ait enim quod materia constituitur in se receptivus, ratione fraternitatis, per hoc quod possit uniri, et perfici a forma, hoc est, talis sit materia, quae indivisibiliter rationata subiectum compositum, quod fraternitatem, et ipsam materiam participet in composito indivisibiliter hoc probata a forma: probatur quod fraternitas omnis: quotiescumque duo extrema uniuntur

inter se

participat

inter se illud extremum quod vel alterius a se dicitur habere nobiliora praedicata, et perfectiorem proprietatem quasi passive communicat, dicitur perfectibile ab altero, et consequenter recipere alterum. Contra principium istud, in quo fundatur sententia haec, est quod ex eo inferatur: quod accidens non recipit in substantia, cui inhaeret, sed ipsa substantia recipit. Patet consequentia, quia substantia, et accidens duo sunt extrema inter se unita, quorum substantia nobiliora praedicata tribuit composito accidentali, quam accidens tribuit, et accidens quasi passive participat nobiliora praedicata, et perfectiorem proprietatem a substantia, sed quoties duo extrema uniuntur inter se, illud extremum quod vel alterius a se dicitur habere nobiliora praedicata, et perfectiorem proprietatem, quasi passive participat, dicitur perfectibile ab altero, et consequenter recipere alterum: ergo accidens recipit substantiam.

2. Objectio ista neque dissolvit, neque proponitur ab Oviedo; verum ab aliis recentioribus proponitur, et ipsi retorquent, quod substantia, etiam perfectibilis est ab accidenti, sed longe alia ratione ab illa propter quam materia est perfectibilis a forma: unde ratio perfectibilis, et subjecti, seu receptivi, non est univoca communis materiae, substantiae, et reliquis entibus, quae dicuntur receptiva; materia enim perfectibilis est propterea quia praedicata nobiliora praestat communicata composito, quam materia; substantia vero dicitur perfectibilis ab accidente, quoniam accidens perfectio est debita substantiae, et intenditur a natura, propter substantiam, tamquam propter finem. Veniunt objicientes Aliqui instantiam istam, aqua recipit calorem, cum tamen calor non sit perfectio aquae debita, sed potius accidens aquae repugnans, nec enim aqua petit calorem sed cum illo pugnat. Cui quidem instantiae respondent, quod quamvis substantia unita accidenti repugnanti non substantiae, substantia nihilominus dicitur recipere accidens eiusdem, quia causat accidens, et consequenter substantia illa, aqua verbi gratia, naturam praestare calorem, unde dicitur subjectum receptivum caloris.

3. Contra 1º: gratis dicitur, quod calor nequit in aqua produci, quin physice causetur ab aqua, quae quidem physice influat in calorem. Probatur: enim, nam si calor non possit in aqua produci, quin physice causetur ab aqua, ratio est quia calor generaret, et consequenter educeretur de potentia subjecti, unde subjectum deberet physice influere in calorem: sed gratis omnino requiritur, ut calor dicatur generari, quod subjectum, in quo producitur physico influxu, causet calorem: ergo etc. Minor probatur: nam ut calor dicatur generari, et actio producens calorem essentialiter distincta sit ab actione creativa, sufficit, quod sit actio producens rem, quae naturaliter nequit conservari, neque conservari, quin naturaliter uniatur alicui subjecto, per quod

q. sufficienter disputavit s praeterea ab oi actu educativo, I. saltem, ut actio pro-
duceret calorem denominaretur actualis eductio, sufficeret, q. actio illa produceret actu
calorem, qui nequit esse absque omni subiecto, et intra subiectum produceret, I. saltem sufficeret,
q. actio illa produceret calorem, qui nequit esse naturaliter absque omni subiecto, produceret
calorem intra subiectum, et sic esset productio inhaerentis caloris, quam inhaereret subiecto: quod
sine fundo positivo exigit ad actum eductivum, quod de facto datur; q. effectum physice
laedat a subiecto, in quo producitur, de quo infra fusius disputabitur. Contra 2°: nam licet
omittamus, q. ad actum eductivum rei, natio, et essaliter petat, q. actio recipiatur
in subiecto, ad hunc tamen non exigetur, q. subiectum physice influat in rem generatam.

4 Ita vero ut explicemus sententiam nostram, supponenda sunt aliqua. 1°: nomen istud *receptivum*, et nomen istud *subiectum*, apud antiquos Philosophos idem omnino significant: unde qui aliud intelligat per vocem *subiectum*, et aliud per vocem *receptivum*, sine fundamento loquitur. 2°: nomen istud *receptivum*, similiter et nomen istud *subiectum*, est respectivum comparans unam rem cum altera, respectu cuius dicitur subiectum; cum tamen comparat eandem omnino rem, dicitur subiectum comparatione unius, et dicitur forma comparatione alterius, q. manifestum est infra subiectali actu reali unius, quod dicitur forma respectu eius, in ipsa forma recepta, et dicitur subiectum respectu actus inhaerentis, quem recipit. 3° supponendum est, quae sint entitates illae, quae de facto dicuntur recipientes comparatione aliarum, quae vero sint illae, quae de facto dicuntur formae receptae comparatione aliarum. Imprimis materia prima omnis, cuiuscunque sit speciei subalternae communi genericam, et contentis, dicitur de facto subiectum receptivum comparatione cuiuscunque entitatis creatae, cui potest uniri, et e contra illud omne creatum, q. materiae prima est, et uniri potest materiae, dicitur forma receptiva, et ab ipsa materia receptibile, et eo ipso, q. actualiter uniantur entitates eiusdem, materia dicitur actu recipiens, et alterum extremum ipsi immediate unitum, dicitur actu receptum, et forma informans. Deinde substantia quaevis creata dicitur de facto subiectum receptivum comparatione cuiuscunque accidentis, cui uniri potest, et e contra omne accidens respectu cuiuscunque substantiae creatae, cui uniri potest, dicitur forma receptibilis ab ipsa substantia.

5 Praeterea omnis substantia creata, et absoluta comparatione cuiuscunque substantiae modalis, corporis saltem, cui de facto unitur, dicitur subiectum respectu ipsius substantiae modalis, et e contra substantia omnis modalis dicitur forma recepta respectu cuiuscunque substantiae absolutae creatae, cui de facto unitur; I. si hoc non, saltem convenit inter omnes, q. substantia nulla modalis potest esse receptiva respectu alicuius substantiae absolutae: unde multi Philosophi

quae

quæ viderim, asseruit, q^d. unio substalis compositi recipit mā, neq. recipit fra substālis absoluta. Plurimi: accidens oē absolutum dicit de facto receptivum durationem cuiuscunque accidentis modalis, cui uniat; quapropter si calor v.g. ubicet extra oē subm., calor recipiet ubicationem, et ubicatio reciperet inoiū sensu. 4.º supponendum eq.: nomen receptivum, et nomen receptibile, atq. idē nomen subm., et nomen fra explicant imperfectionem aliquam in entitate oī, quæ dicit subm., aut fra: Unde in oīu sententia nomina sunt, quæ solum convenire possunt rebus creatis, non autem Deo.

6 Non dari ratio[nem] coīem receptivi

6. His igitur suppositis, dicendum est 1º: n̄ dat[ur] perfecte univoca subi, seu receptivi coīs oī entitati, quæ receptiva dicit, neq. datur ro perfecte univoca receptibilis, seu fræ, coīs entitati oī quæ dicit fra. Ro hæc satis constat ex illis oībus, quibus impugnavimus sententias oppositas, et ulterius manifesta fiet ex dicendis. Dicendum est 2º: mā 1ª dicit receptiva, et subiectum cuiuscunque alius entitatis, cui uniri poē unione informationis, et cum ipsa componere aliq. compositum, sive substale, sive accidentale, quoniam mā 1ª comparatione illius ē informis, hoc ē incompta, deformisque, ac cuius mē tota species, totusque decor, seu pulchritudo est, laudē, q. ipsi mē uniri poē, et cum ipsa componere compositum aliq.; quapropter quidquid aliud componere poē cum ipsa mā aliq. compositum, et nihilominus perfici poē ab aliud esse realiter distinctum, et ab illo participare aliquam perfectionem, dicit tota species, totusque decor, seu pulchritudo, seu fra mē 1ª. Unde nomen fra, q.d. apud Latinos prius signat decorem, speciem, seu pulchritudinem rei, per translationem dicit fra comparatione cuiuscunque mē 1ª, quæ quidem mā 1ª per eandem translationem dicit informis, incompta, et deformis, talis est, et quidquid pulchri in ipsa sit, hoc ipsi proveniat ab altera compositi: mā. n. exsl. nec operationes aliquas habet proprias ipsius mē, neq. sibi debent accidentia illa pulchra, et utilia, quæ fris debent.

7. Confirmat explicatio hæc ab Authoritate Platonis, et sui Discipuli Aris: Plato n. in Tymæo appellat mā 1ª expertem oīs speciei, et qualitatis. Aris etiam 1º Phorum capite 1º, vocat mā 1ª quiddam ignotum, et 1º de generatione capite 2º ait q. essam mē sita ē in potentia ad fras. Quod uterque Phus explicuit, conceptum mē 1ª inesse receptivi subi, aliquid informe indictum: q.d. signum ē, q. ipsa appellant noīe subi, seu receptivi, propterea q.d sit talis ro frarum. E contra vero Phici entitates illas, quæ uniri poē mē media uni-

Unione

Convenientia rationis, et ipsa compositi, appellant tota species, pulchritudinem compositi, et ipsius materiae: quod comparatione materiae vocatur forma significantis illius partis compositi, quae tota species est, totius decoris totius compositi, et materiae, propterea quod sit talis ratio compositi, et materiae: quod comparatione materiae vocatur nomine forma, per translationem sumpta ab eo quod est totius rei pulchritudo, quae quidem pulchritudo oculis grata, et iucunda, proprie dicitur forma apud antiquiores Latinos.

8. 3º dicendum est: Substantia omnis absoluta creata comparatione accidentis, cui uniri potest per informationem accidentalem, dicitur subiectum receptivum, quia pars est praecipua in genere per se stantis compositi accidentalis, quod resultat, et nihilominus potest intrinsece perfici per aliud a se realiter distinctum, a quo participare potest aliqualem perfectionem. Itaque dicitur substare accidentibus ad instar stabilium, quod principalius est in genere per se stantis; accidens vero dicitur a substantia substari, et recipi ad instar stabilium, quod minus praecipuum est, et ignobile in genere alteri adiacentis. Unde nomen istud subiectum, comparatione facta inter substantiam, et accidens, sumitur pro isto substare; et nomen forma, seu receptum, sumitur pro nomine isto substatum, translatione sumpta a stabili, quod in rebus moralibus dicitur substare aliud, et sibi subiicere, id est, potestate nobiliorem esse, propterea quod constitutus sit ab ipsa natura superior alio potentiorque, id est, potestatis alicuius ab extrinseco provenientis, ratione cuius aliud substare dicitur. Et hoc est, quoniam Philosophi omnes substantiam creatam, quae unitur alicui accidenti, eo ipso, ac praecise, quod unum extremum substantia sit, et alterum accidens, appellant ipsam substantiam substantem, et accidens substatum; quod quia substantia est nobilior in genere per se stantis, et nihilominus participare potest aliqualem perfectionem ab accidente, ratione cuius intrinsece mutari potest, et aliquali perfici, et quoniam accidens ignobilius est, in genere alteri adiacentis: quod etc. 4º dicendum est: Substantia omnis absoluta creata comparatione cuiuscumque substantiae modalis sibi competentis, cui uniri potest, dicitur subiectum, et receptivum eius, quia pars est praecipua in genere absolute stantis, quae nihilominus perfici potest intrinsece a modali substantia. Caro dicitur unio substari in materia, id est, in forma substantiali, a pluribus Philosophis, qui hoc ita esse opinantur; et contra vero substantia modalis substata dicitur in substantia absoluta, quoniam est pars ignobilior in genere modaliter stantis.

9. 5º dicendum est: accidens absolutum comparatione cuiuscumque accidentis modalis, cui uniri potest per informationem accidentalem, dicitur substare

accidens

accidens modale ipsius subiecti quod ipsi unitur, et e contra modale accidens dicitur forma substantiae trahentis ab illo propter eandem rationem quae dicta est de actuali substantiae separatione modalis subiecti. Ex quibus omnibus satis intelligitur non dari rationem perfecte univocam subiecti, seu receptivi communem entitati omni, quae dicitur subiectum receptivum, et consequenter non dari rationem perfecte univocam formae, seu receptibilis, communem entitati omni, quae dicitur forma, seu receptibilis. Probatur, quoniam una aliterque materia dicitur receptiva formalis, quae informis et indecora est sine aliis comparatis, et ratione compositi et ipsius in sola perfecta pulchritudo, seu forma est altera compars compositi. Alia vero ratione dicitur subiectum receptivum accidentis formalis, quia nobilior ... in genere perfectius separatione accidentis in ... quae substantia dicitur, quiquidem complexus essentialiter differunt inter se. Deinde alia ratione dicitur forma, seu receptibilis formalis materiae, quia est status penes, et pulchritudo compositi humani: at vero accidens dicitur forma, seu receptibilis alia ratione alia, quia ignobilior est in genere alteri adiacentis, et ab alia substantia, hinc etiam complexus inter se differunt essentialiter: quare ratio univoca receptivi non datur communis omni subiecto, neque ratio univoca receptibilis communis omni formae. Cap. 3. Obiectiones solvuntur.

Cap. 3.

Obiectiones solvuntur.

1. Obiectio 1°: non implicat quod forma substantialis una ut forma Leonis A uniatur alteri formae Leonis B: sed tunc ex nostris principiis non esset ratio cur una esset subiectum respectu alterius, et non e contra: quod tunc linquendi formae essent ad invicem forma, et subiectum, ita quod unaquaeque subiectum esset, et forma respectu alterius: sed hoc est absurdum, et nostra doctrina, unde infert absurda est. Respondeo distinguendo maiorem: non implicabit ille formae uniantur unione informationis: nego maiorem; alio genere unionis: omitto maiorem, deinde concedo vel omitto, quod nulla esset ratio, cur una esset subiectum respectu alterius, aut forma, consequenter neutra esset subiectum respectu alterius, neutra quoque forma, nihil non absurdum est in eo quod uniantur duo aliquo unionis genere, et quod neutrum sit subiectum, neutrum quod forma respectu alterius.

2. Instabis: non implicat quod una forma substantialis absoluta creata uniatur alteri formae substantiali absolutae creatae non ignobilioris, et minus perfectae: quod tunc forma substantialis absoluta nobilior esset subiectum respectu ignobilioris formae

Substantialis

subst[anti]ali absoluti: q[uo]d esset m[ateri]a 1[m]a. P[robatu]r et co[n]s[equenti]a: esset subj[ectu]m receptivum f[ormae]
substantialis absolutae: q[uo]d esset m[ateri]a 1[m]a: q[uo]d si esset m[ateri]a 1[m]a, et f[or]ma substantialis,
q[uo]d implicat. Resp[on]d[e]t[u]r d[istinguen]do an[tecedens]: n[on] implicat, q[uo]d illae f[orm]ae uniant unione in f[orma]-
tionis: n[ego] an[tecedens]: alio genere unionis: omitto an[tecedens]; n[ego] deinde co[nsequenti]a. R[ati]o e[st], qu[onia]m
f[or]ma nobilior n[on] debet adeq[ua]te unitivum receptivi in aliquo sensu illorum, quos supra
d[ixi]mus, et qui convenire possit f[orm]ae substantiali absolutae, et q[uae] appellari possit nomine
subj[ecti]. Et n[on] esset nobilioris n[atur]ae quam alterius, nec nobilior n[atur]a n[on] esset in genere
absolute stantis quam alius modaliter stantis, neq[ue] nobilior esset in genere per se stantis
quam alius alteri adiacentis: atqui substantia adiacientis n[on] dicit subj[ectu]m recipiens
propterea q[uo]d uniat, et sit nobilioris n[atur]ae praecise, s[ed] etiam quia e[st] nobilior in
genere per se stantis quam alius alteri adiacentis; neq[ue] absoluta entitas dicit subj[ectu]m re-
cipiens quam entitatis modalis praecise quia unit, et nobilioris e[st], s[ed] etiam quia
nobilioris e[st] in genere absolute stantis quam alterius modaliter stantis.

3. Obj[icie]s 2[do]: n[on] implicat, q[uo]d una m[ateri]a
essaliter perfectior uniat alteri m[ateri]ae imperfectiori: q[uo]d tunc m[ateri]a 1[m]a perfectior
esset subj[ectu]m recipiens alterius imperfectioris: q[uo]d n[on] implicat, q[uo]d una m[ateri]a sit subj[ectu]m
receptivum alterius m[ateri]ae: q[uo]d n[on] implicat, q[uo]d m[ateri]a 1[m]a recepta sit m[ateri]a, et n[on] sit.
P[robatu]r haec ultima co[nsequenti]a: m[ateri]a 1[m]a recepta esset m[ateri]a, ut supponit[ur], deinde n[on] esset m[ateri]a
n[on] esset 1[m]a subj[ectu]m, q[uo]d quidem posset recipi in altero subj[ect]o. Resp[on]d[e]t[u]r disting[u]endo an[tecedens]: n[on]
implicat, q[uo]d una m[ateri]a 1[m]a essaliter perfectior uniat alteri m[ateri]ae imperfectiori,
unione in f[orma]tionis: n[ego] an[tecedens]: alio genere unionis: omitto an[tecedens]: deinde n[ego] co[nsequenti]a
triplicem, quia nec illud sequit[ur]. R[ati]o e[st], n[on] hoc ipso, q[uo]d illa duo extrema essent
m[ateri]ae 1[m]ae, essent substantiae absolutae; s[ed] nomine receptivi comparatione f[or]mae in t[ermin]is
substantialis absolutae, venit, apud antiquos Ph[ilosoph]os, illud extremum, q[uo]d e[st] in forme
v[e]l f[orm]a absq[ue] omni specie decore, q[uo]d recipiat alterius extremi, e[st] tota species, totus
decor, et pulchritudo, siquidem translatione sumpta a Deo, q[uo]d apud Latinos
signat f[orm]am rei; nulla n[on] m[ateri]a 1[m]a potis esse potest tota species, totus decor, et
pulchritudo alterius m[ateri]ae 1[m]ae; in qualibet m[ateri]a potis debet consistere in illa substantia
absoluta, et de formi adeo, q[uo]d requirat esse tota species, totus q[ue] decor quam alius sub-
st[anti]ae absolutae.

4. Obj[icie]s 3[o]: n[on] implicat, q[uo]d unum accidens absolute
perfectius

perfectius uniat alteri accidenti absoluto imperfectiori: quia tunc accidens absolutum perfectius reciperet imperfectius accidens absolutum: sed hoc absurdum est: ergo etc. Quod absurdum sit probatur: non implicat gradus caloris ut duo, qui essentialiter sit seipso ut duo, et quod uniatur gradui caloris ut unum, quicquid gradus sit seipso ut unum tantum, cum contineat imperfectiorem calorem ut duo: quia tunc gradus caloris ut duo denuo adveniens reciperet gradum caloris ut unum, quod absurdum est. Probatur 2°: non repugnat, quod albedo perfectior uniat albedini imperfectiori: quia tunc albedo perfectior reciperet imperfectiorem: sed hoc absurdum est: ergo etc. Respondetur distinguendo 1am antecedentis: non implicat, quod accidens unum absolutum, et perfectius uniat alteri accidenti absoluto imperfectiori, unione continuationis, vel intensionis, concedo antecedens: alio genere unionis, nego antecedens: deinde nego consequentiam. Ad 1am antecedentis probationem: distinguo antecedens: non implicat, quod illi gradus caloris uniantur unione intensionis, vel continuationis, concedo antecedens: unione informationis: nego antecedens, et nego consequentiam. Ad 2am eiusdem antecedentis probationem, distinguo antecedens: non implicat, quod illae duae albedines uniantur unione informationis: nego antecedens: alio genere unionis, vel intensionis, vel continuationis, concedo antecedens, et nego consequentiam.

5. Obijcies 4°: non implicat quantitatem, quae sit accidens absolutum distinctum realiter a materia et uniatur accidenti absoluto, quod quantitas non sit: quia tunc non esset ratio contra nostra principia, cur quantitas reciperet, potius quam reciperet: quia quantitas reciperet accidens illud absolutum, et in ipso reciperetur, hoc absurdum: ergo etc. Respondetur omittendo antecedens, de cuius veritate, vel falsitate, nihil in praesenti decernere volumus, et distinguo consequens: quia tunc non esset ratio contra nostra principia, cur quantitas reciperet, potius quam reciperet, nulla, in qua esset ratio ex illis supra designatis circa nomina recipientis, et recepti, concedo consequens, nulla esset ratio, neque alia praeter illas superius designatas, subdistinguo consequens: si illud quantitas, neque causa esset accidentis illius absoluti, neque ab hoc causaret, neque prior esset tempore saltem suo accidenti illius absoluti: omitto consequentiam: si quantitas illa causa esset, vel causata, vel prior tempore supponeret: nego consequentiam: ratio est, nam si quantitas illa causa esset, vel prior tempore dici posset recipiens in alia nominis acceptione, quod desumpto nomine receptivi, prout illud prius supponit vel natura, vel tempore, ad instar illius, quod in rebus moralibus dicitur recipere aliud, propterea quod prius supponatur, sicut Princeps exercitus, Cardinalis dicit recipere paulum denuo advenientem et hospitem, quo quidem acceptio nominis

receptivi

receptivi diversa ab illa qua acceptione inventa per antiquos Philos pro rebus phisice receptivis. Disp. 5a. V. ma 1a immate recipiat fras substales. Cap. 1 difficultatis solutio.

Disp.o 5a

V. ma 1a immate recipiat fras substales.

Cap. 1

Difficultatis solutio.

1. Dubitari pot 1o vt ma 1a recipiat fras immate realiter, hoc est, an seipsa recipiat fras substales, an non, sed media pot alia realiter a se dista, itaque ma 1a solum immate seipsa recipiat [illegible] quia immate recipiat fras substales. Resp: ma 1a immate realiter recipit fras substales et non media pot realiter a se dista. Prob 1o: quia illa pot hec media inter ma 1am et fras substales esset substa, vel accns; si accns, contra est 1o, quia ita accns esset receptivum fras substalis, quod est absurdum. Contra est 2o: quia nullum compositum esset substale, propterea quod substale compositum est illud, quod substantiis solum constat, et compositum accidentale illud est, quod ex accidente substa conjunct esse unitis constat. Contra est 3o, nam ideo poneretur inter media accns hoc, quia ma 1a seipsa non posset immate recipere fras substales: sed nulla est ro, propterquam dicatur, quod accns immate possit recipere fras substales, non autem ma 1a, cum substa est: ergo nulla est ro ad ponendum illam formam accidentalem.

2. Si vero hec pot media inter ma 1am et fras substales dicatur esse substa, contra est: quia hec pot inter media ideo poneretur, quia ma 1a seipsa non posset immate recipere fras substales, sed non datur ro, cur pot hec inter media recipere possit immate fras substales et non ma 1a: ergo pot hec inter media sine fundamento ponitur. Prob minor: ma seipsa immate reciperet illam pot inter media, quia substa esset, alioquin reciperet ipsam pot media pot aliam, et hanc aliam mediante, sicque in infinitum fieret processus [illegible]: ergo pot illa inter media esset fra substalis tum [illegible] in se ipsa immate recepta: sed non est ro cur ma 1a possit immate recipere

recipere

recipere poq illq inter media, quq forma substantialis esset varia, et naliq formq substantialq quq mate dicerent immq recipi: qd est. Unde constat: quia una forma substantialis absurda esset immate subiectu alterius fq substantialis absurdu, qd est absurdu.

3 Dubitari potest 2o: an in ma distingui possit ratione ratiocinata duplex formalitas una poq mate receptive, et altera poq immate receptive? Et ratio qd in ipsa minime distinguere potest ratione ratiocinata eiusdi formalitates duplex. Probatur 2o: non sunt in re, seu in ma 1a, ut in ipsa distinguere possit ratione ratiocinata eiusdi formalitates: qd non potest illas distinguere ratione ratiocinata. Probatur antecedens: ma 1a non equivalet duplici entitati, quarum una esset potentia immate receptiva, et altera mate receptiva: qd non sunt in re, seu in ma 1a, ut in ipsa distinguatur illa duplex formalitas. Antecedens probatur: ma 1a solum equivalet illi entitati, quq immate receptiva esset formarum substantialium; non autem illi entitati, quq mate receptiva esset: qd est. Antecedens probatur: illa entitas, quq mate receptiva esset formarum substantialium, ideo formaliter talis diceretur, quia posset immate recipere poq aliquq intermedia, quq quidem immate posset recipere formas substantiales, ita quod ista non reciperent immate in entitate illa: qd si ma illi equivaleret, de ma 1a diceretur ista formaliter, prout 2o de ma 1a dici nequit cum veritate quod possit immate recipere poq aliquq realiter a se distinctq, quq quidem potentia immate recipiat formas substantiales: qd ma 1a non equivalet isti entitati, quq posset mate recipere formas substantiales.

4 Constat 1o: ideo Prop illi entitati equivalet, quq precise animal esset, quia quidquid de illa entitate diceretur, attento precise positivo, qd diceretur, dici modo cum veritate de Pr, nam sicut de illa entitate diceretur adequate constitutivum animalis, qd videt esse vivens sensibile, attento precise positivo, qd diceretur formaliter etiam dicitur cum veritate de Pr: qd videt sit vivens sensibile, et quidquid positivum formaliter diceretur de illa entitate, attento precise positivo, qd diceretur formaliter etiam diceretur mat de Pr, qd ut ma 1a equivaleret illi entitati, quq esset potentia mate receptiva, oporteret eo modo de ma 1a prædicari posset cum veritate, quidquid positivum prædicaretur de illa entitate, seu de illa entitate, attento precise positivo, diceretur, qd posset realiter recipere immate poq, quq quidem potentia immate reciperet formas substantiales: qd oporteret eo modo de ma 1a cum veritate prædicari, ista positivum, sed falsum est, qd ma 1a de facto possit realiter, et immate recipere

poq

ma ab ipsa realiter a se distincta cuius potentia recipiat immate formas substantiales:
quod est falsum. Consequentia dixi opus esse, quod de materia prima, ut verate formaliter praedicetur de facto quidquid positivum de illa entitate praedicetur formaliter, attento praecise positivo, quod diceret, consequenter opus non esset, quod de materia prima praedicetur quidquid diceret de illa entitate attento etiam negativo, sive logico, sive physico quod diceret eiusdem entitatis negatio non opus esset, quod de materia prima diceret, quod praecise posset materiae recipere formas substantiales, non autem immateriale sicut diceret de illa entitate, quae consideraretur praecise potens materiae recipere formas substantiales, quemadmodum ut homini aequivaleant entitati, quae praecise animal est, non opus est, quod de Petro praedicetur formaliter verate, quod praecise sit vivens sensibile, sed sufficit, quod praedicetur de Petro, quod sit vivens sensibile, sicut praedicetur formaliter de praedicatis illa entitate, attento praecise positivo, et non negativo, quod diceret, neque attento illo solo, quod de illa entitate praedicetur non adiuncti, ut et positivi et negativi.

Constat 2° quia entitas illa, quae tantum esset realiter potentia materiae receptiva formarum substantialium, ut dicitur media potentia realiter ab illa entitate distincta, impossibilis esset attento praecise positivo, quod diceret, et abstrahendo a negativo logico, et physico, quod explicatur per tantum, quod illi entitati non aequivalet materia prima. Respondetur: illa entitas eo ipso, quod materiae realiter posset recipere formas substantiales, et posset media potentia accidentali recipere substantiales formas, et hoc est impossibile, ut supra ostensum est, et posset media potentia substantiali recipere formas substantiales, et hoc etiam est impossibile: nam illa potentia substantialis intermedia esset forma substantialis, et non esset: non esset, quoniam esset immaterialis subiectum formarum substantialium, et tamen ipsius forma specificatur quod deceret esse forma illa substantialis immateriae recepta, nihil enim deceret desertas potentia intermedia, praeterea esset substantia abstracta potens immateriae recipere formas substantiales, consequenter esset materia prima. Deinde potentia illa intermedia esset forma substantialis, quoniam esset abstracta substantia immateriae recepta in materia prima ut supponitur. Consequentia probatur: antecedens pro: quia si entitas, quae tantum esset animal, repugnaret attento praecise positivo, quod diceret, abstrahendo ut dicitur ab illo complexu negativo logico, et physico, quod explicatur per tantum, complexus viventis sensibilis formaliter sumptus involveret repugnantiam praedicatorum intrinsece: quod eo ipso homini non aequivaleret illi entitati, neque si complexus viventis sensibilis formaliter sumptus involveret repugnantiam praedicatorum intrinsece, non posset praedicari verate de Petro sumptus complexus, quod dicitur esse vivens sensibile: similiter materia prima

n' equivalet, illi entati, que tantum esset materie receptiva formarum, si eo maxime formalissime potentia materie receptiva formarum substantialium, impossibile, et abstrahendo a nostro philosophico, de quo explicatur per litteram.

6 2° dubitari potest, an in materia prima distingui possit duplex formalitas, quarum una sit potentia, abstrahendo ab eo, quod materiata sit, vel immateriata; et altera, quae sit expresse, et clare potentia immateriata. Respondeo cum distinctione: si prima formalitas ita ponatur, ut sit potentia abstrahendo ab eo, quod sit potentia receptiva, vel effectiva, vel logica, et sic de reliquis potentiis; nego quod eiusdem formalitatis distinguibilis possit cum fundamento in re, quoniam non conveniunt univoce omnes illae potentiae in una ratione potentiae formalitate ordine convenienti. Si vero formalitas illa prima talis ponatur, quae sit potentia receptiva formarum substantialium, et abstrahat a materiata et immateriata, nego etiam, quod illa formalitas duplex distingui possit cum fundamento in re, quoniam est impossibile potentia receptiva formalitate immateriata esse; nam et si explicatur potentia receptiva dicitur proprie loquendo, potentia non receptiva, hoc praecise, quod receptiva sit, sed ipsa et potens aliquid recipere; et immateriata est nulli alicuius, quoniam si praecise ut tamen, quod immateriale possit aliquid recipere, formaliter, et immateriale est sufficienter tamen receptivi proprietatis.

7 Denique si formalitas illa prima ponatur talis, quae potentia receptiva sit, et immateriale receptiva, verum abstrahendo ab eo, quod sit receptiva formarum substantialium, vel accidentalium, sive abstrahendo ab eo, quod sit receptiva talium formarum substantialium, vel talium, concedo, quod possit distingui cum fundamento in re una formalitas, quae sit receptiva, et altera, quae sit receptiva formarum substantialium. Ratio est, quoniam immateriale, quod sit immateriale receptiva, et quod sit immateriale receptiva formarum substantialium, et etiam quod immateriale receptiva sit formarum accidentalium, similiter concedo, quod distingui possit cum fundamento in re duplex formalitas, quarum una sit potentia immateriale receptiva formarum substantialium talium, et altera quae sit immateriale receptiva aliarum formarum substantialium, et aliis similibus. Ratio est, quoniam haec materia prima, quae de facto datur, convenit univoce in esse receptivae formarum substantialium cum alia materia posita diversae speciei, quae tamen esset receptiva formarum denique, et consequenter, et in esse separabilia differt per hoc, quod sit receptiva aliarum formarum.

8 4° dubitari potest, an in materia prima distingui possit cum fundamento in re duplex formalitas, una materiale receptiva, et altera immateriale receptiva. Respondeo affirmative, quoniam in materia prima datur conceptus immateriale receptivae formarum

substantialium

substantialis, et etiam immateriali materialiter formarum accidentalium, hoc est, materia prima potest materialiter recipere formas accidentales mediante 2° (?) forma substantiali, quae immaterialiter recipiat formas accidentales, itaque istae formae accidentales non recipiantur immaterialiter in materia prima, sed non ita sit potentia materialiter receptiva formarum accidentalium, ut nequeat formas accidentales etiam immaterialiter recipere. Probatur: illud potest materialiter recipere formam A, quod immaterialiter potest recipere per aliquam immaterialiter receptivam formae A, itaque fieri posset, quod forma A non recipiat immaterialiter in illo: sed materia prima potest immaterialiter recipere formam substantialem, quae quidem immaterialiter recipiat formam accidentalem A, itaque haec accidentalis forma non recipiat immaterialiter in materia prima: ergo materia prima non solum est immaterialiter receptiva formae substantialis, sed etiam materialiter receptiva formae accidentalis: ergo etc.

9. Secundo dubitari potest an complexum formalitatum immaterialiter receptivi formarum substantialium distingui possit per rationem a materia prima? Responsio affirmative, quod ita probo: materia prima dicit, quod sit subiectum formarum substantialium, ergo quod sit primum subiectum: quod dicit, quod immaterialiter receptiva sit formarum substantialium, et quod sit entitas, quae nequit recipi in alio subiecto, sed complexum non est formaliter, et explicite 2um complexum, neque hic 2us complexus est formalis, et explicite 1us: ergo materia prima includens, et complexum formalitatum immaterialiter receptivi formarum substantialium, est formalitas inclusa formaliter in materia prima: ergo inclusa formalitas distinguitur a materia prima includente distinctione rationis ratiocinatae includentis et inclusa, sicut animal distinguitur per distinctionem rationis ratiocinatae ab homine: ergo etc. Cap. 2us occurrit arcturis.

Cap. 2us

Occurrit arcturis.

1. Dices 1°: in materia prima distingui potest per rationem duplex formalitas, quarum una sit radicaliter receptiva, et altera formaliter receptiva formarum substantialium: sed prima erit materialiter receptiva, et 2a immaterialiter receptiva: ergo in materia prima distingui potest duplex formalitas, una materialiter receptiva, et altera immaterialiter receptiva. Maior patet: si poneretur entitas, cui deberet potentia immaterialiter receptiva et formaliter formarum substantialium, materia prima equivaleret huic illi potentiae radicaliter receptivae, et illi entitati, cui deberet potentia formaliter receptiva: ergo etc. Probatur: sicut de illa entitate diceres, quod illi deberet potentia formaliter receptiva, ita similiter de materia prima dicit

9.

19.° si ita liberet pot.a fr.aliter receptiva, et sicut de potentia fr.aliter recep-
tiva, diceret, q. esset fr.aliter receptiva, ita similiter de m.a 1.a diceret, q. sit fr.aliter
receptiva. Confirmatur a paritate: Et aia realis sit eadem realiter cum intellectu, et volunt.e,
adhuc tamen nihil disquerere possumus voc. roata duplex fr.alitas; quatenus una
radicaliter volitiva, & altera fr.aliter volitiva: S. ideo possumus sic disquerere
quia si poneretur subst.a spiritualis intellectiva peteret idemptificari cum volunt.e, tertio generis
cum fonitate aliq., quae volens esset, realis aia equivaleret utrisque illis entitatibus, ig.° sic
in nostro casu.

2 Reddo dist.° maiorem: in m.a 1.a disquiri potest illa
duplex fr.alitas, sine nomine radicalis receptivi, veniat illud, q. ita sit radix, ut re-
cipere realiter possit pot.a fr.aliter receptiva, nego maiorem: Si veniat illud, q.d dicit
petere identificari cum pot.a fr.aliter receptiva: omitto maiorem: nego praeter illud,
q. in m.a 1.a est essentialitas, quae n. possit uniri, ac recipi in alio subiecto, petit identificari re-
aliter cum pot.a fr.alit receptiva fr.arum subst.alium. Minor absurde mandat, quoniam
noie pot.is mat.e receptivae intelligit illud, q. recipere possit aliquid a se
realiter distinctum, q.d quisquam in m.a 1.a recipiat fr.as subst.ales, hoc e.° sed in genere
receptivi realiter m.a esse possit sine fr.arum subst.alium. Nihilominus disquiri poterit
haec minor, claritatis gratia: 1.a fr.alitas e. mat.e receptiva, mediatione reali,
hoc e., quae pot. recipere realiter aliud a se realiter distinctum, q. in m.a recipiat fr.as
subst.ales, nego minorem: mediatione roalis, hoc e., quae fr.aliter, et ex se n. e. im-
mat.e receptiva, petit tamen identificari realiter cum immat.e receptivo: concedo mi-
norem. Similiter rendo e. ad alteram et ad log.

3 Ad probationem sive maiorem re.d 19.°
si poneretur talis entitas, cui deberet per unionem pot.a fr.aliter receptiva fr.arum
substalium, m.a 1.a n. equivaleret illi, quoniam de m.a 1.a nequit praedicari verum,
q. ipsi debeatur per unionem pot.a fr.alit receptiva fr.arum substalium. Si vero ponatur ista
entitas talis, cui debeat per identitatem eiusdem pot.a fr.alit receptiva, id e., talis en-
titas ponatur, quae peteret identificari cum pot.a fr.alit receptiva illi equivaleret m.a
1.a nam contineret illud praeter, v. g., et esse quid creatum, cui repugnat recipi in
alio subiecto, 19.° quidem praeter in m.a 1.a petit identificari, id e. per identitatem fami cum pot.a
fr.aliter receptiva fr.arum substalium, 19.° quidem actualiter sit identificatum, sicut

Ad

Ad con[tra]rio[r]um res[pon]deter: in a[n]i[m]a reali, nequit illa duplex [for]malitas distingui [con]s[titu]endo in re, sic in o[mn]e radicalis volitivi, seu mat[eria]l[i]s volitivi, veniat illud, cum debeat p[er] unionem volu[ntatis], et q[uod] possit velle media volu[nt]ate realiter distincta; bene tamen distingui potentia illa duplex [for]malitas, sic in o[mn]e radicalis receptivi veniat illud q[uod] petit idem [for]ma[lite]r cum volu[nt]ate, seu [for]maliter volitivo; nam in a[n]i[m]a clarius q[uo]d sit spi[ritu]s intellectivus petens idem [for]ma[lite]r realiter cum volu[nt]ate, seu [for]maliter volitivo.

Dices 2o: si poneret[ur] con[tra]ria, quæ tamen immat[eria]l[i]s receptiva esset po[tenti]a alicuius; quæ quidem po[tenti]a esset immat[eria]l[i]s receptiva [for]marum substantialium, ma[teri]a 1a [con]veniret cum entitate illa in eo, q[uo]d esset receptiva [for]marum substantialium. Et n[on] [con]veniret cum illa in esse potentis mediate recipere [for]mas substantiales mat[eria]l[ite]r reali; contra, q[uo]d illi n[on] æquivaleret secundus t[ermi]nus positive, q[uo]d diceret: similiter q[uo]d [con]veniret cum po[tenti]a illa intermedia in esse immat[eria]l[i]s receptivæ [for]marum substantialium: q[uo]d distingui po[tes]t in ma[teri]a 1a cum [con]stitutione duplex [for]malitas, quarum una sit receptiva [for]marum substantialium, et altera immat[eria]l[i]s receptiva [for]marum substantialium.

Respondeo, q[uo]d si poneretur illa entitas, quæ vos dicitis, ma[teri]a 1a n[on] [con]veniret cum illa in esse receptivi [for]marum substantialium: ratio, nam illa entitas n[on] esset proprie loquendo receptiva [for]marum substantialium, s[e]d tamen receptiva solum po[tenti]æ intermediæ receptivæ n[on] [for]marum substantialium absolute prestans dicit [for]malitatem immat[eria]l[i]s receptivi [for]marum substantialium, q[uo]d autem solum po[tes]t recipere [for]mas substantiales mediante illa po[tenti]a immat[eria]l[ite]r receptiva illarum, n[on] po[tes]t absolute dici receptivum [for]marum substantialium, s[e]d tamen cum addito di[minuente] immat[eria]l[i]s receptivum: recipere absolute loquendo, dicit [for]malitatem immat[eria]l[i]s unitivi. Unde neque illa entitas, et po[tenti]a immat[eria]l[i]s receptiva [for]marum substantialium [con]venirent in esse receptivi [for]marum substantialium, absolute loquendo, nam eius d[e]finitio absolute loquendo, et cum ea proprietate n[on] posset pr[ædic]ari de illa entitate tamen mat[eria]l[i]s receptiva [for]marum substantialium, quamvis [con]venirent in esse receptivi alicuius rei, de quo nihil curamus. Disp. 6a: Ut[rum] de facto, l. saltem sit possibilis ma[teri]a 1a receptiva [for]marum corruptibilium, et incorruptibilium. Cap. 1[u]m disputatio agitur de possi[bili].

Disp. 6a

U[trum] de facto, l. saltem sit possibilis ma[teri]a 1a receptiva [for]marum corruptibilium et incorruptibilium.

Cap.

Cap. 1 3.

Disputatio agitat de Poli

1. Aliqua prænotanda sunt. 1. 1º. n. petit in præsenti an sit possibilis ma. 1ª, quæ possit recipere sub. formas corruptibiles, et incorruptibiles, itaq. de piniosa pta ac componenda formas corruptibiles, et incorruptibiles sub receptas; hoc n. e proprii illius disputationis, quæ rogat an sit possibilis ma. 1ª, in qua sub esse possint plures formæ recepte; solum g. petimus an sit possibilis ma. 1ª, quæ sub possit formas corruptibiles, et incorruptibiles recipere, carendo sub sub. dispositio ad eas sub successive recipiendas, componendo videlicet potentiad... n. terræ... receptionis ... 2º prænotandum e: noie formæ incorruptibilis n. intelligi in præsenti forma, quæ ipse sit incorruptibilis, hoc e, nequeat destrui ab agenti nali, sed de forma, quæ nequeat expelli a ma. 1ª vi agentis nalis, hoc e, quæ ita fortiter uniatur ma. 1ª, ut illa unio nequeat destrui ab agente nali. Unde in præsenti forma illa, quæ pot expelli vi agentis nalis a ma., dicitur corruptibilis, 1. et eiusd. forma, nequeat destrui secundum se ab ullo agente nali de facto exente. Quapropter aia rônalis, quoad præsens attinet, dicitur forma corruptibilis, 1. et secundum se nequeat destrui ab ullo agente nali, salt. exente, proptereaq. expelli pot a ma. vi agentis nalis, q. de facto dat.

2 3º prænotandum e: n. petiti in præsenti de ma. 1ª poli receptiva formarum proxime incorruptibilium ab agenti nali, hoc e, receptiva talis formæ, ad cuius nullus agens nale sit proxime potens illam expellere a ma. 1ª, nec 3 viribus suis ... possit proxime potens illam expellere: na hoc praie, q. Deus decernat n. concurrere ad expulsionem alicuius formæ a subto, 1. talis decernat q. eiusdem expulsio minime fiat ab agente aliquo nali de facto exente, nullus agens nale, salt. exens potens proxime illam expellere, quoniam ipsi deficit requisitum ad operandum, ut est concursus Divinus: Unde si forma expelleretur a subto operaretur supnaliter, quoad modum, ipsius actus supnali entitative. Solum q. petit de forma incorruptibili, salt. remote, ad cuius expulsionem n. det pot., nec... remota in agente nali.

3 4º prænotandum e 1º. disputationes

multiplicius agitatione: 1° rogatione: V. sit possibilis materia, quae sit receptiva formae corruptibilis, et formae incorruptibilis, quae quidem sit incorruptibilis [illegible] agenti omni naturali, quae de facto datur. 2°. V. sit possibilis materia 1ª, quae sit receptiva formae corruptibilis, et formae incorruptibilis, quae quidem sit incorruptibilis, non solum respectu agentis omnis naturalis; quod de facto datur, sed etiam respectu agentis naturalis omnis, quod tunc daretur, quando materia 1ª illa possibilis, et forma illa incorruptibilis poneretur. 3°. V. sit possibilis materia 1ª, quae sit receptiva formae corruptibilis, et etiam formae incorruptibilis, quae quidem incorruptibilis sit respectu agentis omnis naturalis, tam existentis, tam possibilis, quod quidem eo pendet ab eo, quod sit possibilis forma incorruptibilis ab omni agente naturali, etiam possibili, ita ut nullum agens sit possibile naturale, idem, nullum agens creatum sit possibile, quod illam posset expellere a materia 1ª.

4. Quibus praenotatis: sit 1ª conclusio: possibilis est materia 1ª, quae quantum est ex se, posset recipere successive formam corruptibilem, et formam incorruptibilem, quae quidem incorruptibilis sit respectu agentis omnis naturalis, quod de facto datur. Conclusio probatur: quia hoc nullam implicationem dicit, neque explicite, neque implicite ex conceptu materiae 1ª, aut ex conceptu formae, aut unionis, quae supponant [illegible]: ergo idem possibile. 2ª conclusio: possibilis est materia 1ª, quae quantum est ex se, posset recipere saltem successive formam corruptibilem et formam incorruptibilem, quae quidem incorruptibilis sit respectu agentis omnis naturalis, quod de facto datur, et quod tunc daretur, si [illegible] poneretur materia illa possibilis informata eiusmodi forma. Conclusio haec probatur eadem ratione, qua superior, et idem [illegible] addit, tale probatur: quoniam non implicat, quod tunc [illegible] haec materia possibilis poneretur informata eiusmodi forma incorruptibili, nullum agens naturale exsisteret potens illam expellere a subiecto.

3ª conclusio: impossibilis est materia, quae posset recipere, neque successive formam corruptibilem, et incorruptibilem aliquam de natura, quae sit incorruptibilis respectu cuiuscumque agentis naturalis, idem, creaturae, etiam possibilis. Probatur haec conclusio: impossibilis est aliqua forma creata, quae hac ratione sit incorruptibilis: ergo [illegible]. Probatur antecedens: impossibilis est forma creata, [illegible] omni agenti naturali, etiam possibili, potentissima in resistendo: ergo [illegible]. Antecedens probatur: designetur ex [illegible], quam volueris perfecta designetur, quae quantumvis fuerit potens in resistendo, talis erit, ut alia entia creata sint adhuc possibilia perfectiora et robustiora in agendo, [illegible] formam designatam, et etiam illa [illegible] unione, quae [illegible] a [illegible] possibilis, ita vires [illegible] formae designatae.

et

et unione excedat, ut possit formam eiusdem designatam expellere a subiecto: ergo etc.

Respondeo: non creaturam determinatam, quae sit perfectissima omnium etiam possibilium, quod implicat; quod implicat a fortiori determinatam formam aliquam, quae ita fortiter uniatur materiae, quod ultimo possibilis sit agens creatum robustius inagendo, et hoc ipso poterit illam expellere a subiecto. Dixi a fortiori, non formam quaecunque possibilis, eo ipso erit imperfectior entative alia substantia impossibili etiam creata, quae nequeat esse forma ullius substantiae quod sit spiritualis spiritualis. Ergo quamcunque creaturam determinatam expedibeo possibilem quamcunque perfectam, possibile est adhuc alia creatura perfectior a fortiori possit quamcunque formam determinatam et unione, quamcunque robustius inhaerendo, adhuc erit possibile agens naturale robustius illis inagendo, et expellendo formam illam a subiecto. [cap. 24 satisfit] in oppositum.

cap. 24.

satisfit argumentis in oppositum.

1 Obiicitur 1°: materia prima illa, quae possibilis assignatur, non posset utramque formam corruptibilem v. d. et incorruptibilem simul recipere neque successive: ergo nulla ratione posset recipere. Antecedens quoad primam partem, 2a probatur: si semel reciperet incorruptibilem, non posset successive recipere corruptibilem: quia in illo casu et posset illam successive recipere, ut supponitur, et non posset. Antecedens probatur: ut materia prima in illo casu corruptibilem formam successive reciperet, necesse esset, quod amitteret formam incorruptibilem: sed in illo casu non posset amittere incorruptibilem: ergo tunc non posset successive recipere corruptibilem.

2 Respondeo, quod si argumentum loquatur de quacunque materia prima possibili receptiva formarum corruptibilium et incorruptibilium, falsum est, quoad 1am partem et etiam quoad 2am: quoniam etiam possibilis est materia prima, quae posset recipere formam corruptibilem et incorruptibilem simul, itaque utraque forma simul informaret materiam; si vero argumentum loquatur solum de illa materia possibili, quae tantum haberet potentiam ad formam corruptibilem, et incorruptibilem successive recipiendam, verum est quoad 1am partem, et falsum quoad 2am. Ad probationem ergo dico: materia prima in illo casu non posset remote seu quantum est ex parte suae potentiae recipere successive formam corruptibilem, nego antecedens: non posset proxime, concedo antecedens, nego quod illa materia prima in illo statu non posset naturaliter progredi a forma incorruptibili ad corruptibilem, non proveniret ex defectu potentiae receptivae materiae, sed ratione impedimenti, quod haberet, videlicet ratione formae incorruptibilis

in corruptibili quae haeret, quia impedimentum auferri non posset vi agentis naturalis: satis non leviter, praeterquam quod idea ante probat imperfectissima, materiam capacem duplicis formae incorruptibilis successive tamen recipiendae, ingenere infrata per formam incorruptibilem, non posset proxime; neque ex vi agentis naturalis existentis progredi ab illa forma in alteram.

3. Obiicies 2°: hoc ipso, quod illa materia de qua sermo, sit informata forma incorruptibili, erit incapax formae corruptibilis; quod eiusdem materiae implicat. Antecedens probatur: si materia informata forma incorruptibili capax esset formae corruptibilis, posset amittere formam incorruptibilem, et mox recipere corruptibilem; sed nequit amittere formam incorruptibilem: ergo etc. Respondeo negando absolute antecedens, quia loquitur de capacitate quae se tenet ex parte materiae. Ad eius probationem dico: maiorem: si materia informata forma incorruptibili capax esset formae corruptibilis, ita quod ex se amittere incorruptibilem, et mox recipere corruptibilem, id est ipsi non repugnaret, quantum est ex parte sua, postquam amissa forma incorruptibili reciperet corruptibilem: concedo maiorem. Posset absolute amittere formam incorruptibilem, id est posset expellere incorruptibilem, vi agentis naturalis existentis expelli posset forma incorruptibilis, et corruptibilis induci: nego maiorem. Unde patet ad solutionem totius argumenti.

4. Obiicies 3°: implicat, quod materia appetat impedimentum perpetuum ad sui perfectionem: sed si appeteret formam incorruptibilem appeteret impedimentum perpetuum ad sui perfectionem: ergo de ipsa inde: quod materia formam incorruptibilem appetat. Minor probatur: forma incorruptibilis est impedimentum perpetuum ad formam corruptibilem recipiendam; quae quidem forma corruptibilis, hoc ipso quod in materia posset recipi, esset perfectio materiae, et ab ipsa expetita: ergo etc. Respondeo distinguendo maiorem: implicat, quod materia appetat illud, quod impedimentum perpetuum est ad sui perfectionem: nego maiorem: implicat, quod materia appetat impedimentum perpetuum, quatenus perpetuum impedimentum est: concedo maiorem. Itaque ut materia appeteret illud prout impedimentum perpetuum est, opus esset appetere, quod nullum agens naturale de facto existens posset expellere formam illam, quod quidem est falsum.

5. Obiicies 4°: si materia esset capax formae corruptibilis, reciperet incorruptibilis, necesse esset corruptibilis; hoc implicat: quod et illud unde etc.

Maior

Maior pt: hoc ipso q. ma l.a esset capax fr. corruptibilis, agens nale potens inducere fra illa, si accederet ma 3, posset ab illa expellere fra incorruptibile: q. de re esset corruptibilis. Anspt: daret poa ex parte agentis ad inducendum fram, et poa ex pte mae ad illam recipiendam: q. agens nale posset inducere in ma fra corruptibile: sed hoc ipso expelleret incorruptibilem, ne supponi ma illa tamen potens recipere illam fram successive ... sig. &c.

Rn̄ nando maiorem ad probationem nat ans, ad eius probationem dis tinguendum e ans: daret poa remota ex pte utriusq. agentis ... concedo ans; daret poa proxima, nō ans: itaq. licet ma l.a ... quam e recipere posset, et agens, quam e ex pte sui, posset, itaq. daret quidquid requirit ex pte utriusq. tam effective, tam receptive; adhuc tamen obstaret impedimentum ... rōe rg incorruptibilis informantis mam, quae quidem fra incorruptibilis esset impedimentum, et n daret in aliquo agente nali, saltem ex vi ... virtus ad removendum impedimentum eiusdem.

6. Obiies s.o adversus 3 q. d.e f. n implicat detrata entis creata supernalis simpliciter in cualitate, hoc e, talis entis, quae nequeat ab ullo agente creato, l. creabili produci, sed solo a Deo: q. n implicat detrata entis creata, quae nequeat destrui ab ullo agente creato et creabili, sed a solo Deo: q. n implicant fra, et unio, quae n possint destrui a ullo proximo agente creato, et creabili: q. n implicat fra quae sit incorruptibilis virtute cuiusq. agentis creati, et creabilis. Ans patet: nā gratia sancti ficans e entis creata, et detrata, quae supernalis e simpliciter in cualitate, utpote quae a solo Deo produci possit, q. &c. Pantas urget: quonia cade e utrobiq. ratio, sicut n. n implicat p.a dictione detrata entis supernalis simpliciter in cualitate, ita similiter n implicat 2.a dictione detrata entis simpliciter supernalis in resistendo cuicumq. creatus q. ... &c.

7. Rn̄ concedendo ans et nando ... sig. ... discriminis e quia in entitate, quae talis sit, ut in virtute nullius agentis creati, neq. creabilis contineatur, n affert aliqua implicatio, neq. explicite, neq. implicite; at vero fra, quae ita sit robusta, ut nullum aliud agens creatum sit ... illa ... implicat, nā si eiusdem fra detrata ita incorruptibilis esset

polis illâ assignata, impolis esset alia entitas perfectior, et robustior illa in agendo: s. nec 2.a entitas n. e. impolis: q. illa fra. e. impolis. Sa patet: nã posita q. illius fr̃e incorruptibilis, ratione cuiusvis creaturæ polis, etiã, dicitur impossibilitas alius entitatis creatæ perfectioris, et robustioris in agendo: q. ut illa fra. ita incorruptibilis statuatur polis, debet assignari rõ, propter quã involveret, saltẽ implicite, alia entitas robustior in agendo: s. nulla implicatio assignari põe: q. polis ẽ, s. explicitate illius fr̃e inferret negatio impossibilitatis huius entitatis robustioris: q. explicitate huius entitatis robustioris infertur impossibilitas illius fr̃e: quam q. bene valet ab opp.o 3.o dictum concessit, ado. q. contrariantis, [illegible] n. nisi verius.

8. Rogabis: quibusnam modis posset accidere, q. una fra esset incorruptibilis ratione agentis orig. naturalis, saltem tunc exis[tentis]? Resp. multipliciter id fieri posse. 1.o: si fra incorruptibilis habeat dispositiones [illegible] 3.o [illegible], et eius dispositiones sint calor, aut frigus, at vero fra incorruptibilis actione adeo potenti, et robusta illas dispositiones conservet, ut nullus agens naturale det, q. vincere possit eius resistentiã, et consequenter possit illas dispositiones destruere, neq. contrarias inducere, neq. fr̃am aliam; si alio qui supponas, q. ẽ agens naturale, hinc etiam n. posset aliter expellere fr̃am aliquam a subiecto, nisi prius destruat dispositiones, et contrarias inducat, unde infertur destructio saltẽ unionis fr̃e a subiecto.

9. 2.o fieri põe, si fra incorruptibilis habeat dispositiones n. habentes contrarias, at vero unionem sui ad subiectum ita fortiter conservet, ut requirat vinci eius resistentia ab illo agente creato saltem existenti, neq. debeat illo agenti creato saltem existente virtus ad ipsa fr̃a destruenda sufficiens [illegible]: ex quo infertur, q. si materia esset capax duplicis fr̃e sub recipiendo, nullum agens creatum, saltem existens, posset inducere ullam dispositionem ad fr̃am aliam, quia impeditus esset ad inducendam fr̃am aliam, sub illa incorruptibili, quam nequit expellere. Si vero materia sit capax duplicis fr̃e, v. g. d. t. corruptibilis, et incorruptibilis sub recipiendæ, etiam agens creatum posset inducere dispositionem ad fr̃am aliam corruptam, sub illa incorruptibili præsupposita, quin expellat, neq. possit expellere incorruptibilem.

10. 3° fieri poe: si fra incorruptibilis haberet per se carentes dispositionibus, et unio ipsarum cum fra tales sint, ut nisi agente nali potente nunc vires ad destruendas fra, neque unione. 4° denique, si fra incorruptibilis nullas petat dispositiones ad informandam ma, et unio cum fra incorruptibilis tales sint, quae neutra destrui possit ab ullo agente nali saltem existente. Cap. 3. Disputatio agitat de facto.

Cap 32

Dispo agitat de facto.

1. 1° rogari poe: an de facto exstat ma capax fre corruptibilis, et incorruptibilis, saltem successive recipiendae? Resp: nullum sunt positivum rois homini ad asserendum dari eiusmodi ma. Ro e, nam si fundamentum positivum aliquod rois esset, maxime illa experientia qua experiremur ma aliqua de facto transire de fra corruptibili ad aliquam incorruptibilem: hoc nunquam experimur: ergo nullum fundum positivum rois homini ad illud asserendum.

2. Confirmatur: nullum fundum positivum homini ad asserendum aliquam fram existentem esse incorruptibilem via agentis nalis, ut de facto datur: ergo nullum positivum fundum rois sufficiens homini ad asserendum exstare ma aliqua capax fre incorruptibilis. Antecedens probatur: nam si fundamentum aliquod rois homini, maxime ipsa experientia, sed hanc non homini: ergo nullum fundum. Unde an de facto mta capax fre corruptibilis, et incorruptibilis, non, res est omnino dubia, quia neque ad oppositum homini fundum rois positivum sufficiens, ut est, ad negandum ma de facto exstare capax fre corruptibilis et incorruptibilis, neque non valet: ma de facto non transit de fra corruptibili ad incorruptibilem: ergo incapax est transeundi.

3. 2° rogari poe: an de facto detur aliqua fra incorruptibilis informans ma? Resp similiter: res est ois dubia, nam si aliqua fra esset incorruptibilis, maxime fra coelestis: sed non homini fundum positivum ad asserendum fram aliquam coelestem esse incorruptibilem: ergo etc. Antecedens probatur: si fundum aliquod rois positivum haberemus, maxime quia experti fuissemus nulla agentia nalia, quae de facto dant sufficientem applicationem successive in coelesti, et longo

tempore

tempus, ad huc tamen nihil in eis experirent, idest si applicarent Expo- nerent ā ma c. celesti, et in alia induerent, s. hoc nunquam Experti sumus, neq. naliter id experiri possumus: q. &c. Quod si dicat: si agentia oia sublunaria celestia applicarent per diuturnum tempus fra celest. expellerent ann. Itaq. res e nobis oio dubia, quamiz n. habemus funt. positiuū ad affirmandū id, neq. ad negandū.

4 S. rogari poē: an oīs mā, que de facto dat. in celestib. quo sublunaribus sit eiusd. speciei infime? Resp. 1.° res e oio dubia plogzinarq, idē, n dat fundamentū positiuū, rois sufficiens ad id affirmandū, s. ad id negandū. Probo, nq si fundamentū aliq. esset ad illud affirmandū max.e experia, quā experti fuissemus oē oīo mā de facto existens, capitos successive oes formas creatas: s. hoc nunquam Experti sumus, neq. di possumus naliter experiri: q. &c. His accedit, q. et si illud experti fuissemus, tac hac tamen n. d. vinceret oēs mās existentes esse eiusde speciei infime: s. solū oēs mās existentes esse capaces cuiuslibet formae creatae, n aut q. nulla mā existens posset recipere aliq. formā, que esset speciei distincta ab oibus formis existentibus, cuius alia quaevis mā existens capax est, igitur q. quid oportet ad asserendū oēs mās existentes esse eiusdē infime speciei. Si vero fundamentū nullum habemus ad illud negandū, maxime: quia de facto una mā reciperet aliqua species formas, quas alia mā n reciperet, quantumvis eid. applicarent agentia oia, que de facto dant: s. hoc nunquam experti sumus: q. &c.

5 Resp. 2.° probabile esse per locum extrinsecum, q. d. oes mae de facto existentes sint eiusdē speciei, nq. ita docent plures Sanctus P. Ambrosius, Damascenus, Basilius, Athenius, Chrisostomus, Hieronimus et alii, quos refert, et sequitur Magister sententiarum in 2.°, distinctione 14. Et quidē mihi sufficeret unus Augustinus lib. 1.° de Genesi contra Manichaeos cap. 7°, cuius verba placuit subscribere, ait n. loco citato: informis ergo illa materia, quam de nihilo Deus fecit, appellata est primo celum, et terra, et dictum est: in principio creavit Deus celum et terram, n quia iam hoc erat, s. quia hoc esse poterat, nam et celum scribitur postea factum, quemadmodum si semen arboris considerantes, dicamus illic esse radices, et robur, et ramos, et fructus, et folia, n quia iam sunt, s. quia inde futura sunt. Sic dictum est: in principio creavit Deus celum, et terram, quasi semen celi, et terre

D. August. verba.

terre, sequin sem fuisse adhuc ceter coeli, et terre materia. Hec Augustinus. Unde sa-
tis colligitur doctrinam magistri, et sublunarem esse eiusdem speciei.

6. 4º rogari potest: an saltem omnis materia sublu-
naris de facto creata sint eiusdem speciei? Resp: quod Authoritate seclusa nullum
principium positivum habemus ad id affirmandum, neque ad id negandum. Pt 1º: si fundamentum aliquod
positivum rationis haberemus sufficiens ad id affirmandum, maxime quotidiana experientia con-
versionis substantiae, ex quibus deprehenditur materiam sublunarem posse omnes species formarum
[illegible], quoniam ex ligno fit ignis, ex igne cinis, ex cinere terra, ex terra fru-
ges, ex frugibus alia omnia; sed fundamentum hoc infirmum est, et insufficiens: ergo etc.
Antecedens: [illegible] probat materiam omnem sublunarem [illegible], quod
recipere possit successive omnes formas speciei de facto existentes, non autem, quod nulla
materia existens possit recipere formam aliam possibilem, distinctam in specie ab omni forma existente, cuius
[illegible] quaelibet alia materia sublunaris existens capax non sit: ergo fundamentum illud
insufficiens est ad probandum materiam omnem sublunarem de facto creatam esse eiusdem speciei infirmam.
[illegible]: nam ut omnis materia de facto existens, et sublunaris sit eiusdem speciei infirma, quaelibet
illarum debet esse capax [illegible] formarum [illegible] possibilium: ergo fundamentum illud est im-
becille ad probandum id, quod intendit.

7. 5º rogari potest: an omnis materia de facto existens
recipere possit aliquam formam substantialem possibilem distinctam in specie ab omni forma substantiali de facto existente?
Resp: nulla ratione naturali affirmare possumus, neque negare. Pt 1º: si rationem aliquam naturalem ha-
beremus ad illud negandum, maxime, quia de facto materia nulla recipit formam aliquam specie distinctam
ab illis omnibus formis, quae informant reliquam materiam, sed hoc fundamentum insufficiens est: ergo etc.
Antecedens probatur 1º quia non bene infertur: materia nulla formam illam recipit: ergo nulla materia
existens potest, quamvis est [illegible] illam recipere, sed solum infertur [illegible] recipit: ergo potest:
neque enim bene valet a negatione cuiuscunque actus ad negationem potentiae: sed ab affirmatione
actus ad affirmationem potentiae, bene tamen a negatione potentiae ad negationem actus. Pt 2º
a paritate, [illegible] ad adversarios ad Hoc urget: [illegible] plurimos non be-
ne valet. Nam 1º, nunquam de facto recipit duas formas substantiales: ergo incapax est ex
natura sua duplicis formae substantialis recipiendae, quoniam [illegible] provenire potest
modo de facto provenit [illegible], quod nulla materia de facto existens aliquando recipiat du-
plicem formam substantialem simul, sed etiam oriri potest ex divino decreto [illegible]: ergo

nulla

nulla forma potis specie distincta ab omni forma existente in rerum natura aliqua [illegible] de facto existente, quamvis omnis materia existens saltem aliquarum sit capax, quamvis est [illegible] illius formae potis recipiendae: quia illud fundamentum superius statutum est insufficiens ad probandum id quod intendit. Cap. 4. Difficultatis expeditio.

Cap. 4.

Difficultatis expeditio.

Opponens: non sunt multiplicanda entia sine necessitate: ergo si nulla sit necessitas ad plures entitates ponendas, non sunt ponendae: ergo dicendum est illas non dari: ergo non dandum est illas dari: ergo similiter, si nulla sit necessitas ad multiplicandas species materiae existentis, non sunt multiplicandae: ergo dicendum est species materiae existentis non esse multiplices: ergo non dandum est existere de facto plures materias specie distinctas: ergo dicendum est omnes materias de facto existentes esse eiusdem speciei infimae: sed per nos nullae sunt rationes positivae, neque ad ponendas de facto plures materias specie distinctas: ergo ponendae non sunt: ergo non dandum est eas esse de facto specie distinctas: ergo dicendum est, quod omnes materiae de facto existentes sunt eiusdem infimae speciei. Similiter potest argui ut cogamur asserere non dari de facto formam aliquam incorruptibilem, consequenter nullam materiam de facto recipere formam aliquam incorruptibilem, imo nec recipere posse aliquam formam incorruptibilem, nec distinctam in specie ab omni forma de facto existente.

R[espondetur]: concedendo antecedens, et 1am consequentiam, negando tamen 2am, et 3am. Ratio est: quia illud proloquium antecedens, si recte percipiatur solum dicit, quod si nullum sit fundamentum ad ponendas de facto plures entitates, non est asserendum nobis dari easdem plures entitates, quoniam quidquid affirmatur aliquo fundamento solum probabili debet dici; non autem dicit quod si nulla sit necessitas, idest, si nullum fundamentum ad plures entitates de facto ponendas, dicendum est nobis illas non dari. Itaque solum bene valet, non est fundamentum ad illas ponendas: ergo non sunt ponendae; non autem bene valet: ergo auferendae sunt, idest, bene valet non est fundamentum ad illas ponendas: ergo non est asserendum illas esse, non autem ergo asserendum est illas non esse, seu: ergo non dandum illas esse, aliud non est non dicere illas esse, aliud dicere illas non esse, quoniam non dicere illas esse est abstinere ab assensu

circa

oppositae, dicere autem illam non esse esse non est abstinere ab assensu, sed
habere dissensum, qui negativus est. Quapropter ex eo quod nullum sunt habeamus ad
affirmandum solum cogimur abstinere ab assensu, non autem ad dissensum positivum habendum
neque ad dissensum positivum habendum non sufficit non habere fundamentum positivum ad assensum circa
oppositum, sed alterum requisitum fundamentum ad dissentiendum.

3. Quapropter ex eo quod nullum positivum fundamentum habeamus ad multiplandas species materiae existentes, solum infertur, quod non sint multiplicandae
idest quod nobis asserendum non sit de facto dari multiplicem materiam diversae speciei, non autem quod
asserendum sit eam non esse multiplicem idest negandum esse de facto existentem multiplicem materiam diversae
speciei. Confirmatur: nam alioquin nulla res nobis esse posset omnino dubia, quod nemo
dicet. Probatur: ut res nobis omnino dubia est an aliquid existat, sed non habemus
fundamentum ad asserendum illud existere, sed si sufficeret non habere fundamentum ad asserendum illud
existere, ut asseramus illud non existere, ipso eo quod non habemus fundamentum aliquod sufficiens
ad negandum illud existere: ergo non esset nobis omnino dubium an illud existat, sed [illegible]. Consequentia
patet: nam quod dubium nobis omnino sit, an illud existat, sed non est ergo non habeamus fundamentum sufficiens, neque ad affirmandum quod existat, neque ad oppositum idest ad negandum illud existere:
sed si sufficeret quod non sit fundamentum ad affirmandum, tenere possemus hoc praecise, quod fundamentum
non haberemus ad affirmandum daretur sufficiens fundamentum ad oppositum quod non esset nobis omnino
dubium, an existeret, sed non: quod implicaret, quod res aliqua nobis esset omnino dubia.

4. Instabis: ad rem positive ponendam
sufficit fundamentum positivum: quod ad rem negandam sufficit fundamentum negativum: sed non negemus
rem aliquam existere, sufficit fundamentum negativum, et quod non est fundamentum positivum ad affirmandum
rem existere, est fundamentum negativum ad asserendum rem non existere: quod sufficiens fundamentum est ad negandum
rem existere, quod non est fundamentum positivum ad affirmandum rem existere, nam fundamentum negativum nihil est aliud
quam quod non est fundamentum positivum ad oppositum: sed quod non existat multiplex materia diversae speciei
aliquid negativum est, et ad asserendum eam multiplicem materiam diversae speciei non existere sufficit fundamentum
negativum, sed quod non datur fundamentum positivum ad asserendum eam multiplicem materiam diversae speciei existere,
fundamentum est negativum ad oppositum, et quod est fundamentum sufficiens ad negandum eam multiplicem materiam diversae speciei
existere, sed per nos nullum fundamentum positivum omnino habemus ad asserendum dari de facto multiplicem materiam diversae speciei: quod datur sufficiens fundamentum ad negandum materias plures existentes esse diversae
speciei.

Resp:

... 5 Alter: credenda sunt, et aliquando credere: q. d. adsit nativa sufficit fundamentum nativum, si no[mi]ne fundamenti nativi praecise veniat notitia fundamenti positivi nationis ... incolae: si no[mi]ne fundamenti nativi veniat aliquid nativum exactae doctrinae cognitionis credendae: ... fundamentum nativum ad nandum praecurrere ... duplici modo intelligi potest 1.° pro natione positivi fundamenti aliquo ... ad asserendum praecurrere, et hoc fundamentum nativum non est sufficiens ... praecurrere. 2.° pro fundamento aliquo nativo, quod ... habeat ... debeat ... nullus ... currit, et hoc sufficiens unde est ad nandum ... currere. Quodcumque ... fundamentum positivum ad affirmandum ... non est fundamentum nativum sufficiens ad nandum ... praecise est nativum fundamentum positivum ad affirmandum ... aliquid nativum ... cognitionis ... sufficienter duci positivum ad nandum ... Unde patet solutio ... sufficienter ... tantia.

6 Opponitur 2.°: bene valet in causis efficientibus creatis, quae de facto existunt, illa causa efficiens A nunquam producit de facto aliquem effectum specie distinctum praeter ... B, et effectum C specie distinctum: ergo causa efficiens A non habet virtutem, neque ... potest ... producere aliquem effectum ... specie distinctum ab effectu B et C: ergo ... in causis ... bene valet nullam ... recipit de facto nisi species ... existentes: ... neque ... potest recipere aliquam ... speciem distinctam ab his ... quam de facto recipit: ergo sufficiens fundamentum ... ad asserendum ... nullam ... recipere posse aliquam ... speciem distinctam ab his ... quam de facto recipit. ... quam de facto nullam recipit ... aliquam speciem distinctam ab his ... quae de facto ... .

7 Respondetur: nando ... quidquid aliis ... nec ... causa efficiens ... tantum effectus de facto producat, et nunquam aliud ... specie distinctum ... provenire potest a Divino decreto determinante ne producat aliquem effectum aliquem specie distinctum ab his ... quos de facto producit, nam ... ad eum ... . Confirmatur: quia de facto causa efficiens creata potest ... reproducere eundem effectum numero, et tamen de facto ... causae creatae efficientes nunquam reproducunt effectus eosdem numero, quoniam ita decretum est a Deo ... eundem effectum numero reproducendum ... Unde ... Quin imo argumentum retorqueri

hoc

-recipi... potest in adversarios plurimos. Ad 2um: ma coelestis eius infinitas ... ma sublunaris: q. ma coelestis pot. recipere successive fras nec sublunares: f. ma coelestis nunquam de facto recipit fras. ... sublunaris, ... n. bene valet: haec ma nunquam de facto recipit species A frarum: q. haec ma n. ... capax, nec ... quantitate exse recipere species fras A ... Disp. ... An et quaroe disqui possint ma ... ad fras. Cap. 1 disputationis ...

Disp. 7a

An, et quaroe disqui possint ma ... ad fras.

Cap. 1.

Disputationi veritas.

1. Supponendum est 1o: quid ... ad fras dicit capacitatem, seu aptitudinem qua potest illas recipere. Supponendum est 2o: sermonem in praesenti de ditione realis ... q. ... realiter idem sint intrinsece ... igitur sermo est de ditione rois, n. qualiscumque ..., s. rois roata; petit ... an ... quae de facto dat, disqui possint roe roata plures fralitates, seu ... ad plures fras. 3. supponendum est n. dari in ma 1a plures ... seu fralitates distinctas distinctione media, nec plures fralitates in re plures ... hoc ... neque post operationem ... q. ... quod implicat in una entitate realiter indistincta ... illa, quae in logica diximus, et probavimus.

2. 4o supponendum est, ... illa, quae in logica dicta manent, q. distinctio rois roatae, qua plures fralitates, seu ... fraliter plures disqui ... in ma 1a, fieri debet ... comparando ma 1 ... fris, itaq. ... disquerit in ordine ad nullum alium ... comparet ma ... nisi ... fris, et nihil aliud ... s. comparando ma ... cum entitatibus pluribus, quibus equivaleat; quarum una esset praecise receptiva ... leonis, ... altera esset praecise receptiva fra equi. Nota: quamvis 1a comparatio n. sufficeret ad disquendum roe roata plures fralitates, unde alligat maior perfectio sive fecunditas in ma 1a: q. 2a comparatio requirit. Aliquis ... intus ... comparare fra leonis ... cum fra equi praecise, et aliquis ... intus, qui compararet fra leonis ... cum fra canis, n. disqueret roe roata plures fralitates in fra leonis; unde maior

perfectio

perfectio, seu expandi … infra seonis: q^d … comparatio requirit.

3. Rebus … discriminis esse, quod … comparet unum … seonis ad illum … sine fundo … sine fundo … infra seonis ad eiusdem comparationem, at vero … intus … comparat … de facto … infra seonis precise per unum actum, et peraliam … comparat eandem … infra … precise … dat fundum … ad eiusdem comparationem … capitudo ad illum … recipiendum. … actus … comparet … aliqua … infra seonis … et aliquam … comparet eandem … seonis … relatione … distributionis … inequalitatis … prius tempore, aut posterius, dextri, aut sinistri, comparabunt … seonis … fundo … infra seonis ad eiusdem comparationem, et tamen … quem … rota … infra seonis ad recipiendum … q^d … sufficit comparationem ad plures … fundo … ad distinctionem … roats.

4. … sufficit … comparationem ad … qualiscumque … fundo … equivalentia … equivalet … multiplici … quia … fundus … equivalenti … comparet … ad diversos … qualiscumque … comparet … relatione aliqua … comparet … relatione aliqua … aliquam … aliquam … distinctione … aliqui comparet … dat fundum … ad distinctionem … equivalentiam, quia … equivalet duplici … esset precise … seonis … precise … q^d … sufficit qualiscumque … comparatio ad plures … quamvis … dat … fundum … ad distinctionem … roats, seu equivalentia illa.

5. Denique … sufficere … dat fundum … ad distinctionem … roats … comparet quocumque genere comparationis ad illos … tali comparatione … fundet … in eiusdem … ad distinctionem … q^d … secunda comparat … relatione … comparatio … fundatur proprie et formaliter in fundo … seu …

…

si a b fund. pertinente ad realit. comparationem mentalem. Contra est: quia realit. sicut debet comparatio mentalis quae distincto, et essaliter heat fundari in eis de secunditate obiecti, ut comparatio talis sit qualis esse requirit, ut sit distinguens obiecti rationem realem, et ab illo distincto essaliter vel differentia realiter a comparatione praementali formali quae a distincto et essaliter heat fundari in fundamento proprio relationis praementalis: ergo comparatio mentalis distinguens obiecti rationem realem debet aliquid a illa attributione, scilicet explicare aliquam diversam rationem realem, quam non est explicata a comparatione praementali.

6. Unde infertur 1° comparatio mentalis distinguens in materia 1° diversas formalitates receptivas diversarum formarum non debet praecise attingere essentiam materiae 1°, et formas, itaque praecise referat rationem materiae ad formas diversas; quoniam etiam comparatio praementalis attingeret praecise 1° e eandem essentiam, et illam referret ad eas: ergo debet comparatio distinguens explicare unitatem quam continet, ut essaliter heat fundari formalitates in tali fundamento distinctas proprio: ergo debet explicare, scilicet attingere equivalentiam materiae 1° diversarum rerum divers. entitatum sive formarum, quibus equivalet: ergo materia 1° per unum actum debet comparari praecise ad unguentatem, cui equivalet, et per alium actum debet comparari praecise ad aliam entitatem sentiendi, cui etiam equivalet: ergo ut in materia 1° distinguantur rationes formales, quarum una sit receptiva formae leonis v. g., et altera receptiva formae equi, debet comparari materia 1° per unum actum ad entitatem quae praecise esset receptiva formae leonis, et per alterum actum ad entitatem quae praecise receptiva esset formae equi.

7. Quibus suppositis sit 1° dictum: rationes formales distingui possunt in materia 1° rationes reales, quae sunt species formarum substantialium quas potest recipere, itaque distinguipossit ratio realis una formalis, quae sit receptiva formae leonis, et altera quae sit receptiva formae equi, et sic de reliquis. Probatur 1°: dantur in materia 1° de qua loquimur capaci omnium formarum diversae speciei sufficientia fundamenta ad distinguendas formalitates rationes reales: ergo distingui possunt. Antecedens probatur: in materia 1° haec dicta fundamentaliter in 1°, quae equivalent omnibus entitatibus speciei dictae, quarum una esset praecise receptiva formae equi, et sic de reliquis receptiva formae leonis, et alia quae praecise esset receptiva formae equi et sic de reliquis: ergo datur in materia 1°, de qua loquimur, sufficiens fundamentum ad distinguendas

rationes reales

rrõe roata fralitatu. Ans pt. si poneretur entas, quae praecise requireret esse fr̃s Leonis, quidquid de ista diceretur, alteratis positiva, sic diceretur, Exemplum: Exurgit fr̃e ex viso voce, receptiva fr̃s Leonis dicit ... ad proprietatem de mã: L^o, quae de facto dat, et potest recipere fr̃m Leonis, non haec mã dicit, et est receptiva fr̃s Leonis, et si poneretur alia entas, quae praecise receptiva esset fr̃s Equi, quidquid de ista diceretur attenti ... sic diceretur, exemplum: exurgit ... : receptiva fr̃s Equi, dicit ... proprietate de mã, talis quae potest ergo de facto recipere fr̃m Equi, non haec mã dicit, et est receptiva fr̃s Equi, et sic de reliquis fratris speciebus, quas haec mã L^o recipere potest: ergo mã L^o, quae de facto recipere potest plures fratris species, equivalet multiplici entati specie dist.: ergo datur in illa sufficiens fundamentum ad distinguendum ... fralitatis roe roata, quot sunt species fratris, quas successive talis potest recipere.

8. Ergo entates illae, quibus equivalet mã L^o, de qua loquimur, essent specie dist.: probatur: entas illa, quae praecise receptiva esset fr̃s Leonis, esset essentialiter diversa ab ... quae praecise receptiva esset fr̃s Equi, et sic de reliquis: ergo entates illae essent specie dist. inter se, et a mã L^o. Quod autem eiusdem equivalentia multiplex, seu foecunditas mã L^o sit sufficiens fundamentum ad distinguendum in illa mã L^o plures fralitates roe roatae, patet ex dictis in Logica, non eo ipso, quod in re datur, seu in mã L^o illa multiplex equivalentia, intellectus potest ... comparare mã L^o per unum actum, et illam comparare uni entati A, v.g. cui equivalet, quin per eundem actum comparet mã L^o alii entati B, cui etiam equivalet, similiter potest intellectus per alium actum cognoscere mã L^o, et ipsam comparare entati B, cui equivalet, quin per eundem actum comparet eandem entati A, cui etiam equivalet, et sic de reliquis entatibus, quibus equivalet eadem mã L^o. Ergo etc.

9. Confirmatur: ideo fralitas intellectus potest in Pro ... discernere roe roata duplicem fralitatem, quarum una sit ani̅al, et altera roale, quia ... entas est ita foecunda, quod equivalet duplici entati, quarum una praecise anĩal esset, et altera praecise rationalis esset: ergo similiter dicendum est de mã L^o. Hoc tamen est advertendum, quod actus comparantes mã L^o ad istas plures entates, quibus equivalet, attingunt etiam plures species fratris, non attingi debent plures

fr̃e

f[orm]is specie dist[inct]is, tamquam tri[bus] entit[atib]us i[ncomplet]is, qu[ae] respective essent ad f[orm]as specie distinctas, quas possent recipere, sicut m[ateri]a 1[m]a, qu[ae] distinguit[ur] p[er] illa[m] realitat[em] respectiva[m], [quae] e[st] ad easd[em] f[orm]as specie distinctas: ... neq[ue] m[ateri]a 1[m]a, neq[ue] entitat[es] ill[a]e respectiv[a]e, quib[us] [a]equivaleret, explari recte possunt, salte[m] a nobis, qui e[ni]m explicent plures f[orm]as specie distinctas, tamquam ter[minos] respectu[s], ideoq[ue] una illarum realitat[um], et una illarum entitatum, cui [a]equivalet m[ateri]a 1[m]a, explar[i] p[er] has voces: receptiva f[orm]e sensit[ivae], et altera realitas, et altera entitas, cui et[iam] [a]equivalet m[ateri]a 1[m]a eadem, explar[i] per has voces: receptiva f[orm]e [a]equi[...]: e[t] ... e[st] ad explandu[m] t[am] realitates respectivas, qu[am] entitates respectivas, quib[us] [a]equivalet m[ateri]a 1[m]a, explare f[orm]as specie distinctas. Nec ob[stat] ... , qu[ae] distinguit[ur] respectiva e[st] ad ... , et distinguit[ur] qu[i]a respectiva e[st], debet separari ab entitatib[us] plurib[us] respectivis, quib[us] [a]equivalet, qu[ae] quide[m] entitates cognosci nequeunt salte[m] a nobis, ... respe[c]ti; q[uae] quide[m] n[on] convenit ... , quae distinguit[ur] n[on] sit respectiv[a], s[ed] tamen [a]equivalens et [a]equivalens entitati multiplici.

10. 2[a] ... : in m[ateri]a 1[a], de qua loquimur capiti V, d[ic]it[ur] ... f[orm]as substantiales, et accidentales distinguere po[ss]e in[tellect]us r[ati]one ... duplice[m] realitate[m], quar[um] una sit respectiva f[orm]ar[um] substantialium, et altera receptiva f[orm]ar[um] accidentalium. P[ro]b[atur] 2[a] ... : dat[ur] f[undamentu]m sufficiens in hac m[ateri]a 1[a], ut in[tellect]us in illa distinguere possit r[ati]one r[ati]ocinata e[a]m duplice[m] realitat[em]: ergo ea distinguere po[ss]e. Antec[edens] p[ro]b[atur]: hec m[ateri]a 1[a] entitas e[st] ita f[e]cunda, ut [a]equivaleat entitati duplici, quar[um] una esset precise receptiva f[orm]ar[um] substantialium, et altera precise receptiva f[orm]ar[um] accidentalium, qu[ae] quide[m] entitates essent specie dist[inct]ae, n[on] solu[m] a m[ateri]a 1[a], s[ed] et[iam] ... : ergo dat[ur] in m[ateri]a 1[a], de qua sermo e[st], sufficiens f[undamentu]m, ut in[tellect]us in illa posit distinguere r[ati]one r[ati]ocinata duplice[m] realitate[m], quar[um] una sit receptiva f[orm]ar[um] substantialium, et altera receptiva f[orm]ar[um] accidentalium. Sicut f[or]ma hec 2[a] ... probari, et ... f[or]mari po[ss]e, qu[am] 1[a] ... probata, et f[irm]a manet. ... cap. 2 ...

Cap. 2[a]

Re[spon]d[etu]r argu[men]tis.

1. Obj[icie]s 1[o]: quilibet r[ati]o perfectiva ... per indivisib[ilem] dist[inctam], qua p[er]distinc[ta], s[ecundu]m ... ad f[orm]as substantiales o[mn]es, qua[s] recipere

roē, est dicta ultima dimerinq. … q. … identitā dhi, q. sint una, et insecibilis fralitey, ctig roē Enra indivisilis in plures roē roata distas.

Resp. diquendo ary: re perfectionis stuit pinclusis dicta, ita q. reperiar in illare aliq. … indivisile etig roē, q. impolesit reperiri in alia Entate dista, co… sed … sit sufficienter dis… roē dis alicu Entatis, … ary: ita q. uny … sit … indivisile, q. nequeat reperiri in alia Entate dista, … reperiar in illare aliud … n sit pole reperta in alia Entate dista: nōans. Explō distinc: Deus Opt. … q. … perfectissē … differens essaliter ab oi alio, q. n ē Deus, et tamen, … arguar perfectior in Deo maxa, q. in ipso reperiar … aliq. … simplex ita essa … dis…, q. impolesit, reperiar aliud … in alio, q. Deus n ē, … illud dis…, q. dicit ens āse, … āse, adhuc tamen maiore perfectione arguit in ipso Deo q. … āse, de … aliud … etig … simplex incorca bile … q. n sit Deus; unde … illud, q. … differt essaliter Deus ab oi alio, ē etig composit… fecundy, et distinguibile roē roata in plures fralitates.

2. Unde constat infirmitas argū, q… … q. … ita perfecte differens essaliter ab oi alio, ad Deus ipse, … tamen … st… … imperfectissa, de facto … Entas … perfectior … diss… distinguibile in plures fralitates; quonig ut … in … diss… Hois, sicut et cuiuslibet rei creatae, … aliud … successa, … ide diss… Hois, e q. si … et nihil aliud, … asserit et supp… … aliud … essale heat. Unde diss… … q… de facto … comp… … in spece … ē … sua essa … : q. diss… … Hois … … ro… … Ro… … differt essaliter ab oi … poss… ad … differt … ab oi … reperiri … respectiue … tamen.

go

q^d ma[teria] hec de qua loquimur differentesalit ubi alia ma[teria] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quas po[ss]e recipere, [illegible] [illegible] dicat ad aliq[uas] fo[rmas], [illegible] [illegible] e alia ma[teria], qu[illegible] n[on] [illegible] posuit recipere [illegible] fo[rmas] quas hec ma[teria] exeri[illegible], de qua loquimur, recipere po[ss]e, s[cilicet] [illegible] aliq[ua]s fo[rmas].

3. Obiic[itur] 2°: q[uo]d [illegible] una respiciat plures [illegible] [illegible] inter se specie dist[inctas], n[on] e[st] [illegible] [illegible], ut in eiusd[em] se [illegible] possint ro[tio]e ro[tio]ata [illegible] [illegible], que sunt [illegible]: g[o] [illegible] [illegible] ma[teria], de qua sermo fuit, respiciat plures fo[rmas], [illegible] specie distin[ctas], bene arguit, q[uo]d in eiusd[em] ma[teria] disting[ui] possint ro[tio]e ro[tio]ata [illegible] fo[rma]lit[er], que sunt species [illegible] respect[us]. Ans[wer] p[rim]o: in [illegible] [illegible] ro[tio]ale e[st] indivisib[ilis], ergo ro[tio]e, [illegible] tamen principij ro[tio]nij, [illegible] ro[tio]ale, [illegible] respiciat plura ro[tio]nia, [illegible] [illegible] in [illegible] specie dist[inct]u, quas po[ss]e p[ro]ducere: g[o] [illegible]. [illegible], [illegible] arg[umentum], et ad eius probatione[m] [illegible] [illegible], falso quippe dicit q[uo]d ro[tio]ale sit fo[rma]lit[er] [illegible] indivisib[ilis] [illegible] ro[tio]ata po[ss]e n[on] disting[ui] [illegible] fo[rma]lit[er] [illegible] ro[tio]ata, que sunt speci[es] [illegible] ro[tio]nij, quas po[ss]e p[ro]ducere.

4. Obiic[itur] 3°: recepti[vu]s fo[rma]r[um] accientalis [illegible] e[st] decompsum [illegible]: q[uo]d male asserit[ur] q[uo]d in ma[teria] [illegible] disting[ui] po[ss]e ro[tio]e ro[tio]ata du[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fo[rma]r[um] substa[ntia]lis, et [illegible] [illegible] fo[rma]r[um] accidentalis. Ans[wer] p[rim]o: ma[teria] decompu[ta] q[ue] generico ma[teria]l[is] solu[m] e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substa[ntia]lis; s[ed] [illegible] [illegible] n[on] includit [illegible] [illegible] recepti[vu]s fo[rma]r[um] accientalis: g[o] [illegible]. [illegible] [illegible] manifesta e[st], quonia[m] falso diceret q[uo]d in ma[teria]l[i] disting[ui] [illegible] una fo[rma]lit[er] [illegible], et [illegible] ro[tio]ale, [illegible] de [illegible] nisi, quia a[nim]a[illegible] in [illegible] realiter sit [illegible] ro[tio]ale. [illegible] [illegible] arg[umentum], ad [illegible] [illegible], q[uo]d a nobis minime assertu[m] fuit in [illegible] generico disting[ui] posse [illegible] dupl[ic]e[m] fo[rma]lit[atem], s[cilicet] in ma[teria] capacitu[m] fo[rma]r[um] substa[ntia]lis, [illegible] accienta[lis] [illegible] [illegible] [illegible].

5. Obiic[itur] 4°: [illegible] ma[teria], de qua loquimur, respicit fo[rm]as substa[ntia]les, et fo[rm]as accientales, e[st] indivisib[ilis], ergo ro[tio]e [illegible] q[uo]d in eiusd[em] [illegible] disting[ui] nequit ro[tio]e ro[tio]ata duplex fo[rma]lit[er], una rece[ptiv]a fo[rma]r[um] substa[ntia]lis, et altera recepti[v]a fo[rma]r[um] accientalis. Ans[wer] p[rim]o: [illegible], q[uo]d ma[teria] [illegible] [illegible] ut po[tes]t recipere [illegible] disposi[tion]es ad fo[rma]m substa[ntia]l[em] [illegible], [illegible] ut po[tes]t recipere ipsa[m] fo[rma]m substa[ntia]l[em] [illegible]: s[ed] ultima dispositio [illegible] accie[nt]a[lis]: g[o] [illegible]

[illegible]

precise qd maximam capacitatem recipiendi accidentales, capacitas poe... recipere formas substantiales etc. Minor probatur: ultima dispositio ad formam A, necessario connectitur cum forma A: quae eo precise, qd maxime recipi... ut possit recipere ultimam dispositionem ad formam A, capiet ut possit recipere formam A.

6. Respondeo negando ad [illegible] probationem maioris, quia recipere [illegible] ut possit recipere ultimam dispositionem A, non est formaliter recipere maximam, ut possit recipere formam A; quod non maxime precise cognitum, ut receptiva dispositionis ultimae, solum comparatur, ut sequitur cum entitati, quae precise receptiva esset ultimae dispositionis, quatenus eundem actum compareret cum actentalis, quae precise receptiva esset [illegible] quod [illegible] cognitum, ut receptiva formae A, solum comparatur, actentalis, quae precise receptiva esset formae A, sequitur eundem actum compareret cum actentalis, quae precise receptiva esset ultimae dispositionis, quae quidem cognitiones sunt essentialiter distinctae: quod a [illegible] una precise posita [illegible]: quod recipere magis cognitum, non est formaliter recipere magis cognitum etc. Ad probationem maioris, concedo, quod necessario connectatur de facto ultima dispositio ad formam cum ipsa forma, non tamen ex eo inferri, quod receptivus ultimae dispositionis, ita connectatur, ... idem inferri potest cum receptivo ipsius formae, quod impossibile sit capax ultimae dispositionis, qui non capax sit ipsius formae: tum quia ultima dispositio ad formam, et ipsa forma, non ita connectuntur [illegible], quod neque divinitus separari possint; unde nulla implicatio erit in eo, quod Deus producat [illegible] unam, quae tamen capax sit ultimae dispositionis ad formam, et non ipsius formae.

7. Nihilominus tamen omitto, quod ita necessario connectant illi conceptus, videlicet receptivus dispositionis ultimae ad formam, et receptivus ipsius formae, quod nequeant separari neque divinitus, [illegible], nequeant [illegible] separari in diversis entitatibus realibus, adhuc tamen non inferri quod conceptus videlicet receptivus dispositionis ultimae, nequeat distingui [illegible] ... a 2o conceptu, videlicet a receptivo ipsius formae, quia connexio illa non convincit adhuc talis forma, qualis daretur inter includentem, et taliter inclusum; sed qualis daretur inter duo, quorum neutrum alterum formaliter clauderet. 2o

quio—

specia et frequenter ad mexio, quas ut inter includentes, et finaliter in-

clusas, adhuc distingui possent, sicut duo complexi distinctione rationis ratiocinata in-

cludentis ab inclusio mutuo, atque ita non distingui posse ab hoc. Constat

non complexum entis ita necessario subsistentis, et accidentis, quod imo distinctionis

quo precise sit ens, ut aut substantia, neque accidens, ut opinantur fere omnes adversa-

rii, et tamen complexum entis ergo ex ipsis distinguitur per rationem ratiocinatam, et a substantia

et ab accidenti: quod est complexum receptivum dispositionis ultimae ad formam claudit

finaliter complexum receptivum ipsius formae, adhuc distingui possent distinctione rationis ratiocinatae

includentis ab incluso. Si dicas illos duos complexus esse adinvicem includentes

et finaliter inclusos: quod non est eiusdem mutua inclusio, rationis etiam omnino implicat

ut ex dicendis manifestum fiet. — Cap. 33 an et quando complexum ultimae dispositionis ad formas

solo numero distinctas ratione distingui possint.

Cap. 33.

An, et quando complexum ad formas, solo numero distinctas ratione distingui possint.

1. Rogabis an complexum receptivum formae Leonis, verbi gratia idem

complexum receptivum speciei Leonis finaliter sumptum distingui possit ratione ratiocinata inter finalitates

quot sunt Leones, quos recipere potest successive, tametsi Leones ita supponamus solo

numero distincti, ut inter se sint omnino similes in omni eo, quod quilibet Leo est? Ratio affirmativae est:

quia datur in complexo receptivo speciei Leonis sufficiens fundamentum ad eiusmodi distinctionem,

quod probatur. Antecedens: complexum receptivum speciei Leonis ita fecundum est, ut aequivaleat

multiplici entitati, quarum una precise receptiva esset formae Leonis A, et altera quae

precise receptiva esset formae Leonis B, et sic de reliquis Leonibus, quod potest

intellectus comparare complexum receptivum speciei Leonis per unum conceptum ad entitatem unam

quae precise receptiva esset formae Leonis A, quin per eundem conceptum comparet complexum

receptivum speciei Leonis ad entitatem, quae precise receptiva esset formae Leonis B,

et e contra potest intellectus comparare complexum receptivum speciei Leonis ad entitatem aliam

quae precise receptiva esset formae Leonis B, quin per eundem conceptum comparet idem complexum

receptivum speciei Leonis ad entitatem illam, quae precise receptiva esset formae Leonis

A;

2. S.ᵒ statim dicitur 1.º quod datur compositum receptivum speciei leonis adistinctus entitatis, non separat ad entitates speciei distinctus, quibus equivaleat compositum receptivum speciei leonis; sed tamen ad entitates solo numero distinctas: sed ad distinctionem roe data, oportet quod entitas, quae dicitur ita secunda sit, quod equivaleat entitati multiplici speciei distinctis: quod non datur sufficiens fundamentum in compositum receptivo speciei leonis, ut in isto dignoscantur possint roe roata eiusdem distinctae tertiae.

Maior patet: entitas, quae precise receptiva esset speciei leonis A, esset non similis essentialiter entitati, quae precise receptiva esset speciei leonis B; igitur compositum receptivum speciei leonis specifici, quod equivalet formaliter entitati multiplici solum numero distinctis, non autem multiplici specie distinctis.

3. Deinde dicitur quando maiori quod compositum receptivum speciei leonis, separat ad distinctas entitates, non separat ad entitates specie distinctas inter se: omitto minorem: non separat ad entitates specie distinctas a composito formali receptivo specifico leonis: probo maiorem: nam quaelibet istarum entitatum esse distincta essentialiter a composito formali receptivo specifico leonis. Probo: quia maior percipiendo per quod in composito quiritur receptivum, et tamen speciei leonis A et etiam speciei leonis B, quia in isto composito, quod precise receptivum esset speciei leonis B, non autem speciei leonis B, nam hic compositum esset impotens recipere unam eamque speciem, et tamen compositum receptivum specifico leonis sit idoneum recipere utramque formaliter leonis; talis succesive: quod compositum receptivum specifico leonis perfectior est quam compositum quod precise receptivum esset speciei leonis A et compositum receptivum speciei leonis B: secundo quia illud est imperfectius, saltem in genere potentiae, cui deficit aliqua virtus receptiva, quae reperitur in alia entitate, et tamen hoc sit entitas, possit recipere quod illa entitas non recipere.

4. Ad minorem istius syllogismi, aliunde esse, quod requiratur ex parte entitatis, ut possit dignosci roe roata absolute loquendo, et ratione eiusdem quod requiritur, ut actualiter exerceat distinctionem eiusdem, ut una earum absolute dicatur ex fundamento sufficiens ad distinctionem rotae roatae, duplici saltem entitati debet equivalere inter se distinctis in specie: quod quidem etiam hic compositum formale receptivum, speciei leonis A et speciei leonis B, nam isto compositum non solum equivaleret entitati unicae quae precise

receptivo

receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis B, s[ecun]d[u]m e[r]go equivaleret duplici entitati, quarum una receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis A, et non Leonis B, et altera, quae praecise receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis A, i[d est] orgine receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis B, quae quidem entitates realiter differrent inter se. At vero ut actualiter aliquam unam entitatem, compositum receptivum f[ormali]t[at]is Leonis A, et f[ormali]t[at]is Leonis B, non semper requirit, quod ea, cum quibus comparentur, compositum eiusdem entitates inter se specie distinctas, sit tamen tale, i[d est] illarum aliqua specie differant a specie eiusdem, quia compositum addat aliquid perfectionis supra [...] aliud supra quamlibet illarum entitatum, i[d est] supra alteram quam fecundatatem eiusque distinguit, si maioris illa perfectio arguatur, ergo quod equivaleat utrique distinctae entitati, quae si solum equivaleret illarum alteri, quaecumque illa sit.

5. Quam ob rem, quod compositum ille receptivum, v[erbi] g[rati]a, f[ormali]t[at]is Leonis A, et f[ormali]t[at]is Leonis B, separat per unam cognitionem entitatem quae praecise receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis A, et alteram cognitionem separat entitatem quae praecise receptiva esset f[ormali]t[at]is Leonis B, separat autem entitates specie distinctas a composito illo, quia distinguit, ratione v[erbi] g[rati]a maioris perfectionis reperta in composito illo, quam in entitatum illarum qualibet, nam compositum potens recipere f[ormali]t[at]em Leonis A, et f[ormali]t[at]em Leonis B supra entitatem, quae praecise posset recipere f[ormali]t[at]em Leonis A, adderet posse recipere f[ormali]t[at]em Leonis B, et supra entitatem quae praecise posset recipere f[ormali]t[at]em Leonis B, adderet posse recipere f[ormali]t[at]em Leonis A, ergo sufficit ut actualiter exerceat distinctionem rationis, quantum maior perfectio arguitur in composito, qui separat, ergo quod equivaleat uni, et alteri entitati illarum, quibus confertur, quam si solum equivaleret alteri entitati illarum.

6. Obiicies 2°: in causa efficiente praecise potente producere duos effectus v[erbi] g[rati]a, numero tantum distinctos, non posset distingui ratione duplex formalitas, quarum una esset productiva effectus A, et altera productiva effectus B: ergo similiter in composito receptivo f[ormali]t[at]is Leonis A, et f[ormali]t[at]is Leonis B, nequit distingui ratione duplex illa formalitas. Antecedens probatur: potentia productiva effectus A, esset formaliter potentia productiva effectus B: ergo [...]. Antecedens probatur: eadem omnino virtus formaliter requiritur ad producendum effectum A, quae requiritur ad producendum effectum B tantum numero distinctum: ergo [...]. Antecedens probatur: bene valet: causa efficiens potest producere effectum A: ergo potest producere effectum B solo numero distinctum, et e contra, ergo bene valet causa efficiens potest producere effectum B:

ergo

q.d non producere effum A solum n.o distinctum: q.d dari illationem mutuam inter illorum potentiarum productivarum: q.a sunt eadem formaliter potentia, eligo entitatem indivisibilem in formalitate, cioè realem plurium.

7. Retornando argumentum: ad eius probationem nego ant., ad cuius probationem distinguo ant.: eadem omnino formalitate virtus requisitur ad producendum effum A, quae requisitur ad producendum effum B solo numero distinctum idem, virtus, quae praecise productiva esset effus A, esset omnino similis virtuti, quae praecise productiva esset effus B, concedo ant.: idem, eadem formalitate virtus requisitur ad producendum effum A, et effum B, quae requisitur praecise ad producendum effum A, id est ad producendum praecise effum B, nego ant.: itaque virtus, quae productiva sit, et effus A, et effus B perfectior erit entitate, quae praecise productiva sit effus A, quoniam supra illam virtutem adderet aliquam perfectionem, posse scilicet producere effum B, quis enim dubitet perfectiorem virtutem esse, quae plura potest, id est, solo numero distincta, quam quae praecise posset unum effum numero producere: ea propter virtus productiva effus A, et effus B perfectior esset, et intenso specie distincta a virtute, quae praecise productiva esset effus A, et a virtute, quae praecise productiva esset effus B.

8. Ad illud q.d subiungit de illatione mutua inter illos complexus, nego consequentiam: bene valet a productivo effus A, ad productivum effus B, et e contra, ex vi unius omitto ant.: ex vi formae, nego ant.: omitto, inquam, quoniam videri illa mutua illatio ex vi unius, opus est, quod unius productivum ita connectat cum altero, quod nequeant separari, neque divinitus, itaque si simplicis entitas, in qua una potentia sit, quin altera sit in eadem entitate per identitatem realem, id est, quod quidquid primum scilicet omittitur, ne connexio non obest, quominus aliqui possint non realem illi complexus. Nam deinde ... nam ut consequentia inferat opus est quod connexio sit ex vi formae, qualis dat inter ... et animal rationale, quae quidem illatio mutua formalis non reperitur inter illos complexus, neque enim praecise posita potentia productiva effus A ponitur formaliter, et immediate idem + via intellectus potentia productiva effus B et e contra.

+ potentia

9. Obiicies 3o: machinantur, qui separant ob studio solo n.o distinctam, Petrus et Paulus v.g. requirunt aliqui non realem duplex formalitas, quarum una sit separatio Petri, et altera separatio Pauli scilicet, quod si sit in diversis in complexus receptivo formae leonis A, et formae leonis B. Ant. probatur: si est actus separandi Petrum et Paulum ... patet per unam

cogne tamquam ad entitatem, quae praecise sit repraesentatio Petri, et per alteram cogne tamquam
comparetur ad entitatem, quae praecise sit repraesentatio Pauli, cui duplici repraesentationi aequivaleret,
adhuc tamen non comparatur ad entitates, quae differant specie inter se, aut ab actu repraesentante Petrum, et Paulum: ergo etc. Respondeo: actus repraesentans Petrum, et Paulum, est eiusdem
speciei cum actu repraesentante solum Petrum, et cum actu repraesentante solum Paulum; sicut et actus repraesentans solum Petrum eiusdem speciei est cum actu repraesentante solum Paulum: ergo in actu repraesentante
Petrum, et Paulum non datur foecunditas, seu aequivalentia sufficiens distinctioni rationis ratiocinatae.

10. Reparatio: negando antecedens: ad eius probationem
negatur etiam antecedens, quod nimirum falsum est ratione 2ae partis, falso quippe asserit, quod repraesentatio solius non
differat in specie a repraesentatione indivisibili realis Petri, et Pauli; quapropter licet repraesentatio
solius Petri, et repraesentatio solius Pauli comparationibus sint omnino similes, in essentiali omnino adhuc tamen
actus repraesentans Petrum, et Paulum, dissimilis est essentialiter repraesentationi solius Petri, et repraesentationi solius Pauli. Ratio est, quoniam perfectior est actus, qui clare cognoscit obiecta duo realiter distincta,
et duo, licet obiecta solo numero differant inter se, quam actus, qui solum clare cognoscit unum
ex illis; alioquin actus, qui simul, et clare repraesentaret infinita obiecta solum numero
inter se differentia, et infinita sunt, non esset perfectior quam ille actus, qui solum
clare cognosceret unum illorum obiectorum, quod quidem omnino absurdum est. Confirmatur: perfectio maior
arguit in intellectu ex eo, quod eliciat actum clare repraesentantem infinita obiecta, licet solum numero differentia
inter se, et infinita sunt, quam ex eo, quod eliciat actum solum repraesentantem clare unum obiectum illorum:
ergo quia primus actus, seu primus effectus, perfectior est actu 2o, seu effectu 2o: ergo similiter maior perfectio in intellectu arguit ex eo, quod eliciat actum, quo simul, et clare cognoscat obiecta duo, etiam solo
numero distincta inter se, et duo, quam ex eo, quod eliciat actum solum repraesentantem clare unum illorum
obiectorum: ergo quia primus actus, seu primus effectus perfectior est actu, seu effectu 2o.

11. Obiicies 4o: quod in entitate omnino simplici etiam
formaliter, hoc est in entitate, quae praecise ens esset divinum, posset multiplex formalitas ratione
ratiocinata multiplex, quod absurdum est. Respondeo: inferri ex doctrina nostra: non enim etiam illa entitas formaliter
omnino simplex comparari posset per unam cognitionem ad aliam entitatem, atque praecise esset entitas, et per
alteram cognitionem ad aliam entitatem, quae praecise esset ens, quibus aequivaleret illa entitas omnino
simplex etiam formaliter, quae comparatur: quod comparari posset ad duas entitates, licet solo numero
distincta, cui aequivaleret: sed hoc sufficit in doctrina nostra ad distinctionem rationis ratiocinatae: ergo etc.
Reparatio negando consequentiam; ad eius probationem concedo antecedens, et distinguo consequens: quod comparari posset ad entitates
duas

duq; sed solo num.o distq; itaq.e maior perfectio argueret in Entate, quq 9p[ar]ate, Ex eo q.d equivaleret utriq.3; quq si soly equivaleret alteri, nō cog: itaq.e n' maior perfectio argueret Ex eo q.d equivaleret utriq.3, quq si soly equivaleret alteri. concedo cog: itaq.e Lz n' obsit actuali distioni roīs roatz q.d actuy 9parentes, quq disquit ad Entatq duq solo num.o distq inter se, ut sa[tis] p[ate]t dictyq est, at [ue]ro id n' sufficit, quoniā opus est, q.d Entatq illq inter se solo num.o distq, n' solo num.o differant ab illa re, quq disquit: s.d etiā opus est, q.d specie differant ab illa re, quq disquit roē u, et, t maioris perfectionis reperit in illa re, quq disquit, Ex eo q. equivaleat utriq.3, quq si soly equivaleret illary alteri.

12 Deniq.e obiq: omnibq fuit ā nobis 1q.d sit impolis Entq, quq prisse receptiva esset fr[atr]q Leonis A, et n' receptiva fr[atr]q Leonis B et sic de reliquis: ergo q.d compry receptivy speciei Leonis, qui reperit in mē, quq de facto datq 9parat p[er] unū actū ad entat, quq prisse receptiva esset fr[atr]q Leonis A, et p[er] altery actū ad entat, quq prisse receptiva esset fr[atr]q Leonis B, 9parat ad entatq impoleq: ergo illis n' equivalet. Coā p[ro]p[ter]: q.d ē pole n' equivalet impoli, alioquin sicut de impoli diceret q. esset, et n' esset, ita diceret de compri receptivo speciei Leonis q. esset, et n' esset, id.d quidē oīo falsū est: q. autē equivaleat compry receptivy speciei Leonis illis entatibq ergo, quidquid diceret de illis Entatibq, diceret etiā de compri receptivo speciei Leonis. Resp.: 9cedendo ans, et cog. 1q. disquo u.o Ly roeq: ergo illis n' equivalet attento prisse positivo, q.d diceret Entatq Ludi: nō cog. attento etiā negativo, q.d diceret, 9cedo cog, neq.3 n' opus est, ut res, quq disquit equivaleat earo. quq sufficit ad fundy huiq distionis, q.d equivaleat Entati, cui 9parat attento etiā negativo, q. diceret.

13 Itaq.e ut compry receptivy speciei Leonis dicat equivalery illi Entati duplici, cui 9parat earoē, quq sufficit ad fundy huiq distionis, n' requirit, q. equivaleat Entati, quq prisse receptiva esset fr[atr]q Leonis B attento etiā negativo, sive Logō sive physico, q. diceret, neq.3 opus ē, q. sicut de illa Entate diceret q. prisse receptiva esset fr[atr]q Leonis A, dicat etiā de compri receptivo speciei Leonis, q.d prisse receptivy sit fr[atr]q Leonis A. Unde illa Entaq n' esset impolis attento prisse positivo, q.d diceret, idē n' esset impolis prisse quia receptiva esset fr[atr]q Leonis A, s.d quia tantū esset receptiva fr[atr]q Leonis A, et n' fr[atr]q Leonis B contra

q. sicut illa non diceret, quod esset et non esset, attento praecise positivo quod diceret, sed attento [illegible] negativo quod diceret, ergo u, d, t, q. non posset recipere sig. leonis B, et tamen posset recipere sig. leonis A; quod quidem omittimus.

14. Quamvis ad finem distinctionis huius sufficiat aequivalentia ista, qua ratione manet explicata, quia vestigio atque in adversariis ipsi quicunque possent hoc modo arctari, L, et nemo (quem videam) hac ratione arctet, forte quia nemo hucusque distinctionis rationis hac ratione usus fuerit: 1o: quia homo dicit etc. entitas secunda, et aequivalens duplici entitati, quarum una praecise sit a parte rei, et altera praecise sit rationis: sed de homine non dicit, quod sit praecise a parte rei, neque quod sit praecise rationis: quod ut homo aequivaleat illi duplici entitati, non opus est quod ei aequivaleat attento signo negativo, sive logico sive physico, quod diceret. 2o: In homine distinguitur ratione rationis includentis ab incluso duplex formalitas, quarum una est ens, et altera substantia: quod tunc comparatur homo per unum actum ad unum terminum, qui praecise ens esset, idem, praecise haberet posse exercere, et per alterum actum comparatur ad alterum terminum, seu entitatem, quae praecise substantia esset: quod quia homo entitas secunda est, et aequivalens tum entitati, quae praecise esset ens, tum entitati quae praecise substantia esset: quod comparatur homo satis ad unam entitatem imperfectam: Probo consequentiam: entitas quae praecise esset ens, itaque neque substantia esset, neque accidens, [illegible] imperfectus: quod etc. 3o probatur: ille terminus, u, d, t, posse exercere in ordine ad quem posset comparari homo per unum actum, qui quidem terminus a te dicitur connotatus, rogo, qua ratione connotatus est [illegible] hominis, neque enim est operatio ipsius hominis, neque terminus aliquis, quem transit et respiciat homo: quod non alia ratione terminus est huius comparationis, nisi quia homo entitas est secunda, et aequivalens illi connotato, neque sicut dicitur illa entitate, quae praecise esset ens, attento praecise positivo quod diceret, diceret quod posset exercere, ita de homine dicit, quod possit exercere. Cap. 4: quaenam inclusio admitti possit inter res metaphysicas.

Cap. 4.

Quaenam inclusio admitti possit inter res metaphysicas?

1. Suppono 1o: [illegible] saepius repetita, quod [illegible]

mat.

ma[illegible] nulla datur inclusio praecisiva ex parte obiecti inter formalitates seu entitates. Illo

impromptu: quoniam omnis obiectiva praecisio formalitatum repugnat in entitate reali

indistincta a parte rei, de quo satis in Logica. Solum igitur inquirimus, quomodo formalitates

seu res unius sint includentes, quomodo inclusae solum ratione nostra, et extra, cum sint tamen

in fecunditate et aequivalentia unius. Suppono 2°, quod sermo de in-

clusione formali ex viribus formalis includere formaliter claudat formalitatem inclusam, itaque

[illegible] metaphorice [illegible] metaphoricae a formalitate includente

ab inclusa [illegible] quare [illegible] sufficiat [illegible]

ab una formalitate in alteram, ea ratione [illegible] illatio, quae [illegible] seu mali[illegible]

[illegible] formali, seu via connexionis.

Illo huiusmodi [illegible] aliud est, quod unius connectatur es-

sentialiter cum altera, et aliud est, quod una realiter includat alteram; ad primum requiritur quod una

[illegible] per alteram, itaque una prius posita formaliter et immediate ponat alteram [illegible] con-

trarium oppositum [illegible] adeo [illegible] inter [illegible] quae connectuntur [illegible]

realiter connectitur cum Deo, cum tamen non [illegible] per ipsum Deum, [illegible] adeo realiter a Deo

distinguatur; ad secundum vero requiritur, quod includens [illegible] inclusum; hac ratione compositum substantiale

includit [illegible] requiritur, quod inclusum solum [illegible] realiter distinguatur ab

includente; quod similiter dicendum est de formalitatibus ratione nostra [illegible] aliud esse,

quod una formalitas connectatur essentialiter cum altera, et aliud esse, quod una formalitas includat

alteram; ad primum non requiritur quod una formalitas [illegible] per alteram, satis [illegible] sit talis, sit

una formalitas, quae impossibilis sit poni a parte rei, quin realiter ponat alteram sub eadem [illegible]

[illegible] in eadem entitate; ad 2um vero exigitur quod prius posita formalitate includente

formaliter et immediate ponat alteram, idest via connexionis, inquantum hypotesi [illegible]

plicatoria ex parte [illegible] sicut prius posita formaliter [illegible] formaliter et immediate ponit

vivens, itaque hypotesis, quae supponat [illegible] prius [illegible] formalitatem includentem, quin po-

nat inclusam, [illegible] implicet ex parte [illegible]

3. [illegible] inclusio, et connexio formalitatum

sensum exerceat inter indistincta per formalitates obiective praecisas, necesse est ea [illegible] ex [illegible] seu

entitatibus, quibus aequivalet res, quae distinguitur, et adaequate comparatur. Itaque tunc una

formalitas dicitur includere [illegible] alterum formaliter inclusum, quod [illegible] res quae distinguitur comparatur ad

entitates, quatenus una claudit aequivalenter alteram, idest, [illegible] claudat formaliter

eadem

tua praem num°, at v° dicit in suo compto 2 mutuo, q. q. perfectionis, altera

diceret, et addit aliquid aliud perfectionis, ideo n. aial, dicit fr̃alitr includens sensibile in Hoē, quia l̃ntrq; qui prisse aia l. esset cui Ho q. valet, et 2o

rat° diceret in suo compto 2 mutuo, q. q. diceret de illa l̃a [illegible] quæ prisse

sensibilis esset, et adderet aliquid aliud, itaq. bene valeat via 2stionis, et ex

vi frẽ a signato prisso, et fralisso fralitatis includentis in quacunq; sensat. ideq;

verses, et in quacunq; 3 hypotesi, et si q. impoli in tamen implicatoria, ergo prais:

hac roē bene valet: ē aial: q. ē vivens: n. aut econtra. Arv. q. si una fra-

litas solū 2necteret q. altera, n. aut illā fraliter includeret, colligeret ex eo q.

res, quæ cuiquam 2pareret ad entitatem, quarum una eo ipso q. existeret, et peteret

identitatem q. altera, itaq. impolis esset, quia n. identitaret q. altera.

4: Ex dictis colligit 2o: q. n. sufficit, ut una

fralitas includat alteram, q. ab una detur illatio qualiscunq; ad alteram, quia n. su-

fficit de illatio mali, quæ quidem daretur inter illas fralitates, quæ solū 2necterent

inter se, et quarum neutra includeret alteram. Iō ē, quia bene stat q. ab una

fralitate valeat bene ad alteram ex vi, propterea q. prisse 2nectat q. altera,

quin tamen 2tiuat q. altera, q. videre ē in fralitate entis, a qua bene valet ex

vi mei: ē ens: q. ē substa, l. accidens; neq. 2. n. polis ē entitas, quæ prisse sit

ens, n. aut substa, neq. accidens: et eo quomodo ens infert subm, l. accidens,

quin tamen ens includat fralitr substam, neq. accidens. Ut aut una fralitas inclu-

dat alteram opus ē, q. ab una valeat ex vi frē ad alteram, quā roē supra ostensum ē.

Unde 2o colliges eos, qui nomen inclusio inter fralitates usurpant pro quacunq;

illatione mali, ita quæ detur inter illas, abuti noīe inclusionis, neq. discernere

inter merum 2nexum, et inclusionem, utraq; 3 repraesentare n. explicare.

3o colligit, q. mutua 2nexio int. fralitates

n. implicat tr̃os, quia n. implicat tr̃os, q. duo compta ita 2nectant ad invicem inter se,

q. nullum illorum possit reperiri in entitate a liq. fraliter separatum ab altero, q. quidem

fieri posset, etiā si neutr. includeret fralitr alterum. 4o colligit, n. implicare tr̃os, q. &

duo compta 2nectant int. se mutuo, ut solum unum claudat fralitr alterum, n. aut ē

2a: hoc manifestum ē exemplo superius allato, compti quippe entis, et subsis, l.

accidentis ita 2nectunt int. se, ut neq. ens possit esse realiter separatum a subto

Et

Et accidens, neque subiecto, neque accidens realiter separari ab ente, actu inde subiecto. Et ex his actionis formalitatis claudunt comprehensibilitatem, quae primo constituunt: quod eius dici inexistentia mutua, et inclusio non mutuo non implicant terminos:

6. 5° colligit terminos implicare mutuam inclusionem formalitatis, nisi quaedam ponatur denominatione ablata quo vocabulo inclusionis, quod quia ad sui comprehensionem stat praeinclusione formaliquatenus manifeste explicatur, eorum quod implicat terminos, quod duae formalitates inter se sint ad invicem includentes, et inclusae. Probatur: utraque formalitas mutuo essent includentes, et inclusae, oporteret, quod ex eo quod distinguitur, requireret adaequatas duas, quibus aequivaleret, quarum alterutra prius posita formaliter, et immediate requireret quidquid altera diceret in suo comprehensivo, et insuper poneret aliquid aliud, quod altera non dicit in suo comprehensivo: non implicat terminos; quod et inclusio mutua implicat terminos. Maior constat, nam quod una res aequivalenter includat, quidquid alia diceret in suo comprehensivo, et quod de includente dicatur, quod esset de inclusa, et insuper aliquid aliud, quod dici nequeat de inclusa. Minor probatur: hoc ipso, quod una illarum entitatum diceret in suo comprehensivo aliquid, quod non posset dici de altera, haec 2ª non diceret in suo comprehensivo quidquid diceret illa 1ª, et eo ipso non clauderet aequivalenter 1ª, 5° ex alio capite supponitur, quod et hic 2ª claudat 1ª: quod 2ª clauderet, et non clauderet: quod implicat, quod alterutra sit includens, et inclusa non alterna [illegible]

7. Assignat collectis praenotatis [illegible] et resolutio quaestionis: Resp. 1°: formalitas receptivae speciei leonis non claudit formalitatem receptivae speciei equi, neque e contra, et sic de reliquis receptivis cuiusque speciei formarum substantialium, quas potest recipere materia haec, quae de facto existit. Probatur: non prius posito receptivo speciei leonis, formaliter, et immediate ponitur receptivum speciei equi, neque prius posito receptivo speciei equi, formaliter, et immediate ponitur receptivum speciei leonis: quod neutrum comprehensive receptivum alterius constituit: quod a neutro valet consequentia formaliter ad alterum: quod neutrum comprehensive, seu neutra formalitas claudit alteram. Resp. 2°: formalitas receptivae, seu comprehensive receptivum speciei leonis, non connectitur ordinario cum formaliter receptivo speciei equi, neque e contra, et sic de reliquis receptivis speciei cuiusque formarum substantialium. Probatur: posse materia quae prius receptiva sit speciei leonis non [illegible] equi, et posse materia quae prius receptiva dicit speciei leonis, non autem equi, quod eiusdem

comprehensivi

compto receptivi possunt realiter separari: q. neuter compty connectit ordinario cum altero, unde assumitur ratio a fortiori in responsione, ubi notatur hic sermonem non esse de connexione pro identitate reali, qua est in tali receptivo speciei leonis cum tali receptivo speciei equi; certum est quippe, quod in materia existenti sub lunari saltem, idem sit realiter tale receptivum speciei leonis cum tali receptivo speciei equi, et tamen compty receptivi tales realiter nequeunt separari: Solum igitur nomine q. compty receptivum unius speciei secundum se sumptum non ordinario connectitur cum receptivo alterius speciei, ita q. in entitate nulla possit reperiri possint realiter separari.

8. Reo 3°: Realitas receptiva, seu compty receptivum dispositionis ultimae ad formam substantialem non includit, seu connectit receptivum ipsius formae, et tale, sicut neque e contra. Pr: non prius posito receptivo dispositionis ultimae, realiter et immate poni receptivum ipsius formae, neque e contra: q. neuter compty connectit alterum: q. a neutro valet exuisse ad alterum: q. neutrum includens rursum alterius: 4° reo: Realitas receptiva dispositionis ultimae non ordinario connectitur cum receptivo ipsius formae, aut e contra. Ploe, quia talis est ratio receptivae dispositionis ultimae, non autem ipsius formae, et e contra ipsius est ratio receptiva formae, non autem receptivo dispositionis ultimae ad ipsam formam: neque enim ulla est implicatio in eo, q. isti compty receptivi realiter separentur a Deo in diversis entitatibus, neque implicatio ulla est in eo, q. ultima dispositio ad formam ponatur a Deo, quin ponatur ipsa forma, et e contra: q. non ordinario connectuntur illi compty, idest, ita q. nec divinitus realiter separari possint: Unde sumitur ratio a fortiori 3 responsionis. 5° reo: compty receptivum dispositionis ultimae non ita connectitur ex natura rei cum receptivo ipsius formae, q. aliqua violentia inferatur immate ipsis compty, ex eo q. separantur realiter ponantur. Pr: Sit ultima dispositio ad formam posita in recyna sine forma, violentiam pateretur et e contra, ma 1° nulla violentia immate pateret existitisse, q. recipiat ultimam dispositionem ad formam, non autem ipsam formam, posset quippe fieri, q. sit cum ipsa ultima dispositione ad formam illius recipere aliam formam, et tamen in statu naturali esset minime violento.

9. 6° reo: compty receptivum formae unius speciei non includit realiter compty receptivum alterius formae speciei diversae, neque e contra, verbi gratia realitas receptiva formae leonis A, non includit realitatem receptivam formae leonis B, neque e contra. Ploe: quia non prius posita realitate receptiva formae leonis A, realiter [illegible]

etiam male [illegible] formaliter receptiva formalitatis Leonis B; neque 3º: quod neutra formalitas per alteram constituitur: quod a neutra valet ex vi formalitatis ad alteram: quod neutra includat formaliter alteram. 7º, et a fortiori reddo: receptivum formalitatis Leonis A, et receptivum formalitatis Leonis B, non se includunt adinvicem. Probo consequentiam. Implicat enim inclusio formalis mutua, et aeque rigorosa inter duo: quod est. Antecedens satis constat ex superioribus notatis et presuppositis.

10 Dices: bene valet ista est receptiva formalitatis Leonis A: quod receptiva est formalitatis Leonis B, et e contra: quod datur illatio mutua inter eiusdem compositis receptivos: quod se includunt adinvicem. Reddo 2º: distinguendo antecedens: bene valet ex vi [illegible]: nego antecedens: bene valet ex vi materiae: omitto antecedens: similiter distinguendo est consequens, et neganda ultima consequentia: propterea quod manifestum est ex dictis supra necessarium esse illationem formalem mutuam inter duo, ut se adinvicem includant. Atque sufficientia esse illationem mutuam qualescunque materiae [illegible]: reddo 2º, et omitto, quod licet detur illatio mutua, et aeque formalis inter illos compositos, adhuc nego consequentiam; neque enim bene valet: datur illatio mutua formalis inter duo: quod se adinvicem includunt; quinimmo bene valet ex vi formae ad oppositum consequentis: quod non se adinvicem includunt, quod ita probo: bene valet: datur illatio mutua ex vi formae, seu illatio proprie logica inter A: quod A et B sunt adinvicem convertibilia logice: quod et equivalentia logice: quod A est tantum B et e contra: quod neque A includit formaliter B, neque B includit formaliter A propria inclusione, quoniam ad istam omnino requiritur, quod non unumquodque extremum dicat id formaliter, quod alterum, sed unum saltem dicat quidquid alterum dicit, et aliquid aliud, quod non dicat alterum. Confirmatur: ideo homo et animal rationale sunt inter se identice formaliter, et extrema omnino equivalentia logice, ita quod neutrum extremum dicat essentialiter aliquid, quod non dicat alterum, quia bene valet ex vi formae: est homo: quod est animal rationale, et e contra: est animal rationale: quod est homo: quod est, et omittamus dari mutuam illationem formalem et aeque inter illos compositos receptivos, adhuc tamen non infert, quod se adinvicem[+] [+ includant], quoniam licet ad inclusionem requiratur illatio formalis, et materialis non sufficiat, nihilominus non sufficit illatio formalis qualiscunque: sed illa, quae datur inter totum saltem metaphysicum, et partem saltem metaphysicam: unde constat non implicare mutuam illationem formalem aliquam, tamen implicat tamen mutua inclusio formalis et aeque rigorosa.

11 Denique reddo: formalitas receptiva speciei

Leonis

Leonis formalit. includit compl. seu formalitas receptiva formae Leonis A, et formae Leonis B, et sic de omnibus divisive sumptis, non vero de omnibus collective sumptis; et non est formalitas receptiva formae Leonis A includit formalit. formalitas receptio. que pure Leonis, et sic de omnibus tam divisive, tam collective sumptis: quae quidem formalitates neque divisive sumptae, neque collective sumptae includunt complet. receptivum speciei Leonis: quod formalitas receptiva speciei Leonis neque includat formalitatem receptivam Leonum singularium divisim, puta receptivum Leonis A, et receptivum Leonis B, et sic de reliquis, sunt plures formalitates, quae realiter interse distinguuntur, ut supra diximus: quod receptivum speciei Leonis celsius metaphysicaliter includeret receptivum Leonis A, et receptivum Leonis B, et caetera divisim, tamquam suis partibus methaphysicis, a quibus singulis divisive sumptis distinguitur distinctione realis includentis ab incluso. Quod autem complet. receptivum speciei Leonis non includat formaliter complet. omnes receptivos singulares Leonum collective sumptos, patet, quia ipsi collective sumpti sunt idem formaliter, atque complet. receptivum speciei Leonis, et est ita quod nulla distinctio realis intercedere possit, sicut intercedere nequit inter Deos, et animal rationale. Concludit tandem quod dicendum de complet. receptivo formae substantialis et accidentalis includente tum complet. receptivum substantialis, et tum complet. receptivum accidentalis divisive, et aliter de complet. receptivo diversis speciebus formarum tum cuiuslibet receptivi specialis alicuius. Disp. 8.ª Utrum materia possit existere sine omni forma substantiali. cap. 1. disputationis resolutio.

Disp.º 8.ª

Utrum materia possit existere sine omni forma substantiali.

Cap. 1.

Disputationis resolutio.

1. Disputationi praesenti clarius satisfiet si per partes procedatur. Rogari in primis potest: an materia sit possibilis quae possit saltem de Divina potentia existere sine omni forma substantiali. Respondetur affirmative, quod salvo complet. substantialis receptivum formae substantialis, et talis quae Divina potentia conservari possit sine omni forma substantiali. et idem est in cadentia entis realis, nulla ratione repugnantia, aut implicatio involvunt: quod possibile est ens aliquid, quod sit substantialis receptivum formae substantialis, ferme talibus

passim

possit [illegible] sine omi [illegible] subtali [illegible] adhuc ma[illegible]
possit sine omni [illegible] substa Dr. Ideoq. [illegible] an posse sit, quod aliquis modo saltem
solis naliter esse possit sine omi [illegible] substali. Prius quam vero ampliu[illegible] oportet explicare
varias acceptiones huius vocis nale.

2. Itaq. nale accipitur pro eo quod opponitur violento, idest pro eo quod est gratum et consonum alicuius rei, quapropter ea essentia rei debita, quae ipsa petit ad sui conservationem, dicuntur ipsi natura, et his contraria dicuntur violenta: hac ratione dicitur frigiditas nalis aquae, intensus vero calor dicitur aquae violentus; similiter impetus, quo lapis deorsum petit, dicitur nalis lapidi, sed [illegible] impetus, quo sursum iacitur, dicitur lapidi violentus. 2.o nale sumitur pro eo quod opponitur supernali, at vero supernale multipliciter accipitur: 1.o accipitur pro supernali ab intrinseco tali, quod a nonnullis vocatur [illegible]. 2.o pro supernali solum quoad modum, hoc est ab extrinseco tali. Deinde supernale ab intrinseco subdividitur in supernale in perfectione, et supnale in entitate. Rursus supernale in perfectione alius potest dici supernale simpliciter, et est illa entitas, quae in perfectione superet omnia creata, et creabilia; hac ratione solus Deus optimus maximus est supernale, nulla quippe determinata creatura designari potest ita perfecta, quod alia non sit possibilis perfectior; deinde repugnat determinata creatura simpliciter supernalis in perfectione. Supernale in perfectione secundum quid est illud, quod non omnia creata existentia superet in perfectione intra, et hac ratione possibile est entia supernalia.

3. Supernale in entitate dividitur pro eo in supernale simpliciter in entitate, et supernale secundum quid in entitate: supernale simpliciter in entitate est illud ex [illegible] ab intrinseco tale quod a nullo agente creato, neque creabili, sed a solo Deo potest produci; hoc est, quod in nullius agentis creati, aut creabilis virtute saltem adaequate continetur, sed solum in virtute activa Dei; in hoc sensu gratia sanctificans dicitur a theologis entitas intra supernalis simpliciter in entitate, et tamen non excedat perfectionem creaturarum [illegible] existentium, sed potius ab ipsarum multis excedatur; supernale ab intrinseco in entitate secundum quid est illud, quod exigentia nullius creati secundum virtutem adaequate continetur, quod [illegible] repugnat esse [illegible].

Supernale

4. ... supernale ab extra, sive quoad modum, & illud quod poni in rerum natura, sit praeter leges a Deo statutas pro rerum ordine aliquo exteriorum producendarum, licet quod tamen generetur, quod ab intra non sit supernale, neque imperfectione, neque in causalitate: hac ratione si causa creata de facto reproduceret eundem effectum numero, talis effectus iterum productus, qua actio, esset supernalis quoad modum. Ubi nota quod omnes actiones quae ab intra sit supernalis, fortius in perfectione secundum quid, vel in causalitate, etiam simpliciter potest dici naturalis quoad modum, idest, ab extra naturalis, propterea quod eiusdem entitas poni de facto in rerum natura non sit praeter leges longe statutas pro rerum ordine praesenti, scilicet ipsas species, quae de facto producuntur de facto per creationem essent ab intra supernales in causalitate, etiam simpliciter, adhuc tamen earum productio diceretur naturalis quoad modum, quia Deus in illis creandis operatur per leges ab ipso statutas pro rebus producendarum ordine praesenti.

5. Denique naturale potest accipi prout opponitur miraculoso, ac deinde miraculo: seu miraculum esse potest in duplici differentia. Primo potest aliquid esse miraculum, & ipsius productio dici miraculum, quia eius productio superat omnem vim agentis naturalis, vel saltem excedit creati, in cuius virtute minime adaequate obtinet, & insuper illa poni in rerum natura sit praeter leges statutas pro rerum ordine praesenti. Secundo potest aliquid dici miraculum, praecise quia illud productum de facto sit praeter leges statutas pro rerum ordine praesenti, licet ab intra sit entitas naturalis, et actio naturalis, etiam in causalitate secundum quid, idest: Et de facto detur adaequata virtus productiva in creatura existente ad istarum rerum producendarum. Ea propter diceretur miraculum reproductio eiusdem effectus numero, ut, mortui resurrectio: unde ad completum miraculi rationem requiritur, quod sit praeter leges statutas pro rebus producendarum ordine praesenti, & ad hoc requiritur, quod rei productio sit ab intra supernalis, neque in causalitate secundum quid sufficit non si supernalis sit quoad modum. Quae propter creatio Angeli non dicitur miraculosa, etiam si supponatur nullam creaturam existere, quae possit creare Angelum. Bene tamen dicendum est ingenium miraculi in mirandis esse excellentius......

6. Quibus explanatis redeat sermo, unde orsus dixi: si esset possibile materiam seu saltem aliquam poni naturaliter sine omni forma substantiali, duplici modo

posset

posset accidere. Primo itaque materia prima produceret, et conservaret sine omni forma substantiali. 2° itaque Deus produceret sub una tantum forma substantiali spoliaretque illa naturaliter, quin aliam formam illa denuo induceret in eandem materiam. Nego igitur 1°: non est possibile, quod aliqua materia prima ponatur naturaliter sine omni forma substantiali, neque primo, neque 2° modo: si sumatur naturaliter prout opponitur violento. Probatur 1°: quaecunque materia possibilis est optissime, quod materia prima sit, talis est, ut ipsi debeat aliqua forma substantialis, tamquam sui perfectio, et quam melius se habeat, quam sine ipsa: quod est optissime, quod materia prima esset, et sine omni forma substantiali conservaretur in statu violento: quod non naturaliter, prout opponitur violento.

7. Nego 2°: possibile est, quod primo modo ponatur materia prima aliqua sine omni forma substantiali naturaliter, prout opponitur supernaturali in quocunque supernaturalitatis sensu supra designato. Probatur 1°: possibile est, quod ponatur materia prima illo modo, quod solus existat agens creans, potensque illam creare, et conservare sine omni forma substantiali, etenim est possibile, quod sit aliquis rerum ordo, in quo sit lex, legesque statutae pro illo rerum decurrendarum ordine, quod materia prima tali modo ponatur, et conservetur, scilicet tunc sua productio, scilicet tunc productio, et conservatio ejus sine omni forma substantiali, neque supernaturalis esset simpliciter, neque secundum quid in perfectione, neque supernaturalis in causalitate simpliciter, aut secundum quid, neque supernaturalis quoad modum, consequenter neque miraculosa: quod est possibile quod aliqua materia prima ponatur primo modo sine omni forma substantiali omnino naturaliter, prout opponitur supernaturali, in quocunque sensu supernaturalitatis assignato.

8. Dico 3°: possibile est, quod aliqua materia prima secundo modo ponatur sine omni forma substantiali omnino naturaliter, prout opponitur supernaturali etiam in quocunque supernaturalitatis sensu assignato. Probatur 1°: possibilis est aliquis rerum ordo, in quo posita materia aliqua cum una tantum forma substantiali, sic existat agens creans, potensque illam conservare sine omni forma substantiali, sic quod possit expellere illam formam a materia prima, quin aliam inducat in eandem materiam, et quod ipse illam expellat, quin inducat aliam, neque aliquod agens neque causa sit, et talis rerum ordo sit, in quo sit lex, leges constitutae pro illo rerum serie, et quod materia existat quandoque sine omni forma substantiali, ergo agens illud existat, ea quod ex se operetur quidquid potest, quantum est ex se, operari: scilicet tunc, in ejus conservatione sine omni forma substantiali, neque actione illius agentis, neque expulsione formae qualis

dicta

dicta est, qui naliam inducat ab ipso agente facta in illo rerum ordine possibili, erunt supernalia in aliquo sensu supernalitatis superius designato: quod est possibile quod in aliquo rerum ordine ponatur tali modo materia sine omni forma substantiali connaturaliter, prout opponitur supernaturali, esse in quocunque supernaturalitatis sensu supra designato.

9. ... Confirmatur: nulla implicatio est in illis omnibus, quae dicunt esse possibilia: quod concedenda sunt divinae omnipotentiae. Ad hoc respondetur: non sequitur dictas esse, nam si est in agente creato, quod posset virtute sua creare aliquid, ceterum in hoc nulla est prorsus implicatio, quia quod agens sit creatura, et in illo detur di[illegible] virtus, non sequitur non fore creaturam, neque enim tantae perfectionis est illa virtus quae simpliciter repugnet statui creato, quominus adhuc creatura foret finitae perfectionis, et sic de potentia Dei: secundum est ipsius, ac illud esse possibile de potentia Dei, si prius agentis est.

10. 3º rogari potest an hoc materia semper existens possit a Deo de facto conservari sine omni forma substantiali? Respondeo affirmative, quod id non implicat contradictionem, neque enim materia est tantum modalis, quae existat in aliquo modali, quod actu esse eat ipsius: quod separari potest divinitus ab omni forma, et sine forma omni conservari. 4º rogari potest an hoc de facto naturaliter contingere possit. Respondeo 1º, id non posse de facto contingere naturaliter, prout naturaliter opponitur violento. Probatur, quia supra tetigimus, quia hoc prius est quod materia sit, et sine omni forma substantiali, fiat tunc violentum, materia est posita quod materia existat absque perfectione sibi debita, et quae expetit ad sui conservationem, et ornatum: quod ideo prius est posita in statu violento: ideo prius est posita materia, ita quod non existat naliter sine omni forma substantiali, prout opponitur naturaliter violento. Respondeo 2º: id non posse de facto contingere naturaliter, prout naturaliter opponitur supernaturali ex hoc sive quoad modum. Probatur: hoc prius est quod materia existat sine omni forma substantiali de facto in hoc rerum ordine viderit, praeter leges statutas a Deo producendarum ordine praesenti: quod videtur supernaturale quoad modum, et [illegible] miraculosum in hoc sensu et genere miraculi supra declarato.

11. Respondeo 3º: an id de facto contingere possit naliter, prout supernaliter opponitur supernaturali ab intrinseca qualitate. Sed secundum quid: hoc est [illegible] dubium. Probatur 2º: an de facto existat agens creatum, quod habeat virtutem sufficientem, quantum est ex se, ad expellendam formam a subiecto, quin aliam inducat,

et

ergo in ca. est, nec alia forma inducatur ab alio agente, quia v. d., et nullas dispositiones inducat sufficientes ad aliquas formas substantiales à Deo aliter producendas, neque relinquat in materia dispositiones ullas sufficientes; et de hoc erat dubium; ergo etc. Ans. prob.: nullus sunt rationes sufficientes hominis ad id affirmandum neque ad id negandum; ergo illud est nobis omnino dubium. Ans. prob.: si quae sunt hominis ad illud negandum maxime quia illud nunquam de facto fieri videmus; sed hoc provenire potest ex divino decreto ita decernente in hoc rerum ordine; ergo nullus sunt rationes hominis ad negandum ex parte virtutis creatae eiusdem potentiae absolute consideratae, neque sunt hominis rationes sufficientes ad affirmandum ex parte virtutis creatae eiusdem potentiae; ergo nullus sunt rationes sufficientes hominis, neque ad id illud affirmandum, neque ad illud negandum. Denique an agens creatum possit quantum est ex se conservare materiam sine omni forma substantiali, id est non est nobis omnino dubium; neque enim hominis sufficientes sunt rationes ad affirmandum neque ad negandum, et nam quod de facto nullus agens creatus id praestet insufficiens est, et rationes insufficientes; neque enim comprehendere possumus naturam cuiuslibet entis, ut sciamus id de eo, quod possit, et aliunde scimus non repugnare creatum agens quod habeat eiusdem virtutem, de qua dubitamus, an de facto in agente aliquo creato.

Cap. 2 solvitur argumenta.

Cap. 2um.
Solvuntur arguta.

1 Obiicies 1°: materia 1a exit per exigentiam; ergo neque divinitus existere potest sine omni forma. Patet consequentia, quia implicat rem existere, quin talis qua exigit existat. Neo. fale: negando ant., et illa, quae dicta manent in superioribus. Obiicies 2°: si materia 1a existeret sine omni forma, esset sub genere corporis, et in nulla specie corporis: hoc implicat; ergo et illud unde infertur; ergo materia neque divinitus existere potest sine omni forma: maior prob.: materia sine omni forma existens ad huc non esset spiritus; ergo corpus in aliquo genere: deinde materia nullius speciei haberet, nam tota species mutatur, forma substantialis est; ergo etc. Ret. negando maiorem: ad eius probationem, concedo ant., et disting. conseq.: ergo esset corpus in aliquo specie corporis;

ide in alio spe designata pro nomen corporis: concedo ergo in aliqua specie, que con[illegible] vox cos perfecte univoca corpori, no supposito [illegible] de eiusdem [illegible] corporis perfecte univoco. Ad illud quod subiicit, distinguo ppm illa: fra substantialis, est fra species m̃e, sumpto vocabulo species, pro re [illegible] seu pulchritudine: concedo ppm, sumpto pro specie loga: nego ppm. Itaque mã 1a exig. [illegible] sub fra substantiali independenter ab illa [illegible] ipsius m̃e hᵗ esse sub aliqua specie, [illegible] inesse [illegible] [illegible]. Ergo igitur a Phil. et [illegible] dicit mã 1a esse sine specie, nomen speciei sumit pro [illegible] fra seu pulchritudine [illegible] mã 1a esse quid informe, indecorum [illegible]. Et eiusdem log[illegible] modus aliquos ans [illegible] Thomistis [illegible] ad asserendum mã 1a esse sine omni specie, loga [illegible].

2. Obiec. 3o: mã 1a pendet a fra, tamquam a caã frali: ergo nequit divinitus [illegible] sine omni fra substantiali. [illegible] nequit supplere deff. caã fralis, si ponerent mã 1a sine omni fra substa[illegible], Deus suppleret deffectum caã fralis, [illegible] prestaret munus caã fralis: ergo Deus nequit ponere mã 1a sine omni fra substantiali. [illegible] distinguendo ans: mã 1a pendet a fra, tamquam a caã frali [illegible] [illegible] tamquam a caã frali [illegible] [illegible], [illegible] ans, [illegible] Et. m̃ Deus nequeat supplere deff. caã fralis, ita [illegible] [illegible] caã fralis, neque possit supplere eff. caã fralis [illegible] in [illegible], poe tamen supplere dependentiam, qua [illegible] mã 1a a caã frali [illegible] [illegible] supplet actionem [illegible] robustam, que possit conservare mã 1a sine caã frali, a qua pendet, ide, quam petit, ut natiter [illegible] conservet, [illegible] si supponat opus esse actione robustiori ad conservandum mã 1a sine omni fra substantiali, quam ad conservandum ipsam mã 1a sub fra substantiali.

ordo [illegible]

3. Obiec. 4o: [illegible] antecedit [illegible] ordine [illegible]: [illegible] fra pertinet ad ordinem esse: ergo metaphysice necessie [illegible] fras substantiales, sequi mã 1a [illegible] in ordine esse. [illegible] ans [illegible] suppositione falsa, in [illegible] supponit fra substantialis esse [illegible] mẽ [illegible], quod [illegible] falsum est, ut ex dictis [illegible], nihilominus omitto maiorem, et distinguo minorem: fra pertinet ad esse m̃e, [illegible]:

[illegible] pertinet

fra pertinet ad eius opositi: credo minimus: Maioris inquam committi, quem ipsi prepuntur non examinamus, quia non scheat rei extra mordine ad ... in ... hoc non pendet ab eo: essentia rei disquat ab extra liusdem rei non tamen ... non disque at ... nihil inferrens.

4 Obijes 5° esse accidentale dicit esse aliter aliqua fra: ergo esse substale dicit esse aliter aliqua fra, non accidentalis; ergo substans. Antus hoc tamen probare nihil ... nihil probat, quippe fra nobili arguendo pro ... esse ... Deus ipsius exercere non posse sine ea fra substantiali, in substantia omnis est esse substale: esse substale ... dicit esse aliter aliqua fra substantialis: ergo substantia ... dicit esse aliter aliqua fra substantialis. Quomodo ... Et ratio: ... discrimini in promptu est, quia esse est accidentale est accidens ... petit inferrere ... : ... seipso ... ipso ... fra ... at vero substantia ... in suo ... esse ... ma ... seipsa esse aliter est substantia et tamen seipsa non fra ... in suis substantia in sua forma dicit esse aliter ita necessitas ... fra ne queat exercere, ne ... divinitus.

5 Supersunt adhuc arcta quibus intendit ... si de facto hec ma exercere ... sine ea fra substantiali, non erit naliter, proviso per ... supernatis ... saltim qualitate ... ... non sequi ... substale ab intrinseco in qualitate, saltim secundum quid. Obijcit 6°: Nunquam accidit ... agens aliquod creatum ... demittet ... fra substantiali, quin aliqua ... induceret ... : ergo nullum agens creatum ... virtutem habet sufficientem ad expellendam fram substantialem ... ma, quin alia ... inducat. Similiter nunquam agens aliquod creatum produxit ... aliquem per creationem: ergo nulla virtus data in agente creato ... exercendi ad creandum. ... concedendo ... et negando ... similiter ... ad ... ... concedendo ... et negando ... Ante ... quia non bene valet: ... natura hec nullum ... produxit ... : ergo non habet virtutem producendi ... Nam ... divinitus ... ... non producat, quin ... posse ... ... Quis non neget Angelum posse movere ... ab ... in ortum, et tamen nunquam movit.

6. Obijes 7° ma ... est nalis in complexa: ergo

Chequit

requirere naliter sine sua forma substali. Resp. conc. esse verum, sed quia nullus aliter bene valeret: ad realiter entis naliter incompleta: q. requiritur naliter ab eo mā 1ª: creaturi verum, et vero falsum: quia ea nulla e. Demique dices: mā sa naliter petit esse sub forma substali: q. requirit esse naliter ab eo forma substali. Resp. concedendo añt, et distinguendo coñs: quod requirit esse naliter ab eo forma, prout nalis opponitur violento: concedo coñs, prout opponitur supernali entitative, et ab intrinseco: nego coñs: quia ex isto ant. solum infert, q. mā 1ª n. posit exere sine sua forma in statu sibi connaturali, et n. violento.

Dispº 9ª de proprietatibus mē 1ª, quæ supersunt. Cap. 1. de mē 1ª appetitu ad formas substales.

Dispº 9ª

De proprietatibus mē 1ª, quæ supersunt.

Cap. 1.

De mē 1ª appetitu ad formas substales.

1. Appetitus coiter dividitur in appetitum elicitum et appetitum innatum: primus e appetitus proprie loquendo, 2us autem solum p metaphoram dicitur talis. Appetitus elicitus e actus vitalis creaturæ quo tendit in obm sibi propositum ut bonum per actum eius vitalis por perceptivæ: hac roe vitalis actus, quo vol. ap tendit in obm sibi propositum ut bonum per actum suum, dicitur appetitus elicitus, qui quidem, si bonum ut præsens proponatur, et possessum, dicitur gaudium, et fruitio, si proponatur ut absens dicitur desiderium, et hoc duplex e, aliud efficax, et vehemens, et ex vi cuius dicitur volas de rari ad ponendum q. q. nāria esse cognatum, et in sua potestate, ad consecutionem rei optatæ; aliud dicitur inefficax, et appellatur simplex complacentia, ex vi cuius n. dicitur volas deterri car. e, qua perit desiderium efficax. Hec sufficiat ex con sentia prælibasse ad rē præsentem.

2. Hec oia traducunt coiter p metaphoram ad appetitum innatum: appetitus innatus dicitur de rebus insensibilibus, et coiter sic definitur: e ipsa rei nā, ut poens recipere formam sibi connaturaliter debitam. Unde appetitus innatus duo explicat, unum in recto, alterum in obliquo, q. in recto explicat, e nā rei, ut potens recipere, q. in obliquo e forma, quæ talis sit, quæ naturaliter debeat ipsi poti: quā propter

appetitus

appetitus innatus in ratione talis dicitur per duo, unus intus ipsi rei, qui appetitus dicitur, ut, ipsa potentia receptiva; alter vero extr... a forma talis, quae naturaliter debita sit. Plurimum exemplare oportet, quid significet nomine formae naturaliter debitae, quae sic explico: forma naturaliter debita potentiae, ea est, quae si potentia recipiat ea ratione, quia potest recipere, potentia eiusdem conservetur sufficienter in statu sibi naturali, ex eo quod illas recipiat; quapropter aqua non dicitur appetere calorem intensum, quamvis licet possit recipere calorem intensum, calor intensus non est forma aquae debita, neque l.n. aqua ex eo quod recipiat calorem intensum conservetur in statu sibi naturali: quin potius in violento conservetur; neque paries dicitur appetere albedinem, quia licet possit albedinem recipere, non ex eo quod recipiat illam paries conservetur in statu sibi naturali, licet tamen non conservetur in violento.

3. Forma igitur naturaliter debita potentiae, oportet explet ut ?andbi, non variabili..., id est forma, quasi privet potentia erit in statu violento. Probatur: quia si hac ratione est forma debita explet, nulla forma determinata erit debita potentiae, si hec plures formas solum successive recipere possit, ut materia prima non appeteret formam leonis, neque appeteret formam equi, neque ulla forma determinata talis erit, qua appetat materia prima. Ergo falsa erit hec copulativa: materia prima appetit formam leonis, et appetit formam equi, etc. Probatur consequentia: quaelibet cathegorica contenta in illa copulativa falsa erit: ergo et copulativa falsa erit. Probatur antecedens: hec propositio falsa esset: materia prima appetit formam leonis, quia equipollet huic: materia prima potest recipere formam leonis, et forma leonis debita materiae est, et hec propositio huic tandem equivaleret: materia prima potest recipere formam leonis, et forma leonis talis est, quasi privet materia in statu violento: sed hec ultima propositio falsa est ratione posterioris partis, quia etiamsi materia privet forma leonis, potest adhuc esse in statu sibi naturali, et minime violento, si nimirum recipiat formam equi: ergo etc.

4. Confirmatur: si explet forma naturaliter debita potentiae pro illa forma, quasi privet potentia erit in statu violento, necesse est dicere, quod materia prima omni forma privata non appeterat formas omnes sibi debitas, neque disiunctive, neque copulative, neque disiunctive determinate sumptas, sed solum disiunctive confuse, itaque solum verificetur quod materia appetat, vel hanc formam, vel illam formam, vel illam etc: ratio est quia solum appeteret illam formam, sine qua esset in statu violento: quod solum appeteret illam, quae desinit ne materia ... sit in statu violento: sed neque formas omnes copulative, neque disiunctive,

neque

neq. distinctivè determinatè requirunt, sed tantum distinctivè confusè: quod sibi appetere istas omnes distinctivè confusè. R. contra est 1º: appetitus materiae ad formas est aliquid rei ipsius materiae: quod est aliquid determinatè expressum debiti: quod non est aliquid distinctivè confusè appetens expressum debiti, neque expressum debiti nullius rei, cum esse possit indeterminatè respiciens transcendentaliter formas neq. distinctivè confusè ab intrinseco appetentis. Contra est 2º, quia materia prima formas appetat sibi connaturaliter debitas, connaturaliter ut quae non potest [illegible] intrinseca formarum: quod est aliquid determinatè expressum debiti: quod explari potest determinatè, et sine disjunctione confusa: quod explari debet ea ratione qua explari a nobis; neque aliter non explant [illegible] formarum, ut sunt expressum debiti: quod explari debet forma debita connaturaliter pro ista forma sufficiente ad constituendum potentiam in statu sibi connaturali, ex cuius receptione potentia sufficienter constituatur in statu sibi connaturali, non autem pro forma requisita.

5. Confirmatur hec [illegible] ferè neque in forma connaturali debita expletur utrum a nobis explant determinatè naturae rerum, ut sunt determinatè expressum debiti, quapropter verum manet, quod materia prima determinatè appetat quamlibet formam determinatam istarum, quas potest recipere, quod videlicet appetat formam leonis, et appetat formam equi, quia materia potest recipere formam leonis, et hec sufficiens est ad constituendam materiam in statu sibi connaturali; est non forma ipsi potentiae debita, id est, talis forma, quae si recipiatur potentia constituetur in statu sibi connaturali ex eo, quod illa recipiatur, et sic de reliquis formis distinctivè, ac determinatè sumptis. Nihilominus tamen hec non intra materiam est talis, quae si privetur omni forma, erit in statu violento, et talis, quae per quamlibet formam determinatam receptam sufficienter constituatur in statu sibi connaturali, verificatur propositio ista de ege [illegible]: materia prima non requirit formam aliquam determinatam, ut constituatur in statu sibi connaturali, ex eius receptione, ceterum hec propositio [illegible] explantur neque potest appetitiva formarum, nisi addatur, et talis est, quae per quamlibet determinatam formam substantialem receptam istarum, quas potest successivè recipere, sufficienter constituatur in statu sibi connaturali ex eo, quod illa recipiatur: quoniam [illegible] posita veritate illius nativae [illegible], ponitur, quod materia prima formas appetat, Angelus quippe verificat etiam illam nativam [illegible], quod videlicet nullam formam substantialem determinatam requirit, ut constituatur in statu sibi connaturali.

6. Ex eo autem, quod materia prima sit talis, quae verificet illam propositionem de ege nativa, non infertur, quod verificetur ista: materia prima distinctivè confusè petit aliquam formam, ne sit in statu violento: si sic distinctivè confusè petere, se teneat

ex

ex parte obli, ut e in illa appetitu in eo [illegible] nihil detractum ex parte obli

detrate respiciens, et apparent tras [illegible] detracti ex parte obli, et in

hoc sensu neq. mali [illegible] ex parte obli petit aliquam frm detracti, nec sit in statu

evidenter; itaque illa non requirat, neq. distinctive confuse ex parte obli petit a-

liquam frm; si vero sit distinctive confuse, peteret nisi ex parte obli pe-

titionis distinctive confusa, et in tali sensu [illegible] sitis; nam [illegible] talis

est, et nam frarum talis, ut nulla frma detracta requirat ad emendam ma-

[illegible] in statu [illegible] mali [illegible] tamen aliqua requirat distinctive confuse, adhuc tamen

notandum, quod si distinctive confuse appetat, [illegible] ex parte obli sit ab intrare

[illegible] [illegible] falsa [illegible] ex parte obli e ingredi sens

intra detracti, si vero sit distinctive confuse [illegible] aliquam

dendam [illegible] distinctiva [illegible] detrahit, sed adhuc illa [illegible]

[illegible] appetentis, [illegible] frarum quas [illegible], et detractas [illegible]

ex parte obli, que [illegible] detracte [illegible] ex parte obli et detracte ex parte obli deberent, ac

deinde [illegible] quarum [illegible] frms sibi debitas appetat [illegible]

quod mala [illegible] taliter [illegible] debite tales, quarum quaelibet detracta sit sufficiens ut

ex eius receptione [illegible] in statu sibi connali, salus secundum quod est po[tentia] recep-

tiva ipsius frarum [illegible]

His itaque praemissis [illegible] dico: materia nec

que de facto dat detracte appetit quamlibet frm subsequenter detractam illarum, quas potest

recipere. Probatur: materia potest recipere quamlibet detractam frm illarum, et quam-

libet frm detractam illarum debitam [illegible]: sed appetitus innatus rei [illegible]

ut possit recipere frm sibi connaliter debitam; ergo materia dat appetitum ad quam-

libet [illegible] illarum. Maioris [illegible] pars [illegible]: frm connaliter debita [illegible] illa est,

quam si recipiat potest [illegible] in statu sibi connali, ex eo quod illa recipiat; quaelibet

frm detracta illarum taliter [illegible], quam si materia recipiat [illegible] in statu sibi con-

nali, ex eo quod illa recipiat; ergo quaelibet frm detracta illarum debita [illegible]

sufficiens ad emendam [illegible] in statu ipsi connali, ex eo quod recipiat.

8. [illegible] materia [illegible] appetit collectionem om-

nium frarum quas solum successive potest recipere, ut collectione. Probatur: id quod appetit

debet esse frm debita illi ratione, qua dicitur; quod sufficiens, ut [illegible]

[illegible]

poa ipsius recep[ti]va sua[m] instan[tem] sibi 9nali, et poa illius f[or]me receptiva e,
s[ed] collectio frary, ut talis n[on] e sufficiens ea roe, cum [ta]m [i]g[itur] [ali]q[ua] de facto dar[e]
de qua solu[m] loquimur: q[uod] Pr[obatur]. 2[o] Minor p[atet]: in hac ma[teri]a [prima] n[on] dat[ur] poa re-
ceptiva 9llectivi, ut collectio e, ut supponit[ur], quoad presens attinet, [et]qui[a]
supponit[ur] n[on] posse recipere sul[...] oes fra[s], neq[ue] collectio frary si reciperet ut
collectio e, 9uenientem instan[tem] ipsi 9nali, s[ed] potius in violento: q[uod] Pr[obatur]. 3[o]

9uenientem [margin]

3[o]: ma[teri]a 1[a] n[on] appetit fra[s] sibi debitas, f[ormar]u[m] illary aliqua determinata q[uo]d requirat
necessitate in statu violento; neq[ue] fra[s] appetit a b intrinseco ut distributive confuse, cum illius
requirat aliquam distributive confuse, ut 9ueniat in statu sibi 9nali; neq[ue] aliqua f[or]ma
determinata illary requirit p[e]r se, ut ma[teri]a 9ueniat in statu sibi 9nali; neq[ue] aliqua f[or]ma
requirit ita q[uod]. Exp[ressio] eniv sit requirit disting[uere] confuse ab intr[inse]co, verificat[ur] tamen
de aliqua f[or]ma substantiali requirat ad hoc, ut ma[teri]a 1[a] 9ueniat in statu sibi
9nali, si illa aliqua supponat distributive confuse, sicut ergo verificat[ur] q[uod] q[uae]libet li-
bera fra determinata illary e sufficiens ad 9tinendum ide[m], ad ponendum ma[teri]am [prima]m in statu
9nali, que o[mn]ia satis constant ex supra presuppositis.

9. 3[o] ma[teri]a 1[a], q[uo]d in facto e fra substan-
tiali A adhuc appetit f[or]ma[m] A, et e[ti]a[m] appetit quamlibet f[or]ma[m] determinata[m] illary, qua
amisit, vel alias illary, quas n[on] d[um] habuit, p[otes]t tamen recipere. P[ro]b[atur] 1[a] pars:
ergo si ma[teri]a 1[a] sit in facto p[e]r f[or]ma[m] substantiale[m] A, manet o[mn]e adeq[uatum] 9stitutivum [...]
ad ipsa: q[uo]d adhuc ipsa appetit. Ans[wer] p[atet]: q[uia] ma[teri]a appetat f[or]ma[m] A, 9uenit ade-
quate, per hoc, q[uod] ma[teri]a 1[a] illa recipere possit, et q[uod] sit substantialis A, sit talis
que si recipiat[ur] a ma[teri]a sufficiens illa 9uenit in statu 9nali; s[ed] ma[teri]a 1[a] recipit ac-
tualiter f[or]ma[m] A, et hec talis e, que ma[teri]am [prima]m sufficiens 9uenit in statu 9nali, ut ipse cum

9nali, [margin]

o[mn]i[bus] q[ue] p[otenti]a receptiva ipsius f[or]me, q[uo]d manet, q[uia] ma[teri]a possit recipere f[or]ma[m] A, et
hec talis sit, que si recipiat[ur] sufficient[er] a ma[teri]a [prima] in statu 9nali: q[uo]d
manet, quid sui 9stit[uit] q[uod] ma[teri]a 1[a] appetat f[or]ma[m] A, quoniam hoc n[on] dicit [...]
compl[eta] est alia q[uod] fra n[on] sit recepta actualiter in ma[teri]a.

10. P[ro]b[atur] ma[teri]a 1[a] e[ti]a[m] in facto per f[or]ma[m] substantiale[m] A
appetat quamlibet f[or]ma[m] determinata[m] illary, quas n[on] d[um] recepit, p[otes]t tamen recipere.
P[ro]b[atur]: q[uia] ma[teri]a sit sub f[or]ma substantiali A, p[otes]t adhuc recipere quamlibet de-
terminata[m] f[or]ma[m] illary, e[s]t illary quelibet determinata talis erit, que si recipiat[ur] a ma[teri]a

fra

formā A sufficienter continet magis l[ate] instat ipsi naturali: quod materia potest adhuc recipere quamlibet determatam formam illarum, et harum quelibet determata est forma debita materie; quod materia adhuc appetit formam quamlibet determatam illarum, quas nondum habuit, potest tamen recipere. Confirmatur: quod materia formam appetat prius continet [illegible] et per naturam formae quae dicit debita, quia indicat in suo essentiali continendi quod materia careat omni forma substantiali: quod ergo [illegible] quod materia careat omni forma substantiali, dum tamen aliqua materia careat, ab ipsa [illegible] appetat.

11. Deniq[ue] quod materia etiam quando est sub forma A substantiali adhuc appetat quamlibet formam determatam illarum, quas amiserit, probatur: quod forma B amissa fuerit a materia non obest quominus materia possit adhuc, quam[vis] est [illegible] recipere. Et amissa forma substantialis, quae si reciperetur iterum in materia, saltem successive illa iterum contineret sufficienter instat ipsi naturali: quod non obest quominus materia adhuc appetat eiusdem formam dimissam. His accedit, quod amissa forma possit adhuc, quinimo adhuc est posse, quod reproducatur naturaliter, prout naturaliter appetit supernaturali ab intrinseco, etiam in causalitate secundum quid, et illo quam superius statutum manent. Pro ultimum: seu confirmatur: quod materia formam B appetat, prius continet per naturam magis l[ate], et per naturam formae B, quae indicat in suo complemento essentiali, quod forma B non amissa sit, [illegible] est extrinseco l[ate], et forma B neque enim forma B si reproduceretur alius esset [illegible] infrabat [illegible]: quod est [illegible].

12. Dico: quod materia est sub forma substantiali A, duo sufficiens sunt ut materia appetitus ad formas dicatur per methaphoram gaudium, et fruitio respectu formae A, desiderium autem respectu cuiuslibet formae determatae, et illarum, quas amisit, et etiam illarum, quas nondum habuit, potest tamen recipere. Probatur, nam potentia receptiva materiae l[ate] methaphorice dicitur appetitus ad formas, quoniam est ius, quo materia naturaliter inclinat in formam, tamquam in aliquod sibi bonum: sed quando recipit formam A, possidet bonum quod appetit: quod similiter appetitus respectu formae A, potest dici methaphorice gaudium, et fruitio formae A: sed quando formam B non recipit actualiter, sive forma B amissa sit, sive non, illa appetit, et aliquid ipsi materiae bonum caret: quod similiter appetitus ad formam B absentem potest appellari desiderium respectu ipsius, sive forma B amissa sit, sive nondum recepta.

13. Dico: non dicatur sufficiens sunt in re, ut appetitus materiae ad formam B amissam dicatur famum, simplex complacentia, non autem desiderium respectu ipsius, [illegible] simul dicatur desiderium appetitus ad formam nondum receptam. Probatur, nam desiderium [illegible]

quod

sequitur dicit tendentia et inclinatio efficax, et vehemens, et complacentia simplex dicit tendentiam inefficax, et inclinatio: si non datur finis sufficiens in re, ut appetitus modus ad figura C, non dum recepta, dicat tendentia, seu inclinatio efficax, et vehemens adhuc, et appetitus modus ad figura B amissa, dicat tendentia, seu inclinatio inefficax: ergo ... inclinatio ... est eadem, et aeque vehemens ab intra in figura B amissa: atque erat in ea, ergo non dum recepta erat, et forma B eadem ab intra, ergo amissa est, atque erat ergo non dum recepta erat. ... quia efficacia propendet in figura B amissa, atque propendebat in ea, ergo non dum recepta erat, forma enim B aeque bona est ... amissa est, atque bona erat ergo non dum recepta erat. ... 2°: ... quia forma semel amissa reddere impossibilis, ... nullus agens creatus, neque ... possit reproducere ... neque ... inducere in ... : ... et falsus ... forma B remanet possibilis, et agens ... semel induxit in ... sufficiens ... ad figura B iterum producendam ... Cap. 24. anima ... sit ingenerabilis et incorruptibilis.

Cap. 24.

Anima ... sit ingenerabilis, et incorruptibilis?

1. ... quid sit ... actionis generativae prout distinguitur ab actione creativa ... actio generativa dicit essaliter in suo ... esse productionem ... qui essaliter sit ... et talis qui naturaliter conservari nequeat ... uniat alicui subiecto. Econtra vero actio creativa dicit essaliter in suo completo ... esse productionem ... qui naturaliter conservari possit, quin recipiat in aliquo subiecto, sive ... eius sit ... sua forma, et possit in ... subiectum, ut anima rationalis, sive non. Rursus destructio rei, quae per generationem producitur, dicitur corruptio, destructio autem rei, quae per creationem producitur, dicitur annihilatio.

2. His praenotatis: ... propositio ... anima ... ingenerabilis est, et incorruptibilis, ita ... neque ... divina potentia, generari possit, aut corrumpi. ... implicat ... generetur, aut corrumpatur: ...

... : generatio dicit in suo completo ... esse productionem ... qui forma sit ... qui naturaliter non possit conservari, quin actualiter informet aliquod subiectum: ...

Implicat

implicat, quod actio quam materia essentialiter efficit, sit productio termini, qui infrasit, et tali forma: ergo implicat quod actio productiva materiae sit generatio. Consequentia in contrariis, minor est manifesta, quoniam implicat quod ... posita infrare aliud subiectum, essaliter non ... subiectum ... essaliter non posse infrare subiectum aliud. Dum ... implicat contradictionem, quod materia corrumpatur, quod ita probo: implicat ... sit corruptio: ergo etc. Antecedens probatur: corruptio ... rei quae per generationem producitur: implicat quod materia ... rei generatione producatur: ergo implicat quod destructio eius sit corruptio.

3. Resolutio 2a: materia prima potest saltem a Deo anihilari. Quae est manifesta: materia est creatura: ergo potest a Deo destrui: sed destructio eius ... anihilatio: ergo materia ... saltem a Deo anihilari potest. Antecedens ... destructione essaliter est destructio rei quae per creationem producitur: ergo essaliter est anihilatio. Rogabis 1o: an materia ... solum a Deo anihilari possit, ita quod a nullo agente creato, neque creabili anihilari possit. Resolutio 2o: materia ... a Deo, quod nullo agenti creabili anihilari possit. Probatur 2o: agens creatum est potentia quod virtute sua naturali posit creare primam materiam: ergo agens creatum ... anihilare posit materiam. Antecedens probatur: agens creatum, quod propria virtute creare posit materiam ... contradictoria: ergo etc. Antecedens probatur: esse quid creatum, et posse creare materiam, non sunt prorsus contradictoria destructiva: neque non posse creare materiam ... perfectionis, quae repugnet creanti ... etc.

4. Resolutio 2o: an de facto existat agens creatum quod posit anihilare materiam, nobis est dubium. Probatur, quoniam nullum fundamentum sufficiens habemus, neque ad affirmandum, neque ad addendum: ergo etc. Probatur: si fundamentum esset, maxime ad ... et nullum aliud esset, nisi quod de facto nullum agens creatum destruat materiam: sed hoc fundamentum infirmum est: ergo etc. Minor probatur: multa potest Angelus destruere, quae Deo prohibente numquam destruit: ergo non bene valet agens creatum numquam destruit ergo non potest, neque quantum est ex se destruere ergo. A.

cap. 3 de quantitate materiae

cap. 3.

Cap. 3ᵘᵐ.

De quantitate materiae.

1. Quid sit et designari desumere quantitatem, quae nulli dubii non est, illa ita explico: est entitas quae naturaliter per se ipsam repugnat penetrationi cum alia entitate speciei eiusdem. Suppono 1° quod accidentia corporea naturaliter penetrari possunt, quamvis et corpora inter se, et etiam cum substantia cui inhaerent. Suppono 2°: formas substantiales corporeas etiam penetrari posse naturaliter cum materia, quod experientia constat. 3° suppono, quod Leo et [illegible] nequeant naturaliter inter se penetrari, id ipsis provenit a formis substantialibus, vel ab aliquo alio, quod vel sit materia, vel alligatum [illegible], tamquam ipsius proprietas. Probatur: nam anima rationalis non repugnat penetrationi cum alia [illegible]: ergo quod [illegible] nequeat penetrari cum equo, provenit ipsis non ab anima rationali, sed ab aliquo alio distincto: sed non ab alia forma substantiali: ergo vel a materia, vel ab accidente alligato materiae, velut ipsius proprietas: ergo similiter, quod Leo et equus nequeant naturaliter penetrari, id ipsis provenit naturaliter a formis substantialibus Leonis et equi, sed non ab aliis formis substantialibus [illegible] a materia, vel ab accidenti proprio materiae [illegible] alligato. Probatur: si pereunte forma Leonis, materia eadem transeat ad hominem [illegible], quae impenetrabilis manet cum equo, atque antea erat: sed hoc nequit provenire ab anima rationali denuo advenienti: ergo manet idem impenetrabile quod erat sub forma Leonis.

2. Ex dictis colliges 1°: dicendum esse, quod quantitas, vel ipsa materia, vel accidens alligatum materiae, velut ipsius proprietas, non autem esse proprium [illegible] formae substantialis, neque ipsi alligatam. 2° colliges nullam formam substantialem corpoream sub lunarium [illegible] esse per se [illegible] naturaliter impenetrabilem cum aliqua entitate alia sive speciei eiusdem, sive diversae, consentire nulli illarum esse quantitatem. Probatur: nam quaelibet earum [illegible] corporea est in eodem loco cum materia, sive materia, vel est quantitas, vel habet secum penetratam quantitatem, tamquam accidens proprium ipsius materiae: ergo nulla forma corporea per se est quanta; [illegible] aliter enim una quantitas esset naturaliter in eodem loco cum alia quantitate. 3° colliges [illegible] compositionem [illegible] substantiali dari duplicem quantitatem, quarum una sit propria materiae, et altera propria formae substantialis.

3. 4° colliges [illegible] falsum esse illud [illegible] quae [illegible]

esse quantam in actuali ingenetratione. Probatur 2° quoniam duae quantitates sa[...]
[...] a Deo penetrari possunt, ergo manere potest esse quantitas absque impe-
netratione actuali: ergo essentia quantitatis non consistit in actuali impenetratione. 3°
colliges, etiam esse falsam sententiam quae statuit essentiam quantitatis in actuali extensione lo-
cali partium. Probatur hoc: sicut una quantitas unius meti potest a Deo actualiter pene-
trari cum alia quantitate alterius meti, ita potest partes quantitatis unius meti intra se
penetrare, atque cogere ad punctum spatii: ergo manere possunt partes quantitatis absque
etiam extensione actuali locali partium: ergo actualis extensio localis partium non pro-
venit formaliter a quantitate, sed aliunde, quod partes in diversis locis sint, i. per se ip-
sas, i. per ubicationes distinctas. Colligitur denique falsam esse illorum Thomistarum
sententiam, qui docent quantitatem consistere formaliter in mensura: 1° quia si de actuali
mensura loquantur, quaelibet entitas realiter divisibilis in partes ipsius locum extra
partes, habet actualem mensuram; nec tamen quaelibet entitas realiter divisibilis est
quantitas. 2° quia si de potentiali mensura loquantur, quaelibet entitas realiter
divisibilis esset quantitas, sed hoc absurdum est: ergo et illud unde infertur.

4. Ergo vero his praenotatis sit nostra 3° an
de facto materia extensa sit quanta per quantitatem secum identificatam, an vero per quantitatem
quae sit accidens realiter distinctum? et est nobis difficile dubium. Probatur 1°: nullum fundamentum suffi-
ciens rationis habemus ad affirmandum, neque ad negandum: ergo conclusio. Probatur antecedens: si aliquod fundamentum esset
ad affirmandum quantitatem realiter identificari de facto cum materia, maxime quia impli-
caret materiam esse quantam per quantitatem realiter distinctam, et si fundamentum aliquod haberemus ad
negandum, maxime quia implicaret materiam esse quantam per quantitatem secum realiter identi-
ficatam: sed utrumque est possibile: ergo conclusio. Maior patet: quoniam de facto non comprehendimus
essentiam huius materiae extensae ut sciamus, quaenam sit ex illis possibilibus, neque ab effectu, aut
alio signo externo id satis arguere possumus, quia materia, quaevis extensa sublunaris
realiter semper, et ubique resistat actuali penetrationi cum alia materia quacumque,
potest provenire formaliter ab intrinseca essentia materiae, vel ab accidente realiter distincto quod
omni accidentium intime penetratum sit cum materia, illi quasi naturaliter comitetur, tamquam ip-
sius passio, quam nullum agens creatum extensum possit destruere, vel decretum sit a
Deo ne destruat — Cap. 4 contra utriusque sententiae tam affirmantium
quam negantium, evertuntur.

Cap. 4.

Cap. 4.

Junta utriusque sententia, tam affirmatis, quam negantis evertuntur.

1 Dices pro sententia, quae affirmat materiam de facto existentem esse impenetrabilem per quantitatem sibi realiter identificatam: non sunt multiplicandae entitates sine ulla necessitate. Sed nulla est necessitas distinguendi realiter quantitatem a materia existente: ergo illa distinguenda non est. Hoc syllogismo vident sibi adversarii rem totam confecisse, quoniam asserunt maiorem esse principium in Philosophia receptissimum, minorem certam, et logicam legitimam: nec tamen advertunt, quod inconsequentia syllogismi non efficit intentum, si sensus consequentis recte percipiatur, et iste sit, in quo tamen infertur ex illis praemissis. Concedo igitur huius syllogismi consequentiam, si maior explicetur legitime, et in eo sensu, in quo est proloquium Philosophorum, aequipollet huic: si nulla nobis occurrat necessitas, id est si nullas rationes sufficientes habeamus ad multiplicandas entitates, idem, ad dicendum dari plures entitates, a nobis multiplicandae non sunt, id est, nobis non est dicendum eas esse plures; quod quidem verum est; ex eo autem non infertur: quod dicendum nobis est, eas non esse plures, seu negandum est, eas esse plures; aliud enim est (ut signanter notavimus) non multiplicare entitates, seu non dicere dari plures entitates, et aliud est dicere eas non esse plures, seu negare eas esse plures. Minorem illius syllogismi aequipollere debet huic propositioni: ut syllogismus rectus sit: si nulla nobis occurrit necessitas, id est, nullas habemus rationes sufficientes ad distinguendum realiter quantitatem a materia existente, id est, ad asserendum quantitatem esse realiter distinctam a materia existente: unde illud consequens: quod illa distinguenda non est, solum infert in hoc sensu: quod non est dicendum a nobis quantitatem realiter distingui de facto a materia existente, quod quidem libenter concedo, sed inde non infertur: quod dicendum est quantitatem non distingui realiter a materia existente, seu: quod affirmandum est quantitatem realiter identificari cum materia existente, et idem, quod intenditur ab adversariis.

2. Instabis: de facto affirmat, et a nobis est

q.

quod materia immaterialis continua recipit per substantiam, itaque non deneget de facto duas potentias, unam immaterialem receptivam quantitatis substantialis, et alteram materialem receptivam quantitatis materialis dicat: sed nulla ratio id asserit, nisi quia nulla est necessitas ad multiplicandum illas potentias: ergo similiter in praesenti philosophandum est. Respondeo concedendo maiorem et negando minorem, neque enim ducti fuimus ad illud asserendum ex eo solum, quod nulla sit necessitas ad multiplicandas illas potentias, sed aliis fundamentis longe diversis; bene tamen verum est, quod ad impugnandum sententiam oppositam, sufficiat illud fundamentum, neque satis impugnari illam, quia frater clarius dicit duplices potentias ex eo quod nulla sit necessitas ad illas duplices ponendas, satis enim impugnatur affirmans ex eo quod nullum fundamentum sufficiens reperire possit ad affirmandum; si tamen illud ratione naturali probare nititur, nam ex eo priore fundamento sufficienter probat sententiam oppositam [?] adhaerere duplici illarum potentiarum.

3. Dicit 2º: exigentia, quam habet materia [?] habendi multitudinem partium non est aliquid distinctum a materia, sed ipsa per suam entitatem petit distinctionem partium, et similiter per suam entitatem petit esse incorruptibilis, quin hoc petat per actionem realiter a se distinctam: ergo materia etiam per suam entitatem impenetrabilitatem habebit, quin ad hoc opus sit aliquo actu distincto per quod impenetrabilis reddatur. Respondeo concedendo antecedens: si loquatur de exigentia partium de materia continua, et negando consequentiam: ratio discriminis manifesta est: nam prius est posita materia continua formaliter, et immaterialiter ponit distinctionem partium, itaque impossibilis est quod sit materia continua, et indistinctis illis in partes; et prius est posita materia formaliter, et immaterialiter ponit quod sit incorruptibilis, itaque implicat materia corruptibilis; at vero prius est posita materia formaliter, et immaterialiter ponit quod sit formaliter resistens penetrationi aliam materiam, possibilis enim est, ut tradit ijs adversarijs fatetur, aliquam materiam quae sit impenetrabilis per quantitatem realiter a se distinctam.

4. 3º dicit: non implicat aliquam materiam, quae se ipsa et per suam entitatem formaliter sit impenetrabilis cum alia quacunque entitate [?] eius: ergo talis dicenda est materia quae de facto datur. Respondeo retorquendo argumentum: etiam non implicat aliquam materiam (ut tradit ijs adversarijs concedit) quae sit impenetrabilis per quantitatem realiter distinctam: ergo talis dicenda est materia,

quae

quae de facto dat. Resp. concedendo ans, et nando cons. quia non plus requiritur ad ponendas entitates distinctas, quam ad illas nandas; etenim ad nandam aliquam entitatem distinctam, satis est nullam illius necessitatem dari; at vero ad deneganda ab affluentia aliqua entitate, ulterius requiritur aliqua positiva ratio, quae in praesenti desideratur. Sed contra solutionem istam eadem obiiciuntur, quae supra statuimus quod rogabatur an omnes modi de facto existentes sint eiusdem speciei. Sed quibus nihil addendum est.

5. Tertius est sententia, quae nat quantitatem de facto realiter identificari cum materia existere, desumitur ex mirabili, et Sanctissimo Eucharistiae sacramento in hunc modum. In Eucharistia sacra destruitur substantia panis: ergo materia panis, sed manent accidentia panis impenetrabilia, ita quod una hostia sacra resistat actuali penetrationi cum alia hostia sacra: ergo manet quantitas panis: ergo quantitas panis realiter distinguitur a materia panis. Resp. concedendo primum enthymema ob rationes Authoritatis Dogmaticae; deinde ad 2um distinguo ans: manent impenetrabilia, ratione quantitatis panis, quae maneat, vel ratione alius quantitatis denuo miraculose a Deo productae, vel ratione alius miraculi, ex vi cuius Deus impediat penetrationem illam, concedo ans: manent impenetrabilia dentate ratione quantitatis panis, quae maneat distinctus sub, nego. Nam nemo sufficiens fundamentum rationis, neque Authoritatis datur ad asserendum verum esse distinctum, illa potius ratione unius partis potius, quam alius, itaque sicut non est dicendum esse plures entitates sine ulla necessitate fidei, sine ullo fundamento, neque nandum est illas esse plures sine ulla necessitate, id est, sine ullo fundamento, ita similiter neque dicendum est poni novum miraculum sine ullo fundamento, neque dicendum est, novum miraculum non poni, seu neque nandum est novum miraculum poni sine ullo fundamento.

6. Displicet omnino solutio, quam exhibent Nominales superioris fundi: asserunt quippe manere in Eucharistia accidentibus panis videlicet quantitatem peculiarem ex illorum propria identificatam cum ipsis, et realiter distinctam a quantitate materiae seu panis destructa, et identificata substantia panis: quoniam accidentia panis in eodem loco erant cum substantia panis: ergo quantitas accidentis erat in eodem loco cum quantitate substantiae panis: ergo una quantitas erat realiter penetrata cum alia quantitate: ergo quantitas non est quantitas

-n. o[illegible]

...tionis per se ipsa formaliter resistit penetrationi actuali cum alia quantitate. Multipliciterque solutioni quae exhibet Arriaga quicquid dixit manere in Eucharistia ubicationem n. 28, per quas ubicationes accidentia manent impenetrabilia. Contra est 1.o, quia ubicatio non est quantitas: ergo ubicatio nequit reddere accidentia impenetrabilia, tamquam ratio formalis impenetrabilitatis. Contra est 2.o: ubicatio esset modus qui desineret formaliter in loco quo actualiter figeretur, quando in loco; ergo neque dicitur manere posset, neque existentem a se. 3.o contra est: ubicatio esset ratio formalis consistens in actuali figere rem in loco A verbi gratia, quod ubicatio esset immobilis etiam de divina potentia: ergo hostia sacra moveri non posset a loco, ubi materia panis destructa fuit. Tract. 3. de forma substantiali, quae dicitur 2.m principium compositi substantialis in facto esse. Disp. 1.a: quid sit et an detur forma substantialis. Cap. 1.m: forma substantialis definitur et existere probatur.

Tract. 3.

De forma substantiali, quae dicitur 2.m principium compositi substantialis in facto esse.

Disp. 1.a

Quid sit et an detur forma substantialis.

Cap. 1.m

Forma substantialis definitur et existere probatur

1. Supponendum est, id illa, quae supra diximus, quod de ratione substantiae egimus, et daretur unum perfecte univocum cum ... rei, quae praedicit. Solum igitur rogamus in praesenti, quid Aristoteles intendat, quae dicitur forma substantialis absolute comparatione ... quae sic ita explico: est absoluta substantia incompleta potens componere unum per se cum materia, cui tota species et pulchritudo. Huius definitionis explicatio constat ex illis quae diximus loco citato.

Forma

fra hec dicit actus oparationem, quę pura poa receptiva dicit, translatione sumpta ab actibus immanentibus et effectivis pot. Nam sicut hec ornat, et perficit per suos actus, ita similiter perfectio, et ornatus, totoque pulchritudo nę fra substalis absuta dicit.

2. Notandum est o, in predicti 1° fra substalis e actus me, quia dictat indiffm ... neque aliquam a potis, quę tamen receptiva sit omnis fre; et fra chq substalis, pot e aliqua indifferens ad plures ... species definitur. 2° notandum e in eodem quod dici fra substalis e actus me, quia poa ... hec ma ... ad ... tuendum speciem Leonis ... reducit ad actum ... per ... Leonis: Contra ... e, 9° ... fra Leonis hec pog ... tuendum speciem Leonis reducit ... ad actum ... per ma ... 3° notandum e 1° in definitione fre substalis ... ut vita sit, explicari debet per quid ... fra ... prout ... distinguit a roe subsi ... conveniente me, prout ... fuerit, nec sima definita in ordine ad fras, fra chq ... per ordinem ad ma, ... omittat, 1° aut fra hec substalis absuta exat, ... : aia rodis existit : aia ... fra substalis absuta e : gd fra substalis absuta existit. Maior fide Dina certa e, nihilominus tamen roe nali ... Ho intelligit, et amat : g° dat in Hoie principium harum operationum productivum : sed hoc principium nequit esse ma ... aliquod acciens; debet n. esse substa spiritualis intellectiva, et volitiva : g° in Hoe dat substa spiritualis intellectiva, et volitiva, quę incompleta sit, et absuta roe cuius possit ... ma ... componere unum ens per se substale completum : g° in Hoe dat aia roalis : hec fra substalis absuta e : g° fra substalis absuta existit.

3. Dicendum g° fra substalis absuta existat in ... composito substali vivente, pr: in vivente quolibet reperit operatio vitalis, per quam nutrit : g° dat aliqua radix vivens, aqua procedat eius operatio vitalis : sed radix hec n' e ma ... neque alius ... : g° ... Ans pr : ma ..., et accidentia ... reperiunt in aliquo ... vivente, et tamen ... nutritio n' invenit : g° in vivente principium nutritivum n' e ma ..., neque accidens. Denique ... in composito substali n' vivente, ... aliquo exat fra substalis : pr: aquę n' vivit, et tamen

substa ... posito

si supposito igne intense calefiat, recedente igne, paulatim restituit se in pristinam frigiditatem, nullo accedente agente frigido: ergo in aqua datur principium aliquod productivum frigiditatis intensae, in gradu ut 8, et aqua [illegible] non est principium nisi materia prima, neque accidens: ergo etc. Antecedens: materia prima posita est in igne, et tamen in igne semper est calida ut octo. Deinde accidens requiritur esse, ut si quod esset, maxime frigiditas intensa, haec non erat in aqua intense calida: ergo etc.

4. Confirmatur: Postquam lignum arsit, illud substantiale quod manet, nunquam restituit ad accidentia pristina ligni propria, cum tamen ferrum candens, recedente igne agente, sensim restituit ad accidentia ferri propria, quae perdiderat, virtute agentis ignis: ergo quia in ferro candente manet principium aliquod productivum illorum accidentium, et in materia prima ligni combusti non manet principium productivum accidentium ligni: ergo et in ferro, et in ligno erat aliquod principium substantiale productivum accidentium, quae propria cuiusque sunt, distinctum a materia: sed hoc principium forma substantialis est: ergo etiam in composito substantiali non vivente saltem aliquo datur forma substantialis. Cap. 2um. forma substantialis non est tota essentia compositi substantialis.

Cap. 2um.

Forma substantialis non est tota essentia compositi substantialis

1. Si forma substantialis esset tota essentia compositi, prius posita forma substantiali formaliter, et immediate poneret tota essentia compositi substantialis; sed non prius posita forma substantiali formaliter, et immediate ponit tota essentia compositi substantialis: ergo forma substantialis non est tota essentia compositi substantialis. Minor probatur: Non prius posita forma substantiali formaliter, et immediate ponit compositum substantiale: ergo etc. Probatur: Anima rationalis prius posita, nihil formaliter, et immediate ponit quod sit realiter compositum ex substantiis realiter distinctis; sed tamen unica substantia realiter indivisibilis: substantiale compositum autem realiter compositum ex substantiis realiter distinctis: ergo non prius posita rationali anima formaliter, et immediate

ponit

ponit ᵉ compositum substantiale: Confirmatur: nomen istud compositum substantiale signat in recto formam 1ᵃᵐ, formam substantialem, et unionem substantialem, non praecise posita forma substantiali, formaliter, et immediate ponit materiam 1ᵃᵐ, unio, et forma substantialis: quod non praecise posita forma substantiali, formaliter, et immediate ponit quod quod in recto signat compositum substantiale: quod non ponit formaliter, et immediate compositum substantiale: quod forma substantialis non est tota essentia compositi substantialis.

2. Contra dictum 1ᵒ sic arguitur: materia 1ᵃ non est de essentia hominis, sed sola anima rationalis: anima rationalis est forma substantialis: quod sola forma substantialis de tota essentia hominis: quod tota essentia compositi substantialis humani. Maior probatur: si materia esset de essentia hominis, materia 1ᵃ esset de essentia Petri: quod Petrus existens hodie, distinctus esset realiter numero ab ipso Petro, qui heri existebat: hoc absurdum est: quod et cetera. Maior probatur: Petrus existens hodie constat materia 1ᵃ numero distincta a materia 1ᵃ, qua Petrus heri existens constabat: quod Petrus existens hodie, numero distinctus esset ab ipso Petro, qui heri existebat. Probatur: Petrus vi caloris naturalis, et nutritionis, hodie aliquas materiae partes non habet, quas perdidit, et quas heri habebat, et acquisivit alias novas partes materiae, quas heri non habebat, et hodie habet: quod materia 1ᵃ Petri existentis hodie, non est eadem numero cum materia 1ᵃ ipsius Petri, heri existentis: quod Petrus existens hodie distinctus esset realiter saltem numero ab ipso Petro heri existente; hoc absurdum est: quod et cetera.

3. Quod absurdum sit confirmatur 1ᵒ: Christo Domino fixo Cruci verum esset dicere ipso designato: hic homo non est idem realiter homo, qui natus est ex Maria Virgine: hoc est absurdum: quod et cetera. Maior probatur: etenim Christus Dominus a puero nutritus est, et ex vi nutritionis aliquas materiae partes amisit, quas certe in utero Virginis habebat, et alias plures materiae partes acquisivit, quas in utero Virginali non habebat: quod materia 1ᵃ Christi Domini Cruci pendentis erat distincta numero a materia 1ᵃ Christi Domini nascentis: quod et cetera. Confirmatur 2ᵒ: falso dixisset Iob: quem visurus sum ego ipse, et non alius: postquam non illud protulit plures annos vixit: quod per nutritionem postea succedentem, redditus esset distinctus homo numero ab illo Iob, qui erat quando illa verba fecit: quod non idem Iob, qui verba illa protulit Deum visurus est: sed alius Iob, quod falsum asseruisset.

4. Perdicto negando maiorem, ad eius probationem concedo antecedentem, et distinguo consequens: quod Petrus existens hodie distinctus esset realiter numero ab ipso

ab ipso Petro heri existente distinctione reali numerica physice loquendo, concedo consequentiam; moraliter loquendo: nego consequentiam, itaque concedo quod Petrus existens hodie physice mutatus est, et alius numero physice, seu in rigore physico; at vero idem Petrus est numero moraliter in quo nihil absurdi est, quia cum dicit Petrus existens hodie, idem numero Petrus esse qui fuit heri, loquendo nascebatur in sensu morali dicit quod verate neque moraliter idem numero censetur. Ad 3um et 2um constat ratio ... differentia rebus ... dicitur Christus Dominus crucifixus erat moraliter loquendo idem homo numero qui nascebatur ex Maria Virgine, non autem idem homo numero in rigore physico. Similiter dicitur Ille numero moraliter loquendo Dominus Deus qui erat quando verba illa faciebat, non autem idem ille numero in rigore physico, et quod non intelligenda sunt verba illa, quia sunt moraliter existimanda. Disputatio 2a: an et quomodo forma substantialis, quae generatur, praeexistat in materia prima. Cap. 1um quaestio proponitur, et refelluntur aliquot sententiae.

Disputatio 2a

An, et quomodo forma substantialis quae generatur, praeexistat in materia prima.

Cap. 1um

Quaestio proponitur, et refelluntur aliquot sententiae.

1. Supponebant apud Antiquos quod forma substantialis quae producitur ab agente creato praeexistit in materia, prius quam producatur; illo principio nitebantur: ex nihilo nihil fit: id est, ab agente creato nihil fit ex nihilo, neque quod fit ex nihilo, creatur; ab agente creato nihil creatur: quia ab agente creato nihil fit ex nihilo: quod quod producitur ab agente creato, generatur, et quod generatur fit ex aliquo: quod quod producitur ab agente creato fit ex aliquo. Inde arguebant: quod forma substantialis quae producitur ab agente creato, generatur: quod fit ex aliquo: quod si forma substantialis generabilis fit aliquid dicitur a materia prima, in illa tamen aliqua ratione praeexistebat antequam generaretur, quoniam si nulla ratione praeexistebat in materia prius quam generaretur, forma substantialis quae postea generatur nihil erat: quod loquendo generatur, fit ex nihilo: quod creatur: quod

n[illegible]

moraliter [illegible]

r[ati]o[n]e generat[illegible]

2. Hoc ergo argum[en]to male torsit Antiquorum plures, coegitq[ue] ad asserendum nullam existere formam substantialem; proindeq[ue] omnia sive elementa seu mixta, solum differre inter se penes accidentia, et mutationem qua unum fit in aliud esse substantialem, sed omnes mutationes esse tantum accidentales. Verum contra sunt argumenta illa varia, quibus supra probatum est existere formam substantialem de facto. Dices 2o quoniam etiam si mutationes omnes solum essent accidentales, adhuc argumenti vim effugi[unt]: [illegible]: quia saltem accidentia non nulla denuo producuntur ab agente creato; quia denuo generantur, sed quia accidens denuo productum praeexistebat intra materiam [illegible] [illegible] produceret, sed non [illegible] quia [illegible] [illegible] manet.

3. [illegible] recentaliis, quia forma substantialis quae generatur, praeexistebat in materia prius quam generaretur, praeter quam inchoationem sui, seu potestatem sui, quae destituta de veniente forma substantiali, et ex qua inchoatione fit integra forma substantialis; quae quia inchoatio forma aliquid est, et ex ipsa forma fit, unde manet quod forma substantialis quae generatur fiat ex aliquo. Contra est 1o: inchoatio illa, seu [illegible], est [illegible] speciei cum forma generanda, vel non? Si 1um: quod in materia [illegible] ignis existit, ergo in sua specie, antequam producatur, quod absurdum est. Deinde infertur: quod in materia [illegible] praeexistunt formaliter infinitae inchoationes formarum, quia materia haec sublunaris supponitur ab ipsis recipere posse infinitas formas successive, saltem numero distinctas. Si 2um: quod antequam producatur ignis nihil praeexistebat penes ignem: quod ignis nihil erat: quod ignis ex nihilo sui fit.

4. [illegible] recentaliis, quod illud principium: ex nihilo nihil fit, pertinet intelligendum: ex nullo praesupposito subiecto, nihil fit ab agente creato, hoc est, agens creatum, nequidem creatum, neque creare potest aliquid, quod quod non creatur fit ex nihilo, idest, non fit ex aliquo praesupposito subiecto, sed fit independenter a praesupposito subiecto, quod autem generatur fit ex aliquo, idest, ex praesupposito subiecto, [illegible] dependenter ab illo. Unde quidquid producit agens creatum, illud producit in subiecto, tamquam in suo praesupposito, dependenter ab illo, in quo aliqua ratione continebatur, sed praeexistebat [illegible] quod generatur. Asserunt deinde formas substantiales generandas contineri, et praeexistere in subiecto, videlicet in materia, solum virtualiter, tamquam in sua causa materiali, non autem formaliter. Quoniam effectus omnes dicit contineri, et praeexistere

in

in suae causae virtualiter, hoc est tamquam in sui substantiale, a qua pot. physica. a. etc.
haec ratio ignis B producendi ab igne A, dicit dinen. et tamen illo praeexere
v. gr., in igne A, quia in igne A praeexistit virtus effectiva ad producendum
ignem B virtualiter, qui ma. Iª est causa materialis formae substantialis generandae, continet
virtualiter formam substantialem generandam, et quod forma substantialis generatur, dicit e-
duci de potentia materiae, id est, de potentia subiecti materialis.

5. Ad vero nostrum Auctores conveniunt in explicanda
eiusdem continentia virtuali. Aliqui aiunt materiam Iª causare materialiter formam gene-
randam, quia recipit non solum formam, sed etiam actionem, qua producitur forma, unde
sustentat formam, et haec educitur de potentia materiae Iª; contendo quod materia Iª possit
causare materialiter formam generandam, et continere virtualiter ipsam formam tamquam
sui effectum materialem, ergo materia Iª sit subiectum receptivum et formae et actionis, qua
producitur forma. Da explicationem istam dico: implicat, quod Deus unitet actu
qua modo producit diam realiter materiae Iª: sed hoc ipso actio reciperet in materia Iª;
quod hoc non recipere quam etiam solum aliquid reale, sed et actionem, qua modo
creatur; quod est causa materialis potens causare materialiter aliquid reale: quod hic est generabilis.
Nobis saepe quod rationes solum probant quod aliquid realiter sit generabilis de sua potentia,
non autem quod actu generetur, neque actualiter educatur de potentia subiecti. Contra est: quod
forma generabilis, et forma creabilis non differunt essentialiter, et alibi in toto exemplum
generabilis, et creabilis, neque actio creativa et generativa differunt alibi in toto,
et essentialiter est suis terminis, tamquam per ista opposita, et se mutuo excludentes;
hoc est aliunde: quod etc.

6. Dices actiones differre in eo quod actio generati-
va petit recipi in subiecto, actio vero creativa non petit. Contra est, quia gratis dicitur
quod actio generativa petit essentialiter recipi in subiecto, immo quod actio recipiatur e-
gratis dicitur, neque enim exhibebit contrarii rationes sufficientes ad id asserendum; neque
sic ostensum esset, maxime quia videmus quod illi, qui dicunt generari, alligent
subiecto, itaque, numquam exstant a subiecto separatae; creaturae vero, quae dicuntur
creari, e contra subsistunt; sed hoc fundatur in prima: quod etc. Premitto:
istud producere potest ex natura forma generata, quae talis sit, ut requirat na-
turaliter exercere aliquid subiectum, et actio, quae prima sufficiens est ad ipsius productionem

n. e.

n'e adeo robusta, ut illa conservare possit in eo statu videlicet, separata, v. g. ab omni subiecto, sed ad hoc n' requiritur, quod actio recipiatur in subiecto, neque debeat realiter in subiecto recipi; ergo &c.

7. Contra eandem explicationem dicta; quia licet actio generativa talis esset, quia peteret realiter in subiecto recipi, et forma generalis talis esset, quia peteret produci per actionem eiusdem, adhuc tamen inepte diceretur, quod subiectum physice causet formam generatam. Probatur, quia ut aliquid vere dicatur physice causare aliquid, debet physice tribuere effectum, vel intrinsece, vel extrinsece; intrinsece, communicando effectum a se realiter in ad quod dictum, extrinsece physice influendo per actionem in effectum a se realiter ad quod dictum: sed materia prima n' constituit formam genitam, neque etiam physice influit in formam; ergo nullo modo causat proprie, ac physice formam genitam, neque alium modum causandi proprium, et physicum n'e, quod autem materia recipiat formam, et actionem, qua producitur forma genita, n' dicit in suo conceptu tribuere physice, ac proprie esse formae genitae: ergo tantum improprie, et abusive dicitur in ista sententia, quod materia prima causat materialiter formam.

8. Alii vero asserunt, quod forma substantialis generanda virtualiter continetur in materia prima, velut in causa materiali, quia haec potest physice influere per actionem in formam generandam, quae quidem forma, quod generatur, educitur proprie loquendo de potentia subiecti, in quo virtualiter continebatur, et praecontinebatur, quia materia physice influit vere, et physice actionem in formam, quae generatur. Sed contra est primo, quia gratis omnino dicitur, quod de facto materia prima physice influat in formas omnes substantiales, quae dicuntur generari, nec est n. aliquod fundamentum rationis assignabile ad illud asserendum; nam si quod fundamentum esset maxime quod nulla forma, quae dicitur generari, possit naturaliter existere ab omni subiecto separata, cum tamen omnis forma, quae dicitur creari, possit naturaliter existere absque omni subiecto: sed hoc fundamentum est insufficiens: ergo &c. Minor probatur; nam illud provenire potest ex eo, quod forma generanda talis naturae sit, quae n' possit naturaliter conservari sine omni subiecto, et actio, qua prius est sufficienter producta, n' est adeo robusta, quae possit illam conservare ab omni subiecto separatam: sed ad hoc n' requiritur quod materia prima physice influat in formam genitam; ergo &c.

q. 7. 1o. Disp. 4. cap. 1o. § 6.

9. Contra est 2o, quia licet etiam mittamus, quod materia prima physice influat in formas genitas, adhuc falso diceretur, quod causet formas, tamquam causa materialis, et consequenter falso dicitur, quod formae contineantur, et praecontineantur virtualiter in materia

prima

mā 1ª, i. Ut in sua caā mali. Illo ē: ng sima ea phice influeret in fras in fras genitas per influxy realy, et phicy, ea caaret efficient intro rigore sermonis: gº caaret, i. Illa, tamquā caā efficiens, n aut tamquā caā malis.

Pr caā: caā: quæ p actus phicg esse tribuit effui a se realiter adeqtē disto, ē caā efficiens, efficient caany: sima influeret per very et phicy influxy in fras genitas, ipsis tribueret esse p actionē verā, et phicā: gº sima 1ª influat per very, et phicy influxy in fras, realiter caabit efficient, n aut tamquā caā malis.

1o. Cfrat 1o: caaoīs vere ac phice caasy, i. caat intrā seipsa 9 tuendo effy, tamquā pars realis, i. caat extrā p actionē phicā, et realē tribuendo esse effui: si 1º modo caat, dicit caā intrā, et hec si sima sit, dicit caā malis, si fra sit, dicit caā fralis; si 2º modo caat, dicit caā efficiens, et extrā; sed sima phice influeret in fras, ipsas caaret 1º modo: gº 2º modo: gº tamquā efficiens caā extrā: gº n tamquā caā malis. Cōa hec ē manifesta, nā caā malis, talis dicit, prout distinguit a caā efficiente et a caā frali: gº talis dicit, quia n caat extrā effectivē p actionē v.g., sed intrā 9tuendo, velut pars realis, in quo differt ab efficienti caā, et quia sit caā intrā 9tuendo, ex nā sua ē mā, n aut fra, in quo etiā differt a caā frali: gº &c.

Cfrat 2º: sima caaret fras, tamquā caā malis, esset quia caā malis ē, et caaret fras p influxy effectivy: gº recta esset argumtō hec: mā ē caā malis, sima ē caā fra: gº mā ē caā malis fre: gº recta etiā esset argumtō ista: fra substalis ē caā fralis: fra substalis ē caā suary operationy: gº fra substalis ē caā fralis suary operationy: gº demig recta esset argumtō hec, quā derisui excipiunt: Capra ē mater: Capra ē tua: gº Capra ē mater tua. Itaqu mā 1ª caā malis ē, ip̄ rū 2positi, caā vero esset efficiens fre, si phicō influxu influeret in fras genitas, n aut caā malis rū fras genitas.

Cap. 2ʒ. Vera sentia stabilitur.

Cap. 2ʒ.

Vera sentia stabilitur.

1o. Sit 1º 2a: nulla fra substalis generanda 9tinet, aut præexistit virtualiter in mā 1ª, quæ de facto existit, tamquā in sui

caā

caa mali, rō enterg. nulla fra substalis generanda educi pōt de poa mg. et tamquā de poā sub caā malis. Pbr 2co: mā 1ª nequit esse caā mali fre substalis: g. mā 1ª n̄ 3tinet virtualir frā substalē generandā, tamquā caā malis ipsius fre. Respr: caā malis ē caā intra illius, cuius ē caā malis: g. mā 1ª nequit esse caā malis, rū fre substalis. Caā patet, q. mā 1ª nequit esse caā intra fre, cuius sit pars realis 3titva. Respr: nō in ē caā malis signate genius caā prout 3distinguit à caā efficiente. Caā efficiens ē caā phica, et extra illius, cuius caā efficiens dicit: g. caā malis n̄ ē caā phica extra illius, cuius caā malis dicit: sed ē caā: g. ē caā intra illius, cuius caā malis dicit.

2. 2ª 3cē: impossibile ē mā 1ª, quæ sit caā malis alicuius fre substalis. 3co ex dictis fale 3lligit: implicat q. mā 1ª sit pars realis, et intra fre alicuius substalis: g. impossibile ē mā 1ª, quæ prie loq.do dicat, et sit caā malis rū alicuius fre substalis. 3ª 3cē: possibile ē mā 1ª, quæ phicē influat in frā substalē, quā recipit, et quæ generat. Pbr 3co: n̄ implicat q. aliqua mā recipiat frā substalē genitā, et sub sit caā efficiens fre substalis genitæ: g. possibile ē mā 1ª, quæ phicē influat in frā genitā, quā recipit. 4ª 3cē: possibile ē mā 1ª, quæ n̄ influat phicē in frā substalē genitā, quā recipit. Pbr 3co: n̄ implicat aliquā mā 1ª, quæ n̄ caet efficienter frā substalē, quā recipit, et q. eiusdi frā substalis generet ab extra agente: g. possibile ē mā 1ª, quæ n̄ influat phicō influxu in frā substalē genitā, quā recipit.

3. Dicq: implicat, q. frā receptā in mā 1ª generet, et tamen in ipsā n̄ influat phicē mā 1ª. Pbr 3co. Pbr mā: q. frā generet ē, q. actū educat de poā mē 1ª: implicat q. actū educat de poā mē 1ª, et hæc n̄ influat phicē in frā substalē, quā actū educat: g. ē implicat, q. frā recepta in mā generet, et tamen in ipsā n̄ influat phicē mā 1ª. Minor pt: q. frā educat de poā mē, dicit essentialiter, q. mā sit poā actualiter caā phicē frē substalē: mā 1ª nequit alio mō ē esse poā caāns phicē frā, nisi efficienter, i dē, per influxū phicū, et effectivū: g. implicat q. frā substalis educat de poā mē, quin hæc influat phicē in eandē frā. Aliter certū ē, quia mā 1ª nequit intrē caare frā substalē: g. mā 1ª phicē caat frā substalē genitā: g. mā 1ª nequit aliā rōē esse poā caāns frā, nisi efficienter, i dē, per influxū realē, et effec-

effectivū.

effectivus.

4. Resp.: nanda ar. : Ad eius probationem, non maius... si actio educi de potentia sumat proprie, actio generationis. Probatur: ut aliquid educi proprie de potentia subiecti, est quod subiectum exerceat proprie vel potius causantis, non effectum, quidquid educi, atque non requiritur ad conceptum generationis, quod forma genita educatur proprie de subiecto, tamquam de potentia causante; Tamen non est quod forma producatur dependenter a subiecto, ut autem producatur dependenter a subiecto, sufficit quod forma producatur actione adeo debili, quae non possit conservare formam separatam ab omni subiecto, in statu illo, v. g. in quo forma violento, quin eadem forma careat a subiecto per influxum realem et physicum. Unde satis differunt actio creativa, et actio generativa, quia generativa est actio, quae est aliter est productio formae talis naturae, quae si separetur ab omni subiecto, erit in statu violento sibi, usque adeo, ut non possit conservari solum ex vi actionis illius, quae prius est sufficiens est ad ferendam formam in rerum natura; at vero actio creativa est aliter productio rei, quae esse potest in statu sibi naturali absque omni subiecto, et sufficienter conservari potest absque omni subiecto ex vi talis actionis, quantum est ex parte virtutis actionis, licet haec prius sufficiens sit ad producendum rem, verum haec latius infra disputabitur in suis locis.

5. Dices 5°: potius est ergo materia 1a, quae necessario physice influat in formam genitam, quae recipit, neque formaliter recipiat actionem generativam, qua forma generatur. Respondeo: potest esse quod aliquo modo, recipiat formam, et in ea generatione materia physice influat in ipsam formam, neque recipiat in materia actionem, qua producit formam genitam: probatur. Dices: ut forma genita actualiter, opus est quod subiectum saltem patiatur formam, et ipsam sustentet, sed hoc saltem requirit, quod materia recipiat actionem, qua forma producitur, maxime si influat physice in formam: probatur. Resp. quod ad rationem actualis generationis solum requiritur ex parte materiae quod haec dicat actio ... sustentare formam, et ad hoc sufficit quod actio recipiat formam, quae nequit esse in statu illo violento v. g. ab omni subiecto separata, usque adeo ut conservari non possit ex vi solius actionis illius, qua prius sufficienter producit in materia. Unde materia debet sustentare formam, quia est subiectum, a quo pendet quod forma sit in rerum natura, quae aliter non esset.

6. Dices 6°: ... facto formae substantialis, quae dicuntur generari, carent materia per influxum realem et physicum, et a nactionem, quibus producuntur, recipiant actualiter in materia ... ignotum, contentum Dignoty

endebisan frē substalē generandē, 2tineant, et pr̄exant virtualit priē lo, q̄d in ma 1a, quā de facto dat. Pr 2o: nullē sunt rōis sufficiē hemiē ad id affirandē, neq. ad id negandē: q̄o ēs. Ansp. ... [illegible] ... maxē ad affirandē, et hoc esset dependentia, quā videmē here a subto, in quo sunt frē, quā dicunt generari, roe cuiē dependentiē n. possunt 2servari separatē ab 1o subto, ... ista dependentia sufficienter salvat earoē, quā supra diximē: q̄d nullē sunt rōs sufficiē assignabit, neq. ad id affirandē, neq. ad id negandē.

Disp. 3a. V. de facto plurē frē substalē sūt in eadē mā. Cap. 1. Variē sentiē proponun, et impugnant.

Disp. 3a

V. de facto plures frē substales

sūt in eadē mā?

Cap. 1

Variē sentiē proponunt, et impugnant.

1. Supponendū ē 1o. q. inq̄rimē, n. pesimē V. mā 1a eadē 2tinua de facto infret duplici substali frā suā, itaq. vna infret vnā partē mē, altera q. infret alterā partē eiusdē mē 1ē. 2tinuē, solē q̄d pesimē, V. de facto eadē mā 1a sūt infret multiplici frā substali, itaq. vtraq. frā infret eandē prorsus partē indiviē eiusdē mē 1ē. 2o supponendū ē frās substales multipliciē esse diffā, aliē dicant frē inter se subordinatē, aliē n. subordinatē inter se. frē inter se subordinatē, dicerent illē, quarē vna ex nā rei supponeret aliā, et oēs ordinarent ex nā sua ad 2ponendū 2positē substale, sicut si darentur frā vegetativa, et frā sensitiva, et roalis, si 2currerent in hoīe ad 2ponendū vnē substale 2positē humanē, et quales essent frā 2poreitatis, et frā roalis, si ad 2ponendū hoīē 2venirent. Frē substalē n. subordinatē inter se dicuntur illē, quā inter se nullē dicunt proportionē, et ordinē ad 2ponendū

componendum unum substantiale compositum, ut quando fit leonis, ubi duplex forma, una leonis, et altera equi, etc. Modo autem quaestio solum procedit de formis, quae inter se subordinatae dicuntur.

2. Prima sententia est Pauli Veneti, et Henrici Gandavensis, qui opinantur dari in quolibet substantiali composito plures formas substantiales, quot sunt praedicata essentialia metaphysica; ita ut in homine dari unam formam, ex qua est animal, et aliam, ex qua est vivens, et aliam, per quam sentiens, etc. Sententia haec facile impugnatur, maxime a posteriori, quia daretur quod in homine darentur infinitae formae substantiales realiter distinctae. Probatur sequela: forma ex qua est vivens, est substantia: quod illa est una, sed duplex forma, una per quam sit substantia, et alia per quam sit vivens: in superiori forma, per quam vivens est, et est substantia, non est una, sed duplex, et sic in infinitum. Si dicas, quod forma illa, per quam homo vivit, realiter est per se ipsam, et substantia, et vivens: tunc in homine non erit una forma substantialis, quae realiter sit per se ipsam et substantia, et vivens etc.

3. Secunda sententia docet in composito vivente dari tres formas substantiales, quae sunt gradus vitae, et ita in homine reperiuntur tres formae substantiales, quarum una sit vegetativa, et alia sensitiva, et alia rationalis. Contra sententiam est, quod gratis et sine ponit illas multiplices formas, nam ad illas ponendas nulla est ratio, nisi diversitas operationum vitalium, quae ab homine producuntur: sed istae operationes omnes provenire possunt ab anima rationali: ergo etc. Minor probatur: anima rationalis operatur multas operationes specie distinctas, et tamen est una forma realiter indivisibilis: ergo non bene colligitur ex diversitate operationum esse aliquam multiplicem formam realiter distinctam. Antecedens probatur: anima rationalis intelligit, amat, odit etc.: ergo etc.

4. Tertia sententia Scotistarum est, qui docent dari de facto in composito substantiali vivente duplicem formam substantialem, quarum una est viventis, et altera, quae dicitur corporeitatis; ita ut in homine dari formam realem, et praeter illam dari formam substantialem corporeitatis, ex qua proveniunt accidentia, quibus humanum corpus organicum est, quae quidem forma corporeitatis est in embrione, prius quam rationalis anima superveniat, et considerat quod ... in infante ... anima rationali ... vita ... remanet in ... contra Scotistas est ... nullum ...

Scotistarum

sufficient rationes habeant ad ponendam circa distinctionem corporeitatis, et contra adversarios pugnant istud principium: non sunt multiplicanda entia sine necessitate:

Quod idem principium, et si non sufficiat ad tuendam oppositam sententiam, sufficit tamen ad impugnandam clare hanc corporeitatis, sufficit ad dicendum impugnandam ut supra monitum est, sed non impugnat, quia esset realiter ex eo quod nullum sit rationes sufficientes ad ponendam formam corporeitatis quoniam, qui afflat si liga dari de facto, quod quidem stabit solutione argumentorum, quibus mitit affirmativa sententia. Cap. 2um. Ret[?] sunt pro forma corporeitatis pugnantibus.

Cap. 2um

Ret[?] suntis pro forma corporeitatis pugnantibus.

1. Quamvis esse in opposita viventia constat corporeitatem: quod probat: quia constant substantiali aliquo quod sit corpus, hoc neque est esse solum materia, neque reliqua opposita non viventia constant materia, et tamen non dicant corpore constantia: quod in viventibus aliquid substantiale dari quod sit corpus distinctum quod anima et materia, sed hoc substantiale forma corporeitatis est, igitur. Et huic fundo respondere posset, quod opposita viventia dicuntur constare corporeitatem, prout distinguuntur a non viventibus, nomine corporis intelligi materiam, quae essentialiter est corporea organizata tamen, et disposita in accidentibus, quae partes reddunt dissimilares, et organicas ad formam viventis, unde ruit [illegible] instantia, quae urgent in hunc modum: quod ponit substantiale distinctum accidentali aliquo, et illa organizatione accidentali: non habet non constat, neque non infert: oppositum vivens constat materia disposita, et organizata, igitur distinguit per organizationem ipsam: nam istae voces: materia organizata, sunt concretae denominationes, et in recto solum explanant materiam, quae essentialiter corporea est, et in obliquo dispositiones accidentales, a quibus manet organizata.

2. Sed adhuc instant: in Venerabili Eucharistiae Sacramento ex vi verborum consecrationis sub accidentibus panis ponitur corpus humanum, et proprium Christi Domini, sed non ex vi verborum ponitur materia, neque consecratur, et hoc secundum [illegible], non est corpus proprium Christi Domini,

positum

potius quae alius componit substantialis, neque componit organicatio accidentalis, quia transubstantiatio nequit ad accidens stare. Secundo ad solam substantiam: quod ex vi verborum ponit formam substantialem, quae radix est organicationis illius; quod ponit formam corporeitatis. Verum posset sufficienter, quod ex vi verborum consecrationis ponitur sub accidentibus panis corpus humanum proprium Christi Domini, quia nomine corporis proprij Christi Domini venit materia, non qualiscunque, sed illa materia eadem Christi Domini, quae est talis corporeae, organicata tamen dispositionibus proprijs Christi Domini, sub quibus est anima illa rationalis sanctissima; unde non infertur quod transubstantiatio terminetur ad accidens, neque in generali tamen ad materiam illam Christi Domini organicatam: quod tamen ad ipsam organicationem, quoniam ista solum asseritur in obliquo a vocibus: materia organicata.

3. Dices primo est: quod materia praecedit a materia a forma viventis, videlicet anima rationalis, secundo materia manet cum aliqua forma substantiali: quod cum aliqua distincta ab anima rationali; quod cum aliqua forma substantiali quae sub cum rationali anima informabat eandem [illegible]. Probatur: quod gladio [illegible] nullus est agens quod aliquam formam substantialem denuo producit in illa materia [illegible]: quod in illo casu nulla forma substantialis denuo producitur: quod manet in eadem materia forma substantialis aliqua quae sub cum rationali anima informabat eandem materiam. Verum posset sufficienter huic argumento, quod in illo casu denuo producitur nova forma substantialis, saltem a Deo Auctore naturali, qui providet materiae novam formam substantialem, quae cadaveris communiter appellatur, ne materia sit in rerum natura sine omni forma substantiali; quod quidem falsum esset, nulla ratione naturali probari potest; maxime cum videamus viventia imperfecta generari ex putrefactione terrae, ubi nullum agens naturale vivens adest, quod eiusdem viventia producat. Deinde rogari posset adversarius, a quonam agente producatur forma carbonis, aut forma cineris extincto repente igne, et a quonam agente producatur forma aceti vino corrupto.

4. Instant Adversarij: quod denuo producitur forma rationalis, non denuo forma embrionis, quae praecessit in materia [illegible] quod manet cum rationali informans eandem materiam cum anima rationali. Sed forma embrionis est forma embrionis, et forma corporeitatis, quod [illegible] probatur: quod forma embrionis periret [illegible], quae producitur [illegible] illam [illegible] veniret: quod est [illegible] huic

veri

veri poē, qd frā Embryonis perit, nq Iservari nequit subdistione ultima
quae disponit ad aiā roālē, qd autē eadē sã, et producat, et destruat, tandem
frā roē novarū dispositionū, quas successive producit in eadē mã, in Ieniens
n' erit quoniā de facto pot nutritiva mutat alimentū in sanguinē, ac
deinde mutat sanguinē in carnē, destructa frā sanguinis, quā produxerat.

5. 3ᵘ punctū: in triduo mortis Xpi Dni per-
mansit idē corpus, qd erat unitū aiē roāli, sd n mansit sola mã Lª: qd
cū aliqua frā substali, sd n' aliqua denuò genita: qd cū frā corporeitatis
quā informabat mã Lq sub cū aiā roāli: ostrat: nq si denuò genita esset frā
cadaveris, illā assumpsisset Verbū: qd illā numquā dimisisset, nq qd
Verbū semel assumpsit, numquā dimisit, ut ē coē Theologorū axioma.
Huic puncto si reat: qd in triduo mortis Xpti mansit mã Lª organicata,
et cū dispositionibus ad aiā roālē miraculosē Iservatis, L: cū aliquibus, maxē
cū illis, quae oculis obiiunt, et inducta fuit frā cadaveris, quā Verbū assump-
sit unione nova, et defectibili, nulla rō sufficiens [illegible] adduci poterit, nq
illud Theologorū axioma coiter explat de precipuis partibus Xpti Dni,
ut mã, et frā.

6. 4ᵘ punctū: Ubi datur eadē collectio accidentiū, ibi
datur eadē frā substalis, sd in Embryone, in hoc vivo, et in cadavere, datur
eadē collectio accidentiū: qd datur eadē substalis frā: hec n' ē aiā roālis: qd alia
frā substalis, qd frā corporeitatis. Resp. posset sufficienter 1º: maiorē esse
falsā, quia n' quaelibet frā substalis petit collectionē accidentiū ab aliis quae ē
diversa ab alia, una n' exigere pot calorē ut quatuor, ita qd si accedat
5ᵘˢ gradus caloris, Iservari n' possit, et in eius locū succedat alia frā petens
calorē ut quinque, quae quidē frā Iservet sub eisdē quatuor gradibus caloris
sub quibus frā praecedens erat in mã. 2º resp posset minorē esse falsā, quo-
niā Hº perit ex destructione alicuius dispositionis qd requisitis ad aiā roālē.
3º arctari posset [illegible]: qd manentiā in cadavere accidentia oīa
sub quibus erat aiā roālis: qd manet ultima dispositio ad aiā roālē sine esse

7. 5ᵘ punctū: partes [illegible] quae sub frā substali
inter se differunt, v.g. manus a capite, sd n differunt roē mã, et solius

neq

neq. rõe fræ viventis; qd rõe diversæ fræ substalis, qui infert e contra eas meq. peccati partes essalit distinctas. Huic fundto reat, iqd. L. eisd. partes n differunt essaliter in substa, quia neq. unis, neq. fra viventis corporeo partes hent essalit distinctas. L. qd. essaliter differunt in substa, salt rõe unionis, qua conti partibus essaliter distinctis, nunquam autem rõe fræ substalis, quæ distincta sit a fra viventis; nihil ergo adduci poterit sufficiens, quo probet solutiones essentialis.

8. 6us fundt. Caro mortua é vera caro, quia vere illa solvit ieiunium; qd caro mortua univoce cõvenit in rõe carnis cum carne viva. qd caro mortua denoïat caro ab ead. fra, per quam caro viva denoïnat caro: sd hec fra nequit esse fra vivens; qd alia corporeitatis fræ. Huic fundo respondet, iqd. noïne carnis ab Ecclesia intelligit mã. e aialis, n de genis in quib. quæ afficiebat talibus dispositionibus ad fram viventis; et in hoc sensu caro mortua et caro viva univoce cõveniunt; n aut intelligit fra substalis aliqua: unde ruit totum fundtm, quin aliqd sufficienti rõe instaurari possit.

9. 7us fundt. Ho é corpus cõpletum, sd. n cõstit in rõe corporis cõpleti per aiam roalem, quæ quidem spiritalis é; qd per aliquam fram corpoream substalem; qd per fram corporeitatis. Huic fundo resp. posset sufficienter concedendo maiorem, et distinguendo minorem; sd. n cõstit in rõe corporis cõpleti per aiam roalem in rõe corporis: concedo minorem: in rõe cõpleti: nego minorem. Itaque mã Ia corpus dicitur, et tamen cõplet per aiam roalem, quæ quidem mã Ia independenter a fra substali, corporea enim é essaliter, et ab intrinseco corpus, id est corporea, et n spiritalis; semper quod ab intrinseco incompleta manet, id est, ab intrinseco é ens corporeum incompletum, et nunquam ab aliqua fra substali cõplet intra methaphisicè, cõstituit ab intra suo esse cõpleta; cõplet tamen extra methaphisicè per quamlibet fram substalem, etiam spiritalem cum qua unitur, et componit unum ens per se substale cõpletum, iqd. quidem semper denoïnat cõpositum cõpletum a debiliore parte; ideo dicitur a corpore quo cõstituit, quoniam sic voluere philosophi, vel, quod cõpositum cõstans ab aliqua parte corporea, noïnetur corporeum, et corpus naturale cõpletum; quæ oïa si vera sint, nihil contra cõposita obstant, quo solutionem nullam esse probet.

& denominantur. Item illi formaliter vegetantur, s[ed] n[on] a[nima] Adami; e[rg]o ... habebat quasi substantiali, n[on] ab a[nim]a r[ationa]li: ... habebat sua forma substantiali corporea ... a forma corporeitatis. ... Q[uod] ab a[nim]a r[ationa]li n[on] posset denominari formaliter vegetabilis, p[atet] ... q[uia] a[nim]a r[ationa]lis n[on] vegetatur [illegible]. Responderi potest q[uod] corpus dicitur vegetabile formaliter, et ab a[nim]a r[ationa]li tamquam a causa efficiente vegetationis per corpore ... et ab a[nim]a ... et unione, tamquam ab efficiente, qui vegetat: unde corpus non dicitur denominative vegetari, et tamen non denominatur potens producere vegetationem: quidquid in hoc ... dicitur, q[uod] infirmet solutionem, nego, n[on] ... a[nim]a r[ationa]lis sit principium effectivum vegetationis, n[on] opus est q[uod] ipsa vegetet, e[rg]o Deus est primum principium effectivum vegetationis ... et tamen Deus ipse n[on] vegetari n[on] potest ... questioni propositi ...

infirmet

Cap. 33.

Questioni proposite r[espondetur]

1. Sit ... et unica ...: an de facto in unoquoque composito unica forma substantialis detur? ... nequit ratione naturali probari ... substantialibus. Probatur ... nullus sunt rationes sufficientes ... ad astruendum, neque ad negandum; q[uod] illud e nobis ... quod nullus sunt ... sufficientes ad astruendum de facto dari in aliquo substantiali composito multiplices formas substantiales, que sub ... ... contradictio; deinde q[uod] nullus sunt rationes ... ad ... [illegible] ex solutione rationum ... nihil.

2. Probatur ... Suarez, Oviedo et Hurtado disput. ... phys. sect. ... sufficienter complet et ipsius ... per unicam formam substantialem ... ... substantiale compositum ... unica forma substantiali. ... probant: ... substantiali ... elementis ... q[uod] ... recipiat ... et maneat ... ad ... idem substantiale compositum ... hoc invalidum est ... posset ... sufficienter compleri per ... qualibet ... ... in statu

ē ͻnali, et qualibet manente, l, [t] altera deficiat, manet in statu ͻnali; si vtet[ia]m admittat, q. ma[teri]a p[rim]a de facto exeūs, quam[vi]s e[sse] capax sit recipie[n]di sub duplici f[orm]a substa[ntia]li n[on] subordinata, addendo tamen n[on] dicere, q. ma[teri]a e[ss]et in statu sibi violento, sub vna tamen f[orm]a substali existens n[on] subordinatis, et casu, quo saltem divinitus fieret, q. hec ma[teri]a sub recipiat duplicem f[orm]a[m] substa[ntia]lem n[on] subordinatam dicerem q. ͻ quamlibet sufficienter completur, et qualibet sufficienter, haberet esse in statu ͻnali, quin vlla implicatio argui posset. Si ergo hec va[le]ant, quid in oppositum obijci?

3. Q[uo]d aut[em] supra diximus, q. ma[teri]a n[on] appetit collectionem f[orm]arum, vt collectio; neq[ue] collectio f[orm]arum substantialium, vt talis, est f[orm]a debita ma[teri]e, nihil obest, nam consulto locuti sumus de ma[teri]a p[rim]a ingenere, addidimus q. n[on] appetere collectionem f[orm]arum, quas solum successive posset recipere, vt collectio. Ad illud, q. additum, v[idelicet] q. ma[teri]a p[rim]a per vnam solam f[orm]am substalem sufficienter satiata, et completa, nequit sub alia recipere, ita q. per illam ͻpleat[ur], et ͻponat vnum, et id ͻpositum substale, verti posset, q. nullum est inconveniens in eo, q. vnum ͻpositum substale constet multiplici f[orm]a subordinata, nam de ro[ation]e substalis ͻpositi, n[on] e[st], q. vna tantum f[orm]a substali ͻstet; s[ed] q. ma[teri]a p[rim]a, et aliqua f[orm]a substali vnita per vnionem aliquam substalem constet, quin opp[ositu]m aliqua ro[ation]e sufficienti probari possit.

4. Contrariam sententiam probat Arriaga in hunc modum: eo ipso, q. in eode[m] ͻposito dentur duae f[orm]ae; si vna substalis est, altera debet esse accidentalis: q. de facto n[on] reperiuntur duae f[orm]ae substales in eadem ma[teri]a. Probatur ant[ecedens]: f[orm]a substalis ex conceptu subst[antiali] habet, q. sit p[rim]a radix, reliquorum om[n]ium, quae composito insunt, ita q. reliqua o[mn]ia propter f[orm]am substalem a na[tur]a intendant[ur], tamquam propter finem: q. sub[stanti]a ipsa n[on] e[st] in ͻposito alia substalis f[orm]a. Co[nse]q[uentia] p[ro]bat[ur]: n[am] aliter esset in ͻposito duplex p[rim]a radix, ita q. vnaquaeq[ue] p[rim]a esset n[on] alterius, et talis, vt reliqua o[mn]ia ordinarent[ur] ad illam, tamquam ad finem: q. sub[stanti]a ipsa n[on] e[st] in composito alia substalis f[orm]a. Co[nse]q[uentia] p[ro]bat[ur]: na[m] aliter esset in composito duplex p[rim]a radix, ita q. vnaquaeq[ue] p[rim]a esset n[on] alterius, et talis, vt reliqua o[mn]ia ordinarent[ur] ad illam, tamquam ad finem; quin illa ordinaret[ur] ad reliqua, q. quid implicat. Confirmat[ur]: si f[orm]a corporeitatis ordinaret[ur]

ad

ad fin[em] viventi[s], tamquam ad fine[m] esse accidens, neq[ue] illud, q[uo]d ordinat a[nim]a[m] in subst[anti]a, velut in fine[m], accidens e[st]; ideo enim dispositiones accidentia dicunt[ur], quia ordinant ad subst[anti]a, velut ad fine[m]; q[uo]d e[ra]t d[emonstrandum].

5. Confirmatur i[ta]q[ue] solutio insufficiens, qui vero posset, q[uo]d ille multiplex substantialis f[orm]a, talis esset, quae disponeret vnam s[ecundu]m radice[m], ita q[uo]d vnaquaeq[ue] in ad[aequat]a esset p[rim]o radix, in ordine ad quam s[ecundu]m radix adaequata, reliqua o[mn]ia ordinarent, qui in v[n]a f[orm]a substantialis ordinaret ad aliq[uam], q[uo]d autem inde, nullus sit inconveniens, confirmari posset exe[mpl]o, q[uo]d m[ateri]a p[rim]o substa[nti]a e[st], et tamen sub[ordinat]a ly v[n]a f[orm]a substantiali, consistente p[ro]p[ter] vnam s[ecundu]m radicem, adquam accidentia o[mn]ia, quae compositio insunt, ordinant[ur]. 2[o] vero posset, q[uo]d l[ice]t v[n]a f[orm]a substa[ntia]lis, ordinaret ad aliq[uam], velut in fine[m], n[on] exeo argueret accidens f[or]e, quoniam l[ice]t o[mn]e accidens ordinet ad subst[anti]am, n[on] autem o[mn]e, q[uo]d ordinat ad subst[anti]am aliquam e[st] accidens, neq[ue] e[nim] accidens ideo p[rae]cise tale e[st], quia ordinat ad subst[anti]am, s[e]d quia petit adiacere subst[anti]ae. Confirmari et[iam] posset solutio haec, neq[ue] f[orm]a, quae dicit[ur] corporeitatis a s[ente]ntia nante, ordinat a[nim]am in f[orm]a viventis, tamquam in fine[m] p[ro]p[ter] q[uo]d p[rae]cipue intenta, et tamen dicit esse f[orm]a substantialis.

6. 3[o] p[roba]t[ur]; eadem nativa s[ente]ntia illo tellebri phorum principio; n[on] sunt multiplicanda entia sine necessitate, s[e]d nulla necessitas vrget ad multiplicandas f[orm]as substantiales in aliq[uo] substantiali composito de facto existente: g[o] n[on] sunt multiplicandae: q[uo]d dicendum e[st] n[on] dari de facto plures f[orm]as substantiales in aliq[uo] substantiali composito: Maior certa e[st]: Minor p[roba]t[ur]: neq[ue] si aliqua s[ente]ntia vrgeat, max[im]e diversitas essentialis operationum, quae reperiunt[ur] in aliq[uo] substantiali composito; s[e]d illa provenire p[otest] ab v[n]a radice realiter indivisibili: g[o] e[tc]. Minor p[roba]t[ur] exemplo rationalis a[nim]ae, quae quidem v[n]a e[st] substantialis f[orm]a realiter indivisibilis, et tamen producit operationes essentialiter inter se distinctas, v[idelicet] et intellectionem, amorem, odium e[tc]. : g[o] n[on] bene valet: dat[ur] diversitas essentialis operationum: g[o] illa provenit a multiplici radice realiter distincta.

7. Quam imbecille sit p[rim]um hoc, satis constat ex dictis; ex eo quippe phorum axiomate, solum infert[ur], q[uo]d n[on] sit dicendum esse de facto plures f[orm]as substantiales, i[d] e[st], abstinendum esse ab assensu. Non autem infert[ur] q[uo]d [...]nandum sit dari de facto plures f[orm]as substantiales in eadem m[ateri]a. 4[o] deniq[ue] probari

p[ote]st

Margin: necessitas

roe eadem natura tenta ... Generatio unius est corruptio alterius, et e contra ... Phi. ... quod forma viventis generatur, forma substantialis embryonis oritur ... et quod forma viventis oritur ... forma cadaveris denuo generatur. Verum ... satisfieret, si diceret axioma illud solum intelligendum de formis substantialibus corporis inter se subordinatis; quod quidem si verum, nullum erit fundamentum quo solutio enervari possit. Quoniam igitur illud axioma nequit a priori stabiliri, nisi a posteriori, hoc est ab ipso vero experimento, ... solum deprehendit ... formas substantiales inter se non subordinatas. Disp. 4a. Utrum plures formae ... non subordinatae simul informare possint eandem materiam, seu an unica possit informare simul plures materias. Cap. 1um quid dicendum sit de divina potentia.

Disp. 4a.

Disp. 4a

Utrum plures formae inter se non subordinatae simul informare possint eandem materiam, seu an unica possit informare simul plures materias.

Cap. 1um

Quid sit dicendum de divina potentia?

1. Praemittendum est, quod plures formae substantiales nequeant simul informare materiam seu eandem multipliciter ex capite ... potest; 1o, ex eo quod materia ... quamvis est capax, incapax sit ... sua ... recipiendi simul plures formas substantiales. 2o, potest oriri ex incompatibilitate formarum in eodem subiecto, quia v.g. una forma cum altera pugnat intrinsece; ita quod ..., materia, quamvis est capax, capax sit recipiendi simul ... formas, et ... agentia creata existant, quae, quamvis est ... ipsarum ad illas inducendas in materiam, adhuc tamen formae simul esse non possunt in eodem subiecto ... mutuam pugnam. 3. provenire potest incompatibilitas duarum formarum, seu dispositionum ... inter se, quales v.g. ... calor, et frigus, ... et altera ... et ... 4o ex eo quod dispositio unius formae ... alteri ... ex eo quod formae inter se opponantur. Nec dispositiones sint inter se ... calorem

calore, ut septem, itaque nequeat conservari sub calore ut quatuor tantum; est altera pe-
tat ad conservationem caloris ut quatuor tantum, itaque nequeat conservari sub
calore, ut septem. 5° proveniret potentiae ex eo quod Deus decreverit ne duae formae sub se
recipiantur in eadem materia, quin se invicem opponant, neque ratione ipsarum, neque ratione
dispositionum, et sit materia, quam est ex se, capax sit, dentur agentia creata
quae possint eiusdem formas sub inducere in eandem materiam etc.

2. His praemissis rogari potest 1°: an si tota di-
materia capax, quantum est ex se, recipiendi sub duplici forma non subordinata, sit
an Deus saltem de absoluta potentia possit inducere in eius materiam duplicem illam formam, quan-
tumvis incompatibilis sit 2°, 3°, et 4° modis. Respondeo affirmative, idque tale probat:
quoniam nulla implicatio in eo invenitur, neque explicite, neque implicite: quod concedendum est
[illegible] 2° rogari potest an Deus saltem de absoluta potentia possit in-
trare materiam etc. de facto existentem duplici forma inter se non subordinata. Difficultati
nequit satisfieri uno verbo, quinimo multiplici conclusione opus est.

3. Respondeo 1°: si materia existens non sit capax, neque
quantum est ex se, recipiendi sub duas formas neque de absoluta Dei potentia fieri potest, ut recipi-
at sub eas formas. Probatur conclusio nostra: potentia receptiva materiae est ipsa entitas materiae, quae ab
intra sua essentia potest uniri formae, et ab illa perfici, quare omnes supradicta: ergo si
ab intra sua natura, nequit recipere sub duas formas, neque divina potentia. Antecedens liquet:
per quod Deus nequit immutare naturam, et essentiam rei, neque ipsi addere aliquid en-
titatis, per quod entitas sit talis, ut denuo ab intra sua essentia possit uniri et perfici;
consequentia patet: quod erat. Confirmatur: si materia, quantum est ex se, incapax recipiendi
supernaliter reciperet, maxime quia, quantum est ex se, se haberet potentia inadaequata
ad recipiendum, et a Deo adiuvaret, supernaliter ad recipiendum; sed hoc implicat:
quod erat. Minor probatur: iuvare aliquam, ut recipiat, est finaliter praestare vel
per se ipsum, vel per aliam entitatem virtutem inadaequate recipientem, ex qua, et potentia materiae
inadaequate receptiva fiat una potentia, adaequate recipiens; implicat quod Deus se ipso in-
adaequate recipiat, et etiam implicat, quod praestet entitatem sub qua materia supernaliter inadaequate
recipientem: quod erat. Minor constat quoad 1am partem, quoad 2am vero probatur:
hoc ipso quod materia se ipsa uniatur formae, se ipsa adaequate unit tali formae, a qua
forma tota perficit, et ipsa materia: sed hoc ipso adaequate recipit suam formam: ergo

4. Resp. 2º: Si fratrum natura incompatibilitas in eadem materia proveniat ex mutua pugna fratrum, fieri posse, quod materia 1ª divinitus recipiat sub duabus formis. Probatur 2º: haec mutua pugna, qua una forma excludit alteram ab eodem subiecto, id est ideo quia una forma naturaliter exigat, quod ad praesentiam sui non conservetur [illegible] in eodem subiecto, id est ideo quia una sublata altera recepta nequeat naturaliter conservari ex viactionis, quam sufficienter producit ad praesentiam alterius, ex eo quod in statu sibi [illegible] forma adeo violento: sed utrumque a Deo posse vinci: ergo etc.

Minor probatur: Deus potest de absoluta potentia inferre violentiam [illegible], ipsaque conservat contra naturalis exigentiam ipsarum, sicut potest praestare actiones adeo robustas, quae sufficiant ad conservandas ipsas formas in illo statu, quantumvis violento: ergo utrumque a Deo potest absoluta potentia vinci.

5. Resp. 3º: si naturalis incompatibilitas fratrum proveniat ex pugna, qua dispositiones inter se contrariae, nihilominus fieri posse divinitus, quod subiectum recipiat eandem materiam. Probatur 2º: Deus potest praestare actiones adeo robustas, quae contrariae unius conservare possint ad praesentiam alterius contrarii: ergo etc. Resp. 4º, scilicet, quod etiam si oriatur incompatibilitas ex eo, quod dispositio unius formae contraria sit non alteri dispositioni, sed alteri formae, divinitus fieri posse, quod utraque subiectum recipiat eandem materiam: quoniam Deus potest absoluta potentia praestare actiones adeo robustas, quae conservari possint alterutram formam in ipsis statu violento: ergo Deus potest efficere, quod utraque subiectum conservet in eadem materia subtilis dispositionibus.

adeo

6. Denique resp.: quod si fratrum incompatibilitas tamen oriatur ex eo, quod sic se legis locum statuta a Deo pro vero ordine praesenti, fieri etiam posse divinitus, quod utraque subiectum recipiat in eadem materia. Probatur facile 2º: nam Deus potest habere decretum speciale, quo id velit, dispenset quod in eiusdem lege condita a seipso statuta: ergo id non repugnat de divina potentia. Haec ipsi omnia conditionate dicta sunt, cum nequaquam formae subiectum recipiendae divisae sint naturae, et rationes ipsarum, et rationes dispositionum necessarium fuit conditionate loqui; haec etiam quia utrum materia de facto ex se sit capax subiectum recipiendi duplicis formae substantialis inter se non subordinatae, est nobis ignotum, et dubium. Ratio huius est, quia non habemus fundamentum rationis sufficientis, neque ad id affirmandum, neque ad id negandum, ergo id est nobis omnino ignotum. Aut probatur: nam si sunt aliqua haerentia maxime ad negandum et illud

illud

illud foret, I. q.d n. sint multiplanda p[ro]vata essaliarci in entaribus sine necessitate, I. q.d numquam vidimus, q.d una haec ex[isten]s sub receperit duplicem f[igur]am q.d quaque infirmus sit utrumque d[ici]tur funtis, hoc satis constat ex superioribus; q.d ergo negandum n. benevalet: haec p[ote]ntia siue receptiva, siue effectiva, numquam praestitit effectus A, s.d tamen effectus B: q.d quamvis existentibus hic virtute ad effectus B. ut supra monuimus.

7. 3.o rogabis: an sit potius f[orm]a, quae saltem divinitus sub infret duplici m[od]o L q.; R[espon]deo affirmative. R[atio] e[st] quia n[ec] implicat f[or]ma, quae, quamvis e[st] exe, possit informare sub duplici m[od]o: q.d L, sed naliter repugnet, quare neque m[ateri]a utra[que] sub esse posset in eodem loco, neque f[orm]a possit esse naliter in duplici loco, nihilominus eiusdem nalis repugnantia p[ote]st a Deo vinci de absoluta p[otenti]a. Argumentum e[st], codem pt: Deus pot duplici m[od]o ponere in eodem loco, item pot unam f[igur]am collocare in duplici loco: q.d eiusdem nalis repugnantia de absoluta p[otenti]a pot vinci. Rogabis 4.o: an aliqua f[orm]a substantialis defacto existens, sub informare possit duplici m[od]o L q. n.

8. R[espon]deo 1.o: V. aliqua f[orm]a exat, quae quamvis e[st] exe posset informare sub duplici m[od]o L q., e[st] nobis omnino ignotum. P[rob]atur quia: nullus lumine ro[ti]s sufficiens, hec nus, neque ad id affirmandum, neque ad id negandum: q.d e[st] nobis omnino ignotum. Anspt: si funt aliq.d esset maxime ad negandum, et illud quia I. q.d n. sunt multiplicanda in rebus existentibus essalia p[rae]stare sine necessitate, I. q.d numquam tale accidit; utrumque d funtis hoc e[st] infirmum, ut saepius probavi: q.d F. R[espon]deo 2.o, si f[orm]a existens, quamvis e[st] exe, n. possit informare sub duplici m[od]o L q., neque divinitus fieri pot, q.d sub infret duplici m[od]o: I[de]o accept ea de omnino r[ati]o[n]e, qua supra probavimus, q.d si m[ateri]a L c., neque quamvis e[st] exe capax sit recipiendi sub duplici f[igur]a, n. poterit etiam divinitus recipere sub eiusdem f[igur]a duplici. R[espon]deo 3.o: si f[orm]a existens, quamvis e[st] exe capax sit, et nalis repugnantia solum oriatur ex eo, q.d m[ateri]a duplex n[on] queat esse in eodem loco naliter, neque unam f[igur]am pot esse naliter in duplici loco, fieri pot divinitus q.d una f[orm]a sub infret plures m[od]os. R[ati]o e[st] quia Deus pot de absoluta p[otenti]a ponere plures m[od]os in eodem loco, et etiam pot unam f[igur]am collocare in multiplici loco: q.d

cap. 2. Obiectionibus satisfit

Cap.

Cap. 23.

Obiectionibus satisfit.

1. Obiic. 1° cu Complutensibus dis. 4. quaestione 6ª: duae formae disparatae sunt in 2 possib. ergo nequit stante una forma substantiali perseverare alia in eadem parte materiae. Probatur: posita causalitate actuali rerum ultimiter effectum, nequit effectus suspendi, neque divinitus; sed causalitas actualis qua una forma expellit aliam, est in formatione: ergo posita informatione unius formae, nequit a Deo suspendi expulsio alterius formae. Resp. 1°: negando antecedens: quoniam videtur loqui de omnibus formis substantialibus, cum autem plures formae sint, quae inter se non pugnent, neque ratione ipsarum, neque ratione dispositionum, utique duae formae leonis, falsum est illud antecedens. Resp. 2°: omittendo antecedens, et negando consequentiam ad eius probationem, negando antecedens, neque enim actualis expulsio formae A a materia, est prius informatio formae B, sed non unio formae A in materia relicta: verum de causalitate qua una forma expellat alteram, infra dicemus. Probatur manifeste, quia neque ideo forma B informet actualiter materiam, sed non est formaliter, ergo forma A expulsa sit a materia. Probatur quia ergo forma A expulsa sit a materia, dicit formaliter, ergo forma A non uniat cum materia; seu carentiam unionis formae A cum materia. 2°, quia si informatio formae B, prius esset expulsio formae A a materia, prius posita informatione formae B, quamvis Deus formam A numquam informasset materiam illam, et poneret formaliter et immediate, ergo forma A expulsa esset a materia: hoc absurdum est: ergo etc.

2. Obiic. 2°: forma cadaveris, et forma viventis, neque divinitus simul informare possunt eandem materiam, id hoc ipso provenit ex incompossibilitate ipsarum ratione pugnae, seu contrarietatis, quam opponunt: ostenditur ergo aliquae formae substantiales sunt adeo contrariae, ut neque divinitus simul informare possint eandem materiam. Maior probatur: neque aliter verificari posset divinitus, ergo homo simul esset mortuus, et vivus: hoc implicat: ergo etc. Resp.: omisso quod eiusdem forma cadaveris denuo genita succedat in locum formae viventis; negando maiorem: ad eius probationem, negando sequelam. Ratio est: neque adhuc divinitus esset, quod homo esse mortuus non solum dicerit formam cadaveris, ex cuius in..., sed ulterius, quod non detur unio formae viventis ad materiam.

3. Obiic. 3°: aliqua substantia sunt, quae realiter...

n̄ possunt recipere fras, et tamen illas divinitus recipiunt; ergo sicut ma- ... incapax sit, quantum est ex se, recipiendi sub duplici fra: Dīna potentia fieri poterit, ut illas sub recipiat. Ans. per aliquot exempla: Pō: aīa rationalis n̄ potest naliter recipere gratiam sanctificantem, et tamen illam supernaliter recipit. 2° intellectus Beati n̄ potest naliter recipere visionem Beatificam, cum tamen illam recipiat supernaliter. 3°: humanitas Christi Dni nequit naliter uniri Verbo Divino, et tamen divinitus unita est. Resp. distinguendo ans: aliqua sub[stantia] sunt, que naliter n̄ possunt recipere fras, et tamen illas supernaliter recipiunt, que naliter n̄ possunt defectu potentiæ passivæ, seu que n̄ possunt, neque quantum est ex se, nego ans: defectu virtutis, que sit in agente nali creato ad illas fras producendas, et uniendas subiecto, concedo ans. Inde patet solutio ad oīa illa exempla in oībus quippe datur ex parte subiecti nalis potentia passiva, id est, virtus nalis adequate potens, quantum est ex se, recipere fras illas, ut illæ fræ supernaliter receptæ dicantur in mā producuntur denominative, ab eo quod n̄ sit virtus in agente nali creato ad illas fras producendas. Cap. 3, quid rendum questioni de pōa nali.

Cap. 3^m

Quid rendum questioni de pōa nali:

1. Rogabis 1°: an possibile sit, ut duæ fræ aliquæ intense n̄ subordinatæ, sub insistent naliter eandem mām, aliquam saltem pōtiā. Resp. affirmative, quemtumvis sit naliter sumatur, et prout opponitur violento, et prout opponitur supnali, et quemcunque supnalitatis sensum in superioribus assignavimus. Pt. 1°: possibile est mām 1am capax, quantum est ex se, recipiendi sub duas fras substantiales intense n̄ subordinatas, et est possibile, quod illæ duæ fræ vel ulla ratione intense repugnent, neque ratione dispositionis, neutraque exigat esse nalis, ne sit altera in eodem subiecto, sed alterutra æque, bene se habeat cum altera fra substantiali sub recepta: quod idem est possibile naliter, prout opponitur violento, et prout explatur nalis pōa adequate receptiva in mā 1a. Demonstro possibile est, ergo, quod tunc ... mā 1a eiusdem recipiat eas fras, dant agentia creata, quæ sufficientem virtutem habeant ad inducendas sub illi et conservandas eas fras: quod idem est possibile naliter, prout opponitur supnali ab intrinseco etiam in causalitate. Secundum quid. Denique etiam possibile est alterius ordo, in quo sit Christi lege et causa a Deo statutas, quod istæ duæ fræ sub inducerentur ab agentibus creatis in eandem illam mām: quod illud est possibile

naliter

naliter, etiam prout opponitur supernali ab extra, seu quoad modum: quod est.

2° rogabis, an fieri possit naliter, quod nec mo-
[illegible] subiectum recipiat aliquas duas formas substantiales inter se non subordinatas, [illegible]
[illegible] ut supra diximus, essendi [illegible] an hic modus exigentiae passivae qui
est ex parte sui forma passive crescere sub duas formas substantiales inter se non subordinatas
[illegible], tendentes [illegible] si tali possit [illegible] in materia exigente, [illegible]
tales sint, quae minime pugnent inter se, [illegible] dispositiones, ne utraque petat
[illegible] alter, nec sit alter in subiecto eodem, id naliter fieri non posse, prout est naliter, oppo-
nitur supernali quoad modum, bene tamen posse fieri naliter, prout opponitur violento,
et [illegible] opponitur supernali ab intro, et [illegible] in qualitate secundum quid. Probatur quoad
[illegible] partem, quia quoad naturam leges huius ordinis praesentis decernunt, ne duae
formae inter se non subordinatae sub infinito [illegible] [illegible] illud fieret, esset praeter
leges [illegible] statutas pro rerum ordine praesenti: quod supernaliter quoad modum.

3. [illegible] fieret naliter prout opponitur violento, quia
nec in illa suppositione nec materia nec forma substantialis aliqua pateretur violentiam: quod est.
Quod autem fieret naliter, prout opponitur supernali ab intro, etiam secundum quid, probatur: nam
si materia exigens sit talis, quantum est ex se, [illegible] tales, [illegible] circa exigens
virtutis sufficientis ad illas formas substantiales inducendas in [illegible], quia virtus im-
mediata ad inducendam unam formam substantialem ex [illegible] altera [illegible] inducatur, quae quidem
nulla ratione pugnat [illegible] [illegible], daretur quod sufficiens virtus poss[illegible]
[illegible] ex parte materiae ad illas sibi recipiendas, quod id fieri posse naliter, etiam prout oppo-
nitur supernali ab intro, etiam in qualitate secundum quid, [illegible].

4. [illegible] si talis possit dari in materia exigente
[illegible] inter se opponantur ab intro, aut ratione dispositionum, id naliter fieri non posse,
prout opponitur violento. Probatur [illegible] hac parte, quod formae substantiales ea ratione opponantur,
ut se ab recipiendo [illegible] aliqua saltem erit in statu ipsi violento [illegible] aliqua
saltem dixi, propterea quia infra dicenda sunt, [illegible] id nequit fieri naliter, prout
opponitur violento. [illegible] hoc ipso quod illae formae pugnent ea ratione, quod una forma
[illegible] [illegible], vel dispositio alterius [illegible] subiecto, vel una dispositio petit
[illegible] aliter, ne altera dispositio sit in eodem subiecto, quod si fieret illud, fieret contra naturam et
[illegible] exigentiam: quod violenter fieret: quod illud [illegible] accideret naliter, prout opponitur violento

3a. 2co: si talis poã dentur in ma exerite, sicut ex oppo-
nant inter se, l. ab intro, l. roe dispositiony, ianpoint sternaliter 19. eiusd. fis
sul inferent eand. mq. L9, prout opponit supernali ab intro in caalitate secund. quid.
ignoty e nobis. Noe, quenig ignoty e nobis an a chilexat aliq. ageny creaty, q
vincere posit eg pugng, et actiones adeo robustay prestare, quibq serveint sub
in eod. subto: qd ignoty e nobis an illud fieri posit de facto nalit. i q vt opponit
supnali ab intro in caalitate secund. quid. Prans: ignoty e nobis an exatat Angely
tanty virtutis in agendo, qui posit eadem prestare: q. Prans: nullg stinct
sufficiens roes hemuy, neque adidnandy, neque adirtastrandy: q. Prans: si q
stinct esset, maxime ad nandy foret, et illud quidy, qd n sunt addenda, et mul-
tiplanda prata essalia in rebus exentiby aliq. p villa necesitate, l. qd nulluy
Angelus tale vnquam effecit, l. Pr. utrumque stinct hoi infirmy e, vt ex superioriby
constat: q.

6. 4a. 2co: si talis poã dentur in ma de facto exenti,
et fis sint ea roe opposit, qua supra sex poe naliter, q. eiusd. fis sul inferent de
facto eand. ma. L9, prout ly naliter opponit supernali ab intro in caalitate sim-
pliciter, si de aliquiby saltg fris inter se pugnantiby sermo sit, n autg de oibus. P.
2co: nq aliter esset impole agens nale creaty tanty virtutis, qui posset illud pres-
tare: s. e pole agens creaty eiusdi: q. Maior constat, q nq actio supernalis
in caalitate simpliciter, e illa, qui superat og virtut agentis creat, ty exenty,
ty etiq polis: Pminor: n implicat 2a dictiony agens creaty, qd posit vincere pug-
ng illg, et prestare actionis, quiby aliqui saltg fis, vg. calor intensg, et frigidity
intensa sub serrari posint in eadg ma. L. Addidi in 2co, si de aliquiby saltg fris
inter se pugnantiby sermo sit, n autg de oiby, propterea q aliqui fis sunt etiq 2ri,
qui nequeunt nalit sul inferare subg, etiq prout opponit supnali in caalitate
simplicit. vg. gratia, et peccaty, quq quidy gratia e supnalis in caalitate sim-
pliciter, ide, a solo Deo producit poe.

7. Dices: in ferro candenti de facto dus fis subs-
taly inter se n subordinaty sul infrant eandy mq L9: qd dat sufficiens stinct ad
asserendy, q eam ma L9 exens poe, quam e exie sal recipere dup fis inter se n
subordinaty. Ans pt: forma ignis et forma ferri sul infrant illg ma. L9: q.

Pr.

Dicam quoad quoad [illegible] partis ... ipsius e talis terminos, et tandem experimur ibi esse accidentia essentialia formis propria, et quod ferri eandem formam producat ... [illegible] ... quia ibi manent accidentia propria ferri ... [illegible] ... in incude sub malleo gemit, et insuper videmus ... igne agente ... accidentia ferri propria et ignis producit extinguit ... forma ferri ... forma ferri in instanti eandem ... [illegible] ... in partibus densis ... generat ... [illegible] ... Disp. an et qua ratione si plures formae ... recipient essent in potentia naturali ... obedientiali ... cap. 1. brevis explicatio potentiae obedientialis traditur.

Disp. 5

An, et qua ratione, si plures formae in eadem materia susciperent, essent in potentia naturali, vel obedientiali materiae primae?

Cap. 1.

Brevis explicatio potentiae obedientialis traditur.

1. Nomen potentia naturalis multipliciter sumitur. 1º naturalis potentia quando ... talis dicitur, prout naturaliter opponitur libere; hac ratione potentia ... ignis ... ad producendum ignem potentia naturalis dicitur. 2º potentia naturalis accipitur prout opponitur potentiae neutrae ... supernaturalis ... et quasi ... propensionem ad actum, talis dicitur potentia ... recipit ... quo ... Contra neutra potentia illa dicitur ... naturaliter ... et ... appetitum in actu, talis erit potentia ... aer ... 3º potentia naturalis potest accipi prout supernaturalis opponitur supernaturali in perfectione simpliciter. Unde cum solus Deus sit agens ab intrinseco simpliciter supernaturalis in perfectione, quaelibet potentia creata vel creabilis, erit naturalis in hoc sensu. 4º pro naturali potentia ... prout opponitur supernaturali in perfectione secundum quid, talis erit omnis potentia ...

quae talis sit

que talis sit, ut alia potentia creata entitative perfectior existat.

2. 2.o Potentia naturalis, nomen potentia naturalis, prout opponitur supernali potentiae in causalitate simpliciter, est illa dicitur, que talis sit, ut alia potentia creata talis sit possibilis, que possit eundem effectum producere. Unde potentia supernaturalis in causalitate simpliciter in Deo solum invenire potest, cum solus Deus Opt. talis est, qui possit aliquos effectus producere, ad quos producendos nulla vis creata, neque creabilis sit potens, porro in qualunque potentia creata dedatur, et est possibilis alia potentia creata que possit eundem effectum producere: quoniam alia existit possibilis potentia non solum ab intra sua specie.

6o: naturali potentia, prout opponitur supernali in causalitate secundum quid, talis est illa potentia, que alia similis existit in rerum natura, et est potens eundem effectum producere, et contra potentia supernalis in causalitate secundum quid dicitur illa, que posset producere effectum, que nulla alia causa creata existens producere posset.

3. 3.o denique: prout opponitur obediali potentiae, obedientialis ceterum dividitur in activam, et passivam. Potentia obedientialis passiva dicitur, quae a Deo elevatur ad recipiendum aliquam formam, ad quam existendi dicit ordinem naturalem, et potentia naturalis passiva, prout illi opponitur, dicitur, que recipit formam, ad quam existendi dicit ordinem naturalem, et quam recipere potest, quin a Deo elevetur ad recipiendum. Potentia obedientialis activa dicitur, que producere non potest effectum existentem cursu Divini ordinarii tantum, potentia vero naturalis activa, que illi opponitur, illa dicitur, que producere potest effectum existentem tantum concursu Divini ordinarii. Ceterum de potentia effectiva tam naturali, quam obedientiali, docet infra, scilicet ad 2um librum Physicorum, quando sermo fuerit, et quare est definiri, et explanari debeant, modo autem solum erit sermo de potentia obedientiali passiva.

4. Celebris difficultas est: an potentia obedientialis proprie passiva, scilicet ab intrinseca talis, que quidem potentia elevari possit a Deo in genere receptivo, detur in rebus ipsis? Negative. Probatur, ut Deus elevet potentiam in genere receptivo, necessarium est, quod iuvet potentiam in genere receptivo; sed hoc repugnat: quod probatur. Minor probatur: si Deus iuvaret potentiam in genere receptiva, vel esset ita quod Deus per seipsum iuvaret, vel per aliquam entitatem, que a Deo produceretur, et qua iuvaret potentiam ad recipiendum id, quod sola non poterat recipere: hoc utrumque repugnat: quod probatur. Minor quoad primam partem est manifesta, quoniam Deus Opt. seipso nihil potest recipere, aliter esset imperfectus: 2a pars probatur: si [illegible]

q. seipsa, et per virtutem naturalem recipiat totam formam, nihil est aliud, quam quod seipsa et per suam essentiam uniatur toti formae: sed hoc ipso quod materia prima uniatur formae, aut relative seipsa, et per suam essentiam intra unitur toti dicitur, tamquam extremum illud unitum: quod eo ipso, quod materia prima uniatur formae seipsa, et per virtutem naturalem recipit totam formam: igitur si semel nequit recipere formam per virtutem naturalem, numquam iuvari potest a Deo, ut recipiat formam.

5. Probatur 2o: nequit Deus tribuere materiae aliquam virtutem, per quam immediate recipiat formam: quod nequeat illa iuvari in genere receptivo, ut immediate recipiat hujusmodi formam. Antecedens probatur: quod materia prima immediate recipiat formam per se, quod per suam essentiam immediate uniatur formae, a qua perficitur, ut supradictum est: sed nequit Deus aliquid addere essentiae materiae: igitur. Confirmatur: si Deus iuvaret materiam ad recipiendum mediante entitate alia, quae simul cum materia prima reciperet formam, vel haec entitas immediate reciperet, vel non reciperet. Si primum: implicat, ut supra ostendimus, quod materia prima recipiat formam substantialem mediante potentia aliqua realiter superaddita: igitur. Deinde, tamquam haec entitas, seu potentia media reciperet immediate, rogo, materia ne uniretur immediate formae: an non? Si primum: igitur non iuvaret a potentia intermedia, ut immediate reciperet. Probatur consequentia: hoc ipso, quod immediate uniretur formae, seipsa solum immediate reciperet totam formam substantialem, idest, non mediante potentia alia immediate reciperet: nam quod recipit mediante alia potentia non immediate recipit, sed tantum mediate, sicut materia prima aut relative unita dicitur mediate recipere accidentia, quae recipit in anima relative. Si secundum: quod nulla ratione materia prima immediate reciperet formam, sed tantum mediate: igitur absolute non reciperet formam, nam ut supra docuimus, quod tantum mediate recipit, non absolute recipit, sicut causa efficiens tantum mediate non dicitur absolute causare efficienter, sed tantum cum additione diminuente, videlicet mediate causare: igitur tandem materia prima nequit ab alia entitate iuvari in genere receptivo, ut recipiat immediate formam substantialem.

6. Ex dictis colligitur, quod materia prima nequit esse divinitus recipere formam substantialem, nisi quam non dicat ordinem naturalem. Ratio huius est, nam ordo naturalis in potentia receptiva nihil est aliud, quam ipsa essentia potentiae recipientis formam, cui potest se immediate uniri: sed si materia prima non sit talis essentia, nulla ratione potest recipere formam: igitur si ad illam non dicat naturalem ordinem, nequit esse divinitus illam recipere. Confirmatur: quod

materia prima

ma̅ cl... dicat ordinq nals ad fra recipiendq & q. n. egeat adiu̅to recipiendq immat̄e adiutorio aliquo, q. solq illa recipiat: simplicat, q. ma̅ sa possit recipere eaq immat̄e, et q. egeat adiutorio aliquo ext. sio ... im malē recipiat. quo simplicatq q. ma ... posit decipere fiq. ad quq onseri dicit ordinq nale. Maior ē certa, etq quid adversarios: Minor supra ostensa ē.

7. Nihilominq tamen pot̄ receptiva, qui ab intro sempē adq. ... nalis et sufficiens, quin ... ad recipiendq in genere receptivo ... extra ... appellari pot̄ obedialis, hoc ē innotanq super naliter agenq operanq n. inductione ... substali ... virtus, ... Licet aū Deus minime juvet in genere receptivo, neq. intrē neq. intrē elevet ad recipiendq gratiq sanctificant. nihilominq dicit obedialiter illq recipere, idē in pota extrē obediali, quia innotat agenq supernalit operantq in producendo graq sanctificantq, et ipsiq unionq cq ai̅a ... q. aut agentia operari possint supnalit, l. ab intro, idē, entative in qualitate simplicitē, l. entative in qualitate secundq quid, l. solq supnalitē extrē, idē, quoad modq. Inde ꝓvenit pot̄ receptiva triplex denominata poq obedialisq. L.a obedialis entative in qualitate simpliciter. 2.a obedialis entative in qualitate secundq quid. 3.a obedialis, quoad modq. Cap. 2.4 Si duq fre substaleq n. subordinatq in sient sul mq existentq defacto, utraq recipiet in pota obediali, quoad modq?

Cap. 2.4

Si duq fre substales n. subordinatq in sient sūt mq existentq defacto, utraq recipiet in pota obediali, quoad modq?

1. L.a const: si duq fre substaleq inter se n. subordinatq suli in sarent eandq mq eq defacto existentq, ambq collective, sive divisive sumptq reciperent in pota obediali mq eq, quae denominaret obedialis ab extrō, idē, quoad modq. Ocº hec duas continet partes, l.a ē, q. ambe fre collective sumptq reciperent

in pota

in pot^a obediali quoad mod^y. Dices, q^d etsi divisive, seu distrive sumpt^e recipe-
rent in eade^m pot^a denominata. Pro parte falsa pt: quia nemo s^o recipit in p^a
in pot^a obediali quoad mod^y: q^d recipit p^{sy} ex vi agentis operantis supernaliter quoad
mod^y: sed sinilitudinem reciperet illecho^y statu^y ex vi agentis operantis su-
pernaliter quoad mod^y: q^d illechi a illa statu^y esse in pot^a obediali quoad mod^y.
Mineri pt: q^d agentia illa in ead^m m^a [illegible] illecti indicerent de facto aliud
illi statu, esset. v^a leges co^y statuta a Deo, pro rerum ordine prescrit: q^d agentia
illa illechi operarent supernaliter quoad mod^y, q^d su I induceret in ead^m
m^a illectionem duar^y status. Anisp^t: leges co^y huius ordinis decernunt, ne
du^y st^e substaley inter se n subordinat^e sub introducant in ead^m m^a [illegible]: q^d
De and: nunquam accidit, q^d du^y st^e substaley inter se subordinat^e sub I ingrent
ead^m m^a [illegible]: q^d si de facto accidat, erit v^a leges co^y, q^d supernalit^e quoad mod^y:
q^d [illegible].

2. Pars 2da pt: q^d ad tamb^e st^e substaley
inter se n subordinat^e, etsi distrive sumpt^e, reciperent in pot^a obediali quoad
mod^y: Ut prius notandu^y e q^d sy divisive, aut distrive n appellat, nec appellari
pot supra illud, q^d ex p^{te} sbti divisive accidat, sed solu^y supra mod^y [illegible] qu^a amb^e
st^e sub I recipit ex p^{te} sbti suppl^e distrive signat^e, seu accepte sub ead^m ... vel
stat^e, hoc n d^t recipi in pot^a obediali quoad mod^y. Ob huiu^y e, nam amb^e suppo-
nunt ex p^{te} sbti sub I recepte, q^d n recipiant divise ex p^{te} sbti, n^q divise recipi ex
p^{te} sbti e^m n [illegible] sub I recipiat, sed una post aliam successive, stante^y sit in ma-
teria, q^d aut^y iste st^e substale sy ga suppositione divise, au divise sumant, in dubium,
quoniam ipse su I sbt, et quasi collective ex p^{te} sbti recipit^e in ead^m m^a co...

3. Ad vero p^{tr} illa 2 part: si st^a A, et st^a B
supponant ex p^{te} sbti de facto sub recipere in ma ... verificat pp dinqua... ipi^{us}
[illegible] (divise seu distrive sumpti) preter hoc prat^y, v^t d^t recipi in pot^a
obediali quoad mod^y: q^d amb^e divise sumpt^e reciperent in pot^a obediali quoad
mod^y. Anisp^t: hoc ipso, q^d leges co^y statut^e pro huius ordinis prescrit [illegible]
ne st^a A, et st^a B sub recipiant in ead^m m^a. Verius haec [illegible] pulativa: st^a
A recipit in m^a v^a leges co^y, et st^a B recipit in m^a v^a leges co^y: sed hoc ipso
verificat ista: st^a A recipit in pot^a obediali m^a quoad mod^y, et st^a B

recipit

recipi in pra obedientiali quoadmodum : quod consequens, quia lex communis statuta pro eorum ordine presenti decernat, ne sua A, et sua B sub recipiant in eadem ma, verificatur quia ambo distributive sumpti recipiant in potentia obedientiali modo eodem quoadmodum. Maior patet: in illa supp.e verificatur hec copulativa: agens introducens formam A in ma illa violat legem com., et agens introducens formam B violat legem com: quia in illa suppe verificatur illa copulativa: forma A recipit in ma contra legem com., et forma B recipit in ma contra legem com.

4. Arguitur ultimo, et firmatur exemplo manifesto: si Superior precipiat Petro, et Paulo, ne simul ingrediantur Gymnasium, et ne simul sint intra Gymnasium, et consequens, quia Petrus et Paulus simul ingrediantur Gymnasium, simul quia sint intra Gymnasium, verum est quod Petrus, et Paulus distributive, et distributive sumpti violent preceptum, violent preceptum: quod est falsum. Antecedens patet: in illa suppe vera est hec copulativa: Petrus violat preceptum ipsi iniunctum a Superiore, et Paulus violat preceptum ipsi iniunctum a Superiore: quod est falsum. Probatur: nam alter neque Petrus in illa suppe violaret preceptum, neque Paulus violaret: sed hoc est absurdum: quod est falsum. Minor patet: in illa suppe Petrus dignus esset supplicio, et Paulus dignus esset supplicio: quod in illo casu violaret preceptum, et Paulus violaret preceptum. Consequentia manifesta: nam si Petrus non violasset preceptum, Petrus non esset dignus supplicio, et si Paulus non violasset preceptum, Paulus non esset dignus supplicio: quod uterque distributive sumptus violat preceptum a Superiore iniunctum. Dicendum huius capitis in universum sequitur, de quibus cunctis formis substantialibus inter se non subordinatis, sive ille inter se opponantur, aut abintrinseco, aut ratione dispositionum, sive non, nam lex communis statuta pro eorum ordine presens decernit, ne due forme substantiales inter se non subordinate simul insistant eandem ma in quicunque ille se habeant, sive inter se oppositi, sive non, de illis autem formis, que inter se opponuntur, aut abintrinseco, aut ratione dispositionum, statim dicemus.

5. Dicendum 2o non si reciperent simul de facto in eadem ma, et de facto due substantiales forme inter se non subordinate, et minime pugnantes neque ratione ipsarum, neque ratione dispositionum: sic due forme eiusdem speciei infime, essent tunc distributive, et collective in potentia obedientiali naturali per quamdam connaturalitatem, ergo secundum quid. Probatur prima. Quoniam ma recipit formam in potentia obedientiali naturali per quamdam connaturalitatem, ergo secundum quid, quod recipit ab ui

agens

agentis operantis, pacis natis in caalitate etiq. secundum quid; si in illo casu materia reciperet formas ex vi agentis operantis, per actiones naturales etiq in caalitate secundum quid: quod in illo casu materia reciperet utramque formam in potentia naturali, prout opponitur obedientiali in caalitate secundum quid. Minor probatur: agentia creata de facto virtutes habent sufficientes ad inducendas successive in materia illas duas formas: sed in illo casu daret capacitatem in materia, quam habet ex se ad illas sul recipiendas, neque agentia impedirentur lege, quae quidem dispensata forent, neque unius agentis impediretur a contrarietate alterius formae, neque utraque neque ratione sui, neque ratione dispositionis repugnaret esse sul in eadem materia: quod in illo casu opus non esset actionibus, quae superarent virtutes agentium creatorum, quae de facto exerent: quod reciperent sul in potentia naturali, prout opponitur obedientiali, etiq in caalitate secundum quid. Cap. 3. quid dicendum sit de formis inter se pugnantibus

Cap. 3.

Quid dicendum sit de formis inter se pugnantibus?

1. Prima conclusio: Aliquae formae repugnant inter se physice contrarie, v. g. calor intensus et frigiditas intensa, quae si reciperent sul in eadem materia, reciperent in potentia naturali, prout opponitur obedientiali in caalitate simpliciter. Probatur conclusio: si illae duae formae reciperent sul in eadem materia secundum exigentiam, in ipsa daretur naturalis capacitas, et non esset ex vi agentis operantis supernaliter in caalitate simpliciter: quod in illo casu reciperent sul illae duae formae in potentia naturali, prout opponitur obedientiali in caalitate simpliciter: consequentia patet: antecedens probatur: in illo casu actiones, quibus illae formae sul inducerentur in eandem materiam, non excederent vires agentium physicorum: quod etc. Probatur antecedens: agentia creata sunt potentia tantae virtutis, quae possunt exercere actiones adeo robustas, quae possent vincere illarum contrarietatem: quod etc. Probatur: quia nulla implicatio contrariorum neque explicite neque implicite argueret in illis agentibus creatis: quod etc.

2. Secunda conclusio: casu quo formae substantiales duae sul reciperentur in eadem materia, quae ratione contrarii non pugnarent, sed tamen ratione dispositionis contrarie variatur caloris intensi, v. g. et frigiditatis intensae, posset fieri quod dicta esset in potentia naturali, prout opponitur obedientiali etiq in caalitate secundum quid. Probatur conclusio:

posset

posset accidere. q. altera forma induceret in eandem materiam, et in ipsa conservaret absque suis dispositionibus: q. tunc altera, quae cum suis dispositionibus esset, reciperet in potentia naturali materiae, in potentia obedientiali etiam in qualitate secundum quid. Ans constat: Pr. quia in illo casu forma ista substantialis, quae cum suis dispositionibus esset, nullam violentiam pateretur neque ab altera forma, quae illi non opponitur, neque ab alterius formae dispositionibus, quae non exerent, daretur in materia capacitas naturalis, q. in illo casu exerceri posset in modo exvigationis eiusdem, qua modo sola existit in materia: q. non indigeret actione robustiori: q. reciperetur in materia ex vi agentis operantis naturaliter, in potentia obedientiali, etiam in qualitate secundum quid: q. esset in potentia naturali, in potentia obedientiali.

3. 3a conclusio: si formae tales sint, q. dispositio unius contraria sit alteri formae, non autem econtra, v.g. si forma A petat calorem, ut quatuor ad sui conservationem, itaque nequeat conservari ex vi actionis, qua modo sufficienter conservatur sola in materia, sub calore ut sex, et forma B petat ad sui conservationem calorem ut sex, itaque nequeat conservari sub calore tantum ut quatuor ex vi actionis, qua modo sufficienter conservatur sola in materia, et ambae subintrarent eandem materiam, forma B reciperet in potentia naturali materiae, in potentia obedientiali, etiam in qualitate secundum quid, si tamen formae substantiales alioquin non pugnent inter se. Conclusio probatur: nam in ista suppositione daretur capacitas in materia, et forma B nullam pateretur violentiam, esset in statu ipsi formae connaturali: q. conservari posset ex vi eiusdem actionis, qua modo sola conservatur in materia: q. non egeret actione robustiori: q. non egeret actione, quae superet virtutem agentis creati existentis: q. induceret in materia ex vi agentis operantis naturaliter, etiam in qualitate secundum quid: q. esset in potentia naturali materiae, in potentia obedientiali, etiam in qualitate secundum quid.

4. 4a conclusio: si duae formae physice contrariae, v.g. calor intensus et frigiditas intensa subintrarent eandem materiam de facto existentem, quaelibet induceret in materia actione robustiori, quae est actio illa ex vi cuius modo conservatur sola in materia. Pr. conclusio: quaelibet actio illarum vinceret resistentiam, qua altera contraria expellit alteram ab eodem subiecto: q. quaelibet actio illarum robustior esset, quam haec actio ex vi cuius modo unum contrarium in materia conservatur. Pr. consequentia. Actio, qua de facto frigiditas intensa conservatur in subiecto, v.g. intensa ut sex, non est sufficiens ad eam

conservandam

Iservandq ad præsentiq caloris vt octo: q̃d a fortiori actio, quâ de facto frigiditas intensa vt sex servat in subiecto n̄ ē sufficiens adeq conservandq ad instans præsentiq caloris vt octo in eodē subiecto: Anspr: Ideo perit frigiditas intensa ad præsentiq caloris vt octo, quia actio quæ sufficiens erat ad conservandq frigiditat intensa in præsente 2ª via, sufficiens n̄ ē adeq Iservandq ad præsentiq 2ª via: q̃d Anspatet: quia si hæc rō nulla sit, nulla ē assignabilis alia, propter quā frigiditas intensa pereat ad præsentiq caloris vt octo.

5. Iffrat 1º: q̃d q̃do fā aliqua perit ex eo, q̃d in statu violento Istituta sit, ideo perit, quia actio ex virtute Iservat in statu nali, n̄ ē tantæ virtutis, quanta requirit ad Iservandq frā in statu violento, et alia n̄ substituitur actio robustior in eius loco; vg̃, q̃do vniont aīa rōalis, et māa 1ª perit, ex adventu 2ª via disposit.is, ideo perit, quia actio, ex vi cuius vnio Iservabat, n̄ ē tantæ virtutis quæ posset Iservare eandē vnionē in statu sibi violento, si qualitas vna 2ª via perit ad præsentiq 2ª via alterius, in illo instanti, in quo inducit in eodē subiecto qualitas altera 2ª via: q̃d ideo perit, quia n̄ poterat Iservari in statu illo adeo violento, in quo sul cū ipsa esset in statu adeo violento, et in eodē subiecto, qualitas altera 2ª via ex vi actionis eiusdē, quā antea Iservabat, et quā nulla robustior actio substituit: q̃d duæ qualitates summe intensæ nequeunt in eodē subiecto sul Iservari ex vi earundē actionum quibus in diversis subiectis Iservant: q̃d indiget quælibet illarum qualitatum actione robustiori ad sui Iservationem, vt sul sit in eodē subiecto cū altera qualitate.

6. Iffrat 2º: maior virtus perit in agente ad Iservandq qualitas 2ª via summe intensæ ad præsentiq alterius qualitatis summe intensæ, quæ ad eandē Iservandq n̄ præsente qualitate altera: q̃d q̃do illā Iservat ad præsentiq alterius, maiorem vim impendit. Anspr: agens Iservans frigiditatē vt sex, n̄ præsente agente summe calido n̄ Iservat frigiditatē illā ad præsentiq 2ª via: q̃d quia n̄ ē tantæ virtutis, quæ possit illā Iservare præsente 2ª via, q̃d quia n̄ pōt impendere tantā vim, ex vi cuius illā possit Iservare: q̃d indigebat actione robustiori ad illā Iservandq præsente 2ª via. Probo cons: ut agens impendat maiorem sui seu virtutis in agendo, q̃d q̃d impendat actionē robustiorē, opus habet impendere maiorē vim seu virtutis: q̃d opus habet impendere actionē robustiorē. Maior prt: q̃d agens impendat maiorem vim seu virtutis, ē, q̃d robustius agat in actu 2º, q̃d robustius

agat

agat in actu 2°, et, q° actione robustiori, se exerceat: q° etc. Itaq. nam si agens non indigeret impendere maiorem vim, seu conatum ad conservandum frigus praesente contrario, non opus esset maiore virtute in agente ad conservandum frigus praesente contrario, quam requireretur ad eandem conservandum non praesente contrario: sed maior virtus in agente requiritur: q° etc.

7. Con° 5ª: casu quo eiusdem sint physice contrarii, ut calor intensus, et frigiditas intensa, simul infrarent eandem materiam, an eorum modi actiones robustiores essent supernales in qualitate secundum quid, an non, ignotum nobis est. Probatur con°: licet agentia sublunaria, ut ignis, et nix, nequeant simul inducere in eandem materiam calorem intensum, et frigiditatem intensam, ignotum est nobis, an Angelus detur tantae virtutis, qui possit producere qualitates eiusdem, et similiter inducere in eandem materiam: q° licet actiones illae robustiores essent supra naturam ignis, et nivis, et excederent virtutes agentium sublunarium, ignotum est an eiusdem actiones excederent virtutem agentis creati existentis: q° ignotum est an illae supernales essent in qualitate secundum quid: probatur cons: actio supernalis in qualitate secundum quid est illa, quae superat omnes virtutes effectivas naturae creatae existentis, et entitatem supernantem omnes creatas effectivas existentes, ignotum est an illae actiones excederent virtutes effectivas agentis creati existentis: q° ignotum est an illae forent supernales in qualitate secundum quid.

8. Quia autem totum hoc ignotum sit nobis, probatur: nullum fundamentum rationis sufficiens habemus neque ad negandum, neque ad affirmandum eiusdem virtutem creatam existere in Angelo: q° nullum fundamentum habemus rationis sufficiens, ad negandum, neque ad affirmandum existere in terrena eiusdem virtutem creatam. Probatur ans: si fundamentum aliquod rationis haberemus maxime ad negandum, et illud esset unum e duobus, scilicet q° non sunt multiplicanda essentialia praeter necessitatem in causis existentibus sine necessitate, scilicet q° nullum agens creatum tale unquam effecit, sed hoc utrumque fundamentum valde infirmum est, ut ex superioribus constat: q° etc.

9. Colligitur ex dictis esse ignotum esse nobis an casu, quo eiusdem qualitates contrariae intensae, simul reciperentur in eadem materia, essent in potentia obedientiali in qualitate secundum quid an non, et ratio manifesta est, nam q° non recipiant in potentia obedientiali, aut opponit naturali in qualitate secundum quid est, q° illae recipiant in materia ex ut agentis operantis supernaliter in qualitate secundum quid, sed ignotum est, an casu, quo Deus eiusdem qualitates contrarias intensas simul induceret

in

in eand. mg. [illegible] operaret supnalit in caalitate secundq. q. [illegible] ignoti ean illa qualates reciperent in poa nali, put opponit obediali in caalitate secundq. Minor pt: ignoti e an de facto exat virtus creata in Angelo, salt q. possit qualitates eiusdi sul inducere in eand. mg. [illegible]: q. ignoti e an casu q. Deus eiusdi qualates [illegible] sul induceret in eand. mg., operaret supnalit in caalitate secundq. quidam [illegible]?

10. [illegible] veras huius [illegible], casu q. Deus sul induceret in eand. mg. eiusdi qualates [illegible] intensas, si nullq. agens creatq. exat, q. possit calore intens. pducere in ma ad p̃sentia frigiditati intens. in ead ma, neq. frigiditate intensa ad p̃sentia caloris intensi i xma, eiusdi qualates, [illegible] collective [illegible] divise reciperent in poa obediali [illegible] in caalitate secundq. quid. [illegible] illa sup. actio quia [illegible] calor esset supnalis in caalitate secundq. quid., et actio quia pduceret frigiditas esset supnalis in caalitate secundq. quid.: q. actio utraq. collective, et divise esset supnalis in caalitate secundq. quid. [illegible]: in illa supp. actio quia pduceret calor excederet virtute effectivq. ois agentis creati exentis, et actio q. pduceret frigiditas excederet virtute effectivq. ois agentis creati exentis: q. in illa supp. actio, quia pduceret calor, esset supnalis in caalitate secundq. quid. et actio, quia pduceret frigiditas esset supnalis in caalitate secundq. quid.

11. Unde infert iq. utraq. forma collective, et divise reciperet in poa mq. obediali in caalitate secundq. quid., nq. hec copulativa vera esset: forma A recipit a ma ex [illegible] agentis operantis [illegible] supnalq. in caalitate secundq. quid., et forma B recipit a ma ex [illegible] agentis operantis [illegible] supnaly in caalitate secundq. quid. [illegible] vera esset ergo ista copulativa: forma A recipit in poa obediali in caalitate secundq. quid., et forma B recipit in poa obediali in caalitate secundq. quid.: q. utraq. forma etiq. divise, seu distributive sumpta, reciperet in poa obediali in caalitate secundq. quid. Coa manifesta e, nq. q. utraq. forma distributive sumpta recipiat in poa obediali in caalitate secundq. quid. e, q. pratq. illud, [illegible] recipi in poa obediali in caalitate secundq. quid., perfecte distribuat p. utraq. formq. [illegible]: sed pratq. illud perfecte distribueret p. utraq. formq. verate: q. utraq.

fra, ex distributive sumpta, reciperet in poa obedial. mq. in qualitate secunda quid. Unde infertur a fortiori qd. uraqd fra collective sumpta reciperet in poa obedialimq. in qualitate secunda quid. ergo 4. arcta solvunt.

Cap. 4.

Arcta solvunt.

1. Obijcies: casu, quo frigiditas intensa supponeret in sua mq. sq., si agens calidus accederet, et induceret in eandem mq. calorem intensum, manente frigiditate intensa in eadem mâ, frigiditas intensa maneret in eadem poâ, in qua antea erat: sed erat in poâ nali mq.: ergo maneret in poâ nali mq.: ergo solus calor intensus reciperet in poâ obedialimq.: conseqs hoc manifestum est, quia frigiditas intensa non mutaret sedes in poâ: ergo in eadem sede maneret. Resp. disting. maiorem: frigiditas intensa maneret in eadem poâ mq. quoad intra, et realiter poâ mq., concedo maiorem: maneret in eadem poâ et eodem modo extrinsece denoīnata: nego maiorem. Explico distinctionem: poâ mq. est realiter et indivisibilis, eadem qd. quoad intra, sive fra recipiat ab agente supnali operante, sive ab agente naliter operante; at vero eadem poâ denoīnatur extrinsece obedialis ab eo qd. fra, quae recipitur, producatur, et uniatur mq. ab agente supnaliter operante; est e contra denoīnatur extrinsece nalis ab eo qd. fra, quae recipitur, producatur ab agente naliter operante; in illo autem casu, eo ipso qd. frigiditate intensa manente produceret, et uniret calor intensus in eadem mâ, frigiditas intensa denuo produceret, et conservaret per actionem robustiorem, qua indiget, ut conservetur sub calore intenso in eadem mâ, eo quod calor intensus denuo induceret in eandem mq. per actionem robustiorem, quae est actio illa, per quam de facto inducit solus in mq. sq.

2. Unde colligitur qd. in illo casu, si nullus angelorum creatus esset potens impendere actiones illas adeo robustas, idest, actiones ... seu aeque robustas, in mq. denoīnaretur extrinsece poâ obedialis in qualitate secunda quid, recipiens tum frigiditatem intensam, quam intensum calorem, quoniam denuo poneretur fra extra, per quam denoīnaretur poâ mq. obedialis in qualitate secunda quid.: hoc manifestum est, quia denuo poneretur, ut agens operaretur per actiones supnale in qualitate secunda quid., in producendo frigiditatem intensam, quam antea producebat naliter: denuo ergo poneretur

q. agens producens calorem intensum operaretur per actum supernaturalem incaalbitet secundum quid, sed hoc utrumque duplex forma, quarum quaelibet denominat per eandem potentiam [illegible] extremum obedientialem incaalitate secundum quid, et tam frigiditatis intensae, et tam caloris intensi: quod denuo poneret formam per quam eadem potentia denominaret extremum obedientialis in qualitate secundum quid, itaque tam frigiditatis intensae, quam tam caloris intensi.

3. Et si accedit, quod ergo si in illo casu daret in [illegible] naturalem creatum agens potens impendere actionem adeo robustam, de quibus supra locuti sumus, adhuc tamen frigiditas intensa denuo esset in potentia obedientiali [illegible] quoad modum, sicut antea frigiditas intensa reciperet [illegible] naturali, ita quoad modum. [illegible] ex supradictis, [illegible] eadem potentia [illegible] denominat extremum obedientialis quoad modum [illegible] quod agens operetur supernaturaliter quoad modum, in producendo et uniendo frigus, sed tunc poneret denuo, et quod agens conservans frigiditatem intensam operaretur supernaturaliter quoad modum, sicut antea operaretur naturaliter quoad modum, et poneret denuo, quod agens operaretur supernaturaliter quoad modum in producendo, et uniendo calorem intensum: quod poneret utramque formam denominantem eandem potentiam [illegible] obedientialem quoad modum, itaque tam frigiditatis intensae, quam tam caloris intensi. Et apparet, quia potentia eadem [illegible] denominat extremum obedientialis absque quod agens operetur supernaturaliter introducendo frigus, sed hoc denuo poneret: quod potentia [illegible] denuo denominaret extremum obedientialis quoad modum. [illegible]: denuo poneret, quod agens conservaret frigiditatem intensam contra leges constitutas pro rerum ordine praesenti, et quod agens producere calorem intensum contra leges constitutas pro rerum ordine praesenti: sed hoc, quod agens operetur supernaturaliter quoad modum: quod denuo poneret, quod agens operaretur supernaturaliter quoad modum.

4. [illegible] autem in illo casu denuo quod poneret, quod agens conservaret frigiditatem intensam supernaturaliter quoad modum, sicut [illegible] conservaret eandem actionem, quam [illegible] antea conservabat, quod: quod agens operetur per actum supernaturalem quoad modum constituitur per formam extrinsecam agentis actioni, et [illegible] per hoc [illegible] quod eiusdem operatio videtur contra leges statutas, sed hoc denuo poneret: quod denuo poneret, quod agens conservaret frigiditatem intensam supernaturaliter quoad modum. [illegible] minor: quod actio conservans frigiditatem intensam in materia videtur leges constitutas [illegible] per hoc [illegible]

eiusdem

eiusdem tex. ig.r decerneret ne sub sint in eadem ma. ille frig. et hoc ig.o sub sit in ma. calor intensus: si poneret denuo ig.o sub esset in eadem ma. calor intensus: q. denuo poneret, ig.o eiusdem operatio conservans frigidis intensum in ma. ig.o sub e in eadem ma. calor intensus, videlicet contra leges statuta pro rerum ordine presenti: ig.o et, si agens recepto in calore intenso in ma. conservaret frigiditatem intensam eadem actione pro qua antea conservabat eiusdem actio denominaretur supnalis quoadmodum.

5. Obiy 2o: agens supnaliter operans requirit forme capacitatem receptivam frig.: q. si ma. reciperet sub duplex frig. haberet ex se capacitatem nalem ad illud duplex sub recipiendum: q.o pot. nalem: ig.o utraque forma sub recepta esset in pot. nali mere: ig.o non in obedientiali. Set concedendo aiis, quin immo neque ipse poeo id prestare, etsi quod cavem, haberet capacitatem nalem, idem, quantum ex se ad illud duplex frig. sub recipiendum, quae quidem capacitas semper esset nalis, quam ex se, et attento intro, q.o prestat ex. pot. receptivam, concedo totum, haberet pot. nalem que posset absolute naliter recipere duplex frig. sub, attento eius ex. q.o prestat et agente inducente fras sub: nego totum. Itaque aliud est, q.o poa possit, quam est ex se recipere, aliud est, q.o absolute possit recipere, q.e positi quam ex se recipere, prius est dicit pot. receptivam essentie mere, que quidem nali dicit, pro ut ad potes sensa attinet, q.o aut absolute possit recipere, constituit in sensu pro pot. receptivum mere, si esse perpot., que dat in agente ad inducendas illas fras sub, que quidem poa in hypotesi a nobis assignata, esset supnalis in qualitate secundum quid, et esse quoadmodum. Unde, nga absoluta poa necesse est talis et qui distinguit a poa, quam ex se, constituit esse, pro illud ex ipsi esse pot. q.o requirit eo adhoc, ut reducat ad actum 2um: ad hoc ut poa receptiva videatur ad actum 2um, idem, ut actualiter recipiat illud duplex frig. sub requirunt poam in agente, et actiones productivas, et inductionem frarum, sub in eadem ma., que quidem dicerent supnales in qualitate secundum quid in illa hipotesi, et quoad modum.

6. Obiy 3o: q.o agens proicit lapides sursum, vincit resistentiam lapidis, et producit impetum in lapide ipsi violentum, cum tamen impetus ille non recipiat in poa obedientiali lapidis, neque in qualitate secundum q.o: q.o non bene intelligitur, q.o apponit actione robustiore ad conservandum frigidis intensum

sub

sub ejus calore intenso, quam ad ipsius conservandam, absente calore intenso, ex eo quod agens opus habeat vincere resistentiam caloris intensi, qui resistit frigiditati intensae, ne subsit in eodem subiecto. Per actio, quod ad hoc, id minime colligitur ex eo principio, quod agens vincat resistentiam quamcunque. Dico, scilicet illam, quae talis est, ad cujus victoriam requiritur actio robustior, quam illa, quae sufficit ad conservandam talem frigiditatem absente resistentia contrarii frigiditatis. Non igitur omnis resistentia talis est, quae nequeat vinci ab agente sublunari; ignis enim producit calorem intensum in aqua, vincitque resistentiam aquae, qua resistit media frigiditate innata, et intensa, ne calor intensus in aqua ipsa producatur; at vero resistentia, qua frigiditas intensa, et calor intensus se ad invicem excludunt ab eodem subiecto, talis est, quae nequeat vinci ab agente sublunari per easdem actiones, quibus eiusdem qualitates separatas conservant, proindeque opus est actione robustiore.

7. Si rogabis: unde nam colligamus, quod opus sit actione robustiori ad conservandas qualitates contrarias intensas in eodem subiecto, quam quidem actionem impendere nequeunt agentia haec sublunaria, quae de facto conservant eiusdem qualitates intensas separatas. Neque id sufficienter colligi ex eo, quod de facto videamus, quod si aquae intense frigidae accedat calidum ut ignis, ad huius praesentiam extinguitur, perit frigiditas intensa, ut in illo instanti, in quo solum non est, indicat calor virtute agentis robustioris in agendo: scilicet ideo perit, quoniam actio, quae conservabat frigiditatem intensam, absente contrario intenso, non est adeo valida, quae ipsam frigiditatem intensam conservare possit ad praesentiam contrarii robustioris, neque aqua impendere potest actionem validiorem, qua conservare possit suam intensam frigiditatem, et quia necesse est quod agens validius agat inducendo calorem in aquam, quae sub ejus calore intenso recepto, nequit conservare suam frigiditatem intensam: quod erat opus actione robustiore ad conservandam frigiditatem intensam in aqua, recepto sub calore intenso. Confirmatur: quoniam praeterea, nulla ratio alia designari potest, propter quam frigiditas intensa aquae pereat ad praesentiam ignis, qui agit inducendo calorem intensum in aquam: quod agentia haec sublunaria indigent actione robustiore, ut sub se conservent in eodem subiecto qualitates intensas contrarias, quam est illa, qua conservant easdem qualitates separatas ab eodem subiecto, et impendere nequeunt actiones illas robustiores.

8. Obijcies 4°: Arriaga [illegible] frigiditas intensa, priusquam sub se illa reciperet calorem intensum, conservabat in fluxu A, quod etiam recepto sub calore intenso, conservabitur in fluxu A. Probatur consequentia:

quia

quia frigiditas illa eadem est intra, postquam receptus est calor intensus, quae antea erat, neque enim facta est gravior aut perfectior, ut indigeat actione perfectiore, validioreque ad sui conservationem: ergo si perseveret idem influxus A sufficienter conservabit frigiditatem intensam, etiam calore intenso sub recepto. Quod autem perseverare posset idem met influxus A, probatur: quia non est ablata causa, per quam antea conservabat. Respondetur: concedendo antecedens, et negando consequentiam, ad probationem respondeo quod frigiditas intensa eadem est, neque perfectior aut gravior secundum entitatem intrinsecam, at vero ipsius conservatio difficilior est in illa circumstantia, quod videlicet sub recepto est calor intensus in eodem subiecto. Hoc manifestum est, nam in illa circumstantia frigiditas esset instabilis adeo ipsi violento, et indigeret actione robustiore ad ipsius conservationem: ergo etc. Instans: quoniam aliter aqua intense frigida, et igne presenti, et hoc producente calorem intensum in aqua, conservaret suam frigiditatem intensam, nam etiam aqua perseverat, quae causabat frigiditatem intensam, et influxus A. Sed influxus A esset sufficiens ad conservandam frigiditatem intensam, recepto sub calore intenso: ergo aqua conservaret frigiditatem intensam, quando de facto recipit in aqua ipsa calor intensus: sed hoc est absurdum: ergo et illud unde infertur.

9. Quod infertur ita probo: aqua conservat frigiditatem remissam, recepto etiam calore in aliquo gradu intenso: ergo quoniam aqua impendit totam vim, quam impendere potest ad conservandam suam frigiditatem, quae propria est ei aquae naturali: ergo si posset impendere vim, quae sufficeret ad conservandam suam frigiditatem intensam, reipsa impenderet etiam calore intenso sub recepto, ita impenderet, si autem impenderit actu conservaret suam frigiditatem intensam. Hoc patet, nam quando agens insumat in actu secundo vim sufficientem ad effectum conservandum, eo quod impendat actum sufficientem ad effectum conservandum: sed posita sufficiente actione ad effectum conservandum, effectus conservaretur: ergo si agens impendat vim sufficientem ad effectum, iste conservabitur, sed aqua impenderet vim sufficientem ad conservandam frigiditatem intensam, etiam calore intenso sub recepto: ergo etiam calore intenso sub recepto conservaret frigiditatem intensam: nam aqua semper impendit totam vim, quam potest impendere ad producendam suam frigiditatem intensam, sed posset impendere influxum A, quem antea insumebat, et influxus A sufficiens esset ad conservandam frigiditatem intensam, etiam calore intenso sub recepto: ergo impenderet in actu 2.° vim sufficientem ad conservandam frigiditatem intensam, etiam calore intenso sub recepto: ergo et quod de facto in

aqua

recipit calorintensum, remanet in ipsa frigiditas intensa, quod quidem falsum esse sensibus experimur.

10. Sed ait Arriaga quod maior virtus requiritur in agente ad conservandas qualitates intensas ad presentiam contrariae qualitatis intensae, quam requiritur ad ipsas conservandas absente contraria qualitate intensa, quapropter vere poterit quod in illo casu non daretur in aqua virtus sufficiens ad conservandam frigiditatem intensam ad presentiam intimam caloris intensi, unde illam non conservaret. Sed ex eodem cedit ad hominem in ipsum Arriagam: ideo maior virtus in causa requiritur ad aliquem effectum in aliqua circumstantia producendum, quam antea requirebatur ad eundem effectum deficiente tali circumstantia, quia requiritur maior virtus in actu 2° ad producendum effectum in aliqua circumstantia, quam antea requirebatur absente tali circumstantia, sed maior virtus agentis requiritur ad conservandas qualitates ad presentiam contrariae qualitatis, quam requirebatur absente contraria qualitate, ergo maior virtus in actu 2° exercita requiritur: sed maior virtus in actu 2° exercita est actio validior: ergo requiritur actio validior. Declaratur probatio: ideo requiritur maior virtus in agente, quia requiritur, quod impendat actualiter maiorem vim quam antea insumebat, sed impendere maiorem vim in actu 2° est impendere actionem robustiorem: ergo ideo maior virtus in agente requiritur, quia requiritur quod in actu 2° impendat actionem validiorem.

11. Confirmatur 1°: si virtus ut duo quae in agente sufficiat ad conservandas qualitates in presentia contrarii, non autem sufficiat ad illas eandem conservandas presente contrario, sed requiratur virtus ut quatuor in causa, si haec in actu 2° solum impendat vim ut duo, excessus ille virtutis ut duo per quem excedit agens potens ut duo tamen non se exercebit in actu 2°, et nihil aget in actu 2°, sed solum prestabit quod potest prestare in actu 2° agens potens tamen ut duo: ergo excessus ille virtutis otiosus erit: ergo non requisitus ad effectum in actu 2° producendum, nam sicut quod requiritur excessus virtutis ad effectum, exercet in actu 2° ad effectum producendum, ut effectum producat: ergo effectus ille posset produci ab agente potente tamen ut duo: ergo idem agens quod posset conservare qualitates absente contraria qualitate, eandem posset conservare presente contraria qualitate: ergo non requireret agens maioris virtutis. Confirmatur 2°: si quis trahat pondus resistente altero plus lassabitur in agendo, quam si traheret idem pondus non resistente alio: ergo in eo casu impendet in actu 2° maiorem vim, seu actionem, quam impenderet in 2°

casu

casu; coa e manifesta, nq si ipse n insumeret in actu 2o maiorem vim et 1am in 1o casu, quam in 2o, n plus lassaret in 1o casu, quam in 2o, sed ex-periantia notum e. quod plus fatiget: ergo ex experientia notum e. quod maiorem vim in actu 2o insumat in 1o casu, quam in 2o, quod insumere maiorem vim, seu 1am in actu 2o, sit impendere actionem validiorem, patet ex dictis; quod autem si n impenderet actionem robustiorem in 1o casu, quam in 2o, n plus defatigaret in 1o casu, quam in 2o, patet ex-emplo altero, quod iam subiicio.

12. Quando homines duo simul pondus sublevant, quorum alteruter potens e in actu 1o, ut solus sublevet totum pondus, ita currunt in actu 2o per actiones partiales attemperando concursum, ut illarum actionum una sola n sufficiat ad sublevationem totius ponderis, et minimum lassat alterum homo, quam si solus sublevaret totum pondus: quod ex eo plus defatigaret, quia impenderet actionem validiorem, sufficientem scilicet ad sublevationem totius ponderis: quod bene intelligitur ex eo, quod agens plus defatiget inducendo effectum resistente 3ario, quam si n resisteret, quod impendat actionem robustiorem, quando 3arium resistit, quam impenderet si n resisteret. In isto hoc exemplo confirmatur nostra doctrina, et impugnatur adversarij. Si unus illorum hominum cesset a sublevando illo pondere, alter homo n poterit solum sublevare illud pondus eadem actione, per quam antea illud sublevabat simul cum homine altero, et nisi maiorem vim in actu 2o insumat, seu validiorem actionem, minime poterit, cum tamen in actu 1o habeat virtutem sufficientem, et requisitam ad pondus sublevandum: quod licet agens in actu 1o habeat virtutem sufficientem, quae requiritur ad effectum, verbi gratia virtutem ut quatuor in actu 1o, nisi exerceat in actu 2o totam vim illam ut quatuor, per actionem validam ut quatuor, n producet reipsa effectum, qui requirit virtutem ut quatuor: quod si requiritur virtus ut quatuor ad conservandam quantitatem presente 3ario, cum tamen sufficeret virtus ut duo ad illam conservandam absente 3ario, agens ut quatuor si n exerceat in actu 2o totam virtutem per actionem ut quatuor, minime conservabit qualitatem presente 3ario. — Cap. 5. Confirmatur doctrina superior, et arcta, quae supersunt, solvuntur

Cap. 5um

Confirmatur doctrina superior, et arcta, quae supersunt, solvuntur.

1 Ex iis confirmatur doctrina statuta in fine superioris capitis:

caphis: si agens virtutis ut quatuor vg. posset conservare qualitatem presente contrario ex actione robusta ut duo quia hec proveniret ab agente potenti ut quatuor, sed tam agens virtutis ut duo non posset ex actione eque robusta ut d. ut duo aquam conservare de facto frigiditatem intensam, sub lethi recepto calore intenso: hoc est absurdum: ergo etc.

Maior probatur: de facto actio illa per quam aqua conservabat frigiditatem intensam proveniebat etiam a Deo concurrente contra ipsos adversarios: ergo proveniebat ab agente virtutis infinite in actu primo: ergo conservabit frigiditatem intensam calore sub lethi recepto in aqua. Probo consequentiam: est actio proveniens ab agente, quod tantae virtutis est in actu primo, quod possit conservare frigiditatem intensam sub lethi recepto calore intenso in aqua: sed ideo agens virtutis ut quatuor conservaret frigiditatem intensam sub lethi recepto calore intenso per actionem ut duo, quoniam agens, a quo profluxerat actio illa, esset in actu primo potens ut quatuor: ergo conservaret frigiditatem intensam de facto sub lethi calore recepto in aqua per actionem illam, quae sub lethi veniebat ab aqua, et a Deo infinite potente.

2. Denique confirmatur, non aliter non posset assignari ratio propter quam creatura quae a solo Deo conservatur, naturaliter pereat ex adventu dispositionis contrariae. Probatur hoc, nam si aliqua esset ratio, maxime, quia, licet Deus in actu primo sit infinite potens, et consequenter sufficiens ad creaturam illam servandam in statu illo violento, adhuc tamen in actu secundo solum intendit actionem adeo debilem, ut non sufficiat ad conservandam creaturam in statu illo adeo violento, neque Deus ipse, neque aliud agens impendit actionem robustiorem, quae requiritur, sed haec ratio nulla esset in adversariorum doctrina: ergo etc. Minor probatur: actio ut duo, ex eo quod proveniret ab agente tam potente ut duo, posset conservare qualitatem in statu proportionali, absente v. d. t. contraria qualitate, et non autem presente contrario, et actio alia eque robusta, ut duo ex eo quod proveniret ab agente virtutis ut quatuor vg. posset illam qualitatem conservare presente contrario: sed actio quaevis proveniens a Deo provenit ab agente non solum robusto ut quatuor, sed infinite potente: ergo quaevis actio proveniens a Deo sufficeret ad conservandam creaturam in statu illo violento, in quo videmus de facto, quod pereat: ergo etc.

3. Obiicies contra adversus illos, et inquadi ximus, quod si de facto duae formae substantiales non subordinatae v. g. forma Leonis et forma equi simul reciperentur in hac materia, existente ambarum dispositione, ac desive sumptae reciperentur in potentia obedientiali quoad modum: sed loquamur de forma Leonis, prescindendo omnino a natura forma equi, materiae existeret

in potentia

in poenali quoad modum, et e contra; quod duae fratres collective sumpti reciperent in poenali quoad modum · loco patris; tunc conuenit praedicatum aliquibus partibus distributive sumptis, quod dicitur de unaquaque; ideo praescindendo a concretis alterius, quoniam idest Petro et Paulo distributive sumptis conuenit praedicatum Petro, quia de Petro verificatur, quod sit Petrus, quo visa bestia haberet alter quod Paulus sit Petrus, si sit ita de Paulo. Probatur ergo: in receptione fratris Leonis, quae praescindit mentem nostram a concreto fratris Aloysii, nihil apparet miraculosum, neque dignale quoad modum: quod fratris Leonis seorsim sumpta recepit in poena nali quoad modum, et ideo dicitur esto de fratre Aloysio.

4. Probatur nando argumentum: quoniam in illo casu, fratris Leonis, neque Christus dominus esset in poenali, neque principaliter esset in poenali quoad modum, sed solum verum esset, quod intellectus praescinderet ab eo quod illa sit recepta in poenali, quoad modum, loco non, neque cum intellectus praecise cognosceret quod fratris Leonis in fratre magis non cognoscit an sua sit fratris Aloysii recepta in eadem ma, an non, neque cognosceret, an deberet ex communi decernens ne duae fratres substantialiter non subordinatae sub sint in eadem ma, inde conveniret, quod intellectus non cognosceret aliud fratris extra, per quod denominetur fratris Leonis recepta in poena obedientiali quoad modum, an deberet natio diversis fratres extrinsece. Ad antecedentis probationem distinguo antecedens: in receptione fratris Leonis, quae praescindit mentem nostram a concreto fratris Aloysii, nihil apparet intus miraculosum, quod tale, concedo antecedens: nihil apparet specificative miraculosum, seu non apparet istud, quod Christus dominus miraculosum est: nego antecedens. Explico distinctionem: fratris Leonis recepta Christus dominus est illud, quod denominat extrinsece miraculosum, ab eo, videlicet, quod sub sit recepta fratris Aloysii, deberet ex communi opposito decernens, ideo non intellectus prius cognoscit fratris Leonis receptum esse in ma non cognoscit fratris istius extra, quod dat Christus dominus, a quo extrinsece denominat fratris Leonis recepta contra leges, contra statuta; sed tamen cognoscit rectum huius denominationis, videlicet fratris Leonis, quae recepit, et extrinsece denominat recepta contra leges contra, quod autem intellectus cognoscat fratris Leonis, ut recepta contra leges non tollit, quoniam neque Christus dominus fratris Leonis recepta sit contra leges contra; neque tollit veritatem huius propositionis: fratris Leonis recepta est in ma, contra leges contra: solum non infert quod intellectus non cognoscat totam veritatem illius propositionis, non autem quod de fratre Leonis absolute verificari non possit, totum hoc totum, videlicet, recepta contra leges contra, consequenter, hoc est praedicatum: recepta in poena obedientiali quoad modum.

5. Ad illud exemplum, quod assumitur in 2ª ratione, respondeo discrimen esse, quod praedicatum istud Petrus non solum tale est, quod de Petro et Paulo distributive

sumptis

sumpti [illegible] [illegible] 1.° [illegible] q.d intelligit aliqd Pet. [illegible] Paulo,

2.o [illegible] q.d [illegible] vocis Ho [illegible] q. [illegible] q.d Pa-

ulus sit Ho, eo ipso, q. intus cognat Petr. et cognet Hois in Pet. imo et [illegible] Paulus [illegible]

[illegible] Pet. [illegible] esse Hois in q. Petr. [illegible] in roe Hois, q. hoc

q.d Paulus sit Ho, [illegible] fra [illegible] ex [illegible] denominante ablatag. [illegible] in obliquo a

his vocibus: Omne Ho: at vero in nro casu voces [illegible] : fra recepta in poa obediali

quoad m. ; sive : fra recepta in ma [illegible] leg. cop. explant in recto fra et in obliq.o

alig fra sul recepta in eadem ma, et q.d det lex [illegible] decernens, [illegible] q.d tamquam

a fra extre denoinat. fra Leonis [illegible] recepta in poa obediali quoad m.; qua quidem

fra denoinationis [illegible] fra Leonis, [illegible] nihil mirum, q. intus [illegible]

cognit fra Leonis recepta in ma [illegible] q. recepta sit in poa obediali quoad

modum:

6. Q.d q.d diximus q. illae duae fr. disive sumptae re-

[illegible] in poa obediali, quoad m., [illegible] [illegible] Si una recipiat recepta in ma d

[illegible] ab eo q. altera recipiat sul in eadem ma, [illegible] recepta in poa

obediali; neg. sensus e, q. ita dicat quilibet recepta in poa obediali divise sumpta

ab altera, q. in roe recepta in poa obediali quoad m., [illegible] hoc, q. altera

sit etiam sul recepta in ma [illegible] q. [illegible] recepta in poa obediali quoad m.

sive recepta in ma [illegible] leg. cop. [illegible] distribute, idest, suppositione distributiva

signate, itaq. verum sit dicere, q. [illegible] sul recipit in eadem ma, fra Leonis recepta

e in poa obediali quoad m., et fra [illegible] e recepta in poa obediali quoad m.:

[illegible] quilibet in roe recepta in poa obediali, quoad modum, [illegible] hoc, q. altera

etiam recepta sit in eadem ma.

7. Q. aut [illegible] copulative vera esset supra

ostensum e, iterum [illegible] firmat : istae voces : recepta in poa obediali [illegible] quoad m. :

aequivalent istis : recepta in ma [illegible] leg. cop., et istis etiam : unitam [illegible] lege cop. [illegible]

quidem voces explant in recto fra et in obliquo unionem ipsius fre cum ma, et q. alia fra

sul etiam sit recepta in eadem ma, det [illegible] lex [illegible] oppositum decernens : [illegible]

fra Leonis e unitam [illegible] cop. decernente [illegible] subtale [illegible] subordinatam

inter se sul in [illegible] eandem ma: aequipollet huic: existit fra Leonis [illegible] ma [illegible]

et unio [illegible] cum ma et existit alia fra subtalis, et [illegible] unio cum eadem ma [illegible]

q.

q. lex opp. decernens, q. quidem est vera est in qua illa pp. solum prat in recto de fra Leonis eius erat, et reliqua virtualiter enunciantur in obliquis, et illa quae diximus in loqa, et ipsius ependio de ista pp. : Prus est albus.

8. Sed ista pp.: fra Leonis est unita materiae q. a lege cos decernente, ne subsint in ladem ma duae fr. substantiales inter se non subordinatae; equipolleat illi copulativae pp.: primisse ablata lege cos decernente, ne duae fr. substantiales n subordinatae inter se, sub infrent eandem mq, fralit, et immate auffert evaabilitatem; quoniq fralit, et immate reddit falsum, q. fra Leonis unita sit mq a lege illa cos oppy decernente, sicut prisse ablato, q. exat phice aut moralit preceptum, fralit, et immate tollit, q. res, quas prohibebat fralit transgressione precepti; deinde prisse ablato, q. alia fra n subordinata subinsfert mq eandem, idem prisse posito, q. nulla alia fra substalis n subordinata uniat eidem mq, etiq si det eiusdi lex cos, fralit, et immate reddit falsum, q. fra Leonis sit unita mq a lege eiusdi cos: sicut Pro ingrediente Gymnasium, ablato prisse, q. Paulus sub ingrediat, fralit, et immate auffert, q. Petrus ingrediens Gymnasium violet preceptum, quo prsipit ne Prus, et Paulus sub ingrediantur Gymnasium, et ablato prisse precepto, hoc est n exente, neq phice, neq moralit, quamtum vis Prus et Paulus sub ingrediant Gymnasium, fralit, et immate tollit, q. Prus violet preceptum in ingrediendo Gymnasium.

9. Sed vero, q. illa pp.: fra Leonis est recepta in poa obediali, quoadmq equivaleat huic: fra Leonis est unita mq, et q. a lege cos decernente, ne duae fr. substales sub infrent eandem mq et q. notissimum est, nam q. fra sit recepta in poa obediali quoadmq, ut in prosenti accipitur apud oes, est fralisse, q. fra sit unita mq a lege cos decernente, ne duae fr. substales n subordinatae infrent su eandem mq. Ex quibus oibus colligit, q. duae illae fr. divise sumptae essent receptae in poa obediali, nam pratum hoc, videt esse receptam a lege cos etc., distribuit cum veritate pro quaslibet, verificat n. de fra Leonis hec pp.: fra Leonis recepta est in ma a lege cos etc., ac de fra equi verificat etiam: fra equi recepta est in ma a lege cos, q. patet, nam illa pp. est virtualiter eposita, et equivalet huic pp.: fra Leonis est unita mq et ita alia fra substalis n subordinata sub etiam recepta est in eadem ma, dat q. lex cos oppy decernens; sed hec copulativa vera est: q. etiam illa virtualiter composita, cui equivalet.

Q. frat

ꝯ̄trat : nq̄ eᵗ illa, q̄ diximus in log.ᵃ, et ipsiq̄ ꝯpendio in aliud ppbq̄ soly̆ trat in recto de fra. Leonis, aliud exentia, et in obliquo exām̄q̄, et exa. unionis ipsius fr. ꝯ ma̅, deindeq̄ virtualit. a frat. p illud, q̄. ex pᵗᵉ frati explat in obliquo, q̄ alia fra. substalis n̄ subordinata sub exat, et infret eandem nq̄ eq̄ determ lex eois opposity statueret. Ptinq. aster in obliquo, q̄. receptio fr. Leonis in ma̅ sit ꝯᵃ leges eoꝗ, ide, difformes legi ppicipienti : q̄ in esse difformis ꝯstuit eiq̄ p hoc q̄. alia fra. substalis n̄ subordinata sub infret eandem nq̄ eq̄, idet q̄d lex eois oppq̄ decerneret; q̄ totq̄ hoc virtualit enunciat ab illa ppē.

10. Vnde, l.t fra. Leonis extrē denoinat receptā in poā obediali phoz, q̄. alia fra. n̄ subordinata sub recipiat in eadem ma̅, det q̄ lex eois in oppq̄ : tq̄ hec fra. denoinans explet in obliquo, t manet vera tota illa ppo: ad cuiq̄ veratt n̄ requirit, q̄ tota denoinatio sit intra fr. Leonis, q̄ denoinat, neq̄ requirit, q̄ in fra. Leonis recepta in ma̅ intrē reperiat aliquid miraculosq̄, ideo n̄ est opus, q̄ qui prius cognit fr. Leonis esse recepta in ma̅, cognat aliquid miraculosq̄, p vt tale: bene tamen verq̄ ē, q̄ receptio fr. Leonis in ma̅ in illo casu sit miraculosa, nq̄ q̄ sit miraculosa, e q̄ denoinet extrē miraculq̄ p illq̄ fr. a qua extrē denoinat recepta in ma̅ ꝯᵃ leges eoꝗ : sicut res vna dicit insolita, et mira p extrē denoinat ab eo, q̄ eiusd res numquā acciderit, neq̄ alia res ipsi oīo silis vnquā acciderit, quamtumvis extrā sit res, q̄ denoinat insolita, et mira, q̄ numquā ipsa exerit, neq̄ q̄ alia res ipsi oīo silis, vnquā acciderit. Tract. 4ᵘˢ de vnione substali ꝯᵒ principio ꝯpositi substalis in facto esse. Dispᵒ 1ᵃ an, et quid sit vnio substalis, v. q̄ ab extremis realit dista. Cap. 1ᵘˢ vnio substalis de fit, et exere de facto pt.

Tractᵘˢ 4ᵘˢ

De vnione substali ꝯᵒ principio ꝯpositi substalis in facto esse.

Dispᵒ 1ᵃ

An, et quid vnio substalis, v. q̄ ab extremis realit dista?

Cap. 1ᵘˢ.

Cap. II.

Vnio substalis definit, et exere de facto pt.

1. Nomen Vnio si accipit pro eo qd impriē, qut Origē extendit ad signandā duorū aproximatū, et hac rōne acervus lapidum dicitur vnus ab aproximatione lapidum inter se. Deinde sumit priē, signatq3 vinculū frale, per quod duo extrema realiter, et phicē devinciunt inter se. alia ē accientalis, alia substalis; accientalis ē illa rō fralis, qua substa, et acciens, vl duo accientia devinciunt interse; substalis ē, illa rō fralis, qua duæ substæ phicē devinciunt interse. Vnio substalis, de qua in psenti loquimr ē illa rō fralis, per quam maa, et fra substalis phicē devinciunt inter se. Qd vnio hæc sit substalis, pt 1o: Vnio hæc ē de essā cpositi substalis, vt a ptrs: gd substalis ē. Probo cōq: ctm ń cstuit per aliquid accientale: gd cstuit per vnionē, hæc substalis ē. Pt 2o: illud qd pertinet ad cstutionē primariā entis perse cplēti ē substā: sd vnio pertinet ad cstutionē primariā entis perse cplēti: gd vnio substa ē. Maior cstat ex psono-ine substæ; minor pt: ens perse cpletū, ealiter dicit cpletionē actualē, sd cpletio actualis cstuit per vnionē inter dua entia incpleta: gd vnio pertinet ad primariā cstutionē entis perse cplēti.

2. Qd autē hæc vnio substalis de facto det, cstat, nā de facto existit ens cpletū substale perse cstans partibus realiter distis, distinguēs se ab ente per acciens; sd ens cpletū perse substale cstat partibus substalibus interse vnitis substaliter: gd dat de facto ens perse substale cstans partibus realiter distis substaliter interse vnitis; sd vnio substalis ē rō illa fralis, per quam duæ partes substales vniunt interse: gd de facto existit eiusdi vnio substalis. Cfrat, nā si aia roalis, et maa ń vnirent interse, ctueret ens per acciens; quoniā ens per acciens ē illud, cuius partes interse ń vniunt; sd ctm ē ens perse: gd cstat partibus interse vnitis: gd media vnione, tamquā rōe frali.

3. Potissā diffasē, an eiusdi vnio sit realiter dista ā maa, et fra, an ń? Renimus esse realiter distā, pt gd 1o: qdo duo ita se hent, qd vnū exere possit pereunte altero disguunt realiter interse; sd extrema v.d. ut maa, et fra substalis exere possunt, pereunte vnione: gd hæc vnio realiter disguit

ab

ab extremis, i. d. t. à mat. et fra substali distioñe reali adequata.
Maior è certa, et etiã minor, quia pereunt Prõ, manet mat. eadẽ Pri,
et aia roalis eadẽ Pri, et tñ unio inter aiã roalẽ, et mã perit : nã q. n. Prõ
mortuo, manent uniti mat. et aia Pri : q. d. n̄ manet rõ fralis, quã uni-
ebant : s. haec rõ fralis è unio substalis : q. d unio substalis n̄ man et : q. d pe-
reunte unione manere possunt extrema : q. d unio substalis realit. disquit
ab extremis.

4. Resp. 2o adversarij, q. d unio substalis disquit re-
alit. à mat. et frã secundũ se sumptis, n̄ tñ à mã, et frã, ut in mã : asserunt quippe,
q. d unio nihil è aliud, quã frã, ut in mã. S. Oa è : nã rogo : frã ut in mã quid è?
S. ẽ q. d frã sit in eodẽ loco cũ mã, S. Ly prout in mã, è aliquis mus reli, è in
mã? Si ly dixeris, Oa, nã q. d duo sint in eodẽ loco, vl è, q. d uniant inter se, aliquis Deus
uniret realit. cũ oi re, Deus. n. intime prsens è ubiq. . Si 2 ly dixeris: q. d ly prout
è aliquis mus: q. d è 3a entas realiter dista, et à mã, et à frã: q. d è unio substalis, nã unio
substalis nihil è aliud, quã ille mus substalis, per quẽ frã è phice alligata mã.

5. 2o rentalis, q. d unio disquit realit. à mã, et frã divisivè
sumptis, n̄ autẽ à mã, et frã collectivè sumptis, S. Oa è: nã S. ly collectivè, aut divisivè sump-
tis, S. è, q. d signent collectiva, S. distributiva suppe, S. q. d expte dõn sint collectivè,
aut divisivè? Si ly dixeris, Oa è, nã q. d mã, et frã uniti sint, S. n. scheat expte dõn, inde-
pentergẽ abeo, q. d signent collectivè, S. divivè, hoc è, suppe collectiva, S. distributiva.
Oa è 2o : q. d haec ppo vera è : mã, et frã è unio : q. d etiã Prõ mortuo vera erit
haec ppo : mã Pri, et aia Pri, è unio inter utramq. : q. d etiã Prõ mortuo vera
erit, q. d det unio, et q. d mã, et aia Pri sint uniti. Prõbo cõs: etiã Prõ mortuo
manet mã, et aia roalis Pri, et collectivè sumunt haec ppe : mã, et aia
Pri è unio, s. mã, et frã collectivè sumptæ sunt unio inter utramq. : q. d
Prõ mortuo dari pot unio int. mã, et aiã roalẽ Pri.

6. Si 2 ly dixeris, Oa è : quia mã, et aia Pri
collectivè expte dõn, nihil è aliud, quã collectio utriusq., et haec collectio expte dõn
nihil è aliud, quã coexa, et simultas utriusq. à parte rei : q. d q. do cunq. mã,
et aia Pri sul exunt, dat collectio utriusq. expte dõn : s. collectio utriusq.
expte dõn è unio int. utramq. : q. d q. do cunq. mã, et aia Pri sul exunt, uniti

sunt

sunt, s.d etiā (Prō mortuo, mā, et aiā Prō subexunt: q.d etiā mortuo Prō manent uniti mā, et aiā Pri, q.d quid absurdū ē, nā q.d Prū mortalē nihil ē aliud, quā q.d mā, et aiā Pri, n̄ sint uniti, et q.d immalr ante uniti fuerint. Ḡā ē 2.o, nā si dicis extrēm, s. ē, q.d divisim exant, hoc ē, successivè mā, et fmā, s. ē, q.d sint realiter divisi, id ē, realiter separati? si negas esse, ut deficiat unio interm, et aiā Pri, n̄ opus ē, q.d deficiat mā, s. aiā realis Pri. Si dixeris: rogo, quid ē, q.d extrēm mā, et fmā sint realiter divisa? s. ē, q.d n̄ detur mūs phicè necteris extremū utrumq, s. ē, q.d unū extremū sit extra locū alterius? Si dixeris: hoc intentū; si dixeris, quæ sunt illa, quæ superius diximus, et quæ erunt, quæ infra dicent? Cap. 22 alia sā, quæ superest refellit.

Cap. 22

Alia sā, quæ superest, refellit.

1. Aliqui alii recitiunt mūs v. d. t. ubicationē, actionē, unionē etc., rentq q.d fmā substalis unita sit mæ, nihil ē aliud, quā q.d fmā substalis sit intimè presens mæ sufficienter dispositæ ad fmā; unde infert, q.d unionē constituant per duo, et per ultimā dispositionē, quæ datur in mā ad fmā, et in intimā penetratione fmā cū mā; ita videtur opinari Prus Waringus in proemio ad lib. de Incarnatione, nos autē asserimus cū coi, et vera sā, q.d in composito substali præter mā, fmā substalē, et ultimā dispositionē ad ipsā fmā, datur mūs substalis phicè necteris fmā cū mā, qui quidē mūs unio substalis appellat, et ē distinctus realiter a mā, et a fmā, et ab ultimā dispositione, quæ quidē ultima dispositio ē accidens. Ḡā sā nuper relatæ ē 1.o, quia ultima dispositio præ requisita in mā, uniebatur ipsi mā, s. n̄ uniebatur, quia erat intimè presens mæ sufficienter disposita per aliā dispositionē: q.d unita erat prius, quia intimè presens erat mæ etc.: q.d q.d fmā intimè presens sit mæ, ē q.d uniatur mæ: q.d s.d fmā substalis intimè presens sit mæ, sufficiet ad hoc, ut uniatur ipsi mæ: q.d n̄ requirit, q.d mā sit disposita per ultimā dispositionē ad ipsā fmā.

2. Refellit 2.o eadē sā: quia q.d generat hoīē, alter hoīē ē causa generans: q.d alter hoīē producit aliquid substale hoīs geniti, s.d n̄ producit mā, s. q, neq aiā rōalē: q.d producit unionē interm, et aiā rōalē: q.d dat unio, quæ substā

substantia sit, n. tm. ꝑ[illegible] negma. 3° reffellit: q. moriens accidit substantialis cor-
ruptio hois: q. corrumpit aliquid substantiale hois: s. n. destruit ma, neq. toaliss
aliud destruit: q. destruit aliquid aliud substantiale: s. p[illegible] mq, et aiq toalis, nihil
aliud substantiale constituere potest hoq, nisi unio substantialis: q. d. q. corrumpit hm, destruit
unio substantialis, que realiter adeq. distinguebat ama, et aia toali: q. dat unio sub-
stantialis constituens hoq, secundu phicq, q. dicit hc, de quo in p[illegible] loquimur, que quidem
unio substantialis 3a entitate, realiter adeq. distinc ama, et fra substali.

3. Reffellit 4°: nihil accidentale e destructiva Pri, unio inter mq, et aiq Pri e destructiva Pri: q. unio inter mq, et aiq Pri n e aliqd accidentale: q. unio eiusdi n. constituit per ultimq dispositio, que quidem accidentalis e: q. unio eiusdi e aliquid substantiale: q. dat unio substantialis, que sit mus distinq a ma, et fra substali: maior illius syllogismi certa e, et etiq minor: nq prius e ablata unione inter mq, et aiq Pri, formalis, et immate aufert Prud: q. unio inter mq, et aiq Pri e constitutivq Pri. Anspr: manentibus ma Pri, et aia Pri, eo priusq q. unitq n sint, et immate antea unitq fuerint, destruit Prus: q. formalis et immate aufert Prus ex ablatione prius unionis inter mq, et aiq Pri.

4. Reffellit 5°: si q. ma, et aia Pri sint unitq constituat per hoc, q. aia Pri, et ma eiusd sint in eode loco, quoties Prus mutaret locq, mutaret etiq unionq: s. [illegible] opq, q. ma, et aia Pri sint unitq inter se, constituit per hoc, q. sint in eode loco: q. [illegible] oppq, quoties Prus mutat locq, mutaret etiq unionq, q. quidq absurdq e. Minor pr: q. [illegible], q. fra uniat mq, constituit per hoc, q. fra sit intime presens mq, s. q. intime presens sit mq, ie q. sit in eode loco, cq ma: q. q. fra uniat mq constituit per hoc, q. fra sit in eode loco cq ma. q. aut Prus mutaret unione, quoties mutaret locq, pr: unio, que dat inter mq, et aiq Pri, q. ipse e in loco A, constituit per hoc, q. ma, et aia Pri sint in loco A: q. q. Prus transit ad locq B, perit unio, que antea hebat, et adquirit novq unionq: q. Prus morit, et resurgit, quoties mutat locq, quoniq, q. Pruq moriat, et resurgat, nihil e aliud, quq q. destruat unio inter mq, et aiq Pri, et mox producat unio inter mq, et aiq Pri. Confirmat: q. Prus e in loco A hec unionq, que ex parte obti e aliquid distinq, et ex parte rei, independenq abo pereintq: q. unio, que hec, q. e in loco A, n constituit priusq

oriri perhoc, q. sit in eod. loco, ut sic etiã coñ, s. p. hoc, q. sit in alig. loco accidentali loco: q. tunc constituit illa unio, per hoc, q. aia, et mã Pri sint in loco A: q. q. Prus transit ad locũ B, destruit q. mã, et aia Pri sint in eod. loco A: q. destruit illa unio, et alia supervenit, illa quidẽ, per quã mã, et aia Pri denuo sunt in eod. loco B.

5. Refellitur 6º: si q. aia sit intime presens mã sufficient. disposit., esset unio int. aiã, et mã, si Prus, et Paulus divinitus penetrarentur, q. quidẽ é pole, aia Pri uniret mã Pauli, et aia Pauli uniret mã Pri: s. hoc absurdũ é: q. et illud. Unde infert. Maior certa é; nã mã Pri ẽ que disposita é sufficienter ad aiã Pri, et ad aiã Pauli: q. si penetrarent Prus, et Paulus, aia Pauli esset intime presens mã Pri sufficienter disposita ad aiã Pauli, et aia Pri esset intime presens mã Pauli sufficient. disposita ad aiã Pri: s. loprisse uniret aia Pri mã Pauli, et econtra: q. Mĩ. 3. absurdũ sit pt.: Prus, et Paulus ñ possent penetrari prius, quin sul. pducerẽ aliq. substale, neq. semel penetrati possent dilatari unus extra locũ alterius, quin aliqua unio substalis periret, nã ut supra ostensũ é, q. mã, et aia roalis denuo sint unitæ, é q. denuo pducat aliquid substale, et q. denuo ñ uniant, é q. destruat aliq. substale constituens hoïs, secundũ philũ, q. dicit Aro.

6. Obies: si daret unio realiter dista, et ã mã, et ã fra, eiusdẽ unio seipsa uniret, et mã, et frã, nã aliter indigeret unione alia, et hec indigeret alia, et sic in infinitũ: q. sicut illa unio seipsa uniret mã, et frã, ita sĩliter frã poterit seipsa uniri mã, et eã, mã poterit per seipsã uniri fre: q. superfluit unio, que sit 3ª entas dista realiter, et ã mã, et ã fra. Rñ: concedendo ant., et nãdo coñ. Ro discriminis é, q. mã, et aia roalis, q. q. possunt manere separata, et sul. exere, quin uniant interse: q. indiferentes sunt, ut uniant, s. ñ: q. ñ prius positis mã, et aia, ponit unio inter ipsas: q. q. actualit. uniant, per aliquid aliud constituit; at vero unio talis ñ é, neq. ẽñ é indiferens, ut uniat, s. ñ uniat, neq. ut uniat, s. ñ uniat extrema, nã é, talis ñ é, qui per suã essẽ é unitio actualis mã cũ frã, constituit q. per hoc, q. mã, et fra actualiter uniant, quoad s. uniant: unde nihil mirũ, q. ñ indigeat unione alia, ad hoc ut uniat, nã é ro formalis uniendi duo, et una ro frãlis alia ñ indiget, que sit eiusdẽ generis, sicut actio una,

ñ

n indiget alia, ad hoc ut sit actualis productio effectus, neque albedo una indigeret pariter indiget albedine alia, ad hoc ut paries dealbetur. Disp. 2a an et quare [illegible] infrastatio, et materializatio possint se disquirere? Cap. 1. infrastatio, et materializatio disqui realiter non possunt.

Disp. 2a

An, et quarum infrastatio, et materializatio disqui realiter possint inter se.

Cap. 1.

Infrastatio, et materializatio disqui realiter non possunt.

1. Infrastatio, sicut etiam materializatio dupliciter sumenda est, ne confuse procedat, 1o: infrastatio sumitur pro eo formali actualiter infrandi hoc est, prout constituto, per quod forma constituitur in esse actualiter infrantis materiam [illegible]. 2o sumitur pro illa ratione formali physica, per quam, veluti per formam metaphysicam sibi extrinsecam forma substantialis constituitur in esse actualiter infrantis materiam [illegible]. Similiter materializatio 1o sumitur pro eo formali metaphysico recipiendi, hoc est, prout constitutivo, per quod materia constituitur in esse actualiter recipientis formam. 2o: pro eo formali physico, per quod, veluti per formam sibi metaphysice extrinsecam constituitur materia in esse actualiter recipientis formam. Igitur si materializatio, et infrastatio, 1o modo accipiatur, nequeunt realiter disqui inter se, ita quod reperiri possit aliqua materializatio, quae non sit infrastatio, aut aliqua infrastatio, quae non sit materializatio. Probatur minus, quia materializatio in hoc sensu est adaequatus constitutivus per quod materia constituitur in esse actualiter recipientis formam; sed adaequatus hoc constitutivus est [illegible] quae talis est, quod si uniatur formae recipiet illam, et non recipiet absque illa, et materia forma quae talis est, quod si uniatur materiae, in illa recipiet, non autem illa recipiet, ac denique, quod uniantur inter se actualiter: ergo materializatio per illud omne constituitur, sed infrastatio [illegible] constitutivo constat: ergo materializatio in hoc sensu nequit realiter disqui ab infrastatione.

2. Si 2o modo infrastatio, et materializatio sumantur, i.e. si sumatur infrastatio pro unione formae ad materiam, et materializatio pro unione materiae ad formam. Opinatur Hurtado, et alii, realiter inter se disqui, quoniam adstruunt compositum duplici unione realiter distinguatur una sit unio formae cum materia, qua quidem habeat pro subiecto formam, et materiam respiciat pure ut terminum, dicatur ergo infrastatio, et altera, quae sit unio materiae cum forma, quae quidem unio habeat pro subiecto materiam

et formam

et frā recipiat pure vtitq., dicatur malisatio unio quam opinamur, quod vult

isti compositi in fratio, et malisatio, nequeunt realiter separari, ita quod aliqua

unio inter mā, et frā sit in fratio, et aliqua malisatio, aut econtra. Pro 2°: unio es-

sentialiter est nexus duorum, seu vinculum physicum, quo duo inter se nectuntur: quod quaelibet unio ta-

lis est, ut per illam duo nectantur inter se: quod posita unione unica inter mā, et frā per

illam frā, et mā uniuntur inter se: quod per illam unionem, et frā unitur mā, et mā

unitur frā. Probo consequentiam: quoties duo inter se uniuntur, unum unitur alteri, et econtra: sed

posita unica unione, mā, et frā uniuntur inter se: quod posita unica unione inter mā,

et frā, mā unitur frā, et frā unitur mā. Maior patet: quoties duo inter se ligata sunt,

et per unicum vinculum ligantur, unum ligatur alteri, et econtra: quod etc.

3. Unde infero: quod posita unica unione inter mā, et

frā, et est in fratio, et malisatio. Probo consequentiam: hoc ipso quod mā, et frā substantialiter sunt

unitae, mā recipit frā, et frā recipit a mā: sed posita unica unione inter mā, et

frā manent inter se unitae: quod posita unica unione inter mā, et frā, mā recipit

frā, et frā recipit in mā. Probatur maior: quod mā recipiat frā, est quod mā uniat frā, et

quod frā recipiat in mā, est quod frā uniat mā: sed posita unica unione inter mā, et frā,

mā unit frā, et frā unit mā: quod posita unica unione inter mā, et frā, mā reci-

pit frā, et frā recipit in mā.

4. Confirmatur 1° doctrina haec ad hominem in adversarios ipsos:

posita illa unione, per quam, in ipsorum doctrina, mā unit frā, quae quidem unio solum

recipit in mā, et frā recipitur pure vtitq., ponit malisatio, per quam mā recipit

frā: quod ponit veritatem huius propositionis: mā recipit frā: quod etiam ponit veritatem istius propositionis:

frā recipit a mā. Probo consequentiam: praeterea posita veritate rationis activae formaliter,

et immediate ponit veritatem rationis passivae, sicut prius posita veritate huius propositionis:

Petrus cognoscit Joannem: formaliter, et immediate ponit veritatem istius: Joannes cognitus a Pe-

tro etc.: sed prius posita veritate huius propositionis: frā recipit a mā: formaliter, et immediate

ponit veritatem istius: frā informat mā: quod prius posita malisatione, per quam mā reci-

pit frā, formaliter, et immediate ponit informatio, per quam frā informat mā. Probatur: quod

frā informet mā, nihil est aliud, quam quod frā recipiat in mā, aliter verificari posset, quod

frā reciperet in mā, et quod non informaret mā.

5. Confirmatur 2°: quod mā recipiat frā, est quod mā informata

sit

sitā fīa, s.º priùs posita maliʒatione, per quā mā uniat fīa; ponit fīalit. et immate, ℓtiā apud adversarios, qº mā recipiat fīa: qº priùs posita maliʒatione, ponit fīaliter, et immate. qº mā informata sit à fīa, s.º priùs posita veras huius pp.is: mā informata ē à fīa: fīalit, et immate ponit. veras. ist.us fīa informat mā: qº priùs posita maliʒatione, ponit. qº fīa informet mā: qº ponit informatio. Probo ultimā cōā: informatio ē, per quā fīa informat mā, ℓtiā in adversarior. doctra, s.º priùs posita maliʒatione, ponit. qº fīa informet mā: qº priùs posita maliʒatione, ponit informatio. Sº. aut idē sit fīaliùs, qº mā recipiat fīā, et qº mā informata sit à fīa prº: qº mā recipiat fīā, ē qº fīa recepta sit, seu recipiat à mā; qº fīa recepta sit à mā, ē qº fīa informet mā: qº fīa informet mā, ē qº mā informata sit à fīa: qº qº mā recipiat fīā, ē qº mā informata sit à fīa.

6. Dices 1º cū Hurtado, et reliquis: in Hoē dat duplex unio, quarū una ē ꝯporea, et altera spiritalis: qº ℓtiā in quolibet ꝯposito substali, dat duplex unio substalis. Aūs probabis: si daret in Hoē unica unio, l. foret ꝯporea, l. spiritalis: alterutrū esset inꝯveniens: qº n dat in Hoē unica unio. Minorē probabis: si unio foret ꝯporea, inepta esset, ut aīa roalis per illā uniret mā: si spiritalis esset, inepta esset, ut per illā mā uniret aiē roali: qº alterutrū esset inꝯveniens. Neri poē: nandoaūs: ad eius probationē reō, qº sive illa unio sit ꝯporea, sive spiritalis (de quo in p̄senti n disputamus, spectat n. ad libros de aiā) nullū erit inꝯveniens, quoad p̄sens attinet, quoniā maior distantia dat inter verbū diuinū, et corpus humanū, et tn verbū unit ꝯpori Xpi Dni per unicā unionē, et per eandē corpus Xpi Dni unit verbo.

7. His accedit, qº argumentū in adversarios retorqueri poē, nā ℓtiā si daret duplex unio in Hoē, saltē mā lº, & ipsos, uniret aiē roali per unionē ꝯporeā, s.º hoc ipso, qº mā uniret aiē roali per illā unionē, aiā roalis per eandē unionē uniret mē: qº roalis aia uniret mē, et ipsā informaret per unionē ꝯporeā; qº quidē ab ipsis adversariis reputat absurdū. Minor constat ex supra dictis, nā eo ipso, qº mā uniret aiē roali per aliquā unionē, ista esset nexus, seu vinculū, quo mā, et aia roalis essent inter se unitæ: qº per eandē unionē, per quā mā uniret aiē roali, ℓtiā roalis aia uniret mē. Deinde per unionē ꝯporeā mā reciperet aiā roalē, et ab ista informaret: qº per

eandē

per eandem Unionem corpore realisanda reciperet animam, et informaret eam: quod per eandem, eligaia realis Uniretur.

8. Dices 2°: de conceptu Unionis est, respicere unum extremum tamquam subiectum, in quo recipitur, et alterum extremum pure, ut terminum, in quo non recipitur: ergo in substantiali composito datur duplex unio, quarum una respiciat materiam, formam vero pure ut terminum, et altera unio, quae respiciat formam ut subiectum, materiam autem pure ut terminum. Argumentum est aliquorum apud Hurtado paritate desumpta ex unione Hypostatica, quae respicit Humanitatem Christi Domini ut subiectum, in qua solum recipitur, et respicit Verbum Divinum pure ut terminum. Resp. 1°: omittendo antecedens, et negando consequentiam, quoniam ex eo solum infertur, quod unio, per quam materia et forma uniuntur inter se, non possit recipi in utroque extremo, sed in altero tantum, itaque alterum respiciat pure ut terminum, non autem infertur, quod duplex unio dari debeat in substantiali composito. Ratio est quoniam veri posset in esse de conceptu substantialis compositi, quod unio aliqua recipiatur in uno extremo, et aliqua recipiatur in altero extremo, sed solum quod materia et forma substantialis sint unitae inter se unione substantiali aliqua, sive haec recipiatur in altero tantum extremo, sive in utroque. Confirmatur.

9. Confirmatur: nam eo ipso, quod detur aliqua unio substantialis, per quam unum extremum alteri uniatur, extremum utrumque manet substantialiter unitum, et per eandem unionem materia unietur formae, et formam, per eandem quod materia recipiet formam, informabit quod capta, et per eandem forma recipiet animam, et informabit materiam, quod saepius dicta: quod est. Resp. 2° argumento superius facto: negando antecedens, ad cuius probationem, concedo, quod Unio Hypostatica solum recipitur in humanitate Christi Domini, non autem in Verbo Divino, et quod respicit humanitatem, tamquam subiectum, et Verbum Divinum pure ut terminum, sed ea nulla valet, sicut nulla est a particulari affirmativa ad universalem affirmativam, et nulla etiam est, a particulari negativa ad universalem negativam: praeterquam quod paritas illa solum probaret, quod omnis unio deberet recipi in uno tantum extremo, non autem, quod unica unio non sufficeret ad hoc ut unum extremum uniatur alteri, et est 2a, atque etiam, ut unum extremum reciperet alterum, et alterum receptum esset in altero. Denique ratio discriminis propter quam Unio hypostatica non recipitur in utroque extremo, sed tantum in humanitate, cum tamen unio inter materiam et formam recipiatur in utroque extremo, constabit ex dicendis disputatione sequenti.

10. 3° dices: in sententia quae distinguit relationem praedicamentalem a fundamento non sufficit unica relatio, ut extrema duo, verbi gratia duae albedines, se ad invicem respiciant in ratione similium, sed in albedine A ponitur una relatio, per quam albedo A respiciat albedinem

albedinis B. et altera relatio ponit in albedine B, ut per illam albedo B respiciat albedinem A: quod similiter non sufficit unica unio, ut materia uniatur formae, et forma uniatur materiae: sed una ponenda erit in materia, per quam materia uniatur formae, et altera unio ponenda erit in forma, per quam forma uniatur materiae. Resp. quod si adversarius relationem praedicamentalem a fundamento, si loquatur de relatione praedicamentali fundamentali, sed illa ponit inadaequate realiter distinctam a fundamento, idem, ab uno tantum extremo, sed adaequate realiter distinctam a fundamento, idem, ab uno tantum extremo: si secundum dixerit, vera sententia erit, et in illa eadem relatio praedicamentalis fundamentalis est, quae distinguitur inadaequate realiter ab alterutro extremo seorsim sumpto, et unica relatio praedicamentalis fundamentalis constituta per utrumque extremum, est quae sufficit, ut albedo A fundamentaliter praedicamentaliter referatur ad albedinem B, et albedo B ad albedinem A, unde cessat argumentum a paritate desumptum. Si vero dixerit, falsa sententia erit, quam minime defendimus, consequenter non tenemur defendere quod ex illa sequeratur. Nihilominus tamen quicunque illam defenderit, satis argumento respondebit, si reddat probabilem rationem discriminis, quod est de conceptu relationis non est, quod per illam duo extrema se ad invicem respiciant, quod videretur in relatione transcendentali; at vero de conceptu unionis est duo extrema unire, ita quod maneant inter se unita, consequenter unum extremum unitum alteri, et est contra.

11. Si denique adversarius distinguens relationem praedicamentalem a fundamento loquatur de relatione praedicamentali formali, et asserat illam adaequate realiter distingui a fundamento, idem, a tota relatione praedicamentali fundamentali, consequenter ab utroque extremo divisive, et collective sumpto, vera sententia erit, et tamen ipsa, ut unum extremum referatur relatione formali praedicamentali ad alterum, non opus est, quod per illam eandem relationem extrema denominentur extreme ad invicem relata, quoniam relatio limitatur actus intrinsece comparans unum extremum alteri, qui quidem actus dicitur in suo conceptu constitutivo relationem transcendentalem, et licet respiciat utrumque extremum, at vero talis est ex parte actus intrinsece, ex suo modo tendendi, qui solum denominet unum extremum relatum ad alterum, ut patet in exemplo, verbi gratia iste: albedo A est similis albedini B: per quem actum albedo A denominatur extrinsece relata praedicamentaliter formaliter ad albedinem B, ut patet in contra. Ratio discriminis inter hanc relationem, et unionem, est, quod sicut de conceptu relationis transcendentalis non est, quod per illam extrema duo ad invicem respiciant, ita non est de conceptu relationis praedicamentalis formalis, quae quidem etiam est transcendentalis, quod per illam extrema duo denominentur extrinsece relata praedicamentaliter formaliter;

at vero

at v° unio ex suo conceptu dicit vinculum, nexus, seu vinculum duorum, ita quod posita quacunque unione inter duo, necesse sit, quod maneant invicem unita adinvicem, idemque quod unum alligatum alteri, et e contra: unum alteri unitum, et e contra. Cap. 2um malizatio, et infratio non distinguuntur ratione ratiocinata.

Cap. 2um.

Malizatio, et infratio non distinguuntur ratione ratiocinata.

1. Supponendum est prius, seu potius memoria repetendum illud quod saepius diximus, videlicet ad distinctionem rationis ratiocinatae duos conceptus, qui non sint logice equivalentes, scilicet tales, qui comparent circa obiectum realiter indivisibile in ordine ad diversas entitates, quibus equivaleat: Unde conceptus iste animal, et iste: vivens sensibile non distinguuntur circa distinctionem rationis ratiocinatae, quoniam sunt conceptus equivalentes logice, et non explicant circa in ordine ad diversas entitates, quibus equivaleat, scilicet alterutrum conceptus comparat circa entitatem quae prius erat animal esset, cui circa equivaloret attentu positive positivo, quod diceret eiusdem entitas, si poneret in rerum natura; at vero iste conceptus animal, et iste: rationale, distinguuntur circa rationem ratiocinatam, quoniam non sunt conceptus logice equivalentes, scilicet comparant circa entitatibus diversis: quibus Petrus equivalet.

2. Unde quoties duo conceptus formales, idem mentales, positi explicite praedicati formalis vel eiusdem subformalis in diversis propositionibus, illas reddunt equivalentes logice, conceptus eiusdem, qui se tenent explicite praedicati formalis non distinguunt obiectum rationis ratiocinata, sed solum ratione ratiocinante, verbi gratia istae propositiones: Petrus est animal: Petrus est vivens sensibile: sunt adinvicem equipollentes logice, prius est quod posita veritate unius, formaliter et immediate ponit veritatem alterius, et e contra; unde isti conceptus formales, qui sunt praedicata formalia, videlicet animal et vivens sensibile, non distinguuntur circa ratione ratiocinata, e contra vero se habent praedicata formalia in istis propositionibus Petrus est animal: Petrus est rationalis: quae quidem non sunt equivalentes logice, nec una ex vi formae infertur ex altera, aut e contra; unde praedicata formalia sunt conceptus distinguentes circa rationem ratiocinatam, si vero conceptus formales ponant explicite praedicati formalis vel eius subformalis in duplici propositione, et tales reddat, ut una ex vi formae inferat ex altera, et non e contra, conceptus eiusdem tales esse poterunt, qui distinguant obiectum ratione ratiocinata includentis et inclusi, verbi gratia in istis propositionibus: Petrus est animal: Petrus est vivens.

3. His

3. His suppositis assero 1º: in formatio, et materializatio, si sumantur pro adequata ratione formali methaphysica, id est pro adequato constitutivo, per quod forma constituitur in esse actuali informantis materiam, et per quod materia constituitur in esse actualiter recipientis formam, non distinguuntur ratione ratiocinata, sed solum distinctione rationis ratiocinantis. Probatur assertio: si materializatio in hoc sensu accipiatur, eisdem omnino constitutivis constat, atque informatio: ergo materializatio, et informatio sunt concepti logice equivalentes: ergo non distinguuntur ratione ratiocinata: Antecedens probatur: materializatio enim in hoc sensu adequatis constitutivis, per quod materia constituitur in esse actualiter recipientis formam: sed materia in esse actualiter recipientis formam constituitur per entitatem materie talis, que si uniatur formis illis recipiet, seu ab illa informabitur, et non econtra, et per entitatem forme talis, que si uniatur materie, in ipsa recipietur, seu illam informabit, et non econtra, accedente per unionem inter ipsas: ergo materializatio in hoc sensu his omnibus constitutivis constat, sed informatio eisdem omnino constitutivis constat: ergo etc. Antecedens probatur: informatio in hoc sensu accepta est adequatis constitutivis, per quod forma constituitur in esse actualiter informantis materiam, sed forma in esse actualiter informantis materiam, seu recepti a materia constituitur per entitatem forme, que si uniatur materie informabit materiam seu ab illa recipietur, et per entitatem materie talis, que si uniatur forme, illam recipiet, seu ab illa informabitur, accedente per unionem inter ipsas: ergo informatio, in hoc sensu accepta his omnibus constitutivis constat, sed hec constitutiva sunt omnino eadem cum illis, quibus constat materializatio: ergo informatio et materializatio, si accipiatur in hoc sensu eisdem omnibus constitutivis constat.

4. Assero 2º: materializatio, si sumatur pro ratione formali physica per quam materia constituitur, veluti per formam sibi extrinsecam methaphysice in esse actualiter recipientis formam, videlicet pro sola unione, et informatio sumatur pro ratione formali physica, per quam forma constituitur, veluti per formam sibi extrinsecam methaphysice, in esse actualiter informantis materiam, scilicet pro sola unione, materializatio et informatio non distinguuntur ratione ratiocinata. Probatur 1º: quod unio explicatur per duos conceptus: in ordine ad materializationem, explicatur per conceptus inter se logice equivalentes: ergo unio non concipitur per ipsos conceptus in ordine ad diversas formalitates, quibus equivaleat: ergo unio non distinguitur ratione ratiocinata per eiusdem conceptus. Probatur antecedens: iste propositiones sunt equivalentes logice: Unio est materializatio: Unio est informatio: ergo predicata utriusque propositionis sunt equivalentia logice: consequentia patet: nam subiecta utriusque propositionis sunt identica. Probatur antecedens: 1ª propositio equipollet huic: Unio est ratio formalis physica, per quam materia recipit formam: sed ista equipollet huic: Unio est ratio formalis physica, per quam forma recipitur a materia. Consequentia manifesta est ex superioribus, quoniam 1ª est oratio passiva, et 2ª est activa

illi

illi correspondens: sed ultima propositio aequivalet huic: unio est realis physica per quam forma informat materiam: ergo ista propositio aequivalet etiam illi, in qua dicitur: unio est realis physica per quam materia recipit formam. Antecedens probatur: nam quod forma informet materiam, nihil est aliud quam quod forma recipiatur a materia; et secunda: quia istae propositiones sunt aequivalentes logice: materia recipit formam: forma informat materiam: ergo etiam istae: unio est realis physica per quam forma informat materiam: unio est realis physica per quam materia recipit formam.

5. Pergo ulterius: haec propositio: unio est realis per quam forma informat materiam aequivalet huic: unio est informatio: et haec propositio: unio est realis physica per quam materia recipit formam: aequivalet huic: unio est materializatio: sed istae propositiones: unio est realis physica per quam forma informat materiam: unio est realis physica per quam materia recipit formam: sunt aequivalentes logice: ergo etiam istae: unio est informatio: unio est materializatio: ergo unio eadem [illegible] quae est data per istos conceptus: materializatio: informatio. Confirmatur: [illegible] praecise posito quod unio exerceat rationem informationis formae ad materiam: formaliter et immediate ponitur, quod exerceat rationem materializationis: ergo quod unio sit informatio eidem formaliter est, atque quod sit materializatio: et econtra. Probatur antecedens: praecise posito quod unio exerceat rationem informationis, formaliter et immediate ponitur, quod uniantur duo inter se, quorum unum est materia, et actualiter recipiens formam, seu ab ista informatur, et alterum est forma, quae actualiter recipitur a materia, seu hanc informat: sed praecise posito, quod illa duo inter se uniantur, ponitur formaliter, et immediate, quod materia unita sit formae, et forma unita sit materiae, consequenter ponitur formaliter, et immediate, quod materia recipiat formam, seu informetur ab illa, et forma recipiatur a materia, seu illam informet: ergo praecise posito, quod unio exerceat rationem materializationis, formaliter et immediate ponitur quod exerceat rationem informationis: ergo informatio, et materializatio sunt conceptus aequivalentes logice.

6. Confirmatur 2°: bene valet ex vi formae, unio est informatio formae ad materiam: ergo unio est materializatio, et e contra: ergo quod unio sit informatio, et quod sit materializatio, sunt conceptus aequivalentes logice. Antecedens patet. Quoniam omnis hypotesis, quae ponat quod unio sit informatio formae ad materiam, et auferat quod eiusdem unio sit materializatio erit implicatoria inferens utrumque, videlicet quod poneret informationem formae ad materiam, et non poneret, ex eo quod hypotesis afferret expresse praedictum. Confirmatur 3°: quod unio sit materializatio, desumitur per denominationem [illegible] convenientem a natura unionis, quae nexus est duorum inter se, et ab eo quod extrema sunt talia, quorum unum sit materia, et alterum forma: sed quod unio sit informatio formae ad materiam desumitur per naturam unionis denominatae talis, idest informationis ab eo quod extrema talia sint, quorum unum sit forma, et alterum materia:

ergo

q. denominatio infrationis, et denominatio malizationis sunt denotationes seque equivalentes: q. nequeunt distingui ratione rationata: q. denotatio infrationis, et malizationis in esse talis equipollent eiusdem denotationibus: q. infratio, et malizatio etiam in esse talis sunt conceptus seque equivalentes.

7. Pr. 2° eadem ex ... : Ut infratio, et malizatio essent conceptus distinguentes unionem ratione rationata deberent attingere unionem ad diversos terminos, sive hi sint entitates diversae, quibus unio equivaleat, sive non, ... cuiusque sq.: s. unio non attingit per eius conceptus ad diversos terminos: q. ... Q. unio non attingat per eius conceptus in ordine ad diversos terminos, tamquam ad extrema, quae unit, pt: unio per conceptus infrationis attingit in ordine ad extrema duo, quae unit, v. d. t ad mq., et frq.: s. unio etiam per conceptus istius malizationis attingit in ordine ad extrema duo, quae unit, v. d. t mq. et frq.: q. per alterutrum conceptus attingit unio ad eosdem terminos, tamquam ad extrema, quae unit. Maior certa est: nam per conceptus infrationis explicatur unio ut ratio formalis, per quam frq. infrat mq. Minor etiam patet: nam per conceptus malizationis explicatur unio, ut ratio formalis, per quam mq. recipit frq.: q. per alterutrum conceptus attingit unio in ordine ad eadem extrema, quae unit, v. d. t ad mq., et frq.

8. Q. autem unio per conceptus eiusdem non comparet entitatibus diversis, quibus equivaleat eadem, quam comparet in ... , ut exerceat distinctionem rationis, pt: conceptus iste infrationis comparat unionem ad entitates, quae praecise esset ratio formalis, per quam frq. infraret mq., et conceptus iste malizationis comparat unionem entitati, quae praecise esset ratio formalis, per quam mq. reciperet frq.; s. eiusdem entitates, neque specie different inter se, neque maior perfectio argueret in unione ex eo quod equivaleret alteri entitati tantum, quam si equivaleret utrique: q. ... Minor pt: praecise posita entitate, quae ratio formalis esset, per quam frq. infraret mq. formaliter, et immediate poneret entitas, quae ratio esset formalis, per quam mq. infraret a frq.: q. etiam ratio formalis, per quam mq. reciperet frq., et praecise posita entitate, quae ratio esset formalis, per quam mq. reciperet frq. formaliter, et immediate poneretur entitas, quae ratio esset formalis, per quam frq. recepta esset a mq.: q. etiam ratio formalis, per quam frq. infraret mq.: q. entitates eiusdem essent rationis similes. Insuper eo praecise, quod unio equivaleret uni entitati illarum, equivaleret etiam alteri, et e contra: q. eadem perfectio argueret in unione, ex eo quod solum equivaleret earum entitati alteri, quam si equivaleret utrique: q. ...

9. Diverso: dat distinctio rationis ratiocinatae in istos duos conceptus: Petrus est similis Paulo: Paulus est similis Petro: q. similitudo in istos duos conceptus: mq. est unita frq.

frale unitam. Resnandoans, quia idem est fraliss Petrus esse sils Paulo, et Paulus esse sils Petro, si loquamur de silitudine fundali, neq prudire esse silis Paulo ostuit perseipsum, et per Paulum, siliterq ostuit Paulus inesse silis Petro ostuit perseipsum, et per Petrum, solq quippe differunt modi, quibus per voces signant, v. g. finloq. Unus extremus ostuit relationis fundalis silitudinis, signet in recto, et alter in obliquo, cum tn silitudo inter utrumq ostuat per utrumq, et ppq istæ: sint ostuitque equivalentes: Petrus est silis Paulo, Paulus est silis Petro quoniq prima posita verate, ipso facto fralit, et immate ponit veras 2a, et e 2o: ddeceptus etiq mentales sunt equivalentes loge, et si tn differant pe- nes casus rectos, et obliquos, que quide diffa casus n cadit in actus intus, attamen inter di- fferunt ex modo tendendi, quoniq unus actus refferet Petrum ad Paulum, et alteractus Paulum reffertad Petrum, cum quo tn stat, q. unus idem virtualit affiret, atq alter, et ea.

~~in...~~ 10. Dicens 2o: infratio explat unionem ut recepta infra tam ... in subto nauh ut recepta in ma, et malito explat unionem ut recepta in ma, tam q insubto nauh ut recepta infra: q. ddecepti mentales, v. g. t malito, et infratio, dsignent unionem per diversas fralitates voce roata distas. Respondeo ans, quoniq ddeceptus infratio explat unionem, ut recepta in extremo utroq, siliterq malito eode modo explat unionem ide e: q. alteruter ddeceptus explat unionem, que substa modalis e, et explat etiq me, et fraq ... ut tales, que subiti absulti sunt, et q. unio recipiat in ma, et etiq recipiat infra ostuit per hoc q. unio sit substa modalis, et ipsa uniat me, et fraq, que substa ab- sulti sunt, et oia suntadinvice per fecstilia, ut tn fradicemus sequentidisp.

11. 3o dicens: actualis infratio, et actualis malito, seu receptio, per nos, sunt ide fralit adinvice: q. etiq actualit infrare, et actualit recipe- re sunt ide fraliter adinvice: q. cui ovenit actu infrare, ovenit actu recipere: s fre ovenit actu infrare: q. fre ovenit actu recipere: hoc e absurdum: q. et nra doctna unde infert, absurda e. Respondeo ddecedendo ant, et disq ... coens: q. etiq actualit infrare, et actualit recipere sunt ide fralit adinvice, quoad res fralis phicq infrandi actualis, et actualit recipiendi: ddecedo coq: quoad illud subtum, q. dicit infrans, seu infrare, et illud subtum q. dicit recipiens, seu recipere, nd coq. Siliter disquo ... coens: q. cui ovenit actu infrare, ovenit actu recipere, id e, cui ovenit esse rem fralis phica infrandi, ovenit esse res fralis phica recipiendi, ddecedo coq: cui ovenit esse illud subtum, q. dicit actu infrans, seu actu infrare, ovenit esse subtum illud, q. dicit actu recipiens,

seu

seu actu recipere, non vero. Itaque ... mat. inesse actualiter recipienti ... per seipsam per unionem, et per nam formae, similiter ... formae ... inesse actualiter informanti ... per illud ... at vero solam mat. ... quod recipit ... et solam formam ... quod informat.

Disp. 3a. In quonam extremo unio substantialis recipiatur. Cap. 1: unio substantialis recipitur in utroque extremo.

Disp.º 3ª

In quonam extremo unio substantialis recipiatur?

Cap. 1

Unio substantialis recipitur in utroque extremo.

1. Supponendum est prius ex illis, quae diximus, quod ubi sermo fuit de constitutivo per quod mat. constituitur in esse substantiae receptivi, quod non univoca substantia receptivum dat conditionem ei, quae dicitur recipere, neque non univoca formae, seu informativum dat conditionem ei quae dicitur informare, seu recipi. Praeterea statutum est supra, quod quando cumque duo extrema inter se sunt unita, et unum eorum est substantia absoluta, et alterum substantia modalis, alterutrum quod perfectibile ab altero absoluta substantia eo ipso quod talis sit, et unita substantiae modali dicitur recipere substantiam modalem, seu ab ista informari, non autem in ista recipi, similiter quod substantia modalis, eo ipso quod talis sit, et unita substantiae absolutae dicitur in absoluta substantia recipi, et illam informare, non autem e contra.

2. Quibus praesuppositis, nostra et unica conclusio sit: Unio substantialis inter mam. et formam substantialem, recipitur in utroque extremo. Probatur 1º: unio substantialis est modalis substantia, et seipsa est unita materiae: sed materia est absoluta substantia, et utraque ad invicem perfectibilis: ergo materia recipit unionem, et haec recipitur in mat.: deinde unio est modalis substantia et seipsa unitur formae substantiali, sed haec est absoluta substantia: ergo haec recipit unionem: nam supponantur tamen mat., quam unio et forma substantialis esse perfectibiles inter se ad invicem ergo unita unio substantialis seipsa unita sit materiae, et formae substantiali, patet: unio quaevis de conceptu suo est nexus, seu vinculum inter duo extrema, et posita unione qualibet inter duo, haec manent inter se unita: ergo posita unica unione inter mam. et formam, materia manet unita formae, et forma unita materiae, quod quidem supra ostensum est: quod unio substantialis et unica sit, et non formalis pars ... per quam materia est unita formae, et forma unita materiae:

quod

q.d hec realis Unio se ipsam, et formaliter unio indigeret unione alia ut uniretur, et sic, consequenter unio hec 2a indigeret alia unione, et sic in infinitum, et unaquaque formalis indigeret alia in eodem genere, quo res formalis est, quae quidem omnia sunt absurda.

3. Patet autem ex ipso, q.d duo entia adinvicem perfectiva unita inter se, et unum sit substantia modalis, et alterum absoluta substantia, hec dicatur recipere substantiam modalem, non autem e contra, per eisdem rationibus, quibus supra loco citato videpinterim probavimus; modo vero pro etiam brevitate: q.d cumque duo unita sunt, adinvicem perfectiva, et unum est absolutum, alterum vero modale, ab omnibus antiquis Philosophis dicitur absolutum recipere modale, non autem e contra: q.d signum est, q.d inventores harum vocum, v.d.t recipiens, receptum, per nomen recipiens, q.do sermo est de duobus extremis unitis, voluerunt, q.m supra diximus, significare extremum illud, q.d est aliquid absolutum, et unitum modali, consequenter per nomen receptum significare extremum illud q.d est aliquid modale. Ratio huius est, quoniam nihil aliud invenitur in his coniunctis omnibus, quorum quodlibet constet uno extremo absoluto, et altero modali unitis inter se, q.d significari possit per nomen recipiens, et per nomen receptum, et aliunde ratio univoca recipientis, aut receptivi, non datur communis entitatibus, quae recipere dicitur; neque ratio univoca recepti, seu inhaerentis, datur communis entitatibus, quae dicitur recipi seu inhaerere. Sunt autem, q.d in rebus ipsis est, ut absolutum dicatur recipere modale, si adinvicem perfectiva sint, est, q.d nomen recipiens, seu subiectum, sumitur in hac parte pro eodem, q.d substans, et nomen receptum pro eodem, q.d substatum, quemadmodum duorum, quorum unum perfectivum est, et potentiam alterius dicitur sibi subiicere, atque substare alterum. Itaque dicitur substantia absoluta sit aliquid perfectivum, et quasi potentiam modalis substantiae, ad modum absoluti existentis, dicitur sibi subiicere, atque substare modalem substantiam, quae quidem est aliquid imperfectum et quasi infirmium absoluta substantia. Cap. 2um argutias excutit

Cap. 2um.

argutiae solvuntur.

1. Opponitur 1o: Ut materia sit unita formae, et forma sit unita materiae, non opus est, q.d unio in extremo utroque recipiatur: q.d unio substantialis non recipitur in utroque extremo. Antecedens probatur: licet unio solum reciperetur in uno tantum extremo adhuc tamen extrema esse possent inter se unita, q.d ut materia unita sit formae et

formae

et sed sit unitam, requiritur, quod unio recipiatur in utroque extremo. Ant.
pt: Verbum Divinum, et humanitas Christi unitur inter se, ita quod
Verbum uniat humanitati, et humanitas Verbo, et tamen unio illa hypostatica
in sola humanitate recipit, non autem in Divino Verbo: quod aliqua duo uniri possunt
inter se, quin recipiat unio in utroque extremo.

2. Resp: distinguendo antecedens: ut modo sit unitas, et
sed sit unitam, non oportet quod unio in utroque extremo recipiatur, attento prius, quod sint
duo inter se unita, concedo antecedens: attento etiam quod sint duo extrema talia, quorum unum
est modale, et alterum sed substantiale, et inter se unita unione illa substantiali informationis:
nego antecedens: ad cuius probationem: distinguo antecedens, et unio debeat recipi in unum tantum
extremum esse possent inter se unita, si prius loquamur de aliquibus extremis:
concedo antecedens: si loquamur etiam de modali et sed substantiali, subdistinguo: esse possent
uniri inter se, atque eadem extrema, quae modo sunt: nego antecedens: alia non: omitto antecedens.
Ratio huius est: non quod substantia absoluta recipiat modalem, nihil est aliud, quam quod uni-
antur inter se, et perfectibiles sint ad invicem, unde patet solutio ad illud quod subiit
de unione hypostatica, nam licet unio illa substantialis modalis sit, et Verbum Divinum sit
absoluta substantia, non sunt ad invicem perfectibiles entitates, quoniam Verbum Divinum a nullo creato
perfici potest.

3. Oppones 2o: res corporea nequit recipi in spiri-
tuali, sed unio inter materiam, et animam rationalem corporea est: quod unio inter materiam, et animam rationalem non potest
recipi in anima rationali: quod non recipit in extremo utroque. Maior pt: res corporea nequit
commensurari spirituali rei: sed ut aliqua res uniat alteri, debet ipsi commensurari: quod
res corporea: nequit in spirituali. Maior pt: res corporea partibus constat, quibus non constat
res spiritualis: quod res corporea nequit commensurari rei spirituali. Resp: negando maiorem
namque, in qua, quoniam minorem omittimus, de qua in praesenti non disputamus, an videlicet unio
inter materiam, et animam rationalem sit corporea: an spiritualis. Ad maioris probationem, concedo maiorem,
et nego minorem, neque enim ut aliqua duo inter se uniant, oportet quod inter se commensurent
modali commensuratione, quod manifestum est in anima rationali, et modo licet, quae quidem uniunt inter se,
et tamen anima rationalis non commensurat materiam commensuratione modali, quemadmodum ulna
commensurat ulnam.

4. Oppones 3o cum obiiciendo: recipere est munus proprium
materiae,

mā, q̄m fr̄a: q̄d recipere unionem convenit materiae, non autem formae. Sed omittendo hoc, dato etiam non cog-
nosci, et quod possit materia recipere, non forma, hoc non tollit, quominus forma etiam possit recipere, nam forma substantialis

Substantialis de facto recipit accidentia plura. ⊞

rationalis, anima recipit accidentia, et voluntas: quod similiter nihil obstabit, quominus recipiat unionem. Opponens aliquis eodem Authore: agens naturale educit unionem, et idem agens educit per eductionem formae substantialis corporeae, quae unitur per eiusmodi unionem: quod etiam idem agens naturale educit unionem ex-

Con nuebe del nero se acabbe el primero Libro de los Phisicos por la tarde

educit unionem ex eodem subiecto, ex quo educit formam substantialem corpoream, sed forma ista educitur ex
materia; quod etiam unionem educit ex materia: quod unio solum recipitur in potentia materiae.

5. Sed omittendo totum quod argumentum continet, praeter ultimum, cognosci debet, omitto, n. quod agens naturale primo, educat formam substantialem corpoream de potentia materiae, et etiam quod educat prius unionem de potentia materiae, non autem de potentia formae; unde solum infertur, quod materia illa physice influat in formam substantialem corpoream, et in unionem actione physica tamquam efficiens causa partialis, quae sub causa agente naturali producat formam substantialem corpoream, et unionem, forma vero non influat physice in unionem; non autem infertur, quod unio recipiatur solum in materia, quoniam bene stat, quod forma non sit causa partialis efficiens producens unionem, et tamen ipsa recipiat, quod patet in anima rationali, quae quidem recipit in materia, et tamen non educit de potentia materiae: omitto inquam, ob illud, quod argumentum continet praeter ultimum, solum in quo falsum esse existimo, sed quoniam ignotum est nobis, et tamen licet verum esset, nulla esset causa ad ultimum Lectorem illud, quo argumentum claudit. Liber 2us phisicorum de causis. Quaestio 19 de causa efficiente, et eius divisionibus. Disputatio 1a, quid sit causa efficiens.

Finis Libri primi Phisicorum

Antonio de Flores y Leon

Liber Secundus
Phisicoru de cāis.
~~Qqq~~ 1ª
De caā efficiente, et eius divisio=nibus.
Dispº 1ª
Quid sit causa efficiens?
Cap. 1ʳ
Caā efficiens definitur.

1. Phorū Princeps, quinqᵉ caarū genera numeravit v, d, t caā efficientē, malē, frālē, finalē, et exemplarē. Vt autē caā in cōi recte dividat in eius dī caarū genera, I. n̄, examinare n̄ vacat, hoc vnū statuimus 1º v, d, t rō perfecte univoca caā, et cōis quinqᵉ caarū generibꝰ prędictis n̄ dat. Proē: quoniā si rō cōis perfecte univoca caā posset abstrahi ab oī entitate, quę caā dicit et geniū aliqᵈ. caandi ex supradictis, posset abstrahi rō perfecte univoca, et cōis ab ente reali, et ente impōli, sᵗ ab ente reali, et impōli nequit abstrahi rō aliqua cōis perfecte univoca: ḡo à fortiori nequit abstrahi rō caā perfecte univoca, ab oī genere caā supra memorato. Minor cstat. Maior pr: vnumquodque res impōlis ab hoē cognita per errorē tanquā pōlis, et ipsi hoī vtilis, ab ipso desiderat, et adhibent media in ordine ad illius executionē, sᵗ cōis ratio rē illā impōlis, et chimerica dicit exercere rō caā finalis: ḡo datur caā finali

abstrahi

abstrahi posset rō cōis caē, abstrahiē etiā posset ab aliq.ª re impedi: q.ᵈ si ab

oī genere caē supramemorato abstrahi posset rō cōis caē perfecte univoca, etiā

posset abstrahi rō cōis aliq.ª perfecte univoca ab ente reali, et ente impedi.

2. Pr.º: rō cōis perfecte univoca debet ab inferioribus

ēque priē, et phicē participari, s.ᵗ cōceptus caē n̄ participat æque priē, ac phicē ab oī ge-

nere caāru: q.ᵈ cōceptus caē n̄ ē perfecte univocus, et cōis oī generi caē. Maior

certa ē, minor pr.: caā finalis, sicut et caā exemplaris moralit tamū caat,

n̄ aūt ēque priē, ac phicē caat: q.ᵈ nequit dici de caā finali neq. de caā exemplari,

q.ᵈ priē ac phicē caet, s.ᵗ caā efficiens æque priē, ac phicē caat: q.ᵈ cōceptus caē n̄ par-

ticipat priē, ac phicē, ab oī genere caāru, superius numerato. Cōfirmat.: cōceptus

perfecte univocus, et cōis æque proprie participari debet ab inferioribus, cui

univocè cōis ē, s.ᵗ caare, n̄ æque priē participat à caā efficiente, et à caā

morali: q.ᵈ cōceptus caandi n̄ ē univocè cōis caē efficienti, et caē morali. Minor

pr.: falsū ē dicere, q.ᵈ caā moralis æque priē caet effū, atq. caā efficiens ca-

usat: q.ᵈ cōceptus caandi n̄ æque priē participat à caā morali et efficienti.

Ans pr.: caare dicit in suo cōceptu essali, tribuere esse effui, s.ᵗ de caā morali

n̄ dicit æque priē tribuere esse effui: q.ᵈ caare n̄ æque priē dicit de caā mo-

rali, et efficienti: q.ᵈ caare n̄ ē cōceptus perfecte univocus caē morali, et effi-

cienti, s.ᵗ caā finalis, et exemplaris sunt caē tamū morales, et efficiens ē

caā phica, et priē caans: q.ᵈ cōceptus caē n̄ ē perfecte univocus, et cōis quin-

q. generibus caāru supra memoratis.

3. S.ᵗ rogabis an saltē ab oī caā phica abstrahi possit

rō cōis caē perfecte univoca, an v. g. à caā efficiente, et extra, et à caā intra

idē, mali, et fali abstrahi possit rō cōis caē perfecte univoca? Rēdetur negative:

Rō ē, q.ᵐ caare, q.ᵈ participat à caā intra, ē fralisse cōstituere effū tamquā pars

realis ipsius; caare verò, q.ᵈ participat ab efficiente caā n̄ ē fralisse cōstituere effū

tamquā pars realis ipsius: q.ᵈ caare, q.ᵈ participat à caā intra ē fralisse sumptū

essaliter disquit à caare, q.ᵈ participat à caare efficientis caē etiā fralisse sumpto:

q.ᵈ abstrahi nequit rō cōis caandi perfecte univoca ab efficienti caā, et ab intra:

4. Pr.º: caā efficiens, et caā intra n̄ æquivalent

univentati, quæ priūs esset caāru, cui cōparari possint ab intus cōnente cōstitue

caā eiusdi

caus eiusdem: ergo nequit abstrahi ratio communis causandi perfecte univoca, et a causa efficiente, et a causa intrinseca. Antecedens probatur: entitas illa, quae praecise esset causans, vel causaret, quia ipsi conveniret esse formaliter constituere; vel non; si primum dico, illi entitati non equivaleret causa efficiens; si secundum, illi non equivaleret causa intrinseca: ergo non potest entitas eiusdem, quae praecise esset causans talis concipi, cui equivalerent causa efficiens et causa intrinseca.

5. Confirmatur: quaecumque duo univoce conveniunt in aliquo praedicato essentiali, si poneretur a parte rei entitas, quae praecise haberet praedicatum illud, non haberet differentias extrahentes rationes illas communes, quae quidem differentiae reperiuntur in illis duobus univoce convenientibus, nec nihilominus illi entitati equivaleret: ergo si poneretur entitas, quae praecise esset causans, sed non esset constituens illud, quia causa ipsi entitati equivaleret, tam causa intrinseca, quam efficiens, sed hoc est absurdum: ergo etc. Antecedens probatur: causa intrinseca illi entitati non equivaleret: ergo etc. Antecedens probatur: hoc praecise quia eiusdem entitas, quae praecise esset causans, causaret, et non constitueret effectum, esset formaliter causa efficiens: sed causa intrinseca nequit equivalere causae efficienti: ergo causa intrinseca non equivaleret entitati eiusdem. Maior probatur: id, quod physice, ac proprie causat, et non constituit effectum, efficienter causat effectum: ergo praecise, quia eiusdem entitas esset causans proprie, ac physice effectum, et non constituens effectum, esset causans efficienter effectum.

6. Confirmatur: si conceptus causae esset perfecte univocus, et communis causae efficienti, et intrinsecae, talis esset conceptus abstrahens ab utraque illarum; conceptus iste: causans intrinsece, adderet aliquam differentiam extrahentem rationes communes causantis: ergo differentia extrahens esset, quae explicatur per particulam intrinsece: sed hoc nequit esse differentia extrahens conceptum causantis: ergo etc. Antecedens probatur: particula intrinsece explicat formaliter rationem causantis: ergo nequit explicare differentiam extrahentem rationes communes causantis: ergo causa intrinseca non participat rationes communes univocas causae efficienti: et supra illam addit aliquam differentiam extrahentem: ergo quod causa intrinseca sit constituens, itaque quam pars realis effectus, est formaliter differentia mere contrahens rationes communes causantis: sed eiusdem differentia est essentialiter distincta, a conceptu causantis formaliso, quod participat a causa efficienti: ergo non conveniunt univoce causa efficiens, et causa intrinseca in ratione causantis. Patet consequentia: nam differentiae mere contrahentes rationes communes univocas debent esse omnino similes, formaliter loquendo, nam aliter inferiora rationis communis essentialiter differrent in differentiis mere contrahentibus rationes communes, quod quidem est absurdum. Quod absurdum sit, probatur: omnia inferiora rationis communis essentialiter conveniunt in differentiis mere contrahentibus rationes communes: sed si differentiae mere contrahentes

contrahentes

2a habentes 70 ses formalis essent essentialiter differentes, inferiora essentialiter convenirent, et essentialiter differrent in lodo ... formalissimo quod est ...

7. His praesuppositis, veniamus ad definitionem causae efficientis, nam definitiones aliarum causarum tradidimus in suis locis; sed prius notandum est, quod nomen causae efficientis non solum explicat principium communicans esse alicui rei, cuius pars realis constitutiva non sit. Nam Pater aeternus est principium communicans esse Filio, et non est pars realis constitutiva Filii; et tamen non dicitur causa Filii; unde constat, quod nomen causae efficientis non solum requirit, quod id quod appellatur causa efficiens sit principium communicans esse alicui rei, ut cum eo realiter distinctae, sed adaequate realiter distinctae, ita quod id quod dicitur causa non solum non sit pars realis constitutiva effectus, sed neque conveniat cum producto in aliquo essentiali, quod idem numero sit in principio producente, et in producto. Quapropter causa efficiens ita definiri debet: est principium physice influens esse in aliud adaequate realiter distinctum: cuius definitionis rectitudo constat ex eo quod omni entitati conveniat, quae causa efficiens dicitur, non autem conveniat alicui entitati, quae causa efficiens non dicitur; neque enim convenit Patri aeterno, qui quidem non distinguitur adaequate realiter a Filio, neque convenit causis intrinsecis, ut manifestum fiet singula perpendenti. Cap. 2um causa efficiens dividitur.

Cap. 2um

Causa efficiens dividitur.

1. Causa efficiens dividitur 1o in causam 1am et causam 2am: causa 1a est, quae non causatur, et est causa reliquarum omnium, quae causantur, propter quod merito appellatur causa causarum; causa 2a est, quae causatur, et causat aliquid: unde solus Deus Opt. est 1a causa, seu causa causarum; reliquae vero creaturae omnes, quae causant, dicuntur causae 2ae. Dividitur 2o in causam univocam, et aequivocam: causa univoca dicitur illa causa, quae est omnino essentialiter similis effectui suo, ut ignis A respectu ignis B, quem producit: quicumque duo ignes supponantur esse eiusdem speciei infimae. Causa aequivoca dicitur illa causa, quae dissimilis est essentialiter effectui suo, ut Deus respectu creaturae. 3o causa dividitur in totalem, et partialem; insuper causa totalis sicut etiam partialis, alia est totalis in actu 1o: alia totalis in actu 2o: causa totalis in actu 1o illa dicitur, quae secundum se sufficientem virtutem intra effectivam continet ad efficiendum totum effectum; totalis in actu 2o illa dicitur, quae sine iuvamine alterius causae actualiter efficit totum effectum: similiter causa partialis in actu 1o est, quae habet intra se virtutem effectivam, tamen inadaequatam ad producendum totum effectum: causa partialis in actu 2o illa est, quae simul cum alia causa actualiter efficit effectum.

4o.

2. Aº dividi solet causa efficiens in causam immaterialem et materialem: causa immaterialis dicitur illa, quae per suam entitatem, tamquam per virtutem agendi physice immaterialiter influit esse in effectum; causa vero materialis dupliciter intelligi potest: 1º itaque causa nulla ratione influat physice in effectum, neque materialiter, neque immaterialiter, sed tamen recipiat in se virtutem illam effectivam, quae causat immaterialiter effectum; v.g. aqua calida recipit calorem A, et iste producit calorem B in manu, in quo casu aqua dicitur calefacere manum, et causa materialis caloris B in manu recepti, quin tamen aqua physice influat immaterialiter in calorem B, neque materialiter, hoc est, quin influat in calorem A in se receptum, quiquidem calor A immaterialiter influit in calorem B. 2º modo intelligi potest causa materialis, v.d.t. itaque physice influat materialiter in effectum materialem. Exempli avus dicitur in hoc sensu causa materialis nepotis, quoniam avus immaterialiter influit in filium suum, et hic immaterialiter influit in nepotem avi.

3. Disputari solet in hoc loco an causa materialis tam in 1º, quam in 2º sensu dicenda sit proprie, absolute et causa effectus, qui materialis est. & Dico 1º: causa materialis in 1º sensu non est dicenda proprie, absolute causa illius effectus, sed tamen dicenda est causa cum addito diminuente v.d.t. materialis. Quod itaque probo: ut aliqua entitas sit proprie, absolute causa efficiens rei alterius, debet physice influere esse in illud aliud; sed entitas, quae in 1º sensu causa materialis dicitur, non influit physice esse in illud, quod effectus materialis dicitur: ergo entitas, quae in 1º sensu causa materialis dicitur, non est proprie, absolute causa illius, quod effectus materialis dicitur. Maior certa est, nam ut aliqua entitas sit proprie, absolute causa, debet ipsi convenire definitio causae; sed de definitione causae efficientis continetur, quod physice influat esse in effectum: ergo ut aliqua entitas proprie sit, et absolute causa efficiens alterius debet physice influere esse in illud aliud. Minor primi syllogismi probatur: entitas, quae in 1º sensu causa materialis dicitur, neque immaterialiter, neque materialiter influit esse in illud quod dicitur effectus materialis: ergo nulla ratione influit physice esse in illud, quod dicitur effectus materialis. Antecedens constat exemplo: Aqua, in qua recipitur calor A, quiquidem calor A producit in manu calorem B, non influit physice per suam entitatem intrinsece ipsi substantiae aquae, tamquam per virtutem agendi in calorem A, neque in calorem B: ergo nulla ratione physice influit esse in calorem B. Antecedens patet: quoniam aqua secundum suam intrinsecam entitatem non est productiva caloris.

4. Dices: aqua calida calefacit manum, ut quod; et non ut quo, idest, aqua est suppositum, quod dicitur producere calorem B medio v.d.t. calore A

in se

inexrecens tamen virtus caloris B productiva: quod sicut aqua dicitur absolute ca-
lefaciens manum, ex eo quod sit calefaciens ut quod, ita similiter absolute dicendum erit
quod sit causa caloris B in manu producti. Respondetur: distinguendo antecedens: aqua calida calefacit manum
ut quod moraliter loquendo, concedo antecedens, physice ac rigorose loquendo, nego antecedens. Explico distinctionem:
aqua calida dicitur calefacere ut quod moraliter loquendo, quoniam calor B in manu pro-
ductus aquae tribuitur in communi aestimatione ut quod, aqua physice producat calorem B, sed
quoniam est subiectum in quo sustentatur virtus productiva caloris B, videlicet calor A, qui
quidem subiecto indiget, ut exstat in rerum natura, at vero aqua illa in rigore physico non est
calefaciens ut quod, neque ad hoc opus erat quod aqua esset principium quod ab intrinseco produc-
tivum caloris B, quod quidem satis non est, neque calor B continetur virtualiter in ipsa aqua,
tamquam in virtute sui productiva. Si enim physice ac rigorose loquamur, prin-
cipium producens quod, est virtus causae producentis, et principium quo est actio, seu forma
physica, per quam producit actualiter effectum, et in hoc sensu calor A receptus in
aqua est principium quod caloris B, et actio, qua producit calorem B, est principium
producens ut quo calorem B.

5. Insuper notari oportet, quod si calefaciens ut
quo manum sumatur pro eo formali metaphorico, per quam tamquam per signum sibi extrinsecum
manus redditur formaliter calida, erit calor B, qui recipitur in manu, et inhaerentia,
per quam inhaeret manui, non autem aqua, neque calor A in aqua receptus, neque
actio qua producit calorem B, si vero accipiatur calefaciens quo manum pro eo
formali physico, per quam manus redditur formaliter calida, erit solus calor B in
manu receptus. Ratio est, quia manus redditur formaliter calida per formam per
quam constituitur in esse habentis calorem, sed manus in esse habentis calorem in illo casu
constituitur per calorem B, et per eius inhaerentiam, ratione cuius dicitur habere, non autem per aquam nec
per calorem A, neque per actionem, qua producit calorem B: quod si calefaciens ut quo
manum accipiatur pro eo formali, per quam manus redditur formaliter calida, erit ca-
lor B, et inhaerentia illius ad manum; si vero sumatur calefaciens ut quo ma-
num pro calefaciente effectivo ut quo, non autem formaliter, erit actio, qua calor B
fluit a calore A, et principium ut quod effective calefaciens rigorose loquendo, solus ca-
lor A, qui recipitur in aqua.

6. Respondeo 2°: ens, quod dicitur causa animata in 2° sensu,

p dicenda e absute caa vel effus mati, si phice, acrigeros e loquam, ut iam dixi, q, d, t mata; Pbo e, quoniam aliter caa mata q que prie diceret caans effus mati, atq caa immata diceret caans effus immati: hoc e absurdum: g o e. Maior ptat, nq vtrum distributive sumptum absute dicant, pro vg, quilibet res esse debet q que q prie Hois, atq alterea. Minor pr: si caa mata q que prie esset caans effus mati, atq caa immata, de prima diceret prie absute q esse principium phice influens esse in illud, q effus matum dicit; hoc e falsum: g o e. Maior certa e, nq de illo q prie dicit, et absute caa, debet absute verificari de q caa absute prolata. Minor p: illa de q caa absute plata sonat, q caa immate se exercet, tam per actum immata agendo, ergo effus, quin atq caans mediet in ipso, et effus: hoc non convenit in caa mata vel effus mati: g o e. Disp 2a de caa in actu 1o, et in actu 2o cap. 1m: per q constituat actus 1us cae, et actus 2us.

Disp 2a

De caa in actu 1o, et in actu 2o.

Cap. 1m.

Per quid constituatur actus 1us cae, et actus 2us.

1. Caa dupliciter considerari potest, 1. in actu 1o, 2. in actu 2o, caa in actu 1o, e caa potens causare: caa in actu 2o, e caa actualiter caans. Deinde caa potens caare, 1. considerari pot, vt solum potens, quamvis e extra caare effum, 2. vt absute potens caare effum: caa, vt potens, quamvis e extra caare effum, prius constituit per intrinsecum, et essale virtute effectiva identificata entitati, que caa dicit, in qua virtualiter continet effus, vg ignis A in esse potentis, quamvis e extra caare ignem B, solum constituit, per virtutem identificatam igni A productivam ignis B. Pr, nq prius posita virtute productiva identificata cae, formaliter et immate ponit, q q requirit virtutis productive ex parte cae ad producendum effum; sed q deber ex parte cae, q q requirit virtutis effective ad caandum effum, e q ponat potia, que se habet ex parte cae ad effum; q prius posita virtute productiva identificata cae formaliter et immate ponit, q caa possit, quamvis e extra caare effum: et hec potia, que in caa e, dicit actus 1us phicus effus, qui actus 2us phicus dicit.

2. Causa potest autem absolute causare in esse potentis absolute causare effectum, constituitur non solum per virtutem essentialem causae, sed etiam per possibilitatem actionis, et per possibilitatem effectus. Probatur: causa in esse potentis absolute causare effectum, prout condistinguitur a causa ut potente quantum est ex se causare, ipse aliquid aliud constituit praeter virtutem effectivam, de mentis fatigationem sed nihil aliud esse potest, quam possibilitas actionis, et possibilitas effectus: ergo causa in esse potentis absolute causare effectum, constituitur etiam per possibilitatem, tam actionis, quam effectus. Minor probatur: propositiones sunt aequivalentes logice: causa potest non solum quantum est ex se causare effectum, sed etiam absolute causare effectum: effectus non solum potest causari a causa, quantum est ex parte causae, sed absolute potest causari a causa: sed existentia propositionis infert existentiam: ergo effectus absolute causabilis seu producibilis est. Ulterius progredior, quod effectus absolute causabilis, seu producibilis sit, constituit per hoc, quod quantum est ex parte sua, et quantum est ex parte causae producibilis sit: sed quod effectus quantum est ex parte causae producibilis sit in esse tali, constituit per possibilitatem ipsius effectus, et per possibilitatem actionis: ergo etc. Quod illae propositiones superius designatae sint aequipollentes logice patet, quoniam una est oratio activa, et altera est oratio passiva idem dicens, et haec potentia absoluta causae ad effectum, non solum dicit essentialiter actum physicum, qui est in causa, vel effectum, sed etiam actum logicum effectus, ille quidem, per quem effectus dicitur potens exercere. Unde tum infert, quod actus physicus, qui est in causa, vel effectus, est idem quod intus, et identitatem entitati causae.

3. Diximus, quod causa in esse absolute potentis causare effectum constituit per possibilitatem actionis, et effectus: sed rogabis, an causa in esse potentis absolute causare, quin addat causare effectum, possit constituatur per entitatem causae, et per possibilitatem actionis, quin constituatur per possibilitatem effectus? Respondetur negative, et ratio est, nam sicut actio absolute logice, non dicit effectum, ita similiter, non dicit aliquid causatum, sed rationem formalem causandi, et rationem formalem producendi: deinde istae propositiones sunt aequivalentes logice: causa potest absolute causare aliquid: aliquid potest absolute causari a causa: si utraque loquatur de causa A determinata, et haec 2a propositio aequipollet huic: aliquid potest absolute esse causatum a causa A: sed actio non dicit, quod possit esse aliquid causatum, sed solus effectus est, quod denominatur potest absolute causatum: ergo quod causa absolute possit causare in esse tali, constituit etiam per possibilitatem effectus: ergo non solum constituit per possibilitatem actionis. Non tamen negaverim, quod aliud est causam ut absolute potentem exercere suam virtutem, et aliud est causam ut absolute potentem causare: et hoc secundum dicat essentialiter possibilitatem etiam effectus, at vero primum, id non dicit essentialiter, sed solum entitatem causae, et possibilitatem actionis, nam casu in quo per impossibile possit poneret causa,

et

etactio, qualiter eliminate poneret, q. causa exerceret suam virtutem, actio n. e exercitium actuale virtutis causativæ: q. causa in esse potentiæ absolute exercere suam virtutem, prius constituit per hoc, q. virtus causæ absolute exerceri possit a causa: sed q. virtus exerceri possit absolute a causa, prius virtutis causæ prius constituit per hoc, q. exercitium causæ sit possibile: q. possibile sit exercitium causæ, e. q. possibilis sit actio: q. [illegible]

4. Ex dictis constat q. dicta causa in actu 1o, seu actus primus causæ, id quod sit atque dicta potentia quantum est ex se causare actus 2us causæ non constituit per possibilitatem actionis, nam in illo sensu actus 1us solum sumitur actus physicus, qui e in causa, sed actus 2us physicus, idem effectus, et actus 2us physicus adæquate realiter distinguitur ab actu 1o physico, nam actus 1us physicus e virtus effectiva identificata causæ; actus 2us physicus causæ causantis, e actio, et effectus; at vero possibilitas actionis non e actus 1us physicus actionis, neque possibilitas effectus e actus 1us physicus effectus, sed actus 1us logicus, seu metaphysicus, actus 1us logicus res e ille, per quem constituit res potens existere, quod quidem possibile e logica, et indistincta realiter ab existentia rei; consequenter q. actus 2us logicus, seu metaphysicus rei, e ille, per quem constituit res actualiter existens. Si vero causa in actu 1o idem signet, atque causa potens absolute causare, constituitur in esse talis, non solum per actum 1um physicum, qui e in causa, sed etiam per actum 1um logicum actionis, et effectus, consequenter per possibilitatem actionis, et effectus. Igitur actus 1us causæ in communi Philosophorum sensu signat actum 1um physicum, non autem actum 1um logicum.

5. Rursus: causa in actu 1o dividitur in causam in actu 1o proximo, et in causam in actu 1o remoto. Causa in actu 1o proximo, in esse talis, seu actus primus proximus causæ in esse talis, constituit per virtutem effectivam causæ, et per omnia requisita et conditiones, sine quibus non, et per hoc, q. nullum impedimentum adsit impediens, ne ponat effectum; causa in actu 1o remoto, seu actus 1us remotus causæ in esse talis constituit per virtutem effectivam intrinsecam causæ, et per hoc, q. vel adsit aliquod impedimentum, vel deficiat aliquod requisitum, vel aliqua conditio, sine qua non: sit exemplum, ignis qui non e sufficienter applicatus ligno, e in actu 1o remoto ad comburendum lignum, quoniam ignis habet virtutem intrinsecam sufficientem ad lignum comburendum, deficit tamen applicatio, quæ requisitum e ab hoc, ut actualiter comburat lignum: qui vero idem ignis applicatus e pulveri tormentario, in quo nullum supponatur impedimentum ad ignem, talis ignis in actu 1o proximo ad comburendum et usum pulveris.

6. Causa in actu 2o, dupliciter sumi potest, 1o itaque eadem sit, atque causa operans: seu exercens suam virtutem. 2o itaque eadem sit, atque causa causans, seu

seu praecisa actualitate effectus. causa operans, seu exercens suam virtutem in esse talis constituitur solum per virtutem effectivam causae, sed etiam per actionem actualiter positam extra causam, idest, per exigentiam actionis, non autem per exigentiam effectus. Probatur in quantum causa in ratione actualiter exercentis constituitur sufficienter per propriam virtutem effectivam causae, et per exigentiam exercitii, per quod denominatur exercita virtus causae: quod causa se exercens actualiter in esse talis non constituitur per exigentiam effectus, sed solum per virtutem effectivam causae, et per exigentiam actionis. Probatur consequentia: exercitium, per quod denominatur causa se exercens, est actio: quod erat demonstrandum. Antecedens enthymematis constat, nam si per possibile poneretur per impossibile, virtus causae, et actio, quin poneretur effectus, formaliter et immediate poneretur veritas huius propositionis: causa exercet actualiter suam virtutem: quod erat demonstrandum.

7. Causa causans eadem est atque causa producens effectum: ex illis quae supra diximus, itaque constituitur causa in actu 2°, sumatur pro eodem atque causa causans in ratione talis constituitur per idem, per quod constituitur denominatio causantis, seu producentis effectum: quae quidem denominatio constituitur per virtutem effectivam causae et per exigentiam actionem, et per exigentiam effectus. Ergo causa causans ut talis, seu in ratione talis, constituatur per totam denominationem causantis, manifestum est, nam album ut album, seu in esse albi, constituitur per totam denominationem albi, quod autem denominatio causantis constituatur etiam per exigentiam effectus, probatur: bene valet ex vi formae: datur denominatio causantis: ergo datur causatum. et etiam valet ex vi formae: datur causatum: ergo datur effectus, quod ita probo: solus effectus est illud quod proprie appellatur causatum, quoniam actio impropriae dicitur aliquo causatum, sed cum addito causatum ut quo sicut non dicitur absolute causans, sed causans ut quo, nam quod dicitur absolute causans, et absolute causatum, solum est causans ut quod, et causatum ut quod: quod valet ex vi formae: datur causatum: ergo datur effectus. Quod valeat ex vi formae: datur causans in esse talis seu datur denominatio causantis: ergo datur causatum, probo: primo, posita 1a parte veritate, seu antecedentis formaliter et immediate ponitur veritas 2ae partis, seu consequentis: ergo valet ex vi formae a prima parte ad 2am. Antecedens probatur: primo ablato quod existat causatum a causa B formaliter et immediate redditur falsa haec propositio: causa B denominatur causans, seu datur denominatio causae B causantis: ergo denominatio causantis talis est, ut re sexcepta, non queat actualiter denominari causans, quin exstat causatum.

8. Ad extremum notabis duo: primum, non bene dici a nonnullis quod causa in actu 2° constituatur per actionem, nam haec propositio aequipollet huic: causa operans constituitur per actionem, quippe istis terminis: causa in actu 2° : causa operans, sunt aequivalentes in

adversarios

adversariorum doctrinas, secundo illam propositionem, quam supposuit huic: causa operans saltem inadequate est actio; et haec falsa est: quod erat primum. Antecedens probatur: nam istae propositiones sunt aequivalentes logice: contradictoriae propositionis: est saltem inadequate causal: quod illa ultima propositio universalis: causa operans saltem inadequate est actio: falsa sit: probatur: nam aliter tenuisset syllogismus rectus esset verum, et ex vero inferret falsum: ignis comburens est causa operans: causa operans saltem inadequate est actio: ergo ignis comburens saltem inadequate est actio: quod quidem consequens legitime infertur ex praemissis, quae vere sunt ex principiis adversariorum; et nequit esse verum eiusdem oppositum: aliter enim et tenuisset syllogismus verus esset, et ex vero infferret falsum: Supponamus, quod ignis A comburit, et conficiamus syllogismum: ignis A est ignis comburens: ignis comburens saltem inadequate est actio: ergo ignis A saltem inadequate est actio. Ecce consequens absurdum. Unde infertur quod non est dicendum causam operantem constitui per actionem, sed causa operans constituitur per ..., seu in esse operantis constituitur per actionem.

9. Secundo notabis: quod cum dicimus, quod causa in actu secundo in esse potentis absolute causare effectum, constituitur per perfectionem actionis et per perfectionem effectus, sensus non est, quod intelligi possit in esse talis, quin intelligat existentiam effectus et actionis, nam qui intelligit perfectionem rei, formaliter intelligit existentiam rei, sed est sensus, quod haec denominatio, verbi gratia, absolute potens causare effectum, talis est, ut res, seu causa existens actualiter denominari possit ab illa, quin verificetur, quod effectus, aut actio existat, si tamen vera sit, conditionalis propositio per quam explicatur, quod effectus et actio sunt possibiles; quae quidem denominatio partialiter constituitur per hoc, quod illa conditionalis vera sit, et quod dicimus, quod causa in actu secundo causans in esse talis constituitur per existentiam actionis et effectus, sensus est, quod denominatio causantis effectum, nequit denominare actualiter existentem, quin vera sit absoluta propositio, quae enunciat existentiam de effectu, et actione, quae quidem denominatio partialiter constituitur per veritatem actualem eiusdem propositionis absolutae. Cap. 2um: quanam ratione actus primus physicus praecedat actum 2um physicum; sectio prima quotuplex sit prioritas.

Cap. 2um.

Quâ ratione actus 1us physicus precedat actum 2um physicum

Sectio 1a: quotuplex sit prioritas?

1. Ante resolutionem huius difficultatis explanandum est quotuplex sit prioritas; sit, ea est quadruplex, iuxta communem Philosophorum sensum: prima dicitur prioritas temporis

temporis seu durationis, hac roe Petrus incipiens esse in instanti B, temporis dicit posterior tempore Paulo, qui extitit in instanti temporis A, q. antecessit ad instans temporis B, et contra Paulus dicit prior tempore Petro. 2a prioritas dicit prioritas originis, quae dicit etiam prioritas a quo, cui correspondet sua posterioritas; quae quidem datur inter duas res, quarum una coicat esse alteri, et est origo alterius; illa, quae origo est dicitur prior origine, quae autem ducit originem, seu accipit esse, dicitur posterior origine. Haec prioritas abstrahit ab eo, q. illud res, quarum una dicitur prior et altera posterior origine, essentialiter connectantur ad invicem, vel connectantur ex mutuo, vel nulla roe connectantur. Pt: nam Deus est prior origine creaturis, et creatura connectitur cum Deo, non autem econtra: Pater Aeternus est prior origine Filio, et ad invicem connectuntur: ignis A, qui actualiter producit ignem B, dicitur prior origine ipso igne B, et ignis B dicitur posterior origine igne A, cum tamen ignis A, qui tunc denominatur prior origine, non connectatur ab intrinseco cum igne B, neque ignis B, qui tunc denominatur posterior origine connectatur ab intrinseco, et essentialiter cum igne A, quoniam ignis B non est talis ab intrinseco, quin nulla roe possit existere sine igne A.

2. Ista prioritas originis abstrahit ab eo, q. extrema sint eadem, et effectus; nam Pater Aeternus dicitur prior origine Filio, cum tamen non sit causa Filii; unde ut aliqua duo extrema talia sint, quorum unum hic, et nunc denominetur prius origine, alterum quod posterius, sufficit, quod actualiter unum coicet esse alteri; ut autem unum possit esse prius origine altero, sufficit q. possit coicare esse alteri. Illud q. denominatur actualiter prius origine, denominatur tale ab eo, q. actualiter coicet esse alteri, et contrarius per denominationem, quae sumitur etiam per extrinseca alterius, q. posterius dicitur, et per formalis roes media, qua coicat esse alteri: quapropter fieri possent, q. si extrema realiter distinguantur a roe formali, per quam unum actualiter coicat esse alteri, persistente utroque extremo, modo unum sit actualiter prius origine, modo non. Denique notandum est, q. prius origine, in esse talis, seu ut tale, adaequate sumptum non praecedit alterum prioritate originis, pro qua prioritatem subsistendi coa, quoniam adaequate sumptum est utrumque extremum, et roe formalis per quam unum coicat esse alteri.

3. 3a prioritas dicitur naturae, seu prioritas in quo, et exercetur inter duo extrema, quorum unum accipit esse ab altero, et ordo infert alterum, non autem e contra, seu quod unum ordine connectitur cum altero, econtra non. Sta q. ab exa unius datur legitima

Legitacoal a dexg alterius, ietrne 2°: i llud q. Onectit, seu, a quo bene valet, dicit posterius na, seu ingo, et alterius, cum quo Onectit, dicit prius na, seu in quo: requirit insuper q. extremum posterius na ducat originem, seu accipiat esse ab altero. In hoc ferè oes Phi conveniunt, caeterum aliqua dubia sunt int AA. circa explationem huius prioritatis. Pm e, circa nam illationis, seu Onexionis, q. munus, quae dari debet in hac prioritate, rum an v, d, t talis esse debeat Onexio, seu illatio, quae sit methaphca, id e, ita q. neq divinitus exere possit extremum, q d. Onectit, ab altero sine illo? an vo sufficiat nalis Onexio, et talis, ut q. Onectit, saltem nalit exere n possit sine illo cum quo naliter Onectit, Lt divinitus exere possit sine illo, exemplificando, v. sufficiat nalis Onexio, qualis e illa, quae dat int actum pximum, et a naxius effus, cum quo nalit Onectit, bene tamen divina pot fieri po, q d. ex actu pximus ca naxis, etc exad effus? an n, S. nd requirat Onexio methapha, qualis e illa, per quam unio Onectit essaliter cum extremis.

4 Reo hac Onexione debere methaphcam esse. Pr 1o authoritate Aris, et Platonis cum reliquis antiquioribus Phis inventoribus ha- rum vocum priorna, quae quidem authoritas sufficiaret ad resolutionem huius quaestionis, quae tota e de noie. Phus n. 5o methap. cap. 11. ait: quaedam vo priora, et posteriora dicunt secundum nam, et substa, quae cumque distinguunt absq alijs esse, ista vo sine illis minime, qua divisione usus e Plato. Ecce Phus dum explat prioritatem, q ad illam exigit, q. posterius na minime possit esse sine priori: g d requirit Onexionem talis, ut posterius na, nulla roe possit exere sine priori na: g d q. neq divinitus exere possit sine illo.

5. Pr 2o roe: ex roe Thorum sensum, talis debet esse Onexio, ex vi cuius posterius na inferat absolute prius na: g o talis Onexio, ex vi cuius posterius n possit esse sine priori: g d talis Onexio, ex vi cuius posterius na nulla roe possit exere sine priori: g d neq divinitus. Ostat de roe huius prioritatis e, q. prius na inferat a posteriori na per argumentum rectum: S. ois argumentatio recta e illa, in qua nulla roe pot esse verum ans, et cons falsum: g d talis e, ut nulla pot fieri possit, q ponat ans, sublata auferat coeis: g d ars dsti... tale debet esse, q. nulla roe possit exere absq dicto ... : g o neq divinitus: g d q d. posterius e na, debet ita Onecti cum priori, ut neq divinitus exere possit absq illo

2°

6. 2.º dubitat, quaroe sumi debeant, et considerari extrema quorum unum est prius na. et alterum posterius ut ipsis conveniat hec connexio mutua, convenit interdum fere, q. hec prioritas dicitur essaliter caalitas, i. originis, vocemus extremum, q. e prius, siue originis: i. caa, et extremum, q. e posterius na. siue effus, i. ducat originem a priori exemplicaa. Deus et gratia sanctificans, procul dubio Deus dicit prior na. et gratia sanctificans e posterior na. Dubitat ergo an hec extrema, v. g. et Deus, et gratia ut tantum in sua exerceat hec prioritas, talia esse debeant, ut illud, q. dicit posterius, v. g. et gratia secundum se sumpta connectat methaphe cum illo, q. denoiat prius, v. g. et Deus, et ipsum inferat legitima illatione ann, s. satis sit, q. effus ut talis, acceptus idest, ut actualiter fluens a caa, illa inferat methapha connexione.

7. Rdeo 1.º: effus, qui posterior dicit na, ut deno et na posterior, et sibi sufficit, q. sumptus, ut actualiter fluens a caa, sive ut actualis effus inferat methaphe caa. Rõe, na effus, ut actualiter fluens e ut actualiter caatus: g.º inesse talis constituit per formalem roem, media qua caat: g.º n daret prioritatem, seu in quo inter eiusdem extrema. Pr. coa: earum considerata extrema se mutuo inferunt methaphe: g.º pr. ans: etiam caa: ut actualis caa, sive ut actualiter caans methaphe infert effum in a caa inesse actualiter caantis, etiam constituit per formalem roem caandi, idest per actionem, sicut effus in esse actualis effus, seu in esse actualiter fluentis constituit per actionem: g.º etiam caa methaphe inferret effum quemcumque producit, sicut effus inferret methaphe caam, a qua produceret.

8. Rdeo 2.º: extremum, q. dicit posterius na, secundum se sumptum, idest ab intra, et essali sua entitate, debet habere methapha connexionem cum priori, itaque causa q. entitas A dicat posterior na entitate B, bene valeat, per coam legitima: existit entitas A: g.º existit entitas B. Rõe: na q. posterius na dicit infert alterum, q. posterius na dicit, ut ab omnibus fere admittitur: g.º bene valet ab illo, q. denoiat posterius na ad illud, q. denoiat prius na. Patet coa: na posterius na e illud, q. dicit, seu denoiat posterius na: g.º illud, q. denoiat posterius na, connectit methaphe cum illo, q. denoiat prius na: g.º illud, q. denoiat posterius na ab intra sua essa connectit methaphe cum altero, essaliter q. petit, q. alterum existat; itaque entitas, quae denoiat posterior na, nulla roe posset existere, quin existat entitas, quae denoiat prior.

9. Obstat: na aliter, ut aliqua entitas diceret, q. actualiter

actualiter esset natura posterior altera, sufficeret quod per aliquid sibi extrinsecum connecteretur, licet ab intra sua essentia non connecteretur: quod non infertur ratione sui entitatis, quae actualiter prior dicitur, sed ratione illius extrinseci: quod si connecteretur methaphysice ab intra sua essentia ~~methaphysice~~, sed ratione alicuius extrinseci: quod entitas A, quae causatur ab entitate B, erit posterior natura entitate B. Licet entitas A non connectatur methaphysice ab intra sua essentia cum entitate B, sed solum ratione alicuius extrinseci: Item quod connectitur methaphysice per illud, ratione cuius dicitur actualiter posterior entitate B. Item connectitur per illud extrinsecum, ratione cuius dicitur actualiter fluens ab entitate B: neutrum sufficit, ut entitas A dicatur posterior natura entitate B: quod ergo. Minor probatur. Entitas etiam B, ut prior actualiter seu in ratione prioris entitate A, ita infert methaphysica necessitate, et exigentia B ut actualiter causans, seu in ratione causantis methaphysice infert entitatem A: quod mutuo connecterentur necessitate methaphysica entitates eaedem: quod non exerceret inter ipsas prioritas natura, seu prioritas in quo, quae dicitur essentialiter connexione non mutua.

10. 4ª prioritas dicitur in subsistendi consequentia: haec prioritas non exigit causalitatem neque originem ratione cuius extremum posterius causetur a priori extremo, aut ab illo ducat originem, sed tantum exigit, quod unum extremum methaphysice inferat alterum, non autem e converso: illud extremum, quod infert dicitur posterius in subsistendi consequentia; illud autem, quod infertur, dicitur prius in subsistendi consequentia, ut quod bene valet: existit homo: quod existit animal: non autem e converso: ecce homo dicitur posterior in subsistendi consequentia, et animal dicitur prius. Insuper haec prioritas non exigit extrema adaequate realiter distincta; nam pars realis est prior in subsistendi consequentia, et totum constans partibus realiter distinctis est posterius in subsistendi consequentia; quoniam bene valet: existit binarius: quod existit unitas, non autem e converso.

Sectio 2ª difficultati satisfit.

Sectio 3ª
Difficulti satisfit.

1. 1ª consequentia: nonnisi effectus est posterior natura, seu in quo, sua causa determinata, a qua producitur. Probatur consequentia: quod ignis A producit ignem B, hic est effectus, qui actualiter producitur ab igne A, sed ignis B in isto casu non est posterior natura igne A: quod aliquis effectus non est natura posterior sua causa determinata, per quam actualiter producitur. Minor probatur: si ignis B posterior esset natura igne A, connecteretur methaphysice cum igne A, et non est, quod ignis B ab intra sua essentia methaphysice connecteretur cum igne A: quod peteret essentialiter

essalit produci ab igne A, ita q. nulla ro possit exere absq. igne A, s. hoc e falsu: q. d. Ptans: ignis B potuit produci ab igne C, quin produceretur ab igne A: q. ignis B potuit exere absq. igne A. Prbat: Si ignis B qui tunc produceret ab igne A secundu se sumptu, id e, ab intra sua essen. connecteret methaphce cu igne A, s. solu connecteret per aliq. extru, illud esset actio, per qua dimanat ab igne A: q. etia in illo casu falsu esset dicere q. ignis B connecteret methaphce cu igne A, s. solu esset veru, q. diunctu ex igne B, et actione per qua producit, seu ignis B ut actualit fluens ab igne A, cu illo connecteret: q. mutuo connecterent methaphce ignis B et ignis A. Ptbat: etia diunctu ex igne A, et actione, qua producit igne B, seu ignis A ut actualit producens per illa actione methaphce connectit cu igne B: q. mutuo connecterent methaphce per eande ord. connexione, id e, per eande actione: q. ignis B n e posterior na. igne A.

2. Dices cu Arriaga: q. do actualit producit ignis B ab igne A, hec e mala cons: ignis B potuit produci ab igne C, coentq. potuit exere sine igne A: q. ignis B de facto n e posterior na. igne A: qui enim arguit a posse ad actuale exm, solu n. bene valet: ignis B potuit produci ab igne C et exere sine igne A: q. potuit n esse posterior na. igne A, et esse posterior na. igne C. Ca e: bene valet: posse e, q. entas B exat sine entate A: q. entas B n e ab intro, et essalit connexa methaphce cu entate A: q. actualit connexa e: na si de facto entas B ab intro, et essaliter esset methaphce connexa cu entate A, n esset posse, q. hec eade entas B exeret absq. entate A: sicut optime infert: posse e, q. ho n sit aial: q. ho de facto n e aia, et e ca: ho de facto e aial: q. impossie e, q. iste ho exat, quin sit aial. Q. aut unu n sit actualiter posterior na. quo alteriu, dicit essalit, q. ab intro secundu sua entate infert methaphce altera, et sit sufficiens arg. ad altera: q. dicit essalit, q. ab intra sua essa connectat methaphce cu altera: q. dicit essaliter, q. nulla ro possit esse sine altera: q. talis e, q. impossie sit exere sine altera.

3. Si dicas: q. do ignis B actu producit ab igne A de facto ignis B posterior e na. igne A, quia de facto actualit producit ab igne A. Ca e: ignis B intantu e actualit posterior na. igne A, in quantu methaphce infert igne A, et n e ca: s. ignis B reduplicative sumptu n infert methaphce de facto igne A, s. d. tantu ut e actualis effectus fluens ab igne A: q. ignis B solu e posterior igne A in-

quantu

quantu est ex sua natura ab igne A: ergo de facto ignis A de facto erit posterior igne B. Consequentia ergo ignis A, ut productus, seu in esse producentis ignis B methaphisice inferret ignem B. Minor illius syllogismi patet: nam si ignis B specificative sumptus inferret de facto ignem A; ignis B ab intrinseca sua essentia connecteret methaphisice cum igne A: ergo ignis B ab intrinseca sua essentia esset talis, qui neque divinitus existere posset absque igne A: ergo talis esset, qui non posset produci ab igne C, non existente igne A.

4. Dices 2°: nam posterius natura plus exigit, quam sit posterius origine. Posterius origine abstrahit ab eo, quod illud, quod posterius dicitur, methaphisice inferat illud, quod prius origine dicitur, vel non inferat: unde fieri potest, quod eadem entitas B modo denominetur posterior origine entitate A, exempli gratia, quod actualiter ducat originem ab entitate A et postea eadem entitas B non denominetur posterior origine entitate A, quoniam iam non ducat originem ab entitate A; sed denominetur posterior origine entitate C, a qua denuo ducat originem: quapropter si sermo sit de ista posterioritate in genere: quod ignis B actualiter producitur ab igne A, non esset legitima haec illatio; ignis B potuit produci ab igne C, et non ab igne A: ergo de facto ignis B non est origine posterior igne A; nam quod ignis B de facto sit, et denominetur origine posterior igne A, solum exigit, quod ignis B actualiter producatur ab igne A, neque ulterius exigit connexionem aliquam, et mutuam inter ignem B, et ignem A: unde non bene valet: ignis B potuit produci ab igne C, et non ab igne A: ergo de facto non producitur ab igne A: ergo de facto non est posterior origine igne A, sed tantum infertur: ergo ignis B potuit produci ab igne C, et non ab igne A: ergo ignis B potuit esse origine posterior igne C, et non igne A.

5. Ut autem entitas B actualiter dicatur posterior natura entitate A, seu posterior in genere, non solum requiritur, quod entitas B actualiter ducat originem ab entitate A, sed etiam, quod entitas B methaphisice inferat entitatem A: quapropter concludi potest, quod entitas B ab intrinseca sua essentia specificative sumpta essentialiter connectit, et methaphisice cum entitate A, itaque nulla ratione possit entitas B existere absque entitate A in isto recto syllogismo: entitas B, seu ignis B, est, quod actualiter dicitur posterius natura igne A; quod actualiter dicitur posterius natura re altera, infert actualiter methaphisice alteram: ergo ignis B infert actualiter methaphisice ignem A. Ecce inconveniens praeter connexio methaphisica de igne B specificative sumpto. Minor est certa, nam illud quod est posterius natura, etiam, quod dicitur, seu denominatur posterius

natura

na sunt tri aequivalenter ergo

6. Instabis cum eodem Arriaga: bene valet, existit creatura, ergo aliqua eius causa existit, quoniam creatura, quae non sit ab alio, se ad se contradicit implicat: ergo etiam bene infertur methaphisice: existit ignis B, ergo aliqua eius causa existit; et licet ego ignorem, quae de facto sit, tamen ex parte obiecti illa correrit existens, a qua de facto habet esse, videlicet ignis A. Unde si dicerem: ignis B existit, et non habet esse ab ista causa, neque ab illa, et sic de reliquis omnibus causis numeratis, praeter ignem A, quem omitterem numerare: bene valeret: ergo habet esse ab igne A: ergo existit ignis A: unde infertur: ergo est terminus idem. Creatio dicit infert aliquam causam, et methaphisice connectitur cum aliqua causa, quae quidem illa erit determinata, quae ex parte obiecti existit coexistente esse effectui. Contra est: ergo ignis B connectitur methaphisice cum aliqua eius causa: ergo ab intrinseco dicit essentialiter, et methaphisicam connexionem cum aliqua causa: sed ista connexio intra ignem B est aliquid reale essentialiter per terminum aliquam causam, et connexus methaphisice cum aliqua causa: ergo eiusdem connexio est aliquid determinatum a parte rei: ergo ad aliquid determinatum: patet consequentia: nam implicat determinata connexio, seu res determinata a parte rei, quin respiciat aliquid determinatum cum quo connectatur: nequit enim respicere aliquid indeterminatum, aut connecti cum aliquo indeterminato, et essentialiter respicit illud, cum quo methaphisice connectitur.

7. Progredior ulterius: assigna quae causa determinata ex parte obiecti, quam respiciat realiter methaphisice connexus, et essentialis igni B: dices: esse ignem A, per quem actualiter productus: ergo ignis B respicit ex parte obiecti de facto ignem A realiter essentialiter et ab intrinseco methaphisice connexo cum igne A: ergo ignis B talis est, qui non possit existere, neque de divinitus, quin existat ignis A, sed hoc est absurdum: ergo etc. Antecedens certum est, nam idem ignis B potuit existere absque igne A. Probatur: quia tunc, quod idem ignis B produceret ab igne C, et non ab igne A, adhuc ignis B inferret aliquam sui causam, et cum aliqua methaphisice connecteretur, quae tunc esset ex parte obiecti determinata causa, videlicet ignis C, et non ignis A. Contra est: idem est ignis B, qui modo ex parte obiecti intrinsece connectitur cum igne A, et non cum igne C, tunc inferret ignem C, et connecteretur ab intrinseco cum igne C non autem cum igne A: ergo iste ignis B ab intrinseco, et essentialiter mutaretur, nam una, et eadem res nequit ab intrinseco respicere realem methaphisice connexionem cum una re, et postea cum alia re, neque de unus idemque ignis B, modo inferre praecise coexistens A, et non coexistens C, et postea inferre coexistens C, non autem coexistens A.

8. Contra est 3°: in tantum ignis B infert aliquam causam, in quantum requirit aliquam causam: ergo infert illam, quam requirit: sed solum connectitur cum illa quam requirit

requirit: q. numq. connectitur ipsi, q. n. requirit: q. numq. e posterior a illa caa, q. n. requirit, vt exat, s. numquã e vera dicere, q. caa creata oio requirat, vt exat ignis B, quomiq. bene valet: existit ignis B: q. aliq. caa creata existit: q. a fortiori n. valet: existit ignis B: q. existit aliquis ignis caary: vnde ignis B, nulla caa creata requirit: q. cu nulla caa creata connectit: q. numquã e posterior a aliqua caa creata, s. ignis A e aliq. caa creata: q. ignis B numquã e posterior a igne A: q. neq. posterior e a igne A, q. ab illo producit.

9. Si dicas, q. s. salt bene valet: existit ignis B: q. aliqua alius caa existit, sive creata, sive increata: q. connectit cu aliqua caa distive confuse signata. Sed, q. eiusdi connexio caro signata, requiteius connexio phicas, et cu talis res, qua connectit, nã hec debet esse determinata, colentu q. respicitur aliquis ry determinat, cui connectat. q. eiusd. connexio dicet talis loge, q. idem, q. loge connectat cu aliqua caa, distive confuse signata. sive, q. veras huius pp. ignis B existit: loge connectit cu veritate istius: q. aliqua alius caa existit: q. vero dicit ab Arriaga, q. ignis B, qui producit ab igne A, ex pte obti infert igne A, quia si ego adderes: ignis B existit, et n. existit hec caa, neq. illa caa, et sic de ceteris sufficient numerats, prts igne A: bene inferret: q. existit ignis A causans igne B. Sed id n. pbare, q. ignis B inferat igne A ex pte obti; s. solu, q. ex a ignis B, et natio aliorum oium, prts igne A, inferat ex a ignis A caantis. Etenim n. bene diceret, q. hoc ano, v, d, t aliquis homo existit: inferat istud certo: q. Petrus existit: quonia, si ego adderes: aliquis homo existit, et n. existit hic homo, neq. ille homo, et sic de ceteris oibus sufficient numerats prts Petro, bene inferret: q. Petrus existit.

10. Q. 2. co: ois effus e a posterior a sua pa caa, v, d, t Deo. 2. co fals est: ois eiusdi effus ducit origine a Deo, et ab in re metaphice connectit cu pa caa v, d, t Deo, itaq. bene valeat metaphã illatione: existit effus: q. existit pa caa: n. aute e 2o: q. effus ois e a posterior a sua caa pa. Q. 3o co: modalis ois effus in parlari e a posterior sua caa, qua modificat. Pro 3o co qui cunq. modus determinat, et in parlari talis e, qui ducat origine a sua caa, qua modificat, et illa inferat metaphã connexione; n. aute ab ea metaphice inferat: q. e a posterior sua caa, qua modificat, v.g. actio B talis e rsu sui caa A, vt ab

hac

ad haec ducat originem, et bene valeat methaphysica illatione: existit actio B: quod existit causa A, et auget eam: quod E. Unde manifeste colligitur, quod omnis actio in particulari, est non posterior sua causa.

11. Dices: aliquis effectus modalis est, quin sit non posterior sua causa, quam modificat: quod non omnis effectus modalis est non posterior sua causa, quam modificat. Antecedens probatur: bene valet: Petrus existit: quod durat: quod bene valet: Petrus existit: quod existit aliqua duratio, per quam durat: et etiam bene valet: existit aliqua duratio istarum, per quas Petrus durare potest: quod Petrus existit: quod ad invicem connectuntur methaphysice Petrus, et duratio aliqua: quod duratio non est non posterior Petro: duratio est aliquis effectus modalis: quod aliquis effectus modalis non est non posterior sua causa, quam modificat. Respondeo me consulto dixisse, quod omnis effectus modalis in particulari, hoc est, quicumque determinatus effectus modalis est non posterior sua causa, quam modificat, non vero, quod modalis effectus in communi, sive effectus modalis omnis signatus collectiva suppositione, aut distributiva confusa est posterior non sua causa, et tanquam solum probat, quod Petrus requirat durationem et duratio requirat ad hoc ut Petrus existat, quae quidem propositiones, ut verae sint, terminus duratio debet supponi distributive confuse, itaque aequivaleat huic: haec duratio, vel illa duratio, et sic de reliquis, per quas Petrus durare potest requiritur ut Petrus existat. Unde cui [illegible] argumentum.

12. Secundo instabis: bene valet: Petrus existit: quod existit duratio, per quam durat: quod bene valet ab existentia Petri ad existentiam durationis: quod existentia Petri methaphysice connectitur cum existentia durationis: quod Petrus non est posterior non duratione. Respondeo quod si nomen duratio supponat distributive confuse, ut supponi debet, ne propositiones sint falsae, distinguendum: bene valet per connexionem realem, et physice intrinsecam Petri, per quam connectitur cum duratione, nego antecedens: per connexionem logicam, quod scilicet veritas huius propositionis: Petrus existit logice connectitur cum veritate istius: duratio existit: concedo antecedens: Nego, quod Petrus requirit connecti connexione sibi reali intrinseca, et determinata, cum duratione distributive confuse, connexio enim determinata est ratione determinatum ad extremum in particulari, ac determinatum, cum quo connectitur, non autem ad extremum vagum, quod non debet existere, debet, ut talis est: similiter distinguendum reliquas propositiones: Vel si primum autem locum ita distinguendum: quod Petrus non est prior non duratione vaga, id est, distributiva confusa: concedo consequentiam, ne prior non, quatenus duratione determinata, quod per illam durat: nego consequentiam.

13. 4° contra: omnis effectus est posterior origine seu a quo

seu a quo sua causa: idem: omnis effectus denominatur origine posterior causa, per quam actualiter producitur. Probatur: illud quod actu accipit esse ab altero denominatur actualiter posterius origine altero: omnis effectus actualiter accipit esse a causa, per quam actu producitur: ergo effectus omnis actu denominatur origine posterior causa, per quam actu producitur. Conclusio 3a: non requiritur, quod causa efficiens, de qua in praesenti loquimur, sit tempore prior effectu suo. Probatur, nam si requireretur, maxime quia vera causa communicat esse effectui, deberet in se habere esse vel existere; sed ad hoc sufficit, quod existat causa in illo instanti, in quo communicat esse effectui: ergo sufficit quod causa incipiat existere in illo instanti, in quo communicat effectui: ergo non requiritur, quod causa existat in instanti ante temporis ad illud, in quo communicat esse effectui: ergo non requiritur, quod tempore sit prior effectu. Cap. 3um causa efficiens nequit physice operari in illo instanti temporis, in quo non existit.

Cap. 3um

causa efficiens nequit operari in illo instanti ~~temporis~~, in quo non existit.

1. Supponitur tamquam certum, apud Thereologos quod causa, quae nunquam existit, neque modo existit, ~~non potest modo~~ quoquo quidquam efficienter existit, non potest producere. Et supponitur 2o, quod causa, quae numquam existit, neque modo existit, nequit modo efficienter operari, et in instanti temporis immediate sequenti sit existitura. Haec etiam supponunt tamquam certa apud Thomistas, sed nihilominus asserunt, quod causa efficiens, si existit in instanti temporis immediate ante ad instans B, poterit in instanti B operari efficienter, quamvis non sit in instanti B existens: asserunt quippe quod sufficit ordo aequitatis inter existentiam causae A, et existentiam effectus B, ut hic efficienter producatur a causa A. Unde infero contra ipsos: quod ergo si causa numquam existerit, neque modo existat in instanti A, sed tamen existitura sit in instanti B immediate sequenti, poterit modo in instanti A effectum producere. Probatur consequentia: sufficit enim ad verificationem praedictam aequitas durationis inter causam et effectum, ut hic efficienter produci possit ab illa: sed in illo casu datur aequitas durationis inter causam et effectum: ergo in illo casu poterit causa efficienter operari in instanti A. Infero 2o contra ipsos ad hoc: quod causa, quae numquam existit, neque modo existit, neque unquam existitura est, modo poterit

efficienter

efficienti operari. Probo cons. idq. modo non exit, et immate ante exti-
tit eodem modo se het, ac si numquam extitisset: quod sic ea modo non exist. qui
immate ante extitit, modo pot operari: operari ergo potuit et
numquam extiterit. Ans patet, nam idq. modo non existit, itaque pure nihil
est, sive immate ante extiterit, sive non.

2. Sit quod nra [illegible]: caa efficiens in eo instanti,
quo non existit, nihil pot efficienter producere, sive immate ante extiterit, si-
ve non. Pr. 1o: effus: quod actu producit a sua caa, recipit esse a sua po-
tentate, in qua actu virtualiter continet: sed nequit actu virtualiter
sed nequit actu virtualiter contineri in caa non existente: ergo nequit actualiter produci a caa
non existente. Minor pr: ut effus virtualiter contineatur in caa, debet dari actualiter contin-
entia virtualis effus: quod caa non existit non dat virtualis continentia effus: quod est, terminata:
continentia virtualis est ipsa caa: hec non dat, quod non existit: quod non dat continentia virtualis
effus: quoniam continentia hec aliquid positivum est, et caa tunc nihil est. Pr. 2o dico: actio, per
quam effus producit est medius, et ipsos adversarios, qui in nullo instanti pot exere sine
illare, quam modificat; sed est medius modificans caam, et effum: ergo in nullo instanti
exere pot actio illa sine caa: quod in illo instanti, quo non existit caa, neque actio illa
existit; quod in illo instanti effus non producit a caa. Patet cons. nam prius ablata ratione
formali, per quam effus producit a caa, formaliter, et immate tollit, quod effus producat a caa:
sed prius ablata actione illa, formaliter, et immate tollit ratio formalis, per quam effus pro-
ducit a caa: quod ablata prius actione illa, formaliter, et immate tollit, quod effus produ-
catur a caa. Pr. 3o: idq. est, nequit physice pendere ab eo, quod non est: effus quod producit,
et caa non existit, effus est, et caa non est: quod effus in illo casu nequit physice pendere a caa non
existente: quod nequit ab illa efficienter produci. Patet cons: nam effus: quod actualiter producit,
physice pendet a sua caa.

3. Sed obiiciunt 1o Adversarii: viventia in illo instanti
quo moriuntur, mutantur; sed mutari est aliquid operari: quod quod viventia moriuntur aliquid
operantur: quod moriuntur non exsunt: quod quod non exsunt, operantur: quod caa non exens operari pot.
Resp. distinguendo maiorem: viventia in illo instanti, quo moriuntur, mutantur physice, seu posi-
tive, nego maiorem: mutantur logice, seu negative, concedo maiorem. Ex. 1o distinctionem aliud est posi-
tive, ac physice mutari, de uno statu in alterum, v.c. mutari a carentia esse positive
qua

qua subj. privatus erat ad recipienda formã positivã; quã vero mutaret ni- gros status; et aliud est mutari loge, i. native de uno statu in alterum, id est, mutari ite de sui esse ad non esse sui, i. de non esse sui ad esse sui, et hac ratione mutatur via aliquid, quando 1° creatur, aut quando 1° est. Diventia autem, quod motiuni mutant native, seu loge, hoc est, de sui esse mutat diversum a non esse sui, non autem mutat positive, seu physice, de non habita forma positiva ad habenda formã positivã: ad mutationem physicam, seu transitum a princ. physicum, quo subjectum transit ab uno statu in alterum, requiritur subjecti existentia in utroque statu; ad mutationem vero logicam, seu transitum logicum, quo subjectum dicitur loge transire ab uno statu in alterum non requiritur existentia subjecti in utroque statu, sicut non requiritur, ut dici possit dicatur loge mutari, seu transire de non esse ad esse, aut e contra: quod existat dispositum in utroque instanti, in quo dicitur habere loge diversum statum, quinimo potius requiritur, quod in aliquo illorum instanti non exstat.

4. Obiunt 2°: Ut causa physice agat in passum non opus est, quod sit pene nata cum passo, id est, in loco sive coniuncta cum passo, sed sufficit, quod causa sit applicata sufficienter passo, i. distincta passo: quod similiter, ut causa operetur, non opus est simultas durationis, sed satis erit, quod causa duratio sit tempore distincta durationi effectus. Resp. 1°, retorquendo argumentum in adversarium, quoniam, ut supra diximus, ex eo infert, quod causa, quae modo non existit, neque unquam exstitit, existitura tamen est in instanti immediate sequenti, modo possit operari, quoniam dabitur, quod duratio causae sit tempore distincta durationi effectus. Resp. 2°: accedendo ad ens, et negando consequentiam. Paritatis discriminis est, quia ut causa operetur, sufficit, quod virtualiter contineat effectum, et passum contineatur intra sphaeram activitatis causae, at vero causa non existens non continet virtualiter effectum, nulla quoque habet sphaeram operandi, cum nihil sit. Cap. 4. Causa efficiens realiter distingui debet ab effectu

Cap. 4.

Causa efficiens realiter distingui debet ab effectu.

1. Supponitur, apud omnes tamquam certum, quod causa nequit seipsam 1° producere, ita quod cum nihil sit, semetipsam extrahat a statu nihili ad esse sui; sed nihilominus non nulli existimant, quod si causa supponatur producta efficienter ab alia causa, potentia a Deo elevari, ut semetipsam 2° producat, seu conservet per aliam actionem ab illa, per quam etiam accipit esse ab alia causa; ita Doctiss. Suarez, et alii,

qui

qui quidem opinio eliq placet Arriagae, propterea quod, ut ipse ait, nulla repugnanti-

cam in opposito inveniat. Nos autem oppositum existimamus, et probatur ab autho-

ritate Sanctorum Patrum Latinorum sic arguentium in Concilio Florentino adversus Graecos.

Pater Filium producit: ergo Pater distinguitur realiter a Filio. Pater, et Filius communicant esse

Spiritui Sancto: ergo Pater, et Filius realiter distinguuntur a Spiritu Sancto; sed si principi-

um communicans esse posset identificari realiter cum producto, argumentum illud esset nullius mo-

menti, et nulla consequentia: ergo Sancti Patres Latini arbitrati sunt implicare quod res

eadem realiter producat semetipsam.

2. Probatur 2º: causa essentialiter est prior origine suo effectu: sed

nihil esse potest prius seipso: ergo nulla causa potest seipsam producere. Respondetur, distinguendo mi-

norem: nihil potest esse prius seipso ex vi unius, eiusdemque actionis, concedo minorem:

nihil productum per unam actionem, et ex vi illius, ut existens; potest esse prius seipso ut pro-

ducto per 2am actionem, nego minorem. Sed contra 1º: nam causa debet esse origine prior effectu:

ergo id, quod causat, debet esse prius eo, quod causatur: ergo causans ut quod debet esse prior origine causato

ut quod: ergo ut una res seipsam causare possit non sufficit quod ut producta per 1am actionem possit

esse prior seipsa, ut producta per 2am actionem, nec ad hoc satis esset quod distinctio existen-

tiae causae, et actione 1a sit prius distincta existentia eiusdem causae, et actione 2a, quod certe

salvari posset in eo, quod actio 1a sit prior actione 2a: ergo praeterea requiritur quod causans ut

quod seipsum sit prius seipso causato, ut quod: ergo entitas rei causantis, debet esse prior entitate

rei causatae: ergo ignis A, ut seipsum producens, debet specificative sumptus esse prior se

ipso specificative sumpto: sed hoc implicat: ergo etc. Minor probatur: illud, quod est prius ori-

gine alio debet existere in aliquo instanti originis, in quo non existat aliud: sed implicat quod ignis

A existat in aliquo instanti originis, in quo non existat ipse ignis A, aliter in eodem instanti ori-

ginis existeret ignis A, et non existeret ignis idem A: ergo etc.

3. Contra 2º: prioritas originis debet exerceri formaliter

inter illud, quod esse communicat, et illud, quod esse accipit: ergo ignis A, ut productus per 1am

actionem, nequit esse prior origine igne A, ut producto per 2am actionem, ratione videlicet priori-

tatis exercitae inter actiones 1am et 2am. Probatur consequentia: actio 1a non est origine prior actione

2a, nam actio 2a non accipit esse ab actione 1a: ergo ignis A, ut productus per 1am actionem

nequit esse prior origine igne A, ut producto per 2am actionem ratione prioritatis exercitae inter

1am actionem, et 2am. Dices, quod ignis A, ut productus per 1am actionem, erit prior

origine

origine seipso, ut q. ductus per 2 actionem, hoc est prioritatis exercitae inter 1 actionem et 2, sed ignis A specificative sumptus est prior origine seipso, ut productus per 2 actionem, nam inter ignem A et actionem 2 exercetur prioritas originis, actio enim 2 originem ducit ab igne A.

4. D.a e.: nam ut absolute dicatur ignis A esse prior origine seipso, non sufficit, quod sit prior origine actione 2a, sed ignis A debet absolute prior esse origine seipso: si seipsum producit: quod est 2. Minor probatur: ignis A est causans ut q., et idem ignis A est causatus ut q., sed inter causans ut q. et causatum ut q. debet exerceri prioritas originis: quod inter ignem A et eundem ignem A debet exerceri prioritas originis. Maior primi syllogismi probatur: nam si ignis A solum esset prior origine tunc denominative exigeret A et actione 2a ignis A solum denominative diceretur esse posterior origine igne A sumpto ut, a, tunc denominatione ab actione 2a, per quam 2o producitur, quia quidem actio est quidditative posterior igne A, sed causatum ut q. debet esse quidditative posterior origine causante ut q.: quod est 2. Confirmatur: nam ideo exigit prioritas originis inter ignem A et actionem 2, quia haec originem ducit ab igne A, sed a fortiori ignis A ducit originem a semetipso: quod ignis A specificative sumptus debet esse origine prior se metipso specificative sumpto.

5. Arguitur a Doctiss. Suarez: Christus Dominus, qui supponitur existens per 1 actionem, iterum in Eucharistia semetipsum producit per 2 actionem, ut intelligitur, iterum producit Humanitatem Christi Domini sub illis accidentibus: quod aliqua entitas, quae supponitur iam existens, potest alta a Deo elevata seipsam 2o producere. Sed ad argumentum, quoad praesens attinet, omittendo, quod Humanitas Christi Domini iterum producatur per 2 actionem in Eucharistia: nego minorem, quia per illam Humanitas Christi Domini efficienter influat in semetipsam, nam eius dictio actio nova ducet originem a solo Deo, unde nihil infertur adversus nostram doctrinam. Cap. 5 an duae causae se possint ad invicem efficienter causare. Sect. 1a diffaltur res

Cap. 5um.

An duae causae se possint ad invicem efficienter causare?

Sectio 1a. Diffalti retur.

1. Nos primum

1. Petimus[?] in praesenti an q. diversis temporis instantibus duae causae possint se ad invicem efficienter causare. Sed antea ego existimo fieri posse saltem divinitus, quoniam nulla implicantia est in eo, quod ignis A efficienter educat ab igne B in 1° temporis instanti [illegible], et in 2° temporis instanti educat ignis B ab igne A [illegible]: si non aliqua repugnantia esset, maxime in eo quod eadem res esset prior, et posterior altera: sed non repugnat quod eadem res pro diversis temporis instantibus sit prior, et posterior altera: ergo nulla repugnantia est in eo, quod duae causae se ad invicem efficienter producant pro diversis temporis instantibus.

2. Solum quod inquirimus an fieri possit saltem divinitus, quod ignis A, et ignis B, se ad invicem efficienter [illegible] in eodem temporis instanti. 1a conclusio: duae causae nequeunt se ad invicem efficienter causare, ita quod [illegible] una causa, quam altera per unicam actionem producat. Probatur 1°: si ignis A, et ignis B [illegible] causarent, ignis B prior esset igne A, et non esset prior: ergo [illegible]. Probatur quoad 1am partem: ignis A ante productionem ignis B supponit existens, et actualiter dependens a sua causa, per quam unice producitur: ergo in instanti priori ante productionem ignis B, esset ignis B. Probo consequentiam: in instanti priori ante productionem ignis B, est ignis A sub sua causa, per quam unice producitur: sed causa unica, per quam producitur ignis A est ignis B: ergo in illo instanti priori ante productionem ignis B, esset ignis B. Probatur quoad 2am partem, quod videlicet ignis B non esset prior igne A: in nullo instanti priori esset ignis B in quo non esset ignis A: ergo ignis B non esset prior igne A. Probo consequentiam: ut ignis B sit prior igne A, requiritur quod ignis B sit in aliquo instanti priori, in quo non sit ignis A: sed ignis B in nullo instanti priori est in quo non sit ignis A: ergo ignis B non est prior igne A. Minorem probo: ignis B est effectus unice productus ab igne A: ergo in nullo instanti est ignis B, in quo non sit ignis A. Probo consequentiam: effectus in eo instanti, in quo est effectus supponit suam causam existentem in instanti originis: sed ignis B est effectus unice pendens ab igne A: ergo in nullo instanti est ignis B in quo non supponat existens ignis A in instanti originis: ergo in nullo instanti est ignis B, in quo non existat ignis A: ergo in nullo instanti est ignis B in quo sit prior igne A.

3. 2a conclusio: etiam si Sol ipse supponatur productus a Deo per actionem sufficientem, et similiter lux supponatur a Deo producta per actionem sufficientem, adhuc repugnat, quod Sol, et lux, se ad invicem [illegible] per alias actiones distinctas. Probatur 1°

implicat

implicat, ergo. Unaquaeque sit causa efficiens materialis sui ipsius; Sed si Sol et lux essent causa (hoc est secundum invicem causarent) Sol esset causa materialis sui ipsius, et lux similiter esset causa materialis sui ipsius: quod repugnat, ergo. Sol et lux, et quaelibet illarum, quae secundum invicem causant. Minor probatur: Causa materialis est in aliquo signo, et instanti prior effectu materiali: sed implicat, quod unaquaeque res sit in aliquo signo, et instanti prior seipsa: ergo implicat, quod unaquaeque seipsius materialis causa. Maior est certa: Unde quaelibet causa materialis non sit absolute causa sui effectus materialis, at vero prior est effectu materiali: et huius est ratio, quia causa A materialis causa est effectus C mediante D, et est causa B prior est origine causa B, et haec est prior origine effectu C: quod de se ad ultimum causa A est prior effectu C. Quod autem causa A solum materialiter sit prior origine effectus C, nihil obstat, quominus absurdum sit, quod unaquaeque sit prior materialiter seipsa, neque quod unaquaeque sit prior seipsa in exercitio, quia absurdum est, quod immediate sit prior seipsa, sed ex eo, quod sit prior seipsa, neque si unaquaeque absolute prior est seipsa, in aliquo instanti erit, in quo ipsa non erit.

4. His accedit, quod prioritas materialis potius videtur distantia prioritas, consequenter quod absurdius videbitur, quod unaquaeque sit materialiter prior seipsa. Probatur: quod instans A temporis sit materialiter prius instanti C, mediante D, et instanti B, prius arguit, quod instans A temporis magis distet ab instanti C, quam instans B distat ab instanti C: quod similiter causa materialis prior erit distantiori prioritate, suo effectu materiali: quod si Sol seipso materialiter carere esse prior seipso distantiore prioritate. Patet consequentia: neque Sol esset prior origine luce, et lux esset prior origine sole: quod de se ad ultimum, Sol esset prior seipso, et quasi distantiore prioritate. Sectio 2ª adversariorum solutiones impugnant.

Sectio 2ª.

Adversariorum solutiones impugnant.

1. Rebis, quod causa materialis est prior effectu materiali, quod constituit actus physicus ad productionem effectus materialis, nam quod non constituit actus physicus ad productionem effectus materialis, et in illo casu lux non constituit actus physicus ad productionem solis, qui supponitur a Deo productus sufficienter, neque Sol constituit actus physicus ad productionem lucis, quae supponitur a Deo sufficienter producta similiter per aliam actionem. Sed contra: ante productionem actualem Solis in illo casu supponitur, tamquam actus physicus lux, et omnes causae, a quibus lux ponitur in statu existentiae actualis: quod ante productionem Solis supponitur id, quod supponitur a luce; causae lucis supponuntur a luce, sed Sol est causa lucis: quod Sol supponitur

ante

ante productionem ipsius: quod Sol supponitur existens antequam sit. Debeo dicere quod 1.°

ans: ante productionem Solis supponuntur omnes causae sufficientes lucis, et quae a deperdente

distant sunt a Sole. Accedendo dico: supponuntur omnes causae sufficientes lucis, etiam distantes

a Sole in abusivum ans.

2. Contra solutionem istam est 1.°: ideo reliquae causae sufficientes

lucis supponuntur ad lucem, quia sunt origine priores luce: quod quia communicant esse luci:

sed etiam Sol communicat esse luci: ergo etiam Sol supponi debet ad lucem. Confirmatur, nequaquam hoc prius est quod

una res communicet esse alteri, et origine prior altera, sed hoc prius est, quod una res sit origine pri-

or altera supponitur ad alteram: quod eo prius est quod una res communicet esse alteri supponitur

ad alteram: sed non solum reliquae causae sufficientes lucis praeter Solem communicant esse luci, sed etiam

Sol: ergo etiam Sol est origine prior luce: quod etiam Sol supponitur ad lucem: quod Sol supponitur ad

ipsum Solem. Probo consequentiam, ideo prius est reliquas causas sufficientes lucis praeter Solem supponuntur ad

productionem Solis, quia supponuntur ad lucem, quae prior est origine Sole. Contendo quod supponitur

ad Solem, sed etiam Sol supponitur ad lucem: quod Sol supponitur ad ipsum Solem. Si dicas, quod ideo solum

reliquae causae sufficientes lucis, praeter Solem, supponuntur ad lucem, quia sufficientes sunt ad

lucem. Contra est: nequaquam etiam Sol producit lucem per actionem sufficientem: ergo etiam Sol est causa su-

fficiens lucis: quod etiam supponitur ad lucem.

3. Contra est 2.°: quod una res communicat actum physicum alteri nihil

aliud est, quam quod sit virtus effectiva communicans esse alteri, sed etiam in illo casu Sol esset

virtus effectiva communicans esse luci: ergo etiam Sol in illo casu communicaret actum physicum luci:

ergo etiam Sol communicaret actum physicum, mediatum saltem Solis. Probo consequentiam: per realiter causas mediatas

tum mediatam, potest communicare actum physicum effectus mediati: sed non aliam omnes causas tamquam mediatas

potest communicare actum physicum effectus mediati, nisi communicando esse immediate causae mediantis, quae causa

mediata communicet esse immediate effectui, qui mediatus dicitur respectu causae mediatae: quod eo prius est, quod

causa mediata mediate communicet esse effectui mediato, communicat actum physicum effectus mediati: sed Sol communicat

in illo casu esse immediate luci, et haec communicat esse immediate Soli: quod Sol communicat actum physicum

ad productionem ipsius Solis: sed per te omnis actus physicus est prior effectu, supponitur

quod ad effectum: quod Sol erit prior seipso, et supponetur ad seipsum.

4. Si denique dicant adversarii, quod ut causa mediata communicet

actum physicum ad productionem effectus mediati, et consequenter supponatur ad effectum mediatum, id non sufficit,

sed ulterius requiritur quod effectus mediatus non supponat ex parte aliunde sufficientem productionem

per

per aliq actione ab alia causa quod quidem requisitum est fieri in illo casu, nam si aliquis materia esset effectus suiipsius, supponit a Deo sufficienter productus per aliquam actionem distinctam ab illa per quam producit etiam sufficienter a luce: sed 3a infero in ipso sensu adversarios ad eosque: quod materia si supponat existens, et a Deo per actionem sufficienter producta elevari poterit a Deo, ut seipsam producat immediate per aliquam actionem, quod quidem negant adversarii plurimi.

5. Sed ut id inferat ex ipsorum doctrina, ita probo: ideo negat ab ipsis quod una elevari possit a Deo, ut semetipsam producat per novam actionem, et si eiusdem res supponat a Deo producta per aliquam actionem sufficienter, quoniam eiusdem res concurreret active physice ad sui productionem, concurreret ad seipsam prior esset, et supponeret ad seipsam: sed hoc est falsum in ipsorum doctrina: quod est Minor probatur: nam ut aliqua causa concurrat actione physica effectus, et ad ipsum supponat, opus est, quod effectus non aliunde supponat existens, et productus sufficienter per aliquam actionem ab alia causa, ut ab ipsis asseritur, sed eiusdem res seipsam immediate produceret, et esset effectus suiipsius, supponeret existens, et sufficienter producta per aliquam actionem a Deo: quod non concurreret active physice ad sui productionem, neque supponeret ad seipsam. Disp. 3a de causa 1a, et 2a cap. 1 an causae 2ae virtutem effectivam habeant ad aliquid operandum.

Disp. 3a.

De causa prima, et 2a.

Cap. 1.

An causae 2ae virtutem effectivam habeant ad aliquid operandum.

1. Dico istam potius supponendam, quam probandam erat. Sed nihilominus probatur 1o Authoritate Sacrae Scripturae, nam Genesis 1o dicitur: Protulit terra herbam virentem, et facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum: et Lucae ait Christus Dominus: Videte ficulneam, et omnes arbores, cum producunt iam ex se fructum. Quid clarius? quod arbor ex se producit fructum: quod ex virtute sua effectiva, et intra sibi producit fructum: quod falso dixit Abicembron Lib. fontis vitae, quod causae 2ae nihil ex se operantur, id est, nihil virtute sua effectiva producunt, ita quod effectus contineatur virtualiter in causa 2a, sed quod ad praesentiam ignis v. g. prima causa producit ignem, quia

Abicembron Lib. fontis vitae.

ignis

ignis presens, et applicatus combustibili, exigit quod producat ignis a causa 1a. Falso, itaque, dixit, nam si hoc ita esset, falsum esset dicere, quod arbor ex se producit fructum, idem ex propria virtute effectiva.

2. Probatur 2o authoritate Concilii Tridentini, quod sessione 6a canone 4. anatematizat asserentes liberum hominis arbitrium nihil agere: quod fide certum est, quod homo libera causa sit habens virtutem effectivam ad producendas operationes liberas. Inde confirmatur tota doctrina: certum est quod homo est causa libera, et plura operatur laude digna, plura digna supplicio: quod vere, ac proprie homo producit illas operationes liberas ab intra virtute illa sua effectiva. Probatur consequentia: si nihil ab intra sua virtute produceret, sed solus Deus ad presentiam hominis illas actiones produceret, eiusdem actiones immerito verterentur homini laudi. Vide visio. cap. 2um. Utrum causae nihil operentur nisi excitatae a 1a causa per physica premotionem. Sectio 1a explatur diffas Authorum dissidium.

Cap. 2um.

Utrum causae nihil operentur, nisi excitatae a 1a causa per physica premotionem?

Sectio 1a.

Explatur diffas Authorum dissidium.

1. Querimus in presenti disputatione an causae omnes 2ae, idem, omnes creaturae exceptis ceteris, ita sufficiant explicari Deo, ut, et ut nihil solum possint operari quidquam, quin a Deo super per concursum, qui dicitur simultaneus, ex vicinis per eandem actionem per quam creatura operatur successive, etiam Deus sub operetur, verum etiam indigeat previa motione, idem, qualitate alia, et antecedenter ad operationem, per quam creatura excitetur, atque premoveatur ad operandum a 1a causa, quemadmodum malleus, aut serra, et similia instrumenta nihil operantur nisi prius moveantur per artificis manum, et operi applicentur. Haec est controversia, hoc veluti pomum discordiae, quae nimis exarsit inter Patres Dominicanos et Jesuitas. Illi constanter affirmant, isti constanter negant.

2. Verum priusquam in negotium sic probemus et adversarios impetamus, necesse est explicare, cuius rei sit qualitas ista, quae premotio physica dicitur. Asseruntque P. Dominicani quod ista qualitas premovens creaturas ad operandum, dicta

e ab eo operatione creae, ab eoq. actione, per quã crea operat. 2.° qualitas eiusdi naria e oid, ut crea ois eng libera sedetur ad quidquu operandu, itaq. impolesit q.° crea sine illa prævia motione sedetur ad operandu. 3.° eans ad opq operationeq, etiã libera crea, itaq. in volate ponat, quin sit impossitate volatis, q.° ponat, S. auferat. 4.° posita lius qualitate volas nequit suspendere operationeq, neq. ß poes ponere, rationq operationis; bene q valet methaphe, ponit premotio: q.° ponere operatio volatis.

3. Nos aut sentit ogñarq crea premoveri ad operandu ea roe, S. crea maxime libera, operari solu adiuta cursu dino simultaneo, ita q. in potestate sit ca libere, q. a Deo iuvet ad operandu, l. n. Andbis sunt quã plures Authores ex externis, i q nobilissimi, et imprimis nris subscribit Illustrissimus Dns Dns Ferdinandus Martinez Mascarenas Algarbiorq Episcopus et supremus in Lusitania inquisitor Apostolicus, Reverendiss. Dns Franciscus Destalevius Episcopus Sancti Angeli Legatus a Latere Pauli quinti, ex illustrissima Minorq familia Hugo Cavellus Hiberniae Primas, Philippus Faber Theologiae Magister apud Academiã Patavienseq, Ludovicus de la Capuchinorq Provincialis, necnon et Ludovicus Caspensis eiusd ordinis Generalis definitor. Ex nobilissima familia Augustinianorq, sunt etiã a nobis Magist. Fr. Ildephonsus de Mendoza Salmanticensis Theologiae professor, Ioannes Puteanus Theologiae professor in Academia Tolosana, Martinus de Albiz in Complutensi, et Gabriel Penotus. Ex minimis Sancti Francisci de Paula nobis etiã favent Ioannes Dumleius, Martinus Mersenus, Claudius Rancolius, quos oes citatos repertes apud Paulu Leonardu in responsionibus ad scia media, ubi eorq loca diligenter examinata. Sect. 2.ª premotio phica creatis agentibus liberis adimit libertate.

Sectio 2.ª

Premotio phica creatis agentib. liberis adimit libertatẽ.

I. Lª, et efficax impugnatio desumitur ab adversariis ex eo, q. premotio phica tollat usu, seu exercitiu libertatis agentibus creatis

creatis liberis, quod ita probo: praemotio physica ponit in nostra voluntate independenter ab usu libertatis nostrae, et omnia antecedenter ad nostram liberam determinationem, ita quod non sit in nostra potestate, quod ponatur, aut auferatur, deinde sub cum nostra voluntate producit operationem, ita quod sit principium ex parte actus, sed omnia requisita ad operationem, et praemotione posita necessario infertur operatio, idest, voluntas nequit suspendere operationem, et ponere non operationem cum praemotione existente: quod praemotio tollit usum nostrae libertatis. Probo consequentiam: posita praemotione operatio non est in nostra potestate libera: quod necessario operamur. Probatur antecedens: Cui liberum non est, quod ponatur causa necessario requisita ad operationem, non est libera operatio, sed Homini non est liberum, quod ponatur causa necessario requisita ad operationem: quod Homini non est liberum, quod ponatur operatio. Syllogismus est rectus, Maior certa, nam loquimur de causa necessario ad operationem requisita, qua posita non sit in nostra potestate impendire operationem, seu effectum talis causae.

2. Quod autem ille, cui liberum non est, quod ponatur causa omnia requisita ad effectum, qua posita non potest impedire, neque suspendere effectum, quamvis cum illa concurrat ad eundem effectum, non libere operetur, sed [illegible] non utatur libera exercitatione immediate libertatis contradictionis, probo, quia, quod ita operetur, ut potuerit non operari: quod requiritur, quod potuerit componere non operationem cum omnibus requisitis antecedenter ad operationem, quae quidem requisita non sint in potestate libera causae, sed creatura physice praemota ita operaretur, quod non posset componere non operationem cum omnibus, quae antecedenter ad operationem requiruntur, et non sunt in potestate libera creaturae: quod creatura non operaretur libere. Probatur antecedens: praemotio physica requiritur antecedenter ad operationem, et non est in potestate creaturae, quod ponatur praemotio, +quod nequit creatura componere non operationem cum omnibus, quae requiruntur antecedenter ad operationem, et non sunt in potestate eius. Confirmatur: ideo ignis necessario comburit, et non libere, quia positis omnibus, quae requiruntur antecedenter ad combustionem, nequit suspendere combustionem, quod quia nequit componere non combustionem cum omnibus, quae requiruntur antecedenter ad combustionem, quae quidem requisita non sunt in potestate ignis, quod ponantur

[Margin: + sed nequit creatura componere non operationem cum physica praemotione, quod +]

3. Respondent adversarii, quod licet voluntas nostra non possit suspendere suam operationem in sensu composito praemotionis, potest tamen suspendere in sensu divisso praemotionis, ad libertatem autem sufficit, quod voluntas possit non operari in sensu divisso praemotionis. Contra est 2o Authoritas Concilii Tridentini sessione 6a de iustificatione, Can. 4o, ubi contra Calvinistas, et Luteranos, ita definit: Si quis

dixerit

dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum, et excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque moventi, quoad obtinendam gratiam iustificationis, ut se disponat, ac praeparet, neque posse dissentire, si velit, anathema sit. Unde sic arguitur: quod liberum hominis arbitrium, seu voluntas libera potest dissentire Deo vocanti: ergo potest componere cum divina vocatione non operationem: ergo potest componere cum praemotione physica non operationem. Probo consequentiam: voluntas potest dissentire Deo moventi, dissentire Deo moventi, est componere cum divina motione non operationem: ergo voluntas potest componere cum divina motione non operationem. Maior fide constat: minor ex principiis logicis constat, ergo et probo.

4. Bene valet ex vi sic: voluntas modo dissentit Deo moventi: ergo modo voluntas non operatur, et a Deo movetur ad operandum. Probo consequentiam: antecedens huic aequipollet: voluntas non operatur, et a Deo movetur ad operandum: ergo etc. Probo antecedens: haec propositio: voluntas modo dissentit Deo moventi ad operandum, aequipollet huic: voluntas modo resistit Deo moventi ad operandum: ergo aequivalet huic: voluntas modo non operatur, et a Deo movetur ad operandum. Probo consequentiam: ablato prius, quod voluntas modo a Deo moveatur ad operandum, etiamsi maneat, quod voluntas modo non operetur, formaliter, et immediate tollitur, quod voluntas resistat Deo moventi ad operandum: ergo formaliter, et immediate aufert veritatem huius propositionis: voluntas modo resistit Deo moventi: ergo haec propositio: voluntas resistit Deo moventi ad operandum, enuntiat, quod creatura non operatur modo, quod movetur a Deo ad operandum, quod autem dissentire Deo moventi, sit formaliter resistere Deo moventi, patet: nam quod ego dicar dissentire amico roganti, est formaliter, quod amicus roget, et ego non acquiescam eius precibus: sed hoc formaliter est resistere amico roganti: ergo etc. Maior constat: nam probare ablatis amici precibus, formaliter, et immediate aufertur, quod ego resistam amico roganti.

5. Contra 2o: causa libera definitur, quae positis omnibus requisitis ad operationem, potest operari, et potest non operari, et sensus definitionis est, quod causa libera talis est, quae cum omnibus antecedenter requisitis ad operationem, potest componere non operationem, alioquin si sufficeret, quod causa posset in sensu diviso a requisitis non operari, ignis esset causa libera ad comburendum, nam ignis est talis, neque quae licet non possit componere cum omnibus requisitis ad combustionem, non combustionem, potest tamen in sensu diviso a requisitis ponere non combustionem: ergo ignis esset causa libera in comburendo. Patet:

ignis potest in sensu diviso ad applicationem, quae requisitum est ad comburendum, non comburere: quod ignis potest in sensu diviso a requisitis non comburere: quod est causa libera in comburendo: sed hoc est falsum: quod non sufficit ut causa libere operetur, quod ita operetur, ut in sensu diviso a requisitis, possit non operari, sed quod ita operetur, ut cum omnibus requisitis ad operandum possit ponere non operationem: sed praemotio est requisitum antecedens ad operationem, cum quo voluntas nostra nequit ponere non operationem: quod ergo voluntas nostra physice praemota operatur, non libere operatur.

6. Unde subditur 3a impugnatio, infertur n. quod physica praemotio non solum tollat usum, seu exercitium actuale libertatis humanae, verum etiam libertatem radicalem voluntatis nostrae, idest, efficiat, quod voluntas nostra sit ab intrinseco causa necessaria, etiam libera. Probatur illatum: causa, quae necessario exigit ad suam operationem aliquod requisitum, cuius positio non est in sua potestate libera, neque ipsius ablatio, et tale requisitum est, cum quo nequit ponere non operationem, est causa necessaria radicaliter, et ab intrinseco, sed voluntas nostra exigeret praemotionem, tamquam requisitum, sine quo nihil posset operari, cuius positio non esset in sua potestate libera, neque ipsius ablatio, et praemotio tale requisitum esset, cum quo voluntas non posset ponere non operationem: quod voluntas esset radicaliter, et ab intrinseco causa necessaria. Maior probatur: hoc prius est, quod causa illa talis sit, ipsi non convenit definitio tradita pro causa radicaliter libera: quod est ergo. Probatur antecedens: causa radicaliter, et ab intrinseco libera definitur, quae positis omnibus antecedentibus requisitis ex parte actus primi proximi ad operandum potest operari, et potest non operari, idest, quae potentiam habet ab intrinseco ad operationem, et non operationem, cum omnibus requisitis ad operationem, sed si voluntas exigeret praemotionem, tamquam requisitum, sine quo nunquam operari posset, talis esset naturae, quae nunquam posset ponere cum omnibus requisitis ad operandum non operari: quod voluntas talis esset naturae, quae foret causa necessaria radicaliter, et ab intrinseco.

7. 4o Sic arguitur contra praemotionem physicam: cui nulla ratione liberum est antecedens metaphysice inferens consequens, nulla ratione liberum est consequens, voluntati nulla ratione liberum esset antecedens metaphysice inferens consequens, v.g. operationem: quod voluntati nulla ratione liberum esset consequens, v.g. operatio, dixi nulla ratione, idest, cui antecedens liberum non est immediate in se ipso, neque mediate in alio. Minor certa est: nam praemotio physica est antecedens ad usum libertatis, et metaphysice inferens operationem, quae quidem praemotio nulla ratione est in potestate libera voluntatis. Maior probatur: si alicui liberum esset consequens, non autem

n'aut ans posset ponere 9a dictorii coentis, n'aut 9a dictorii antis: g d posset ponere 9a dictorii antis, et n posset. Probo cons: ex uno capite n posset ut supponit, deinde posset nam qui pod ponere illud g. methaphe infert 9a dictorii antis, pod ponere 9a dictorii antis: s. 9a dictorii coentis methaphe infert 9a dictorii antis: g d qui pod ponere 9a dictorii coentis, pod ponere 9a dictorii antis: g d qui posset ponere 9a dictorii coentis, n'aut ponere 9a dictorii antis, posset ponere 9a dictorii antis, et n posset: g. aut 9a dictorii coentis methaphe inferat 9a dictorii antis manifestum e, alioquin n bene valeret methaphe ab opposito 9a dict coentis ad opp 9a dict antis.

8. Instar 4o n galiter posset ponere 9a dictorii coentis manente verate antis: g d posset ponere verate antis cum falsitate coentis: g d ex ant vero posset inferri coens falsum: g d ans methaphe infferret coens et n infferret. Instar 2o: bene valet: mihi e narium ans: g d impole e mihi 9a dictorii antis, nam cui narium e unum extremum 9a dictorii e impole alterum extremum 9a dictorii. Cursus bene valet: mihi e impole 9a dictorii antis: g d mihi e impole g. g. methaphe infert 9a dictorii antis: coa e manifesta, n g bene valet: mihi e pole aliq. g. methaphe infert 9a dictorii antis: g d mihi e pole 9a dictorii antis. Sed vero sic arguitur. Mihi e naria premotio: g d mihi e impolis n premotio: g d mihi e impole g. g. methaphe infert n premotione; s. n operatio methaphe infert n premotione: g d mihi e impolis n operatio: g d mihi e naria operatio. g. n operatio methaphe inferat n premotione, patet, nam operatio e coens methaphe illatum ex premotione, s. 9a dictorii coentis methaphe infert 9a dictorii antis: g d n operatio methaphe infert n premotione.

9. Arguo deinde 9a premotione: ex illa infert, g d, g d cum 9 omittimus operatione, naria e 9 omittimus, et consequenter numquam peccabimus in omi, tendo operatione precepta, g. ita pro: illud cui narium e ans, narium e et coens methaphe illatum ex ante: n premotio e ans methaphe inferens n operatione: g d cui naria e n premotio, naria e n operatio: g d cum 9 omittimus, naria nobis e n premotio: g d g d cum 9 omittimus, naria nobis e n operatio. Minor illius syli manifesta e in doctrina adversariorum, nam ex ipsis bene valet methaphe: n dat premotio: g d n dat operatio. Maior pt. Cui n

n. e. nariy coens n. e. impole 9a dicty 9entis: gd e pole 9trendiy coensy: sed cui e pole 9a dictoriy 9entis e pole 9a dictoriy antis, cui e pole 9a dictoriy antis n. e nariy ans: gd cui e pole 9a dictoriy 9entis n. e nariy ans. Maior pt, qui poest tollere 9ens, poest tollere ans, ng qui poest reddere falsy 9ens, poest reddere falsy ans, alioquin posset 9ponere 9ens falsy cy ans vero: gd cui e pole 9a dictoriy 9entis, e pole 9a dictoriy antis. Sed aut gd cung omittimus naria nobis sit n. premotio, patet in doctrina adversariory, quia nunqu e nobis libery, qd ponat premotio, aut qd n. ponat.

10. Inde plane 9ligit 1o, qd nunqu peccabimus in omittendo operationes, quas nobis precipit. Proe: ng bene valet: naria nobis e n. premotio: gd naria nobis e n. operatio, sed gd cung omittimus, naria nobis e n. premotio: gd naria nobis e n. operatio: gd n. libera: gd n. peccaminosa. 2o 9ligit, qd si tunc ~~peccatum~~ ⊞ omissio, seu n. operatio, n. nobis, sed Deo tribuenda esset [⊞ esset], gd n. peccaremus, sed Deus peccaret. Pr. peccaty illi soly tribuit, cuiliberg est: omissio tunc peccaty foret: gd tunc illi tribuenda, cui libery esset: omissio tunc nobis n. esset libera, sed Deo: gd Deo tribuenda, n. aut nobis. Ans pr: Deo soly esset libery ans, ex quo metaphe infferret omissio: gd Deo soly esset libera omissio. Pr. ans: illi soly e libery 9ens, cui soly e libery ans, n. premotio esset ans metaphe inferens omissionem: gd illi soly esset libera omissio, cui soly esset libera n. premotioi. Sed n. premotio soly esset libera Deo: gd omissio soly esset libera Deo. Cap. sect. 3a Thomistary funta evertunt.

Sectio 3a.

Thomistaru funta evertuntur.

1. Obiit 1o Alvarez: causa 2a n. e in actu per sua pog nale: gd causa 2a debet in actu 9stitui per aliqd superadditu a causa 1a: hoc superadditu e premotio phica: gd dat premotio phica. Resp. 1o: qd si loquat ans de actu esse, Libery e, qd causa 2a nequeat operari, nisi 9stituta in actu, seu exens, et a Deo ponat in hoc actu exe, quonia Deo produxit, et illi 9icat a Deo actu iste, seu exe, atque adminulis e phica premotio phica, ng creda aere poe, quin a Deo phice premoveat. Pr. Si loquat ans de actuali operatione creata, hoc e, de actu 2o, per quem

Ostuit

constituit creaturam in esse actualiter operantis, verum est, quod creatura non possit per solas suas internas virtutes in actu 2o constitui, quin a Deo sublevetur, quoniam creatura nequit actualiter operari nisi a Deo iuvetur, Deusque concurrat sub illa per eandem actionem: sed ex hoc colligitur istum 2um invalere premotionem physicam, quoniam haec non se habet ex parte actus 2i creaturae operantis; neque enim premotio est operatio ipsa creaturae, neque actio, per quam producitur eiusdem operatio: ergo premotio non est actus 2us, per quem constituitur creatura in esse actualiter operantis: ergo premotio nequit constituere creaturam in actu 2o, itaque premotio sit ipse actus 2us creaturae operantis. Consequens liquet: nam actus 2us, per quem constituitur creatura in esse actualiter operantis est, est actio, et effusio, et nihil aliud, at vero premotio se habet ex parte actus primi, secundum ipsos adversarios, nam requisitum est se tenens ex parte actus primi proximi, et antecedit omnes actus 2os creaturae.

2. Obiiciunt 2o: causa 1a non solum tribuit causis 2is virtutes suas effectivas, quibus possunt operari, sed ipsum operari, sed nequit causa 1a creaturis conferre ipsum operari, nisi physice premoveat creaturas: ergo causa 1a physice premovet creaturas. Respondetur: concedendo maiorem, et transeundo minorem. Bene verum est, quod Deus tribuat etiam creaturis ipsum operari, hoc est, iuvamen, seu concursum simultaneum, per quem sub illis ipsae creaturae operentur, et sine quo nequeunt creaturae in actum 2um prodire, at vero ad id non requiritur premotio physica, imo haec, si daretur, non tribueret causis 2is ipsum operari, itaque premotio esset ipsum operari creaturarum, sed solum tribuere posse operari, quoniam premotio physica non se haberet ex parte actus 2i; neque enim esset actio, aut operatio creaturae, sed solum se teneret ex parte actus primi, quoniam esset requisitum ad operandum, et ante omnem operationem creaturae.

3. Obiiciunt 3o: de ratione causae primae est, quod prius influat in operatione, quam 2a causa: ergo Deus prius influit in volitione nostra liberam, quam nos ipsi, sed ille prior influxus est premotio physica, cui nostra voluntas nequit resistere: ergo datur premotio physica. Respondetur distinguendo antecedens: de ratione causae primae est, quod prius influat in opus, quam 2a causa, prioritate temporis, aut originis, aut alia prioritate reali: nego antecedens: prius prioritate rationis, omitto antecedens. Itaque influxus, quo Deus influit in operationem creaturae non est prior tempore influxu creaturae, nam actio realiter eadem est influxus, quo creatura influit, et quo Deus sub influit in opus: ergo influxus, per quem 1a causa influit in operationem creaturae, non est prior tempore influxu creaturae. Deinde non est prior origine, quoniam influxus divinus si esset prior origine influxu creaturae, esset principium productivum influxus creati: ergo divinus influxus realiter distingueretur ab influxu creato:

sed

sed utrumque influxum realiter idem, et eandem actionem: ergo [illegible]. Nihilominus tamen influxus divinus poterit dici prius influxu creato prioritate rationis ea ratione, qua in fra explicabimus.

4. Obiunt 4º adversantes: Licet causa prima, et causa 2ª concurrant ad eandem actionem, nihilominus 2ª causa est causa illius actionis tantum prout est ab ipsa causa 2ª, et non prout est a Deo; Deus autem est causa illius actionis, non solum prout est ab ipso Deo, sed etiam prout est ab ipsa creatura: ergo Deus non solum causat realiter actionem illam, sed etiam per suum concursum facit actum, quo causa 2ª operetur, et consequenter non solum Deus concurrit per concursum simultaneum, sed etiam per aliquid praevium, et intrinsecum, per quod physice moveat illam ad operandum. Respondetur: quod actio illa, per quam Deus, sive, et creatura influunt in operationem, realiter loquendo, prout est a creatura, est a Deo, et etiam prout est a Deo, est a creatura, neque in eius dictae actione non dantur duae formalitates ex parte rei distinctae, quarum una fluat a Deo, et a creatura, et altera solum fluat a Deo, sed actio illa est una realiter indivisibilis entitas, quae tota fluit a Deo, et tota fluit a creatura, si vero loquamur de formalitate duplici per nostrum intellectum, quarum una explet actionem ut provenientem a Deo, et altera ut provenientem a creatura, distinguimus: potest ab intellectu nostro ratione ratiocinata, itaque neutra formalitas, claudatur in suo conceptu formali altera, neque quod explet ut provenientem a creatura, non explet formaliter, ut provenientem a Deo, neque e contra, quapropter [illegible] sensus, neque actio, prout est a Deo est a creatura, neque prout est a creatura est a Deo.

5. Obiunt 5º: Si Deus non praemoveret causas 2as, causa 2ª esset primum movens, sed hoc est absurdum incidendum in errorem Manichaeorum: ergo Deus physice praemovet creaturas. Respondetur: negando antecedens: quoniam per istud nomen primum movens intelligitur illud primum principium, a quo participat esse, et quod movet, si vero causa 2ª se moveret, idem causam [illegible] duxisset, neque materialem, neque immaterialem a Deo, verum esset quod Deus non esset primum movens omnium, quae movent; sed adhuc non inferretur, quod eius creatura esset primum movens, quia de ratione primi moventis est, quod ab eo duxerit originem, quod movet. Nos autem non negamus, quod omnis causa 2ª causatur a Deo, immo etiam fatemur, quod omnis causa 2ª indiget divino concursu simultaneo ad omnes sui operationes, unde plane colligitur non requiri quod Deus physice praemoveat creaturas ad omnes earum operationes, et longe minus infertur ex eo, quod argumentum assumit quod causas 2as debeat excitare, ac praemovere creaturas ad operandum, itaque nequeant resistere motioni divinae. Cap. 3º, an et quare causa 1ª concurrat

Cap. 3um.

An, et quare Deus causa 1a concurrat cum causis 2is ad oes earu operationes.

Sectio 1a.

Affirmativa sa contra Durandu stabilitur.

1. Durandus vir alioquin doctus, et ingeniosus in hac parte falsus e, docuit n. quod, et nulla creatura sit, quae salte mate non caet a Deo, itaque Deus sit 1a causa oium, qua pereunte, quod quod existit periret; at vero nois causa 2a pendet a Deo in operando, itaque nihil operet causa 2a, in qua ergo immatem influat ipse Deus, non dabit, itaque sua, quod causa 1a immate concurrat simultaneo concursu cum causa 2a ad oes eius operationes. Sed haec iam dudum ab scholis exulat, quamtum vero ab illa fuerit Ludovicus addo supra citatus, quinimo sed eius dicta non levibus censuris notata ab authoribus fere oibus scholasticis.

2. Sit nra conclusio: Deus causa concurrit simultaneo concursu cum oi causa 2a ad eius operationes oes, itaque Deus immate influat in oes operationes creatas. Conclusio haec pluribus sacrae scripturae testimoniis confirmari potest, quibus doctores. Suarez illa confirmat disp. 22 methaph. sectione 1a, unum, et alterum testimonium referam. Isaie 26 dicitur: oia opera nra operatus es. Et Joannis 1o: oia per ipsum facta sunt. Unde sic arguitur: quod Deus efficit oia, quae sunt: quod Deus caat immate, quod quod caat: quod immate influit in oes creaturas effectus. Probatur: si Deus non concurreret cum causis 2is influens in oes earu operationes, non caaret, et efficeret oe, quod caat: Deus caat, et efficit oe, quod caat: quod Deus concurrit cum causis 2is immate influens in oes earu operationes. Minor fide certa e. Maior probatur: causa, quae tantum immate caat effectum, non dicitur proprie, ac rigorose causa effectus, mediate: quod non dicitur proprie loquendo, quod caet, et efficiat effectum mediatum: quod non dicitur absolute efficere mediatum effectum: sed Deus dicitur in sacra scriptura absolute operari, et efficere oe, quod operatur: quod Deus non solum mate caat oe, quod caat: quod immate caat, quod quod caat: quod immate influit in oe, quod caat: quod concurrit immate cum oi causa 2a in oes eius operationes.

3. Dices: His testimoniis sacrae scripturae ad

summum

ammy probare, quod Deus immediate concurrat cum omni causa 2a ad omnes eius operationes; non
autem quod causa 2a talis sit, quae non indigeat immediato concursu Divino ad operandum, non tamen
clero eius 2a, seu creatura sit nihil operari posse, quin a Deo interim concursu simultaneo ad ope-
randum. Fateor, se nihilominus in gratiam eius, qui opinantur creaturam talem esse ab intrinseco, quae ne-
queat operari, quod quae nisi iuvetur a Deo immediate concurrente per eandem omnino actionem, qua
producit operationem a creatura. Omissis aliorum fundamentis, quibus inefficaciter id probare contendit,
probo conclusionem statutam fatendam inefficaci ratione. Implicat creatura, talis non, quam Deus nequeat
immediate producere: sed Deus non concurreret cum causa 2a immediate influens in omnes eius ope-
rationes, per eandem omnino actionem, daretur creatura illius non: quod implicat, quod Deus non concurrat
cum causa 2a immediate influens in omnes eius operationes.

4. Maior probatur praecedenti rectura, maior probatur: Divina omni-
potentia potest immediate producere, quidquid est producibile: quod implicat aliquid, quod Divina omnipotentia ne-
queat immediate producere. Consequentia manifesta est, probatur antecedens: quidquid est producibile continetur potest immediate
in effectiva virtute alicuius causae: quod continetur immediate in effectiva virtute omnipotentis Dei.
Probatur consequentia: si non contineretur Divina potentia non esset omnipotentia: quod est falsum. Probatur antecedens: Divina
potentia esset limitatae virtutis effectivae: quod est falsum. Probatur antecedens: careret virtute immediate effec-
tiva alicuius effectus possibilis, quaequidem virtus immediate effectiva esset possibilis in aliqua causa
possibili: quod Divina potentia esset limitatae virtutis. Confirmatur: nam aliter excogitari posset alia potentia
effectiva perfectior Divina: quod Divina omnipotentia non esset perfectissima omnium excogitabilium.
Probatur antecedens: illa omnipotentia, quae posset immediate producere, quidquid Divina posset, et insuper
immediate posset producere quod omnis causa possibilis posset immediate producere, potentior esset, et
maioris virtutis immediate productivae, quam Divina omnipotentia: quod Divina omnipotentia esset
limitatae virtutis, quoniam quidem esset minus perfecta, quam illa omnipotentia alia: quod Di-
vina omnipotentia debet esse talis, quae immediate possit producere quidquid est producibile, et producibile
ab aliqua causa possibili.

5. Minor illius syllogismi, quod videlicet, si Deus non concurreret
cum causa 2a immediate influens in omnes eius operationes, et per eandem omnino actionem, possibilis
esset, imo de facto daretur creatura, quam Deus non posset immediate producere, probatur: si ignis A
v.g., qui producit ignem B, Deus non concurreret cum ipso per eandem actionem, qua producitur
ignis B ab igne A actio illa solum ab igne A fluens, esset creatura talis non, quam Deus posset
immediate producere; quod si Deus non concurreret cum causa 2a in omnes eius operationes, et per eandem

actionem

actionem daret creaturae illi, ergo non. Antecedens probatur: actio illa tantum immediate flueret ab igne A exercente, quousque esset ratio formalis, per quam ignis A produceret immediate ignem B: ergo implicaret, quod actio illa tandem immediate flueret a Deo. Probatur consequentia: modus, qui semel exercitus semel est actualiter modificans duo tantum extrema, nequit idem numero exercitus modificare aliud extremum, quia semel non modificavit; sed actio illa, quae semel immediate flueret a solo igne A, si posset immediate fluere a Deo, esset idem modus, qui semel exercens modificat duo tantum extrema, posset idem numero modificare denuo aliud extremum: ergo etc.

6. Confirmatur: si actio illa posset a Deo immediate fluere, esset ab intra ratio formalis, cuius esse modalis consisteret in eo, quod per illam Deus actualiter influeret immediate in ignem B: ergo quando cum Deus poneret eiusdem actionem, poneret rationem formalem, per quam Deus actu immediate influeret in ignem B: quod implicaret, quod actio eiusdem poneretur, et per illam Deus non influeret immediate in ignem B: quod actio illa, quae semel esset ratio formalis, per quam solus ignis A immediate influeret in ignem B, talis esset, quod non posset esse ratio formalis, per quam Deus immediate influeret in ignem B: quod implicaret, quod actio eiusdem flueret immediate a Deo, sed esset creaturae: quod daret creaturae talis, quod Deus non posset immediate producere, sed hoc implicat, ut supra ostensum est: quod et actio eiusdem implicat: quod actio nulla est possibilis per quam sola creatura immediate producat effectum: quod necessarium est, quod Deus immediate influat in omnem creaturarum operationem, per eandem actionem. Sectio 2a. an concursus divinus sit indifferens ad operationes creaturarum.

Sectio 2a

An concursus divinus sit indiferens ad operationes creaturarum.

1. Concursus divinus alius est in actu 1o, alius in actu 2o: concursus divinus in actu 2o est illud, per quod Deus in actu 2o concurrit cum causis 2is, hoc est, exercitium actuale per quod causa 1a efficit operationes creaturarum, consequenter actio illa per quam Deus immediate influit in operationes creaturarum. Unde colligitur nostra 1a conclusio: concursus divinus in actu 2o non est indiferens ad operationes creaturarum. Probatur conclusio: concursus divinus in actu 2o est actio, per quam Deus efficit operationes creatas: actio nulla est indiferens ad hunc, vel illum effectum, ponendum extra causam: ergo concursus divinus in actu 2o non est indiferens ad hunc vel illum effectum creaturarum ponendum extra causam. Maior constat: minor etiam, nam actio modus est alligatus rei determinatae, cuius modus est.

2. Concursus

2. Concursus Divinus in actu 1o est omnipotentia Divina, et voluntas Divina decernens concurrere cum causis 2is per propria cuiusque natura ad quascunque ipsius operationes, quas ipsae illae exigant. Itaque concursus Divinus in actu 1o constituitur per duo, per omnipotentiam, et voluntatem Divinam. Probatur, nam concursus Divinus in actu 1o est id, quod ante operationem creaturae, requiritur ex parte actus primi, sine quo creatura nequit reduci ad actum 2um, sed si deficeret omnipotentia Divina, vel volitio illa praeparans ipsam omnipotentiam, deficeret aliquid ex parte actus primi requisitum ante operationem creaturae, sine quo creatura non posset reduci ad actum 2um; ergo concursus Divinus in actu 1o est omnipotentia, et volitio Divina praeparans ipsam omnipotentiam. Minor probatur: creatura nequit reduci ad actum 2um, quin omnipotentia Divina iuvet: ergo Divina omnipotentia requiritur ex parte actus primi ante operationem creaturae. Deinde omnipotentia Divina non iuvabit creaturam, nisi cum Divina voluntas velit: ergo Divina volitio requiritur, ut omnipotentia Divina applicet operi creaturae, et consequenter requirit ex parte actus primi ante operationem creaturae.

3. Prius quam explicemus, quare concursus Divinus in actu 1o sit indifferens ad operationes creaturarum, supponendum hic sermonem non esse de concursu Divino in actu 1o ad operationes creaturarum generali, ut extendat ad omnes operationes creaturarum, sed solum pro ut est concursus in actu 1o ad illarum creaturarum operationes, quas Deus decrevit relinquere suis naturis, et modo naturali operandi ita ut nullus videndus ipsis iterogatur sit. Probatur huius est, nam certo scimus, quod Deus non semper causas 2as ita relinquit suo naturali modo operandi, quod aliquando non inferat ipsis violentiam, adest tenendam per sua miracula. Hoc supposito, concursus iste Divinus in actu 1o, de quo loquimur recte potest dici indifferens ad operationes creaturarum, sed cum eiusdem concursus, et omnipotentia, et voluntate Divina constet, diversas rationes indifferentiae sortitur per diversas indifferentias, quae competunt, et omnipotentiae et volitioni Divinis.

4. Igitur, concursus Divinus in actu 1o sortitur duplicem indifferentiam, ratione omnipotentiae, quae quidem duplex indifferentia naturalis est, seu non libera. Prima indifferentia poterit appellari varietatis, ratione cuius Divina omnipotentia est indifferens ad infinitas operationum species, quas potest producere. Huic indifferentiae opponeretur determinatio, seu limitatio, ratione cuius hos effectus, tamen et non alios posset producere. Haec indifferentia talis erit, ut quaelibet operatione creaturae cuiusque a cuius natura determinat omnipotentia ad hunc potius effectum, quam ad aliquam speciem diversum, aliquem ignis determinat ad producendum cum igne calorem

potius

potius, quam frigiditatem, et ignis potius, quam nivem, et tandem nivis detrat ad producenda frigiditate, potius, quam calorem, et sic de reliquis causis 2is ex diversis ipsarum naturis, quae indifferentia contradictionis poterit appellari ratione cuius Omnipotentia Divina non est abintra alligata ad producendum in instanti B potius quam ad non producendum. Contra indifferentia opponeretur determinatio causae naturalis per quam alligata est ab intra ad producendum hic et nunc effectum, seu alligata esset ad non producendum: haec indifferentia determinatur a creaturis mediante volitione Divina libera, ex vi cuius Deus libere alligat Omnipotentiam suam ad producendam hic, et nunc operationem creatam, dependenter ab exigentia creae.

§. 2o. Concursus Divinus in actu 1o competit alia indifferentia ratione volitionis Divinae liberae, cui convenit indifferentia, quia est libera, per quam libere subjicit ipsa voluntas Divina, et Omnipotentia exigentiis creaturarum, decernit quod sub cum ipsis concurrere, itaque pendeat indifferens eius efficacia ab exigentia creaturarum, ac decernat, ipsis violentiam non inferre, aut apponendo impedimentum, aut illos physice praemovendum ad operandum. Haec autem volitio Divina non est abintra indifferens ad singulos creas indifferentia contrarietatis, qua ratione a multis asserit, itaque sit indifferens ad concurrendum cum creatis, tam ad illos effectus, quos ipsa creatura naturaliter potest producere, quam ad illos effectus, qui nulla ratione potest producere, utpote indifferens, ut ignis ad producendum calorem, seu frigiditatem, et ita vel detrat tandem igni ad producendum calorem, potius quam frigiditatem. Ratio huius est, nam volitio Divina, quae quoad exercitium determinandi producendum est, vult, ac decernit in particulari, non quasi in confuso, confundendo, determinat pluralitatem obiectorum, quicquid modus confusus volendi Deo intrinsece repugnat, sicut etiam repugnat cognitio confusa, quae ab intra sit talis, et confundens pluralitatem obiectorum. In creaturis autem reperiuntur volitiones, quasi confusae confundentes pluralitatem obiectorum, propter ipsarum creaturarum imperfectionem, quoniam in ipsis creaturis reperiuntur cognitiones imperfectae, confusae quod, et modus volendi sequitur modum cognoscendi, propterea quod sequitur modus volendi ab intra, quasi confusus: quod in Divina voluntate solum reperiuntur volitiones, quasi clare decernentes singula obiecta in particulari: quod Deus in particulari decernit concurrere cum igne ad id, quod ignis potest producere: quod solum decernit concurrere cum igne ad producendum calorem, seu ignem, et sic de reliquis creaturis: quod non decernit concurrere cum igne indifferenter ad ignem producendum, seu nivem, calorem, seu frigiditatem. Pro conditione: cuius volitio si ita decerneret, esset impertinens, otiosa, et nugatoria, nam Deus

novit

novit ignis et naturae exigentiae solum posse producere ignem, et calorem, quod impertinens esset indiferenter decernere concurrere cum igne tum ad producendum ignem, quam nivem, calorem, vel frigiditatem.

6. Unde volitio praeparans divina omnipotentia non est a se indiferens, sed solum indifferentiam contrarietatis ad diversas, et contrarias operationes, quas unaquaeque creatura secundum naturae suae exigentiam potest producere, et non ad alias. Similiter est indiferens indifferentia contradictionis, quatenus decernit producere, vel non producere hic, et nunc operationes creatas, dependenter ab exigentia naturali cuiusque creaturae. Utraque indifferentia talis dicitur rationem creaturae, quoniam volitio divina libere subiicit omnipotentiam divinam exigentiae naturali creaturae, itaque pendeat, quoad efficaciam, ab exigentia cuiusque creaturae, tamquam a determinativo. Haec autem indifferentia diverso modo determinatur ab exigentia causae naturalis, et ab exigentia causae liberae, ratione causae naturalis determinatur a natura ipsius, et a positione actus primi proximi ad operandum, ex cuius positione determinatur Deus ab exigentia naturali causae naturalis, ut simul cum illa in eodem instanti operetur. Ratione autem causae liberae dicitur indiferens volitio divina, quatenus pendet quoad efficaciam ab eiusdem causae libera determinatione, non itaque expectet, quod re ipsa ponatur extra causas creatae determinatio, ut simul cum ipsa concurrat, nam quod creatura debet ad amandum, et quod amet creatura, et operetur, et quod amet creatura, et quod Deus simul amet cum ipsa, nec itaque expectet determinationem creaturae, ut praevisam absolute futuram, nam haec volitio antecedit praevisionem absolutam determinationis creatae, sed itaque eius efficacia pendeat, tamquam a determinativo a determinatione libera creaturae conditionate futura sub tali, vel tali circumstantia, qua posita et praevisione divina conditionata determinatur Deus ad simul operandum cum creatura libera in eius instanti, et circunstantiis, sub quibus praevisa est eius determinatio creaturae, seu operatio conditionate futura.

7. Rogabis: an illa volitio divina praeparans divinam omnipotentiam ad concursum in actu 2° sit absoluta, an solum conditionata ex parte obiecti? Resp. esse virtualiter partim conditionatam, et partim absolutam. Probatur 1°: Ex vi volitionis illius decernit Deus concurrere cum causis 2is, secundum proprietatem cuiusque nam ad eas ipsas operationes, quas illae exigant: quod duo decernit 1°, relinquere creaturis suis, et modum naturalem operandi, consequenter decernit videntibus nullam ipsis inferret: quod decernit non physice praemovere creaturas nec apponere ipsis impedimentum ad operandum, sed hoc absolute decernit, ante eadem operationes creaturae: quod volitio illa ex hoc capite est absoluta. 2°, quod decernit, est concurrere cum

creaturis

creis ad operandum ... quod decernit creaturam invare adoperandum defert ab exigentia naturali creatura, tamquam a conditione, sine qua non exercebit suam efficaciam: quod ex isto capite non absolute decernit operationem creaturae, sed virtualiter conditionate, explicite dicitur, quatenus dependeat efficacia illius a conditione, ab exigentia naturali causae naturae, et a beneficentia causae liberae, supra explicatae.

8. Colliges, quod volitas illa sufficienter praeparans Omnipotentiam ad concursum in actu 2°, non est permissiva solum, seu negativa, quibus solum decernat Deus non apponere impedimentum causis 2is, neque illas physice praemovere ad operandum, vel aliquibus viribus. Probatur 1°: si Deus solum illud decerneret, ex vi illius volitatis necessaria absolute, et efficax voluntas omnino independens ab exigentia creaturae, quod quidem ipsi nanque, quibus cum contendimus: quod volitas praeparans sufficienter divinam Omnipotentiam ad concursum in actu 2° cum creis, non illud solum decernit. Antecedens supra ostensum est, et nihilominus probatur: quoniam Deus decernit nullam violentiam causis 2is inoperando, irrogare, antecedenter ad operationem, et independenter ab omni conditione, consequenter sua efficacia decernit independenter ab aliquo determinativo, et conditione: quod volitio illa efficaciter omnino, et absolute decernit illud totum, quod vult. Probatur 2°: neque si volitio divina illud solum decerneret, non esset sufficiens, ut creatura reduci posset ad actum 2um: quod non sufficienter praepararet Omnipotentiam divinam ad concurrendum cum causis 2is ad operationem. Probatur antecedens: praesuppositum, quod praemotio physica non immittatur creis, neque apponat illis impedimentum ad operandum, similiter, et in mate poneret, quod quod decernit volitas illa, sed adhuc non poneret operatio creaturae: quod volitas illa non esset sufficiens, ut creatura reduci posset ad actum 2um.

9. Confirmatur: quod res ipsa ponit concursum divinum in actu 2° ponit ex vi, et efficacia volitionis divinae praeparantis Omnipotentiam ad concurrendum cum creis: quod volitas illa praeparans Omnipotentiam decernit aliquam rem, sive absolute, sive conditionate operationis creatae: quod decernit aliquid positivum explicite dictum: quod non solum decernit aliquid negativum, videlicet, non praemovere physice creaturas, neque ipsis apponere impedimentum ad operandum. Dices: hoc ipso, quod Deus decernat relinquere creaturas suis viribus liberis, illis relinquit divinam Omnipotentiam uti ad operandum, quandoquidem divinam Omnipotentiam Deus creis libere subiecit, ut illa utantur, quoties operentur. Contra est 1°: ex vi volitatis divinae, qua solum decernat non apponere causis 2is impedimentum, neque illas physice praemovere ad operandum, non subiicit Omnipotentiam creis, ut ipsa utantur, quoties operentur, neque quod creatura utatur divina Omnipotentia, quoties operatur: quod

Deus

Deus ergo operetur sub cum creaturis: quod operatio Divina: quod Deus prius decernere debet sub cooperationem, seu concursum in actu 2°, ex vi volitionis illius, I. absolute, I. conditionate: quod volitio illa praeparans Omnipotentiam non solum est negativa seu permissiva decernens non impedire operationem, neque dimittens modum operandi creaturarum immittens ipsi praemotionem physicam.

10. Dicendum 2°: Volitio sufficienter praeparans Omnipotentiam Divinam ad concursum in actu 2° cum creaturis, non solum decernit illas non impedire ad operandum, et ipsarum naturam; sed etiam decernit iuvare causas 2as ad operationem: quod volitio eius non solum est negativa, seu permissiva, sed etiam positiva decernens illas iuvare: sed iuvare creaturas et ipsarum naturam operandi modum, non solum dicit non apponere illis impedimentum, neque immittere physicam praemotionem, sed etiam dicit, sub cum ipsis operari: quod volitio illa etiam decernit positive operationem creatam, I. absolute, I. conditionate. Alioquin probatur: nam aliter, quod Petrus amat, Paulus iuvaret Petrum ad amandum, et concurreret cum Petro ad amandum: sed hoc est absurdum: quod est. Probatur maior: quod Petrus amat, Paulus illi non apponit impedimentum ad amandum, neque physice praemovet Petrum ad amandum: quod Paulus iuvaret Petrum ad amandum, et sub cum ipso concurreret ad amandum.

11. Replicabis: ex vi volitionis Divinae permissive tantum, seu negative, quia Deus decernit relinquere causas 2as suis viribus, decernit non negare ipsis causis 2is suum concursum in actu 2° ad operandum, quod satis est, ut Omnipotentia Divina maneat in potestate causarum 2arum ad utendum ipsa, quoties operentur. Dicendum est: nam quod Deus decernat non negare suum concursum in actu 2° creaturis, quoties illae exigant, est idem formaliter, atque quod Deus decernat concedere creaturis suum concursum in actu 2°, quoties illae exigant: sed quod Deus concedat suum concursum in actu 2° creaturis, est quod etiam ipse Deus sub cum operetur cum creaturis: quod volitio illa non solum est permissiva, seu negativa, sed positive decernens operationem creatam, et Divinam aliquo modo, I. absolute, I. conditionate.

12. 2° obiicies: quod volitio Divina praeparans Omnipotentiam ad concursum in actu 2°, non est talis, quae decernat per hunc modum: Volo concurrere cum Petro ad amorem, si se determinet ad amandum, et volo concurrere cum Petro ad odium, si se determinet ad odio habendum. Probatur: nam haec volitio esset otiosa: quod talis non est. Probatur antecedens: quod Petrus se determinet ad amandum formaliter est, quod Petrus elliciat, seu producat actum amoris, et quod se determinet ad odio habendum, formaliter est quod producat actum odii: quod illa volitio aequivalleret huic: Volo concurrere cum Petro ad amandum, si Petrus producat actum amoris: quod expectabit Deus, quod prius se determinet Petrus ad amandum, ut postea Deus sub cum ipso Petro producat actum amoris: quod Deus expectabit

tamen

tam quoniam actio ... attritio ... actus amoris, quo quidem Deus efficiat actus amoris ... sicut actio qua Deus ... actus amoris, eadem realiter indivisibilis entitas, cum actione, per quam Deus ... cum ipso ... produxit actus amoris: quod Deus ... in re ... concursus in actu 2°, ut ipsius ponatur actu 2° quod est absurdum. Sect. 3ª an concursus Divinus prior sit concursu creato.

Sectio 3ª

An concursus Divinus prior sit concursu creato?

1. Si loquamur de concursu Divino in actu 1°, et ipsum conferamus cum concursu creato in actu 1°, dicendum est quod Divinus concursus prior est tempore, origine, et natura concursu creato. Probatur: concursus Divinus in actu 1° est ipse Deus, et concursus in actu 1° creatus est creatura, Deus est prior tempore, origine, et natura quam creatura: ergo concursus in actu 1° Divinus est prior tempore, origine, et natura concursu creato in actu 1°. Si vero loquamur de concursu Divino in actu 2° et illum conferamus concursui creato in actu 2°, dicendum est 1° concursus Divinus in actu 2°, non est prior tempore concursu creato in actu 2°. Probatur sic: concursus Divinus in actu 2° et concursus creatus in actu 2° est eadem realiter indivisibilis entitas, seu actio: ergo Divinus concursus in actu 2° nequit esse prior tempore concursu creato in actu 2°.

2. Dicendum est 2° propter eandem rationem: concursus Divinus in actu 2° non est prior natura, id est origine, creato concursu in actu 2°, nam concursus Divinus in actu 2° est idem realiter cum concursu creato in actu 2°: ergo concursus Divinus in actu 2° non est principium communicans esse concursui creato in actu 2°: ergo non est origine, id est natura prior concursu creato in actu 2°. 3° dicendum est: concursus Divinus in actu 2° ... nomine importat non est prior concursu creato prioritate in subsistendi consequentia, realiter loquendo. Probatur 2°: ... concursus mutuo se inferunt metaphysice: ergo non exercet inter ipsos concursus prioritas in subsistendi consequentia. Probatur antecedens: bene valet: Deus concurrit in actu 2°: ergo creatura concurrit in actu 2°, et e contra: ergo mutuo se inferunt metaphysice. Probatur antecedens quoad 1ª partem, in qua sola videtur esse difficultas: haec propositio: Deus concurrit in actu 2°: aequivalet huic: Deus operatur simul cum creatura: ergo bene valet Deus concurrit in actu 2°: ergo creatura concurrit in actu 2°. Probatur antecedens: posito ablativo: ergo creatura simul cum Deo operetur formaliter, et immediate aufert ergo Deus concurrat in actu 2° et e contra: ergo etc. Unde colligitur, quod nulla prioritas exercet inter concursus Divinus in actu 2°, et concursum creatum in actu 2°.

3. Dices:

3. Dices: bene valet: creata operatur: ergo Deus operatur; non autem e contra: ergo concursus Divinus in actu 2.o prior est in subsistendi cons. concursu creato in actu 2.o. Nec dicendo aliis, et negando locis; et ex illo quippe, quem ante solum infert, quod operatio Divina logice sit prior in subsistendi cons. operatione creata; non autem quod concursus Divinus in actu 2.o sit prior concursu creato in actu 2.o. Fixi logice, quoniam prioritas eiusdem non exercet inter duo extrema eadem phisice, et ex parte obiecti, et solum eadem logice. Nec enim ideo bene valet: datur operatio creata, id est, aliqua operatio creata existit: ergo aliqua Divina operatio existit, quod quaelibet operatio istius collectionis, vel dicti operationis creatae omnis, quam quidem collectionem perambulat distributive detracte rursus aliqua operatio creata est eadem realiter cum operatione Divina secum identificata: et ideo non valet aliqua operatio Divina existit: ergo aliqua operatio creata existit, quia in collectione operationum Divinarum omnium, quam quidem collectionem perambulat distributive detracte rursus ille aliqua operatio Divina, datur aliqua operatio Divina realiter adaequate distans ab omni operatione creata, ita ut ipse ex eo non valet ad existentiam operationis creatae. Eo quomodo phisice solum quod existentia obiecti non est idem extremum illud, quod infert, et ex operatione creata, et illud quod non infert operationem creatam, nam quod infert ex operatione creata, est aliqua operatio Divina realiter identificata operationi creatae, ergo quod non infert operationem creatam, est aliqua operatio Divina realiter adaequate distans ab omni operatione creata.

4. Quapropter, si comparemus operationem illam creatam cum ista operatione Divina, quam infert, existentia obiecti phisice logice secundo et... illa infert, nam operatio creata B solum infert methaphisice operationem Divinam A secum identificatam, et haec etiam methaphisice infert operationem creatam B secum identificatam, infert, inquam, realiter logice, colenturque mutuo se inferunt realiter logice, itaque prioritas ista in subsistendi cons., prioritas, inquam, realis logica, solum exercet inter extrema duo, quae logice sunt eadem extrema, vel dicta extrema haec: Aliqua operatio Divina: aliqua operatio creata, nam sicut istis duae propositiones dicuntur haec unum, et idem subiectum logicum): Aliquis homo est niger: aliquis homo est albus, licet una verificetur de Petro, et altera verificetur de Paulo: ita similiter, quando dicitur: Bene valet: aliqua operatio creata existit: ergo aliqua Divina operatio existit, non autem e contra valet: aliqua operatio Divina existit: ergo aliqua operatio creata existit: operatio Divina, quae infert ab operatione creata, et operatio Divina, quae non infert operationem creatam, sunt obiectiva extrema phisice diversa, dicuntur tamen unum, et idem extremum logice logico, quia

signat

signat vno, et eodẽ pro logõ distinctiuẽ de trate signante, i.e. d.t aliq.a operat.e Dina.

5. Instabis: noĩe isto: Dcursus Diuinus in actu 2.o n. sig-
namus operationẽ Dinã, q.t vt ẽ Dcursus in actu 2.o. S.t tamẽ illud, q.d denoĩat D-
cursus Diuinus in actu 2.o: S.t operatio Dina ẽ illud, q.d denoĩat Dcursus in actu 2.o: q.d
solũ signat operatio Dina: S.t operatio Dina ẽ prior saltẽ logẽ in subsistendi cõa
operationẽ creata: q.d illud, q.d denoĩat Dcursus Diuinus in actu 2.o prior ẽ logẽ in subsi-
stendi cõa Dcursu creato in actu 2.o: q.d Dcursus Diuinus in actu 2.o aliq.a roẽ prior ẽ in
subsistendi cõa Dcursu creato in actu 2.o. Sed, q.d illud, q.d denoĩat Dcursus Diuinus
in actu 2.o solũ ẽ actio illa, q.a Deus sul cũ crea operat, quoniã nihil aliud ẽ, q.o de-
noari possit Dcursus Diuinus in actu 2.o; actio n. p.r quã Deus solus operet, nequit
denoari Dcursus in actu 2.o; quia nequit esse actio, p.r quã etiã crea sul operet, s.d
actio nulla, p.r quã Deus sul cũ crea operat ẽ prior reali prioritate in subsistendi
cõa actione, p.r quã etiã crea operat: q.d neq. illud, q.d denoĩat Dcursus Diuinus in
actu 2.o ẽ prior reali prioritate in subsistendi cõa Dcursu creato in actu 2.o. Mi-
nor p.t: actio, p.r quã Deus sul cũ crea operat, et actio, p.r quã crea sul cũ Deo
operat, se mutuo inferunt, nec hã ghẽ realit logõ, quoniã idem n. sunt realit inter se.

6. Dicimus n. dari prioritatẽ realẽ in subsistendi cõa
inter actionẽ illã, q.a vt ẽ a Deo, et actionẽ illã, q.a vt ẽ a crea, nã si fralit loquamur,
idẽ, si loquamur de fralitate illa duplici, quarũ vna ẽ actio, vt a Deo fluit, et
altera ẽ actio, vt a crea fluit, poterit admitti, q.a inter illas fralitates datur prioritas
fralis in subsistendi cõa. Ratio huius ẽ; nã eiusdẽ fralitates, roẽ roata dist.æ
Dnectunt n. mutuo fraliter logõ, quia fralitas actionis, vt ẽ a crea, Dnectit fra-
liter logõ cũ fralitate actionis, q.a vt ẽ a Deo, n. autẽ e contra. P.r: tunc duo Dcepta
frales, seu duæ fralitates, v.g. A, et B Dnectunt n. mutuo fralit logõ, q.d fra-
litas B, talis Dceptus ẽ, q.a n. sit posis entas, q.e ipsũ Dceptũ participet, q.a n. par-
ticipet fralitatẽ, seu Dceptũ A; s.t vero posis ẽ entas, q.e participet Dceptũ A,
q.a n. participet Dceptũ B, s.t actio fluens a Deo, et actio fluens a crea tales
Dceptus sunt: q.d Dnectunt n. mutuo. Minor p.t: impossis ẽ entitas, q.e sit actio
fluens a crea, q.a n. sit actio fluens a Deo, et posis ẽ entitas, q.e sit actio fluens
a Deo, n. autẽ fluens a crea: q.d etc. Unde Dligit, q.d inter eiusdẽ fralitates

Dcedi pot

concedi posse prioritatem in subsistendi ratione, non, inquam, prioritatem realis, sed formalis, idest, non inter realitates, sed inter formalitates, quatenus secundum esse, videlicet, actio fluens a Deo, prior erit in subsistendi ratione formalitate logica, secundo, quam alterius, videlicet, actionis fluentis a creatura.

7. Ut autem haec omnia clarius intelligantur, advertere, quod prioritas in subsistendi ratione alia est physica, et alia logica. Prioritas physica erit alia formalis, idest, inter formalitates ratione distinctas, alia erit realis, idest, inter realitates distinctas realiter. Formalis exercebitur inter formalitates eo modo, qua supra praecedenti visum est. Realis esset illa, quae intercederet inter entitatem A, et entitatem B, quatenus entitas B, duceret originem ab entitate A, et nihilominus metaphysice connecteret entitatem A, sed vero entitas A minime connecteret metaphysice entitatem B. Prioritas logica erit illa, in qua extremum, quod infert ex posteriori extremo non est ex parte obiecti, et physice idem, atque illud extremum, quod non infert alterum extremum posterius, sed tamen est idem extremum logice, logicaliter; hac ratione dictum est superius, quod operatio Divina prior est operatione creata.

8. Rogabis: an iste conceptus: concursus Divinus in actu secundo sit prior ratione nostra, seu prioritate rationis, conceptu isto, concursus creatus in actu secundo? Respondeo negative, quod ita probatur, nam vel ille conceptus sumitur, ut sumi debet; pro eodem, atque isto, coniunctio seu coidentitas actionis Divinae cum actione creata, vel sumitur pro eodem, atque isto; actio illa Divina, quae denominat, vel denominari potest concursus in actu secundo, si primo modo sumatur concursus Divinus in actu secundo, et concursus creatus in actu secundo sunt in eodem instanti, et signo rationis: ergo neuter conceptus est prior alterio. Probatur: conceptus illi logice sunt aequivalentes: ergo sunt in eodem signo, et instanti rationis. Probatur: concursus Divinus in actu secundo est coidentitas actionis Divinae cum actione creata, et concursus creatus in actu secundo est coidentitas actionis creatae cum actione Divina: sed coidentitas utraque est conceptus aequivalens: ergo et antecedens. Minor probatur: per se posita una coidentitate illarum formaliter, et immediate ponitur altera, et est contra: ergo et consequentia. Confirmatur: dextra Petri cum Paulo, et dextra Pauli cum Petro sunt conceptus aequivalentes logice: ergo similiter in nostro casu.

9. Si vero secundo modo sumatur concursus Divinus in actu secundo, non erit prior concursu creato in actu secundo, sed formalitates illae, videlicet actio fluens a Deo, actio fluens a creatura sunt in diversis, et disparatis signis rationis. Probatur: formalitates eiusdem

realiter invicem

se adinvicem excludunt, quarum neutra dicit in suo conceptu formalis alterius: ergo neutra est prior altera. Quod illae formalitates se adinvicem excludant, supra ostensum est contra rationes, quibus Thomistae suam physicam praemotionem nituntur probare. Consequentia probatur: Ut unus conceptus sit prior altero, debet includi formaliter in conceptu alterius; sed neutra illarum formalitatum includit formalitatem in conceptu alterius: ergo neutra est prior altera. Minor patet, quia sunt formalitates se adinvicem excludentes. Maior probatur: Ut unus conceptus sit posterior altero debet esse realiter cognito, et explicato formaliter, eliminato explicato altero, nam hoc est [illegible] ad hoc requiritur, quod formaliter constituatur per alterum, nam est ratio: ergo requiritur, quod in suo conceptu formali claudat alterum. Sectio 4a: Praecipuum fundamentum Durandi desumptum ex eo, quod Deus esset causa peccati, evertit.

Sectio 4a.

Praecipuum fundamentum Durandi desumptum ex eo, quod Deus esset causa peccati, evertit.

1. Durandus arguit in hunc modum: Si Deus immediate concurreret ad omnes creaturum actiones, concurreret etiam immediate ad peccatum; si Deus immediate concurreret ad peccatum, esset causa peccati: ergo si Deus immediate concurreret ad omnes creaturum actiones, Deus esset causa peccati: hoc autem absurdissimum: ergo etc. Huic argumento respondent Thomistae plures, Deum tantum modo influere in totum entitatis, quae in peccato est, non autem in rationem specificam peccati, ex qua provenit peccatum, quod sit formaliter tale. Solutio haec non sine causa irridetur a Durando, nos autem contra solutionem istam sic argumentamur: Totum entis, quae in peccato est, realiter identificatur cum illa ratione specifica peccati: ergo illud totum est una realiter indivisibilis entitas: ergo causa, quae realiter influit in totum illius entis, influit etiam realiter in rationem specificam peccati.

2. 2o respondent alii: quod Deus non est causa peccati, quia solum influit in materiale peccati, non vero in formale peccati, nam in quolibet peccato actuali considerant, et materiale et formale, quod in actu odii Dei considerant alii istius authoribus, et entitas positiva illius actionis, quae quidem entitas appellatur ab ipsis materiale peccati; considerant etiam malitia formalis illius actionis, quae dicitur formale peccati, consistitque in privatione

debitae

debiti rectitudinis, itaque asserunt Dei influere in materiale illud, non autem in formale. Denterque Deum esse causam materialis peccati, non autem formalis peccati. Contra: Homo tamen dicitur causa peccati, etiam quoad formale, in quantum elicit libere actionem illam positivam, quae sui annexa est illa privatio debiti rectitudinis, sed Deus etiam libere elicit eandem actionem illam, cui annexa est illa privatio debiti rectitudinis: ergo Deus etiam erit causa peccati etiam quoad formale.

3. 3° respondent alii Deum non esse causam peccati, sed hominem, quia homo dictat Dei ad illam actionem, Deus vero dictat, qui quia indifferens est ad concurrendum in actu 2° ad illam actionem, id est ad non concurrendum, Deus enim offert suum concursum indifferentem homini ad bonum, et ad malum indifferentem, quod ut homo illo utatur ad eliciendam actionem moraliter malam, id est vitat. Contra est: si Deus ideo praecise non peccaret, creatus qui manum et ingenium permitteret Paulo ad omnia ipsius opera, sive bona, sive mala moraliter, non peccaret, neque peccaret, si dictatum Paulo cum ipso concurreret ex viudatis illius ad peccandum, hoc est absurdum: ergo non ideo praecise Deus non peccat, quia offert concursum creaturae indifferentem ad bonum et malum, dictatumque a creatura concurrit ad malum.

4. Dices: rogo esse discriminis, quod homo lege charitatis tenetur vitare malum proximi, si commode possit, Deus autem tamen non tenetur denegare suum concursum generalem ad quoscumque actus creaturae, ut potius teneatur illum offerre, ut est author naturae, eiusque quod naturalis provisor. Contra est: quod non ideo praecise Deus non peccat, quia indifferenter se praebet creaturae ad bona illius, sive ex se, sive ad mala, sed ulterius etiam, quia Deus non tenetur se indifferenter non praebere, immo ad oppositum tenetur ut author naturae; quod illa ratio formalis superius tradita propter quam Deus non peccat, insufficiens fuit. Praeterquam quod neque solutio ista 2° res satis explicat, neque ulterius rogo, cur Deus non tenetur vitare peccatum ad quod suo concursu concurrit, creatus autem vitare tenetur.

5. 4° respondent alii, quod Deus non est causa peccati, quia non vult peccatum creaturae absoluta voluntate, sed tamen conditionata, videlicet, si creatus se determinaverit ad peccandum. Contra est 1°: illa ratio, quam supra probavimus voluntatem et rationem conditionatam inutilem fore. Contra est 2°: quod si creatus vellet non absoluta voluntate, sed conditionate peccatum Pauli, creatus non peccaret: hoc est absurdum: ergo non ideo praecise Deus non peccat, quia non vult absolute peccatum Pauli, sed tamen conditionate. Confirmatur: si Princeps ita decerneret conditionate, quod Paulus iniuste occideret Franciscum, verbi gratia si Paulus voluerit, ipsum iuvabo ad occidendum

decidendi, tranq. Prius procul dubio peccaret: quod non ideo, potissime Deus non peccat, quia non vult peccatum Pauli absolute volat, sed solum conditionate.

6. Secundo rent alij: Deum non esse causam moralem peccati, quoniam actio illa externa, per quam Deus concurrit ad peccatum, sive concursum ille externus non est liber Deo immediate, et formaliter in se, sed in volatione illa divina, quae antecessit in Deo, et ex vi cuius Deus praeparavit homini concursum expeditum ad actum peccati, quae quidem volatio est honesta. Unde Deus non est causa moralis peccati, quoniam eo ipso Deo non tribuit vitio, seu culpae peccatum hominis. Quod volatio illa sit honesta probant, quia est tamen permissiva, solum quia decernere non impedire peccatum hominis, Deus quod non tenet impedire hominis peccatum, imo Deus docet permittere peccatum hominis propter altissimos fines providentiae, ut videlicet bonos muneret gratia, et gloria, malos autem in infernum perdat, ostendatque misericordiae suae, atque divinitatis miracula, neque voluntas illo placet in peccato, neque illud approbat, neque determinat hominem ad peccatum, sed potius ab homine determinatus concurrit ad peccatum.

7. Displicent primo, quoniam asserunt volitionem illam, per quam Deus praeparat sufficientem omnipotentiam ad concursum in actu secundo, esse solum permissivam, quae quidem solum decernat non apponere impedimentum causis secundis ad operandum, neque ipsas physice praemovere, hoc in quam displicet propter illa omnia puncta, quibus supra oppositum probatum reliquimus. Secundo displicent, quoniam non reddunt formaliter rationem adaequatam, propter quam Deus, quando simul cum homine concurrit ad eliciendum actum odij Dei, actionem eiusdem, seu peccatum Deo non tribuat moraliter, neque dependenter peccatum, consequenter quod non denominet moralis causa peccati. Probatur: nam si volitio illa talis designata esset adaequata, potissime posito quod Deus ex vi volitionis illius designatae concurreret simul cum homine ab illo determinatus ad actum odij Dei, formaliter, et immediate ponerent haec duo, videlicet quod Deus concurreret ad peccatum, et quod eiusdem peccatum non tribueret moraliter Deo, sed hoc falsum est: quod etc.

8. Syllogismus praecedens rectum est, maior constat. Minor probatur: quod Deo non tribuat moraliter peccatum, constituit etiam per aliquid nativum: hoc nequit formaliter, et immediate poni, potissime posita illa volitione, et quod Deus a creatura determinatum, et ex vi volitionis illius concurrat ad peccatum: quod etc. Minor constat, nam illa omnia, quae potissime ponunt sunt positiva, et ex potissima positione positivi, nequit formaliter, et immediate poni aliquid nativum. Maior probatur: quod eiusdem peccatum Deo non tribuat moraliter

Ishitveseq per hoc, q. nullus det titulus propter quod Deo moralis tribuat peccatum: q. Ishitveseq per aliquid negativum. Probatur: si stante illa conditione preparante Omnipotentiam ad concursum in actu 2°, prius poneret in Deo, q. ipse hortaretur hominis ad peccatum, aut promissum polliceretur homini peccanti, eiusdem peccatum moraliter Deo tribueret, ac Deus peccaret: q. q. Deo non tribuatur moraliter eiusdem peccatum, non solum consistit per hoc, q. illa conditio preparans Omnipotentiam ad concursum in actu 2°, sit formaliter honesta, et ex vi voluntatis illius dictantis a creatura concurrat Deus ad actum peccati.

9. Primum quoniam difficultatem examinemus: Suppono quod Deus est causa physica peccati, et influere physice in omne illud peccati, in quo creatura physice influit. Probatur hoc suppositum: creatura quando committit peccatum odii Dei solum influit physice per actionem positivam in actum odii Dei, sed etiam Deus physice influit per eandem actionem in eundem actum: q. Deus physice influit in omne illud peccati, in quo creatura physice influit. Si vero cum Thomistis [illegible] creatura influit etiam physice in formale peccati, Deus autem non influit, sed solum in materiale peccati. Contra est, nam vel illud formale peccati est privatio debitae rectitudinis, distincta a difformitate positivae actionis creaturae cum dictamine conscientiae creaturae, vel non, sed est formalitas per quam actio creaturae denominatur peccatum creaturae. Si primum dixeris, supponis falsum, dari videlicet, Fissq privationem debitae rectitudinis earo edistz. Praeterea vel illa privatio est entitas positiva, vel quid pure negativum; si est aliquid positivum, nulla entitas positiva creata est, in qua Deus non influat physice, si quid pure negativum est, nulla causa potest in illud actione physica influere: q. neque creatura poterit.

10. Si vero formale peccati sit formalitas per quam actio creaturae denominatur peccatum creaturae, illa formalitas erit actio creaturae quae difformatur dictamini conscientiae creaturae, et dictamen, cui difformatur, q. quidem dictamen dictat creaturae turpe moraliter esse, q. ipsa ponat illam actionem, atque praeterea libertas radicalis, et actualis creaturae, quae exercet in positione illius actionis alterna creaturae, quae subiicit illi dictamini, tenetur q. illi non difformari, sed haec omnia sunt positiva creata: q. in illud totum Deus physice influit: q. Deus physice influit in formale peccati, hoc est, in totam formalitatem, sive physicam, sive metaphysicam, per quam actum odii Dei denominatur peccatum creaturae. His accedit, q. creatura non influit physice in totam illam formalitatem, quoniam creatura non influit physice in se ipsam, q. non influit physice in libertatem suam radicalem, neque influit physice in naturam ipsius creaturae talem, quae subiicit illi dictamini conscientiae, et quae talis est, ut teneatur non difformari dictamini eiusdem.

11. His suppositis

11. Atsupposita asserere ideo Deum non peccare, quod concurrit in actu 2° cum creatura ad peccatum, d[e]terminans neque causa esse moralis peccati, quia Deus, quando concurrit ad peccatum, nulla volunta[s] dat[ur] in ipso inhonesta, sed decretum quo ipse Deus posuerit volu[n]tas, quae nunc dat[ur] est conformis rectae rationi, habita quoque tamen pro termino et fine honestissimo: quod Deus non denotat peccans, neque causa moralis peccati creatae. Consequentia patet, nam quisquis peccans denotat ratione voluntatis alicuius inhonestae, talis denotat.

Antecedens probatur: imprimis Deum decet decernere creaturam liberam producere ad ostendenda potentiae suae miracula, deinde honestum erit et conforme rectae rationi, quod Deus decernat creaturam liberam relinquere suis nisi, sive ad bonum, sive ad malum, ut ostendat misericordiae suae largitatem in remuneratione iustorum, in parcendo penitentibus, et iustitiae severitatem in plectendis reprobis: quod Deum decet voluntas honestissima, qua decernit non vitare peccatum creaturae, non apponendo impedimentum, aut subtrahendo requisitum ad perpetrandum peccatum.

12. Rursum: honestissimum est, quod Deus voluntate libera praeparet suam omnipotentiam, et illam indifferenter offerat creaturis, ut illa utantur, sive ad bonum, sive ad malum, in quantum causae 2ae nequeunt quidquam operari, nisi iuventur a causa 1a, et hoc cum suo iure, et munere causae 1ae, in iuvando causas 2as, sive ad bonum, sive ad malum, ut ostendat suae misericordiae, iustitiae, et omnipotentiae in producendis creaturis, quae libere operentur pro libito suo, vel bene, vel male. Quod haec voluntas honesta sit, etiam patet ex eo, quod non tollat creaturam, neque illam physice praemoveat, sed potius ab ipsis detrahatur ad malum, et ipsius voluntatis efficacia sit conditionata, et dependens ab exigentia causae liberae, expectans quod praevisione de determinatione ipsius causae liberae ad peccatum conditionate, cum sint in mi[seri]s ponant tales vel tales circumstantias, et appositione circumstantiarum eiusdem, quare ut supra notabamus.

13. Deinde nulla volitio datur in Deo, quod concurrit ad peccatum, quae sit inhonesta, seu difformis rectae rationi, neque enim decernit ulla voluntate physice promovere creaturam ad peccandum, neque complacet in peccato, neque illud approbat, neque decernit hortari creaturam ad peccandum, neque decernit praemium creaturae peccanti, quinimmo displicet in peccato, creaturae quod constat satis de talis displicentia de reprobatione, qua Deus peccatum reprobat, de indignatione Dei, qua peccatores punit, praemiaque pollicetur creaturae bene operanti, decernitque aeternum supplicium creaturae peccanti, ac denique quod nulla volitio datur in Deo, quod concurrit in actu 2°, neque unquam existit in Deo aliqua volitio inhonesta, seu difformis rectae rationi, ratione cuius Deus possit denotari peccans, consequenter nulla datur ratio propter quam dicatur Deus

causa

causa moralis peccati, ad quod concurrit, nec causa moralis peccati est illa, cum vertitur vitio peccatum est. Sectio 5a arguta, quae supersunt leviora pro sententia Durandi, solvunt.

Sectio 5a

Arguta, quae supersunt leviora pro sententia Durandi, solvunt.

1. Arguitur 2o Durandus; si Deus concurreret immediate cum creatura ad eundem effectum, neque posset producere totum effectum, neque partem illius: ergo Deus non potest concurrere immediate cum creatura ad eundem effectum. Probatur antecedens, quoad primam partem: si Deus concurreret immediate cum creatura, produceret totum effectum, otiosus esset, et inutilis influxus creaturae in eundem effectum, ergo quidem totus effectus à Deo produceretur: quod est. 2a pars antecedentis probatur: si Deus produceret tantum partem effectus altera pars produceretur à sola creatura; unde inferretur 1o, quod creatura produceret aliquid quin iuvaret à Deo ad illud producendum: quod aliter aliqua creatura poterit totum aliquem effectum producere, quin à Deo iuvetur. 2o inferri, quod in effectu realiter indivisibili dentur duo intrinseca duo, quorum unum à Deo solo producatur, et alterum à sola creatura.

2. Respondetur negando antecedens, quoad primam partem, quod vero dicitur, Deum non posset producere totum effectum, Deus enim producit totum effectum, et creatura producit totum effectum, totum tamen in genere non totalitate causae, sed totalitate effectus. Unde non arguit, quod influxus creaturae otiosus esset, 1o quia influxus creaturae, et influxus Dei, est eadem realiter indivisibilis entitas, seu actio, quae quidem attingit totum effectum, neque inferri, quod ad ponendum effectum superfluat virtus in actu 1o creaturae, neque actio ista requirita solo Deo fluere, est enim … pergamus Deus, et creatura simul producunt eundem effectum, quapropter 1, + Deus se solo posset producere eundem effectum per aliam actionem, haud peritta, quae fluit etiam à creatura, at vero Deus semper requirit à creatura, ut ponat effectum, neque … quidem producere, quin etiam simul à Deo iuvet, et … superius statuta, cum probavimus impossibile esse, quod creatura se sola immediate producat aliquem effectum. Denique non superfluit influxus creaturae ad producendum in illo casu effectum, neque Deus attemperat suum concursum, itaque non impendat in actu 2o sufficientem virtutem ad ponendum effectum; sed totum relinquat creaturae, ut impendat suum concursum ad ponendum eundem effectum.

3. Obijes 2o: Deus non concurrit cum causa mali neque formali

causando

causandoin eodem genere causae mali, aut formalis: quod neque concurri cum causa efficiente ad eiusdem effectum. Resp.: concedendo conseq., et negando conseq. Ratio discriminis aperta est, quoniam Deus cum causa mali, vel formali concurreret in eodem genere causae, Deus esset imperfectus, at vero nulla imperfectio in Deo arguitur ex eo, quod efficienter concurrat cum efficiente causa in suo genere, imo potius in Deo arguitur perfectio maior, quoniam arguitur nullam esse creaturam quae possit quod Deus immediate nequeat producere; et ex opposito argueret, ut supra notabamus, quod esset potius creatura, si adaequate daret homini potestatem divina virtus immediate productivo; quod autem Deus esset imperfectus, si concurreret cum mali causa, vel formali ad causandum in eodem genere causae, probatur: nam quod materia primo ut causa mali, sit causa, est quod sit subiectum receptivum, et constituat compositum substantiale, et quod forma causet, ut causa formalis, est quod sit forma, idest, informativa subiecti, et constituat compositum substantiale: sed si Deus posset esse subiectum, vel forma, esset imperfectus, ergo sequitur.

4. Instabis: si Deus cum efficiente causa immediate concurreret ad eundem effectum, esset imperfectus: quod nequit Deus immediate concurrere cum causa efficiente ad eundem effectum. Probatur: si Deus concurreret esset causa partialis cum creatura eiusdem effectus: si Deus esset causa partialis, esset imperfectus, ergo sequitur. Resp.: negando ans.: ad cuius probationem distinguo maiorem: esset causa partialis ex defectu virtutis causativae in actu 1°: nego maiorem; esset causa partialis in actu 2°, ex eo quod non impenderet in actu 2° totam virtutem sufficientem, adeoque concedo maiorem: distinguo aliter minorem: si Deus esset causa partialis 1° modo, esset imperfectus concedo minorem: si esset causa partialis 2° modo, esset imperfectus: nego minorem, neque enim arguitur in Deo imperfectio ex eo, quod attemperet concursum, ut locum relinquat creaturae, ut solum impendat concursum ad eundem effectum.

5. Obiicies 3°: si Deus concurreret immediate cum creatura ad eundem effectum, vel concurreret per actionem eandem, vel per diversam: neutro modo Deus potest concurrere: ergo sequitur. Minor probatur quoad 1am partem: actio eadem realiter indivisibilis nequit esse exercitium duplicis agentis specie distincti; sed actio illa esset exercitium duplicis agentis specie distincti, videlicet Dei, et creaturae: quod actio illa non esset possibilis. Probatur eadem minor, quoad 2am partem: si Deus concurreret per diversam actionem ab actione creaturae, ergo haec actio creaturae esset, et a sola creatura flueret: quod daretur aliqua creatura, quae non flueret immediate a Deo; imo talis creatura, quae non posset immediate a Deo fluere, quod quidem eiusdem actio, quae a sola

creatura

creat. quod concurreret cum creat. Deus concurreret cum creat. per eandem indivisibilem actionem, quae quidem proveniret a duplici agente inadaequato et essentialiter distincto, non tamen in esse alio. Im. probatur in eo v.d.t. quod una indivisibilis actio proveniat a duobus agentibus essentialiter distinctis, quod patet in actione indivisibili per quam intellectus et habitus simul producunt eundem actum intellectus, quae quidem actio realiter est indivisibilis, et tamen provenit ab intellectu et habitu inadaequatis agentibus, et essentialiter divisibilibus.

6. Replicabis: si Deus simul cum intellectu creato produceret actum intellectus vitalem per eandem indivisibilem actionem, haec esset immanens, et transiens, vitalis, et non vitalis, hoc absurdum est: quod probatur. Maior patet: actio illa esset immanens, et vitalis ratione intellectus creati; et esset transiens, et non vitalis ratione Dei: quod actio eadem esset immanens, et transiens, vitalis et non vitalis. Resp.: negando maiorem: nam actio illa absolute dicenda erit immanens, et vitalis, non autem absolute loquendo dicenda erit transiens, et non vitalis, sed solum cum addito, v.d.t. ratione Dei, hoc est talis, quae non denominet vitalis, aut immanens ab ipso Deo. Ratio est, quoniam ut actio absolute dicatur immanens et vitalis, sufficit quod ratione alicuius agentis talis denominetur; ut autem absolute dicatur transiens, et non vitalis, opus est quod ratione nullius agentis talis denominetur; isti enim conceptus, v.d.t. transiens, non vitalis, sunt partim negativi, et absolute negantes conceptus oppositos positivos, v.d.t. conceptus immanentis, et conceptus vitalis.

7. Denique arguitur contra probando: si Deus immediate concurreret cum causa libera ad eius operationem everteret libertatem ipsius causae liberae in operando: quod non concurrit cum causa libera immediate ad eius operationem. Ant. pt: concursus divinus in actu 2°, ergo Deus cum voluntate nostra concurreret ad actum amoris, non esset ab determinatione ratione talis effectus, scilicet actus amoris, neque a voluntate determinari, aut modificari posset, deinde posito eiusdem concursu in actu 2° impossibile esset quod voluntas non poneret actum amoris: quod sine libertate voluntas poneret actum amoris. Probatur consequentia illa necessarius est; ad quem voluntas non se determinat, sed ab alio determinatur, itaque eiusdem posita determinatione, nequeat non poni effectus, sed actus amoris ergo est poneret a voluntate: quod sine libertate poneret.

olo

8. Resp.: negando antecedens, ad eius probationem distinguo maiorem. concursus divinus in actu 2°, ergo Deus concurreret ad actum amoris, esset determinativus ratione illius effectus, determinatione proveniente a creatura, concedo maiorem: determinatione proveniente a

Deo

a Deo provenire. Unde patet solutio ad illud quod, quo arguitur, subiungit, nam licet posito illo concursu, non possit voluntas non ponere actum amoris, iste libere est in actione, se in ipso concursu quilibet creaturae fuit immanente in se ipso, et enterg. quod non determinat voluntas ad actum amoris ab aliquo determinativo, quod in ipsius potestate non sit: quapropter non laedit voluntatis libertatem, in qua illa sola determinatio, obvenit libertas, qua quod est eam usus libertatis, determinatio autem illa non est ante actum usus libertatis, sed eius exercitium libertatis creatae; nam est actio, per quam voluntas libere se determinat ad actum amoris, itaque quod, positis antea requisitis ad illam actionem, potuerit non ponere in actionem.

9. Rogabis: cur actio illa, quae sub est concursus divinus in actu 2°, et concursus creatus, et determinatus voluntas ad effectum, seu ad actum amoris, determinatio conveniens a creatura, non autem determinationem convenientem a Deo. Resp. quod actio illa in divinitis non est Deo libera immanente, et in se ipsa, sed in voluntate illa, per quam Deus proposuit parabit suam omnipotentiam ad concurrendum in actu 2° cum creatura libera dependente ab agentio ipsius creaturae, quae quidem volitio libera indifferens est quoad efficaciam, atque dependens ab ipsa determinatione creata praevisa conditionate futura, sed vult, et ponantur tales, et talis circumstantiis; unde determinatio creaturae praevisa conditionate futura positis illis circumstantiis determinat Deum ad concursum in actu 2°. Unde ista determinatio dicitur convenire a creatura, quae quidem cum se determinat ad operandum per illam actionem, secum trahit ipsam omnipotentiam divinam, quam Deus libera voluntate subiecit creaturae, ut illa utatur pro sua libito, et non utatur. Quemadmodum voluntas secum rapit habitum, qui quidem sub cum voluntate, ab illa quod determinato concurrit ad actum amoris, non autem est contra, habitus secum rapit voluntatem, maxime quando eius habitus non est valde intensus. Cap. 4. an Deus determinet causas 2as quoad individuationem effectus. Sect. 1ª explicatur indifferentia causarum ac determinatio illi opposita.

Cap. 4.

An Deus determinet causas 2as, quoad individuationem?

Sect. 1ª explicatur indifferentia causarum, ac determinatio illi opposita.

1. Multiplex indifferentia considerari potest tum in causis liberis, tum in causis naturalis. Triplex indifferentia convenire potest alicui causae liberae, cui etiam triplex opponitur

determinatio

determinatio, sed causa libera, quae plures operationum species libere producere potest, est indifferens, quoad species, et in actu primo remoto, et in actu primo proximo: dixi, causa libera, quae potest producere effectus specie distinctos, quoniam non omnis causa libera debet talis debet habere indifferentiam, quoad species, potest enim fieri, quod aliqua causa sit libera tantum quoad exercitium, vel quoad individuum, si v.g. solum possit producere unam speciem operationum.

Causa libera indifferens quoad speciem in utroque actu primo remoto, v.g. et proximo, dicitur voluntas nostra, quae quidem quantum est ex se potest producere actum amoris, et actum odii, quiquidem actus distincti sunt specie. Unde actus primus remotus voluntatis, id est, natura potius, et virtus productiva dicitur ab intra indifferens ad illos duos actus, id est, non limitatur virtutis, et alligatur ad unum potius, quam ad alium, ex eo, quod unum possit producere non autem alium. Potest etiam voluntas esse indifferens, quoad speciem in actu primo proximo, in quo positis omnibus, quae requiruntur ex parte actus primi proximi ad amandum, et ad habendum odio [?] debitis, potest ponere actum amoris cum omnibus requisitis ad odium habendum, et suspendere odium, et potest ponere actum odii cum omnibus requisitis ad amandum, et suspendere actum amoris et haec indifferentia vocatur libertas quoad speciem.

2. 2° Causa libera potest esse indifferens quoad exercitium, quae quidem indifferentia vocatur libertas contradictionis, et consistit in eo, quod voluntas, v.g. positis omnibus, quae requiruntur ad amorem, ex parte actus primi proximi, potest cum ipsis omnibus ponere amorem sive amorem suspendere. 3° Causa libera indifferens considerari potest, quoad individuum, et hoc quidem dupliciter: vel ex parte actus primi remoti, vel ex parte actus primi proximi. Primo modo erit indifferens causa libera, quae virtutem habet productivam non solum unius individui intra unam speciem, sed etiam intra eandem speciem plura individua possit producere. 2° modo dicitur indifferens, quod in sua potestate libera est, et ab ipsa provenit vel provenire potest, quod ponat hoc individuum potius quam illud, illorum, quae potest producere intra eandem speciem. Exemplificatur, voluntas nostra, quae potest, quantum est ex parte suae virtutis producere intra speciem amoris hunc numero amorem, et illum numero amorem, et sic de reliquis, dicitur indifferens ex parte actus primi remoti, quoad individuum amoris; si vero, quod voluntas nostra ponit hunc potius numero amorem, quam illum numero amorem, hoc proveniat a determinatione libera ipsius voluntatis, habet indifferentiam ex parte actus primi proximi, quoad individuum.

hunc

3. Huic indifferentiae triplici correspondet etiam triplex opposita determinatio: prima determinatio erit, quoad speciem, et haec etiam duplex: prima, quae opponitur indifferentiae quoad

speciem

speciei ex parte actus primi remoti, quod videlicet causa libera esset ab intrinseco tantum productiva operationum intra unam speciem: quae quidem determinatio aufert libertatem radicalem quoad speciem a causa. 2a, quae opponitur indifferentiae quoad speciem ex parte actus primi proximi, quod videlicet causa libera, licet quantum est ex se possit plures species operationum producere, nihilominus tamen habet actum proximum ad unam tantum speciem operationis, et non ad alias, verbi gratia, quod voluntas ponitur per intuitum obiecti alicuius boni, quin ponatur sub aliqua ratione mali, tunc voluntas dicitur determinata quoad speciem amoris, quoniam non habet quae requiruntur, ut odio habeat illud obiectum, et nullum aliud obiectum propositum voluntati ponitur ut malum ab intrinseco: unde si voluntas producitura sit aliquem actum circa illud obiectum, quod ipsi proponitur, erit amor, non autem odium, quae quidem determinatio aufert exercitium libertatis quoad speciem, id est, libertatis contrarietatis.

4. 2a determinatio erit oppositae indifferentiae quoad exercitium, qualis daretur in voluntate physice praemota ad amandum, verbi gratia, exercitium praemotionis physicae voluntas ita esset determinata ad amandum, quod non esset in sua potestate libera suspendere amorem, quae quidem determinatio tollit libertatem quoad exercitium. 3a determinatio erit quoad individuum, et haec duplex: 1a, quae opponitur indifferentiae quoad individuum ex parte actus primi remoti, seu ex parte virtutis illius: 2a opposita indifferentiae quoad individuum ex parte actus proximi. 1o modo esset determinata causa libera, quae ab intrinseco tantum esset productiva unius individui intra speciem; 2o modo esset determinata causa libera, in cuius potestate non esset ponere hoc potius individuum, quam illud intra eandem speciem, sed ab alio determinaretur.

5. Si vero consideremus causam liberam in actu 2o, seu actum 2um causae liberae, eiusdem actus 2us nequit esse indifferens ad hanc speciem, vel ad illam, ad hoc individuum, vel ad illud intra eandem speciem, ad operandum, vel ad non operandum. Ratio huius est: nam actus 2us causae constituitur per actionem, quae quidem a parte rei determinata debet esse, quoad speciem, quoad individuum, et quoad exercitium. Quando vero actus 2us causae liberae sit determinatus quoad speciem, id est, quod ex vi actionis illius, haec potius species, quam illa debeat produci, quod sit determinatus quoad individuum, id est, quod ex vi actionis illius, hoc potius individuum poni debeat, quam illud intra eandem speciem. Denique, quod sit determinatus quoad exercitium, id est, quod sit eiusdem actio potius productio, quam non productio, et ex vi actionis illius determinata sit causa ad producendum potius, quam ad non producendum.

6. Causa, quae ab initio, eidemque manens aequalis in operando,

nunquam

numquam me indifferens ex parte actus primi proximi, neque quoad speciem, neque quoad individuum, neque quoad exercitium, in ista porro libertatis itaque cum omnibus requisitis ad operandum, possit ponere non operationem, neque positis omnibus requisitis ad unam speciem operationis specificam, possit unum eligere, aliam omittere, neque unum potius individuum eligere, quam aliud. Sed igitur causa ordinaria conveniente potest indifferentia, quae se teneat ex parte actus proximi remoti, seu ex parte virtutis causae, cui opponitur determinatio, seu limitatio virtutis. Causa erit indifferens, quoad speciem ex parte virtutis, quae possit producere plures operationum species; illa vero determinata ad unam speciem, quae illam tantum possit producere. Deinde illa causa naturalis erit indifferens, quoad individuum ex parte virtutis, cuius quantum habere producere possit plura individua intra eandem speciem; illa denique determinata esset, quoad individuum, quae unum tantum individuum intra speciem posset producere.
Sectio 2a quaestio deciditur.

Sectio 2a

Quaestio deciditur.

1. Supponit ab omnibus quod existunt causae liberae quoad speciem, et quoad exercitium, idem causae quae exercent libertatem in actu 2o, et quoad exercitium, et quoad speciem, consequenter quod liberae se determinant, quoad exercitium, et quoad speciem, quia ad hoc determinant ex parte actus primi proximi. Supponit etiam quod causae naturales determinant ex parte actus primi proximi, quoad speciem, et quoad exercitium. Tota quaestio difficultas devolvitur ad determinationem, quoad individuum. Quaeritur itaque a quonam determinetur causa 2a ad producendum hoc potius individuum, quam aliud intra eandem speciem? Ratio dubitandi est, quia in causis naturalibus sublatis requisitis, quae praecedunt ex parte actus primi proximi propter voluntatem Dei quam praeparant concursum, de qua dicemus, potest unum individuum, quam aliud intra eandem speciem produci, quia nihil quod determinet ex parte illius actus primi proximi determinatio ad hoc potius individuum, quam ad illud cum eadem requisita quae ad unum individuum requiruntur, etiam ad aliud requirunt intra eandem speciem, et in causis liberis idem contingit, et accedit praeterea quod causa libera non praecognoscit individua in particulari, ut vicissim cognita possit unum potius eligere, quam aliud, quapropter ratio est a quonam proveniat quod causa 2a libera, hoc potius individuum producat quam aliud; an a determinatione creaturae, an a determinatione Dei.

2. Asserit

2. Asserit q[uo]d coiter [communiter] concurrens cum causa libera non posse se determinare ad effectum in individuo, sed a Deo habere hanc determinationem, quatenus Deus offert suum concursum indifferentem ad hunc n[umer]o effectum, et non ad alios eiusdem speciei, et intensionis; ubi duo asserunt, 1um, q[uo]d causa 2a libera non neguit se determinare ad effectum in individuo, 2um, q[uo]d a Deo determinat[ur] in individuo: 1um probant in hunc modum: causa libera ... se determinat ad aliquem actum, quatenus illi proponit per cognitionem obiectum, q[uo]d illa invitet ad amorem, v[el] moveat ad odium: s[e]d nihil mediante cognitione proponi potest voluntati, q[uo]d illam determinet ad hunc num[er]o amorem, et non ad alium numero: ergo voluntas nequit se determinare ad hunc num[er]o amorem, potius q[ua]m ad alium. Probant minorem: nam causa libera 2a non praecognoscit individuationem amoris in particulari, ratione cuius cognitionis praevie possit hunc num[er]o amorem eligere, potius q[ua]m alium. De causis naturalibus, ita probant: positis omnibus requisitis ad operandum non potest calor v.g. producere hunc num[er]o calorem, potius q[ua]m alium, licet sit determinatus ad speciem caloris; deinde requisita non determinant calorem ad hunc num[er]o calorem producendum, potius q[ua]m alium, nam iisdem requisitis sub quibus calor B producitur a calore A, potuit produci calor C.

3. 2am partem probant, q[uo]d n[on] d[ebe]t Deus determinet causas 2as quoad individuationem effectus, quia causae 2ae a se determinari non possunt ad hunc num[er]o effectum, et actionem, debuit Deus ex munere causae universalis huius determinationis curam suscipere, q[uo]d autem id fieri debeat, per suum dictum concursum indifferentem ad hunc num[er]o effectum, et non ad alios, probat ab ipsis Doctoribus, quia per hunc modum determinandi non officit libertati causae 2ae liberae, nec malitia actus mali in individuo tribuit[ur] Deo, nam per concursum, quem Deus offert ad hunc num[er]o actum malum, qui reipsa elicit[ur] a voluntate creata, non cogit Deus illam, ut operetur, nam Deus ita decrevit: si prius se determinarit ad amandum, velle cum ipso concurrere ad hunc amorem num[er]o, et non ad alios.

4. Multa displicent in ista sententia: 1um, q[uo]d asserat nullam causam 2am liberam posse determinare se quoad individuum, quoniam causa 2a non praecognoscit individuationem actuum, quos potest producere, ut eligere possit hunc num[er]o actum, et non alium, quem quidem ratione retorqueri potest in ipsos adversarios, nam ipsos Deus offert indifferentem concursum ad amorem A, intra speciem amoris intensi ut unum erga obiectum, et ad amorem B intra speciem amoris intensi, ut duo, et sic de amore in reliquo speciei distincti per eius intensionem diversam: ergo ... ideo obiectum, et tamen voluntas humana libere se determinat ad amorem B

intra

intra speciē amoris intensi, vt dus: S^d volūtas humana n̄ p̄scognit medio intra
plures illos intensionis actus potius q̄m se determinet ad unum p̄ intra illos inten-
sorum: q^o si volūtas se determinet ad individuum amoris n̄ opus e, q. p̄scognat plura indi-
vidua amorum.

5. D^a o^o: ng aliud e, q. volūtas se determinet ad hoc indi-
viduum amoris, potius q̄m ad aliud, et aliud, q^d libere se determinet, quoad exercitium ad
hoc individuum, potius q̄m ad aliud, ac deniq^e aliud e, q^d libere se determinet ad hoc
individuum, itaq^e elligat libere hoc potius individuum, q̄m aliud libertate v, ā, t electionis
p^pria; ad 1^m neq^e ad 2^m n̄ requirit, q^d volūtas n̄ra medio intra p̄scognat plura individua
amorum, imoneq^e requirit, q^d p̄scognat illud individuum amoris in parlari per q^d se determinet
ad amandum obtum; S^d ad 2^m sufficit, q^d volūtas p̄ponat obtum, vt bonum, et ita ponat individuum
illud amoris, q^d cū oīibus requisitis ad illum amorem, potuerit 2 ponere n̄ amorem: q^o satis e, vt vo-
lūtas n̄ra dicat^r ponere illud individuum amoris, potius q̄m aliud libertate, quoad exercitium. Ad
3^m requirit, q^d volūtas p̄ponant illa individua amoris, quorum elligit unum, et aliud negligit;
unde 2stat, q^d argumentum n̄ p̄bat totum illud, q^d intendit, S^d ad summum p̄bat, q^d volūtas n̄ra de
facto nequeat se determinare libere ad unum individuum amoris, potius q̄m ad aliud, libertate elec-
tionis, ita q^d elligat libere unum individuum amoris, et aliud negligat.

6. D^a ē 3°: ng illud decretum, quare p̄ponit in Deo ab
adversariis, chimerum esset, et inutile: q^d e impossibile in Deo decretum cunidi. Arg^m p^t: decre-
tum illud, vt agat Deus ad 2currendum cū P^o, debet expectare 2ditionem; q^d donec
P^rus se determinet ad operandum intra speciem amoris n̄ tenet Deus cū illo 2currere ad hoc
individuum amoris: S^d determinato P^o intra speciem amoris ē aliqua operatio P^ri in indi-
viduo: q^d ē aliquis amor P^ri in individuo: q^d antequam Deus 2curratum P^o ad ope-
rationem in individuo, P^rus iā elicuit operationem in individuo: q^d P^rus p^oe determinare se ad
operationem in individuo, ad q̄m n̄ determinet a Deo.

7. Ia v^o veramus quæstioni. Sit q^d 1^a 2c^o: causæ 2^æ
se determinant, quoad individuationem effectus actualiter operando hoc potius individuum, q̄m
aliud. P^r 2c^o: P^rus se determinat ad amandum, potius q̄m ad n̄ amandum peractum
2^m ipsum, quo amat, quin præcedat ex p^te actus primi aliq^d, q^o determinet P^rum ad
amandum, potius q̄m ad n̄ amandum: q^d similiter P^rus se determinat ad eliciendum amorem
istum numero, potius q̄m alium eliciendo amorem istum num^o, et n̄ alium. Dices: alius

rō

ro designanda e, cur Prius debeat ad istum amorem numero eliciendum, potius quam alium. Sed nulla ratio designari potest ex parte Principii quod designanda est ex parte causarum 1a et Principii concurrentis. Et hoc distinguendo maiorem: assignanda est ratio aliqua ex parte actus primi cur Prius debeat ad hunc numero amorem, potius quam ad alium: non maiorem: ex parte actus 2i concedo maiorem; similiter distinguo minorem: nulla ratio datur in Principio ex parte actus primi, propter quam Prius debeat ad eliciendum amorem istum numero, potius quam alium: concedo minorem: nulla ratio datur ex parte actus 2i: non minorem; haec igitur ratio ex parte actus 2i est ipse actus 2us, qui est productio huius amoris numero, potius quam alius.

8. Quinto retorqueo argumentum in adversarios: aliqua designanda est ratio, propter quam Prius se debeat ad amandum, potius quam ad non amandum; sed nulla ratio datur in Principio: quod designanda est ratio ista ex parte causarum 1a. Debes dicere: nulla ratio datur ex parte actus primi, quare debeat Prius ad amandum potius quam ad non amandum; at vero ex parte actus 2i datur ratio, cur potius Prius se debeat ad amandum, potius quam ad non amandum, quae quidem ratio est determinativum, est ipse actus 2us, per quem Prius amat, quicquid enim actus 2us est amor, potius quam non amor, si haec ratio ita redditur, vel, at nulla datur ratio ex parte actus primi, quare Prius debeat ad eliciendum amorem A, potius quam amorem B, sed tamen ratio, quare debeat Prius ad istum amorem liberum eliciendum, potius quam alium esse actum ipsum 2um, qui est productio amoris huius numero, potius quam alius.

9. Si rogas 2o: Prius antequam amet, cognoscit quod sit amare, quod non amare, unde potest determinare se ad amandum potius quam ad non amandum, at vero Prius antequam se debeat ad hunc potius amorem numero, quam ad alium, ignorat prorsus, quisnam sit hic amor numero, quisnam ille, sed non est, nam ex eo quod Prius prius quam amet, cognoscat quod sit amare, quod non amare, non debeat Prius ad amandum, potius quam ad non amandum, unde nulla ratio est alia Prius debeat ad amandum, potius quam ad non amandum nisi amando. Similiter dixerim, licet Prius antequam eliceret hunc potius amorem numero quam illum, novisset, quisnam sit amor iste numero, quisnam ille, non ex eo determinaret ad eliciendum amorem istum numero, potius quam illum, sed solum determinaret per actum 2um ipsum, quo elicit hunc amorem numero, potius quam illum: quod licet de facto Ciuidi prae via cognitio individuationis amoris de facto in Principio, nihil deficit, quod debeat Prius ad eliciendum amorem istum numero, potius quam illum.

10. 2o dico: Voluntas nostra de facto se debeat

libere

libere, quoad individuum, ad eliciendum amorem istum, potius, quam illum.
Probatur 2°: quia Prius sedeterminat per amorem B ad amandum obiectum, habet omnia requisita ad ponendum amorem A circa idem obiectum praecognitum ut bonum; et tamen non ponit amorem A, sed ponit amorem B spontanea, et voluntaria determinatione, quatenus dicitur obiectum praecognitum ut bonum: ergo libere omittit amorem A: ergo libere, quoad individuum sedeterminat ad amandum obiectum amore B. Confirmatur: ideo Prius libere sedeterminat quoad speciem ad amandum obiectum, quoniam habet requisita omnia ad obiectum odio habendum, et tamen non habet odio, sed voluntaria, et spontanea determinatione amat idem obiectum: sed quando Prius amat obiectum amore B, habet omnia requisita ad amandum amore A, et tamen non amat amore A, sed amore B: ergo quando Prius amat obiectum amore B libere sedeterminat, quoad individuum.

11. Confirmatur 2°: si Prius non sedeterminaret libere, quoad individuum ad amandum obiectum amore B, potius quam amore A, maxime quia non praecognovisset individuationem amoris B, et amoris A, sed hoc opus non fuit: ergo etc. Probatur minor: ut Prius libere sedeterminet, quoad speciem, ad amandum obiectum, potius quam ad habendum odio idem obiectum, non opus est, quod praecognoscat amorem, et odium circa idem obiectum; ergo similiter ut Prius libere sedeterminet, quoad individuum ad amandum obiectum amore B, potius quam amore A non opus est, quod praecognoscat amorem A, et amorem B. Probatur ans 1°: hoc ipso, quod Prius habeat requisita omnia, et conditiones, nullumque adsit impedimentum ad obiectum odio habendum; et tamen non odio habeat, sed amet idem obiectum, Prius sedeterminat libere, quoad speciem ad amandum obiectum; potius quam ad odio habendum: sed ut Prius habeat omnia requisita, et conditiones, nullumque adsit impedimentum ad habendum odio idem obiectum; et tamen non odio habeat, sed amet obiectum, non opus est, quod praecognoscat amorem, et odium, sed sufficit, quod ipsi proponatur obiectum ut bonum, et ut malum: ergo etc.

12. Probatur ans 2°: quandocumque voluntas nostra sedeterminat ad amandum Deum amore intenso ut quatuor, et non amat amore intenso tantum, ut duo, libere sedeterminat, quoad speciem ad amandum Deum amore intenso ut quatuor, sed non semper praecognoscit qualis sit amor intensus ut quatuor, et qualis amor intensus tantum ut duo: ergo [illegible] praevia cognitio pro ponendo amore intenso ut quatuor, et amore intenso tantum, ut duo, non requiritur, ut voluntas libere sedeterminet, quoad speciem ad amorem intensum ut quatuor, potius quam ad amorem tantum intensum ut duo. Maior constat, quoniam tunc voluntas habuit

omnia

oia requisita ad amandu Deu amore tam intenso, ut duo, et amare Deu amore intenso ut quatuor plus mereret, quam si amaret Deu amore intenso tam ut duo. Minor pb. ingalit hoc radis, et absurdu, quid sit amor magis intensus, quod amor minus intensus, et plus mereret amans Deu amore intenso ut quatuor, quam mereret amans Deu amore intenso tam ut duo: hoc absurdu e: quod erat illud unde infert. Confirmat: Si quis Deu amet sibi positu ut summu bonu, itaque cu oibus requisitis ad amandu potuerit non ponere amore, et sic si praecognoverit amore, et non amore, procul dubio mereret: quod se deteat libere, quoad exercitiu ad amandu Deu, potius quam ad non amandu, sed hunc praecognovit amorem, et non amore: quod ea cognitio praevia requirit, ut exerceat libertatem contradictionis, seu quoad exercitiu in amando: quod similiter in nro casu.

23. 3a Pco: Volas nra de facto non se deteat libere, quoad individuu libertate contrarialis ellectionis, ex vi cuius contrariter elligat hoc individuu amorem, et aliud negligat. Pr Pco: ut exerceat libertatem contrarialis ellectionis, hoc e contrariter elligens alteru e duobus extremis, debet praecedere cognitio, per quam volati proponat utrumque extremu, quam alteru; de facto non proponit volas nra per cognitione praecedentem individuu amoris A, et individuu amoris B: quod 2o volas nra se deterat amando per amorem B, non autem amat per amorem A, non exercet libertatem contrarialis ellectionis, ex vi cuius elligat contrariter amorem B, contrariter quod negligat amorem A. Dixi libertatem contrarialis ellectionis, nam ad malam ellectionem illa praevia cognitio non requiritur, sed sufficit, quod volas ponat amorem B, cum potuisset ponere amorem A sub eisdem requisitis, et conditionibus, sub quibus ponit amorem B. Unde non e nandum, quod volas nra, quod se libere deteat ad amandum amore B, maliter elligit amorem B, et sic exercet libertatem malis ellectionis. Confirmat: ut volas exerceat libertatem ellectionis contrarialis, ex vi cuius contrariter elligat amorem, et odiu negligat, requirit praevia cognitio, per quam volati proponat amor, et odiu, at vero, ut volas dicat libere maliter elligere amorem potius quam odium non requirit, quod praecedat cognitio praecognoscens amorem, et odiu, sufficit enim si elliciat libere libertate, quoad perse utrumque, ex eo vero, quod heat oia requisita ad eliciendum odium, et tamen non elliciat odiu, sed amorem: quod similiter in nro casu.

Cap. 5 Vanolis casu 2o posse heat obedientia ad solvendum q. q. non implicat contradictionem..

Cap. 5

Cap. 5um.

An omnis causa 2a possit habere potentiam obedientialem ad producendum quidquid non implicat contradictionem.

1. Activa potentia causae 2ae dividitur in activam naturalem, et activam obedientialem, et tam una, quam altera potentia talis dicitur respective ad talem, vel talem effectum. Potentia naturalis activa respectu effectus A. dicitur de causa illa, quae sine concursu alterius causae supernaliter operantis, potest producere effectum A. Potentia obedientialis activa respectu effectus B dicitur de causa illa, quae non potest effectum B producere sine concursu alterius causae supernaliter operantis, bene tamen cum eius concursu potest. Quapropter voluntas nostra dicitur potentia naturalis activa comparatione actus, quo amat obiectum inhonestum, quia, non obstante, quod voluntas nostra nequeat sine concursu causae primae concurrentis actum illum producere, nihilominus tamen prima causa non operatur supernaliter, quando simul cum voluntate concurrit ad eiusdem actum, neque voluntas nostra eget concursu alterius causae supernaliter operantis ad producendum eiusdem actum. Deinde intellectus humanus dicitur potentia obedientialis activa comparatione visionis Beatificae, quia intellectus humanus indiget concursu Dei supernaliter operantis simul cum ipso intellectu ad producendam visionem Beatificam.

2. Ex dictis, quae constant apud Ferreum et constant, colligitur, quod ut aliqua causa dicatur habere potentiam obedientialem activam respectu effectus A, opus est quod aliquo modo habeat aliquam virtutem effectivam effectus A saltem inchoatam. Probatur: ut aliqua causa habeat potentiam obedientialem respectu effectus A, opus est quod nequeat sine concursu alterius causae supernaliter operantis sola ipsa producere effectum A, bene tamen possit adiuta per causam supernaliter operantem simul cum illa effectum producere: quod requirit quod possit iuvari ab altera causa ad producendum effectum A: quod requirit quod producere possit effectum A simul cum altera causa supernaliter operante: quod requirit quod aliquo modo possit physice influere in effectum A: quod requirit, quod habeat virtutem inchoatam effectivam saltem inchoatam ad producendum effectum A. Ecce tibi plane colligitur quod si quaelibet causa 2a tam existens, tam possibilis, potentiam haberet activam obedientialem ad producendum quidquid non implicat contradictionem, quaelibet causa secunda, tam existens, tam possibilis, haberet virtutem inchoatam effectivam ad producendum quidquid non implicat contradictionem.

3. Hisce ergo praenotatis sit nostra conclusio: non omnis causa 2a tam existens, tam possibilis habet potentiam obedientialem ad producendum quidquid non implicat contradictionem. Probatur conclusio:

3º: pōlis ē aliqua creā, quę ñ heat virtutē effectivā neq inchoatā ad p-
ducendū q. q. ē pōle: q ꝺ ñ ois creā ē pōlis het pot obedialē activā ad pduc-
dū q. q. ē pōle. Csā ãntat, pr anᵉ: nā ista pratā: esalit pendens creā
a Deo in essendo, et in operando, et carens virtute effectiva, etiā inchoata ad
pducendū q. q. ē pōle, nullā implicatiōem explicitē, aut implicitē dicunt: q ꝺ 3º
hi possunt per aliq. individuū pōle.

4. Dices: eiusdē creā implicat, quoniā implicat
creā, quę ñ sit Deo perfectē subiecta, sᵉ illa creā ñ esset Deo perfectē subtā;
q ꝺ eiusdē creā implicat. Minor pbabis. Deus illa creā uti ñ posset ad pducendū
q. q. ē pōle, neq illi posset imperare, q. sulcū ipsā Deo pduceret q. q. ē pōle: q ꝺ
eiusdē creā ñ esset Deo perfectē subiecta. Rᵖᵉᵗ: concedendo maiorē, et nᵃⁿᵈᵒ minorē,
ad eius pbatiōem. Concedo anᵉ, et nᵒ csāᵐ, quę nullā eiᵒ ingur creā sit Deo perfectē sub-
iectā, ñ opuse, q. Deus illa uti possit ad pducendū sulcū ipsā illud, q. si creā eiusdē
pduceret implicaret contradictiōem, sᵉ si Deus creā illā, quę ñ heret virtutē neq in-
choatā ad pducendū q. q. ē pōle, uteret ad pducendū sulcū ipsa q. q. ē pōle, illā
uteret ad pducendū id, q. si creā operaret implicaret contradictiōem: q ꝺ ut eiusdē
creā Deo perfectē subiecta esset, ñ requireret, q. Deus posset illā uti ad pducendū
q. q. ē pōle.

5. 2º: si talis creā per pōlē, I. impōle poneret,
esset Deo perfectē subtā: q ꝺ eiusdē creā ñ repugnaret ex eo, q. ñ esset Deo perfectē
subtā. Pbatur: eiusdē creā esset esalit pendens a Deo in essendo, et in operando, rur-
sus ñ posset Deo resistere, Deoq obediret in omnibus q. posset, ac deniq Deus illa
uti posset ad omē illud, q. esset pōle eiusdē creę: q ꝺ esset perfectē subtā Deo, patet
csā: quoniā si ea creā, ñ esset Deo perfectē subtā, maxē quia Deo ñ obediret in
perando, q. sulcū ipso pduceret q. q. ñ repugnat, sᵉ si Deus id prcipiet imperaret
creę aliquid, q. ipsi creę ē impōle: q ꝺ Deus irroabiliter prciperet, et creā
ñ transgrederet leges subiectiōis, et obediē, quibus obstringit: q ꝺ esset perfec-
tē subtā Deo. Rᵉspᵉ: obediā, et subiectio perfecta subditi, ad ipsū cogit ad
impōle, sᵉ tantū ad illud, q. ipsi ē pōle: q ꝺ si ea creā obtemperaret Deo in omnibus,
q. ipsi creę esset pōle, perfectē subiiceret, et obediret Deo, etiā ipsi creę esset impōle sul-
cū Deo pducere q. q. ñ repugnat: q ꝺ ñ esset inobediens, aut resistens Deo creā illa,

ex eo

creo, quia non obediret Deo praecipienti, quod producat qualitatem quae est possibile.

6. Quinimo retorqueri potest argumentum in adversarios: si aliqua creatura non posset naturaliter producere quod est possibile, non esset Deo perfecte subiecta: quod creaturis potest naturaliter producere quod est possibile. Probatur: si formica v.g. non posset naturaliter producere Angelum, formica non obtemperaret Deo praecipienti, quod naturaliter producat Angelum: quod formica non esset Deo perfecte subiecta. Denique infero ad hominem in adversarios: quod nigredo non est creatura perfecte subiecta Deo. Probatur consequentia: Deus non potest uti nigredine ad formaliter dealbandum corpus: quod si Deus imperet nigredini quod corpus reddat formaliter album, nigredo non obtemperaret Deo praecipienti: quod nigredo non est creatura Deo perfecte subiecta.

7. Doctissimus Suarez arguit pro sua sententia, et nobis adversa. Aqua Baptismi producit physice gratiam sanctificantem: quod aqua Baptismi habet potentiam obedientialem ad producendam gratiam sanctificantem: quod similiter quaevis creatura potest habere obedientialem ad producendum quod est possibile. Respondetur: omittendo antecedens, et negando consequentiam, quia non bene arguitur ab uno singulari ad omnia singularia, sicut non bene arguitur a particulari ad universale, v.g.: Aliquod animal est rationale: quod omne animal est rationale. Omittimus, inquam, antecedens, sicut et nos omittere-mus, quod creatura omnis de facto existens habeat potentiam obedientialem ad producendum quod est possibile, et adhuc negaremus consequentiam: nam ex antecedenti illo non infertur, quod non sit possibilis creatura, quae non habeat eiusdem potentiam obedientialem ad omne producibile. Quod autem omnis creatura existens habeat eiusdem potentiam obedientialem ad producendum quod est possibile, nullo fundamento sufficienti probabitur.

8. Obiicitur 2°: non implicat, quod Deus elevet quamlibet creaturam ad producendum quod est possibile: quod quaelibet creatura potest habere obedientialem ad producendum quod est possibile. Respondetur: negando antecedens. Ratio est, quia possibilis est aliqua creatura, quae non habeat virtutem effectivam, neque inchoatam ad producendum quod est possibile, sed implicaret, quod Deus elevaret eiusdem creaturam ad producendum quod est possibile: quod implicat quod Deus elevet quamcunque creaturam ad producendum quod est possibile. Minor probatur: si Deus elevaret illam creaturam ad producendum quod est possibile, creatura eiusdem haberet virtutem inchoatam ad producendum quod est possibile, et non haberet: non haberet ut supponitur; deinde haberet, quoniam a Deo elevata, et adiuta producere posset quod est possibile.

9. Obiicitur 3°: ignis corporeus, et materialis in inferno elevatur a Deo, ut agat in damnatos spiritus: quod quaelibet alia creatura elevari potest a Deo ad producendum quod est possibile. Respondetur omittendo antecedens, et negando consequentiam, quae quidem nulla est ab uno singulari ad omnia singularia. Omittimus antecedens, propterea quod nullo fundamento rationis probabitur.

9.

q.d illi ignis, qui damnatos spiritus torquet, et sit ignis ejusdem speciei cum hoc igne, qui super terram ardet, an aut alia entitas, quae per methaphoricum ignis dicatur. Disp. 4.a: intellectus humanus de facto elevatur a Deo ad producendam visionem beatam; quod et alia creatura quaevis a Deo elevari poterit, ad producendum quod quod est ordine super excedendo animal et naturaliter cognoscendum, quod nulla est, propter se prius dicta. Disp. 4.a de causa productione, et conservante. Cap. 1.um brevis explicatio causae productionis, et conservantis.

Disp.o 4.a

De causa productione, et conservante.

Cap. 1.um

Brevis explicatio causae productionis, et conservantis

1. Causa productiva illa dicitur, quae communicat esse effectui, qui immediate antea non extitit. Causa conservans dicitur illa, quae communicat esse effectui, qui extitit immediate antea. Unde colligitur, quod causa communicans esse effectui extrinsece denominatur productiva ab eo, quod effectus non extiterit in instanti immediate anti, et causa communicans esse effectui extrinsece denominatur conservans ab eo, quod effectus extiterit in instanti immediate anti. Colligitur 2.o: quod causa productionis, et causa conservans non distinguuntur essentialiter ab intrinseco, sed penes denominationem extrinsecam, verum in esse talis essentialiter distinguuntur, nam causa productionis in esse talis constituitur per hoc, quod effectus non extiterit in instante immediate anti ad illud instans in quo causa illi esse communicans denominatur productionis, et causa conservans in esse talis constituitur per hoc, quod effectus extiterit in instanti immediate anti ad illud instans, in quo causa illi communicans esse denominatur conservans, sed extitisse effectum, et non extitisse effectum, essentialiter differunt: ergo illae causae in esse talis essentialiter distinguuntur.

2. 3.o colligitur, quod voces istae: causa productionis, sicut et istae: causa conservans, secundum se explicant in recto entitatem efficientis causae, et in obliquo primae voces explicant actionem effectus, et quod ipse non extiterit in instanti immediate anti, 2.ae autem voces explicant in obliquo actionem effectus, et quod ipse extiterit in instanti immediate anti. Unde propositio ista falsa est: causa productionis, et causa conservans essentialiter distinguuntur. Colligitur 4.o: quod istae voces: denominatio causae productionis: explicant in recto, quod quod explicant istae voces, sive in recto, sive in obliquo: causa productionis: similiter quod voces istae:

denominatio

denoato cau conservantis, explantis in recto, quod quod explanti sive in recto, sive in obliquo videlicet causa conservare, unde utraque ista propositio: denoando causam primo producentis, et denoando causam conservantis essaliter disgungitur.

3. Colligitur 5° quod causa primo producens constituit in esse talis per hoc, quod eiusdem causa non communicaverit esse effectui eidem in instanti immediate ante. Probatur huius est; nam si causa communicasset esse effectui in instanti immediate ante, effectus existisset in instanti immediate ante: sed causa primo producens in esse talis constituit per hoc, quod effectus non existiterit in instanti immediate ante: quod causa primo producens constituit in esse talis per hoc, quod eiusdem causa non communicaverit esse effectui in instanti immediate ante. Colligitur 6°: quod causa conservans non constituit, neque in esse talis per hoc, quod eiusdem causa, quae denominatur conservans communicaverit esse effectui in instanti immediate ante. Probatur est: nam si effectus supponatur existens, et productus in instanti immediate ante, solum a causa B, si accedat in instanti immediate sequenti causa C, et communicet esse eidem effectui, causa C denominabitur conservans effectum, in omnium sententia, quamvis ipsa causa C non communicaverit esse eidem effectui in instanti immediate ante. Cap. 2um: an requiratur maior virtus ad primo producendum, quam ad conservandum eundem effectum?

Cap. 2um

An requiratur maior virtus ad primo producendum, quam ad conservandum eundem effectum?

1. Sit 1a conclusio: [illegible] secundo eadem virtus in causa requiritur ad primo producendum effectum, quam ad eundem conservandum. Explicatur conclusio: si cetera sint paria [illegible] eadem applicatio, si eadem contraria vel obligatio adsint, vel absint etc., attenta praecise natura primae productionis, et natura conservationis eiusdem effectus eadem virtus requiritur ad primo producendum, quam ad conservandum eundem effectum. Probatur conclusio: si cetera sint paria effectus in se ipso, sive numquam existiterit, sive immediate antea existiterit: quod non requiritur maior virtus in ea ad producendum effectum, qui non existit immediate antea, quam requiritur ad eundem producendum, quod supponit existere immediate antea, ex eo quod in primo casu effectus non existiterit immediate antea, et in 2° casu supponatur existens immediate antea: quod praecise secundo, si cetera sint praecise secundum, si cetera sint paria non requiritur maior virtus ad primo producendum effectum, quam ad eundem conservandum attenta praecise natura primae productionis, et natura

2a

eꝯ productionis. Deinde causa eadem est absoluta, sive primo producat, sive conservet eundem effectum. Denique conservatio, ut et productio, ut ex materia antea non resistit, aut repugnat suæ productioni; alioqui res non existens posset resistere agenti quod absurdum est: ergo etc.

2. Dico 2o: per accidens aliquando contingit, quod maior virtus requiratur in causa ad producendum primo effectum, quam ad eundem conservandum, et è contra contingit etiam per accidens aliquando, quod maior virtus requiratur in causa ad conservandum effectum, quam ad eundem primo producendum. Explicatur dico: non attenta præcisè natura productionis, et natura conservationis, sed ex aliis capitibus, quæ accidunt naturæ productionis, et naturæ conservationis, potest oriri aliquando, quod maior virtus requiratur ad unum, quam ad aliud, et è contra, quando cæteris paribus sunt paria in prima productione, et in conservatione, sed diversa datur applicatio proximior, v.g., aut remotior aliquando in causa, contraria adsunt, scilicet adsunt in prima productione, et non conservatione eiusdem effectus.

3. Probatur dico, quoad 1am partem: contingere potest, quod in productione adsint contraria, quæ resistentia est vincenda a causa; in conservatione autem absint eadem contraria, sed maior virtus quando requiritur in causa ad agendum resistente contrario, quam ad agendum non resistente contrario: ergo contingere potest, quod in prima productione per accidens requiratur maior virtus in causa ad primo producendum, quam ad conservandum eundem effectum. Probatur dico quoad 2am partem, quod v.g., è contra contingere posit, requiratur quod per accidens maior virtus in causa ad conservandum, quam ad primo producendum eundem effectum. Contingere potest, quod existente jam in subiecto agens contrarium accedat intendens eum destruere: quod tunc erit opus, quod agens impendat maiorem virtutem ad conservandum effectum præsente contrario, quam antea impendebat absente contrario, quando v.g. primo producebat eundem effectum: ergo maior virtus per accidens requiritur aliquando in causa ad conservandum, quam ad primo producendum eundem effectum. Ultima conclusio ista satis probavimus supra, cum ageremus de productione singulari duorum qualitatum physice contrariarum reciperent, atque eandem subiectum occuparent.

4. Dices 1o: aqua nequit primo produci ab agente sublunari cum intenso calore, cum tamen possit conservari sub intenso calore: ergo virtus quæ conservat aquam sub intenso calore non sufficit ad primo producendam aquam sub eodem intenso calore: ergo etiam si cætera sint paria maior virtus requiritur ad primo producendum, quam ad conservandum eundem effectum. Respondetur: negando antecedens; quia v.g. tunc idem agens qui conservat aquam sub intenso calore non possit primo producere aquam sub eodem intenso calore per eandem suam actionem. Respondeo

ng

+ intenso: q̄dc̄.̄
5 Dices 2°:

non agensibus, effugit, ultima dispositio ad aquam in requisita, quae sicuti destruit peritus calore intensus, adveniens aquae, ex aequo exercitat, sic etiam destruit in suo productum aquae accidentibus calor intensus non plus resistit in sua productione aquae frigidae dispositio ultimo, quam resistit in suo eiusdem aquae conservatione: quod non datur maior resistentia, quae vinci debeat ab agente in sua productione aquae sub calore intenso, quam in conservatione eiusdem aquae sub eodem calore +

5. Dices 2°: habitus naturalis productus ad inm... et ab actibus positivis intus, ... conservatur a solo intus: quod maior virtus requiritur ad ... producendum habitum, quam ad conservandum eundem habitum. Respondetur: concedendo antecedens, et negando consequens: nam intus impendit in actu 2° maiores virtutes ad conservandum habitum, quam ad ... producendum, impendit enim ad conservandum habitum actionem equivalentem illi actioni, per quam actus, et intus ... produxerant habitum.

6. Dices 3°: quod ... productus ab igne calor in aqua quae influxu robustiore producit, quam ille, per quem a Deo postea conservatur igne pereunte, aut recedente: quod maior virtus requiritur ad ... producendum calorem in aqua, quam ad eundem conservandum. Antecedens probatur: quando calor ab igne producebatur, aqua non poterat destruere calorem ut se restitueret ad suam frigiditatem; at vero postea, quando calor a Deo conservatur, aqua vincit calorem, quem quidem destruit, et aqua se restituit ad pristinam frigiditatem. Respondetur: concedendo antecedens, et negando consequens, nec video quare consequens illud inferri possit ex illo antecedenti, nam ex eo potius confirmatur nostra ... ubi diximus requiri nonnumquam maiorem virtutem ad ... producendum, quam ad conservandum eundem effectum, aut e contra pro raciones, ex eo quod maior virtus requiratur in casu ad producendum effectum existente contrario, quam non resistente, nam ideo praesente igne, aqua non se restituebat ad suam frigiditatem, quoniam ignis producebat calorem actione a Deo robusta, quae vinceret resistentiam aquae, et ipsius assiduos conatus quibus perpetuo nititur expellere a se calorem, et se restituat in suam frigiditatem, et ideo recedente igne, calor sensim deficit, et tandem aqua expellit calorem, seque ipsam infrigidat; nam calor ille non conservatur a Deo actione adeo robusta, quae possit vincere aquae resistentiam.

7. Dices 4°: si intus conservet eundem actum per horam integram difficilius operatur in ultima horae parte, quam in prima: quod maior virtus requiritur ad conservandum effectum, quam ad ... producendum. Respondetur: concedendo antecedens, et negando consequens; nam quod causa defatiget aliquando ex assiduitate operis, non venit ex

eo

eo q. effus perse petet maiore virtute ad sui oservationem, quam ad sui 1o productionem, s.o ex eo q. aliquando agens in agendo repatit* & ... Phicy, q. oterte orit ex limitatione virtutis in agente creato, ut explabitur in libris de generatione, et corruptione. Cap. 3. Cuinam causae competat oservatio effectus 1o producti?

Cap. 3um.

Cuinam causae competat oservatio effectus 1o producti?

1. Non ulla regula generalis tradi potest omnibus causis competens quod experientia competens sit aliquos effectus statim perire deficientibus causis, quae illos produxerant 1o, et aliquos effectus quidem perseverare aliquando, etiam pereuntibus causis, a quibus 1o producebant. Qua propter dicendum est 1o: aliqui sunt effectus, qui de facto oservantur a causa sola, per quam 1o producuntur. Pr. 1o: lux solaris statim perit absente sole, neque unquam ab alia causa oservatur: deinde species visuales, quae producuntur ab obiecto, mittunturque ad potentiam visivam, statim deficiunt absente obiecto, quin per aliquod instans ulterius durent: quod nulla alia causa conservat species visuales, praeter illa a qua 1o producuntur.

2. Dicendum est 2o: aliqui etiam effectus sunt, qui de facto naturaliter oservantur per causam diversam ab ea, per quam 1o producuntur. Pr. 1o: calor in aqua productus ab igne hoc extincto, aut remoto, non statim deficit, s. ulterius aliquandiu durat: quod oservatur ab alia causa. S.o rogabis, quaenam causa oservet effectus eiusdem, et similes effectus, qui durant pereunte causa 1o producente? Resp. q. aliquando oservant eiusdem effectus ab alia causa creata, quae loco eius substituitur, nam si pereunte igne A, qui 1o produxit calorem B in aqua, substituatur ignis C applicatus eidem aquae, protunc durationis ignis C, oservabit eundem calorem B, quando vero nulla causa creata sufficiens adest, effectus eiusdem a Deo oservantur, ut probabitur in eo cap. 4. An aequalis virtus requiratur ad 1o producendum effectum, qui numquam extitit, et ad reproducendum effectum, qui aliquando extitit, et destructus est, sectio 1a affirmativa, 2a verae.

Cap. 4um.

An aequalis virtus requiratur ad 1o producendum effectum, qui ~~aliquando~~ extitit numquam, et ad reproducendum effectum, qui aliquando

aliq^d^ extitit, et destructus est?

Sect^o^ 1^a^. aff^rativa sa vera est.

1. Inquirit quest^io^, an equalis virtus requirat, et sufficiat ad producendum eff^m^, qui nunquam extitit, atque ad producendum eff^m^, qui extitit, et destructus est, sive utralisque vis opponit a nonnullis, an maior virtus requirat ad reproductionem eff^us^ destructi, quam ad productionem eiusdem eff^us^, qui destructus non est antea; sed eadem virtus sufficiat. Sa vero rogamus, tam de productione quam et reproductione positivae solius unius, quam de productione, et reproductione eff^us^, sive substantialis, sive accidentalis, an v.g. eadem virtus, quae sufficiens fuit ad producendum calorem A in manu, qui quidem calor destructus est, sit etiam sufficiens ad reproducendum eundem calorem A in manu.

2. Supponendum est 1°: si aliqui eff^us^ sint, qui necessitant essaliter cum tali tempore determinato, itaque nequeant in alio tempore existere, tales esse eff^us^ erunt, quod agens semel producens illos in tali tempore determinato non posit eos deinde reproducere in alio tempore, v.g. duratio B, per quam Petrus durat in hoc instanti praesenti A, entitas est essaliter alligata huic instanti temporis A, itaque nequeat existere in instanti temporis alio; consequenter Deus, Petrus, qui semel produxit durationem B in instanti temporis A, non poterit eandem numero durationem reproducere in instanti temporis alio. Ceterum id non convenit ex ratione realissima reproductionis, sed per accidens ex natura eff^us^, qui affixus est essaliter instanti A.

3. Supponendum est 2°, quod entitates plurimae absolute sunt, quae non alligant essaliter, neque immediate, neque immediate huic tempori, potius quam illi, quapropter indifferentes erunt, ut existant in hoc tempore, vel in illo, v.g. Petrus, qui homine durat non alligatur essaliter hodierno diei, itaque non potuerit existere, mille ab hinc annis, et durare posse quamvis est ex sua natura. Sicut equus, qui hodie occisus est non ita explebit tempus suae durationis, quod non potuisset durare per totum annum sequentem, neque enim equus, qui hodie perit essaliter perit non durare per annum sequentem, ac denique ad alteri, qui modo destructus est, potuit durare per integrum horam subsequentem, qui ressaliter perit ex ea modo extingui. De his quae de effectibus patet rogamus an idem agens, quod semel produxit eiusdem eff^us^, postquam

destructus

destructi sint possit eorum reproducere?

4. Illud tamen advertere, non bene dici an nullis quae entitates absolutae tales esse, quae possint indifferenter produci sive hoc tempore, sive illo. Non hoc, quia non datur aliqua entitas absoluta, quae non sit ex parte sui indifferens ... Probatur: actus intuitivus, et evidens, qui enunciat in hunc modum: instans A existit, sicut et hic iste actus evidens, et intuitivus: existit duratio B, per quam Petrus durat in instanti A: sunt entitates absolutae, et tamen eiusdem actus existere possunt, nisi in illo instanti A, in quo existit duratio B: ergo etc. Maior certa est. Minor probatur: nam eiusdem actus, nequiunt existere non existente obiecto, sed obiectum nequit existere in alio tempore, sed est alligatum potius huic tempori, quam illi: ergo etiam actus materiale idem, vel obiecto alligati sunt huic tempori, potius quam illi.

5. Quod si per ... sit nostra conclusio: non maior virtus requiritur in causa per se loquendo, ad reproducendum effectum, qui destructus est, quam ad producendum eundem effectum, qui destructus non fuit, si loquamur de illis effectibus, qui non alligant essentialiter neque immaterialem, neque materialem huic temporis spatio, potius quam illi. Dixi per se loquendo, id est, attenta prioritate reproductionis effectus destructi, et attenta prioritate productionis effectus numquam destructi, nam ut constat ex superioribus, per accidens contingere poterit, ut maior virtus requiratur ad reproductionem effectus destructi, quam ad productionem effectus non destructi, aut econtra, ut si v.g. in una productione adsint ... non in altera productione, si approximatio agentis ad passum proximior sit in una productione, quam in altera.

6. Probatur conclusio: et si calor B fuit destructus, hodie reproducatur, id erit hodie ab intrinseco eiusdem gradus perfectionis essentialis, atque erat heri, priusquam destrueretur; deinde calor B non petit essentialiter produci heri, potius quam hodie: ergo non requiritur hodie maior virtus in causa ad reproducendum calorem B, quam heri requirebatur ad eundem calorem B producendum, quando producebatur ab eadem causa. Patet consequentia, nam ubi effectus idem est ab intrinseco, et non alligat essentialiter tempori determinato, eandem omnino virtutem requirit in causa, sive destructus fuerit, sive numquam fuerit destructus. Confirmatur ... quod calor B destructus sit, non immutat essentiam caloris B, neque reddit ipsum perfectiorem, aut difficiliorem produci: ergo nulla ratione ex proprio petat maiorem virtutem in causa ad reproducendum calorem B destructum, quam ad eundem producendum, quando destructus non fuit.

7. Confirmatur

7. Contra 2º: ignis C, qui heri produxit calorem B, qui quidem calor destructus est, hodie potest producere calorem A: ergo etiam hodie idem ignis C poterit reproducere calorem B. Probo consequentiam: calor A, et calor B, supponuntur esse aequales in perfectione: ergo non requiritur maior virtus hodie in igne C ad reproducendum calorem B, quam ad producendum calorem A. Dices: rationem discriminis inter utrumque calorem esse, quod calor B extitit, et destructus est, calor autem A numquam extitit. Contra est: quod calor B extiterit, et modo non sit, non arguit, quod si modo reproducatur calor B sit alicuius, aut maioris perfectionis, quam erat dum primo producebatur prius quam aliquando destructus esset: deinde calor B ex eo, quod extiterit, et modo non existat, non resistit suae productioni, alioqui id, quod non est, positive resisteret, licet quod est quod si caetera sint paria, non petit calor B maiorem virtutem, ut hodie producatur, quam petebat heri, dum primo producebatur.

8. Ponit Arriaga hic disp. 2ª sectione 4ª quod quaelibet res essaliter petit, ne semel destructa reproducatur. Sed contra est 1º: quod gratis omnino, et sine fundamento, dicit rem quamlibet petere ab intrinseco, et essaliter, ne semel destructa reproducatur. Contra est 2º: quoniam nulla res petit positive, et essaliter suum non esse: sed si res aliqua essaliter peteret, ne semel destructa produceretur, peteret essaliter suum non esse: ergo nulla res petit essaliter, ne semel destructa producatur. Confirmatur: nam aliter res aliqua peteret, et appeteret id, quod sibi est omnium malorum pessimum; quinimmo potius, quaelibet res inhiat suae existentiae, utpote quae ipsi bona sit, et non existere sit ipsi rei malorum omnium pessimum.

9. Secundo dicit idem Author: quod pulchritudo universi huius expostulat, ne res semel destructa reproducatur. Sed contra est 1º. ad hoc, nam pulchritudo universi non consistit in multiplicitate individuorum intra eandem speciem infimam, sed in multiplici specie, quoniam pulchritudo constat varietate multiplicis, ac diversis. Contra est 2º: nam etiam si requireretur ad universi pulchritudinem, ne res semel destructa reproduceretur, ad id sufficeret, quod Deus decrevisset non concurrere agentibus creatis ad reproducendos effectus semel destructos, licet nullus effectus essaliter peteret ne semel destructus reproduceretur: ergo non requiritur ad pulchritudinem universi, quod unaquaeque res essaliter petat, ne semel destructa reproducatur. Contra est 3º: nam si pulchritudo universi id peteret, maxime propter varietatem, quae quidem varietas pulchra

dicit

[Margin: destructa]

did̃t roe̅ cuius exigeret, q. individua individuis succederent : q̃ exigeret ne unum individuum diuturnum tempus duraret : q̃ exigeret ne palma viveret per integra secula, s. q. palmę palma succederet ; s. universi pulchritudo id n̄ requirit : q̃ etc.

10. Iſtat : q. ho. vivat octuginta annos sine interruptione n̄ obstat, eiusdi varię pulchritudini universi : q̃ etiā si ipse viveret annos octuginta sine interruptione, itaq. annos quadraginta ageret, destructus esset et iterum productus, duraret alios annos quadraginta n̄ obstaret eidē pulchritudini. Patet cōa : nā plus varietatis mundo accideret roe illius interruptionis, q. si ipse viveret annos octuginta continuos. Iſtat 2o : nā si res semel destructa reproduceret, maior varietas productionum esset in universo : q̃ n̄ requirit ad pulchrā universi varietatē, ne res semel destructa reproducat. Pt. anī : si res semel producta reproducerent, eiusdi reproductio esset novum genus productionis, saltē, quoad aliquas circunstā extrīā, diversum q. in hac pte ab illo genere productionis, p. quas res, numerō destructa produceret : q̃ si res semel destructa reproduceret, maior varietas productionum esset in universo. Sectio 2a an actio per q. effus semel destructus reproduceret esset supernalis

Sectio 2a

An actio per q. effus semel destructus reproduceret esset supernalis?

1. Inquirimus an si Deus de facto reproduceret calorē B semel destructum, v. g., illum produceret p. actionem naturalem an vero p. actionem supernalem. Dupliciter potest actio dici supernalis, 1. ab extrō, sdu. quoad modum, et ideo v, d, t q. esset contra leges, seu preter leges coēs reproduci effectus semel destructus. 2. pot dici actio illa supernalis ab intrō in qualitatē saltē secundum q. et ideo v, d, t q. n̄ daret agens creatum tantę virtutis, quę posset reproducere eiusdē effectus semel destructum. Ut questioni satisfiat supponendum, q. si maior virtus requireretur in causa ad reproducendum effectum semel destructum, q. ad producendum effectum, qui numerō destructus ē, requireretur coenter actio robustior ad 1m, q. q. requiritur ad 2m, veritas huius suppositi constat ex superioribus, ubi probatus rebuimus

q. si

quod si calor intensus, et frigiditas intensa simul conservarent in eadem ma[teria], atque calor, quam frigiditas conservaret perfectionem reductiorem, quod vero illi sunt, quibus modo seorsim conservant in diversis mis.

2. Seruato sit 1a. dico: si Deus reproduceret calorem B iam destructum, scilicet ignis A reproduceret calorem B iam destructum, eius dicta actio esset supernaturalis ab extrinseco, seu quoad modum. Probatur dico: calor B reproduceret, dicitur, scilicet praeter leges communes: ergo produceret supernaturaliter quoad modum: ergo dicta actio, qua produceret, esset supernaturalis quoad modum. Ans. probatur: Lex communis huius rerum ordinis decernit ne res semel destructa reproducatur: ergo si res semel destructa reproduceret, id fieret contra, scilicet praeter leges communes. Ans. probatur: id quod numquam accidit, neque in individuo, neque in specie, nisi per miraculum, dicitur esse contra rerum leges, seu contra leges statutas praesenti ordine isto: sed numquam accidit, neque in individuo, neque in specie, quod res semel destructa reproducatur, nisi per miraculum: ergo quod res semel destructa reproducatur est contra leges communes, seu contra leges statutas praesenti ordine isto.

3. Dico 2a: Actio per quam res semel destructa reproduceret, esset entitative naturalis, hoc est, non esset supernaturalis ab intrinseco, neque in causalitate secundum quid. Dico hoc patet ex dictis capite proxime praecedenti, sed nihilominus breviter probatur: Si Deus reproduceret effectum semel destructum, persistente causa creata naturali, per quam 1o producebat idem effectus, priusquam destrueret, non operaretur Deus supernaturaliter in causalitate secundum quid: ergo actio per quam Deus eiusdem effectus reproduceret, non esset ab intrinseco supernaturalis, neque in causalitate secundum quid. Probatur ans.: Deus non operaretur illud, quod excederet virtutem cuiuscunque naturae creatae tunc existentis: ergo dicitur. Probatur ans.: tunc daretur virtus creata sufficiens ad reproducendum naturaliter eiusdem effectum, et eadem prorsus actione, per quam antea 1o producebat eundem effectum, priusquam destrueret: ergo tunc Deus non operaretur illud, quod excederet virtutem cuiuscunque naturae creatae tunc existentis. Ans. probatur: eadem virtus in causa requiritur, eademque actio ad reproducendum effectum semel destructum, atque requirebatur ad producendum eundem effectum, numquam destructum: sed tunc daretur virtus naturalis in causa creata, quae sufficit ad 1o producendum illum effectum, priusquam destrueret: ergo daretur virtus naturalis sufficiens in causa creata, quae sufficeret ad reproducendum eundem illum effectum, qui destructus est. Maior longe, lateque probata est capite proxime praecedenti, minor est manifesta, consequentia bona est.

4. Obijies 1o: reproductio effectus semel destructi est mi-

miraculosa

miraculosa: q. d. e causatioe supernalis. Probat: idq. e contraculosus, e superans virtus totiyus: q. ostendit. Confirmat: reproductio rei semel destructae supernalis quoad circunstas illa, q. non notat, et producius et supernalis: q. d. nemini dari virtus in agente nali creato sufficiens ad productionem effectus ponendo sub ea circunstantia, a qua fiat supernalis eius productio. Resp.: Concedendo arg., et non modo coe, propter ea quae diximus, 1.o libro phisy. nec res miraculosa dicit n. solus illa quae superat virtus agentis creati ex entibus, sed etiam illa, quae fit contra legem, coe a Deo statutam pro reyu ordine isto.

5. Ad confirmationem resp., quod reproductio illa denominat extrinsece supernalis, id e, quoad nos, n. solum ab eo, q. ponat sub illa circunstantia, q. videlicet effectus destructus fuerit, sed etiam vel eo q. lex communis huius rerum ordinis oppositum decernere. Propterea n. denominat extrinsece supernalis ab eo, q. illa circunstantia supernalis sit ab intrinseco, et entitative talis, hoc patet: nec circunstantia illa e, q. effectus productus fuerit, et ac destructus, sed solus hoc nunc naliter positus fuit ab agenti creato nali: ergo circunstantia illa n. e entitative supernalis. Deinde neque circunstantia illa secundum se sumpta e supernalis quoad nos, neque circunstantia eiusdem, quod indie accidit, q. videlicet res semel producta destruatur: q. d. ea circunstantia secundum se sumpta n. e miraculosa: q. d. neque supernalis quoad nos. Solus igitur actio illa reproducere effectus semel destructus denominat supernalis, seu praeternalis a causa extrinseca, videlicet ab eo dicit posita contra legem communem huius rerum ordinis, quae quidem causa denominare debuit partialiter ex illa circunstantia, et lege coi decernente, ne res semel destructa reproducatur.

6. Rursus reproductio illa solus extrinsece denominat supernalis, seu praeternalis a causa illa extrinseca, quam diximus, ad quod oportet e, q. actio reproductiva fiat ab intrinseco supernalis, neque enim actionis illius modus, seu essentialis perfectio ab intrinseco mutatur ex eo q. effectus semel productus fuerit, ac destructus, deinde q. lex coi decernens ne rem semel destructa reproducat. Denique si nomine circunstantiae, per quam actio reproductiva denominatur extrinsece praeternalis significet adaequata causa physica, s. quasi physica denominationis huius, coe conceditur, significet, q. effectus destructus fuerit, deinde lex coi excludi, adhuc tamen, neque lex illa coi e aliquid supernale quoad nos, quoniam lex communis coi, dicit lex nalis, id e, imposita ex natura pro rerum ordine praesenti nali, sed nihilominus denunciata ex lege illa, et ex eo, q. effectus destructus fuerit, e causa, per quam

actio

actione producens eundem effectum, ex tunc denominatur supernaturalis, seu praeternaturalis. Quem-
admodum eadem lex praecipiens auditionem sacri denominat audientem sacrum adimplentem
praeceptum, et non audientem denominat transgressorem praecepti, quin ipsa lex, seu praeceptum
denominetur adimplens, aut transgrediens legem: quod similiter in nostro casu evenire, in quo
quod actio reproducens denominetur supernaturalis quoad modum, idest, atque quod denominetur, quasi
violans legem communem, ad quod opus non est, quod virtus denominans denominetur violans legem communem, sive praeter-
naturalis.

7. Objicies 2°: si agenti naturali virtus inesset connaturalis ad repro-
ducendum effectum semel destructum, nulla esset ratio, cur agens naturale non reproduceret de facto
effectum semel destructum, sed aliqua designanda esset ratio: quod est [illegible]. Respondetur: negando maiorem. Est
enim extrinseca virtutis naturalis agentis nulla sufficiat vero extrinseca Dei, ratio dat, prop-
terque de facto agens naturale non efficiat id, quod attenta sua natura, et intra virtutem posset
efficere, quia, ut dictum est, nullum agens creatum operari potest, quin Deus suo consilio concurrat, de
facto autem Deus denegat concursum agenti naturali ad reproducendum effectum semel destructum
ex privilegio communis, propterque decernit Deus, ne agens naturale reproducat effectum semel destruc-
tum, quod sufficiens ratio est, propterque de facto agens naturale non praestet illud, quod quantum
est ex parte virtutis sibi connaturalis praestare potest.

8. Instabis: ideo asserimus, quod lapis de facto non habet
virtutem connaturalem ad producendum Angelum, quia lapis numquam produxit angelum, nec sed
numquam agens naturale reproduxit effectum semel destructum: quod agens naturale non habet
virtutem connaturalem ad effectum semel destructum reproducendum. Respondetur: negando maiorem, numquam
enim eiusdi rationem assignavimus, neque hoc non bene valet, ut saepius monuimus. Causa
creata numquam effectum [illegible] produxit: quod causa creata non habet virtutem, neque quantum est
ex se ad producendum effectum. Quapropter, si asseramus illud, quod, ut dictum est, lapis non
habet virtutem connaturalem adaequatam ad producendum Angelum, nullam rationem, sed aliam longe diver-
sam reddemus, quod, ut dictum est, Angelus sit tantae perfectionis, quae non possit adaequate vir-
tualiter contineri in potestate causae adeo imperfectae, qualis est lapis. Disputatio 5ª de causa
totali et partiali. Cap. 14. Amplures causas partiales per se requisitas ad effectum
petant plures formalitates sibi correntes in effectu. Scholastica? [illegible] Vazquez
opposite, et explicat.

Disputatio 5ª

De

De causa totali, et Partiali.

Cap. 4

An plures causae partiales per se necessariae sint ad effectum, et tam plures quam formalitates sibi correspondentes in effectu?

Sectio 1a. Sic Bazquez opponit, et excolat.

1. Quid sit totalis causa tam in actu 1o, quam in actu 2o; quid etiam causa partialis sit, et in actu 1o, et in actu 2o, hec supra in hoc eodem quaestionis distinct. 2a capit. 2o. modo autem illis suppositis inquirimus aliquas difficultates quae in explanandis praedictis passim occurrunt. Imprimis ingeniosissimus Bazquez tomo 1o in 1a parte disp. 43. capit. 2o, et 4o pro dignoscenda causa totali, et partiali statuit hoc principium: causa totalis est illa, quae habet in se omnes formalitates effectus, unde causa totalis, et adaequata, actus fidei supernaturalis est intellectus noster, et habitus supernaturalis, quia in actu fidei supernaturalis, solum reperiuntur istae duae formalitates, vitalitas, et supernaturalitas, unde ad esse totalem causam, seu totalis eiusdem actus solum esse potest causa, quae sit vitalis, et supernaturalis. Unde solus intellectus non potest esse causa totalis, nam licet sit vitalis, non est supernaturalis, neque solus habitus erit causa totalis, nam licet hic supernaturalis sit, non tamen vitalis, quapropter solum coniunctum ex duplici causa illa partiali, scilicet, ex intellectu, et habitu supernaturali, erit causa totalis actus fidei supernaturalis.

2. Amplectitur hoc principium Hurtado disp. 9a sect. 5a num. 4o. Unde 1o colligit, quod causa efficienti partiali debet correspondere in effectu aliqua formalitas, quae non correspondeat alteri causae partiali, quod ita probat. Si formalitas correspondens causae partiali, corresponderet etiam causae alteri partiali, huic correspondent omnes formalitates effectus: quare haec 2a causa partialis non esset partialis, sed adaequata, unde ita accidit non occurrat causa subiecta ad productionem alterius subiecti, quia in subiecto producta nulla est formalitas correspondens, quae non inveniatur in altera substantia producente. Colligit 2o: non esse multiplicandas causas partiales, quando posita est causa, cui possunt attribui omnes formalitates, et singulae, quae in effectu reperiuntur?

3. Deinde asserit auctor idem: quod dicit formalitas effectus aliquas correspondere causae intelligendum est, scilicet de formalitate ipsi, scilicet

de

de formalitate perfectiori, quae in causa concurrat, ex sua productione actus fidei supernalis, vitalitas actus correspondet vitalitati intellectus, et supernalitas actus correspondet supernalitati habitus supernalis, aliter ait, Lux producit calorem, quia Lux est perfectior calore: quapropter formalitas caloris eminenter continetur in Luce. Rursus colligitur, quod habitus naturalis relictus in intellectu ex repetitione actuum concurrit effective ad actus subsequentes, quia sine habitu datur causa, quae continet omnes formalitates intellectionis. Denique colligitur apprehensiones non concurrere effective ad iudicium, neque praemissas effective concurrere ad conclusionem, quia in intellectu continentur eminenter formalitates omnes, quae in iudicio, et conclusione inveniuntur.

4. Quod continet principium hoc: si, quando si in causa reluceant formalitates omnes similes cuicumque formalitati, quae in effectu relucet, datur causa adaequata effectus, et alia non requiritur: 2um: quod si causa detur perfectior effectu, quamvis non habeat formaliter omnia praedicata effectus, ut est ipsius adaequata causa, et alia non exigitur. Primum sic arguitur: ignis A producens est omnibus similis in omni formalitate igni B producendo, sed tamen ignis A non est adaequata causa ignis B: ergo non quotiescumque causa est omnibus similis effectui in omni formalitate, est adaequata causa effectus, et alia non requiritur. Minor probatur: ignis A indiget causa primo sub concurrente ad producendum ignem B: ergo ignis A non est adaequata causa ignis B.

5. 2um sic arguitur ad hominem adversarios: anima perfectior est intellectione vitali, quam in se producit: ergo anima non indiget concursu speciei ad producendam intellectionem vitalem. Respondebis, quod anima non est adaequata causa intellectionis vitalis, quia intellectio est cognitio dependens ab obiecto, propter quod petit oriri ab specie talis obiecti dependens. Contra est: quod igitur illa regula generalis falsa est, nam aliqua causa est perfectior effectu, et tamen alia requiritur ad effectum: quod principium illud ut verum sit, non debet ita universale esse; sed ita quod aequivaleat huic: quando causa perfectior est effectu, et alia causa non requiritur ad eundem effectum, eius dicitur causa adaequata effectus, sed hoc principium est nugatorium, et explicat idem per idem: ergo principium illud, vel omnino falsum est, vel nugatorium.

6. 2a est 2o contra ad hominem: visio corporea producitur a potentia visiva, et subdatur speciei impressae potentiae visivae, tamen a duplici causa partiali, quae omnino requiritur ad effectum; sed potentia visiva est perfectior actu visionis: ergo datur aliqua causa perfectior effectu, quae tamen non sit adaequata causa effectus. Deinde sic arguitur: nulla formalitas est in visione, quae petat produci ab specie impressa, nam in qua quidem species

impressa

impressa de' alia cid silis que n̄ de' in poā visiva. R. spē esse impressa n̄ ē perfectior visione: q̄d aliqua caā partialis dat oīā requisita ad effm. in qua n̄ reluceat aliqua fōlitas silis alicui fōlitati effus, itaq. n̄ reluceat eadē fōlitas silis in altera caā partiali. Maior pt: nā si aliqua fōlitas in visione datr, maxe q̄ esset expressio talis obti. R. spēs n̄ ē expressio fōlis obti, sed tamē virtualis: q̄d fōlitas, que relucet in spē, n̄ ē oīō silis fōlati effus, vel cuius fōlitatis perdet eius caā partialis.

7. Rebis: n̄ requiri q̄ in spē reluceat expressio fōlis talis obti. R. sufficere, q̄ reluceat virtualis expressio talis obti, nā ut caā sit perfecta, sufficiet q̄ in illa reluceat virtualis illa fōlitas, que in effū datr, et res cuius ē expressio. R. 2ª ē: q̄d illa regula adeo generalis falsa ē, et ut vera esset debebat ita poni: q̄ in effu relucent due fōlates, quibus in duplici caā occurrent virtualit illa fōlates, duplex eiusdē caā poē concurrere partialit ad eiusdē effm. R. q̄ in caīs reluceant virtualit fōlates effus ē, q̄ caē possint effum producere: q̄d idē erit, ac dicere: tunc duæ caē partialit concurrere possunt ad eunde effm: q̄ hent virtutes ad sui producendum eiusdē effus: R. principii istud explat idē per idē: q̄d nugatoriū ē. Sectio 2ª difficulti satisfit.

Sectio 2ª.
Difficulti satisfit.

1. Ea dico: n̄ eo ipso q̄ entitas aliq. fōlit heat oīā prata alterius ē illius caā adeqta. Pt dico 1º: ignis fōlit het oīā prata alterius ignis, et tm̄ n̄ ē ipsius adeqta caā: q̄ n̄ eo ipso, q̄ entitas aliqua fōliter heat oīā prata alterius ē illius adeqta caā. Pt 2ª: actus intus fōliter het oīā prata alterius actus solo numero disti, et tm̄ unus actus intus n̄ het virtutē totale, et adequatā immate productiva alterius actus intus. Dico 2ª: oīs caā partialis per se requisita ad effm, debet correr aliq. fōlitas, per q̄m petat eiusdē caā partiale. Pt dico: eo ipso q̄ caā partialis per se petat ab effu, effus petet per se tale caā: q̄d illa respicit trans tali rōe, per quā ipsa caā petit per se ad. hic ruis ē fōlitas intra effu petens tale caā: q̄d cuilibet caē per se petitæ ab effu, correr in effu fōlitas aliqua, per quā eiusdē caā petat.

2. 3ª dico: aliqua caā per se requisita

esse

esse poterit, adq. m nullus res transtalis dicat effectus. Pro 3º: Si intellectus realiter ab aia distingueret, intus superadditus aie esset causa per se requisita ad producendam intellectionem; et tamen intellectio non peteret per se intus superadditus aie, solum enim petit aia, quod si aia non posset operari, nisi per intus superadditum concursus, iste intus peraccidens esset intellectioni, quam ut sit per se petitum ab aia; quod per se potest requisiti causa, quae non petat per se ab effectu. Nam aliud est, quod effectus petat per se aliud, quod aia per se petat; intellection petit procedere ab intus superaddito aie; aia vero petit, ut operetur intellectionem intus sibi superadditum, unde intus concurreret per se petitus ab aia, non vero per se petitus ab intellectione, casu v. d. t. quo intus ab aia realiter distingueret.

3. Unde colligitur, quod Auctores supramemorati non bene inferunt: haec causa non petit per se ab effectu: quod non concurrit ad illum; unde quamvis substantia ignis non petat produci ab alia substantia ignis, sed a calore, poterit nihilominus substantia ignis producens exigere concursum caloris, in quo casu calor concurret per se petitus, non quidem ab igne producto, sed ab igne producat. Confirmatur: nam species concurrit per se ad producendam intellectionem, nec tamen intellectio petit per se speciem, quia licet intellectio non petat per se speciem, nihilominus intus, ut producat intellectionem, indiget specie, a qua adiuvetur; quod causa aliqua partialis concurrere potest per se ad effectum, quae non petat ex vi effectus, sed exigat ab aliis principiis per se influentibus.

4. Aº Dico: nulla designari potest universalis regula, per quam dignosci possit in qua entitate resideat virtus adaequate productiva alterius, licet quae requiratur solum ut partialis, quia quidem regula ita generalis sit, quae adaequate causas adaequatas, et inadaequatas extendat. Dico patet, nam si dicas ea causa, quae formaliter habet omnem perfectionem effectus esse adaequatam causam, regula falsa est, ut ex dictis constat, si dicas ea causa, quae virtualiter, et sufficienter continet omnem realitatem effectus, esse adaequatam, licet vera regula, sed nugatoria, ut quae explet idem per idem, nam ulterius restat designare aliud signum unde colligamus in hac entitate virtualiter, et sufficienter, continere omnem realitatem effectus, nemo enim dubitat, quod entitas habens virtutem sufficientem, est causa sufficiens, sed ulterius inquirere restat, quod nam, ex quibus indiciis deprehenderet entitas habere virtutem sufficientem productivam effectus. Cap. 2 ampliores causas adaequatas in actu 2º possint sui iunctum effectum producere.

Cap. 2.^m

An plures caae adequate in actu 2° possint eundem effectum producere?

1. Valleg. [illegible] ad verrem in presenti non peti an due caae totales in actu 1° possint concurrere simul ad eundem effectum producendum; itaque sint partiales in actu 2°, idem, itaque non quelibet impendat in actu 2° vim, seu actionem sufficientem ad totum effectum, quoniam certum est id accidere posse, id quod de facto contingere, accidit enim quotidie, quod hoc duo, quorum quilibet sufficeret ad levandum pondus, v.g. quatuor [illegible], simul concurrant in actu 2° ad levandum eiusdem pondus, itaque quilibet attemperet suum concursum, et impendat in actu 2° tantum vim ut duo, ad pondus levandum, quapropter solum inquirimus [illegible] naliter, vel saltem supernaliter fieri possit, quod due caae ita simul concurrant ad eundem effectum producendum, quod quelibet sit adequata in actu 2°, et impendat vim sufficientem ad producendum totum effectum.

2. Sententia 1a dico: fieri nequit naliter, quod due sublunares caae in actu 2° adequate concurrant ad eundem effectum producendum, sed tantum supernaliter [illegible] supernaliter quoad modum, seu miraculose. Probatur 1° ad nummum [illegible] sit: quod si contingeret, id fieret praeter rerum ordinem naturale: quod miraculose: quod supernaliter quoad modum. Probatur 2°: caa omnis sublunaris naliter attemperat suum concursum, quoties iuvatur ab alia caa: quod non impendit in actu 2° vim sufficientem ad totum effectum. Ans. probatur: si Petrus elevet pondus, v.g. quatuor, et accedat Paulus adiuvare Petrum ad id pondus elevandum, statim Petrus attemperat suum concursum, et minorem vim in actu 2° impendit, atque antea impendebat: quod [illegible]. Probatur: nam Petrus statim atque iuvatur a Paulo minus defatigatur in elevando pondere simul cum Paulo: quod Petrus minorem vim, seu influxum, ponit in actu 2° statim atque iuvatur a Paulo: quod [illegible]. Dixi de caaes sublunaribus, nam quis sciat. V. Angeli duo de facto exant potentiis ac [illegible] virtutis in operando, ut simul concurrant de facto tamquam adequate caae in actu 2° ad eundem effectum.

3. [illegible] Arriaga, et aliis quamplurimis, quod

due

duę causę creatę possint naliter concurrere, tamen si tales causę in actu 2° ad eundem effectum, et probatur haec ratio: stante vna causa adequate causante in actu 2° actio alia adequata esset superflua: sed nam nihil superfluum patitur: ergo naliter non est possibile, quod duę causę creatę simul concurrant adequate in actu 2° ad eundem effectum, vnde videtur colligere, quod in causis creatis deficiat virtus naturalis, etiam quamvis ex parte ipsarum actio a prestandum. Ratio ordine est falsa, nam eodem iure diceremus esse superfluos quosdam plures alios effectus, quos videmus esse positos in rerum natura: rogo enim cur non superfluunt in natura tot individua cuiusque speciei cum pauciora sufficerent ad vniversi pulchritudinem, et actio illa adequata superflueret in nam casu quo daretur actio sufficiens alia ad ponendum eundem effectum? nulla certe ratio discriminis assignabilis.

4. Praeterea rogo: quid nomine rerum intelligis, quando dicis nam odisse rerum superflua? nam si nomine rerum intelligis collectionem omnium rerum creatarum existentium, si intelligis leges, seu decreta diuina statuta pro rerum producendarum ordine presenti? Si primum intelligas, nihil superfluum sibi ipsi: quod actio illa vtraque si daretur non sibi superflueret: deinde nulla illarum actionum superflueret collectioni rerum creatarum, tunc existentium, nam vtraque actio illa si daretur constitueret collectionem rerum creatarum tunc existentium: quod nulla illarum actionum superflueret rebus. Probatur consequentia: nam esset collectio rerum creatarum tunc existentium, nulla illarum actionum si daretur superflueret collectioni rerum creatarum tunc existentium: quod nulla illarum actionum si daretur superflueret rebus. Probatur minor: qualibet illarum actionum prius ablata, ipso facto, et immediate auferretur collectio rerum tunc existentium, et manebit alia collectio distincta, sicut ablata prius vnitate a ternario numero, ipso facto, et immediate aufertur collectio numeri ternarii, et manet collectio numeri binarii: quod vtraque actio illa necessaria esset, vt existeret illa collectio rerum tunc existentium: quod nulla illarum esset superflua illi collectioni: quod nulla illarum esset superflua rebus.

5. Si dicas alterum illarum actionum esse superfluum in ordine ad illum effectum, etiam quod Crux existat superfluum est in ordine ad hoc, vt Paulus existat, et tamen Crux non dicitur superfluere in rerum natura. Si vero nomine rerum intelligas legem diuina statuta pro rerum producendarum ordine: quod tu asseris idem non posse poni vtramque illarum actionem, quia Deus decreuit, quod non ponantur vtraque simul: quod video

repugnat, q. naliter amat vnag. d. ..., q. deficiat virtus in causis creatis ad ponendam actionem vna̅ nam q. id solum repugnat, q. naliter stringat, potius naliter opponit miraculo, non autem q. opponitur supnali in causalitate, ex q. secundum. Denique displicet Arriaga, q. virtutes istas negat omnibus causis creatis tantibus, id sane sine fundo asserit, nullum enim sufficiens fundum rois assignabit ad negandum, q. extant duas causas angelicas saltem, quae possint ad eundem effectum concurrere totaliter in actu 2o. Si dicas non esse multiplicandas in rebus essentias perfectiones sine urgenti fundo, nullumque dari urgens fundum ad asserendum angelis inesse eiusdi virtutes, inde solum colliges non esse dicendum, q. eiusdi virtutes de facto dentur in agentibus creatis, non autem colligitur negandum esse, propter, quae superius notabamus circa principium istud: non sunt multiplicanda entia sine necessitate.

6. Quapropter 2o dico sit: nullum fundum rois sufficiens assignabitur ad asserendum de facto virtutes inesse causis creatis naliter, ut concurrere possint ad eundem effectum adequate in actu 2o, neque ad id negandum. Probatur 1o: si fundum rois multum esset, maxime, q. non videamus id de facto contingere, imo videamus in agentibus sublunaribus oppositum evenire, q. ut, s agens producit aliquem effectum, si accedat aliud agens ad eundem effectum producendum, statim primum agens attemperat naliter suum concursum, et minus defatigat in opere producendo, v.g., si duobus equis trahentibus rhedam adiungant alij duo equi, statim priores equi attemperant suum concursum, et in actu 2o minorem vim impendunt ad trahendam rhedam, q. patet ex eo, q. priores equi minus lassent, quam antea: sed hoc fundum insufficiens, nam illud q. evenit oritur potius ex decreto Dei denegantis concursum ad eundem effectum ponendum adequate causalitate in actu 2o totali; sed oritur potius ex defectu virtutis in agentibus creatis, neque ullum fundum rois assignabitur ad asserendum, q. proveniat ex uno capite, potius quam ex alio.

7. Si vero instes, q. etiam si agens liberum, v.g. Petrus, velit in actu 2o impendere vim sufficientem ad levandum saxum, Paulo pendens ut 4or, id numquam prestabit Petrus, sed statim atque a Paulo iuvetur, volet, nolit, minorem vim in actu 2o impendet, minusque lassabitur: ergo est insufficiens fundum, neque etiam de facto experimur, q. etiam si agens liberum velit eundem effectum numerum quem produxit, et destructum, reproducere, numquam tamen reproducet, cum incertum sit inesse causae

creatis

creatæ virtus naturalis ad reproducendum eundem effectum, quem semel produxit, et destructus est, unde fatemur illud oriri ex decreto Dei decernentis naturæ concursum causæ creatæ ad effectum semel destructum reproducendum.

8. 3a conclusio: Si de facto aliquod agens, sive creatum, sive increatum, simul cum alio concurreret ad eundem effectum producendum, ut causa in actu 2o totalis, id contingeret naturaliter, prout opponitur supernaturali in causalitate simpliciter. Probatur conclusio: possibiles sunt causæ creatæ, quæ possint concurrere ad eundem effectum producendum, ut causæ totales in actu 2o: ergo si de facto contingeret, quod unum agens, sive creatum, sive increatum, simul cum alio produceret eundem effectum, ut causa in actu 2o totalis, id contingeret naturaliter prout opponitur supernaturali in causalitate simpliciter. Consequentia patet, nam sic id eveniret, non excederet virtutem et agentis creati, tunc existentis, nec potentis. Antecedens probatur: quoniam nulla implicatio explicita, neque implicita reperitur in eiusdem agentibus creatis tantæ virtutis, et perfectionis in operando, quæ possint concurrere ad eundem effectum producendum, tamquam causæ in actu 2o totales: ergo eiusdem agentia creata possibilia sunt.

9. 4a conclusio: de potentia Dei absoluta fieri potest, quod duæ causæ creatæ de facto existentes concurrant ad eundem effectum producendum, tamquam causæ in actu 2o totales. Probatur conclusio: non repugnat eiusdem causalitas: ergo possibilis: ergo concedenda est Deo omnipotenti. Consequentia elegita, antecedens probatur: nam etiam si virtus deficeret in causis creatis existentibus, adhuc tamen non repugnaret, quod a Deo elevarentur ad ponendam actionem adeo robustam, quæ æquivaleret duplici actioni, quarum quælibet sufficeret ad ponendum totum effectum: ergo id videtur esse omnipotentis. Confirmatur, nam de facto videmus causas creatas elevari a Deo per concursum robustiorem in actu 2o ad producendos effectus, ad quos producendos non habent adæquatam naturalem virtutem, ut constat ex humano intellectu, qui elevatur a Deo ad visionem beatam producendam, et sic de aliis innumeris exemplis, quæ adduci possem.

10. Dices: effectus omnis dependet ab omni causa, per quam producitur, sed implicat, quod idem effectus dependeat a duplici causa in actu 2o adæquata: ergo implicat, quod idem effectus producatur a duplici causa in actu 2o adæquata. Maior certa est, nam quilibet effectus tractationis, per quam producitur a sua causa, quæ quidem actio est dependentia effectus a causa. Minor probatur: si effectus idem penderet a duplici causa in actu 2o adæquata, ab utraque penderet, et a neutra: hoc implicat:

ergo

qd ē 2. minor quoad 1. qd supponit, quoad 2. vº pbr. q. utraque neutra penderet, et sic si causa A deficiat manebit effectus sufficienter productus à causa B: qd effectum penderet ad hoc ut exeret, à causa A; deinde et si causa B deficiat manebit effectus sufficienter productus à causa A: qd effectum penderet ad hoc ut exeret à causa B: qd à nulla causa penderet.

11. Resp: disting. maiorem: omnis effectus pendet à causa per quam producitur, idest, indiget causa per quam producitur ad hoc ut exeat: n. d. maiorem, idest, accipit esse media actione, quae dependentia dicitur ab omni causa per quam producitur, concedo maiorem: similiter disting. minorem implicat, qd effectus dependeret à duplici causa in actu 2º adequate, idest, indigeret ad hoc ut exeret, concedo minorem: idest, acciperet esse media actione, quae dependentia dicitur: n. d. minorem, itaque dependentia duplicitur sumi potest, 1. pro indigentia vel dependentia ablata causa perit effectus, 1. pro actione, per quam accipit esse effectus, quae quidem actio physica dependentia dicitur, itaque licet effectus ille non ordine indigeret causa A, ut exeret, neque ordine indigeret causa B ut exeret, tamen acciperet esse per dependentiam actionis, et à causa A, et à causa B. Disp. 6. de causa productiva substantiae, et accidentis. cap. utrum detur virtus adequate productiva accidentis.

Disp.º 6.ª

De causa Productiva substantiae, et accidentis.

Cap. 1.

Vtrum detur virtus adequate productiva accidentis?

1. Supponendum est nullam creaturam posse dici virtutem adequate productivam alicuius effectus, itaque semper sit, qd sine concursio causae 1. possit effectum aliquem producere: certum quippe est creatam causam, in adequate esse operationem causae 1.ae, qua ordine indiget ad efficienda sua operatione; [illegible] qd aliqua creatura dicitur virtus adequate productiva alicuius effectus, intelligendum est, operatione facta cum reliquis causis 2.is, itaque non indigeat concursio alterius causae 2.ae ad producendum effectum. Hoc itaque praenotato sit 1.a 1.º: aliqua substantia datur de facto, quae virtutem habeat adequate productivam accidentis, pr. 1.º: de facto anima rationalis sola producit vitaliter in se actus liberos, et [illegible] voluntatis, et sic si nullus habitus in voluntate praecesserit ab eiusdem actu; anima rationalis substantia

subst[anti]ae, et actus in illa producta e[st] accidens: q[uo]d de facto dat[ur] aliq[ua] subst[anti]a, quae virtus h[ab]eat productiva[m], et adeo q[uo]d accidens.

2. Ob[iicie]s: praecedenti probavimus exemplo actus liberi et naturalis voluntatis, non autem exemplo aquae ad ignem calefactae, quae quidem semoto igne producit in se frigiditatem intensam, ne dicatur ad necessarium [illegible] Deus, ut auctor naturae producit frigiditatem in aqua, quoniam aqua naturaliter exigit frigiditatem, quae quidem a qua naturaliter exigentibus convenit auctori naturae; hoc tamen neque potest dici exemplo allato de actu libero et naturali voluntatis nostrae, quoniam si Deus per se produxisset actum naturalem et liberum voluntatis in anima, eiusdem actus non esset liber voluntatis nostrae; consequenter neque de actu bono nobis conferretur laus, neque de actu morali malo vituperium.

3. Pro 3[ti]o: de facto datur virtus in aliquo accidenti adaequate productiva accidentis alterius. Probatur 3[ti]o: aqua, si supposito igne intense calefiat, et igne remoto manet aliquandiu intense calida, cui si manus applicetur calescit: q[uo]d calor in aqua receptus per se solus producit calorem in manu. Patet conseq[uentia], nam si calor in aqua receptus non produceret per se solo calorem in manu, sed adiutus a subst[anti]a, iuvaret ab aquae subst[anti]a: sed ab illa iuvari nequit: q[uo]d [illegible]. Probatur minor: aquae subst[anti]a non est productiva caloris, quia quidem calor est inimicus aquae, sed potius est virtus productiva frigiditatis, quae quidem frigiditas est passio naturalis aquae: q[uo]d calor in aqua receptus nequit iuvari ab aquae subst[anti]a ad producendum calorem in manu.

4. Dices: calorem produci a Deo in manu ad praesentiam caloris in aqua recepti. Arguent alii: calor productus in manu est eiusdem speciei cum calore in aqua recepto: q[uo]d calor in aqua receptus est virtus productiva caloris in manu. Haec haerent, quoniam existimant omnibus creaturis inesse virtutem productivam alterius eiusdem speciei. Displicet haec responsio, quoniam falsum principium assumit, quia videtur entitas quaelibet habeat virtutem productivam alterius eiusdem speciei; nam actus intus non est virtus productiva alius actus intus eiusdem speciei. Quapropter respondeo in hunc modum: quando una entitas est eiusdem speciei in se cum alia, et ad eius praesentiam videmus quod semper alia producitur, sufficiens fundamentum habemus ad asserendum secundam entitatem a prima produci; aliquin nullum fundamentum haberemus ad asserendum alicui creaturae inesse virtutem productivam alterius creaturae. Cap. 24 de virtute adaequate productiva subst[anti]ae.

Cap. 24.

De

De virtute adeq.te productiva subst.ae

1. Thomistae fere omnes dicunt, q.d nulla substantia est immediate productiva alterius substantiae, sed solum mediante mediante v. g. accidente, q.a quidquid accidens est instrumentum est substantiae, a qua trahit ad operandum, et nomine substantiae immediate attingit, et operatur substantia, v.g. q.do ignis A producit ignem B, substantia ignis A non immediate attingit, neque producit substantiam ignis B, sed mediate, medio v. g. t calore, qui quidem calor nomine substantiae ignis A immediate attingit, et producit substantiam ignis B, sed contra est: nam accidens est entis imperfectius substantia: q.d non potest virtualiter adeq.te continere substantiam. Resp. Thomistae, q.a accidens proprio nomine operans est imperfectius substantia, at vero operans nomine substantiae est quid perfectius, atque substantia. Contra insto: q.a accidens operetur nomine substantiae, et operetur nomine proprio, non immutat essentiam ipsius accidentis: q.d accidens idem est ab intrinseco sive operetur nomine proprio sive nomine substantiae: q.d aeque perfectum est, sive operetur nomine proprio, sive nomine substantiae, sed q.do nomine proprio operatur est imperfectius substantia: q.d etiam q.do nomine substantiae operatur, est imperfectius substantia.

2. Probant Thomistae suam thesim hac in efficaci ratione: in creaturis exercere actualiter, et actualiter operari distinguntur realiter: q.d in creaturis potentia ad existendum et potentia ad operandum realiter distinguntur, sed substantia est essentialiter potentia ad existendum actualiter: q.d potentia ad actualem operationem non est substantia, sed accidens. Resp. 1.o: retorquendo argumentum: accidens, calor v.g. est creatura: q.d in illo distinguuntur realiter debent actu exercere, et actu operari: q.d etiam in illo debent realiter distingui potentia ad existendum, et potentia ad operandum, sed calor ipse est potentia ad existendum ipsius caloris: q.d potentia ad producendum alium calorem, aut substantiam, non est ipse calor, sed aliquid aliud realiter distinctum a calore. Rursus hoc aliquid aliud etiam existit: q.d est potentia ad existendum: q.d non est eo ipso potentia ad operandum, sed operatur mediante potentia alia realiter a se distincta. Denique de potentia ista redit idem argumentum, et sic in infinitum.

3. Resp. 2.o: q.d si actualiter operari sumatur pro actione media qua operatur actualiter causa non solum in causa 2.a, sed etiam in causa 1.a, actualiter operari realiter distinguitur de facto ab actu exercere causae, quae operatur; si vero actualiter operari sumatur pro potentia ad operandum, ita Thomistis videtur sumi, potentia ad existendum, et potentia ad operandum in causa nulla, quae proprie talis sit, realiter distinguuntur, q.a potentia ad existendum est potentia quae solum in causa nulla, ... non existendi dicitur posse existere, et consequenter potentia eius dicitur ipsa entitas existentis

causae

caa, et pot.a adoperandu, ē virtus effectiva caa, quae quidē virtus ē eadē realit. cxa, cū entitatē caa existentis; quapropter: l. entitas, quae existit, n̄ ē caa, l. si caa ē, virtus effectiva ē essalit, et ab intrō potentia operari, quae quidē pot.as sive ad exendu, in quo sensu loqª ē, sive ad operandu, in quo sensu phicē dicit, ē eadē realit. indistis entitas existentis caa.

4. Dicendu ē 1º: aliqª substā creata ē virtus productiva alterius substē. Pr 2º: in terrenis dat. virtus creata productiva substē: haec virtus nequit esse solū accidens: qd ē substā. Maior pt: de facto vidimus, qd ad prsam ignis semper ignis producit: qd cung. v.d., t dat sufficiens dispō, et applicatio passi: qd in igne dat virtus productiva substē alterius ignis. Patet csa, ng quodcung. ad prsam alicuius entitatis semper produit alia, l. aeque perfecta, l. imperfectior: haec tribui debet, tam cstm effectus entatis ad cuius praesentiā semper producit, l. ignis, qui producit ē aequē perfectus, atq ignis, ad cuius praesentiā semper producit: qd ignis productus tribui debet tamquā effectus igni, ad cuius praesentiā semper producit. Minor illius primi silli pr; qd v.d., virtus productiva substē, nequit esse solū accidens, accidens ē entitas imperfectior substā: qd accidens nequit esse virtus adeqte productiva substē. Csa liquet: ng entitas imperfectior nequit cstinere virtualit., et adeqte in se ipsa entatē perfectiorē: qd ē[?].

5. Inde colligit, dicendu esse 2º qd accidens nequit esse adequata caa productiva substē, quoniā accidens ē imperfectius substā. Resp.t ut supª cu Thomistis, qd accidens, qd noīe proprio operat, ē imperfectius substā; qd vero noīe substē operat, ē aeque perfectu, atq substā. Haec responsio supª impugnata ē ex eo, qd accidens, sive quando proprio noīe operat, sive qd noīe substē operat, ē eadē entitas ab intrō, et essalitr eadē permanens: qd accidens aequè perfectus ē in se, sive operet noīe proprio, sive noīe substē: qd qd proprio noīe operat ē imperfectius substā: qd etiā imperfectius ē substā, quando ipsius noīe operat. Csa manifesta ē, na qd accidens noīe substē dicit operari, n̄ addit accidenti aliquā intrā, et essalis perfectio maior, ro cuius incrementi evadat aequē perfectu, atq substā. Ulterius insto: substā nequit noīe proprio immatē producere substā, ex ipsos Thomistas: qd substā nequit subdelegare accidenti, qd noīe substē producat substā. Patet csa, et loquamur cu ipsis Thomistis per tropos improprios, solū p lapsu ad res morales, in tuus ad res philosophicas: proprietarius nequit subdelegare alicui plus posse, quā ipse

pod

pro. Substa noie proprio, nequit immate producere substam: qd nequit subi delegare accenti, qd noine substa immate producat substam.

6. Obies: de facto plures substa producunt a solis accenbus: qd dat de facto in accenti virtus producte substa. Pr ant: ex collisione lapid: generatur ignis: ex putrefactione terre aialia gignunt: qd sunt substa, et tamen a solis accenbus producunt. Resp: qd eiusdi substa producunt ad exigentiam ultime dispositionis, que ponit ad positionem accentis, que sunt tunc ultima dispositiones ad eiusdem suy substales. Deus enim, ut author naturae, statuit effectus agentis creati, ne videntia inferat ultime dispositioni, nario exigentis principales substalis, qui admodum exigentia ultime dispositionis ad ariq.

7. Dico 3o. possibile est substa, que sit virtus adeq. productiva alterius substa, ita e possibile accentes, qd sit virtus inadequate productiva subst. qd quidem accens simul cum substa immate concurrat ad productionem alterius substa. Dico facile pr ex eo, qd nulla pratur repugnantia, neque explicita, neque implicita in eo reperiat: qd illud oe divinae omnipotentiae concedendum. 4o Dico an de facto substa se sola immate producat substam, an vero, si accens simul cum substa concurrat immate ad productionem alterius substa, e nobis oino ignotum. Pr 3o: nulla quippe ratio sufficiens assignabitur ad id asserendum, neque ad id negandum: qd illud e nobis oino ignotum. Disp. 7 de causa principali, et instrali. Cap. 1: natura utriusque causae explicat.

Disp. 7a

De causa Principali, et instrumentali.

Cap. 1.

natura utriusque causae explicat.

1. Dispo presens fere tota e de noine, ea propter praenotandum e, quaenam causa ab oibus fere dicatur principalis, quaenam autem instralis, imprimis, oisilla causa, quae maioris, aut aequalis perfectionis e cum effectu, hoc e virtute ex se proportionata et sufficiente ad effectum producendum dicitur comuniter causa principalis effectus, nam autem instralis. Quo dore Deus dicitur causa principalis cuiusque creaturae, similiter ignis dicitur comuniter causa principalis alterius ignis. Unde colligitur, qd apud fere oes, requirit ad rationem causae instralis, prout

opponit

opponit cau principali, q. n. concurrat ad effectum per virtutem proportionatam, et sufficientem, s. per virtutem improportionatam, et insufficientem. Probatur: nam eo ipso, quod causa concurrat per virtutem proportionatam, et sufficientem ad effectum, dicitur causa principalis, prout opponitur instrumentali: ergo ut aliqua causa instrumentalis dicatur, prout opponitur principali, debet esse talis, quae non concurrat ad effectum per virtutem proportionatam, et adaequatam ad effectum.

2. 2° principaliter notandum est, quod illa omnis causa, quae petit per se esse ab effectu, dicitur vere causa principalis effectus, sive concurrat per virtutem proportionatam, et sufficientem sive per virtutem improportionatam, et insufficientem ad effectum. Unde colligitur 1°: quod ut aliqua causa dicatur instrumentalis, prout opponitur principali debet esse talis, quae non petat per se ab effectu: illatio manifesta est, nam si eiusdem causa peteret per se ab effectu, eo ipso diceretur principalis, et non instrumentalis, nam omnis illa causa, quae petit per se ab effectu, dicitur vere causa principalis prout opponitur instrumentali: ergo ad conceptum causae instrumentalis omnino requiritur, quod non petat per se ab effectu. Haec ratio est, quod voluntas nostra dicitur causa principalis actus supernaturalis, et intellectus noster dicitur causa concurrere ad visionem beatam, ut causa supernaturalis ipsius, propterea quod licet intellectus, et voluntas concurrant per virtutem insufficientem, et improportionatam ad eiusdem effectum, nihilominus tamen sunt causae per se petitae ad illum effectum.

3. Colligitur 2°: quod aliqua causa potest concurrere, ut principalis ad effectum, quamvis non petat per se ab effectu, et concurrat per virtutem insufficientem, et improportionatam, et consequenter indigeat consortio alterius causae, dummodo non indigeat causa perfectiore. Patet exemplo: quod duo homines elevant pondus grave ut quatuor, et quilibet illorum vires habet tantum ut duo, quicumque dicitur causa principalis illius elevationis, et tamen neuter petit per se ab effectu, et quivis concurrit per virtutem insufficientem, et improportionatam ad effectum, indiget quidem consortio alterius hominis, quia vero non indiget consortio alterius causae perfectioris se, quae praestet in actu 2° virtutem diversi ordinis, et speciei perfectiorem, sed tantum exigit virtutem in actu 2° alterius causae in eodem ordine, et specie, quod videlicet impendat talis homo in actu 2° vires ut duo, dicitur causa principalis illius effectus.

4. Colligitur 3°: plures esse conceptus, et quidem diversae speciei, quorum quilibet seorsim sumptus sufficiens est ad constituendum

causa

caq. principali in roe talis . hoc manifestu, q. nq hoc prisse, q. caa perse petat ab effu, e instrali, f. principalis, et hoc prisse, q. caa Scurrat per virtut pportionata, et sufficiente adeffu, dicit caa principalis, n autem instralis, deinde hoc prisse q. Scurrat adeffu elevando caq alig inferioris ordinis, n dicit caa instralis, f. principalis, ac deniq hoc prisse, q. caa Scurrat adeffu, et n indigeat Scurso caq diversi ordinis, et speciei perfectioris, dicit Scurrere vt caa principali, n vero vt instralis, s. isti Sceptus enumerati sunt spetie diversi : q. plures Sceptus sunt, et spetie diversi, quoru quilibet seorsim sumptus sufficiens e ad Sstituenda caq principale in roe talis, et ut ipsa distornat ab instrali oi.

5. Unde erit nra 1a Sc°: n dat rō perfecte univoca caq principalis, et rois entati oi, qua caa principalis dicit, identq caa principalis nequit defini sub una defitione recta, et essali, qua Sveniat caq principali oi. Pr. Sc°: caa, qua perse petit abeffu, nec tm Scurrit per virtute sufficiente, et pportionata adeffu, neq elevat alig caq inferioris ordinis, ideo fralite dicit, et e caa principalis, quia perse petit abeffu, quamtumvis elevet ab alia caa, perfectioris ordinis : deinde caa, qua Scurrit per virtut pportionata, et sufficiente adeffu, et n petit perse adeffu, imo elevat aliq caq inferioris ordinis, ideo fralisse dicit, et e caa principalis, q. Scurrit per virtut sufficiente adeffu, n aut, quia petit perse adeffu : sed q. caa petat perse adeffu, et q. caa Scurrat per virtut sufficiente adeffum, sunt Sceptus spetie disti : q. 1a caa Sstituit fralisse in roe principali, per Sceptu spetie disti ab illo Scepu, per quu 2a caa fralisse Sstuit in roe principalis : q. 1a caa n Sveniret univoce cu 2a caa in roe principalis. Sfirat.

6. Sfirat 2o: prisse ablata a 1a caa, q. petat perse ab effu, fralis, et immate auferet, q. sit principalis caa, et prisse ablata a 2a caa, q. per virtut sufficiente Scurrat adeffu, fraliter, et immate auferrille Sceptus caq principalis, qua participabat : q. Sc. Sfirat 2o: si caa principalis sub vna explat defcribat, qua Sprehendat oes caq principales, ea deber in hunc mo effrari. caa principalis e, qua Scurrit adeffu, f. per virtute pportionata, et sufficiente adeffu, l. per virtute perse petitiva abeffu

~~ab effectu quod per virtutem elevante aliqua causa inferioris ordinis . ad per virtutem quae indigeat concursu alterius causae perfectioris ordinis , quae in actu 2° impendat eiusdem virtutis perfectioris ordinis~~ . Sed hec explanatio , seu ~~disiunctio longissime traditur per disiunctionem~~ constans conceptibus specie diversis : quod recta definitio non est : Sed causa principalis , ut extendatur ad omnem causam principalem nequit alia explanatione comprehendi : quod nequit explanari nisi per disiunctionem constantem extremis specie distinctis : quod nequit explanari sub una recta , et essentiali definitione : Sed illa conveniunt perfecte univoce in uno conceptu essentiali , quibus non convenit una recta , et essentialis definitio eiusdem conceptus : quod non convenit omni causae principalis perfecte univoce in ratione causae principalis .

4. Prius quam explicemus conceptum causae instrumentalis in communi supponendum est conceptum causae instrumentalis debere talem esse , qui excludat conceptum causae principalis cuiuscumque generis ex illis supra memoratis ; hoc est manifestum : quia nomine causae instrumentalis intelligitur apud omnes fere conceptus oppositus cuicumque causae principali : quod intelligitur conceptus excludens quemcumque conceptum causae principalis , sive huius generis sive illius . 2° supponendum est quod omnes illi conceptus , quorum quilibet seorsim sumptus est sufficiens ad constituendam unam entitatem in ratione causae principalis , tales sunt qui perfectionem arguant in causa , quapropter entitas quae dicatur causa instrumentalis debet continere omnes imperfectiones illis conceptibus oppositas , et denique conceptus instrumentalis causae consistet in conceptu causae , quae in concurrendo ad effectum dicat omnes imperfectiones , et singulas oppositas singulis illis perfectionibus , quarum quaelibet sufficiens est ad constituendam unam entitatem in ratione causae principalis . Ratio huius est , nam si entitas , quae dicitur instrumentalis causa , diceret aliquam ex illis perfectionibus , esset principalis : quod non esset instrumentalis . Antecedens patet : nam omnes illae perfectiones in concurrendo ad effectum tales sunt , quarum quaelibet seorsim sumpta sufficit ad constituendam unam entitatem in ratione causae principalis : quod si causa , quae instrumentalis dicitur , aliquam illarum perfectionum diceret esset sufficienter constituta in ratione causae principalis : quod non esset instrumentalis .

8. Unde colligitur : contra primo conclusionem , quod unum datur perfecte univocum causae instrumentalis , et commune entitati omni , quae causa instrumentalis dicitur . Probatur conclusio : causa instrumentalis potest definiri per unicam definitionem ~~rectam~~ rectam , et essentialem , quae conveniat omni causae instrumentali : quod causae omnes instrumentales univoce conveniunt in ratione talis . Antecedens probatur : hec est recta , unica , et essentialis definitio causae instrumentalis : ~~causa~~ : quae

concurrit

concurrit ad effectum per virtutem ex se insufficientem non petitam per se ad effectum, et proportionatam per concursum alterius causae perfectioris ordinis, sed hic nego de facto convenit omnibus, et soli, quae dicitur causa instrumentalis: quod acceptus causae instrumentalis possit definiri una ratione, et essentiali definitione, quae conveniat omnibus, quae causa instrumentalis dicitur. Minor erit certa, si fiat inductio per omnes causas: maior probatur: quia nomine causae instrumentalis intelligitur ab omnibus fere illa causa, quae ita concurrit ad effectum, ut distinguatur essentialiter ab omni causa principali, sed hoc posito quod illa definitio conveniat omnibus, manebit essentialiter distincta in causando ab omnibus, quae causa principalis dicitur: quod erat probandum.

9\. Ex dictis colligitur 1°, quod si substantia creata producat alteram substantiam, erit causa principalis ipsius: actio enim, quae non petitur per se ad productionem alterius substantiae, et sub qua substantia concurrat immediate ad productionem substantiae, erit causa instrumentalis rei substantiae, sed nihilominus erit causa principalis quae alius accidentis quod producat. Colligitur 2°, quod habitus concurrit sub quo instrumentum instrumentalis causa actus intellectionis, quoniam habitus non petit per se ad intellectionem, et ad illam concurrit per virtutem insufficientem, quae quidem virtus proportionatur per concursum causae perfectioris ordinis, videlicet intellectus, quae quidem ut perfectionem suam requirit ad intellectionem. 3° colligitur idem de instrumentis quibus voluntas nostra concurrit ad actus supernaturales et causa principalis, quae petit per se ad eiusdem actus.

10\. 4° colligitur, quod si sacramenta novae legis physice producant gratiam concurrent ut causae instrumentales, quia non petunt per se gratiam producere, et concurrunt per virtutem insufficientem, indigent concursu Dei operantis ut causa magis perfectioris ordinis in producenda gratia. 5° colligitur quod semper [illegible] et in rigore philosophico non quae vis creata concurrit ad effectum eius operationis et causa instrumentalis, nam ignis v.g. concurrit ad aliquid producendum, et causa principalis: et enim indigeat Dei concursu, Deus concurrendo secundum rationem agentis perfectionis ordinis, at vero ignis non indiget quod Deus impendat in actu 2° in illa, sed [illegible] Deus optime dicitur, et rationem agentis diversi et perfectioris ordinis, concurrat cum ignis, sed quod impendat in actu 2° virtutis productivae ignis, sed Deus non dicitur agens diversi, et perfectioris ordinis, quod proprie requiratur ad rationem causae principalis sufficit quod in concurrendo ad effectum non indigeat concursu alius causae quae operetur tamquam

agens

agens diversi, et perfectioris ordinis. Et detrahat per virtute insufficiente, et non petitur perfecta ad effectum, inde sit, quod ignis detrahat. Ut causa principalis productus alterius ignis, bene tamen omnis creata elicit, moraliter loquendo, instrumentum Dei, quatenus Deo subsistit, et nihil agit, nisi Deo permittente, suum opus operare.

Cap. 2

Quare instrumentum elevet a principali causa

Sectio 1a

Motio praevia non requirit ad instrumentum elevationem

1. Com̃e inter Thomistas est, quod ad instrumenti elevationem requiritur omnino, quod causa principalis antequam ad opus, in quod elevat instrumentum, immittat ipsi qualitatem aliquam, quae quidem a causa principali derivat, instrumento inhaereat et ex virtute instrumenti praeste ad opus, et proportionatum, ut posit effectum producere ad quem erat insufficiens, et improportionatum. Nos autem oppositum existimamus, quod videlicet praevia haec motio non requirit ad instrumenti elevationem, Coniterque quod instrumenti elevatio non sint [illegible] praevia qualitate, seu motione, a causa principali elevanti, decissa.

2. Probatur: supponamus, quod ignis de facto elevat calorem, tamquam instrumentum ad producendam substantiam alterius ignis, ut alibi probavi adversariis supponit, et arguitur ita: calor nequit accipere qualitatem, tamquam previa media qua proportionet ad producendam substantiam ignis, et tamen elevat: ergo eiusdem praevia qualitas, seu motio, non requirit ad elevationem instrumenti. Maior probatur 1o: calor nequit fieri ab intrinseco et essaliter proportionatus ad producendam substantiam ignis ex additione illius qualitatis superadditae: quod stultum recederet ab extrinseco proportionatus; quod qualitas illa tribueret calori esse pertinens ex eo, quod qualitas esset in se proportionata ad producendam substantiam ignis, hoc est falsum, quod [illegible]: probatur ans: ideo calor limo proportionatus ad producendam substantiam quia eatriderus, qualitas illa esset accidens, et idea improportionata esset ad producendam

substantiam

subst. : q. qualitas illa si posset reddere calore proportionatu ad producenda substa.

3. Confirmat : q. calor proportionet ad producendam substa. e. q. redat virtus proportionata, et sufficiens ad producendam substa. : s. non redditur in-terni et essentialis virtus sufficiens ad producenda substa. : quoniam accidens, seu calor intrinsecus, et essentialis idem manet et contra virtus insufficiens virtus ab intra sue-essat ad producendam substa. : q. ad ab alio sibi met hanc habeat extra reddi pote-rit sufficiens virtus ad producendam substa. : s. nequit ab extra reddi virtus suffi-ciens ad producenda substa., nisi ex consortio virtutis, que s. secundum se sit sufficiens ad producenda substa., s. sub cum calore : q. s. qualitas illa esset virtus sufficiens ad producenda substa., s. unitus ex illa qualitate, et calore esset virtus sufficiens ad producenda substa. : q. cum dixeris infertur in accidentibus dari virtus su-fficiens ad producenda substa., q. alioquin non.

calore

4. Sed contra 2° ad illam maiorem : qualitas illa caloris su-peraddita, s. esset elevatio in actu 2°, s. esset elevatio in actu 1° : neutrum esset potest : q. Non s. : nam elevatio in actu 2° e illa actio, per quam prin-cipalis causa elevat actualiter instrumentum ad producendum opus : s. actualis illa e ac-tio per quam principalis causa sub cum instrumento producit effectum : q. elevatio in actu 2° e actio per quam principalis causa, sub cum instrumento producit effectum : minor probatur : q. causa principalis actu elevet instrumentum, e q. sub cum instrumento impendat in actu 2° virtute ad producendum effectum : q. impendat in actu 2° virtute sufficiente sub cum instrumento ad producendum effectum, e q. sub cum instrumento ponat actionem sufficientem ad producendum effectum, q. q. causa principalis actu elevet instrumentum, e q. sub cum instrumento ponat actionem ipsam sufficientem : q. data tal illa formalis e actio, q. qualitas illa instru-mento tributa esset actio : si dixeris : q. qualitas illa e elevatio instrumenti in actu 1°, s. elevatio in actu 1° e virtus elevans : q. e virtus sufficienter produc-tiva effectus, s. qualitas illa esset accidens : q. accidens esset virtus sufficienter productiva substa.

30. Co.

5. Confirmat : si qualitas illa poneret, s. sub cum causa elevante, et instrumento concurreret ad effectum, s. non, si dixeris : q. instru-mentis esset illa qualitas ad proportionandum calorem, ut producat substa. Patet

Conf.

caa: nq calor reddit proportionatus ad producendam substantiam, ex eo, quod reddat virtutem sufficientem ad producendam substantiam, nequit reddi virtus sufficiens nisi ex consortio alicuius virtutis productivae substantiae: ergo si qualitas illa non esset productiva substantiae, inutilis esset calor ex consortio illius redderet proportionatum ad producendam substantiam. Si vero dixeris: quod substantia ignis elevans calorem indiget illa qualitate ut sub eius causalitate producat substantiam alterius ignis: ergo substantia ignis indiget externa virtute creata productiva ad producendam substantiam alterius ignis. Sectio 2a quid sit causam elevari, quid proportionari, quid moveri ad effectum.

Sectio 2a

Quid sit causam elevari, quid proportionari, quid moveri ad effectum?

1. Causa illa dicitur elevari ab alia, quae sub eius alia diversi, et perfectioris ordinis concurrit ad effectum eius superioris ordinis et perfectionis, hac ratione intellectus humanus dicitur elevari a lumine gloriae ad producendam visionem beatam, et eius voluntas nostra dicitur elevari a supernaturali habitu ad eliciendos actus supernaturales. Colliges 1o: non requiri ut aliqua causa dicatur elevari ab alia, quod prius in se recipiat aliquam formam derivatam a causa elevante, nam hoc ipso, quod una causa sub eius alia diversi, et perfectioris ordinis concurrat ad effectum diversi eius ordinis, et perfectionis, dicitur elevari ab illa, ad quod opus non est, quod prius in se recipiat formam aliquam, quae derivet a causa elevante. 2o colliges, quod si res aliqua perfectioris ordinis assumeretur a Deo ad producendum effectum imperfectioris ordinis, atque tunc effectus haec virtus inchoata, ut quia si forma sanctificans assumeretur a Deo ad producendum calorem, non diceretur elevari a Deo, sed inclinari, seu proportionari ad effectum, et extrahi a sua linea, et ab operatione sibi connaturaliter debita.

2. Quid vero una causa proportionetur ab alia ad effectum producendum, est quod sit ex se virtus insufficiens ad producendum effectum, et ex consortio alicuius causae constituatur virtus sufficiens ad producendum effectum. Haec proportionatio dupliciter contingere potest, 1o physice intrinsece, 2o extrinsece physice: 1o modo accidit, quando causa, quae dicitur proportionari, recipit in se virtutem effectivam, per quam redditur sufficiens ad effectum. Sic haec ratione proportionatur intellectus noster, quando recipit in se habitum supernaturalem, qui quidem habitus, est virtus

proportionans

proportionarj infinitj ad producendos actus supernales. 2° modo accidit, quod causa, quae proportionari dicitur non recipit in se virtutem effectivam, per quam proportionatur, v.g. si Deus elevet aquam Baptismi ad producendam gratiam sanctificantem, tunc aqua proportionatur a Divina omnipotentia, quae solus agit et producit gratiam sanctificantem, quin aqua recipiat in se Divinam omnipotentiam, neque aliam virtutem, per quam proportionetur ad producendam gratiam. Similiter si Petrus, et Paulus, quorum quilibet virus habet tamquam ut quatuor, simul concurrant ad elevandum pondus ut octo, tunc Petrus dicitur proportionari ad elevandum pondus ut octo ex concursu Pauli potentis ut quatuor, quin Petrus in se recipiat istam virtutem Pauli, neque aliam virtutem [illegible] proportionet ad elevandum pondus ut octo.

3. Ceterum dicitur causa B moveri a causa C, ex quo causa C trahat ad opus causam B, et operi ipsam applicet: haec autem motio duplex esse potest, 1. ita quod sit praevia, et ante opus, 2. non sit solum simultanea: praevia erit, si causa C ante opus immittat causam B impulsum, et qualitatem aliquam, ex vi cuius causa B trahat ad opus, et ipsi operi applicet. Hac ratione creaturis dicitur a Thomistis, quod praemovetur a Deo ad operandum ex eo quod Deus ante opus creaturae operationem immittat ipsi creaturae physicam praemotionem, quae quidem praemotio creaturam secum trahit, et applicat operi. Similiter artis instrumenta praemoventur ab artifice, quoniam ante opus artifex imprimit instrumento impulsum, quo secum rapit instrumentum, et illud operi applicat.

4. Causa vero dicitur ab alia moveri motione tantum simultanea, quando non movetur praevie per impulsum, aut qualitatem aliquam ante opus, sed solum trahitur a causa movente per ipsum actum 2um, quo simul cum ipsa operatur, quo ad modum voluntas nostra secum habitum rapit per ipsum actum 2um, per quem simul cum habitu operatur quin voluntas imprimat habitui qualitatem aliquam ante opus. Unde intelligitur non requiri ad rationem elevantis causae, quod moveat causam elevatam praevie, aut simultanee: nam patet, non supernalis habitus dicitur causa elevans voluntatem nostram ad eliciendum actum supernalem, et tamen supernalis habitus non movet voluntatem nostram praevie, aut simultanee, immo potius ea supernalis habitus movetur simultanee a voluntate nostra: ergo non est de ratione elevantis causae, quod moveat praevie, aut simultanee. Unde similiter intelligitur etiam posse contingere, quod causa elevata moveat elevantem.

5. Rogabis 1°. an elevari, et proportionari, sit de conceptu instrumentalis causae, et an sufficiat ad eius constitutionem? Resp. 1°: elevari, et proportionari est de conceptu causae instrumentalis. Probatur 1°: ex definitione instrumentalis causae supra tradita, ubi dicitur causa instrumentalis esse, quae concurrit per virtutem insufficientem ex se, sed tamen proportionatam per concursum alterius causae diversi, et perfectioris ordinis. Probatur 2°: hoc posito, quod causa concurrat, et non per virtutem insufficientem ex se, sed validior et immaterialiter ponitur, quod causa concurrat per virtutem ex se proportionatam, et sufficientem: hoc posito, quod causa ita concurrat, erit principalis, ut constat ex dictis: quod non est instrumentalis: quod est. Deinde hoc posito, quod causa ita concurrat ad effectum, quod non indigeat concursu alterius causae diversi, et perfectioris ordinis, erit causa principalis, ut ex se constat ex descriptione causae principalis, supra per disiunctionem tradita: quod non erit instrumentalis.

6. Confirmatur: nam hoc dato, quorum quilibet est insufficiens ad elevandum pondus ut octo, si concurrant simul ad elevationem illius ponderis, quilibet erit causa principalis, et tamen concurrit per virtutem insufficientem, et non petitam per se ab effectu, deinde concurrit, inquam, ut causa principalis, ex eo quod neuter non indigeat concursu alterius causae diversi, et perfectioris ordinis: quod requiritur ad conceptum instrumentalis causae, quod proportionet, et indigeat concursu alterius causae diversi, et perfectioris ordinis: quod requirit, quod elevet. Resp. 2°: non sufficit ad conceptum instrumentalis causae, quod proportionetur, et elevetur ab alia causa. Probatur 1°: ex definitione causae instrumentalis, ubi affertur aliud diversum conceptus essentialis, quod videlicet concurrat per virtutem non petitam per se ab effectu. Probatur 2°: voluntas concurrit proportionata, et elevata per habitum supernaturalem, et tamen non concurrit ut causa instrumentalis ad actum supernaturalem, sed ut causa principalis ex eo quod concurrat per virtutem per se petitam ab effectu.

7. Rogabis 2°: an sit de conceptu causae instrumentalis proportionari, et elevari per virtutem inhaerentem sibi, ac decisam a causa principali? Resp. 1°: id non requiritur ad conceptum causae instrumentalis. Probatur 1°: ex definitione causae instrumentalis illud non affertur, ergo illud non requiritur ad conceptum causae instrumentalis. Probatur 2°: hoc posito, quod Deus solum aquam Baptismi produceret gratiam sanctificantem, ex eo adiunctam aquae suum concursum, cooperante aqua, concurreret ut causa instrumentalis, quin aqua in se reciperet virtutem aliquam derivatam a Deo: quod ad conceptum causae instrumentalis non requiritur, quod in se recipiat virtutem aliquam derivatam a causa principali. Arguitur: corporis est

quod

qd illud eveniret, aqua decurreret ad productionem operis per virtutem non petitam per se agram, et insufficientem, sed impersonatam ex tratio aliarum causarum diversis et perfectionis ordinis: qd est oppositum, quia aqua eo modo decurreret, esset causa dirigens ... gravis.

8. Pr 3°: si requireretur illud ad conceptum causae instrumentalis, maxime ut perficeret per causam principalem ad effectum, sed ad hoc non requiritur: qd illud non requiritur ad conceptum instrumentalis causae. Minor pt: quando duo homines, quorum quilibet est insufficiens ad elevandum pondus a toto, sibi concurrunt ad elevationem ponderis istius, quilibet perfectionatur ex consortio alterius ad elevandum pondus: et tamen neuter ab altero recipit virtutem aliquam intrinsecam, ex vi cuius perficeretur: qd ut una causa ex se insufficiens ab alia perficeretur ad effectum, non requiritur, quod in se recipiat virtutem aliquam a causa perfectionante. Pr 2°: non repugnat secundum causas instrumentales perfectionari, et elevari per virtutem inherentem sibi, de derivatam a causa principali: hoc manifestum est ex dictis.

9. Rogabis 3°, an sit de conceptu instrumentalis causae, quod moveatur a causa principali, sive prius, sive saltem simultanee. Resp. negative. Ratio huius est, nam si causa B nulla ratione moveatur a causa C, diversi et perfectioris ordinis, dummodo causa B concurrat per virtutem insufficientem ad effectum diversi et perfectioris ordinis, et non petitam per se ab effectu, sed perfectionatam ex consortio causae C, causa B erit instrumentalis: qd ad conceptum instrumentalis causae non requiritur, quod aliqua ratione moveatur a principali causa. Praeterea calor in sua coi, dicit causam instrumentalem concurrentem cum igne ad producendum ignem, et tamen calor non movetur aliqua ratione a substantia ignis producente: qd etc. Minor pt: ignis est causa naturalis: qd non elevat calorem ad producendam substantiam ignis. Sectio 3a obiiciuntur argumenta Thomistarum.

Sectio 3a.

Obiiciuntur argumenta Thomistarum

Obiiciunt 1°: instrumentum non habet virtutem sufficientem ad effectum, nisi in quantum elevatur per virtutem agentis principalis, sed nequit elevari, nisi aliquid in se recipiat: qd ut instrumentum concurrat ad effectum, debet in se aliquid recipere. Pr minor: instrumentum ex se, est impotens ad effectum producendum: ...

qd

qd illud eveniret, aqua decurreret ab eodem ... per virtutem non petitam per se ... et insufficiente, sed ... ex ... diversi, et perfectioris ordinis: quod est contra, quod aqua eo modo decurreret, esset causa ... instrumentalis grave.

8. Pr 3°: si requireretur illud ad conceptum causae instrumentalis maxime ut ... per causam principalem ad effectum, sed ad hoc non requiritur: quod illud non requiritur ad conceptum instrumentalis causae. Minor probatur: quod duo ... quorum quilibet est insufficiens ad elevandum pondus ... sed ... ad elevationem ponderis illius quilibet ... ex consortio alterius ad elevandum pondus: et tamen neuter ab altero recipit virtutem aliquam intrinsecam, ex vi cuius ...: quod ut una causa ex se insufficiens ab alia ... ad effectum, non requiritur, quod in se recipiat virtutem aliquam a causa ...

Resp 2°: ... causae instrumentalis ... et elevari per virtutem inhaerentem sibi, de derivatam a causa principali: hoc manifestum est ex dictis.

9. Rogabis 3°, an sit de conceptu instrumentalis causae, quod moveatur a causa principali, sed prius, sed saltem simultanee. Resp negative. Ratio huius est, nam etiam si causa B nullatenus moveatur a causa C, diversi, et perfectioris ordinis, dummodo causa B concurrat per virtutem insufficientem ad effectum diversi, et perfectioris ordinis, et non petitam per se ab effectu, sed ... ex consortio causae C causa B erit instrumentalis: quod ad conceptum instrumentalis causae non requiritur, quod aliquo ratione moveatur a principali causa. Pr ... calor in sua ... causa instrumentalis concurrens ... ignis ad producendum ignem, et tamen calor non movetur aliqua ratione a substantia ignis ... : quod ... Minor probatur: ignis est causa naturalis: quod non elevat calorem ad producendam substantiam ignis. Sectio 3ª Obiiciuntur argumenta Thomistarum.

Sectio 3ª
Obiic. argutis Thomistarum

Obiiciunt 1°: instrumentum non habet virtutem sufficientem ad effectum, nisi in quantum elevatur per virtutem agentis principalis, sed nequit elevari, nisi aliquid in se recipiat, quod ut instrumentum concurrat ad effectum, debet in se aliquid recipere. Pr minor: instrumentum ... est impotens ad effectum producendum ...

qd

TRACT. II.

De caã intrinseca

Disp.° 1.a

caa intra in coi explat.

1. Caa duplicit. pot apellari intra effus: 1.° quia efficienter caet effu, et cu ipso uniat: v.g. intus noster pducit efficient. intellectiony, et cu ipsa unit, quaaropt. in hoc sensu potesit intus noster apellari caa intra intellectiony. 2.° vnal intas poterit dici caa intra effus, quia ipsu essalit. Ituat, tamqua pars realis ipsius, v.g. ma 1.a dicit caa intra opositi substalis, quia essalit. unit oposit. substale, tamqua pars realis ipsius. Siliter frā, et unio apellari poterunt intrī caa oposti propr eand. rōn. 1.° mey caa intra impropsiu e, et e xtrare huius disputationis, v. solu de 2.° genere caa intrae agit.

2. Caa intra in coi, ut abstrahit a caa intra totius perse, et a caa intra totius per acciens, e ente, quod per sui realē exhibitionē coicat esse alicui toti, tamqua pars realis ipsius. Bonitas huius definitionis e x eo constat q.° oi caa intra cuiuscunq. totius oveniat, et nulli alij rei; unitas caa intre binarij, quoniā unitas per sui realē exhibitionē coicat esse binario, tamqua pars realis ipsius; puncty e caa intra otinui, quia puncty per sui realē exhibitionē coicat esse otinuo, tamqm pars realis ipsius; ma 1.a e caa intra opi substalis, quia per sui realē exhibitionē coicat esse oposito substali, tamqua pars realis ipsius.

3. Q. aut det r̃o caa intra in coi, ut abstrahit a caa intra totius per se, et totius per acciens, ita ut abstrahit a caa intra totius per se substalis, et totius per acciētalis, et eius r̃o coīs caroē de intrīsece, dicat, pt: ma 1.a, et frā substalis oveniunt in ceptu caa intra: q.d ma 1.a n e fratiuē caa intra, quia e ma: coa patet, nā frā etiā e caa intra, et n e ma. Deinde ma 1.a n idio fratiuē caa intra e, q.a coicat esse oposito

substali

substali recipiendo fra, quia fra e ehq caa intra compositi, et tm n
coicat esse composito recipiendo fra. Rursus aia realis recipiens intellectione
e caa intra compositi accidentalis illius: qd convenit cum ma in roe cae intre, sed aia
realis n constituit illud compositum accidentale tamquam ma, neq tamquam fra: qd
neq cum ma ideo fratisse caa intrae, quia e ma, neq cum fra, ideo fralis e caa
intra, quia fra e.

4. Insuper punctum continui e caa intra continui: qd
convenit cum reliquis cais intris; sed punctum neq recipit, neq informat alterum punctum
continui: qd n e de roe cae intrae recipere, neq informare. Deniq unitas
e caa intra binarij: qd convenit cum reliquis cais intris in roe cae intrae: qd
n e de roe cae intrae recipere, neq informare, neq cum unitate alia caa intra
eiusdem effectus, quem constituit: Antecedens: unitas e ens quod per sui realem exhibitionem
coicat esse binario, quod e aliquid totum tamquam pars realis ipsius: qd unitas
e caa intra binarij. Confirmatur sedo. nam omne, quod coicat esse alteri realiter
a se distincto, debet appellari caa ipsius: unitas coicat esse binario realiter
a se distincto: qd unitas debet appellari caa binarij, sed n e caa extra, nec constituit
binarium: qd e caa intra binarij. Confirmatur 2° ad hoc: ab ipsis adversarijs
abstrahitur ro cois ab oi caa phica, sive extra, sive intra, quam quidem ro cois cae
definiunt ab ipsis in hunc modum: caa e principium coicans esse alteri sed unitas coicat
esse binario, quod e aliud distinctum ab unitate: qd unitas e caa binarij n extra:
qo intra. Disputatio 2a de caa mali compositi substalis.

Dispo 2a

De caa mali compositi substantialis

1. Caa malis e illa pars realis, quae recipit aliquam
compartem, et per sui realem exhibitionem coicat esse composito substali. Unde colligitur,
quod sola ma 1a e caa malis compositi substalis, neq in composito substali reperiuntur
tres partes, ma, v, d, t, fra, et unio, sed ex his omnibus sola ma e pars realis,
quae recipit aliquam compartem absolutam, et per sui realem exhibitionem coicat esse composito substali:
qd sola ma 1a e caa malis compositi substalis.

2. Rogabis sedo: quinam sit effectus cae malis? dupl ex

effectus

effus cōiter tribuit^r caamali: 1° effus dicit^r primarius, v. g.^r physiq. positio q^d caamalis cōstituendo caat: 2° dicit^r Secundarius, et solu cexercent erga fras corporeas, quae ideo dicuntur effus secundarij caamalis, propt^r q^d educant^r de pota mal^s tamqm ipsa sua ca, in qua virtualit^r cōtinebant. Solit^r duplex caalitas ca^e tribuit ipsi caamali, quarum 1^a correspondet effui primario appellat^r q^s caalitas primaria, q^m quidē caalitas in eo ipsa ē vnio. At de in[ex]plicando caalitas secundaria, quā ma^a 2^a dicit^r exercere erga fras corporeas, authores discordes sunt: alij cōstituunt eiusdi caalitate in influxu reali, et phico, per quem ma 2^a dicit^r caare mal^s fra: alij cōstituunt caalitatē secundariā in receptione, per quam mā recipit actione qua fra corporea educit^r, alij cōstituunt eiusdi caalitē in dependentia essali, per q^m eiusdi actio dependet ā ma 2^a.

3\. Dicendum ē 1°: substāle cōpositum ē effus caamalis, put talis. Pr 1°: effus caamalis put talis ē illud q^d caamalis, prout talis, caat, illud q^d caamalis put talis caat, ē illud, q^d cōstituit, tamquam pars realis: q^o effus caamalis, put talis, ē illud, q^d cōstituit tamqm pars realis: illud q^d caamalis cōstituit tamqm pars realis, ē cōpositum substāle: q^o substāle cōpositum ē effus caamalis put talis. Minor illius syl^i cōstat, nam caamalis talis dicit^r, put ā cā caa extra cōdisquit^r: q^o talis dicit^r, quia ē caa intra illius, cui cuius caamalis dicit^r: q^o caamalis cōpositi substālis ē caa intra ipsius: illud q^d caa intra ut talis caat ē illud q^d cōstituit: q^o illud q^d malis caa ut talis caat ē illud q^d cōstituit.

4\. Dicendum ē 2°: fra corporea nō ē effus, neq cōsecundarius caamalis put talis, seu q^d idē ē: ma nō ē caa mal^s fre substālis, et corporeae. Prob^r 1°: effus caamalis, put talis, ē illud q^d ma ut caamalis caat: illud q^d ma ut caamalis caat, ē illud, q^d ma, tamquam pars realis cōstituit: q^o effus caamalis, ut talis, ē illud, q^d ma, tamquam pars realis cōstituit, nulla fra ē illud q^d caamalis cōstituit: q^o nulla fra ē effus caamalis, put talis. Pr^o ant^s illud q^d ma caat ut caamalis, est illud, q^d ma tamqm pars realis cōstituit, q^r caamalis talis dicit^r, put ē caa, et ab oī caa ea extra cōdiscuit^r, et ideo put ē caa intra: q^o q^d ma ut caamalis caat, ut caa intra caat, q^d caa intra put talis caat, est illud q^d cōstituit tamquam realis pars ipsius: q^o q^d ma ut caamalis caat ē illud q^d

cōstituit

ostuit, tamq. m realis participium.

5. Dicendum est 3°: etiamsi materia reciperet actionem per quam forma producitur, si tamen non influat physice in formam, nequit appellari causa formae. Probatur 1°: ut aliqua entitas dicatur causa alterius, debet communicare esse alteri, vel intrinsece, vel extrinsece; sed materia in illo casu non communicaret esse alteri extrinsece, vel intrinsece respectu formae: ergo materia in illo casu non esset causa formae propria et physica, de qua sola sermo est in praesenti. Minor probatur: materia non communicat esse intrinsece formae, deinde in illo casu non communicaret extrinsece esse formae proprie, ac physice, neque enim physice influeret in formam: ergo materia in illo casu non communicaret esse formae physice, ac proprie: illud, quod non communicat physice, ac proprie esse alteri, nequit appellari absolute causa, id est, nequit appellari causa propria, et physica alterius: ergo materia in illo casu dici non posset absolute causa, id est, causa propria, et physica formae.

6. Dicendum est 4°: etiamsi materia physice influeret in formam, non dicenda esset causa materialis formae, sed causa efficiens formae. Probatur 1°: materia dicitur causa materialis, prout est causa, et ab omni causa extrinseca distinguitur: quod autem ita dicitur, prout est causa intrinseca: ergo materia dicitur causa materialis compositi, prout est causa intrinseca compositi: ergo prout intrinsece constituit compositum: ergo si materia esset causa materialis formae, esset causa intrinseca formae: ergo constitueret formam, etiamsi materia physice influeret in formam, non constitueret formam: ergo non esset causa intrinseca formae: ergo proprie loquendo, non esset causa materialis formae. Quod autem materia, si physice influeret in formam, dicenda esset causa efficiens formae, probatur: quoties una entitas physice influit in alteram adaequate realiter distinctam, est causa efficiens alterius: materia physice influeret in formam adaequate realiter distinctam: ergo materia esset causa efficiens formae.

7. Dicendum est 5°: forma corporea non educeretur proprie de potentia materiae, tamquam de potentia suae causae, neque dependenter a materia virtualiter praecontineretur, etiamsi reciperet actionem, per quam forma corporea produceretur, nisi materia physice influeret in formam. Probatur hoc, et clarius habetur supra, ubi de praeexistentia formae in materia agebatur. Dicendum est 6°: possibile est materiam, quae physice influat in formas corporeas, et consequenter sit causa efficiens ipsarum. Probatur hoc, eiusque confirmationes habentur supra loco citato. Dicendum est 7° etiam: de facto haec materia vel physice influat in formas corporeas, et sit causa efficiens ipsarum, est nobis omnino ignotum. Vide haec, istorumque confirmationes, eodem loco citato.

8. Rogabis 2°: quaenam sit causalitas causae materialis compositi? Respondeo 1°: unionem esse causalitatem, per quam causa materialis actualiter causat compositum. Probatur 1°: causalitas causae materialis respectu compositi est illud, per quod causa materialis actualiter causat compositum:

causalitas

go

q° ẽ illud, per q.ᵈ caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯposit. Patet con.ᵃ: nã q.ᵈ caa intra caat actualiᵗ effu, ẽ realis ẽ, q.ᵈ actualiᵗ ꝯstuat effu: unio n ẽ illud per q.ᵈ caa malis actualiᵗ ꝯstuit ꝯposit: g° unio n ẽ illud per q.ᵈ caamalis actualiᵗ caat ꝯposit: g° unio n ẽ caalitas, per quã caamalis actualiᵗ caat ꝯposit. Pꝫ ans: unio adeqᵗᵉ realiᵗ distᵍᵘⁱᵗ a ma: g° unio n ẽ id, per q.ᵈ caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯpositum. Proba: si unio esset illud per q.ᵈ caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯpositum esset ro formalis, per quã caa malis ꝯstuit ꝯposit: g° esset ro formalis, per quã caamalis actualiᵗ identificat ꝯposito. Tᶜ q.ᵈ actualiᵗ identificat alicui termino, per seipsum actualiᵗ identificat eidem termino: g° id ipso ẽ ro formalis, per quã actualiᵗ identificat eid. 3°: g° per nihil aliud adeqᵗᵉ realiᵗ distᵘᵐ actualiᵗ identificat eid. 3°: ma actualiᵗ identificat ꝯposito: g° ma per seipsam identificat actualiᵗ ꝯpo: g° per seipsam ẽ ro formalis, per quam actualiᵗ identificat ꝯpo: g° per nihil aliud adeqᵗᵉ realiᵗ distᵘᵐ actualiᵗ identificat ꝯpo: g° n per unionem identificat actualiᵗ ꝯposito.

9. Cõfirmatur 1°: si unio esset ro formalis, per quã caamalis actu identificaret ꝯpo, unio esset identitas, per quã caa malis actualiᵗ identificaret ꝯposito: g° unio identificaret caamali. Probo con.ᵃ: identitas ẽ ro formalis faciendi aliquid unũ cũ alio: g° ẽ eadem realiᵗ cũ illo, q.ᵈ facit idem cũ alio: unio esset ro formalis identificandi caamalem cũ ꝯposito: g° unio esset eadem realiᵗ cũ caamali: g° unio n distingueretur realiᵗ a ma. Cõfirmatur 2°: q.ᵈ ꝯstuit aliud per seipsum actualiᵗ ꝯstuit aliud: g° per nihil adeqᵗᵉ realiᵗ a se distᵘᵐ ꝯstuit aliud: q.ᵈ caamalis caat ꝯpositũ, ẽ, q.ᵈ actualiᵗ ꝯstuat ꝯpositũ: g° caamalis per seipsam actualiᵗ ꝯstuit ꝯposit: g° per nihil adeqᵗᵉ realiᵗ a se distᵘᵐ ꝯstuit ꝯposit: g° caamalis per seipsam actualiᵗ caat ꝯposit: g° per nihil adeqᵗᵉ realiᵗ a se distᵘᵐ caat actualiᵗ ꝯposit: g° caamalis n caat actualiᵗ ꝯpositũ per unionem.

10. Dicendum ẽ 2°: ipsa entitas caamalis ẽ caalitas, per quã caamalis actualiᵗ caat ꝯposit. Pꝫ 1° ꝯ ideo per q.ᵈ caamalis actualiᵗ caat ꝯposit ẽ illud, per q.ᵈ caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯposit: g° caalitas, per quã caamalis actualiᵗ caat ꝯposit, ẽ caalitas, per quã caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯposit: entitas caamalis ẽ illud per q.ᵈ caamalis actualiᵗ ꝯstuit ꝯpositũ: g° entitas caamalis ẽ caalitas, per quã caamalis actualiᵗ ꝯstuit, seu caat ꝯpositũ

opposit. Patet cons. ing. causa intra causat constituendo inadeq. etc. ; sed causa materialis est causa intra opposit: ergo causat opposit. inadeq. constituendo opposit. ; sed Intaeca materialis est illud per quod causa materialis inadeq. constituit opposit: ergo est illud per quod inadeq. causat opposit: ergo causa materialis per suam entitatem ; tamquam per rationem inadeq. constituit seu causat opposit: ergo per suam entitatem est causalitas, perquam inadeq. constituit seu causat opposit, nam quod actualiter constituit aliud, per se ipsum, tamquam per rationem constituendi, constituit aliud, ergo quod inadeq. constituit aliud, per se ipsum, tamquam per rationem constituendi constituit inadeq. aliud.

11. Confirmatur 1°: causa materialis causat constituendo opposit: ergo ipsum actualiter causare opposit. est ipsum actualiter constituere opposit: ergo causatio actualis per quam materialis causa causat opposit, est actualis constitutio, perquam actualiter constituit opposit. ; sed causa materialis est inadeq. causa opposit: ergo ipsum actualiter causare opposit. est inadequate causare opposit: ergo inadeq. constituere opposit: ergo causa materialis causatio est inadequata constitutio opposit: sed causa materialis seipsa sola est inadequata constitutio, perquam inadequate constituit, seu causat opposit: ergo seipsa sola est causalitas, perquam causat opposit. Probatur consequentia: actualis causatio, perquam causa causat opposit, est causalitas, perquam causat opposit: sed causa materialis se sola, et per solam suam entitatem, est actualis causatio inadeq., seu actualis constitutio, perquam causa materialis inadeq. causat, seu constituit opposit: ergo causa materialis per solam suam entitatem est causalitas, perquam eiusdem causa materialis causat inadeq. opposit.

12. Confirmatur 2°: Si causalitas causae materialis constitueret per aliquid distinctum realiter a materia, constitueret non solum per unionem, sed etiam per formam: sed nego dicit, ergo per formam, et unionem: ergo etc. Maior probatur: Si causalitas causae materialis constitueret per aliquid realiter distinctum a materia, maxime, quia nomine causalitatis significaret rationem formalis, per quam causa materialis constituit in esse causantis inadeq. opposit: ergo significaret rationem formalis, per quam materialis causa constituit in esse partis actualiter constituentis opposit: sed in esse partis actualiter componentis, non solum constituitur per unionem, sed etiam per omnes reliquas partes actualiter componentes compositum: ergo constitueret etiam per formam: ergo non solum per unionem.

13. Mirabilius primi syll., quod ut dicit causalitas causae materialis, sive id quod denominat causalitatem causae materialis nequeat constitui per unionem. Et ergo Probatur: causalitas causae materialis, est actualis constitutio inadequata, perquam materia inadeq.

causat

caat, seu dsuit dpositu, .g. ma persola sug entaty e inadeqta dstitio dpositi:
go ma persola sug entaty e inadeqta dstitio, per qua caa malis inadeqte
dsuit, seu caat dpositu; go entay caa malis e prius caalitey, per qua actu-
ali e inadeqte dsuit, seu caat dpositu: go caalitey caa malis n dsuit
per eas reliquas dpartes dpi, vt per entay, et vnionem. Pbtur 2a: si caalitey
caa malis dsuieret per eas reliquas dpartes dpositi actualis dstitio inadeqta
dpi dsuieret per eas reliquas dpartes, scilicet inadeqta dstitione dpi: hoc e ab-
surdu: go pbatur. Minor pbatur: actualis dstitio inadeqta dpi e inadeqta vnio y
dpositi: go e caa dpositi .g. caa dpositi n e ratio dpositi: go pars actualis dpi n
dsuit per ratio dpositi: go pars actualis dpositi n dsuit per eas reliquas dpartes
dpositi: go n per vnionem, etc.

14 Vnde dstat, q caalitey caa malis, seu caa
malis dstitio actualis inadeqta in esse talis, dsuit etiam per eas reliquas caali-
tates inadeqtas dpositi, v.d.t. per caalitatem ne, et per caalitatem vnionis, na
sicut ma ... e pars malis dpi, et per sua sdalentatem e id q denominat malis
pars dpi, et tamen in esse partis dponentis actualis dpositi dsuit per eas reliquas
dpartes dpi substalis, v.d.t. per vnionem, et nam, a quibus denominatur pars dpi subs-
talis, ita siliter entas mae ..., quae denoat caalitey mae ..., et per sua entatem
e illud, q denominat caalitey, seu inadeqta dstitio malis dpi, et ro malis inadeqte
dsuiendi, seu caandi dpositu, at vo denominat inadeqta caalitey, seu inadeqta dsti-
tutio dpi, per eas reliquas caalitates inadeqtas, seu reliquas eas inadeqtas dsti-
tutiones dpi substalis, v.d.t. per caalitatem ne substalis, et per caalitatem vnionis
substalis.

15. Dices: posita caalite methaphe necesse e, q
ponat effectus: .g. posita entate mae ..., n e necesse methaphice, q ponat substale
dpositu: go entas mae n e caalitey malis mae, seu dpi. Retorquendo maiorem:
posita caalite cae efficientis methaphe necesse e q ponat effectus: dcedo maiorem: po-
sita caalite cae intrae, subdistinguo maiorem, posito illo, q denominat caalitey cae intrae
no maiorem: posito illo q denominat caalitey in esse caalitatis inadeqtae dsuientis:
dcedo maiorem. Itaq in caa efficienti illud q denominat caalitey, e nisus quo me-
thaphice sufficit effectu, quem modificat: vnde posito illo q denoat caalitey efficientis

cae

coq methaphce necessu e q̃ ponat efficiat v. illud q.d denoat caalitas cau-

malis, n̄ é mux essabit inexiu cu oposito, s. é illud q.d denoat achalis inade-

quata oslutio opi, seu q.d idē, e cau salis inade q.tē cosliuendi oposity, Unde cu

forma sesola st actualis inade q.ta oslutio opi, seu causalis inade q.tē osliuendi,

seu caandi oposity, nihil mirū, q.d caalitas, sive illud q.d denoat caalitas cau-

malis, n̄ onnectat methaphce cu oposito.

16. Quaprop si ponat solamoā, ponet illud q.d

denoat, I. denoari poe caalitas casmalis, et ponet inade q.ta oslutio opi, q.o

soly ponet inade q.ty oslutiv opi, s. posito inade q.to oslutivo opi, n̄ e necess

methaphce q.d ponat opositu adeq.tē osliuy: q.o e.ā. Atu.o posita sola

tate inyert sin adsint fra, et unio, fna, seu caalitas in esse, n̄ denotmar

caalitas casmalis actualis inade q.tē ostuery opy, neq ponet caalitas casmalis

sub roe talis, idē, sub roe tis, perqua denoinat caalitas actualis inade q.tē osluery

tamqua partialis caalitas opositum, ina talis denoinat, et inesse inade q.tē

achialiter osliuentis opositi, oslut pe roē reliqua caalite, partiale positas in rer-

na, sicut pars tiro.d partis, actualiter oponentis toty, oslut pe roē reliquay

o partiu positay in rerȳ na. Dispo 3.da de caa fnali.

Disp.o 3.a
De caa fnali

1. Caa fnalis substalis opi, e illa pars realis absuta, que infrat alia opartis absuta, et per sui realē exhibitionē coiat esse opo substali. Diximus, illa pars realis absuta, que infrat alia opart absuta; q.a

caa fnalis opi substalis, idē, fra substalis absuta opi substalis discreta ma-

onere ab unione, q.ue pars etiq realis e, et caa intra opi substalis, infrans q

ma, et fra substalis absuta, ceteru n̄ e absuta pars, s. modalis. Bonitas

huiq deffinitionis, ostat ex eo q.d noine caa fnalis substalis opi, apud ois intelli-

git fra substalis absuta, intrē caans opositu substale, tamqua pars realis

ipsius, s. eius di deffinio ovenit roi, et soli fre substali absute, que intrecaat

opositu substale, tamq.m pars realis ipsius: q.o eius di deffinitio ovenit oi, et soli

deffinito: q.o ex hoc capite recta e. Rursus explat adeq.ty osliutivu caa fnalis.

substantiale compositi intrinsece causantis: ergo a Deo, rectae.

2. Rogabis 2°: quisnam sit effectus causae formalis substantialis. Duplex esse solet communiter designari causae formalis, alter primarius, alter secundarius: primarius dicitur compositum, secundarius expulsio alterius formae ab eodem subiecto. Resp. 1°: solum compositum substantiale est effectus causae formalis in ordine, per se et ut talis. Probatur 1°: effectus causae formalis, prout talis, est ille, quem causa formalis, ut talis causat; solum compositum, est illud, quod causa formalis ut talis causat: ergo solum compositum est effectus causae formalis, ut talis. Minor probatur: causa formalis ut talis est causa intrinseca, ut talis: causa intrinseca, ut talis, causat inadequate constituendo effectum: ergo effectus causae formalis ut talis, est illud, quod causa formalis inadequate constituit; solum compositum est illud, quod causa formalis inadequate constituit: ergo solum compositum est illud, quod causa formalis ut talis causat. Confirmatur, nam causa formalis dicitur talis, ut ab omni causa extrinseca distinguitur: ergo dicitur formalis, ut causa intrinseca est: ergo quando dicitur ut talis causare, dicitur intrinsece causare effectum: ergo dicitur inadequate constituere effectum.

3. Resp. 2°: expulsio alterius formae ab eodem subiecto non est effectus, neque secundarius causae formalis ut talis. Probatur 1°: effectus causae formalis, ut talis, est illud, quod causa formalis intrinsece causat: expulsio alterius formae non est illud, quod causa formalis intrinsece causat: ergo expulsio alterius formae non est effectus causae formalis ut talis. Maior constat ex dictis, minor probatur: nam expulsio alterius formae non constituit, neque inadequate per causam formalem, tamquam per sui partem realem: ergo etc. Rogabis 3°: an expulsio alterius formae ab eodem subiecto dici possit effectus substantialis, et in quo genere causandi? Resp. in praesenti supersedendum esse resolutioni huius difficultatis, quae quidem difficultas decidenda est in libris de generatione; disp. 4ª cap. 2° et 3°.

4. Rogabis 4°: an forma substantialis causet materiam per unionem in aliquo genere causae. Resp. 1°: forma substantialis nequit causare materiam, aut unionem in genere causae formalis. Probatur: forma substantialis non est pars realis constituens materiam, neque unionem: ergo forma substantialis nequit causare materiam, neque unionem in genere causae formalis. Resp. 2°: an forma substantialis de facto influat in materiam, causet efficienter unionem, est nobis omnino ignotum. Prima pars satis constat ex dictis lib. 1° Physicorum: quoniam nulla habemus rationem sufficientem ad id asserendum, neque ad id negandum.

5. Resp. 3°: utrum forma substantialis de facto causet efficienter materiam, est nobis omnino ignotum. Probatur 1°: Quoniam est nobis omnino analogice

forma

gra substantialis de facto causat efficienter amorem Dei: hoc ipso, quod eiusdem gratia causat efficienter amorem Dei, illa nequit efficienter causare per eodem tempore. Ergo implicat, quod ambis gratia substantialis de facto causet efficienter [illegible]. maior constat ex dictis, libro Physicorum, minor constat ex dictis hic eodem 2° libro, ubi statuimus duas causas efficientes non posse eodem invicem se causare pro eodem tempore. Respondeo 4°: possibilis est gratia substantialis, quae causet efficienter [illegible] et unionem. Probatur 1°: nulla repugnantia implicatur oratur, neque explicite neque implicite asseritur, quod gratia substantialis aliqua virtute habeat efficientiam [illegible] et unionis: ergo possibilis est gratia substantialis posse efficienter causare [illegible] et unionem: ergo talis dicta gratia producibilis est a Divina Omnipotentia.

6. Rogabis 3°: quaenam sit causalitas propria causae formalis. Respondeo 1°: unionem esse causalitatem propriam causae formalis ut talis, contentam non esse causalitatem, per quam formalis causa causat compositum. Probatur 1°: causalitas, per quam causa formalis causat partem, est ratio formalis, per quam causa formalis intrinsece causat compositum: quod est formalis, per quam inadaequate constituit compositum, tamquam pars realis ipsius: unionem esse rationem formalis, per quam causa formalis inadaequate constituit compositum: ergo unionem esse causalitatem, per quam causa formalis causat compositum. Antecedens probatur: si unio esset ratio formalis, per quam causa formalis inadaequate constituit compositum, esset ratio formalis, per quam causa formalis inadaequate identificaret composito, neque constituere inadaequate aliud est inadaequate identificari cum alio: ergo unio esset ratio formalis, per quam formalis causa identificaret inadaequate composito: ergo unio esset identitas, per quam causa formalis inadaequate identificaret composito: patet consequentia, neque ratio formalis identificandi est identitas: sed identitas, per quam una res identificatur alteri non distinguitur adaequate realiter ab ipsa re, quae identificatur: ergo unio non distingueretur adaequate realiter a causa formali, sed adaequate realiter distinguitur: ergo [illegible].

Respondeo 2°: causalitas, per quam causa formalis intrinsece causat compositum, est ipsa entitas causae formalis. Probatur 1°: causalitas efficientis causae in actu 2° inadaequate est ipsius inadaequate producere effectum, et ipsius producere inadaequate effectum est ipsa productio inadaequata effectus, sed causa formalis dicitur potentia causa intrinsece, quia causat inadaequate constituendo compositum: ergo causalitas causae formalis est ipsius constituere inadaequate compositum: ergo est ipsa constitutio inadaequata ipsius: sed ipsa constitutio inadaequata compositi est entitas causae formalis: ergo causalitas causae formalis est entitas ipsius causae formalis. Probatur antecedens: entitas causae formalis est constitutiva inadaequata actualiter constituens

compositum

opositi: inadequata constitutiva actualiter constituens compositum est actualis constitutio compositi: ergo unitas causa formalis est inadequata constitutio compositi.

7. Resp. 3°: causalitas causae formalis, seu inadequata constitutio, per quam causa formalis actualiter et intrinsece causat compositum in esse talis, non solum constituit per entitatem causae formalis, sed etiam per omnes reliquas inadequatas causalitates compositi positas in recta linea. Probatur 2°: pars in esse partis actualiter componentis totum constituit etiam per omnes reliquas compartes totius positas in recta linea; sed causalitas causae formalis seu inadequata constitutio actualiter constituens totum est pars actualiter constituens compositum: ergo in esse talis, constituit per omnes reliquas causalitates inadequatas compositi positas in recta linea.

8. Confirmatur: causa intrinseca compositi essentialiter est pars realis compositi: ergo eius actualiter intrinsece causare compositum est partialiter, et actualiter constituere compositum: ergo eius causatio, seu constitutio actualis, totius compositi, est partialis, et actualis constitutio compositi: sed causa formalis est causa intrinseca compositi: ergo causalitas causae formalis totius compositi est partialis, et actualis constitutio compositi; sed partialis, et actualis constitutio compositi in esse partialiter, et actualiter constituentis compositum, constituit per omnes reliquas partiales constitutiones compositi positas in recta linea: ergo etc. Disputatio 4ª de causa unitiva compositi substantialis.

Disputatio 4ª
De causa unitiva compositi substantialis.

1. Superest modo breviter disputare quidnam sit causa unitiva compositi substantialis, et quaenam eius causalitas, imprimis causa unitiva compositi nihil est aliud quam unio substantialis, per quam materia, et forma substantialis inter se uniuntur: quod unio haec sit principium etiam quoque substantialis compositi supra statuitur lib. 1° Physicorum cum de principiis compositi substantialis in facto esse ageremus, quod autem unio haec sit etiam causa intrinseca compositi substantialis, probatur: illa est causa intrinseca alicuius totius, quae per suam realem exhibitionem communicat esse toti, a quo realiter inadequate distinguitur: unio per suam realem exhibitionem communicat esse composito substantiali, a quo realiter inadequate distinguitur: ergo unio est causa intrinseca compositi substantialis. Minor certa est: maior etiam in qua ideo formalis est materia est causa intrinseca compositi substantialis, quia per suam realem exhibitionem communicat esse composito substantiali, a quo realiter inadequate distinguitur

disquit, aut redde aliq roē fralissa, per quq mā sᵒ participat roē com-
tntiæ cōgeia fta substali cu̅ ī pi [illegible] nulla aliq inveniat.

2. Pp 2ᵒ: ois pars realis alicuius totius ē caā intra totius: Vnio ē pars realis totius 9pi substalis: go Vnio ē caā intra totius 9pi substalis. Maior ē manifesta, minor pt: Ō 9stitutivu inadeqtu phicu, et inadeqtē realir distu a 9stituto, ē pars realis 9stuti: Vnio ē 9stitutivu inadeqtu phicu 9pi substalis et ab illo inadeqtē realir distu: go Vnio ē pars realis 9pi substalis. Minor certa ē, nq. ideo fralissa ma ē pars realis 9positi substalis, quia ē 9stitutivu inadeqtu phicu 9pi substalis, et ab illo inadeqtē realir distu, aut assigna roē aliq fralissa, propr quq mā participet roē partis realis 9positi substalis, cōgeia fti substali, minor etia patet, nq. prisse ablata vnione fralir, et formalr aufferi 9positu substale: go Vnio ē 9stitutivu saltē inadeqtu 9pi substalis: qd. Vnio sit 9stitutivu inadeqtu phicu 9pi substalis ab illo realir inadeqtē distu etia ē manifestu, nq Vnio 9stuit 9positu substale, ac preter vnionē aliqd ab illa realir adeqtē distu 9stuit etia partialir 9positu substale: go [illegible].

3. 9frar 1ᵒ: pars realis, et pars methaphca 9veniunt in eo, qd utraq 9stitutivu inadeqtu illius, cuius pars dicit, differunt tm in eo, qd pars realis ē inadeqtē realir dista ab illo, cuius pars ē; at vo pars methaphca nulla roē disquit realiter ab illo, cuius pars ē: go qd ē inadeqtu 9stitutivu inadeqtē realiter distu a 9stituto, ē pars realis 9stuti, sᵗ Vnio ē inadeqtu 9stitutivu 9positi substalis ab illo realir inadeqtē distu: go Vnio ē pars realis 9pi substalis. 9frar 2ᵒ: si vnio ñ esset caā intra 9pi, maxē quia esset caā totius, per quq mā intrecaat 9positu, et etia fra caat intrē 9positu, sᵗ vnio nequit esse caā totius, per quq mā, et fra intrecaant 9positu: go [illegible]. Maior ē adversariorū doctr, minor patet ex dictis precedentibus disputationibq.

4. Dices: Vnio ē 9positio partiu 9pi substalis: go Vnio ñ ē pars 9pi substalis. Resp. disquendo ans: Vnio ē 9positio, idē, ē roē fralis, per quq mā 9ponit 9positu, et fra 9ponit 9positu: nō ans: Vnio ē 9positio, idē, vnitio reliquaru 9partiu, et roē fralis 9niendi reliquas partes 9positi; et roē cuius 9positu differt essalir ab suis partibus peracciis: 9cedo ans.

Utraq 9

ergo unionis est formalis, per quam ... fra ... compositum ... compositi, ... inadequate ... constituat compositum, ... formalis, per quam inadequate constituit compositum ... inadequate identificat composito, ... identitas, per quam ... inadequate identificat composito ... unionem ... esse identitas, per quam ... inadequate identificat compositio: ergo etc.

5. ... causa intrinseca unitiva compositi substantialis est illa pars realis modalis, qua unit reliquas partes compositi, et per suam realem exhibitionem causat esse composito. Rogabis 1°: quisnam sit effectus causae intrinsecae unitivae compositi substantialis? Respondeo: compositum substantiale ... compositum substantiale ... quod ... causa unitiva constituit tanquam pars realis ipsius: ergo compositum substantiale est effectus causae intrinsecae unitivae compositi. Rogabis 2°: quaenam sit causalitas causae intrinsecae unitivae ... compositi substantialis? Respondeo: entitas unionis est causalitas, ... illud, quod denominat causalitas, est inadequata constitutio actualis compositi, per quam unitiva causa intrinseca causat compositum; at vero in esse talis constituit per omnes reliquas causalitates inadequatas compositi substantialis, videlicet per omnes reliquas partes compositi substantialis. Ergo ... ex ... quibus supra statuimus entitatem ... causalitatem ipsius, et entitatem ... substantialis esse causalitatem ipsius ... substantialis compositi. Et ... de causa extra intentionali. Disputatio 1a de causa motiva voluntatis finali et non finali. Caput 1um. De ... causa finalis, et dividitur.

TRACT. III.

De causa extra intentionali.

Disp. 1a

De causa motiva voluntatis finali, et non finali.

Cap. 1um.

Definitur causa finalis, et dividitur.

1. Finis seu causa finalis communiter definitur, id cuius gratia aliquid fit, communiter ... requiritur, et ... ad ... causae finalis, ... in ... ejus assecutionem aliquid fiat, ... finalis causae de ... explanandis ...

quod sit

q. sit obiectum motivum, seu causa motiva voluntatis. Obiectum motivum voluntatis duplex est, scilicet: 1um obiectum motivum quo, 2um obiectum motivum quod. Obiectum motivum quo etiam est duplex, scilicet 1um est obiectum formale motivum quo, 2um est obiectum materiale motivum quo: obiectum materiale motivum quo est totalitas obiecti, quod amatur: obiectum formale motivum quo est bonitas, quae in obiecto apprehenditur, seu ratio formalis, propter quam amatur, verbi gratia amo pharmacum solutivum in ordine ad sanitatem assequendam, tunc pharmacum dicitur obiectum materiale quo ratione actus, quo amatur: at ratio solutivi, quia apta est ad solvendos, et perpurgandos pravos humores sanitati contrarios, est bonitas, quae in Pharmaco relucet utilis ad sanitatem assequendam, et obiectum formale quo ratione actus, quo amatur tunc pharmacum solutivum.

2. Obiectum motivum quod voluntatis aliud est formale quod, aliud materiale quod: obiectum formale quod est illud, propter quod aliud amatur; obiectum autem materiale quod est illud, quod amatur propter aliud, exempli causa amo Ioannem, cui Petrus est Charissimus, et amo etiam Petrum, propterea quod gratus sit Ioanni; mihi addictissimo, tunc respectu actus, quo amo Petrum, Ioannes est obiectum motivum formale quod, et Petrus est obiectum motivum materiale quod, quoniam ex amore Ioannis moveor ad amandum Petrum, consequenter Ioannes est illud, propter quod Petrus amatur, et Petrus est illud quod amatur propter Ioannem. Similiter desidero efficaciter sanitatem adipisci, et ex eius desiderio moveor ad amandum pharmacum solutivum, quod nobis esse utile ad sanitatem assequendam: tunc respectu actus, quo amo pharmacum solutivum, sanitas est obiectum formale motivum quod, et pharmacum est obiectum materiale motivum quod.

3. Unde colligitur 1o idem esse idem obiectum formale motivum quod seu causam finaliter motivam, et finem seu causam finalem, nam de conceptu causae finalis est quod intendatur eius assecutio propter quam aliquid fiat, sed hoc obiectum formale motivum quod est illud, cuius intenditur assecutio, et propter quam aliquid fiat: ergo hoc est obiectum motivum formale quod voluntatis, est causa finalis voluntatis, ergo non est idem obiectum formale motivum quod, seu causa finaliter motiva quod voluntatis, et finis seu causa finalis voluntatis. Maior vero est in consensu fere omnium, minor probatur: nam in exemplo secundo praecedenti posito, quando amo Ioannem, et ex eius amore moveor ad amandum Petrum, propterea quod Petrus sit Ioanni Charissimus, Ioannes est obiectum motivum formale quod movens voluntatem ad amandum Petrum, et tamen Ioannes non est finis a voluntate intentus, neque enim voluntas intendit Ioannem adipisci, dum amat Petrum in ordine ad assequendum Ioannem: ergo non est

obiectum

obiectum motivum finale quod est illud, cuius assecutionem intendit voluntas: ergo hoc obiectum finale motivum quod est finis, seu causa finalis voluntatis.

4. Colligitur 2°, quod omnis causa finalis est obiectum motivum finale quod, seu causa motiva finalis quod voluntatis. Probatur: de ratione finis est quod amatur a voluntate, et voluntas dictata ex amore finis amet aliquod ponere medium quo finem assequatur: ergo causa finalis omnis est illud, propter quod aliud amatur: ergo causa finalis omnis est obiectum motivum finale quod voluntatis. Colligitur 3°: quod causa motiva voluntatis latius patet quam finalis causa voluntatis, quoniam omnis causa finalis est causa motiva voluntatis, non autem omnis causa motiva voluntatis est causa finalis voluntatis.

5. Ex dictis constat quod si finis dicitur id in cuius gratia aliquid fit, seu cuius gratia aliquid fit intelligitur de fieri non per illud cuius gratia id convenit, atque obiectum cuius amore, seu propter quod amatur aliquid fit; ergo convenit illa definitio aliis praeter definito. Probatur: convenit omni obiecto motivo finali quod voluntatis, quod ab ipsa amatur, sed non omne obiectum motivum finale quod voluntatis amatum a voluntate est finis: ergo definitio illa convenit alicui rei, quae non est finis. Minor constat ex superioribus, maior[em] probo: omne obiectum motivum finale quod voluntatis amatum ab ipsa est illud, propter quod aliud amatur: ergo est illud, propter quod aliquid fit: ergo definitio finis convenit omni obiecto motivo finali quod voluntatis amato ab ipsa. Confirmatur: quod filius dotem petat parenti debitam ex amore, quo filius erga parentem fertur; parens est illud obiectum cuius amore, in cuius gratia, seu propter quod aliquid a filio fit, licet non sit ... parens est obiectum motivum finale quod amoris ... praecepti, quod a filio ponitur: ergo tunc convenit parenti definitio illa finalis causae: sed parens non est finis intentus a filio, neque enim filius intendit adipisci parentem, quo obtemperat parenti, ut assequatur ipsum parentem: ergo definitio illa convenit alicui rei, quae non est finis.

6. Si vero dicas per illud cuius gratia aliquid fit, venire id cuius assecutionem aliquid fit, certe, id quod intendis significare, satis improprie et obscure per eas dictiones verba significas; unde definitio tua definito ... reddit, aliis ergo ... hoc vitium in definiendo finem vitent, ita ipsum definiunt: finis est id, in cuius assecutionem fit et ultimo dirigitur aliquid a creatura intellectuali. Caeterum haec definitio recta finis est, quod non conveniat omni definito. Ubi huius est in qua per illa verba dirigitur aliquid a creatura, requiritur a ... seu denominatio causae finalis praedicatur

esse le

essale, q quidē nō ē de ɔceptu cā finalis, etiā put talis, neq enim ē de ɔceptu finis, etiā put talis, q intendat a creā, nq a Deo intendūt quq plures fines. Deus enim plura facit ad assequendo fines suos, quidē gl. Deus intendit gloriā justo, et ordinate ad q plura facit. go nō ē de ɔceptu finis etiā put talis, q a creā intendat.

7. Quapropt finis, seu cā finalis desfienda ē: illud in cuius assecut aliqd fit ab ente intellectuali, et volitivo. Finis coit dividit in fine qui, fine quo, et fine cui. Finis qui dicit bonū, cuius assecutio intendit. Finis quo dicit assecutio ipsa, seu posesio finis, finis cui dicit persona, i. illa res, cui desiderat bonū, ut egrotus desiderat efficacit sibi sanitate, in cuius assecutione ponit media, et tandē sanitate assequit. Sanitas ē finis qui, adeptio, seu possessio ipsa sanitatis dicit finis quo, ipse egrotus ē finis cui desiderat sanitas.

8. Rogabis 1o: an finis cui, sit pprie stricte q finis. Reo narrantes, roē ē nq de ɔceptu finis nō ɔpetit fini cui: go finis cui nō ē pprie stricte q finis. Proba: finis ē illud in cuius assecutione aliq fit, etiā apud adversarios, finis cui nō ē illud, in cuius assecut aliqd fit: go finis cui nō ē pprie stricte finis. Minor pt: finis cui in exemplo supra allato ē egrotus, qui sibi desiderat sanitate, st egrotus nō desiderat assequi, et possidere seipsum, neq aliqd facit, ut seipsum assequat: go finis cui desiderat egrotus sanitate, nō ē illud, in cuius assecut aliquid fit a pro.

9. Nihilominus tn finis cui ē cā finalis motiva q movens egrū ad desideriū finis qui, ad electione medij ad ipsius medij executione, ad assecutione finis qui, ac tandē ad gaudiū de bono possesso. Proba: egrotus ex amore, quo seipsum amat determinat ad desiderandū sibi bonū ad eligendū, et ponendū media ut exequat bonū, ad boni assecutione ad gaudiū de bono possesso: go egrotus ē illud, per q ipsemet egrus amat reliqua, et illa exequit: egrus ē finis cui: go finis cui, ē cā finalis motiva q movens egrū ad amanda reliqua, et illa exeqda. Unde ulterius ɔstat nō opꝫ cā finalis motiva q vere esse cā finale.

10. Rogabis 2o: an finis quo sit pprie finis. Reo narrantes, roē ē nq finis pprie talis ē illud, in cuius assecutione aliq fit, st assecutio ipsa nō ē id, in cuius assecutione aliqd fit: go assecutio ipsa, seu possessio nō ē pprie

finis

finis: finis quo est assecutio, seu possessio finis cui: ergo finis quo non est proprie finis. Minor probatur: [illegible] possessio boni non possidetur per aliam possessionem, neque executio boni exequitur per aliam executionem, neque assecutio boni assequitur per aliam assecutionem; sed assecutio se ipsa est ratio formalis assequendi, quin alia ratione formali indigeat ad assecutionem: ergo assecutio boni non est illud, in quod assequitur aliquod finis: ergo assecutio boni non est proprie finis.

11. Nihilominus finis quo, qui [illegible] est [illegible] seu possessio boni, prius quam in re sit cognita [illegible], potest esse causa motiva et obiectum formale motivum [illegible] movens voluntatem ad ponenda media apta, ut possessio ipsa sit in re. Probatur: nam possessio probabilis est: ergo possessio boni cognita potest movere [illegible] ad ponenda media quibus possit se existimat ponendo esse in re [illegible] possessionem. Praeterea: bonum possideat. Deinde assecutio finis, seu possessio boni efficaciter desiderati posita in re, et cognita, est causa motiva et obiectum motivum quo movens voluntatem ad gaudium de possessione boni, ubi illa possessio erit causa motiva, seu obiectum materiale motivum quo, et bonitas ipsius possessioni boni erit causa motiva, seu obiectum formale motivum quo movens voluntatem ad gaudium de possessione boni. Praeterea: ratione [illegible] obiectum quod amatur, est causa motiva et obiectum materiale motivum quo, et actus quo amatur, non movet voluntatem [illegible] aliter ad amorem sui, et bonitas obiecti quod amatur est causa motiva et obiectum formale motivum quo [illegible] actus, quo amatur obiectum quod bonum obiecti movet voluntatem formaliter ad amorem obiecti, et est ratio formalis [illegible] amari. Sed ita possessio boni est obiectum totum quod amatur a voluntate per gaudium, et bonitas [illegible] ratio formalis, propter quam tota possessio boni amatur a voluntate per gaudium: ergo [illegible].

12. Unde tandem concluditur 1.° ergo finis solus qui [illegible] et stricte finis, seu causa finalis voluntatis, in [illegible] de [illegible] finis [illegible] solus convenit fini qui, sola enim sanitas exemplicata est illud, in quod assecutio aliquis fit a [illegible] qui efficaciter intendit sanitatem, et apponit media in assecutionem sanitatis; non autem ipsa [illegible] seu finis cui, neque possessio sanitatis, seu assecutio sanitatis, quae quidem assecutio est finis quo, nec [illegible] ille illud in [illegible] assecutionem aliquid fit [illegible]. Colligitur 2.° divisionem finis in finem qui, finem quo, et finem cui non esse legitimam et rigorosam. Probatur: divisio legitima fit per membra, quorum omnia participant [illegible] rationem finis, quae quidem res dividit per illa membra: ergo non est legitima divisio finis, sicut haec divisio non est legitima. Hoc aliqui dicunt universe, alii dicunt [illegible].

13 Si vero finem dividas in finem ultimum, et finem non ultimum

certè

3

recte dividi; neque adequata divisione. Et finis non ultimus, quod quidem alii velint esse proprie finis, quia non est illud in cuius assecutione aliquis sit absolute intellectuali. Et voluntativo, finis non ultimus, dicitur ille, qui simul est finis et medium, sub diversis, verbi gratia intendit sanitatem in cuius assecutione ponit scissio venae, et in assecutione scissionis venae vocat chirurgum, tunc scissio est finis, in cuius assecutione fit vocatio chirurgi, et sub ipsa venae scissio est medium, quod ordinatur ad assecutionem sanitatis. Finis ultimus dicitur ille, qui non ordinatur tamquam medium ad assecutionem alicuius finis, verbi gratia, si quis intendat assecutionem sanitatis, et medium ponat ad sanitatem assequendam, quin sanitatem ipsam dirigat ad aliud assequendum, tunc sanitas erit finis ultimus.

14. Dices: finis proprie talis est illud in cuius assecutione tandem voluntas omnino quiescit, finis non ultimus non est illud in cuius assecutione tandem omnino quiescit voluntas: ergo finis non ultimus non est finis proprie talis. Maior probatur: unum ex unaribus fini dicitur voluntatis, eo quod sit terminus in quo sistit voluntas, et quiescit omnino in medio assequuto. Minor probatur: voluntas adepto fine non ultimo non quiescit omnino, sed adhuc ingerit omne desiderium finis ultimi, et adhuc exigit medio finem ultimum assecuto assecutione finis ultimi: ergo voluntas non quiescit omnino in finem ultimo.

15. Dico: distinguendo maiorem: finis est illud in cuius assecutione tandem omnino quiescit voluntas efficaciter intendere finem, et conatum voluntatis in inveniendo, et exequendo medio apto ad assequendum finem, concedo maiorem: est illud in cuius assecutione voluntatis desiderium omnino quiescit: nego maiorem. Et sic in assecutione finis non ultimi quiescit desiderium efficaciter intendere eiusdem finem non ultimum, et conatum voluntatis in inveniendis, exequendisque mediis aptis ad eiusdem finem non ultimum assequendum, licet non quiescat omne desiderium voluntatis, videlicet illud desiderium, quo finem non ultimum efficaciter intendit, quod autem non sit de ratione finis proprie talis, quod in eius assecutione quiescat omne desiderium voluntatis, patet, nam si voluntas efficaciter intendat assecutionem duplicis finis ultimi, quorum neuter ad alterum finem assequendum ordinetur, ex assecutione unius finis non quiescit desiderium, quo voluntas intendit alterum finem ultimum: ergo non quiescit in assecutione illius finis ultimi omne desiderium voluntatis: et tamen ille finis ultimus, qui iam est assecutus, est finis proprie talis: ergo non est de ratione finis proprie talis, quod in eius assecutione quiescat omne desiderium voluntatis.

16. Quaeres autem a doctis auctoribus ut in desiderio finis a

a proponit

apponit aliquid pars la ... petat, quod finis sit illud, quod non ordinatur ad aliam rei asecutionem, gratis illud ponit. Probatur quia apud authores fere omnes, presertim antiquiores, et inventores huius vocis finis ad illud, in cuius consecutione aliquid sit, appellatur finis proprie ... talis ... de ... ubi finis ... esse ... cuius gratia aliquid fit. Et ex interpretatione ipsius definitionis, quae ... ab ipsis ... petat ... finis proprie talis, quod non debet ad asecutionem alterius rei ... indistincte ista formaliter ... denominari ... efficiens. Cap. 2 de effectibus aliquibus causae finalis recensentur.

CAP. 2

Effectus aliqui causae finalis recensentur.

1. Primus quidem effectus causae finalis ... hoc, ... moraliter tribuunt ... finali ... enumerentur ... explanare ordinem factum, qui ... posita bonitate aliqua, quae cognita ... et ... effectum ... usque ad illius asecutionem in ... realiter aliquando. Imprimis ... cognitum, et amat efficaciter unde manet ... ad desiderandum sibi bonum: deinde intellectus proponit voluntati rem aliquam ut bonam ipsius, et ut absentem: ... posita movet voluntatem ... amorem et desiderium efficax, quod quidem desiderium efficaciter intendit bonum positum ... : ex desiderio ... media ... proportionata ad illius boni asecutionem statim voluntas suo imperio applicet intellectum ad inquirenda media, quae apta sint, unde intellectus media inquirit, et ponit consultationem mediorum, quae ... omnes habeant, et adhiberi oporteat ad bonum assequendum: ... consultatione ... voluntas eligit medium: electionem voluntatis sequitur executio medii electi, executionem medii sequitur asecutio finis, asecutione finis posita et cognita ... in voluntate gaudium de bono possesso.

2. Dubium non est, quin executio externa mediorum sit effectus causae finalis, qui moraliter tribuitur fini ut causae finali, sicut et alii quam plurimi effectus externi, qui ponuntur ad intendendum finem et ordinantur ad asecutionem finis; ... dubitatio ... ad actum internum ... intus ... voluntatis. Propterea rogabis 1° an ... amor finis, seu desiderium ... efficax, quo voluntas prius amat ...

hoc, nimirum aliud, quam quo prius amat, sit effus finis. Resp. 1°: Eiusdi sui amor nō ē effus cas finalis ingenere cas finalis. Prob. 1°: ois effus cas finalis in genere talis cas ē illud, q̄ fit in asse[cut]s finis: go ē illud, q̄ fit in gratia finis: go ē illud, q̄ fit ob amorē finis: go ē illud q̄ fit a volate ex tali amore finis: go ante os effus finis ingenere cas finalis, praesupponit finis amatus per suū amorē: s. suus amor, quo prius amat finis n praesupponit ad se ipsū: go sui amor, quo prius amat finis nō ē effus finis in genere cas finalis.

3. Resp. 2°: amor, quo prius amat finis ē effus moralis illius obti, q̄ finis dicit, effus in quo, ē in genere cas motivae, et obti maliter motivi quo. Prob. 1° obiū, q̄ a volate amat, ē male motivū quo ru actus, quo amat: go q̄ volas in actu 2° movet ad illud amandū, obū ē illud, q̄ movet volatem ad sui amorem: s. movet volatem in actu 2° per ipsū amorē quo amat: go amor ille, quo amat, ē effus obti, q̄ amat in genere cas motivae et obti motivi quo: s. ratio obti ē male movens, rō bonitatis quae rō fralis ē, per quā amat: go ratio obti ē ca motiva, et obti motivū male quo, ru actus quo amat: ergo eiusdi actus ē effus illius obti, q̄ dicit finis, in genere cas motivae, et obti motivi malis quo.

4. Resp. 3°: amor sui, quo prius amat finis ē effus bonatis, quae in obto aprehendit esse, effus, in quo, ē in genere cas motivae, et obti motivi fralis quo. Prob. 1°: bonas obti, q̄ amat, ē obtū frale motivū quo ru actus, quo amat: go q̄ volas movet in actu 2° ad illud amandū, bonū eiusdi ē illud, q̄ in actu 2° movet volatem ad sui amorem: s. movet in actu 2° volatem per ipsū amorem, quo amat: go amor ille, quo prius amat bonas ē actus 2us seu effus ipsius bonatis in genere cas motivae, et obti motivi quo: s. bonitas eiusdi, ē rō fralis, propter quā obtū amat: go movet volatem, tamquam rō fralis: go ē ca motiva, et obti frale motivū quo ru amoris, quo amat: go eiusdi amor ē actus 2us, seu effus illius bonatis in genere cas motivae, et obti motivi fralis quo.

5. Rogabis 2°: an imperiū volatis de applicatione ad inquirenda media, intellectus applicatio, seu consultatio mediorum, et electio medii, quae fit a volate, sint effus finis in genere cas finalis? Resp. affirmative, et pbo: illud oē, q̄ fit ab intendente finē, derivans ex intentione finis, et

in

Et in eius asecutione effectus finis in genere causae finalis: illa omnia supra enumerata fiunt ab intendente finem dictato ex intentione finis, et in illius asecutione: ergo illa omnia supra enumerata sunt effectus finis in genere causae finalis. Antecedens certum est, maior probatur: illud omne quod fit ab intendente finem dictato ex intentione finis, et in illius assecutione tribuit moraliter fini motiventiam ad dictandum illud efficiendum: non in genere causae motivae tantum: ergo in genere causae motivae finalis. Probatur minor: tunc finis movet in genere causae finalis quando dictat, et movet ad aliquid efficiendum, quod conducit ad asecutionem finis: ergo etc.

6. Dices: id quod est effectus finis debet cognosci ut utile ad finem, et ut tale amari: sed imperium voluntatis de applicando intellectum ad inquirendum media, et electio medii quae fit a voluntate non praecognoscuntur ut utilia, neque amantur ut talia per actum reflexum: ergo non sunt effectus finis in genere causae finalis. Respondendo maiorem: quod omnis effectus finis debet praecognosci, et amari ut utilis, [illegible] enim medium quod eligitur et ipsum [illegible] ordinatio ad finem debet praecognosci, et amari ut utile, non autem ipse amor, quo amatur. Ratio est: nam ut aliquid fiat ab intendente finem dictato ex intentione finis quod quidem conducat ad finis asecutionem mediate, seu immediate, non opus est praecognoscatur, et ametur, atqui omne illud, quod fit ab intendente finem dictato ab intentione finis, et conducit ad finis assecutionem, tribuit moraliter fini, ut causae finali: ergo ut aliquid sit effectus finis, non opus est praecognoscatur, et ametur ut utile ad finem.

7. Rogabis 3º: an gaudium de fine possesso, sit effectus finis in genere causae finalis? Respondeo negative. Ratio est, nam id quod est effectus finis in genere causae finalis debet fieri saltem moraliter ab intendente finem dictato ex intentione finis, et quod ordinetur, seu conducat ad assecutionem finis: sed gaudium non ita se habet: ergo etc. Minor probatur: gaudium de possessione finis, seu de assecutione finis non ordinatur, neque conducit ad finem assequendum, sed supponit finis assecutionem, in qua complacet: ergo gaudium de possessione finis non ita se habet.

8. Dices: ideo quis gaudet de fine obtento quia illum intendit: ergo gaudium de possessione finis est effectus ortus ex intentione, et desiderio ipsius finis. Respondeo distinguendo antecedens, ita quod quis gaudet de bono possesso quia possessio boni, est sibi bona non autem, quia tunc intendat, et efficaciter desideret bonum possessum, quod ubi enim bonum possidet, et ut possessum cognoscit non desiderat, atque ut aliquid

aliq.d sit effus finis debet fieri ab intendente, ac desiderante fine dicta intentione ac desiderio finis, q.d quide dducat ad finis assecution aut existimet i ducere, q.d assecutio finis n.dum sit posita in rerum na., l. existimet n. esse posita; gaudium aut n. oritur ex desiderio finis, neq. dducit, aut existimat.o dducere ad assecutione finis, quae quide assecution sit posita, l. existimet n. esse posita, quinimo oritur ex fine cognito, ut posseso, unde gaudium eiusdi n. fit ab intendente ac desiderante fine, quoniam posse.d finis cognita cadit oe desiderium finis, coñter q. gaudium illud n. é effus finis in genere cae finalis.

9. Nihilominus tn dicendum é, gaudium e ffus effus proveniens a toto fine posseso, ut posseso in genere cae motivae, et obti motivi materialis quo. Pbr 1.o: finis possessus, ut possessus é obim, q. amat per illud gaudium; é caa motiva, et obum materiale motivum, quo illius gaudii. Ans. et coña patent ex supradictis, unde dicendum é 2.o gaudium illud esse effum proveniens a bonitate, qua aprehendit in fine obtento, ut posseso, ut posseso in genere cae motivi et obti motivi formalis quo. Pbr 2.o: bona illius di é ro formalis, propter qua gaudium amat possessione finis, et in illa complacet: q. bonas illa é caa motiva et obm motivum formale quo rei gaudii, quo amat: q. gaudium é effus illius bonatis in genere cae motivae, et obti motivi formalis quo. Videatis cap. 3.m de caalite finis tum in genere cae motivae finalis, tum in genere cae motivae n. finalis.

CAP. 3.m

De caalitate finis tum in genere cae motivae finalis, tum in genere cae motivae n. finalis.

1. Quilibet caa salus extre in suo genere é correspondens propria caalitas, quae sit ro formalis caandi, qua posita necesse sit, q. effus pendeat a tali caa in suo genere caandi, quapropter in caa phica efectiva, seu efficiente caalitas é actio, quoniam é ro formalis caandi, per qua phice pduit effum a tali caa; ceterum caa motiva intentionalis n. é caa phica, a qua phice pfluat effus, ergo q. caalitas ipsi correspondens n. erit ro formalis caandi per qua effus phice pfluat a tali caa, s.d ro formalis caandi, per qua effus positus in rerum na. moraliter pendeat

a

a talicaa coentero Perit moralis ipsa pductio, perquam effus moralis

tribuit tali cas. Et qua educit pars ipsa, eo etiam sit prima maior ig. effus moralis

pecatum tali caa. Eo perg illa, qui diximus in studio. dicit finis non solum

exercet rones caus motivae finalis ad aliquem effum, sed etiam exercet rones caus mo-

tivae non finalis in aliorum effum; quamobrem explandum est dubium cum distinctione quis

ng sit eius caalitas, per quam se exercet in genere caus motivae finalis, quis

cuius caalitas per quam se exercet in genere caus motivae non finalis.

2. Diximus obiectum, quo dicit finis, esse caus motiva

non finale in desiderii quo intendit, aut potius desiderat. Concludit obiectum, quod

finis dicit: Proptera quod rogabis 1°, quis ng sit caalitas per quam finis caat

sui primus amorem. Resp. caalitatem esse cognitionem qua obiectum concedit ponit

ut bonum, et non assecutum, et actionem, per quam ille suus amor phice effluit a vo-

late. Pro 2°: illud per quod causa dicit in suo genere actualis caans effus,

tamquam per formalem rationem caandi, est caalitas ipsius caus in suo genere. Cognitio illa

et actio sunt illud per quod obiectum dicit actualis intentionalis caans amorem sui,

veluti per formalem rationem caandi in suo genere caus intentionalis: ergo cognitio illa et

actio sunt caalitas, per quam obiectum illud dicit actualis caans amorem sui in

suo genere caus intentionalis, maior agnoscis certa est, minor prob.: non potest auferri

ferro actionem illa volatis non caat in actu 2° amor ille: ergo non caat amor ille in-

tentionalis ab obiecto movente volatem ad suum amorem. Deinde si potius auferri

cognitionem non caabit amor ille intentionalis ab obiecto: ergo cognitio illa dicit partialis

cum rone formale, per quam obiectum intentionalis caat amorem sui. Amplius: obiectum dicit in

esse intentionalis caantis per suum esse intentionale in intu: esse intentionale illius

in intu est cognitio ipsius obiecti reperare: ergo etc.

3. Rogabis 2°: quis ng sit caalitas actualis, per

quam finis dicit actualis caans in genere caus finalis electionem medii. Resp.

caalitatem esse cognitionem, qua finis proponit, amorem, quo desiderat: cognitionem quo

proponit utilitas, seu proportio medii cum assecutione finis, ac denique actionem,

per quam electio phice effluit a volate. Multa singulatim probanda sunt, et

imprimis requiri cognitionem qua finis proponit, prob.: non caat finalis realis, est caat

intentionalis extra: et caat intentionalis movendo: ergo caat movendo

per sui

per sui ipse intentionale in actu primo Maximo per virtutem voluntatis movendi saltem in-
adequatum: Secundo est illius intentionale in actu cognitio, quam ponit 2°: quod probatur
bene, quia ponit, constituit inadequate voluntatem movere, seu causare electionem, quia est velut per
inadequatam virtutem voluntatis finalis movendi, seu intentionalis causandi, quod autem talis cognitio insu-
fficiat, manifestum est, nam posita illa cognitione, fieri adhuc potest, quod voluntas non
causet electionem, praeterea quod finis non amet efficaciter ab ipsa, 2° quia nullum
medium aptum occurrat eligendum, cum tamen intus existimaverit se inventurum
aliquod medium aptum ad assequendum finem.

4. Secundo amor finis, quo efficaciter intendit, requiritur
ita probo: ideo electio moraliter causat a fine, quia voluntas determinata amore, et
intentione finis eligit medium, quod perutile novit utile fore ad finem assequendum:
Sed quod voluntas determinata sit ab intentione finis, constituit per amorem efficacem finis quod
virtutis finalis, per quam electio causatur a fine constituitur saltem inadequate per amorem efficacem finis.
Confirmatur: finis causat electionem in genere obiecti motivi finalis, quod: Secundo obiectum finale mo-
tivum quod ad aliud amandum causat in suo genere amorem alterius per amorem sui: quod
finis causat electionem per amorem sui, velut per inadequatam virtutem finalem movendi,
seu causandi in genere obiecti motivi finalis, quod. Secundo ulterius obiectum motivum finale quod finale
efficaciter determinat ad electionem, quod in esse talis constituit per amorem efficacem sui, ve-
lut per virtutem finalem causandi inadequatam.

5. Praeterea, quod amor efficax ille non sufficiat, probatur:
potest stare, quod finis efficaciter ametur, et adhuc non causet finaliter electionem: quod posito
amore illo efficaci prius, non ponitur sufficiens virtus finalis causandi, seu adaequata causalitas, per
quam finis causat finaliter electionem. Probatur antecedens: fieri potest, quod detur amor ille efficax, et tamen
2°, tamen existimaverit se inventurum medium aptum ad finis assecutionem, postea nullum me-
dium aptum occurrat eligendum. Unde non ponetur electio medii cogniti ut utilis ad
assequendum finem, 3° fieri potest, quod etiam si occurrat medium aptum, seu suspendat
suum decursum ad electionem, seu ad amorem illius medii cogniti ut utilis. 4° denique
fieri potest, quod etiam si occurrat utile medium ad assecutionem finis, voluntas libere o-
mittat electionem medii cogniti, ut utilis, desistatque a desiderio efficaciter
intendente finis assecutionem: quod fieri poterit ex multiplici capite, quod adhuc posito
efficaci amore finis non ponatur aliquo electio medii utilis in re vera: quod fieri potest,

q.d n caat ellectio in actu 2° ab aliqua caa, neq. phice, neq. moralit.: go
prisse posito amore illo efficaci n ponit adeq.ta r.o finalis, per qua finis dendat
actualit. caare ellectione in genere cae finalis: go n ponit adeq.te caalitem
per qua finis denoat in actu 2° caans ellectione medij in genere cae finalis.

6. Rursus q.d cognitio medij ut utilis ad finis asse-
cutione requirat ad eliciendam illam caalitem, pt.: ideo ellectio illius medij moralit.
tribuit fini, quoniam finis movet, ac allectat volatem ad illud medium elligendum,
sed ideo finis dellat ad illud medium elligendum, quia medium illud ponit
ut utile ad finis assecutionem, nam si medium illud n poneret ut utile ad finis
assecutionem, n diceret medium illud elligi a volate ob amorem efficacem asseq.di
finem: go cognitio ponens utilitatem medij e inadeq.ta r.o finalit., per qua finis
dicit movere volatem ad ellectionem medij: go e inadeq.ta r.o finalis, per qua
finis caat ellectionem in genere cae finalis.

7. q.d n sufficiat cognitio de utilitate medij ad
assequendum finem, manifestum e, siquidem in genere posita cogne, qua medium A ppo-
nit ut utile, posset sub electione pem medium B, ut eque utile ad assequendum
finem, et fieri posset, q.d volas eligeret medium B, n autem medium A: go q.d
ponens medium aliq. ut utile ad finis assecutionem n e sufficiens r.o finalis,
seu caalitas adequata per qua finis dicit caare in actu 2° eiusdem medij utilis
ellectionem. Deinde, et si nullum aliud medium proponeret ut utile pret. medium A, ni-
hilominus tm volas posset libere omittere ellectionem medij, ac desistere
a desiderio efficaci finis: ecce in hoc duplici casu ellectio n fieret, adhuc posita
cogne medij utilis ad finis assecutionem: go n fieret ellectio a volate dellata ab
desiderio intendente finis assecutionem: go n poneret r.o finalis adeq.ta per qua
ellectio re ipsa fieret a volate ex intentione asseq.di finem: go n poneret caali-
tem, per qua finis diceret caans in actu 2° ellectionem in genere cae finalis.

8. Unde colligit, q.d actio, per qua ellectio medij phi-
ce fluit a volate requirit r.o ad caalitatem seu r.o finale adeq.ta caandi, per q.m
finis intentionalit. caat in actu 2° ellectionem. Verum q.d actio illa, qua ellectio
cuiusvis medij utilis phice fluit a volate, prisse n sufficiat, pt.: nam si per
impossibile ellectionis amet bonum finis posita actione ... adessent

reliq.o

reliqua supradicta, posset fieri, q. n̄ poneret r̃o formalis adeq.ta perquo electio fieret et amore intendentis efficacit. assecutionis finis; atque dein illud q. e. est finis in genere causæ finalis, ē illud q. fit et amore efficacit. intendentis finis assecutionem: qo est. Maior pt: nã electio fit amet medij, et proportionis ad finem, et amet bonatis finis, dehinc ex Iceptu electionis solũ affert esse amore efficacem exequendi medij, et poe fieri, q. fit bonas finis amet ab electione, n̄ intendas efficaciter eius assecutio, ex vi illius electionis formaliter loquendo: qo n̄ possit sic posita actone illa, qua phicẽ fluit a volũte, quævis electio medij eius, et utilis, p̃ponit r̃o formalis adeq.ta, seu causalitas adeq.ta perquã finis causat in actu electionis in genere causæ finalis.

9. Q.d si loquaris de actione, quã per volũtem produceret electio talis, quæ indivisibilit. intenderet efficaciter finis assecutionem, et medium ut utile ad finis assecutionem. Resp. q. in illo casu cognitio de bonate finis, ac de utilitate medij ad assequendum finem, et amor efficaciter intendens assecutionem finis formaliter loquendo, prout r̃oe n̄ra ronata distingu. ab amore efficaci medij utilis, accedit q. actio, prout formaliter tracta ad amorem efficacem medij, esse sufficientem causalitatem motionis Icipiendi, perquã finis diceretur formaliter causare electionem, nã ibi daret cognitio finis, et cognitio medij utilis ad finem assequendum, et in super daret amor efficaciter intendens finis assecutionem, et actio, qua phicẽ efflueret a volũte medij electio, fit amore efficacit. intendere finis assecutionem, et electio medij n̄ distinguerent realit., nã ad causalitatem finis n̄ requiritur, q. actus supradicti realit. distinguant. sed n̄ distinguant: q. patet in Diuinis, nã Deus, q. do vult executionem medij ad assequendum finem suæ providentiæ, dicit operari pt. finem, et tm̃ cognitio finem, p. ponens finis bonatem, et utilitatem medij, et amor efficacit. intendens finem, electioq. medij n̄ distingunt realit. inter se.

10. Rogabis 3o: quænã sit causalitas, perquã illud q. dicit finis possessionem dicit causare in actu 2o gaudium, in genere causæ motivæ finalis, et obiectivo quo, tã malis, q̃m finalis? Resp. causalitatem esse cognitionem, quã proponit bonitatem finis ut possessam, et actionem, quã phicẽ fluit a volũte gaudium. Pr. 1o: id, perq. causa constituit in esse causantis actualit. est ÿ, velut per formalem rõem causandi in suo genere, ē causalitas ipsius causæ: sd. genus suũ, sd. cognitio p̃ponens

bonatem

bonae finis ut possessi, et actio quae physice fluit a voluntate gaudii, sunt idem: per quae finis possessus, hoc est, cognitio, ut possessus, dicitur in suo genere causa intentionaliter causans gaudium illud, veluti per rationem partialem causandi: ergo cognitio illa, et actio sunt qualiter finis causans gaudium in genere causae intentionalis motivae, sed non finalis. Minor probatur: si per esse afferatur cognitio illa ad gaudium illud, non causabit intentionaliter ab obiecto: ergo cognitio ipsa partialiter simul quae gaudium intentionaliter causat ab obiecto, quae finis dicitur. Antecedens probatur: obiectum constituit in esse intentionaliter causantis amorem sui per suum esse intentionale in intellectu; obiecti esse intentionale in intellectu est cognitio qua cognoscitur obiectum: ergo obiectum constituitur in esse intentionaliter causantis amorem sui per cognitionem qua cognoscitur, cum idem obiectum quod ipsum finis causat intentionaliter gaudium in genere causae motivae, sed non finalis: ergo constituitur in esse causantis intentionaliter gaudium per cognitionem quae ponit bonum obiectum ut possessum, deinde si per se afferatur actio, qua gaudium physice fluit a voluntate, gaudium non penitus a voluntate: ergo illud obiectum non dicetur intentionaliter causare in actione quae gaudium a voluntate ponatur. Cap. 4um arguta nulla contra doctrinam superioris capituli obiecta solvuntur.

Cap. 4um

Arguta nulla contra doctrinam superioris capituli obiecta solvuntur

1. Obiectio 1o: finis solum habet virtutem ad movendam voluntatem: ergo per id reducitur adaequate ad actum 2um, per quod actualiter movet, sed per amorem suum actualiter movet voluntatem: ergo finis adaequate reducitur ad actum 2um per suum amorem: ergo amor finis est adaequata causalitas finis. Et hic distinguendo antecedens: finis solum habet virtutem ad movendam voluntatem in genere causae motivae non finalis: nego antecedens: in genere causae motivae finalis, et non finalis respectu diversorum effectuum: omitto antecedens. Similiter distinguo 2um antecedens quod per amorem sui actualiter movet voluntatem, tamquam per actum 2um adaequatum ortum a fine in genere causae motivae non finalis: omitto antecedens, tamquam per causalitatem facie quod ratio, sed adaequatum actum 2um ortum a fine in genere causae motivae finalis: nego antecedens: simili distinguendo consequens. Ad confirmationem 2i: 2um autem suo loco dicendum est, quoniam amor finis, neque est adaequata causalitas est finis in genere causae finalis, ut supra ostensum est, neque est causalitas, per quam illud, quod dicitur finis causat amorem sui in genere causae motivae non finalis, sed est effectus ipse causatus.

2. Obiectio 2o

2. Obijcies 2°: si actio illa efficiens, qua electio phice fluit a volte, esset salt inadeqta caalitas cae finalis, hec esset caa phica et efficiens, hoc falsum e: go et illud unde infertur. resp. disguendo maiorem: si actio illa efficiens, qua electio phice fluit a volate, esset salt inadequata caalitas cae finalis, et ab illa efficienter flueret, caa finalis esset caa phica: concedo maiorem; si esset inadeqta salt caalitas cae finalis, et ab illa tantum intentionaliter, et moraliter flueret; caa finalis esset caa phica et efficiens: nego maiorem, itaque actio illa non phice fluit a caa finali, sed tantum intentionaliter et moraliter, et actio adeqe e partialis fra denominans caam, a qua phice fluit, videl. volate, caam efficientem, et finem, a quo solum intentionaliter fluit, caam intentionalem. Sicut causa unio e partialis fra denominans mg recipiens, et fra informans, et actio adeqe e partialis fra denominans unumquodque vitalis caans, et alterum caam caans principalis.

3. Instabis: si actio illa per quam voluntas efficiens caat electionem, esset partialis caalitas finalis cae, virtus cae efficientis compleret caam finalem in esse virtutis, seu actus primi potentis finaliter caare: go virtus cae efficientis esset partialis caa finalis complens finem in esse potentis caare in genere cae finalis. Resp.: disguendo anm: virtus efficientis cae compleret finem in esse potentis finaliter caare quantum e ex parte cae finalis: nego anm; in esse potentis absolute caare electionem in genere cae finalis, subdisguo anm, quoad se potentis: nego anm, quoad se absolute concedo anm. Itaque sicut caa efficiens in esse potentis, quantum e ex se caare constituitur prius per virtutem effectum intra sibi, at vero in esse potentis absolute caare constituitur per politatem illorum omnium, quae omnino requiruntur ponantur, ut caa efficiens reducat ad actum 2m, v. g. t. perpolitate actionis, et effus; ita similiter caa finalis in esse adaequate potentis finaliter caare, quantum e ex se, non constituitur per virtutem cae efficientis, incompletum caa efficiens e partialis caa solum finem finaliter caare, at vero finis in esse absolute potentis finaliter caare, quoad se absolute constituitur non solum per bonitatem finis obiectivam, sed per politatem virtutis cae efficientis actionis, et effus caandi, et cap. 5 de virtute pro quo finis caare dicit

Cap. 5um.

De virtute per quam finis causare dicit.

1\. In causa physica extrinseca, idest in efficienti causa duo considerant: et actus primus causae, seu posse operari, et exercitium causandi, seu ipsum actualiter operari; actus primus causae dicitur potentia effectiva, et utrumque, quae nihil aliud, quam virtus causae; exercitium causandi, seu ipsum operari causae, est actio, per quam effectus actu producitur a causa. Deinde actus primus causae dividitur in actum primum proximum et actum primum remotum: actus primus proximus in esse talis constituitur non solum per virtutem effectivam causae intrinsecam, sed etiam per hoc, quod adsint omnia requisita et absit omne impedimentum: actus primus remotus in esse talis non solum constituitur per virtutem effectivam causae intrinsecam, sed etiam per hoc, quod deficiat aliquod requisitum, vel adsit aliquod impedimentum.

2\. Deinde actus 2us causae dupliciter accipi potest, vel pro exercitio causandi, ut dictum est, solum pro actione, vel pro causato, seu effectu. Sicut ergo in causa extrinseca intentionali, et morali eadem considerari possunt per analogiam ad causam extrinsecam proprietalem, idest physicam, seu efficientem, in causa finali considerari potest actus primus, idest virtus potentia causare in suo genere, et hic actus primus dividi potest in actum primum proximum et actum primum remotum. Considerari etiam potest actus 2us sumptus pro exercitio causandi, vel pro effectu causato, vel pro utroque.

3\. Inde oritur difficultas an, ut dictum est, bonum obiectivum finis se ipsa solum sit actus primus causae finalis, et tota potentia causativa, quae dicitur causare finaliter electionem, quod non ponitur a voluntate, vel non, sed sola cognitio, quae ponit bonum finis, vel cognitio simul et bonum finis. Respondeo 1o. bonum obiectivum finis est totus actus primus causae finalis, et totum illud, quod movet, et causat intentionaliter, et formaliter amorem finis. Probatur 2a. Solum illud, quod amat est illud quod movet voluntatem et intentionaliter causat amorem in voluntate, sed solum bonum obiectivum finis est illud quod amat: ergo solum bonum obiectivum finis est illud quod movet voluntatem, et intentionaliter causat amorem in voluntate. Probatur minor: nam cognitio ipsa ponens bonum finis, neque amor ipse amat; neque enim cognitio, aut amor ipse ponitur per aliquem actum reflexum, ut amari possit a voluntate.

4\. Respondeo 2o. Seu potius contra praecedentem responsionem cognitio ponens bonum obiectivum finis est conditio, sine qua non, et applicatio bonitatis

movens

conditio

movendi, qui quidem cognitio sub esse causalis particulariter, per quam physice fluit a voluntate amor ipsius finis, et sic ipsum exercitium movendi, per quod bonum finis actualiter movet voluntatem ad amorem sui, et causat intentionaliter amorem finis. Patet haec ex supra statutis manet. Unde infero: quod illud duplex ex cognitione, et actione exercitium, et causalitatem eorum, seu bonitatis moventis, quod est actus secundus causae moventis. Secundo actus 2us sumptus pro actuali exercitio movendi, seu causandi. Dico 3o: amoris ipsius emanatio effectus voluntatis, et effective intentionaliter causatus a bonitate obiectiva causae moventis. Patet haec satis aperta est.

5. Unde infero 1o quod bonum obiectiva finis dicitur actus secundus exercens, veluti per exercitium movendi, seu causandi motum, per cognitionem illam et actionem, nam illud diximus est causalitatem, per quam bonitas obiectiva finis causat, et movet voluntatem, in quo sensu potest dici, quod finis dicitur movere per illud diximus, veluti per actum 2um sumptum prius est pro exercitio causandi vel movendi. Infero 2o quod bonum obiectiva finis dicitur movere voluntatem tamquam per actum 2um sumptum pro effectu causato, per amorem ipsum, quo amatur. Infero 3o, posse dici, quod actum primum proximum causae finalis intellectualis constitui inadaequate per cognitionem, qua bonitas obiectiva finis proponitur, nam applicatio causae omnino requisita, ut causa operetur in suo genere est conditio sine qua non, et actus primus proximus causae intellectualis constituitur inadaequate per conditionem [illegible], sine qua nequit reduci ad actum 2um: sed cognitio illa est applicatio, per quam bonitas obiectiva finis applicatur voluntati, quae quidem applicatio requiritur omnino, ut bonitas obiectiva finis possit reduci ad actum 2um in suo genere causandi: quod erat probandum.

6. Dico 3o: bonitas obiectiva finis sola est formaliter actus primus causae finalis, et formaliter illud, quod causat utique finaliter electionem medii. Probatur 1o: solum illud, quod dicitur finis est illud, quod dicitur causa finalis, et actus primus causae finalis, qui quidem actus primus dicitur causans utique finaliter electionem, quod haec ponitur a voluntate, sed sola obiectiva bonitas finis est illud, quod dicitur finis: ergo sola obiectiva bonitas finis est illud, quod dicitur causa finalis; et actus primus causae finalis. Maior certa est, nam finis et causa finalis convertuntur ad invicem, et actus primus causae nihil est aliud, quam ipsa causa [illegible] illud formaliter, quod est actus primus causae, est ipsa causa. Minor probatur: solum appellatur finis et causa finalis, illud quod desideramus efficaciter assequi, et in eius assecutionem media eligimus: sed sola bonitas obiectiva finis est illud, quod desideramus

efficaciter

efficacit. assequi, et in cuius assecutionem media eligimus: go sola bonas obiectiva finis e illud q. appellat. finis, et ca finalis; finis enim definit. is q. in cuius assecutione alia fit etc. Minor pt.: q. qui intendit efficacit. sanitatem, v.g. et media eligit ad assecutionem sanatis, sola bonas obiectiva sanitatis e illud, cuius assecutio intendit, et illud q. desiderat.

7. Opinat.: si aliquid aliud ab obiectiva bonat. esset actus ... finalis, ca maxe cognio, qua proponit obiectiva finis, ut bonus et absens; s. cognitio eiusd. nequit esse actus ... ca finalis: go etc. Maior e ad versarios dictis. minor pt.: si cognio illa esset actus ... ca finalis esset ad ipsa finalis, et finis proprietalis, n. ut supra diximus, actus ... cognitio e aliud, q. ipsa ca: go cognio ipsa esset ca finalis: go finis proprietatis: go illi cogni conveniret ... finis, seu ca finalis: go cognio illa esset illud, q. efficaciter desiderat, et in cuius assecutione media eligunt: go cognio eius di cognosceret, ut bona et absens per alia cogne reflexa. Patet cons., quia nequit efficaciter desiderari, nisi q. cognitis ut bonus, et absens s. quando quis efficaciter desiderat sanatem, v.g. et media eligit ad assequend. sanatem n. reflectit supra sua cogne, neq. illa reflexe cognit, ut absentis, et bona: go etc.

8. Obies 1o: n. semel ... impole et ... chimericus proponat ut bonus absens, et pole, propter q. eius bonus ficta efficacit. desideret, et in eius assecutione eligant media, et per errorem utilia putant: go bona illa chimerica, s. movet secundum suum esse reale, s. secundum suum esse intentiale: s. nequit movere, secundum suum esse reale quia sup. ponit nullum esse reale in se habere: go movet secundum suum esse intentiale ... esse intentiale illius e cognio, qua proponit: go cognio, qua proponit e ca finalis motiva: Resp. concedendo ... et distinguendo ... disiunct. ... roe ... in nullo ... verificari poe: go movet secundum suum esse reale s. secundum suum esse intentiale, tamquam per ... movens, seu caans finalit., ut ... tamquam per ... movens, seu caans ut quo: concedo conseq.

9. Itaq. ... impole aliq. proponit ut bonus absens et pole desiderat q. ... in eius assecutione media eligunt, illud esse ...

ficy, et in se ipso impole ē, q. movet, et caat electionem utq. sive ut actus suus finalis; at vero idonea qua ponitur applicatio ... movens, seu caans utq., et ad summum ē partialis caalis ad movere, et caare ut quo; seu potentialis caandi, et movendi ... quod per quod illud esse bonum, impole, caat finali electionem, in quo nihil absurdi, nq caa finalis, cum non sit caa extra phica, sed tamen intentionalis, et moralis, ut etiam caare in suo genere ... inse heret esse verum, neq verum, et reale.

10. Instabis: ergo motivum, seu caans finaliter utq. ē bonum illa ficta, sed non ē motivum, seu caans finaliter utq. secundum esse intentionale quod habet in intellectu: ergo secundum esse quod in se habet; sed esse quod in se habet ē aliquid impole: ergo ē caans utq. secundum suum esse impole; ergo voluntas fertur in impole secundum esse quod in se habet, cuius impole: ergo voluntas fertur in impole ut tale. Resp. quod illud esse fictum, et impole, ē motivum seu caans finaliter utq., et voluntas fertur in illud, quod ē in se impole materialiter loquendo, non autem formaliter, quatenus voluntas feratur in impole ut impole, idem cognitum ut impole, sed fertur in illud quod in se impole ē, cognitum ut bonum pole. Et cap. 6um. aliqua dubia circa finem solvuntur.

Cap. 6um.

Aliqua dubia circa finem solvuntur.

1. Rogabis 1o: an in medio reluceat aliqua bonitas distincta a bonitate finis. Resp. 1o: bonitas finis non ē tota bonitas medii utilis ad finem. Probatur 1o: idea medium bonum ē in ratione medii, quia ē utile ad finem; sed quod medium denominetur utile ad finem, non consistit in sola bonitate finis: ergo medium denominetur bonum in ratione medii, non consistit in sola bonitate finis. Maior certa ē, nq bonitas medii ē bonitas boni utilis: minor probatur, quod medium sit utile ad finem, ē quod sit proportionatum ad finem: ergo medium denominetur utile ad finem, ē quod denominetur proportionatum ad finem: ergo denominatio utilis ad finem ē denominatio proportionati ad finem: ergo bonitas per quam medium denominatur bonum utile ad finem, ē illa [illegible] per quam denominatur proportionatum ad finem.

2. Per consequens, non ea per quam medium denominatur

proportionatum

p portiali ad finem est denoatio proportionati ad finem: ergo bonum, per quod medium denoatur bonum utile ad finem est denoatio proportiati ad finem, sed denoatio proportiati ad finem non consistit in sola bonitate finis: ergo bonum, per quod medium denoatur bonum utile ad finem, non consistit in sola bonitate finis. Probatur: denoatio proportionati est relatio predicamentalis fundamentalis proportionis: sed hec relatio nequit consistere in uno tantum extremo proportionato, sed in utroque: et illa, quae dicimus in paralogo, ergo denoatio proportionati consistit in utroque extremo proportionato, sed medium et finis sunt extrema duo, quae inter se proportionantur: ergo denoatio medii proportionati ad finem non consistit in solo fine, sed etiam in medio; sed bonum, per quod medium denominatur bonum utile ad finem, est illa proportio, per quam proportionatur ad finem: ergo bonum, per quod medium denominatur bonum utile ad finem non consistit in sola bonitate finis, sed etiam in medio.

3. Confirmatur: Posse ablato illo, per quod medium, quatenus est ex parte sua proportionatum ad finem, et bonitas finis eadem maneat, formaliter et intimate auferretur quod medium denominetur proportionatum ad finem: sed non ablato quod medium denominetur proportiatum ad finem, formaliter intimate aufertur quod denominetur utile ad finem: ergo posse ablato illo, per quod medium quatenus est ex parte proportionatum ad finem, formaliter intimate auferretur quod denominetur utile ad finem: sed posse ablato, per quod medium denominetur utile ad finem, formaliter intimate aufertur quod sit bonum utile ad finem: ergo posse ablato illo, per quod medium, quatenus est ex parte proportionatum ad finem, formaliter intimate auferretur quod sit bonum utile ad finem: ergo bonum, per quod medium denominatur bonum utile non consistit in solo fine, sed in medio, et fine.

Dico 2°: in medio praecise considerato non dari bonum sufficienter movens voluntatem ad sui electionem. Probatur: bonum, quod movet voluntatem ad electionem medii est bonitas medii utilis: ergo est bonum bonitatis utilis: sed bonum bonitatis utilis, non est solum illud, quo denoatur bonum utile seu medium utile: ergo etiam est illud, per quod medium denoatur bonum utile: ergo bonum medii, quod movet voluntatem ad electionem, non solum est illud, quo denoatur medium utile, sed etiam illud, per quod medium denoatur utile: id, per quod medium denoatur utile ad finem, est etiam ipse finis bonus, cui proportionatur medium: ergo bonum sufficienter movens voluntatem ad medii electionem consistit etiam in bonitate finis: ergo non solum consistit in medio.

S. Confirmatur

5. Confirmatur: praesertim ablato quilibet, quo dicit finis sit bonum formaliter, et immediate aufferri, quo medium proportionatum adipiscendum finis assecutionem, ut bonum utile, seu denominet bonum utile, nam ideo medium denominatur bonum utile, quia proportionatum est ad assequendum bonum, quo praesertim ablato, quod bonum sit illud in medium assecutionem medium proportionatum, formaliter, et immediate aufferri, quo medium denominet bonum utile, exemplificatur praesertim ablato, quod sanitas esset bona homini, scissio venae, quae medium est proportionatum ad assequendam sanitatem, non esset bonum utile: quod quod scissio venae denominetur bonum utile, constituitur partialiter per bonitatem sanitatis, cuius proportionatur: quod non constituitur solum per ipsam scissionem venae, quinimmo, si sanitas non esset bona homini, scissio venae potius odiretur, quam amore, neque enim daret in illo bonum sufficienter movendum voluntatem, sed mala esset absolute homini, et odienda.

6. Dico 3°: bonitas, quae requiritur ut medium constituatur bonum utile, sufficienter movens voluntatem ad sui electionem, indivisibiliter constat ex bonitate finis, et proportione medii ad assequendam eiusdem bonitatem. Probatur 1°: bonitas, quae requiritur, ut voluntas moveat ad electionem medii, est bonum boni utilis ut talis: quod bonitas boni utilis ut talis est illa, quam amat voluntas per electionem medii: bonum boni utilis ut talis, est utilitas, sed utilitas medii consistit in proportione ad assequendum bonum: quod tota bonitas boni utilis ut talis, consistit in proportione medii ad assequendum bonum: quod tota bonitas medii est proportio ad assequendum bonum: sed proportio eiusdem est relatio praedicamentalis, quae talis indivisibiliter constat ex utroque extremo: quod constat ex bonitate finis, cui proportionatur medium, et in ipso medio, quod proportionatur: quod bonitas quae requiritur, ut medium constituatur bonum utile sufficienter movens voluntatem ad sui electionem indivisibiliter consistit in bonitate finis, et proportionem medii ad eiusdem bonitatis assecutionem.

7. Dices: medium amatur, in quantum est utile, et conducens ad assecutionem finis, sed quod medium sit utile, et conducens, proportionatum quod sit ad finis assecutionem, est bonum propria medii distincta a bonitate finis: quod medium amat propter aliquam bonitatem specialem, quae in ipso reluceat distincta a bonitate finis. Minor probatur: quia in fine non reperitur utilitas, et conducentia ad assecutionem sui: quod si haec amatur in medio aliqua proinde dictio bonitatis relucet amanda in medio distincta ab illa, quae amabatur in fine. Respondeo 1° retorquendo argumentum in adversarios: medium amatur, in

inquantum est utile, et conducens, seu pertinens ad assecutionem finis: collectio amat medium, prout utile, et pertinens ad assecutionem finis: collectio amat non solum per quod medium finis est conducens, seu pertinens ad finem sed etiam quod finis est utilitas, conducentia, seu pertinentia: quod collectio amat utilitatem conducentiam, seu pertinentiam illam: utilitas, conducentia, seu pertinentia medii ad finem est relatio transcendentalis fundata in pertinentia constante utroque extremo: quod collectio amat utrumque extremum: primo amat prius aliquam bonitatem, quae sita est intra medium, secundum quam attingit, et amat alterum extremum huius pertinentiae, scilicet finem.

8. Resp. 2°: denominationem maiorem et disquirendam minorem, scilicet quod medium sit utile, conducens, pertinens, quod est ad finis assecutionem, est bonitas propria medii, et distincta a bonitate finis, propria distincta quidem, adequate intra medium, et adequate realiter distincta a bonitate finis, nominetur, inadequate intra medium, cum adequate realiter distincta a bonitate finis: denominetur. Itaque bonitas finis, quae quidem finis sit bonum delectabile, vel honestum, potest inesse, cum quo potest esse, ratione non est adesse finis delectabilis, vel honesti adequate intra finem, a qua solum finis denominatur bonum delectabile, vel honestum, et inadequate bonitas medii, quae est ratio medii in ratione boni utilis, quod quidem medium est subiectum, quod denominatur bonum utile adequate. Ratio est, ex ipso, quod pertinentia est ad finis assecutionem, et a bonitate finis, cum pertinentia bonum utile est illud, quod aptum est ad assequendum bonum. Unde cum solum medium denominetur aptum ad assequendum bonum finis, non autem ipsa bonitas finis, solum medium denominatur bonum utile, non autem finis. Et verum sit quod bonitas finis sit inadequate intra, per quam medium denominatur bonum utile.

9. Unde voces istae: bonum utile, seu medium utile sunt concretae denominativae, et in recto explicant entitatem medii, quae quidem entitas est pertinentia, et inadequate constituens pertinentiam, quae in medio est ... Etiam in obliquo explicant bonitatem finis, et illam in ratione finis inadequate constituentis pertinentiam, quae intercedit inter medium, et finem. Quapropter colligitur 1°, quod bonum utile, seu medium utile ad finem, in ratione medii utilis, seu boni utilis, constituitur per rationem illam, quod voces istae: bonum utile, seu medium utile ad finem explicant tum in recto, tum in obliquo. Colligitur 2°, quod voces istae denominatio boni utilis, seu medii utilis explicant etiam in recto illa

ola

illa via, que voces illas, bonum utile, seu medium utile explant, tum recto, tum in obliquo.

10. Colligitur 3º: quod bonum utile differt a bono delectabili, et a bono honesto in eo, quod illud, quod denotat bonum utile, denotat tale solum partialiter a bonitate illius boni, in cuius assecutionem aptum dicitur, que quidem bonitas est extra illud quod denotat bonum utile, et etiam denotat a forma sibi partim intra, et partim extra, seu a proportione, per quam bonum utile denotat proportionatum ad assecutionem alterius boni, bonum autem delectabile, et bonum honestum non denotantur bona a bonitate extra, in cuius assecutionem ordinentur, neque sunt bona denominantur a proportione per quam proportionentur ad assecutionem alterius rei. Colligitur 4º: quod posito ablato, quod illud, in cuius assecutionem ordinatur medium, sit bonum formaliter, et intrinsece auferri, quod medium denotet bonum utile, seu medium utile, licet adhuc denotet medium aptum, idem proportionatum ad assecutionem illius, quod antea bonum erat. Ratio est, quia medium non solum constituitur in ratione utilis, seu boni utilis, per hoc quod sit proportionatum ad assecutionem alterius rei, sed etiam per hoc, quod illud, in cuius assecutionem proportionatur, sit bonum, at vero, quod denotet medium, seu aptum ad alterius rei assecutionem, solum dicit proportionem illam, ex vi cuius constituitur in esse proportionati ad alterius rei assecutionem.

11. Rogabis 2º: an electio medii attingat formaliter finem? Resp. affirmative: 1º haec patet ex dictis, probatur 2º in adversarios adhoc: electio attingit medium, ut utile: ergo attingit medium, ut bonum utile: ergo attingit omne illud, per quod medium constituitur in ratione utilis, seu in ratione boni utilis: sed medium in ratione utilis, seu in ratione boni utilis constituitur in actu 1º per bonitatem finis: ergo electio attingit formaliter bonitatem finis: ergo et finem. Major est doctrina adversariorum, minor constat ex dictis. Consequentia est legitima.

12. Probatur 2º: electio formaliter attingit, et amat in medio bonitatem utilis, seu bonitatem boni utilis, sed haec bonitas, a qua medium denominatur bonum utile, partialiter constituitur per bonitatem finis: ergo electio formaliter attingit bonitatem finis: ergo et finem. Major est doctrina adversariorum, minor ex supradictis constat, et consequentia bona est. Confirmatur: electio attingit formaliter et amat aliquam bonitatem, que sit sufficienter motivum voluntatis: ergo non solum attingit formaliter medium: ergo etiam bonitatem finis. Probatur consequentia: in medio seorsim considerato non relucet bonitas sufficienter motivum

voluntatis

volatis: ergo etc. Prob. ant.: si aliqua bonitas veniret [illegible] bonitatis utilis, si bonitas boni utilis fin(is) solo medio relucet, si indivisibiliter [illegible] salutis inadequate per bonitatem finis: ergo etc. Cap. 7 reliqua dubia quae circa finem supersunt diciduntur.

Cap. 7um

Reliqua dubia, quae circa finem supersunt deciduntur.

1. Rogabis 3o: an electio medii essentialiter pendeat ab hoc fine, hoc est, an electio pharmaci habita solum ex intentione sanitatis assequendae, talis actus sit qui essentialiter pendeat a sanitate, ita ut neque divinitus illa eadem electio posset fieri a voluntate propter alium finem distinctum a sanitate. Respondeo affirmative. Conclusio haec facile probatur: in nostris principiis supra statutis: electio formaliter attingit, et amat medium ut utile, ac portans ad finem, ita ut amet medium ut bonum utile, ac portans ad finem, ita ut amet medium ut bonum utile, ac portans ad finem: ergo electio formaliter attingit et amat etiam formaliter, per quam medium denominatur bonum utile, ac portans ad finem: sed medium in esse boni utilis, et portans ad finem constituitur etiam per bonitatem finis, et illud per quod finis talis est, cum portat medium: ergo electio formaliter attingit, et amat bonitatem finis: sed quod semel actus voluntatis formaliter attingit, et amat, neque divinitus potest non amare, et quod semel non attingit formaliter, neque amat, nequit etiam divinitus denuo formaliter attingere, et amare: ergo electio talis est quae si semel fiat ex intentione unius tantum finis, nequeat fieri ex intentione alius finis, praeter quem semel habita est: ergo electio pharmachi, v.g., quae semel habita est ex intentione solum sanatis assequendae, neque divinitus potest fieri ex intentione sanatis assequendae, ut denuo fieri ex detractione alius finis a sanitate distincti.

2. Dices: actus [illegible] aut sit denominet [illegible] ab intentione habita ex detractione antis B propositae, quod attingat formaliter totum dictum antis B, neque talis debet esse ab intentione, qui essentialiter pendeat ab intentione B, itaque non posset ille numero actus fieri ab intentione ex detractione antis C: ergo similiter ut electio sit, ac denominet electio medii A a voluntate habita ex

intentione

ex intentione asseqᵈⁱ finis B in operibus, q. formaliter attingat finem B, aut talis sit abintra, quin possit fieri a voluntate destituta ex intentione assequendi finem B. Urget paritas: ideo ex nostra doctrina in hoc statu actus est talis esse potest, quoniam eo ipso, q. in intellectu præcesserit amor B, et postea succedat, et postea succedat dictamen A, quin intellectus habuerit immediate ante amorem aliud motivum ad assensum consequentis, præter obiectum antecedentis B, et motivum, q. præcesserit ad assensum antecedentis B, ponitur q. intellectus destitutus ab obiecto antecedentis B efficiat consensum A, quin illud consensum formaliter attingat totum obiectum antecedentis B: sed etiam eo ipso, q. in voluntate præcesserit intentio efficax finis A, et postea succedat electio medii B, quin præcognoverit intellectus aliquam bonitatem in medio B præter conducentiam, et proportionem cum fine A, ponitur q. voluntas habeat electionem medii B destitutam ex intentione finis A; ergo et B.

3. Resp: accedendo ad argumentum, et transeundo consequentiam: ad illud, q. subiungit in confirmatione paritatis res, non discriminis aperta est, nam veritas consequentis separabilis esse potest a veritate antecedentis. Unde actus consequentis assentiri potest veritati obiectivi consequentis, quin formaliter assentiat toti veritati obiectivi antecedentis, consequenter quia intellectus in consequenti obiecto reperiet sufficientem rationem formalem veritatis motivam, per quod, per quam moveat ad assensum consequentis, quin per eundem actum debeat formaliter attingere totam veritatem antecedentis; at vero bonitas medii separabilis non est a bonitate finis, nam bonitas medii A est bonitas bonitatis utilis ad finem B, quæ quidem bonitas constituitur medium in ratione boni utilis formaliter constituit per bonitatem finis B, ut illa, quæ supra diximus: quamobrem voluntas non reperit in solo medio A rationem formalem bonitatis sufficientem motivam, quæ quidem bonitas sit adæquate intra medio A. Unde cum voluntas per actum electionis debeat ferri formaliter in obiectum sub ratione formali bonitatis sufficienter motivæ, saltem ut quo nequit ferri in solum medium, sed etiam in rationem illud, q. constituit medium in ratione boni utilis, videlicet in bonitatem finis B in cuius assecutionem medium A ordinat.

4. Præterea, si q. probat argumentum absurdum est, q. actus amoris A, verbi gratia circa unum obiectum possit fieri a voluntate ex consideratione actus amoris B, circa obiectum aliud talis, ita ut ęque realiter distinguatur ab obiecto; secundo, quin voluntas per actum amoris A formaliter attingat, et amet totum obiectum, q. amat per actum amoris B, et fieri potest, q. actus amoris A talis evadat, qui fieri possit a voluntate destituta

per

per actu amoris C, n' aut per actu amoris B, aut qui nolos detrata
precesserit per aliu actu amoris, Exempli causa, si volos per actu amoris B ferat efficaciter in ore bonu honestu in com confuse cognitu, et postea clara cognitio accedat de honesto bono in particulari, feratq. volos per actu amoris A in eiusdem bonu honestu in particulari, tunc in isto casu volos dicet elicere actu amoris A detrata ex actu efficaci amoris B, et tu in actu amoris A n' debet formaliter attingere totu illud obtu, q. amabat per actu amoris B, nq in obto particulari honesto, q. attingit formaliter per actu amoris A, reperit bonitas separabilis a bonitate obti, q. amabat per actu amoris B, que quide obta bona, et honesta virtus q. factu se hent tamqm includens, et inclusu, et actus B, se het tamqua causa detrahens volate ad actu A qui se het tamqm detrahens.

5. Unde tm infert, q. actu amoris A posse in isto casu talis evadere, qui posset fieri a volate detrata per actu amoris C, quo prius amavisset de bonu in coi, aut fieri posset a volate n' detrata per aliu actu amoris ante, sed solu detrata ex bonitate cognita in obto in particulari honesto in quo quide obto volos reperit sufficientem roe formalis bonitatis motiva, ut quo, at vero in electione medij A utilis ad finem B desiderat se het ma electio n' solu het tq. tenoe habita a volate detrata per aliu actu amoris, sed electio talis actus e, qui ferat in mediu, ut in bonu utile, unde debet ferri in bonitate, p.r quam mediu denotat bonu utile, sed mediu denotat bonu utile a bonitate finis: go actus eligens mediu ut utile ad finem, et amans formaliter mediu ut bonu utile debet attingere formaliter et amare bonitatem finis.

6. Negabis A° bruta operent pt finem: affert Arriaga et probat, q. incredibile e, ut ipse ait, q. hirundo, q. stellas colligit, lutu aqua miscet, et oia reliqua parat, q. missa ad nidu instruendu nihil cogitet de nido faciendo: go tunc et nidu, que intendit, percipit, et pt illu obtinendu operat: go intuendo pt finem operat. Sliter q. canis ostenso pane operat ad porrigendu, quis dicat canes se moventes nihil cogitare de pane accipiendo: q. canis motu illu progressivu efficit, ut pane assequat: go aliqd facit in assecutione panis: go pt finem operat.

7. Nihilominus tm dicendu e brutan operari

formali

formaliter per fine, et tam materialiter. Pr. 2a quoad 1a p[ar]t[em], q[uia] v[e]l bruta operent[ur] formaliter p[ro]p[ter] fine: operari formaliter p[ro]p[ter] fine, e[st] media formaliter ordinare ad finis assecutionem: bruta n[on] ordinant formaliter media in assecutionem finis: ergo bruta n[on] operant[ur] formaliter p[ro]p[ter] fine. Minor p[robatur]: ordinare formaliter media in assecutionem finis, dicit formaliter precognoscere proportionem mediorum cum fine, et eligere media, quoniam ipsis positis precognoscit ponendum esse finem: bruta n[on] precognoscunt proportionem mediorum cum fine, neque precognoscunt eorum esse ad positionem mediorum ponenda e[st] assecutio finis: ergo bruta n[on] ordinant formaliter media in assecutionem finis. Minor p[robatur]: precognoscere proportionem mediorum cum fine e[st] precognoscere connexionem mediorum cum fine, ex vi cuius connexionis precognoscit q[uod] posito medio ponenda e[st] assecutio finis, q[uod] quidem dicit formaliter discursum: sed bruta n[on] discurrunt: ergo etc. Maior p[robatur]: n[on] cognoscere connexionem illam, e[st] agnoscere illationem, saltem moralem inter obiecta antecedentis, seu quasi antecedentis, et obiectum consequentis, seu quasi consequentis, ac deveniri ex cognitione unius ad cognitionem alterius, propter connexionem cognitam: sed hoc dicit formaliter discursum: ergo etc.

8. Ad exempla illa, quae dicitis, respondetur, q[uod] et hirundo percipiat nidum, et illum appetat, n[on] tamen precognoscit paleas esse utiles ad nidum, neque proportionem inter paleas, et nidum, unde n[on] amat, et elligit paleas, p[rae] ceteris quae alia media, quoniam precognoverit connexionem aliquam inter paleas, et nidum, et alia. Et canis visso pane tendat ad porrigentem, n[on] ideo ponit motum illum progressivum, quia precognoverit motum illum esse utilem ad assecutionem panis, neque quia precognoverit proportionem, quae datur inter motum progressivum et assecutionem panis, neque enim bruta operantur ex discursu, sed ex instinctu naturali, quo naturaliter excitantur a perceptione rei appetibilis ad positionem illorum, quae necessaria sunt ad assecutionem illius rei, unde solum operantur materialiter p[ro]p[ter] finem, q[uod] quidem e[st] 2a pars conclusionis nostrae, nam qui finem percipit, et media ponit, quae apta sunt ex se ad finis assecutionem, quin precognoscat proportionem mediorum cum fine, aut moveatur formaliter ab amore finis, et cognitione medii ut utilis ad finem, ad electionem medii, dicitur materialiter ponere media apta ad assecutionem finis, consequenter q[uod] operatur materialiter p[ro]p[ter] finem. — Finis disp. 1ae de causa exemplari.

Disp. 2a

[illegible]

De causa exemplari.

1. Philosophi inter causas intentionales, quae proprie pertinent, et amant, vel volunt, dicunt intentionaliter causare suos effectus, enumerant causas ideales, seu exemplares. Arriaga tribuit eidem Philosopho definitionem istam exemplaris causae: est id, in quod inspiciens artifex operatur, atque traditam ab Aristotele 7° methaphysicae capitulo 7° textu 32, hoc enim tantum asserto coloci, traditam esse definitionem istam; an autem alibi eam tradiderit Philosophus, me latet, scio tamen illam tradidisse Senecam epistola 65. Divus Thomas quaestione 3ª de veritate articulo 1° causam exemplarem ita definit: exemplare est forma, quam effectus imitatur ex intentione artificis. Placet communiter doctoribus Angelicus descripsit causam exemplarem in hunc modum: exemplare est forma, quam effectus imitatur ex intentione artificis cognoscentis eiusdem formae. Exemplar aliud dicitur exemplar externum, aliud exemplar internum: exemplar externum dicitur illa forma, quae sensibus externis percipitur ab agente, qualia sunt exemplaria, quae coram sibi obiiciunt pictores, statuarii. Exemplar internum est illa forma, quae tantum mente percipitur ab artifice, et ad illam, veluti ad obiectum attendens artifex, conatur effectum sibi efficere, similemque reddit. Rursus exemplar aliud potest dici exemplar formale, aliud exemplar obiectivum: exemplar formale erit cognitio ipsa repraesentans illam formam, cui assimilatur effectus, exemplar obiectivum erit ipsum obiectum propositum per eiusdem cognitionem, scilicet exemplar absolute dictum, quoad praesens attinet, [formale] pro exemplari obiectivo.

2. Rogabis 1°: quaenam sit virtus causativa in exemplari causa, seu quisnam sit actus primus exemplaris causae? Plerique ipsum obiectum, seu ipsam formam, quam artifex intendit, esse virtutem causativam, sive actum primum exemplaris causae. Probatur 1°: illud est actus primus exemplaris causae, quod est causa exemplaris, sed solum illud obiectum est illud, quod est causa exemplaris: ergo solum illud obiectum est actus primus exemplaris causae. Maior certa est, nam actus primus causae, et ipsa causa sunt inter se adinvicem convertibiles: minor probatur: nam illud solum est causa exemplaris, cui convenire potest definitio exemplaris causae: sed illi soli obiecto convenire potest definitio exemplaris causae: ergo solum illud obiectum est causa exemplaris. Minor probatur: exemplare est forma, quam effectus imitatur ex intentione artificis cognoscentis eiusdem formae; sed de solo illo obiecto potest dici,

quod sit

q. sit ea fra, quā imitat effus ex intent. artificis: go ꝯ.

3. Ꝯfrat: nā si aliq. aliud esset actus 1.us seu virtus cāativa exemplaris cāe, maxime cognitio, per quā eiusdē obiti artifici ꝓponit. Sꝫ cognitio illa n. ē actus 1.us seu virtus cāativa exemplaris cāe, sꝫ se hꝫ oditio applicans virtutē cāativā eiusdē cāe: go ꝯ. Maior certa ē apud adversarios. Minor pꝫ: cognitio n. ē ea fra, quā artifex intendit imitari, et imitat. in opere: go cognitio illa n. ē actus 1.us seu virtus cāativa exemplaris cāe. Cōa patet: nā actus 1.us cāe exemplaris ē cāa exemplaris, et illud oē, q. ē exemplaris cāe, ē ea fra, quā artifex imitat. in opere. Pꝫ ans 1.o: id, q.d intendit artifex imitari, et imitat. in opere, ꝓ cognit. ab artifice, sꝫ cognitio illa n. ꝓ cognit. ab artifice, seu alter cogre refexa: go cognitio illa n. ē illud, q. intendit artifex imitari, et imitat. in opere. Pꝫ 2.o idē ans: q.do pictor sibi obiit imaginē D. Petri, et ipsā inspiciens aliā imaginē sile pingit, n. intendit assimilare imaginē, quā depingit suæ cognitioni imaginis D. Petri, quā sibi obiiecerat: go ꝯ.

4. Rogabis 2.o: quænā sit cāalitas, per quam exemplaris cāa se exercet in actu 2.o in suo genere cāandi? Resp., q. eius cāalitas ē cognitio, media quā ꝓponit artifici fra illa, quā intendit imitari, et intentio artificis assimilandi opus, et effectio ipsius operis, sive actio, quā opus ꝓducit efficienter ab artifice. Pꝫ 1.o: si prisse auferas cognitionē, fraliter, et immate aufert. q. exemplar se exerceat in genere cāe intentionalis: go cognitio illa ꝯstuit saltē inadeqte cāalitatē exemplaris cāe. Ans pꝫ: cāa intentionalit cāat per suū esse intentionale in intu, veluti per fralē rōē saltē inadeqtā cāandi. Sꝫ esse intentionale cāe exemplaris in intu ē cognitio, per quā exemplaris cāa in illo ꝓponit: go cāa exemplaris intentionalit cāat per suā cogrē, veluti per inadequatā rōē fralē cāandi: go cognitio illa ē partialis cāalitas exemplaris cāe.

5. Preterea, id, q.d eius intentio artificis ꝯstituat cāalitatē exemplaris cāe, pꝫ: q.d exemplar se exerceat in genere cāe exemplaris cāantis, ē id, q.d eff.us imitet. ipsum exemplar ex intentione artificis: go q.d exemplaris cāa se exerceat, ꝯstuit saltē inadeqte per intentionē artificis.

Ans

Ans constat ex definitione cae exemplaris supra tradita, quoniam in illa dicitur causa exemplaris esse forma illa, quam effectus imitatur ex intentione artificis.

Deniq. quia actio, per quam effectus physice producitur ab artifice, constituitur causaliter exemplaris causa; probatur: si penitus auferretur actio illa formaliter, et immediate auferret, quod effectus produceret in rerum natura: ergo formaliter et immediate aufferet, quod effectus productus intentionaliter proveniat a causa exemplari. Pr. 2°: quod exemplaris causa se exerceat in suo genere causae, est, quod artifex inspiciens exemplar assimilet exemplari opus: sed hoc dicit essentialiter, quod opus physice producatur ab artifice: ergo quod causa exemplaris se exerceat in suo genere causae dicit essentialiter productionem operis, seu actionem physicam per quam effectus similis exemplari efficienter producitur ab artifice: ergo actio illa constituit saltem inadaequate causaliter exemplaris causae.

6. Rogabis 3°: an ut effectus dicatur talis vi exemplaris causae, opus sit, quod reipsa evadat similis exemplari. Resp. affirmative, probatur 1°: ex definitione causae exemplaris, quae quidem causa dicitur ea forma quam effectus imitatur: ergo quandocumque causa exemplaris causat effectum, iste similis evadit exemplari: ergo effectus omnis a propria exemplaris causa similis evadit exemplari. Pr. 2°: si pictor sibi ob oculos exhiberet imaginem Caesaris et intenderet imaginem aliquid simile imagini Caesaris depingere, tamdem simiam exprimeret, imago denuo producta simiae non diceretur effectus intentionalis causatus ab imagine Caesaris in genere causae exemplaris: ergo ut opus dicatur effectus exemplaris causae opus est assimiletur exemplari causae. Pr. ans: ideo opus tribuit exemplari causae ex genere suo causandi, quia exemplar in aliquo genere causae causat, quod opus tale fabrefiat: sed quando opus fit omnino dissimile causae exemplaris, exemplar non est in causa, quod opus evadat tale: ergo etc. Minor pr.: in tantum exemplar in causa est, quod opus evadat tale, in quantum idea est determinans pictorem v.g.; ut depingat imaginem talem, et non aliam: sed idea solum determinat in illo casu ad sibi simile fabrefaciendum: ergo etc.

7. Rogabis 4°: an bruta operentur ex causa exemplari. Non dubitandum est, quoniam simia videtur imitari actiones humanas, propterea quod videtur operari ex causa exemplari; siquidem inspiciens actiones humanas, quas quidem per phantasiam percipit, statim quasi propriae actiones conformat humanis, unde videtur, quod intendit assimilare opus exemplari. Nihilominus tamen resp., bruta non operari ex causa exemplari, proprie loquendo, sed valde improprie. Ratio est, quia in definitione posita, et tan-

tiqua

antiqua exemplaris causa proprie talis, illa solum dicit operatione facta ad artificem, in eum autem artificis venit non intellectualis, quapropter brutum nequit dici proprie artifex. Disp.o 3.a de comparat.e causarum inter se quoad mutuam causalitatem.

Disp.o 3.a

de comparatione causarum inter se quoad mutuam causalitatem.

1. Ad extremum libri huius de causis peregrandum causae diversi generis possint se ad invicem causare; v.g. an causa interna et causa efficiens se ad invicem causari possint, et an causa finalis, et causa efficiens possint se mutuo causare. Pro cuius intelligentia adverte 1.o: causam omnem esse in duplici differentia, nam alia est realis, et alia intentialis: causa realis, est quae proprie, absolute causa est, quae quidem proprie, ac physice dicat esse effectui, quales sunt causa interna et causa efficiens. Causa intentialis improprie dicitur causa, neque enim proprie, ac physice dicat esse effectui, sed tantum intentialiter, seu moraliter, quapropter dici nequit absolute causa, sed cum additione causa intentialis; quales sunt causa finalis, et causa exemplaris. Adverte 2.o in causa omni causali requiri existentiam realem ad causandum; quapropter omnis causa realis presuponit realiter existentiam ad causandum; at vero causa intentialis non requirit existentiam realem ad causandum, neque presuponit realiter existens ad causandum, sed solum presupponit intentialiter existentem, hoc est, existens in intentione per suum esse intentiale, quod est cognitio representans ipsam causam, sive quod idem est solum presuponit cognitam intentialis causam.

2. Dico igitur 1.o: duae causae reales, licet si diversi ordinis sint, nequeunt se ad invicem causare, neque divinitus, v.g. causa interna, et causa efficiens neque divinitus se mutuo causare possunt. Probatur 1.o: omnis mutua prioritas realis implicat: sed si duae causae reales se mutuo causarent, daretur mutua prioritas realis inter ipsas: ergo implicat, quod duae causae reales se ad invicem causent. Minor est manifesta, nam omnis causa realis prior est origine suo effectu, et consequenter prioritate reali suo effectu: ergo si eiusdem causae reales se ad invicem causarent, causa interna realiter prior esset causa efficiente, et causa efficiens realiter prior esset causa interna. Maior illa probatur, nam si daretur mutua realis prioritas, unaquaeque esset realiter prior seipsa, hoc implicat: ergo et illud

unde

unde infert. Pr. maior: si A prior esset B, et B prior esset C, bene inferretur quod A prior esset C: quo si causa intrinseca prior esset causa efficiente, et causa efficiens prior esset causa intrinseca, bene inferretur, quod causa intrinseca esset prior causa intrinseca: quod prior seipsa.

3. Pr. eadem ... et supponamus, quod compositum substantiale esset causa efficiens ... quae inter causas ... eiusdem compositi. Sic arguitur: compositum ... forma: quo quod cum sit intelligi ... adaequate ... intelligitur ... quo in nullo ... esse ... compositum, in quo materia ... sit, sed tempore esset ... origin... materia, et materia ... compositum ... quo materia ... acty ... priore ad sui productionem: hoc implicat: quo ...

... : omnino implicat, quod unaquaeque ... realis ... alioqui ... esset realiter prior seipsa: quo ... Deinde in illo priori originis, in quo esset compositum tamquam causa efficiens ... esset materia, sed in illo priori, in quo est compositum materia: quo in illo priori, in quo ... materia, esset materia ... in nullo priori ... in quo ... compositum substantiale est adaequate ... et materia ... : quo in nullo priori est compositum substantiale in quo ... sit materia.

4. Reo 2°: causa realis, et causa intentionalis eodem invicem causari possunt etiam aliter, ... genere ... Pr. 1°: intentionalis causa non praesupponit realis exercere ... antequam ... praesupponit ... idem ... : quo nullum est inconveniens in eo quod causa ... intentionaliter causet sui realem causam. Pr. ... esset inconveniens ... quod intentionalis causa supponeret intentionaliter exercere ad actum ... sui realiter productum, et consequenter supponeret intentionaliter exercere ad seipsum realiter exercitum: sed nullum est inconveniens in eo quod unaquaeque supponat intentionaliter exercere ad seipsum realem exercitium: quo ... Minor pr.: non quod unaquaeque supponat intentionaliter exercere ante seipsum realem exercitium ... quod prius cognoscat, et postea realiter exerceat, sed in hoc nullum est inconveniens: quo ... erit inconveniens in eo quod unaquaeque supponat intentionaliter exercere ante seipsum realem exercitium. Confirmatur: 2° quis intendit efficaciter sanitatem, et ... pharmacum sumit ... quod pharmacum efficienter causet sanitatem, in quo casu ... erit

causa

finalis intentialis causa pharmaci, et sanus eadem entitate, et efficienter causatus ab eodem pharmaco: ergo causa realis et causa intentionalis sic adinvicem causari possunt.

LIBER IIIus

PHORŪ. TRACTUS ULTIMUS, IDEM UNICUS.

de infinito in coi, et eius divisionibus.

DISPo. Ia.

Infinitu ex Plat. ac dividit.

1. Infinitus ut nomen ipsius prius se fert, est illud quod caret fine, pro cuius explicatione animadvertendum est, quod finis, seu finis improprie sumptus, non solus accipit pro illo, ubi res desinit, sed etiam pro illo, ubi incipit, praeterea quod ulna, exemplum ad dicit, in uneri introductus, quorum unus dicitur primus, et alter 2us separatim facta admensuratione ulna, sic primus denotat illud punctum ulne, a quo incipit ipsa ulna dimetiri, et ante quod nihil est ulna, sed post illud reliquum est ulna quod restat metiendum. Tunc autem 2us denotat illud punctum, quod est ultimum mensurantis, hoc est illud punctum ante quod est reliquum ulna, et ultra quod nihil est ulna, quod sibi superest metiendum, nihilominus tamen finis, seu vox, si proprie sumatur, solus erit illud, in quo res desinit, id est, ante quod reliquum rei antecessit, et ultra quod nihil rei superest, in quo sensu infinitus dicitur carens fine seu termino.

2. Infinitus aliud est infinitus in numero, aliud in magnitudine, seu extensione, aliud in perfectione substantiali, aliud in duratione, aliud in intensione, hic solus disputabit de 1a triplici specie infiniti, de 4a vero, et 5a suis locis tractabit. Infinitus in numero est illud, cuius partes, sive unitates,

si

si successive numerent, numquam pervenient ad aliquem, ultra quem non sit aliud, imo, et infiniti alii; ideo cogitationes beatorum per totam aeternitatem futurae dicuntur numero infinitae, quia si successive numerentur, numquam pervenietur ad aliquem numerum, ultra quem infinitae aliae cogitationes non supersint. Infinitum in magnitudine, seu extensione, illud est, cuius partes, si successive metiar, numquam ad aliquam perveniam, ultra quam non supersint infinitae aliae dimetiendae, ut si Deus produceret virgam usque adeo longam, ut nullibi desineret. Infinitum in perfectione illud est, quod caret fine in hoc quod est esse perfectum.

3. Pro natura infiniti explanda praenotanda sunt aliqua. 1° Ex duplici tantum parte finita nequit resultare infinitum. Probatur: infinitum debet esse tale, quod careat fine, sed coniunctum ex duplici tantum parte finita non careret fine: ergo coniunctum ex duplici tantum parte finita non esset infinitum. Minor probatur: nam 1a pars est finita: ergo si successive percurrat, perveniet ad illius terminum. Et invicem 2a partis, quia etiam finita sit, si successive percurrat perveniet ad illius terminum: ergo de 1a ad ultimum, si totum illud coniunctum successive percurrat, perveniet ad illius terminum: ergo totum illud coniunctum finitum est: ergo ex duplici tantum parte finita nequit resultare infinitum.

4. 2° praenotandum est: non repugnat, quod unum infinitum in numero habeat plures unitates, quam aliud, seu contineat plures, et maius sit alio in hoc sensu. Probatur: creatis infinitis lapidibus, et inter se penetratis in unum acervum, potest adhuc Deus creare unum lapidem, et superaddere illi acervo, in hac hypothesi possibili argumentum et claritatis gratia acervum illum, qualis erat, priusquam adderet illi lapis denuo productus voco acervum A, et acervum illum, qualis esset postquam illi superadderet lapis denuo productus, voco acervum B. acervus B plures lapides continet, quam acervus A: ergo acervus B maior est acervo A; sed uterque acervus infinitus est: ergo unum infinitum potest continere plures unitates, quam aliud, et in hoc sensu esse maius alio. Probatur 1a: totidem lapides, acervus B continet omnes lapides, quos acervus A continet, et insuper continet unum lapidem, quem non continet acervus A: ergo acervus B plures lapides continet, quam acervus A. Deinde acervus B includit acervum A, certe est inclusus, sed omne includens est maius incluso: ergo acervus B maior est acervo A

A, minor certa e, maior pt: acervus B continet omnes lapides, quos acervus A, et addit supra totum acervum A unum lapidem: ergo acervus B includit acervum A: ergo maior est acervo A.

5. Praenotandum est 3°: non repugnat, quod infinitum in magnitudine, seu extensione addat aliquid ea parte, qua finitum est, et in hoc sensu sit maius infinitum, quam antea erat, a.u. datur quod infinitum in extensione, seu magnitudine esset possibile. Pt: si Deus produceret virgam in infinitum longam, quae incipiret a puncto A, posset adhuc Deus addere aliquam ulnam illi virgae, quae praecise inciperet a puncto A: ergo infinito in extensione addi posset aliquid ea parte, qua finitum esset: ergo in hoc sensu posset unum infinitum in extensione maius esse altero, si semel supponatur infinitum in extensione esse possibile. Probo sequelam, et voco virgam A, totam illam virgam, qualis esset, prius quam illi superadderet illa ulna, et voco virgam B totam illam virgam qualis esset, postea quam ipsi addita fuisset ulna illa, et arguo sic: virga B maior esset virga A, sed utraque virga illa infinite extensa esset: ergo unum infinitum in extensione posset esse maius alio, si semel esset possibile infinitum aliquod in extensione: Pt minor: virga B includeret virgam A, sed quod includens maius est incluso: ergo virga B maior esset virga A. Minor est principium per se notum, maior pt: virga B haberet totam extensionem, quam virga A haberet, et adderet supra totam illam extensionem virgae A unam ulnam, quam virga A non haberet: ergo virga B includeret formaliter in se virgam A: ergo virga B maior esset virga A.

6. Dices, fere illi, quotquot existimant unum infinitum non posse esse maius alio, sunt, quod si ponamus infinitum constans lapidibus albis et nigris, et in infinitis illis haberet infinitos lapides albos, et ultra illos etiam infinitos lapides nigros, adhuc tamen infinitum illud constans lapidibus albis et nigris non esset maius in ratione infiniti, quam infinitum constans ex solis lapidibus albis. Sed contra est: nam aliud est, quod unum infinitum sit maius alio in ratione infiniti, hoc est, magis infinitum, ita ut, in eo, quod est carere fine sit maius alio, et hoc aptum falsum est, neque [illegible]

inmen[illegible]

in meritis venit, quoniam in hoc, quod est carere fine, non datur magis, et mi-
nus, sed indivisibili constat; quapropter infiniti hominis infiniti capilli
non essent maius in ratione infiniti, quam infiniti homines, sed unus infinitus, quod unus infinitus
esset, quam aliud, hoc est, quod participaret ipsius quantitatis infiniti, et tam
[illegible] careret fine, quam aliud.

7. — Verum aliud est, quod unum infinitum possit continere
plures unitates, quam aliud, et in hoc sensu infinitum unum esse possit maius alio,
sed quidem verum existimamus, tunc propter argumenta superius facta, tum etiam
propterea quod absurdum sit dicere infinitos capillos non continere plures entitates, quam
infinitos homines. Cum quo tamen bene stat, quod infiniti capilli, et infiniti homines sint
aequales in ratione infiniti, idest, quod tam unum infinitum careat fine, quam aliud, et unum infinitum
aeque participet rationem infiniti, atque aliud; sicut enim verum erit absolute dicere
de infinito capillorum, et multitudo caret fine, ita similiter verum erit dicere ab-
solute de infinito hominum haec multitudo caret fine, quemadmodum numeri duo finiti
possunt esse inaequales in eo, quod unus contineat plures unitates, quam alter, et
inaequalis stat in ratione finiti numeri, sed uterque numerus aequalis sit in ratione finiti
hoc est, numerus unus aeque sit finitus, atque alter, quod quidem videre in numeris
duodenario, et senario, duodenarius enim numerus maiore, senario,
idest, plures unitates continet, quam senarius, non tamen duodenarius numerus
maiore in ratione finiti, quam senarius numerus, quoniam aeque verum est dicere
de numero duodenario, quod non careat fine, ac de numero senario.

8. Denique praenotandum est, quod nullum infinitum potest
esse semel tantum infinitum, sed esse debet infinitum quodlibet infinities infinitum. Probatur:
si aliquod infinitum esset semel tantum infinitum, non esset infinitum, sed finitum: quod repugnat
infinito, quod semel tantum infinitum sit. Probatur antecedens: si aliquod infinitum semel tantum in-
finitum esset, neutra medietas illius infinita esset: quod utraque finita esset. Argumentum
probatur: si utraque medietas esset infinita, infinitum constans illa medietate
duplici, non semel tantum infinitum esset, sed bis infinitum; si vero altera medietas
infinita esset, et altera finita, neutra esset medietas, neque enim
aequaliter dividerent totum infinitum. Deinde si utraque medietas illa finita e-
sset totum resultans ex illis medietatibus non esset infinitum, sed finitum: quod est.

Probatur:

Prob. : ex duplici tantum parte finita nequit resultare infinitum; illa duplex mediet. esset pars duplex finita: ergo ex illa duplici mediet. resultans non esset infinitum sed finitum. Disp. 2a de infinito in num. seu multitudine Cap. 1um infinitum in multitudine sive num. est possibile.

Disp. 2a

De infinito in num. seu multitudine

Cap. 1um

Infinitum in multitudine seu num. est possibile.

1. Supponendum est 1° quaestionem istam solum procedere de infinito in numero, seu multitudine non autem de infinito seu magnitudine seu extensione. Unde si loquamur de infinita multitudine Angelorum, asserimus quod possibile esse, quod ea multitudo in rerum natura ponatur, solum dicimus esse possibile infinitos Angelos supponi in rerum natura nullis inter se penetratis, et consequenter, si loquamur de infinita multitudine hominum, loquemur de illis inter se divinitus penetratis, ut locus delinquat sequenti disputat. ubi examinabit, an possibile sit infinitum in magnitudine, seu extensione.

2. 2° Supponendum est infinitum aliud esse categorematicum, aliud sincategorematicum. Infinitum categorematicum est illud, quod constat infinitis partibus actu existentibus: infinitum sincategorematicum est illud, quod constat finitis tantum partibus existentibus, potest tamen per additionem partium in infinitum crescere, v.g. si Deus de facto produceret infinitam multitudinem hominum, multitudo eiusdem esset categorematice infinita, deinde multitudo illae hominum de facto existentium, dicitur sincategorematice infinita, quia licet constet partibus finitis existentibus tantum, potest tamen in infinitum crescere per augmentum infinitorum hominum possibilium, qui a Deo possunt successive produci, et superaddi collectioni hominum de facto existentium.

3. 3° Supponendum est, quod Deus de facto cognoscit possibiles esse infinitos homines, v.g. sequitur id est, quod numerus hominum, quos Deus cognoscit esse possibiles, infinitus est. Prob. : designato quolibet hominum numero finito potest Deus alios producere: ergo non est finitus numerus hominum, quos Deus

cognoscit

cognit esse poss. Præterea: signato centenario hominum possibilis est alius homo, et c alius, et sic in infinitum: ergo etc. Præterea: assignato quocumque numero finito hominum, et producto, nisi implicaret contradictionem, si alius homo de novo produceret: ergo assignato numero quocumque hominum finito, possibilis adhuc erit alius homo. Consequentia: quia aliter deveniendum esset ad aliquem numerum hominum finitum impossibilem; redde ergo eos; cur ille finitus numerus hominum implicet contradictionem, et non implicet numerus eius finitus, qui est immediatus illi numero; nulla certe reos implicationis assignabis.

4. Arriaga disp. 13 sect. 2, numero 97 retorquet argumentum supra factum adversus nos, hac ratione: demus homines possibiles esse infinitos, petendum, inquit Arriaga, cur non sint possibiles alii homines, scilicet qui sententia sequentur, et ex eo quod addant alii. Ideo eos homines infinitos esse eos omnes homines possibiles, ut supponit: ergo si illis addi possent alii, sequeretur esse omnes possibiles. Unde pacto illo infinito hominum, ubi supponit esse omnes homines possibiles, si alius homo de novo produceret, sequeretur quod in illo infinito hominum omnium producto essent omnes homines possibiles, et tamen essent, et essent, ut supponit, non essent, quia ultra illos omnes homines adhuc esset alius possibilis, qui non includeret in illo infinito hominum prius producto.

5. Instat idem Arriaga, quia hoc petit, cur v.g. ita sint illi infiniti homines, quos sumpsimus, ut repugnent alii, sicut enim nos arguamus, signato centenario hominum, non repugnat alius: ergo centum homines non sunt omnes homines possibiles, ita similiter Arriaga in nos arguat ultra infinitum hominum, quodcumque assignet, non repugnat alius homo: ergo quodcumque infinitum hominum non est omnes homines. Sed res discriminis esse manifesta, tum quia ideo infiniti homines, quos sumpsimus, ita sunt ut repugnet alius homo, quia supponitur infinitum hominum assumptum claudere omnes homines possibiles; unde bene valet: hoc infinitum hominum claudit omnes homines possibiles: ergo nullus homo est possibilis, qui adaequate realiter distinguatur ab illa collectione infinita omnium hominum possibilium. Patet consequentia: quia si aliquis homo esset possibilis adaequate realiter distinctus ab illa collectione, non includeretur in illa: ergo collectio illa non includeret quemlibet hominem possibilem: ergo collectio illa non esset infinitum constans ex omnibus possibilibus; quapropter, qui asserat infinitum illud hominum esse collectionem omnium hominum possibilium, et nihilominus esse possibilem aliquem hominem adaequate realiter distinctum ab eiusdem collectione, idem non inclusum in illa collectione, asserat ... hac duo contradictoria, videlicet:

collectionem

collectioni illo, de quo loquimur, esse infinitum claudens quodlibet hominem possibilem, et non esse infinitum claudens quemlibet hominem possibilem.

6. Unde reddimus rationem, propter quam designato infinito claudente omnes homines possibiles, implicet contradictionem homo alius, adaequate realiter distinctus ab illo infinito, id est, non inclusus in illo; at vero Arriaga nullam rationem reddet, propter quam designato aliquo numero finito hominum, implicet contradictionem alius homo adaequate realiter distinctus ab illo numero finito. Secundo vero idem author arguitur adversus nostram doctrinam in hunc modum: designato quocumque infinito hominum possibile est alius homo adaequate realiter distinctus ab infinito illo dato: ergo [illegible]: nam desunt argumentum. Maior huius est manifesta, aliquod infinitum hominum est designabile tale, quod implicet contradictionem aliquis homo adaequate realiter distinctus ab infinito illo dato: ergo antecedens illud falsum est. Probatur consequentia: omnes homines possibiles sunt collectio aliqua infinita: ergo infinitum aliquod hominum: ergo est designabile aliquod infinitum claudens quemlibet hominem possibilem: sed infinitum claudens quemlibet hominem possibilem, tale infinitum est, quod implicet contradictionem homo alius, qui non includatur in illo infinito claudente quemlibet hominem possibilem: ergo aliquod infinitum hominum designabile est tale, quod implicet contradictionem homo alius non inclusus in illo infinito: ergo non designato quocumque infinito hominum, possibile est adhuc alius homo adaequate realiter distinctus ab infinito illo dato, id est, non inclusus in illo.

7. Sit vero tertia ratio: possibile est infinitum categorematicum multitudine, seu numero. Probatur primo: possibiles sunt infiniti Angeli: ergo Deus potest producere infinitos Angelos: ergo producere potest simul infinitos Angelos. Probatur consequens. Nulla implicatio est in eo, quod simul producantur infiniti Angeli, neque ex parte Angelorum, neque ex parte Dei Omnipotentis: ergo Deus potest simul producere infinitos illos Angelos possibiles. Probatur antecedens, quoad primam partem: nullus Angelus pugnat cum altero Angelo: ergo coexistentia Angelorum illius multitudinis infinitae nullam repugnantiam affert ex parte Angelorum: quoad secundam partem, quia videlicet illa coexistentia non repugnet ex parte Dei Omnipotentis: supposita possibilitate rerum, quamvis existere, nunquam stat per divinam Omnipotentiam, quod non possint produci a Deo, valet enim optime, res est physica et possibilis: ergo Deus potest absolute illam producere: ergo quamvis existere potest, sed coexistentia multitudinis infinitae Angelorum nullam repugnantiam existere affert: ergo Deus producere potest simul coexistentem multitudinem infinitam Angelorum. Denique multitudo Angelorum infinita

producta

pductain rer. gna Sul nullq implicat; involvit vo dinumerari cat. icē infitē,

Vt constabit ex solu. de argutis: go &c. Cap. 2 Satisfit argumto precipuo partis opp.

Cap. 2.

Satisfit argumto precipuo partis opp.

1. Arriaga hic disp. 13. sect. 4. num. 44. et 45. sic argutat adversus doctr. superioris capitis. Deus vno ictu oes Angelos pdit enumerat, vnu, duos, tres, &c.: go venit ad numerum ultimum ex finitis, sed devenit. Si 1. dixeris: go si Deus addat illi num. finito vnu Angelum, ille prior numerus finitus, fit infinitus. Pr cons.: ille prior numerus erat ultimus oium finitorum: go erat maior oium infitorum: go quilibet alius numerus maior illo priori numero n erit finitus: go erit infinitus, sed numerus ille prior finitus fiet maior per addictionem vnius Angeli: go numerus ille prior finitus fiet infinitus per addictionem vnius Angeli: go numerus finitus per addictionem finiti, pot fieri infinitus: go ex duplici tamen num. finito resultare pot numerus infinitus: q. quid absurdum. Si 2. dixeris, q. v.g. Deus enumerando Angelos illos infitos devenit ad finitum numerum ultimum ex finitis, 2a. ē, ait Arriaga, quia hoc ipsum ē valde durum, q. v.g. Deus n posset unico actu illis numeris dare nomina, et scire, qui illorum sint finiti, qui infiniti. Et hac vnica impugnat author disputat sq. cetra fundium everhere.

2. Reo igitur 1o. q. in fita multitudo hoc ipso, q. infita sit hoc ipso n ē proprie numerus, neq. sub num. claudit, sed absolute innumerabilis ē, q. autem multitudo Angelorum in fita dicat numerus infitus, 2 sumo infitum ē additum diminuens, rep prius numeri, ing optime dicit infitos Angelos esse innumerabiles. Reo 2o: q. etiā si Deus unico intuitu sulenumeraret oes illos Angelos n deveniret ad numerum ultimum oium finitorum, quo n esset pdit numerus finitus maior, quenia in illa collect. n dat numerus finitorum de tradit, qui sit oium aliorum ultimus, idē, oium maximus. Ratio, quia numerus finitus oium finitorum maximus oio implicat: go in illa multitudine Angelorum infita n dat numerus finitus oium finitorum maximus. Pr ant.: quicumq numerus finitus assignet,

pos

pos illi superaddi vnũ: ergo quicunque numerus Angelorum finitus designetur, fieri potest maior per additionem vnius, scilicet eo ipso, quod numero finito solum vnus addatur, manet numerus finitus: ergo quicunque numerus Angelorum finitus designetur potest fieri maior, et adhuc manere finitus: ergo quicunque numerus finitus Angelorum designetur non erit numerus omnium finitorum maximus.

3. Confirmatur 1.o: si esset possibilis numerus finitus Angelorum, qui maximus esset omnium finitorum, esset ille numerus, quo maior finitus numerus non esset possibilis; sed implicat numerus finitus Angelorum, quo non sit possibilis maior numerus finitus: ergo non est possibilis numerus finitus Angelorum maximus omnium finitorum. Maior certa est, minor probatur: implicat numerus finitus, cui alia vnitas addi non possit: ergo implicat numerus finitus, quo maior numerus finitus non sit possibilis. Antecedens est: ... numerus resultans ex priori numero finito, et vnitate superaddita maior esset priori numero, et tamen esset numerus finitus, nam finitus ex sola additione finiti nequit fieri infinitus: ergo implicat numerus finitus, quo maior numerus finitus non sit possibilis. Confirmatur 2.o: si numerus finitus omnium finitorum maximus esset possibilis, quicunque numerus illo maior esset infinitus, sed si numero illo finitorum omnium maximo adderetur vnum, fieret infinitus maior: ergo fieret infinitus: sed numerus resultans ex priori numero, et vnitate superaddita esset numerus constans duplici tantum numero finito: ergo numerus constans duplici tantum numero finito, esset infinitus, quod plane absurdum est.

4. Ad illud, quod subiungit idem Author reo, quod Deus cognosceret in multitudine Angelorum infinita, numerus Angelorum finitus, omnium finitorum maximus, sed ideo Deus non cognosceret in multitudine illa numerum finitum omnium finitorum maximum, quia numerus eiusmodi non esset in illa multitudine, itemque absurdum est, neque, quod Deus in illa multitudine non cognosceret illud, quod in illa non esset, immo si Deus ibi cognosceret esse numerum finitum aliquem, omnium finitorum maximum, falleretur, cognosceret enim ibi esse, quod ibi non esset. Nihilominus tamen cognosceret qui numeri finiti essent in illa multitudine infinita, quia, quod infiniti, cognosceret non esse in illa multitudine infinitos numeros finitos, quorum nullus esset omnium finitorum maximus, cognosceret ergo esse in illa multitudine infinitos numeros infinitos, et tamen infinitis numeris finitis, quam infinitis numeris infinitis, posset imponere nomina, et cognomina etc.

5. Instabis

5. Instabis: Si Deus produceret omnes numeros Angelorum finitos, ita quod nullum omitteret numerum finitum, quem non produceret, et ipsis omnibus iam productis adderet unum Angelum denuo productum, numerus resultans ex priori numero finitorum omnium, et Angelo superaddito, esset infinitus: sed prior numerus esset finitus, et Angelus superadditus esset quoque finitus in numero: ergo numerus resultans ex duplici numero finito esset infinitus, quod absurdum est. Maior probatur: nam quando denuo producitur Angelus ille superadditus supponuntur produci numeri omnes: ergo numerus alius finitus Angelorum adequate realiter distinctus non esset possibilis: ergo numerus resultans ex priori numero finitorum omnium, et Angelo superaddito esset infinitus.

6. + Respondetur Concedendo consequentiam cum distinctione 1ª, si Deus produceret omnes numeros finitos possibiles Angelorum producta esset collectio Angelorum omnium possibilium, consequenter producta esset collectio continens quemcumque Angelum possibilem. Unde producta illa collectione, non posset Deus denuo producere Angelum adequate realiter distinctum ab illa collectione. Probatur: nam Angelus eiusdem, si denuo produceret, implicaret contradictionem, quando quidem implicat Angelus aliquis, qui non includat in collectione omnium Angelorum possibilium, hoc enim ipso, quod non includat in collectione omnium Angelorum possibilium non esset Angelus possibilis, nam si possibilis esset includeret in collectione, quae claudit in se quemcumque Angelum possibilem: unde inferret etiam quod ea collectio producta contineret in se omnes Angelos possibiles, et non contineret: contineret, ut supponitur, non contineret, quia superesset adhuc Angelus possibilis, qui non contineret in collectione illa.

+ Respondetur

7. Respondeo 2º: quod si Deus produceret sucessive omnes numeros finitos possibiles Angelorum, seu si produceret tantum omnes numeros finitos, hi clauderent in collectione aliqua infinita Angelorum, quae quidem collectio non clauderet omnes Angelos possibiles, tunc semel producta ea collectione, Deus posset adhuc illi superaddere alium Angelum denuo productum; verum tamen collectio 1º producta esset numerus infinitus, quoniam multitudo resultans ex collectione 1ª, et Angelo superaddito: unde collectio 1ª non transiret de numero finito ad infinitum ex additione sola unius Angeli, sed collectio prior esset numerus infinitus, et superaddito isto Angelo, numerus infinitus maneret. Instabis iterum: si Deus produceret tantum omnes numeros finitos possibiles Angelorum, illis productis adhuc Deus non produxisset numerum infinitum; hoc supposito, denuo producat Deus Angelum, et superaddat prius illis

omnibus

omnibus finitis numeris iam productis, Angelus denuo productus simul cum reliquis omnibus antea productis, constitueret numerum infinitum. 2°. reliqui omnes antea producti constituerent numerum finitum, et Angelus superadditus esset quoque numero finito: ergo finitum ex additione solius finiti redderet infinitum: quod est absurdum. Quod vero Angelus denuo productus simul cum reliquis omnibus constitueret numerum infinitum, patet: quoniam non posset constituere numerum finitum, siquidem in reliquis omnibus antea productis supponuntur producti numeri omnes Angelorum finiti possibiles: ergo non superesset aliquis numerus Angelorum finitus possibilis adaequate realiter distinctus a numeris omnibus finitis antea productis.

8. Probatur, quod in illo casu 1. supponitur quod Deus produxisset tantum omnes numeros finitos possibiles Angelorum, sed non, scilicet quod produxisset tantum omnes numeros finitos multitudinis alicuius infinitae Angelorum, in qua quidem multitudine non continerentur Angeli omnes possibiles; sic enim dixeris, semel productis numeris omnibus finitis possibilibus Angelorum producta esset collectio claudens quemcumque Angelum possibilem, quod ita probatur: nam quicumque Angelus possibilis constitueret cum Angelo alio possibili numerum finitum possibilem Angelorum: ergo quicumque Angelus possibilis supponitur inclusus in collectione priori omnis numeri finiti possibilis, et semel productus cum collectione sua includente, quae supponitur producta. Unde implicatorium esset, quod semel producta collectione illa superesset adhuc Angelus aliquis possibilis non productus, siquidem inferretur plane, quod illa collectio, quae supponitur producta includeret quemcumque Angelum possibilem et non includeret; includeret, ut supponitur; non includeret, nam aliquis Angelus esset possibilis adaequate realiter distinctus a collectione illa semel producta.

9. Praeterea si vero dixeris, verum esse, quod Deus posset adhuc Angelum denuo producere superaddere collectioni illi, quae supponitur producta, verum est in 1° casu, quod in 2°: non supposito quod Deus possit producere tantum omnes numeros finitos alicuius multitudinis infinitae, hoc est, quod ita possit producere numeros omnes finitos multitudinis infinitae, quod non semel producat numerum infinitum. Probatur: nam quaelibet multitudo infinita continet infinitos numeros finitos: ergo si Deus produceret numeros omnes finitos multitudinis infinitae, oporteret producere et infinitos numeros finitos, sed infiniti numeri finiti constituunt multitudinem infinitam: ergo oporteret quod Deus producens omnes numeros finitos multitudinis infinitae produceret etiam simul numerum infinitum. Sequela antecedentis probatur: quia videtur quaelibet multitudo infinita

continet.

continet infinitos numeros finitos, nam si multitudo infinita solum clauderet finitos numeros finitos, non esset infinita, sed finita: ergo multitudo quaevis infinita continet infinitos numeros finitos. Probatur antecedens: si contineret tantum finitos numeros finitos, non contineret infinitos numeros binarios, nam si contineret infinitos binarios numeros, infiniti numeri binarii sunt infiniti numeri finiti: ergo contineret infinitos numeros finitos, quod est contra suppositum: ergo contineret finitos numeros binarios, sed eo ipso finita esset: ergo consequentia. Probatur, hoc ipso quod contineret tantum finitos numeros binarios, contineret tantum finitas unitates, et consequenter, si successive numerarentur tandem perveniendum esset ad ultimam unitatem: ergo tota multitudo esset finita.

10. Contra 1°: nam possibiles sunt infiniti numeri finiti Angelorum: ergo si Deus produceret omnes numeros finitos possibiles Angelorum, produceret infinitos numeros finitos, sed infiniti numeri finiti constituunt multitudinem infinitam; ergo si Deus produceret numeros omnes finitos possibiles, produceret multitudinem infinitam: ergo nequit Deus producere omnes numeros finitos possibiles Angelorum, quin simul producat multitudinem infinitam. Contra 2°: implicat quod Deus producat omnes numeros finitos possibiles Angelorum, quin simul producat numerum, qui necessario resultat ex omnibus finitis numeris possibilibus, sicut implicatorium est, quod Deus producat duplicem numerum senarium, quin producat simul unum duodenarium, sed infiniti numeri finiti sunt possibiles Angelorum, et infiniti numeri finiti necessario constituunt numerum infinitum: ergo implicatorium est, quod Deus simul producat numeros omnes possibiles finitos Angelorum, quin simul producat multitudinem infinitam Angelorum. Cap. 3um: argumenta residua solvuntur.

Cap. 3um.

Argumenta residua solvuntur.

1. Obijcitur 2°: producat Deus omnes finitos Angelos simul, quos potest producere simul non perveniendo ad numerum infinitum, quo supposito, denuo producat Deus alterum Angelum, et addatur illi multitudini priori iam productae; si hoc ita contingeret, collectio ante producta fieret infinita ex additione unius tantum Angeli: ergo finitum additum finito, faceret infinitum, quod absurdum est, consequentia probatur: nam collectio antea producta erat finita, quia supponitur, quod Deus tantum simul produxerit omnes Angelos, qui possunt simul produci non perveniendo

ad

ad numerū infitū, deinde q. multitudo resultans ex collectione antea pducta, et Angelo superaddito, esset infinita. Pt: nā si finita foret: q. in collectione pducta ante additionē illius Angeli n̄ pduxerat Deus oēs Angelos, qui possunt pduci sub n̄ perveniendo ad numerū infitū. Si verò dicatur implicatoriū esse, q. Deus pducat sub illos oēs Angelos, qui possunt pduci sub n̄ perveniendo ad numerū infitū, cōe, nā hec ppōes identica Deus pōt pducere sub oēs Angelos n̄ perveniendo ad numerū infitū, quos pōt pducere sub n̄ perveniendo ad numerū infitū: go vera ē: go nihil implicatoriū continet.

2. Rndetur: implicatoriū esse, q. Deus pducat sub oēs illos Angelos, quos pōt pducere sub n̄ perveniendo ad numerū infitū, nā eiusdi ppō supponit aliqd implicatoriū, vnde ista vera ppō implicatoria ē, supponit, inquā, q. possit Deus pducere sub numerū aliquē Angelorū fitū, in q. sint oēs Angeli, quos Deus pducere pōt n̄ perveniendo ad numerū infitū, quoniā in illa ppōe affirmatur, q. pducet Deus multitudinē Angelorū, in quā contineant Angeli oēs, qui possunt à Deo pduci n̄ perveniendo ad numerū infitū: go supponit ea ppō, q. sit pōlis aliqua multitudo Angelorū, quę sit fita, et talis, vltra quā n̄ det multitudo maior finita Angelorū pōlium, sed hoc ē implicatoriū: go in illa ppōe supponitur aliqd implicatoriū, q. implicet illud, q. supponit, ostendimus supra, nā alioqui pōlis esset numerus fitus, qui fitorū maximū: go pōlis esset numerus fitus, cui si adderet vnus, fieret infinitus, q. quidē absurdū ē.

3. Coenter ad superius statuta rndendū ē ppōes ista esse identica: Deus pōt pducere sub oēs Angelos n̄ perveniendo ad numerū infitū, quos pōt pducere sub n̄ perveniendo ad numerū infitū: quę quidē ppō ē ōio falsa ratione suppositi implicatorij, q. includit in illa, vt supra declaravimus, sed verò, q. eiusdi ppō n̄ sit identica pt 1°: si ppō illa esset identica, etiā ista identica esset: Deus pōt committere sub oīa peccata, quę pōt committere sub: go 2a hec ppō vera esset: at quia absurdissimū ē, q. vera sit, nā supponit Deum posse cōmittere aliquot peccata, q. quidē hereticū ē: go 2a ppō n̄ ē identica. Sed fra 2a ppōs eiusdē, atq. fra 1a ppōs:

huius

huius, v. d.t: Deus pot producere sul. om. Angelos n. perveniendo ad numerum infinitum, quos pot producere sul. n. perveniendo ad numerum infinitum: quo hec propo n. e idemtica.

4. Pr. 2o: illa ppo Deus pot producere sul. om. Angelos n. perveniendo ad numerum infinitum, quos pot producere sul. n. perveniendo ad numerum infinitum, equipollet huic: om. Angeli, qui possunt produci a Deo sul. n. perveniendo ad numerum infinitum, possunt produci a Deo sul. n. perveniendo ad numerum infinitum. sd. hec 2a ppo ex parte copule implicationis qui supponit aliquid, qd. v. d.t Deus pot producere numerum aliquem Angelorum finitum, tum finitum maxm, et in altera ppo parte idipsum affirmat: go n. e idemtica ppo, sd. oio falsa. Pr. cons.: ppo, que ex parte subti vi copule implicationis supponit aliquid, et in altera ppois parte enunciat per eadem oio verba illudipsum, qd. supposuerat ex parte subti n. e idemtica, sd. virtualiter composita, et equipollens copulative formali, que constet duplici cathca, quarum una sit idemtica comparat alterius, n. tn. secundum se idemtica: go etc. Anspt.: hec ppo Petrus ... oio ffa: Prus, qui currit, currit, sd. n. e idemtica, sd. virtualiter composita et equivalens huic copulative: Prus currit, et Prus currit: go equivalet duabus ppbus inter se idemticis, quarum nulla secundum se idemtica e, nam si comparemus unam ppem cum altera, dicet idemtica re illius, at vero hec ppo: Prus currit, secundum se sumpta n. e idemtica, sicut ista: Prus e Prus: unde tota illa copulativa n. attenda e idemtica, sd. constans cathcis inter se idemticis, n. autem secundum se idemticis, qualis e ista: Prus e Prus, et Prus e Prus.

5. Pro cuius explane advertes 1o: aliud esse, qd. una ppo sit idemtica comparatione alterius, et aliud, qd. in se idemtica sit, v.g.: hec ppo: Prus currit, e idemtica comparatione huius: Prus currit, at vero hec ppo: Prus currit, n. e in se idemtica, sicut ista: Prus e Prus. Adverte 2o, seu potius in memoria revoca illa, que diximus in compendio logce, qd. v. d.t oi ppo, que unum supponit, et aliud enunciat, e virtualiter composita, et equivalens copulative formali, cuius una cathca enunciet, qd. in ppe virtualiter composita supponebat, et altera cathca enunciet illud, qd. virtualiter composita enunciabat, v.g.: ho, qui albus e currit, que quidem ppo equipollet huic: Aliquis

ho

ho, ē albus, et aliquis ho currit

6. 3° adverte q. copula implicationis qui nunquā accipitur p particula si, et tunc pro nihilo absolute supponit, s. ē conditionalis, et asserit pro conditione illud, q. videtur supponere, et pro conditionato asserit illud q. videtur absolute enunciare, v.g. hec pp°: Ois ho, qui currit, movetur: sub hoc sensu sumpta: Ois ho, si currit, movetur; unde colligitur q. si in illa pp°: oes Angeli, qui possunt simul a Deo produci n perveniendo ad numerum infinitum, possunt a Deo simul produci n perveniendo ad numerum infinitum, particula qui sumatur p si, equivalebit huic conditionali: Oes Angeli, si possunt simul a Deo produci n perveniendo ad numerum infinitum possunt simul a Deo produci n perveniendo ad numerum infinitum: que quidem pp° vera ē, q. ē conditionalis nihil ponit in esse, eius q. vera nihil obstat ad veritatem nostre doctrine, nec verum, q. si Deus posset producere numerum finitum Angelorum oium finitorum maximum, posset producere numerum finitum Angelorum oium finitorum maximum, q. ē ppo de possibilitate impossibili, et conditionalis identica, qualis certa ē, si Petrus currit currit.

7. Obiicies 2°: producat Deus infinitos Angelos quorum quilibet habeat unicum tantum anulum; deinde oes Angeli coniiciant suos anulos in unum acervum, et postea quilibet Angelus extrahat ex eodem acervo duos anulos, et s. q. quilibet Angelus nullo dempto extraheret duos anulos, s. plures Angeli manebunt sine ullo annulo, si 1° dixeris: q. anuli facti sunt duplo plures, quam antea erant, quin aliquis anulus denuo ipsis additus fuisset, q. ē absurdum, absurdum enim ē, q. numerus aliquis maior fiat sine additione aliqua: si 2° dixeris: q. acervus ille anulorum erat finitus, p. hoc eam, quoniam acervus ille exhaustus fuit, itaque plures Angeli manserint sine anulo.

8. Resp., q. in illo casu infiniti Angeli extraherent duos anulos unusquisque et infiniti etiam Angeli manerent sine anulo. Ro ē: nam in illo infinito anulorum essent infiniti numeri binarii: ergo infiniti essent Angeli, quorum quisque unum binarium anulorum extraheret. Deinde essent Angeli, quorum unusquisque maneret sine anulo, quot illi essent, quorum quisque unum binarium anulorum extraheret, s. secundi essent infiniti: ergo et primi essent infiniti, alioquin in infinito numero essent tot unitates, atque in infinito numero,

q.

q. quid sit absurdum est, rat. p.o in doctrina nra nullus est in universo, quem iq. nullus in finiti est, q. semel tantum sit infinitum, s. in ipso est infinite, et infinit. ut supra ostendimus, denique ad instantia reo nulla ro est infiniti, q. aceruus anulorum esset finitus, ex eo q. exauxiret ab Angelis extrahentibus anulos, quoniq. Angeli extrahentes essent infiniti: q. subtractiones essent infinit. s. n. e. contraro infiniti, q. exauxiat per extractiones infinitas, q. s. ille aceruus anulorum exauxiret per ablationes illas factas ab infinitis Angelis non arguere esse finitus.

9. Obies 3.o: producat Deus infinitas amphorarum aqua plenas, et ipsarum aquas in lunas [illegible] diriciat, procul dubio resultabit stagnum infinita aqua dixerunt, ubi aqua aquis penetrabit superναliter ut supponitur: q. ex illo stagno infinitae aquae possunt extrahi amphorae infinitae duplo maiores illis amphoris, a quibus antea stagnum derivatum erat. Resp.: ex illo stagno extrahi posse infinitas amphoras duplo maiores in magnitudine, s. in numero duplo minores illis, a quibus stagnum ortum duxerat, neque enim extrahi possent amphoras duplo maiores in magnitudine, et numero aequales illis a quibus stagnum derivatum esset, nam aliter aqua multiplicaret sine additione aquae, q. est aperte falsum. Disp.o 3.o an sit pole infinitum in magnitudine, seu extensione locali. cap. 1.um: extensio infinita clausa tris simplicat tros

Disp.o 3.a

An sit Pole infinitum in magnitudine, seu exten. locali?

Cap. 1.um

extensio infinita clausa tris, oio implicat tros.

1. Infinitum in magnitudine, seu locali extensione, dicitur illud, q. in aliqua extensione locali caret fine. Rursus infinitum in extensione locali aliud esset infinitum per dimensiones versus, v.g. versus longitudinem, latitudinem, et profunditatem, aliud autem infinitum versus unam tantum dimensionem, v.g. versus longitudinem, quale illud esset infinitum, si Deus produceret virgam in infinitum longam, deinde infinitum in longitudine aliud esset infinitum versus unam tantum

partem

tantum partis, aliud infinitum versus unam, et alteram partem. Primi generis esset virga infinite extensa, quae inciperet a centro terrae, et in infinitum extenderetur orientem versus, quae quidem virga ex una parte finita esset, quippe quae finem haberet occidentem versus, et ex altera parte infinita esset, videlicet orientem versus, nec ex ea parte careret fine. Secundi generis esset virga infinite extensa orientem, et occidentem versus, quae transiret centrum terrae.

2. Omnes Philosophi quos vidi existimarunt impossibile esse infinitum extensione clausum terminis, nam apud ipsos ita supponebatur, quod infinitum ex ea parte, qua infinitum esset, non posse habere punctum ultimum terminativum, nam ideo infinitum dicitur, quia ex ea parte, qua infinite extenditur, caret fine; sicut tota extensio, si duobus punctis, seu terminis claudatur versus nullam partem, carebit fine, et e contrario versus nullam partem in infinitum extendetur. hoc, inquam, indubitatum erat apud omnes fere Philosophos, et quidem de iure optimo; verum P. Arriaga hic disputatione 13. sectione 1ª numero 4º, docet infinitam extensionem esse posse, quae claudatur intra duos terminos; neque deesse contra rationem infiniti, quod virga infinite extensa ab oriente haberet punctum ultimum, sive terminum, et ab occidente similiter haberet punctum ultimum, seu finem.

3. Quod si petatur ab Arriaga, quare non diceretur infinita esset linea, quae utrimque terminis clauderetur; respondet, quod esset infinita, quia licet haberet initium, et finem, nihilominus tamen partes, quae inter illos terminos iacerent, non possent successive numerari. Sunt autem, quod ipse putat authoris ea ad asserendum inductus, haec; ponamus, inquit, virgam infinite longam versus orientem, et finitam versus occidentem; haec virga versus occidentem haberet punctum determinatum a quo inciperet, supponamus ergo, quod Deus illam divideret in duas, utique tunc versus orientem maneret punctum determinatum ultra quod non esset aliud, illud videlicet, quod amitteret unionem cum habentis [illegible] sic puncto, quod quidem punctum a Deo esset assignabile, siquidem illud Deus absolvit unione: ergo virga illa haberet duo puncta determinata et designabilia, intra quae clauderetur, quamvis esset infinite longa.

4. Probat aliter, quod Deus posset dividere virgam illam in duas, sed pars, quae maneret versus occidentem esset finita tamen, quod maneret utrimque circumscripta duobus terminis: at vero pars altera, quae maneret versus orientem extensa infinita maneret, sive vero infinita.

Ergo

Martinez Sancto.

dago, 9. Deus illam dividat in duas partes aequales, talem relinquit solutionis fo-
rem; nam infinita divisa in duas partes aequales, necesse est, quod dividatur in duas
partes finitas: ergo in duas partes infinitas, nam si altera esset finita, et altera
infinita, essent inaequales, quod adversatur. Necesse esset, quod linea in illo casu divi-
deretur in duas partes infinitas, manifestum est, nam alioqui divideretur in duas partes
aequales finitas: ergo tota linea, quae dividebatur, erat finita; alioquin ex
duplici extensione finita resultare posset extensio infinita, quod absurdum est.

5. Instantiis huic obiiceretur, nam dicet, quod Deus
posset dividere lineam illam in duas partes aequales, quia finita pars nequit quo-
libet esse infinita. Et semper maneret pars versus Orientem infinite extensa, et
altera pars versus Occidentem finita maneret, additque quod idem est dicendum de
in se ipsius. Arriaga, nam pars illa, quae versus Orientem extenderetur sine fine,
occupans versus illam partem spatium omne possibile, maior esset ea parte, quae rema-
neret versus Occidentem, quae versus istam partem non occuparet spatium omne possibile:
ergo partes eius adhuc non manerent aequales: ergo non posset Deus dividere lineam
illam in duas partes aequales.

Martes Sancto.

[illegible]

6. Nostra 2a: implicat extensio infinita
clausa terminis. Probatur 1o: extensioni, quae clauderetur duobus terminis, non conveniret
definitio ab omnibus fere tradita infiniti: ergo infinita esset. Probatur ans.: infinitum
est, quod caret fine, seu termino, sed extensio eiusdem versus nullam partem careret fine
seu termino: ergo versus nullam partem infinita esset. Probatur 2o: si Deus produceret infinitos
lapides, ita quod inciperent a puncto A seriatim positi, et in linea recta
extenderentur in infinitum Orientem versus, usque ad punctum B: extensio eiusdem
esset infinita in adversariorum doctrina: ergo lapis positus in puncto B infinite
distaret a lapide posito in puncto A; tunc sic arguitur: lapis penultimus im-
mediatus lapidi posito in puncto B, vel infinite distaret a lapide posito in puncto
A, vel finite? Si primum dixeris: ergo neque lapis positus in puncto infinite dista-
ret a lapide posito in puncto A. Probatur cons.: nam lapis penultimus finite
distaret a puncto B, et penultimus finite distaret a puncto A: ergo punctum
B finite distaret a puncto A, alioquin finita distantia per additionem finitae
distantiae fieret infinita.

7. Si

7. Si vero dixeris, quod v.d. penultimus lapis infinite distaret a puncto A, sicut lapis ultimus positus in puncto B infinite distaret a puncto A? Contra est, quoniam ergo antepenultimus infinite distaret, et etiam immediate antepenultimo infinite distaret ab eodem puncto A, et sic de aliis quidem successive numeratis, sed sic omni cognito: quod Deus videret unico intuitu, quod omnes illi lapides finite distarent a 1o lapide posito in puncto A: quoniam etiam lapis 2us, et 3us, et 4us infinite distarent a lapide posito in puncto A. Consequentia: nam si incipiamus a puncto A, 2us lapis finite distat a 1o lapide posito in puncto A, et similiter 3us, et 4us finite distant ab eodem puncto A, et si incipiamus a puncto B, 2us lapis infinite distat a puncto A, et 3us, et 4us, similiter infinite distant a puncto A: quoniam in illa collectione sunt lapides, qui finite distant a puncto A, et lapides, qui distant infinite a puncto A.

8. Pergo ulterius, signet Deus nota alba omnes eos lapides, qui distant infinite a puncto A, et nigra nota eos lapides, qui solum finite distant ab eodem puncto A. Quod Deus id possit efficere patet, nam Deus unico intuitu videt quaenam omnes lapides distent a puncto A, et quae finite distant, neque quae infinite distant. Signatis ergo lapidibus eiusdem notis, aliquis lapis est albedine notatus, post quem immediate sequitur lapis notatus nigredine: ergo immediate post lapidem finite distantem a puncto A, sequitur lapis infinite distans ab eodem puncto A: sed hoc implicat: ergo et [illegible]. Quod implicet, manifestum est, nam aliter finita distantia per additionem finitae distantiae solius, infinita fieret. Maior probatur: si ante quemlibet lapidem illius collectionis notatum alba nota, datur alius lapis eadem alba nota designatus: ergo illa collectio lapidum alborum non ponitur immediate post collectionem lapidum nigrorum: quod est contra suppositionem, nam supponimus, quod omnes lapides nigri, idest finite distantes, quam albi, seu infinite distantes, sunt positi unus post alium in linea recta orientem versus: ergo tota collectio alborum est immediate post collectionem nigrorum: ergo duo lapides alter niger, et albus alter sunt immediate inter se unus post alium: quod si, ipse lapis niger finite distaret a puncto A, et lapis albus immediate illi distaret infinite ab eodem puncto A, quod est absurdum. Cap. 2us. Difficultatibus positis satisfit.

infinite

Cap. 2um

Diluunt potissima satisfit.

1. Prius quam mentem nostram aperiamus notandum est authores illos, qui negant potentiam extensionis infinitae in duas dividi sententias, alii enim affirmant dari mensuram certam, ac determinatam extensionis finitae, ultra quam non sit possibilis extensio aliqua maior, consequenter quod dari extensionem finitam, ac determinatam omnium possibilium maximam: quapropter asserunt semel producta a Deo hac extensione finita non posse illam ipsi superaddere aliquam extensionem, exemplicaad: extensio finita possibilis omnium possibilium maxima sit illa, quae extendat per mille ulnas spatii, casu quo Deus hanc extensionem produceret, asserunt non posse Deum ipsum illi superaddere scilicet unicam ulnam. Sed haec omnino falsa est, eius quod falsam ostendi poterit illis fere omnibus fundamentis, quibus probavimus supra implicare numerum finitum omnium finitorum maximum.

2. Nunc autem breviter impugnatur sententia praedicta: nam quacumque finita extensione producta nulla datur repugnantia in eo, quod Deus illi superaddat scilicet unam ulnam, neque enim ulla designabitur ratio, propter quam repugnet, quod Deus illi superaddat unam ulnam: nam sit extensio illa quae vocatur omnium possibilium maxima extensa per mille spatii ulnas; producatur quoque illa a Deo: cur repugnabit ultra illa superaddita mille ulnis, et non repugnabunt mille ulnae, nulla certe designabitur discriminis ratio, neque aliqua implicatio, nam si aliqua repugnantia esset in eo, quod illi extensioni finitae adderetur illa ulna, maxime, quia repugnaret extensio infinita, sed haec ratio nulla est: ergo etc. Minor probatur: quia si cuicunque determinatae extensioni finitae adderetur ulna, maneret adhuc finita: ergo non infferret ex additione illa, quod poneretur extensio infinita. Antecedens probatur: nam si daretur extensio illa finita, quae vocatur omnium possibilium maxima, et ex additione unius ulnae fieret infinita, infinitum ex solo additione finiti redderet infinitum, sed hoc est absurdum: ergo etc. Maior constat, minorem ostendimus supra quod videlicet ex duplicato finito nequeat resultare infinitum.

3. Alii vero authores, qui negant potentiam extensionis infinitae

in finitae

in finitum alia via gradiuntur, opinantur quippe repugnare finitam extensionem determinatam omnium possibilium maximam, itaque docent, licet Deus posita quacunque finita extensione determinata, possibile adhuc maior extensio finita. Licet, inquam, Deus possit ponere actualiter aliquam quamcunque extensionem, qua posita, verificandum sit: non datur adhuc infinita, sed finita tantum extensio, potest enim Deus ponere extensionem centum ulnarum, mille, bismille, ac denique quamcunque extensionem, quae ex conceptu suo finita est; non tamen potest producere finitam extensionem omnium possibilium maximam, quia huiusmodi extensio finita repugnat, nam quaecunque finita extensio per additionem alicuius finiti non redditur infinita, sed finita maior tantum; et cuicunque extensioni finitae designatae, potest Deus addere aliquid finitum: Unde quacunque extensione posita Deus potest aliquam finitam maiorem extensionem producere, nec possibile est huiusmodi extensio finita omnium possibilium maxima, neque Deus cognoscit extensionem aliquam finitam possibilem, de qua enunciet hanc propositionem: illa extensio est finita, et si addat illi aliquid finitum, fiet infinita. Nihilominus tamen hi docent repugnare infinitam extensionem: Unde asserunt Deum non posse, nec de potentia absoluta verificare propositionem istam: extensio actualiter producta est infinita. Quicquid autem adducunt ad hoc suum asserendum, a recto, quia insolubile putant, ut infra patet.

4. Nihilominus tamen secunda sit: possibilis est extensio infinita. Probatur: Deus potest producere extensionem finitam maiorem, et maiorem sine termino: ergo sunt possibiles infinitae extensiones finitae: sed Deus potest producere quamlibet extensionem finitam possibilem: ergo Deus potest producere infinitas extensiones finitas simul, sed infinitae extensiones finitae constituunt extensionem infinitam: ergo Deus potest producere infinitam extensionem: ergo haec possibilis est. Respondent adversarii criter distinguendo illud antecedens 2m: Deus potest producere quamlibet extensionem finitam possibilem divisive: concedunt antecedens: collective cum reliquis omnibus possibilibus: negant antecedens. Pro quo reddunt suae distinctionis, nam plurium entitatum possibilium existentia potest sumi dupliciter, primo considerari, ut si sit possibilis coexistentia illarum omnium, ita ut haec propositio verificetur: coexistit haec entitas cum reliquis omnibus possibilibus. 2o: si sit possibilis existentia cuiuslibet positae divisim ab aliis, non autem simul cum reliquis omnibus possibilibus.

5. Quod autem accidere possit, quod una entitas sit possibilis divisim ab alia, non autem simul cum alia, ostendunt exemplo desumpto ab actibus odii et

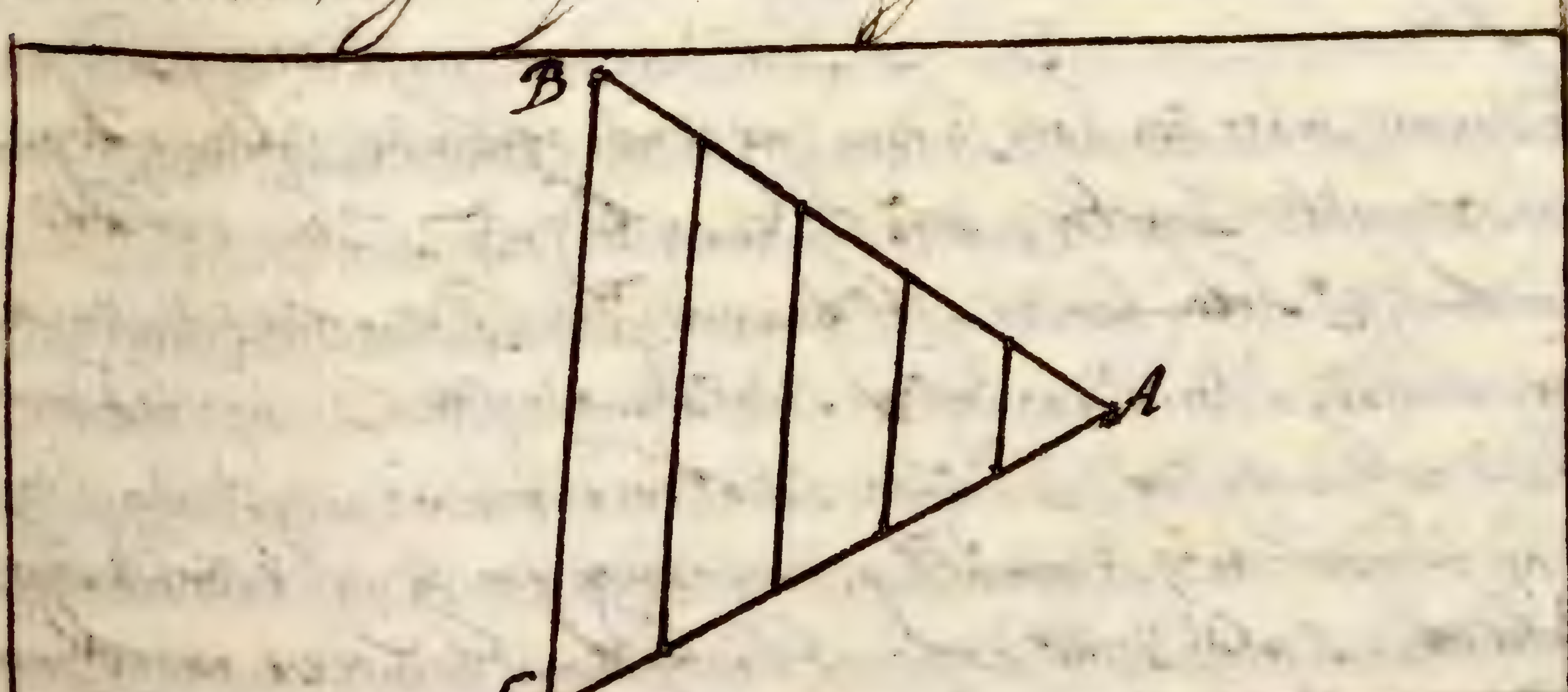
amoris

amoris et odii, nam involuta entia posse exercere actum amoris, et actum odii, circa idem obiectum, nec tamen exercent simul exercitium actus amoris, et odii, quibus utique coexistere est modus; sed exerceri debet divisim, hoc est, actus amoris si fiat, non fiet odium; et si fiat odium, non fiet amor, itaque doctrina ista sic applicatur argumento supra facto: Deus potest ponere quamlibet extensionem finitam posse cum coexistentia cum reliquis omnibus possibilibus, nequit tamen producere extensionem aliquam infinitam coexistentem cum reliquis omnibus possibilibus, sed contra est, nam quotiescumque duo exercitia possunt divisive, haud simul, id evenit ex eo quod unum pugnet cum altero, et illud excludat a re ipsa; sed extremis infinitis extensionibus finitis possibilibus, nulla pugnat cum alia in re ipsa: quod si infinitae extensiones finitae possibiles exerceri possunt divisive, simul etiam poterunt exercere. Nobis coexistentiam illarum extensionum repugnare, atque quod si ponatur in re ipsa inferrent absurda non pauca. Sed contra est: non coexcludi coexistentiam extensionum nullum absurdum infert, ut constabit ex solutione argumentorum, quam statim subiicio. Cap. 3. argumentum, quod ab adversariis insolubile putatur, solvit.

Cap. 3.

Argumentum, quod ab adversariis insolubile putatur solvit.

1. Potissimum argumentum adversariorum sic instaurat: Deus mutuo ab eodem puncto A protendi duplicem lineam per modum pyramidis, itaque tantum recedat unaquaeque ab altera, quantum quaelibet recedit a puncto A, sive centro ubi se tangunt, quatenus subiecta figura ostendit.

Sic arguitur. Et probo hanc pyramidem infinitam implicare, et utroque lineae B et alterae C claritatis gratia, tantum distat linea B a linea C quantum distat a centro A, sed linea B recedit a centro A per infinitam distantiam: ergo linea B recedit a linea C per infinitam distantiam: ergo distantia quae continetur inter lineam B et lineam C est infinita, et continetur inter duos terminos assignabiles clauditur infinita distantia, sed implicat etiam in terminis principiis infinita extensio clausa duobus terminis: ergo pyramis illa infinita implicaret [illegible] dirimitur, atque [illegible] ille est evidens, ut [illegible] adversarius, tum quoad singulas premisas, tum quoad illationem: ergo etc.

2. Si vero non daretur dicta infinita inter illas duas lineas contenta per ab adversario: nam latitudo infinita illius pyramidis esset linea aliqua ducta ab una costa in alteram, quae quidem linea haberet infinitam extensionem, sed nulla esset ibi linea ducta ab una costa illius pyramidis in alteram costam, quae haberet extensionem infinitam: ergo nulla esset ibi latitudo infinita. Maior certa est, nam longitudo illius pyramidis essent lineae ductae a puncto A, seu centro versus orientem, et aquilonem, latitudo autem essent lineae ductae ab una costa in alteram, id est, a linea B in lineam C. Minor probatur: quia prima linea latitudinis post punctum centricum A est duorum punctorum, 2a trium, 3a quatuor, et sic crescant per excessum finitum, quo quaelibet alias superat: ergo nulla ibi latitudo, sive linea ducta ex costa in costam, quae sit infinitae extensionis: probatur: ex illo principio: in rebus illis, quae crescunt cum proportione per excessum finitum non datur una, quae sit infinita.

3. Si dicatur: hoc principium non esse certum, illud probant adversarii, in hoc casu harum linearum, quae in hac pyramide crescunt cum proportione ut quaelibet superet unico tantum puncto antecedentem: prima linea habet duo puncta, 2a linea habet tria, 3a quatuor etc. Per infinitam collectionem harum linearum non dari aliquam infinitam, si datur aliqua infinita, sed haec habet immediate ante se aliquam finitam, vel infinitam, si dicatur habere immediate ante se aliquam finitam: ergo haec non superat antecedentem immediate per unum tantum punctum, quod est contra suppositum. Patet consequentia: siquidem concedit dari duas lineas immediatas interesse, quarum una est finita, et altera infinita. Si dicatur esse infinitam, contra instantia adversarii:

Summarum

sumamus totam collectionem linearum, quae sunt infinitae: linea immediate ans totam illam collectionem non erit infinita: ergo erit finita: ergo immediate post lineam finitam sequitur infinita: quod contra suppositum, nam supponitur quod quaelibet linea superat immediate praecedentem per unum tantum punctum.

4. Si recte perpendatur vis argumenti tota nititur in illo principio: quo plus distant lineae piramidales a cuspide, seu centro, plus distant inter se, et si supponatur lineas piramidales constituere angulum acutum, itaque si ducamus lineam a certa in certam, efficere possimus triangulum aequilaterum, verum si hoc principium: tantum distat una linea pyramidalis ab altera, quantum distat a cuspide seu centro, sed nullum ex his principiis, quae quidem verissima sunt, probat illud, quod intendunt adversarii. Plus autem quo solvamus argumentum supponendum est distantiam esse exerceri inter duo puncta determinata, ita ut quoties dicamus distantiam aliquam, talem esse, sed falsum, nam loquendum nobis sit de duobus punctis determinatis, intra quae contineatur eiusdem distantia. Unde colligitur 1°, quod una distantia certa, ac determinata, quae infinita sit, repugnat, nam hoc ipso quod una distantia sit certa, et determinata, contineri debet intra duo puncta determinata, et eo ipso, quod contineat intra duo puncta determinata, nequit esse infinita, sed finita, ut constat ex supradictis.

5. Colligitur 2°, quod si demus productas esse a Deo lineas piramidales, de quibus procedit argumentum, falsum erit dicere: linea quaelibet infinite distat a centro, si li infinite distat proprie accipiatur: nam eius di[illegible] sonat, quod linea quaevis infinite distat a centro per aliquam certam, ac determinatam distantiam, quae una distantia sit, et infinita: atqui eo ipso, quod una certa, ac determinata distantia sit, contineri debet intra duo puncta, et eo ipso quod intra duo puncta, nequit esse infinita erit: ergo falsum erit dicere, quod quaevis linea tota infinite distat a centro, per aliquam distantiam certam, ac determinatam, quae infinita sit, quare non dicendum erit quod quaevis linea pyramidalis tota infinite distat a centro, sed infinitum distat a centro, per infinitas distantias maiores, et maiores a centro, nam quodcumque punctum determinatum assignet in qualibet linea pyramidali, finite distat a centro, et ultra illud punctum restat aliud quod plus distet a centro, sed per finitam distantiam, et sic in infinitum, itaque numquam perveniamus ad punctum determinatum lineae pyramidalis, quod infinite distet a centro, sed ultra quod non supersit aliud punctum eiusdem

lineae

Lineæ, quæ plus distet a centro, scilicet per finita distantia.

6. His suppositis, redarguo illi syllogismo, in quo totum vis argumenti sita erat: syllogismus hic erat: tantum distat linea B a linea C, quantum distat a centro A: sed linea B recedit a centro per infinita distantia: ergo linea B recedit a centro per infinita distantia: ergo linea B recedit a linea C per infinita distantia. Redarguo igitur: concedendo maiorem, et distinguendo minorem: linea B recedit a centro per infinita distantia, quarum una distantia determinata sit, et infinita: non minorem: per infinita distantia, hoc est, per infinitas distantias maiores, et maiores sine termino: concedo minorem, sed absolute non minorem, quia quidem si rigorose sumatur, scilicet per infinita distantia sonat, quod distet per unam distantiam, quarum una distantia sit determinata et infinita, consequenter est falsa, nam distantia quævis determinata, ut supposuimus, exerceri debet ex conceptu suo inter duo puncta, seu terminos designatos, quorum unus sit ille, qui distat, et alter sit ille, a quo distat, consequenter implicat, quod eius distantia infinita sit. Unde liquet, quod ut arguens probet illud, quod intendit debet assignare punctum aliquod in linea B, quod infinite distet a centro A per longitudinem, ut inde arguat illud idem punctum infinite distare per latitudinem a linea C; sed numquam designabit punctum aliquod determinatum in linea B, quod infinite distet a centro A, quoniam illud punctum non est assignabile, neque Deus illud agnoscit, quoniam illud non datur, immo implicat, quod detur; implicat enim aliqua distantia determinata, quæ una sit, et infinita, propter superius dicta, quoniam quævis distantia certa, et determinata, quæ una sit exerceri debet, et contineri inter duo puncta, seu terminos assignabiles, et eo ipso finita est.

7. Instabis forsan: ergo nullum punctum determinatum est assignabile in linea B, quod infinite distet a centro A: ergo neque collectio punctorum lineæ B infinite distat a centro A: ergo tota collectio punctorum, quæ sunt in linea B, finite distat a centro A: ergo tota linea B finita est. Patet consequentia, nam linea illa finita est, cuius quodlibet punctum, et cuius tota collectio punctorum finite distat a puncto determinato; eo enim ipso tota linea clauditur inter duo puncta, seu terminos duos designabiles. Respondetur: concedendo primam consequentiam, et distinguendo secundam consequens: ergo neque tota collectio punctorum lineæ B infinite distat a centro A, idest, neque in infinitum distat per infinitarum distantiarum finitarum: nego consequentiam: neque infinite distat a centro A per aliquam distantiam, quarum una

sit

sit, et infinitas: concedo conseq. Probatur dicti consequentis: supra ex posita est: non aut 3 9 conseq, sub. et 3 3 coens. q. v.d.t tota collectio punctorum lineae B finite distet a centro A; nam si tota collectio punctorum lineae B finite distaret a centro A, tota collectio punctorum lineae B consisteret distantia aliqua, quae una esset, et finita: ergo tota collectio punctorum lineae B contineret inter duo puncta neutros duos, quorum unus esset qui distaret, et alter esset ille, a quo distaret: ergo tota collectio punctorum lineae B consisteret una linea, quae tota clauderet duobus terminis: ergo tota linea B finita esset, quod quidem in illa perveniendo esset ad aliquod punctum determinatum, seu terminum ultra quem non extenderet in illa pars, quae semper usque in infinitum extenditur.

8 Instabis iterum: altera ex istis propositionibus contradictoriis vera est: tota collectio punctorum lineae B finite distat a centro A per unam distantiam finitam: non tota collectio punctorum lineae B finite distat a centro A per unam distantiam finitam; sed prima propositio per nos falsa est: ergo 2a propositio negativa, et contradictoria vera est: sed ex propositione 2a negativa infertur haec propositio: tota collectio punctorum lineae B infinite distat a centro A per unam distantiam, quae infinita sit: ergo linea B infinite distat per unam distantiam a centro A: sed tantum distat linea B a linea C quantum distat a centro A: linea B infinite distat per unam distantiam infinitam a centro A: ergo linea B infinite distat per unam distantiam infinitam a linea C: ecce omnino absurdum. Quod autem illa 3a propositio sequitur, infertur ex propositione 2a negativa, probatur: bene valet: A distat a B, et non finite: ergo A distat a B infinite: A distat a B infinite: ergo per unam distantiam infinitam.

9. Respondetur: concedendo ex illa duplici contradictoria 2am, v.d.t negativam: nego tamen ex illa 2a negativa inferri consequentiam illam propositionem: ratio est: nam 2a propositio contradicit copulative priori affirmativae, quae quidem affirmativa virtualiter composita est, et aequipollet huic: tota collectio punctorum lineae B distat a centro A per aliquam unam distantiam, et haec distantia finita est: ergo illius contradictoria negativa aequivalebit huic: vel tota collectio punctorum lineae B non distat a centro A per aliquam unam distantiam, vel si distat per aliquam unam distantiam, distantia haec non est finita, sed infinita: unde vera est negativa aequipollens ratione 1ae partis, non autem ratione 2ae partis.

10. Probatur

10. Ad huius enq. ista collectio punctorum extensioni infinita nequit constituere distantiam aliquam, quae una sit, et non et cuius tota collectio distet ab aliquo puncto determinato, unde nihil mirum, quod neque ista collectio punctorum lineae B distet a centro A per aliquam distantiam, quae una sit, et infinita, neque per aliquam distantiam, quae una sit, et infinita, propter quae superius diximus, nempe extensio infinita nequit constituere per se totam unam distantiam, non cuius tota distet ab aliquo puncto determinato; si enim ista collectio punctorum lineae B constitueret unam distantiam, cum distantia omnis ex conceptu suo debeat claudi inter duos terminos, inter quos narro exercendae, quorum unus terminorum sit ille, qui distat, et alter, ille, a quo distat, inde fieret, quod tota linea infinita clauderet inter duos terminos, consequenter B non esset infinita, sed finita, et taliter in qua perveniendum esset ad aliquod punctum determinatum, ultra quod linea B non extenderet in illam partem, versus quam finaliter extenderet, id est, extenderet sine termino.

fieret [margin]

11. Replicabis denique: in linea B sunt infinitae distantiae finitae, maiores, et maiores sine termino, non quatenus linea B per infinitas sui partes in infinitum distat a centro A: sed infinitae distantiae finitae constituunt unam distantiam infinitam: ergo tota linea B distabit infinite a centro A per aliquam distantiam, quae una sit, et infinita. Maior certa est, minor probatur a pari: infiniti numeri finiti constituunt multitudinem infinitam, et infinitae extensiones finitae constituunt unam extensionem infinitam: ergo infinitae distantiae finitae constituunt distantiam quae una sit, et infinita.

12. Respondeo: concedendo maiorem, et negando minorem, ad cuius probationem: concedo antecedens, et nego consequentiam. Ratio discriminis illa est, quam saepius diximus, quod ut distantia quaevis certa, et determinata ex conceptu suo dicit claudi inter duos terminos, quorum unus sit ille, qui dicitur distare, et alter sit ille, a quo dicitur distare, unde licet infinitae distantiae finitae constituant unam extensionem infinitam, et omnis extensio infinita debeat esse talis, quae non claudatur inter duos terminos determinatos assignabiles, nihil mirum quod infinitae distantiae finitae non constituant distantiam unam, quae infinita sit, siquidem numquam constituent unam distantiam, quae una sit, et non certo contenta inter duos terminos, et vero, neque infinita multitudo, neque infinita extensio dicit ex conceptu extensionis, aut ex conceptu multitudinis claudi inter duo puncta, seu terminos assignabiles: unde nihil mirum, quod infiniti numeri finiti constituant unam

multitudinem

multitud. infinita, et infinitæ extensionis finitæ, æquant unam extensionem infinitam, si autem infinitæ distantiæ finitæ æquant distantiam, quæ una sit, et infinita. Cap. 4. argumenta leviora solvuntur.

Cap. 4.

Argumenta leviora solvuntur.

1. Obijes 1.°: producat Deus infinitos montes seriatim positos, ita quod rectam lineam constituant incipientes à puncto A. Orientis versus, et unus immediate sit post alium, et in singulis montibus producat unica formica, deinde destruat Deus omnes montes, et coniungat omnes formicas versus Occidentem, v.g. versus punctum A, unde incipiebant montes, ita ut quælibet formica sit extra locum alterius, et tamen quæque immediate posita post aliam, nullo spatio inter formicam et formicam vacuo relicto, et formicæ omnes seriatim positæ, constituant lineam rectam Orientis versus. Tunc eo quod formicæ minus spatium occupabunt, quam montes occupabant: ergo formicæ non occupabunt spatium totum, quod est à puncto A Orientis versus, quod quidem spatium occupabant montes: ergo spatium, quod formicæ occupabunt habebit finem versus Orientem: ergo spatium illud dimidium finitum erit, sed eadem debet esse infinitum: ergo spatium, quod formicæ occupabunt erit finitum, et infinitum. Probatur: nam quælibet formica diversum spatium, et finitum occupabit, ab illo spatio, quod alia formica occupabit: sed formicæ infinitæ erunt: ergo occupabunt infinitum spatium: nam ex infinitis spatijs finitis resultare debet spatium infinitum: ergo spatium, quod occupabunt formicæ, finitum erit, et infinitum.

2. 2.° instaurat idem argumentum, mutata materia: Supponamus, quod Deus producat infinitos lapides albos, et nigros, ita quod seriatim ponantur in forma rectæ lineæ, quæ incipiat à puncto A, versus Orientem eo ordine, ut post quemlibet lapidem album sequatur niger. Tum vero destruat Deus omnes lapides albos, ad moveat versus Orientem, et iungat inter se omnes lapides nigros, ita quod nigris repleat vacuitates omnes relictas à lapidibus albis: tunc inferret, quod spatium relictum inter 1.um lapidem nigrum, et punctum A, à quo incipiebat series lapidum constans albis, et nigris, esset finitum, et infinitum: ergo inferret

Cº dictio

O.c dictio. Pr. ars: esset finitum: nam spatium illud clauderet inter duos terminos assignabiles, rursus infinitum esset, nam spatium vacuum relictum esset illud, quod occupabant infiniti lapides albi: sed spatium, quod infiniti lapides albi occupabant nequit esse finitum, nam est iunctum ex infinitis spatiis finitis: ergo spatium vacuum relictum inter lapides nigros, et punctum A, esset infinitum et finitum.

3. 3.o instaurat idem fere argumentum mutata modo: producat Deus lineam infinitam, quae traiiciat centrum terrae, et extendatur in infinitum Orientem, et Occidentem versus: deinde destruat Deus duas ulnas illius lineae, illas videlicet quae ex utraque parte immediate tangebant centrum terrae. Rursus admoveat Deus, et adiungat centro terrae duas lineas illas relictas, et in infinitum protensas versus Orientem, et Occidentem: in isto casu, linea illa, quae in infinitum protendebat Orientem versus, retrotrahitur versus centrum terrae, idem versus Occidentem per ulnam spatii: ergo relinquit ex parte Orientali locum, seu spatium unius ulnae vacuum: ergo linea illa erit finita, et infinita: erit infinita: quoniam antea infinita erat, ipsique solum est ademptum aliquid finitum: si a infinito sublatum demas finitum, infinitum manet: ergo linea illa infinita manebit, deinde linea illa finita erit, nam etiam Orientem versus finem habebit scilicet, eam partem, quam ulna spatii, quod antea occupabat, vacua manet. Idem argumentum formari potest in linea illa, quae a centro terrae in infinitum protendebat Occidentem versus.

4. 4.o denique effrari potest, non absimile argumentum in alia modo: producat Deus lineam incipientem a centro terrae, quae in infinitum protendat Orientem versus. Deinde circumvolvat Deus in gyrum lineam istam circa centrum terrae, tunc vel linea illa hac rota circumvoluta occupabit infinitum spatium ex parte versus, videlicet Orientem versus, Occidentem, Septentrionem, et meridiem, vel non occupabit; si secundum dicatur, contra est; nam linea illa solum antea occupabat spatium omne possibile Orientem versus: ergo nequit, sine multiplicatione sui, occupare denuo spatium omne possibile tum Orientem versus, tum etiam versus Occidentem, Septentrionem, et meridiem. Si dicatur primum: ergo aliqua ratione dabitur eius lineae ultima, in qua desinat tota linea, et extremum, non circumvolvatur linea in gyrum circa centrum terrae: ergo tota linea finita erit quod

quidem

quo quidem claudebatur intervallum duarum lineis finitum V, d, et quod tangit centrum terre ut fine, ubi desinit ultima gyratio: sed aliunde infinita esse supponitur: ergo finita erit, et infinita.

5. Una solutione occurrit communiter his omnibus argumentis, ad primum namque dicit quod in illo casu Deus posset adiungere inter se sulcos formicarum earundem, et illud inconveniens, quod infert argumentum, per quod V, d, et quod infertur formicas illas occupaturas esse infinitum spatium, et finitum. Similiter ad secundum negat esse possibile quod in illo casu Deus moveret omnes lapides nigros orientem versus, illosque inter se ita iungeret, ut repleret vacuitates omnes relictas a lapidibus albis, et negat id esse possibile per absurdum, quod ex eo inferri potest in argumento. Ad tertium negat etiam quod ablatis illis duabus ulnis circa centrum terre Deus posset retrotrahere centrum versus lineas illas, quarum una in infinitum extendebatur orientem versus, et altera in infinitum erat extensa occidentem versus, idque negat non alia de causa, nisi quod inferret illud inconveniens quod in argumento inferendum est, ad quartum denique negat quod Deus in illo casu posset lineas illas infinitas devolvere in gyrum circa fortem centrum per absurdum in argumento illatum.

6. Sed instant adhuc adversarii. Si loquamur de lapidibus nigris, ubi dicit Deum non posse in illo casu adiungere illorum omnes lapides nigros inter se, ita ut replicant vacuitates omnes relictas a lapidibus albis; nullus lapis niger est, qui nequeat a Deo coniungi quoad locum cum alio nigro: ergo lapides omnes nigri a Deo iungi possunt inter se quoad locum, sed omnes lapides nigri sunt infiniti: ergo Deus coniungere potest infinitos illos nigros lapides inter se quoad locum: eadem instantia fieri potest in argumento formicarum. Huic instantie communiter respondetur, distinguendo illud consequens: ergo lapides omnes nigri possunt a Deo iungi inter se quoad locum divisive, seu distributive, conceditur consequens: sub [illegible] collective: negatur consequens, et asserunt quod nullum lapidem nigrum esse, de quo nequeat verificari posse hec: hic lapis niger potest cum alio nigro immediate coniungi a Deo quoad locum; nihilominus tamen non esse possibile, quod tota collectio lapidum nigrorum sub stet ita inter se in suis partibus coniuncta, ut nullum relinquatur spatium intermedium vacuum.

7. Concludunt denique non esse novum, quod praedicatum aliquod conveniat omnibus partibus alicuius collectionis, distributive sumptis, non autem omnibus partibus collective sumptis, seu toti collectioni, et econtra, quod aliquod praedicatum conveniat toti collectioni, non autem singulis partibus distributive sumptis, ut videre est in exemplis non paucis: de unoquoque homine dicitur quod sit individuum, non autem de tota collectione hominum, quae non dicitur esse individuum, aut esse individua. Deinde, si collectio quatuor hominum successive durasset per horam integram, ita quod primus homo durasset per primam partem horae, secundus per secundam, tertius per tertiam, et quartus per quartam horae partem durasset, eiusdem collectio diceretur quod veraciter durasse per horam integram, licet tamen falsum esset dicere de unoquoque illorum hominum, quod durasset per horam integram.

8. Quod si a me petas, quomodo solvenda sint argumenta superius facta? Respondeo quoad praesens attinet, tibi liberum relinqui utrarumque solutionem praedictarum, quoniam non noxia erit, in se manifestum, quae tibi obiiciant adversarii; si vero instent, quod gratis omnino neges possibilitatem illam in illo multiplici casu, non alia ratione ductus, nisi quia inferret absurda illa, quae in argumentis inferri probantur: Coerebis, optima esse rationem ad negandam possibilitatem aliquam rei alicuius, quod si eiusdem responsio inferret contradictionem. Secundo retorquebis argumenta fere omnia in adversarios, et ipsi cogentur ad solutionem omnium illorum exhibendam: primo in adversarios, qui concedunt esse possibile infinitum categorematicum innumero, seu multitudine, non autem in extensione, ita retorquebis argumentum: possibiles sunt infiniti lapides albi, et infiniti lapides nigri, producat ergo Deus omnes istos lapides, cur non poterit Deus illos omnes seriatim ponere incipiendo a puncto A Orientem versus, ita quod post quemlibet album sequatur niger, et post quemlibet nigrum sequatur albus in modum lineae rectae.

9. Respondebunt: id esse impossibile: petes ab illis cur illud sit impossibile, siquidem supponunt omnes illi lapides sub a Deo producti, quod ipsi fatentur esse possibile? Respondebunt, quia impossibilis est extensio infinita: iterum rogabis, cur impossibilis sit extensio infinita. Respondebunt, quia clauderet tria contra argumentis supra factis patet: Instabis: nullus lapis niger est, illius multitudinis infinitae, quia Deus non possit immediate poni post album, et nullus lapis albus est reliquorum, qui non possit a Deo immediate poni post illum nigrum, et nullum niger reliquorum

reliquorum est, quin possit immediate à Deo poni pars illorum albus, et sic de reliquis omnibus nigris, et albis: ergo etiam lapides nigri, et albi possunt immediate iungi omnes partialiter et totaliter, quarto dictum supra. Habebunt. Accedendo autem, et distinguendo tertiam: quod lapides omnes nigri, et albi divisive possunt omnes partialiter iungi: concedo totum: omnes collective, id est, simul iungi possunt, nego totum. Et eadem adversarii tenentur exhibere siloquio solutionem, aut certe aliquam solutionem aptiorem exhibeant, si forte invenerint.

10. 2º retorquebis argumentum in adversarium sic: verè est, quin ante productionem cuiusque singuli captivi, tyrannum, tu eligis in aeternitate: concedunt tamen productionem singuli sincatibus producendi per totam aeternitatem à parte post: productiones sunt in stabilis gyratione, quae durent per totam aeternitatem successive à parte post: ergo productiones sunt in singulis diebus, qui successive durent per totam aeternitatem à parte post. Deinde probo, quia si incipiamus à praesenti producimus, et producat lapidem albus, qui tantum duret per diem A. et producat Deus in die B crastino lapidem nigrum, qui tantum duret die B, similiter ergo probo, quia producat lapidem albus in die C immediate subsequenti, qui quidem lapis tantum duret die C et sic per totam aeternitatem...

11. Sumamus quod solum lapides omnes illos albos, qui duraturi essent per totam aeternitatem successive cum nigris ordine supradicto, decernat Deus producere omnes illos albos lapides successive, itaque die A lapidem albus producat, et die B lapidem alium albus, similiter die C lapidem alium albus, et sic per totam aeternitatem, itaque decernat Deus nullum lapidem nigrum producere, nullum quod lapidem albus producere, ad quem est realiter distinctus ab illa collectione alborum, qui duraturi essent per totam aeternitatem successive cum nigris ordine de quo supra. Incipiat quod Deus lapides istos omnes albos producere: rogo, an lapides albi durabunt tantum temporis, quantum durarent albi simul, et nigri, de quibus supra, an non? si dixeris, contra est: collectio alborum lapidum esset duplo esset minor, quam collectio alborum et nigrorum. si collectio alborum durabit tantum temporis, quantum collectio alborum, et nigrorum: ergo collectio una duplo minor ex altera successive durare potest tantum temporis, quantum altera duplo maior: ecce consequens absurdum. Si dixeris: quod collectio alborum non durabit

durabit successive per totã æternitat., nã si duraret per totã æternitatẽ tantũ temporis duraret, quantũ collectio alborũ: ergo collectio alborũ n̄ durabit infinitũ, s. finitũ: nã eo ipso q. n̄ duret [illegible] per totã æternitat., deveniendũ erit ad diẽ ultimũ suæ durationis: s. aliunde collectio alborũ durare debet successive infinitũ, nã collectio illa supponit continere infinitos lapides albos, qui successive duraturi sunt. Pete

oio. ergo ab adversariis solutionẽ, et procul dubio excipies solutionẽ [illegible] cap. 5y: arguta, quæ supersunt soluta.

CAP. 5Y.

Arguta, quæ supersunt soluta.

1 Obijcies: si Deus duceret infinitã lineã lapidũ, quæ inciperet à puncto A, et in infinitũ extenderet orientem versus, in eiusq. infinito lapides essent infinities multiplicati infinitè, nã quodvis infinitũ n̄ ẽ tantũ semel infinitũ, s. infinities infinitũ: ergo prius ẽ unũ infinitũ lapidũ, et post hoc immediatè sequit aliud infinitũ, et post illud aliud, et sic in infinitũ: ergo 1ũ infinitũ lapidũ claudit inter duos terminos, id ẽ, inter punctũ A, et initiũ 2i infiniti, et similiter 2ũ infinitũ claudit inter illud punctũ, ubi 1ũ infinitũ desinit, et illud punctũ, ubi 3ũ incipit infinitũ: ergo daretur infinitũ clausũ inter duos terminos, q.d ẽ absurdũ.

2. Itẽ, q.d et in eiusdẽ infinito darent infinities infiniti lapides, nihilominus tñ n̄ esset unũ infinitũ post aliud, ut [illegible] fiert argutũ: probatur: nã assignabile n̄ ẽ punctũ, ubi lapis infinitæ seriei illorũ, qui distet infinitè à puncto A, s. quilibet lapis designet finitè distabit à puncto A, et post illũ erunt infiniti infiniti lapides, cõnterea nullus lapis designari poterit, inter quẽ, et punctũ A contineant infiniti lapides, s. finiti.

3 Instabis: possibile ẽ, q.d Deus ducat infinitã seriẽ lapidũ eo ordine, ut 1us sit albus, 2us niger: 3us albus, et sic in infinitũ orientẽ versus incipiendo à puncto A, s. ergo Deus poterit omnes illos lapides albos prius collocasse in spatio, et post illos omnes lapides nigros: in isto tamẽ unũ infinitũ erit immediatè post aliud: ergo possibile ẽ, q.d unũ infinitũ immediatè

sit

s. post aliud. Sed n. esse pole, q. Deus collocet prius oes lapides albos et deinde lapides oes nigros ea arte, ng in spatio finito nequit Deus collocare infta extensiorj. s. spatij, q. relinquet versus occident, si lapides albi occupent spatij infta versus orientem, erit spatiu finitu: q. ibi nequit collocari infta lapidu nigrorum.

4. Rursus obiicies: demus, q. Deus producat infitos hoies, ita q. unus sit immediate post aliu: Deus optime cognit totu istu numeru hoiu, et cognit etia numeru, qui remaneret, si aufferret ab illis unicu hoiem: q. Deus cognit hunc numeru minore hoiu, qui remaneret, postquam dat unicus tantu ho: q. post infitos hoies sequit unus ho.

Resr: dicendo, q. Deus optime cognoscet in illo casu numeru illu hoiu, minore, qui remaneret unico dempto, at vero in ista serie illa nullus ho determinatus e assignabilis, qui sit post infitos hoies. Unde illu Deus n. cognoscet, et contenere. Si Deus n. posset auferre ab illa collectione aliquos hoies, qui essent post infitos, quorum eius di ho nullus esset, cognoscet Deus, q. si ab illa collectione hoiu aufferat unu, vg decimu, s. centessimu, s. millesimu, et sic in infinitu remaneret numerus minor, s. n. cognoscet, q. post infitos sequat unus, qui ultimus sit, ng in serie infita hoiu successive locatorum repugnat ultimus versus eam ptem, versus quam in infitu tendit tota series, et quicunq ho designet et aufferat ab illa collectione, inter ipsu, et alios hoies tantu erunt fiti hoies, et post ipsu infiti restabunt.

5. Instabit: demus q. illa infita series hoiu incipiat a puncto A, ubi Petrus sit, et extendat in infitu orientem versus, aliqui hoies sunt, qui distant fite a Petro, et aliqui hoies sunt, qui distant infite ab eode Petro, s. hoies, qui distant fite a Petro n. sunt fiti: q. infiti. Probatur: n. cognit Deus numeru aliquem fitu hoiu, qui distet fite a Petro, ultra quem n. supersint alii hoies etia fite distantes a Petro: ng si dicas bis mille tantu hoies distare fite a Petro: falsu dices, ng etia decies mille hoies fite distant a Petro, et sic de quocunq numero finito q. assignet, fiet idem argumtu, superaddendo unu, duo, tres, illi numero finito dato a te aliquem: q. numerus hoiu, qui fite distant a Petro n. e finitus: q. e infinitus. s.

prtus

s. ordo sunt omnes homines infinite distantes a Petro, quia primi homines illi qui distantin infinite ab eodem Petro: quoniam in illa serie primus in infinitum homines infinite distantes, quoniam infiniti homines infinite distantes a Petro: quoniam in illa serie omnis infinitus terminatur post aliud infinitum.

6. Secundo, quod in illa collectione aliqui homines sint qui distant infinite a Petro, et non est finitus numerus hominum infinite distantium a Petro, propter rationes urgentes in argumento tacto; at vero infiniti homines illi disjunctive sumpti distant infinite a Petro, tamen collective, nam quilibet homo illius collectionis designetur infinite distat a Petro, quoniam immo eo ipso quod supponatur distare per unam distantiam infinite distabit, nam ut supra diximus, quaelibet distantia, excepta sua extremitate infra duos terminos, deinde finita est, non datur tota collectio illa infinitorum hominum infinite distans a Petro, nam collectio infinitorum hominum seriatim locatorum constituit infinitam extensionem, et omnis infinita extensio nequit esse distantia finita.

7. Quando vero dicitur quod in illa serie aliqui homines, seu infiniti homines distant infinite a Petro, distinguendum est: infiniti homines disjunctive sumpti distant infinite a Petro: non probatur. Collective sumpti, subdistinguo probatur: infinite distant, id est, infinitis distantiis a Petro per infinitas distantias maiores, et maiores sine termino, concedo probationem; per unam distantiam, quae una sit, et infinita: non probatur. Si vero instet adversarius, illi homines infiniti homines distant per aliquam distantiam a Petro, non per finitam distantiam: quoniam per infinitam. Nego consequentiam maiorem, neque enim series illa infinitorum hominum per se totam distat unam distantiam, nec datur tota distantia a Petro, propter quod distantia omnis excepto suo distinario claudi inter duos terminos quorum unus est ille qui distat, et alter ille a quo distat, et illa, quae superius diximus, continens distantia omnis dicitur in suo conceptu esse extensionem finitam, unde non tota illa series hominum distabit a Petro per unam distantiam finitam, neque per unam distantiam infinitam; quoniam non distabit per aliquam distantiam, quae una sit, si tamen verum erit, quod tota illa series in infinitum distabit a Petro per infinitas distantias maiores, et maiores sine termino. Disputatio 4a de infinito in perfectione. Caput 1um utrum possibiles sunt infinitae entitates se excedentes in perfectione

Disputatio 4a.

De

Cap. 3.

Q. 1. An sit in Deo[?] ... in perfect.

1. Perfectio in com̄i dicitur illud gratia ... bonum est enti habere. Dividitur perfectio in perfectionem simpliciter simplicem et perfectionem simplicem. Perfectio simpliciter simplex dicitur ... gratia ... melius est ipsum ... incompatibile ... esse vivens ... perfectio simpliciter simplex, quoniam melius est esse vivens ... incompatibile ... Perfectio simplex dicitur illud ... in suo ... nulla ... perfectione ... melius ... incompatibilis ... Paternitas in Patre aeterno dicitur perfectio simplex, quoniam Paternitas nulla imperfectione involvitur, ... melior ... incompatibile ... Filiatio Verbi non est compatibilis Paternitate, et tamen Paternitas non est melior Filiatione: similiter Filiatio Verbi dicitur perfectio simplex, quia nullam involvit imperfectionem in suo ... et tamen non est melior Paternitate, quae quidem Paternitas est incompatibilis Filiatione.

2. Infinitus in perfectione, ut supra diximus, est illud quod caret ... seu fine, in linea ... esse perfectum. Unde ... requiritur ... ad infinitum in perfectione ... formaliter ... perfectione simpliciter simplici ... habeat imperfectionem admixtam. ... nam si non ... perfectione simpliciter simplici aliqua careret ... haberet imperfectionem aliquam admixtam, ... perfectionem ... quia careret ... non esset infinitum in perfectione. ... quia imperfectio est ... perfectionis ... infinitum in perfectione debet carere ... seu fine in hoc ... esse perfectum; ... infinitum in perfectione debet carere ... in eo ... esse perfectum, et ... debet carere imperfectione ... et continere formaliter ... perfectiones simpliciter simplices.

Rogabis 1°: an de facto detur infinitum in perfectione? Ad ... est fide ... esse infinitum in perfectione. ...

...co:

3º: certum est fide divina Deum existere: Deus est ens infinitum in perfectione: ergo fide divina certum est existere infinitum in perfectione. Rogabis 2º: an extra Deum existat aliquod ens, seu saltem sit possibile, quod sit infinite perfectum. Resp. neg. de facto existit, neque possibile est existat extra Deum aliquod ens infinite perfectum. Pr. 2º: quidquid extra Deum est possibile, ens creatum erit: ergo creatum, sed creaturis habent terminos suae perfectionis: ergo quidquid extra Deum est possibile habet terminos suae perfectionis: ergo non caret fine in hoc, quod est esse perfectum: ergo non erit infinitum in perfectione. Minor pr.: quodlibet ens creatum includit formaliter in suo conceptu accipere esse ab alio: ergo pendere ab alio, sed pendere ab alio est imperfectio: ergo quodlibet ens creatum includit formaliter in suo conceptu aliquam imperfectionem: ergo non est infinitum in perfectione.

4\. Rogabis 3º: an possibiles sint infinitae creaturae perfectiores, et perfectiores sine termino, et an supra hoc possibiles sint infinitae creaturae excedentes se in perfectione et perfectiores, ac perfectiores sine termino? Resp. affirmative. Prob. 1º: nulla est in eo contradictio: ergo id est possibile divinae omnipotentiae. Pr. 2º: possibiles sunt infiniti effectus essentialiter dissimiles, quorum nullus ab hoc produci possit, sive eiusdem effectus aequales in perfectione evadant, sive inaequales, dummodo sint dissimiles inter se, ut locus relinquatur quaestioni praesenti, ubi petimus an sint possibiles infinitae creaturae sese excedentes in perfectione. Deinde possibilis est creatura, quae contineat omnem perfectionem, quam hoc continet, et insuper addat posse producere unum tantum illorum effectuum, de quibus supra. Rursus possibilis est alia creatura, quae similiter contineat omnem perfectionem, quam hoc continet, et insuper addat posse producere duos tantum effectus ex illis infinitis. Rursus possibilis est adhuc alia creatura, quae contineat omnem perfectionem, quam hoc continet, et insuper addat posse producere tres tantum effectus, quorum nullus ab hoc potest produci, et quorum unus tantum a 1ª creatura, et duo tantum a 2ª creatura possunt produci, et sic in infinitum possibiles erunt infinitae creaturae hoc perfectiores, quarum 4ª creatura posset producere quatuor illorum effectuum, 5ª quinque, sexta sex, et sic in infinitum; hoc est infinitae creaturae sese excedentes in perfectione, perfectiores v.g. et perfectiores sine termino: ergo possibiles sunt supra hoc infinitae creaturae perfectiores, et perfectiores sine termino.

5\. Confirmatur: effectus illi essentialiter dissimiles inter se sunt numero infiniti: ergo in illis includuntur infiniti finiti, sed ubi dantur infiniti numeri finiti, repug-

nattru

fras finy alij fitorj maxxy, ut supra statutū e, : g° nullaj numerus finitus effuj illorj designabit, ultra quem n̄ supersit numerus alius finitus maior: g° nulla crea designabit hoc perfectiox, quae possit producere numerum finitum illorum effuum ultra quem n̄ sit possibilis alia creā potens producere numerum finitum maiorem eorundem effuum: g° in illa serie creaturarum numquam devenimus ad creā aliquā hoc perfectiorem potentem numerum finitum tantum illorum effuum, ultra quam n̄ detur alia possibilis perfectior. Patet cons: nam quaelibet creā designet in illa serie potens producere tantum numerum finitum illorum effuum, erit hoc perfectior, et imperfectior omni alia creā quae posset producere numerum finitum maiorem illorum effuum, nam ex duabus creis illa est, quae continet perfectiones, quas haec continet, et potest producere plures effus essaliter distinctos, quam altera perfectior illa, si vero d. illa nullam aliam perfectionem habeat, quam continere perfectionem hominis, et posse producere minorem numerum effuum: g° etc.

6. Rogabis 4°: an sint possibiles infinitae creae sese excedentes in perfectione substali et essali, quae contineantur intra duas species signatas, ac determinatas? Resp affirmative. Pr° eodem exemplo, quo immediate praecedens probabat: possibile est creā, quae contineat omnes perfectiones, quas homo continet, et possit producere infinitos effus essaliter distinctos, quorum nullus ab hoc produci possit, et creā ista voco creā A, claritatis grā. Quod possibilis sit creā haec, ex eo constat, quod nullam implicationem affert, neque explicite, neque implicite, ut est manifestum, et infra ex solutione argutorum; sed possibiles sunt infinitae creae sese excedentes in perfectione substali et essali, quae contineant inter creā A et hos, ideo quarum quaelibet sit hoc perfectior, et imperfectior creā A: g° possibiles sunt infinitae creae se excedentes in perfectione, quae continentur intra duas species determinatas, nam possibilis erit alia creā possibilis creā A. Minor prob: possibile est creā, quae contineat omnes perfectiones, quas homo continet, et insuper addat posse unum tantum effum illorum producere, et insuper alia creā possibilis, quae aliter contineat omnes perfectiones hominis, et addat posse producere duos tantum effus illorum, de quibus supra, et alia quae possit tres effus producere, et alia, quae quatuor, et sic in infinitum: g° etc.

7. Confirmatur: in quolibet infinito continentur infinities infinita; dividamus g° effus illos infinitos, quos creā A posset producere in duas partes, in quarum utraque sint plures unitates, quam in altera, quaelibet

pars

pars dineb. sit infinita effectus. Verò unq illarum partium p[?] B, et altera pars C: sic arguitur: in finita creaturae sunt possibiles hae perfectiores, quarum 1ª unum tantum effectum partis B possit producere; 2ª, quae duos tantum effectus; 3ª, quae tres tantum effectus eiusdem partis B, possit producere, et sic in infinitum, ita quod nulla creatura possit producere aliquem effectum partis C; sed creaturae eiusdem continent infinitae, et quaelibet illarum perfectior homine, et imperfectior creatura A: ergo possibiles sunt infinitae creaturae perfectiores, et perfectiores sine termino, quae contineant intra candas species determinatas.

8. Denique probatur sufficienter probaret ex eo, quod nulla implicatio, neque explicite, neque implicite afferat in eo, quod adstruit esse possibile; ut constabit ex solutione argumentorum. Itaque objicies 1°: creatura A, de qua supra, superaret in perfectione illas creaturas infinitas: ergo creatura A contineret in se infinitos excessus, per quos superaret infinitas eiusdem creaturas: ergo creatura A esset infinitae perfectionis: ergo infinita in perfectione. Respondetur: concedendo ans, et 1am conseq., negando autem 2am et 4am conseq. Ratio est; nam ut teneamus aliquid sit infinitae perfectionis, seu infinitum in perfectione non sufficit, quod in se contineat formaliter, vel eminenter infinitas perfectiones, sed ulterius requirit, quod in se claudat formaliter omnes perfectiones simpliciter simplices, et omni careat imperfectione; atqui creatura A, licet in se contineret infinitas perfectiones, non tamen contineret omnes perfectiones simpliciter simplices, neque careret imperfectione omni, siquidem creatura esset.

9. Obiicies 2°: non esset, in infima parte illius infinitae seriei, et creatura A, esset suprema: ergo illa series infinita clauderetur inter duos terminos, v.g., inter hominem, et creaturam A: ergo aliquid infinitum est possibile clausum terminis. Respondetur concedendo ans, et distinguendo consequens; ergo illa series infinita clauderetur inter duos terminos, quorum uterque terminus esset intrinsecus, nego; quorum non uterque terminus esset intrinsecus, sed alter intrinsecus tantum, et extrinsecus: concedo consequentiam. Explico distinctionem: creaturam A voco terminum extrinsecum illius infiniti, quoniam licet creatura A esset ultima illius seriei, scilicet perfectissima illius multitudinis infinitae, nihilominus tamen non daretur in illa serie creatura designabilis penultima, neque determinata creatura antepenultima; licet admittamus designabiles fore creaturas, quae comparatione facta inter hominem, et reliquas omnes illius multitudinis creaturas essent 1o perfectior homine. — Cap. 27: Creatura omnium possibilium creaturarum perfectissima implicat.

Cap. 27.

Creata

Creã oiũ possibilium creaũ perfectissa ẽ impßat.

1. Ostendo, existimo, esse possibilem creaturam aliquam determinatam, et assignabilem, possibilium omnium creaturarum perfectissimam, ita ut quaelibet entitas illa perfectior esset Deus. Probatur 1°: implicat numerus finitus omnium possibilium finitorum maximus: ergo implicat creatura haec omnium creaturarum possibilium perfectissima. Antecedens statim probatur. Probatur consequentia: ideo implicat numerus finitus omnium finitorum possibilium maximus, quoniam implicat, quod finitum ex sola additione finiti transeat in infinitum; unde cuilibet numero finito designato addi possit unitas; si ergo daretur numerus finitus esset omnium possibilium finitorum maximus, ex additione illa unitatis fieret infinitus, nam fieret maior, et consequenter finitum ex additione solius finiti fieret infinitum, quod quidem absurdum est, sed creatura quaevis designetur possibilis est creata: ergo finita in sua perfectione: ergo implicat, quod si ei addatur aliquid finitum, fiat infinita; sed cuilibet creaturae designabili, ut potest esse finitae, addi potest aliquid finitum: ergo quaevis creatura possibilis designetur, talis erit, ut possibilis sit alia aliqua finita perfectior, et consequenter alia creatura perfectior: ergo nulla creatura possibilis est designabilis omnium possibilium creaturarum perfectissima, ita ut quaevis alia aliunta perfectior esset infinita in perfectione, et consequenter Deus esset.

2. Probabis 1°, quod illa creatura, de qua dubitamus, videlicet omnium possibilium perfectissima, supponit habere omnem perfectionem finitam possibilem, et consequenter si aliquid illi adderet perfectionis esset infinitum; unde implicatio est, quod illi creaturae addatur aliquid finitum in perfectione possibile. Nihilominus tamen sic urgeo rationes superius factas: cuilibet numero designato finito, potest addi aliquid finitum; sed quaelibet creatura designabilis, ut potest creatura est aliquid finitum in perfectione: ergo illi potest addi aliquid finitum in perfectione. Urgeo 2° excessus ille, per quem Deus excederet creaturam illam, quam adstruis omnium possibilium creaturarum perfectissimam, non esset aliquid finitum: ergo aliquid infinitum in perfectione. Antecedens liquet: nam si excessus ille finitus esset in perfectione, tunc Deus finitus esset in perfectione, nam solum adderet Deus supra perfectionem illius creaturae, quae finita esset aliquid finitum, sed finitum additum finito non facit infinitum, ut est manifestum; ergo excessus ille, per quem Deus excederet creaturam illam, quam omnium possibilium existimas fore perfectissimam, esset aliquid infinitum in perfectione.

3. Progredior ulterius: ergo excessus ille infinitus, per quem Deus excederet creaturas, dividi potest mente in infinitas divisiones in infinitum

v, d, t

v. g. et finitatem perfectionis; tunc rogo: possibilis erit creatura, quae sit et quae perfecta atque illa, quam a te ponitur omnium creaturarum possibilium perfectissima, atque insuper adderet aliquam tamen partem, seu finitatem illius excessus divini, fann. Si si dixeris: ergo perfectior creatura possibilis est illa, quam a te assignat, seu dicit omnium possibilium perfectissima: et consequenter merito dicit omnium possibilium perfectissima. Patet conseq: nam creatura, quam a te denuo admittit possibilis diceret secundo quoad perfectionis illa diceret, illa, v. g. et quae dicebat omnium possibilium perfectissima, et insuper adderent aliquam perfectionis novam, illam v. g. et partem excessus illius: ergo perfectior est. Si vero dixeris 2.am est: quia nulla prorsus repugnantia in illa creatura, de qua petimus an sit possibilis, si enim aliquid esset implicationis in illa creatura, maxime quod non esset creatura, sed Deus: atqui non esset Deus, sed creatura: ergo etc. Probatur minor: contineret in se perfectiones tamen finitas, et aliter quod dependeret a Deo: ergo Deus non esset, sed creatura.

4. Rebis 2.o, imo retorquebis in nos ipso instantiam superius factam: tota collectio creaturarum possibilium excedit a Deo in perfectione, sed non per excessum finitum perfectionis: ergo per infinitum excessum: ergo desiderari potest creatura alia possibilis, quae propinquior Deo esset quam tota illa collectio, idest talis, quam a Deo excederet per minorem excessum, infinitum tamen, quam tota illa collectio excedebat: sed absurdum est, quod sit possibilis haec alia creatura: ergo instantia falsa est. Resp.: ratio discriminis in promptu esse, nam si haec nova creatura possibilis esset, includeretur in illa 1.a collectione, et non includeretur: includeretur, ut supponit, nam illa 1.a collectio talis supponitur, in qua includatur quaelibet creatura possibilis, non includeretur, quoniam etiam supponitur adeque realiter distincta a tota collectione illa, et perfectior quacumque creatura illius collectionis.

5. Rogabis ad extremum: an Deus possit producere simul, quod quod non implicat contradictionem. Resp. cum distinctione: Deus potest producere omnia possibilia quae non solum successive producta non repugnant, sed etiam illorum coexistentia non repugnat, non tamen poterit Deus producere simul omnia possibilia, quorum coexistentia repugnet, licet successive producta non repugnent. Hac ratione respondi, ne modo dirimamus quaestionem, quae rogari posset, an dentur, vel saltem sint possibiles entitates duae positivae, quae ita pugnent inter se, ut earum coexistentia implicet contradictionem, contentique sunt negantes saltem productam a Deo, quae quidem difficultas huius doctrinae, propterea quod illi supersedendum quoad praesens attinet, existimamus.

Cap. 3. in quo ... soluta.

Cap. 3.um

Puncta obj. sq. soluta.

1. Punctum 1um: quoniam Arriaga disp. 13. sect. 3a num.o 20, hoc est, in collectione oium creaturarum possibilium, non ois creatura excedit ab alia, quia aliqua non excedit: ergo aliqua est oium possibilium perfectissima. Pr. mai.: quia si ois creatura illius collectionis excedit ab alia, daretur inter duas creaturas mutuus excessus, hoc est, darent entitates duae, quae si comparentur inter se, una alteram excederet, et ab illa eadem excederetur; hoc est impossibile: ergo et hoc est impossibile, quod in illa collect. specierum possibilium, ois species excedat ab alia. Maior pt.: quia si daretur collectio aliquarum creaturarum, quarum quaelibet produceret ab alia; daretur inter duas mutua productio: ergo si datur collectio entium, in qua ois entitas excedit ab alia, datur mutuus excessus inter duas entitates illius collectionis. Ansp.t: quia inde pt. dari ss. causam imploductam, quod si ois entitas produceret ab alia daretur mutua productio inter duas entitates.

2. Retorquendo, quod in collect. ista creaturarum oium possibilium etiam si ois creatura excederet ab alia, daretur mutuus excessus inter duas creaturas; ad probationem sequelae, nego etiam, quod si daretur infinitas creaturas, quarum quaelibet produceret ab alia, sequeretur mutua productio inter aliquas duas entitates; ad probationem, aliter, nego, quod ex ass. causam improductam probet sufficienter excessum, quod ... nisi 1a causa improducta esset, et quaevis creatura ab alia produceret, daretur mutua productio inter duas causas. Ex alia enim ss. causa aliis longe diversis fundamentis probari potest, quorum unum hoc est, creatura A non est a se: ergo ab alio. Dices, ab alia creatura et haec 2a ab alia, et sic in infinitum. Contra est: tota collectio creaturarum productarum non est a se: ergo tota collectio est ab alio, qui a nullo sit, sed a seipso: ergo a Deo: ergo datur causa.

3. 2um punctum eiusdem authoris, seu potius oratio prioris in tota collect. creaturarum possibilium, principiamus ab hoc constanti infinitas species supra hoc sese excedentes excessu perfectionis equali. Pt: collectio ista implicare, quia in hac collect. ois species reperta excedit: ergo sunt plures excessae, quam excedentes, et simul non sunt plures: sed hoc est implicatorium: ergo et ... Probatur quoad 1am partem, quod ... species excessae plures sint, quam excedentes, quod

omnes species supra hominem sunt excedentes, et excessae; hominem vero in illa collec-
tione est excessus, et non excedens: ergo ratione hominis numerus specierum excessarum est
maior numero excedentium. Probatur sequela quoad 2am partem, quia videlicet species ex-
cessae non sunt plures, quam excedentes, quia post quamlibet speciem excessam
sequitur alia excedens: ergo non sunt plures species excessae, quam excedentes.

4. Retorqueo argumentum istud esse prorsus sophisticum, quod
patet manifeste in [illegible] in diebus aeternitatis futuris. Possibiles sunt
infiniti dies, qui durent per totam aeternitatem a parte post: quo dato sic implicare dies
istos: si essent possibiles, et incipiamus a die hodierno plures essent dies su-
perati ab aliquo die, id est, dies, quos sequeretur alius dies, quam superantes, et simul
non essent plures; hoc est impossibile: ergo etc. Probatur sequela quoad 1am partem, quia
videlicet in collectione omnium dierum futurorum, in qua dies hodiernus includeretur, plu-
res essent dies superati, quam superantes: dies hodiernus superatur ab alio
die, et non superat alium diem, sed ex omnibus reliquis diebus quilibet dies superat
alium, et superatur ab alio: ergo dies superati plures essent ratione diei hodierni,
quam dies superantes. Probatur sequela quoad 2am partem, quia videlicet dies superati
non essent plures, quam superantes, nam post quemlibet diem sequitur alius dies: ergo dies
superati non sunt plures, quam superantes.

5. Respondeo igitur: concedendo sequelam quoad
1am partem, quia videlicet species excessae plures essent ratione hominis, quam species ex-
cedentes, et negando secundam partem sequelae, quae scilicet inferat etiam species excessas
non esse plures, quam excedentes, ad cuius probationem distinguo antecedens: post quamlibet spe-
ciem excessam sequitur excedens, quae non sit excessa: nego antecedens: post quamlibet speciem
excessam sequitur excedens, quae etiam excessa sit: concedo antecedens. Quapropter nulla datur
species in illa collectione, quae non sit excessa; datur vero aliqua species excessa, quae non sit
excedens, homo, videlicet, consequenter numerus excessarum maior est ratione speciei hominis,
quam numerus excedentium, quae quidem solutio applicanda erit, sed etiam ab ipsis ad-
versariis argumento instituto contra antecedens in dies futuros possibiles per totam aeternitatem, quia
[illegible] dicendum est, quod in collectione illa dies superati plures essent ratione hodierni diei,
quam dies superantes, nam dies hodiernus in illa collectione superaretur ab alio die,
non autem superaret. At vero ex omnibus reliquis diebus per totam aeternitatem futuris,

nullus

melius erit, quin superet, et superet ab alio die.

6. Arguit praeterea idem author: in collectione omnium specierum possibilium datur summa pinguedo, seu perfectio, non mitigata per statum: nulla creatura alia est pinguior quam ea, quae possibilis est supra totam illam collectionem omnium specierum possibilium. Deinde summa illa pinguedo non reperitur in omnibus creaturis: ergo in aliquibus: ergo aliquae sunt creaturae summe pingues de non perfectae, igitur quaelibet illarum talis erit, qua nulla sit alia perfectior possibilis Deus est. Respondeo: concedendo, quod in collectione creaturarum omnium possibilium datur summa pinguedo seu imperfectio, praeterea quod nulla creatura possibilis est adaequate realiter distincta ab illa collectione, quae sit pinguior seu de sit imperfectione. Ratio est manifesta, quod nulla creatura possibilis, quae neque est pinguior, neque est minus pingua adaequate realiter distincta ab illa collectione: ubi supponitur inclusio creaturae quae vis possibilis. Deinde distinguo illud antecedens: illa summa pinguedo non reperitur in omnibus creaturis distributive sumptis, concedo; in omnibus collective sumptis: nego antecedens; nam ipsa summa pinguedo per statum est, quod solum convenit infinitae collectioni, non autem singulis partibus, sicut per statum infinitudinis non convenit partibus collectionis infinitae distributive sumptis, sed solum collective sumptis, idem, toti collectioni infinitae.

7. Rursus arguit idem Arriaga, in collectione illa incipiendo ab hoc, cognoscit Deus, quaenam species illius excedat, et etiam quaenam species illa 2a excedat, quaenam autem 3a excedat, et 4a, et sic in infinitum: sed quo Deus sistit finaliter in specie, supra quam non cognoscat aliquam perfectiorem, sed de omnibus in particulari cognoscit, quae excedant, et a quibus excedantur. Respondeo: Deus non sistit in aliqua specie, ultra quam non cognoscat aliquam perfectiorem, quia in illa serie nulla est, quae non excedatur ab alia, et ab infinitis speciebus, unde nihil mirum, quod Deus illam non cognoscat; quinimo si Deus cognosceret ibi esse creaturam aliquam, quae ab alia non excedatur, falleretur, cognosceret enim ibi esse, quod ibi re ipsa non est. Itaque in illa serie, quae dicit species designes, excedit ab infinitis speciebus, vera fatur quoque de omnibus distributive sumptis, quod ab infinitis excedantur, non autem de omnibus collective sumptis, quoniam tota collectio non potest excedi ab aliqua specie possibili, siquidem supponitur collectionem illam talem esse, in qua includatur omnis omnino species possibilis, ideoque [illegible] superet speciem aliquam possibilis adaequate realiter distincta a collectione illa.

8. Instat Arriaga: ex cognitione divina, et discur-
sus non sit successivo tractu temporis, sed tale, et in eodem instanti: quod de omnibus
quamvis cum infinitis possit Deus dicere quae, et a quibus excedantur: ergo per quod
sursum vniuersim tandem veniet ad vnam, vltra quam non egredietur: ergo non est illa
infinita; sed dicebat per illam ... ad se ipsum ascendere, et ideo cognoscit illam,
quae ipsi Deo immediate fuerit. Retorquetur: Deus non cognoscit quod omnes illae species
collective sumptae ab aliqua specie possibili excedantur, quia nulla species est possibilis
adequate realiter distincta ab illa collectione, in qua includatur quaevis species possibilis
hominis perfectior, quae quidem species possibilis adequate realiter distincta sit perfectior homine.
At vero de omnibus illius collectionis distributive sumptis cognoscit Deus quod
ab aliis infinitis excedantur, et optime cognoscit, quae sint infinitae species illae
a quibus excedantur; nam quaevis species designabilis in illa collectione ab infinitis
exceditur, nullaque species designabilis est, aut cognoscibilis, quae non excedatur ab infinitis.

9. Praeterquam quod ... argumentum procedens instau-
rari potest in aeternitate a parte post: possibiles sunt infiniti dies possibiles per totam aeternitatem
futuri: loquamur igitur de tota illa collectione dierum, vt dies hodiernus includatur.
Deus vniuersim cognoscit omnes dies superantes hodiernum diem, v. g. diem B im-
mediate superantem hodiernum diem, et diem C immediate superantem diem B, et sic in
infinitum. Sed quod Deus sistit in aliquo die, qui non superetur ab alio, id est, post quem
non sequatur alius. Si non? Si vero dixeris: ergo perveniet ad diem vltimum: ergo dies isti non
durabunt per totam aeternitatem; sed tandem veniendum est ad vltimum diem, vbi tota se-
ries dierum desinat, et vltra quem non vlterius progrediatur. Si vero dixeris, vt dicere
teneberis, quod nullus dies designabilis est illius collectionis, vltra quem non su-
persint infiniti dies: ergo de omnibus diebus illius collectionis distributive sumptis, veri-
ficatur, quod vltra quemlibet supersint infiniti dies; sed de tota collectione dierum illorum
nequit verificari, quod post illam supersit aliquis dies, alioquin tota collectio illa non du-
raret per totam aeternitatem: ergo bene stat, quod in aliqua infinita serie praedicetur de
singulis partibus distributive sumptis, quod superentur ab infinitis, non autem de omnibus par-
tibus collective sumptis verificetur, quod superentur ab aliqua.

10. Denique arguit Arriaga: Deus potest
producere creaturam summe perfectam, quae possit producere ... hoc patet nam pro dicta

E

ē identica: coentary D, nimis vero productago illa Deus: rogo, an ea esset oium possibilium perfectissima, ann.? si 1ᵘᵐ dicat, intentum concluditur, quod quidem admittitur creaturam possibilem possibilium perfectissimam; si 2ᵘᵐ dicat: quod Deus posset adhuc producere creaturam aliam perfectiorem: quod illa, quam supponebat productam, ñ erat oium perfectissima, quas Deus potest producere: quod contra suppositum, nam supponitur, quod Deus produxerit creaturam summe perfectam, quam potest.

11. Præterea: nam do, quod propositio illa identica sit, quinimo implicatorium supponit, quod, verbi gratia, posset Deus producere creaturam aliquam oium perfectissimam, quod quidem nam dum est. Quod autem illa propositio, nisi particula, seu copula implicationis quod, accipiatur pro particula conditionali si, non sit identica, sed omnino falsa, ratione suppositi implicatorii, patet: nam alioquin etiam propositio ista identica esset: Deus potest committere peccatum oium maximum, quod potest committere, quae quidem propositio absurdissima est, et supponit aliquid implicatorium, quod, verbi gratia, Deus possit committere aliquod peccatum, ut aliunde huic instantiæ opportuna solutio deducatur, vide illa, quae supra diximus circa propositionem istam: Deus potest producere sucessive omnes numeros finitos possibiles non perveniendo ad numerum infinitum, quos potest producere sucessive non perveniendo ad numerum infinitum. Sit.

[illegible] de loco et tempore [illegible] de loco, et ipsa locali Dispositione quid sit locus extrinsecus explicatur.

LIB. IIII. PHICORᵛ.

De Loco, et tempore.

TRACT. I.

De Loco, et Presentia Locali.

DISP. Iᵃ

Quid sit Locus extrinsecus explicatur.

1. Philosophus hic capite 4º textu 41, 40 quod ex ipso illa definivit: locus est extremum corporis continentis immobile. Quae quidem definitio ab eius discipulis, ita explicatur: quod dum res aliqua est in suo loco reali extrinseco

eiusdem realis. Locus extrinsecus dicitur continere, includere, ac circumdare res locatas quatenus terminat. Est extremitas illa, sive illa superficies corporis circumdantis seu continentis, quae corpori contento immediate iungitur, et illud tangit. Et locus realis extrinsecus rei contentae. Exemplificatur. Vas continet aquam, et haec in vase continetur, tamquam in loco reali extrinseco; deinde illa superficies concava vasis, simul superficie aeris, quarum una et altera immediate tangunt aquam, dicuntur locus realis extrinsecus aquae contentae.

2. Praeterea, particula illa immobile, negotium facessit authoribus; neque enim mens illorum una est in explanando, qua ratione superficies illa, quae locus extrinsecus appellatur, sit, et dicatur immobilis; verbi gratia quo pacto dici possit concava superficies vasis continentis aquam immobilis. Et ratio dubitandi aperta est, nam cum vas est mobile, consequenter et omnis vasis superficies loco moveri potest. Sentiunt nonnulli quod illa concava superficies immobilis dicitur ab aliqua forma sibi methaphysice extrinseca, videlicet ab ubicatione, quam facit in determinato loco: quapropter extremitas continens corpus locatum est immobilis, dum non mutat ubicationem sibi physice intrinsecam, per quam sistit in determinato loco. Et Aristotelis mens est, quod superficies continens corpus locatum non est locus extrinsecus corporis contenti praecise secundum se sumpta, sed est locus extrinsecus ipsius contenti prout consideratur fixa, et [illegible] ubicatione intra immobile. Unde colligunt aquam vase contentam mutare locum extrinsecum, quoties vas loco movetur, et totiens mutare quot ubicationes mutat vas continens.

3. Displicent Authoribus istis. Primo: nam res illa quae loco moveri potest, impropriissime valde dicitur absolute immobilis a forma v. c. a forma sibi extra methaphysice, idest ab ubicatione, quae immobilis est; res enim quaelibet, si loco moveri possit, absolute mobilis est: ergo non est dicenda immobilis absolute loquendo. 2o: Locus extrinsecus est illa superficies immobilis, idest ergo est, illa superficies, quae denominatur immobilis, idest est illa, prout immobilis est; si sic dixeris: ergo quando vas loco movetur aqua in illo contenta non mutat locum extrinsecum. Probo consequentiam: postquam vas loco motum fuerit, vera erit propositio: Locus extrinsecus, quem modo habet aqua, est idem locus extrinsecus, quem antea habebat: ergo aqua non mutabit locum extrinsecum. Probatur antecedens: in illo loco verum erit dicere: haec vasis superficies immobilis, idest

quae

que modo denoat immobilis, e illa eadem superficies, que antea denoabat immobilis; s. superficies, que denoat immobilis e locus extrinsecus rei stentis seu aque: go verum erit dicere in illo casu: hic locus extrinsecus aque e idem ille locus extrinsecus, quem antea habebat aqua.

4. Confirmatur: Et prius de albo transeat in nigrum, verum erit dicere hoc subiectum modo nigrum e illud idem subiectum, quod antea erat album, et nihilominus album, si vere illud subiectum denoat album per diversam faciem ab illa, per quam postea niger denoat: go Et hoc immobile, quod modo circundat locatum, denoat immobile per diversam faciem, videlicet ubicationem, ab illa, per quam antea denoabat immobile, adhuc tamen verum erit dicere de isto immobili, scilicet de illo superficie immobili vasis aquam continentis, hec superficies, sive istud corpus immobile continens modo aquam e eadem illa superficies immobilis, sive istud idem corpus immobile, quod antea continebat aquam; s. locus e istud corpus, quod immobile denoat continens aquam: go verum erit dicere: hic locus extrinsecus aque e idem ille locus extrinsecus, quem antea habebat aqua: go Et vas loco moveat, adhuc tamen aqua locum extrinsecum non mutabit.

5. Si dixeris 2um; quod nimirum locus extrinsecus e illa superficies, que immobilis, locus extrinsecus erit in recto, et superficies immediate continens locatum, et ubicatio ipsius superficiei; s. 9a e: quo periste voces; superficies immobilis vasis continentis immediate aquam, explicant in recto, et superficies vasis, et ubicatio superficiei: s. vera e hec propositio: locus extrinsecus aque e superficies illa vasis immediate continens aquam: go vera e etiam hec propositio: locus extrinsecus aque e superficies illa vasis immediate continens aquam, et ubicatio superficiei: go etiam erit vera ista propositio: locus extrinsecus aque e superficies vasis continens aquam, s. etiam e contra verum e dicere, superficies vasis continens aquam e locus extrinsecus aque: locus extrinsecus aque e superficies vasis, et eius ubicatio: go superficies vasis erit superficies, et ubicatio, s. absurdum e dicere quod superficies vasis sit ubicatio superficiei: go etiam absurdum e illud unde infertur, quod hec, videlicet voces iste locus extrinsecus rei, explicent in recto superficiem corporis continentis rem et etiam ubicationem ipsius superficiei, a qua ubicatione immobilis denoat.

6. Alii rent quod Ares per illam definitionem solum

defit

desit locus extrus, et unalis omnibus corporibus, quae ut explent, supponunt locum extrum esse duplicem, alium proximum, et immediatum, ac peculiarem uniuscuiusque corpori, qualis est superficies vasis cui aqua contenta in vase; alium plerisque remotum, et immediatum (?) omnibus corporibus, atque hunc esse superficiem extimam caeli Empyrei; unde colligunt locum extrum immediatum, et peculiarem uniuscuiusque rei esse definitum ab Aristotele per definitionem supra exhibitam, sed tamen locum unalem, et communem extrum omnium corporum, sed adhuc adversus istos auctores notandum quod non explent in quo sensu superficies caeli Empyrei convexa, seu extima (ut ipsi loquuntur) dicatur immobilis ab Aristotele; nam de illa superficie redditur eadem difficultas, quae supra de loco extro peculiari cuiusque rei excitabatur: quod videlicet superficies Empyrei caeli convexa non est immobilis ab intra sua essentia, sed ab aliquo sibi extro metaphysice, videlicet ab ubicatione.

Dico quod autem sit de Aristotelis definitione, quam certe non satis percipio, nihilominus ex ipsius Philosophi mente aliis in locis manifesta colligo locum extrum peculiarem cuiusque corporis ita definiendum: Locus extrinsecus rei est; superficies ista corporis continentis, quae istam immediate tangit. Unde infertur 1° corpora omnia, quae intra Empyreum continentur, esse in loco extro. Hoc patet, nam corpus quodlibet praeter convexam superficiem Empyrei caeli, vel terra, vel aere, vel aqua, vel ipsa convexa superficie Empyrei caeli continetur, ac circumdatur; Empyreum autem ipsum, quatenus convexum est, non est in loco extro, quia nullo alio corpore circumtegitur. Infertur 2°, quod turris, exempli causa mutat locum extrum, quamvis ipsa immutata maneat, et philosophice loquendo, idem in eodem loco intro, quoties flante vento, modo hac aeris parte circumdatur, modo alia diversa.

Infertur 3°, quod vinum utre inclusum non mutat locum extrum ex eo, quod uter loco moveatur, et ab una in aliam partem defferatur, bene vero mutat locum intrum, idest, ubicationem, seu rem formalem, qua figebatur vinum domi, cum in aliam domum defferatur, praeterquam figebatur Corduba cum Hispalim defertur. Pro cuius explicatione advertendum rationem loci intri appellari ubicationem, seu rem formalem physicam, per quam res una figitur hoc loco, verbi gratia Corduba, potius quam Hispali; quoniam quidem locus intrus manifeste differt a loco extro eiusdem rei, ut constat ex definitione tradita de

extro. loco extro; dicitur autem intrus, quia ubicatio illa, quae appellatur locus intrus rei, est

form.

spaç phica intrē recepta in ipsa re ubicata. Ut stabit ex dicendis disp. seqti.
Superficies verò circundans res locatas corporis continentis, dicit. locus extrinsecus, vel physicè sed 2° quia superficies eiusdem corporis continentis res non recipit intrè in ipsa re, sicut assentimus. Nam si vinum sit utre inclusum, ac defferatur ab una in aliud parte; v. g. a Corduba in Hispalim vinum mutabit locum intrinsecum, id est ubicationem, seu spatium quod Cordubae possidebat; non autem mutabit locum extrinsecum. Probatur; nam locus extrinsecus vini illa cava superficies utris immediatè tangens, ac circundans vinum, sed vinum non mutat eiusdem superficiem, etiamsi uter ab una in aliam partem defferatur: ergo vinum non mutabit locum extrinsecum, etiamsi uter ab una in aliam partem defferatur. Disp. 2ª an locus intrinsecus, sive praesentia spatialis, quam res una habet in loco, distinguatur realiter a subiecto, et loco. Cap. 1. affirmativa sententia tuetur.

Disp. 2ª

An locus intrus, seu praesentia spatialis, quam res una est in loco, distinguatur realiter a subiecto, et loco?

Cap. 1.

Affirmativa sententia tuetur.

1. Diximus locum aliud esse intrinsecum rei, et aliud extrinsecum eidem rei; de loco extrinseco disp. praecedenti egimus, modò autem de loco intrinseco disputamus. Locus intrinsecus rei, id est, atque praesentia spatialis, quam res est hic, seu figitur in loco Cordubensi, potius quam Granatensi, continetur quid erit res spatialis phica, per quam Petrus v. g. figit Cordubae potius quam Granatae; nam cum Petrus indifferens sit esse, ut sit Cordubae, vel Granatae, vel Hispali, indè oportebit inquirere rem aliquam spatialem, per quam determinetur ea indifferentia Petri, et ex vi cuius sit Cordubae potius quam Granatae. Petimus igitur an eiusdem res spatialis phica, quae ubi appellatur, sit entitas realiter distincta a Petro an non?, an solum denominatio extrinseca proveniens Petro ex adiacentia loci extrinseci ambientis vel an denique sit denominatio intrinseca proveniens a spatio intrè in Petro recepta, quae ubicatio dicatur, et sit 3ª entitas adaequatè realiter distincta a Petro, et loco extrinseco, etiam conjunctivè sumptis; ex dictis colligitur, quod haec difficultas affinis est valde pluribus quaestionibus, tum in logica, tum in lib. 1° Physicorum, et earundem unione apparet; ex tertia quae non erit omnino multum in ea discutiendum.

2. Supponendum est 1°: Petrum esse in hoc loco, est aliquid.

aliq. dist. realit à Pro. Pt hoc supp. : denoatio Pri exentis Cordubę pedixe poss manente Pro : go denoatio Pri exentis Cordubę realit disquit à Pro. Sed conseq. ē manifesta, nā illa, quorū unū manere poss alio pereunte, realit disqunt inter se. Ans. pt : Pro potest exere Hispali, s. tunc n. exet Cordubę : go poss exere Prius pereunte denoatione, quā denoabat exens Cordubę : go denoatio hec v. ct. Prū exere Cordubę, ē aliq. realit dist. à Pro.

3. Hoc supposito sit 1ª 2ᶜº : Prū esse in hoc Loco vg. Cordubensi, ē aliq. realit dist. à Pro et Cordubensi Loco collectivè sumptis. Pt 2ᶜº possunt manere in rerū nā Prū, et Locus Cordubensis, in quo Prus erat, pereunte denoatione, per quā Prus denoabat exens Cordubę : go denoatio Pri exentis Cordubę realit disquit à Pro, et Cordubensi Loco, conseq. Ans. pt : Pro abeunte hispalim, manet exens Prus, et Cordubensis Locus, et tn perit denoatio Pri exentis Cordubę : go possunt manere in rerū nā Prus, et Locus Cordubensis pereunte denoatione per quā Prus denoabat exens Cordubę. Pro curr.

4. Pro curr. explat. et ad obiectionis fac. notandū ē, q. q. adversarii dicunt, denoationē istā, v. ct. Prū exere Cordubę, n disqui realiter à Pro, et Cordubensi Loco collectivè sumptis, bene tn realiter disqui ab eisdē divisè sumptis, pax la collectivè unde accipi poē ; 1º n collectivè ex p. obi., s. ptē, ga sumpē collectiva vocū, per quas signant Prus, et Cordubensis Locus, itaq. denotet denoationē Pri exentis Cordubę, seu Prū exere Cordubę, pratū ēe, q. cōvenit Pro, et Cordubensi Loco collectivè signatis ; bene tn ab eisdē supposition distribā signatis realit disqui denoationē illā, coentes q. pratū illud n cōvenire eisdē distribē signatis, si ly collectivè hoc modo sumatur, contra ē ; 2º precedens, quā sic urget à posteriori : go pro istā vera ē : Prus, et Cordubensis Locus ē denoatio Pri exentis Cordubę : go q. cunq. Prus existit, et Cordubensis Locus, existit denoatio Pri exentis Cordubę : go Pro abeunte Hispali existit adhuc denoatio Pri exentis Cordubę, q. absurdū ē. Pro b. conseq. : etq. si Prus Hispali abierit, n destruit Prus, neq. Cordubensis Locus : go manet Prus, et Cordubensis Locus : s. Prus, et Cordubensis Locus ē denoatio Pri exentis

Cordubę

Corduba: ergo etiam si Petrus Hispali abierit, manet denominatio Petri existentis Cordubae.

5. Quod si locus collective appelletur supradictum, scilicet complexum Petri et Loci Cordubensis, itaque idem sit Petrus et Cordubensis locus collective, atque Petrus et Cordubensis locus simul existentes, seu complexa utriusque, irreddititur argumentum, neque etiam si Petrus Hispali abierit, manet in rerum natura Petrus, et Cordubensis locus: ergo manet complexa utriusque. Dico 1°. non manet denominatio Petri existentis Cordubae: ergo denominatio Petri existentis Cordubae est aliquid realiter distinctum a complexo Cordubensis Loci, et Petri. Si rursus locus collective non sumi praecise pro complexa Petri, et Loci Cordubensis, scilicet Petrus, et Cordubensis locus collective idem esse, atque Petrum, ut in Cordubensi loco. Contra est: Petrum ut in Cordubensi loco est aliquid realiter distinctum a complexa Petri, et Loci Cordubensis; ergo est aliquid positivum, vel aliquid negativum. Si dixeris, hoc intentum, neque illud positivum erit nisi entitas positiva realiter adaequate distincta a Petro, et Cordubensi loco, etiam collective sumptis, et realis, positiva, physica, per quam Petrus sistit Cordubae, quam nos appellamus ubicationem.

6. Si vero dixeris: ergo illud negativum, quod indicat, dico: quod illud negativum est negatio corporis interiecti inter Petrum, et Cordubensem locum, quae quidem negatio dicenda est indistantia Petri ab hoc Cordubensi loco, contra: ergo praesentiam in hoc loco Cordubensi non solum consistit in Petro et Cordubensi loco, sed etiam in eo quod sit Petrus, et locus Cordubensis, et Petrus indistans a Cordubensi loco, distat unius corporis ab alio est corpus interiectum inter utrumque, indistantia vero unius corporis ab alio, est negatio corporis interiecti, imo et potest interponi inter duo illa corpora.

7. Si haec, inquam, vera sunt, contra est a posteriori; ergo quando Petrus transivit ab Hispalensi loco in Cordubensem, ubi modo est, adhuc manet distans a Cordubensi loco. Probatur consequentia: Petrus antea esse distantem a Cordubensi loco, perte consistebat in tribus, videlicet in Petro, in Cordubensi loco, et distantia seu corpore interiecto inter Cordubam, et Hispalim; sed etiam postquam Petrus transivit ab Hispalensi loco in Cordubensem, ubi modo est, manent illa tria: ergo manet quod Petrus sit distans a Cordubensi loco. Argumentatio recta est, neque enim potest valere ab existentia constitutivorum adaequatorum rei, ad existentiam ipsius rei. Quod manent in illo casu illa

tria

priad. quale pr: neq etiā si Prus transierit ab Hispalensi Loco in Cordu-
bensē, n desinit Prus, neq Corduba, neq Hispalis, neq Corpus inter
iectū inter Cordubā, et Hispalī: ergo manent illa omnia, quæ constituunt Prū esse
distantē ab hoc Loco Cordubensi.

8. Si dices: manere in illo casu Corpus illud in-
teriectū inter Hispalim, et Cordubā, n autē interiectū inter Cordubā et Prū
at vero q. Prus sit distans a Cordubensi Loco n constit solū in Pro, et Cordube-
si Loco, et distā, seu corpore interiecto inter Cordubā, et Hispalim, sed etiā
indistā, seu corpore interiecto inter Prū, et Cordubā. Sed inde infero 2° te:
ergo Prū esse distantē a Cordubensi Loco, est aliquid adequate realit distinctū a Pro, Cordu-
bensi Loco, et Corpore interiecto inter Cordubā, et Hispalī; sed hoc distinctū est, quod
illud idē corpus, quod interiectū est inter Cordubā, et Hispalī, sit etiā interiectū
inter Prū, et Cordubā: ergo quod distā illa, sive corpus sit interiectū inter Cordu-
bā, et Prū est aliquid adequate realit distinctū a Pro, et Corduba, et illo corpore,
quod interiectū est inter Cordubā, et Hispalim: ergo est aliquid positivū, quod destruit,
quando Prus denuo transit ab Hispalensi Loco in Cordubensē, denuo quod fit indistans
a Cordubensi Loco. Rogo; illud positivū, quod denuo destruit, quid erat? certe
nihil aliud, quam ubicatio, per quam Prus se habebat Hispali: ergo habeo intentū.

9. Urgetur ad præcedens: Prū esse Cordubæ, per te,
est aliquid nativū, seu constit saltē inadequate per aliquid nativū adequate realit distinctū
a Pro, et Cordubensi Loco, quod quidē nativū est indistā Prī ab hoc Loco Cordu-
bensi, seu natio corporis interiecti inter Prū, et Cordubā: ergo quando Prus ab hoc
Loco Cordubensi transit in Hispalensē, aliquid positivū denuo producit. Probo conseq:
quando Prus ab hoc Loco Cordubensi transit in Hispalensē, denuo aufferet indistā
Prī a Loco isto Cordubensi: ergo denuo ponit. Maius 2° dictū, v.g. tē distā Prī ab
isto Loco Cordubensi: sed indistā, quæ denuo aufferet per te, est aliquid nativū: ergo
Maius 2° dictorū, quod denuo ponit, v.g. tē distā est aliquid positivū: ergo denuo ponit,
seu producit aliquid positivū; sed et denuo producit Prus, neq Cordubā, neq Hispa-
lim, neq corpus interiectū inter Cordubā, et Hispalim: ergo denuo producit aliquod
positivū adequate realit distinctū ab illis omnibus, etiā collective sumptis. Rogo quidnā
illud est? certe nihil aliud erit, quam ubicatio, per quam Prus denuo existit Hispali.

ergo

q^d intentum

10. Dices tamen, q illud idē corpus, q^d est Cordubæ, et Hispali, ē etiā inter P^ru, et Cordubā, q^d P^rus est Hispali; q^d malè infero: ergo q^d illud idē corpus sit inter P^ru, et Cordubā, dicit aliq^d de nouo productū positiuū ab illis entitatibus adeq^tè realit^r distinctū, v. d. a P^ro, Corduba, Hispali, et corpore illo interiecto inter Cordubā, et Hispali, s^t hoc positiuū de nouo productū, nequit esse aliud, q^m ro formalis, per q^m P^rus denuò fugit Hispali: ergo ro formalis, per quā P^rus fugit Hispali, ē aliq^d positiuū denuò productū adeq^tè realit^r distinctū a P^ro, et Hispali, etiā collectiuè sumptis: ergo e vbicatio realit^r distincta ā subiecto, et loco extrinseco, in quo dicit^r P^rus esse.

11. 2ª nra concl^o infert^r ex proximè dictis, q^d v. d. t. vbicatio ē entitas positiua, et adeq^tè realit^r distincta ā subiecto, et loco extrinseco, in quo ē, vg. q^d P^rus sit in hoc loco, v. d. et Cordubensi, potius q^m Hispalensi, dstuit^r per entitatē positiuā realit^r adeq^tè distinctā a P^ro, et Cordubensi loco, etiā collectiuè sumptis, quæ quidē entitas ē ro formalis, per quā P^rus fugit Cordubæ, potius q^m Hispali, vnde quoties P^rus intrinsecè locomouet, et a Cordubā in Hispalim transit, destruit vbi, s. illa entitas positiua, e ro formalis, per quā P^rus spectat Cordubæ, et producit aliam nouā vbicationē, per quā P^rus denuò fugit Hispali. Sed de hac satis constat ex dictis. Cap. 2 aliquot dubia circa nāā vbicationis deciduntur.

Cap. 2^m

Aliquot dubia circa nāā vbicationis deciduntur.

1. Dubitabis 1°: an vbicatio intrinseca sit ro adeq^ta formalis, per quā P^rus dstuit^r in esse extensi hic, vbi Cordubæ, vg. Et [illegible] [illegible] per quā dstuit^r P^rus in esse extensi hic, vbi Cordubæ, dupliciter considerari posse, 1° ex [illegible] methaphoricè denominationis, idē, pro ro denominatione P^ri existentis hic, vbi Cordubæ, 2° [illegible] philosophicā, per quā intrinsecè fugit P^rus hic, vbi Corduba ē. Si 1° modo accipiatur, vbicatio ē adeq^ta [illegible] philosophica modalis, per quā intrinsecè fugit P^rus hic, vbi Cordubæ; si 2° modo accipias, vbicatio dat^r q^{to} [illegible], [illegible] tamen partialis, [illegible] verò adeq^ta ē adeq^tè [illegible] constitutiuū huius, q^d ē, P^rus esse hic, vbi Corduba

ē

e, quae quidem denominatio consurgit per Petrum per ubicationem intrinsece receptam in Petro, per quam Petrus fingitur hic per Corduba, et ubicationem, per quam Corduba fingitur hic. Probo e, nam si prius e ablato, quodlibet ex ... consurgit sicut aliter, et immate aufferet denominatio Petri existentis hic, ubi Corduba e; nam si prius aufferas Petrum, quicquid non sit in externa, sicut aliter et immate auffert, quod Petrus existat hic, ubi Corduba e, et si prius aufferas ubicationem, per quam locus externus Petri, Corduba videlicet, fingitur hic, ubi Petrus e sicut aliter, et immate auffert quod Petrus exat Corduba, ac denique si prius aufferat Corduba a externa, sicut aliter et immate auffert, quod Petrus exat Corduba. Confirmatur: nam ergo si turris ... intrinsece immota maneat, et cum eadem ubicatione physice intrinseca, quod aer A ambiens modo turrim loco moveri, et mutat ubi ... aeri A, ac his nihilominus turris mutat locum externum, videlicet superficiem aeris ambientis A: quod ubicatio physice intrinseca turris non erat adaequata forma, per quam turris consurgebat in esse existentis in isto externo loco, videlicet in ista superficie aeris ambientis A.

2. Dubitabis 2°: quomodo denominatio conveniat Petro, utpote ab ubicatione ipsi physice intrinseca? Non dubitandum erit, quod non ab ubicatione non convenit Petro, quod sit in hoc loco reali externo, videlicet Cordubensi. Neque ubicatio consurgit Petrum existentem in hoc spatio imaginario, quia spatium imaginarium nihil e a parte rei. Non quod ubicationi consurgit adaequate denominatione Petri existentis in loco isto externo, utpote Cordubensi, neque est adaequata forma methaphysica illius denominationis; sed nihilominus consurgit inadaequate denominationem Petri existentis in isto loco externo, utpote Cordubensi, quia ubicatio e partialis forma denominationis illius, qua prius ablata, sicut aliter et immate auffert denominatio Petri existentis hic, potius quam illic. Denique Petrus per ubicationem ipsi physice intrinsecam consurgit partialiter in esse distantis, quantum e extra a quolibet alio corpore, propter locum externum in quo e, ratione cuius modo non denominatur distans, sed denominatur indistans per eandem ubicationem, vel superficiem partialem. Licet verum sit quod etiam ratione loci externi, in quo modo e, debet distare, quantum e extra, tamen ex supposito quod in illo sit.

3. Dubitabis 3°: an ubi sit immobile [illegible]? Nota pro responsione quod ideo loquimur an ponenda ubicatione adaequate realiter distincta a Petro, et loco externo, utpote Cordubensi, utpote quod Petrus ex

se

vel indifferens est ad existendum Corduba, vel Hispali, vel Granatae. Sed ceteris Corduba existens indifferens est, ut sit locus extrinsecus Petri, et sit hic, ubi Petrus est; consequenter ergo ponenda est aliqua res realis determinans, ex vi cuius auferatur haec indifferentia; et res cuius ergo debet ut sit hic, ubi Corduba est, potius quam illic, ubi Granata est: ergo ubicatio debet esse talis, sed quae alio realis determinans Petrum, ut sit potius hic, ubi Corduba quam illic, ubi Granata est: ergo similiter res realis determinans debet seipsa esse determinata, et affixa hic, potius quam illic, atqui si ubicatio non esset essaliter immobilis, non esset seipsa essaliter determinata, et affixa, ut sit hic, potius quam illic: ergo ubicatio talis esse debet, quae sit essaliter immobilis.

4. Probatur minor: nam si ubicatio non esset essaliter immobilis, et affixa hic potius quam illic, opus esset alia re reali tollens indifferentiam ubicationis, atque illam determinans, ut esset hic, potius quam illic: ergo esset opus 2a ubicatione, ad tollendam indifferentiam ubicationis 1ae; deinde sic. 2a illa ubicatio esset essaliter immobilis, vel non; si 1um, cur ergo ponis 2am ubicationem essaliter immobilem, et non 1am? si 2um, dices: ergo etiam opus esset ad auferendam indifferentiam 2ae ubicationis, 3a ubicatione, et sic in infinitum. Quod autem si 1a ubicatio non esset seipsa essaliter immobilis, et affixa hic, potius quam illic, opus esset 2a ubicatione ad tollendam illam indifferentiam, manifestum est, quoniam ideo est opus ubicatio, ut Petrus sit hic, potius quam illic, quia Petrus ex sua natura non est determinatus, et affixus, hic potius quam illic, et consequenter eget re reali determinante, sed eadem ratio procedit in ubicatione 1a, si ex se non esset essaliter immobilis: ergo etc.

5. Dubitabis 4o: Undenam sumat ubicatio immobilitatem suam? Dico 1o, quod ubicatio a seipsa sumit immobilitatem suam. Probatur; quoniam ubicatio seipsa est essaliter affixa hic, ut supra diximus: ergo ubicatio a seipsa est immobilis: ergo a sua intrinseca essentia sumit immobilitatem suam. Dico 2o: Ubicatio a nullo alio sumit immobilitatem suam. Probatur: si ab aliquo alio sumeret immobilitatem suam, maxime ab spatio imaginario; sed ab hoc nequit sumere immobilitatem suam: ergo ubicatio a nullo alio sumit immobilitatem suam. Minor probatur: spatium imaginarium nihil est a parte rei, sed ab eo, quod nihil

est

ea parte rei, nequit ubicatio sumere immobilitatem suam: ergo nequit ubicatio sumere immobilitatem suam a spatio imaginario. Probatur minor: ubicatio est a parte rei positive immobilis, ergo ab aliqua forma positiva existente denominatur immobilis: ergo eius immobilitas est aliquid positive existens a parte rei: sed spatii imaginarii nihil est a parte rei: ergo spatii imaginarii nequit esse immobilitas denominans ubicationem immobilem.

6. Dico 3°: nihilominus pro ex imperfectione intellectus nostri explicamus immobilitatem ubi per imaginarium spatium, seu in ordine ad illud; nam cum propter ubicationes et reliqua omnia corpora existentia sint mobilia; ideo fingimus mente nostra spatium quoddam immobile, cuius pars A esset immobilis, et esset aliter distincta parti B, et etiam pars B immobilis, et esset aliter distincta parti C, et sic de reliquis omnibus partibus, ita quod pars una distaret per aliquot leucas ab altera parte, ipsa illa v. g. t. distans, quae constituerent partes spatii eiusdem intermediae immobiles. Spatio igitur isto imaginato in mente, concepto per considerationem ad illud, et ipsius immobilitate partium, explicamus immobilitatem ubicationum, nam ubicationem A consideramus fixam parti A spatii imaginarii, et ubicationem B consideramus fixam parti B eiusdem spatii: unde quantum ipsae partes spatii imaginarii distarent inter se, tantum consideramus distare inter se ubicationes reales. Cap. 3um; an entitas realis de potentia Dei absoluta spoliari possit omni ubicatione.

Cap. 3um

An entitas realis de potentia Dei absoluta possit spoliari omni ubicatione.

1. Sit notanda conclusio: Entitas realis, neque de potentia absoluta potest existere absque omni ubicatione. Probatur 1° conclusio: si entitas realis poneretur spoliata omni ubicatione de illa verificarentur duo praedicata contradictoria: ergo implicat, quod entitas realis existat denudata ubicatione omni. Antecedens probatur, supponamus Petrum existere Corduba absque omni ubicatione, in isto casu, si Paulus existeret Hispali, verum esset dicere, quod Petrus distaret a Paulo, ergo non distaret a Paulo, ergo si Petrus poneretur absque ubicatione omni, verificari possent de illo duo praedicata contradictoria.

Ans

Anr pt. quoad 1 g ptē, in q Prus Irreret spatia imaginaria A, et Paulus spatio imaginario B distanti per plures leucas a loco Corduben, utriq adversarij loquunt, S. etiā in illo casu daret Ilea diversis partibus spatij imaginarij, quas quodq Correo Lipros adversarios; quibus interduo tempora dat, etiā intercedit dista inter ipsa tempora: go Prus distaret a Paulo in illo casu. Et idē ans, quoad 2 g part, q. d, +, Prus in illo casu etiā n distaret a Paulo, q n daret sufficiens fra constituens Prus in esse distanti a Paulo; go Prus n denominaret distans a Paulo: go n distaret a Paulo. Ans nota e, etiā in adversariorum doctrina, in qua ubicatio e partiale constitutivum constituens Prus in esse distanti ab alio tempore.

2.ᵃ Ifstat: educat Deus totus aer spoliat ubicatione ei; siquidē in adversa doctrina pod, postea collocet Deus Prus intra Celum, et terrā, in illo casu Prus esset intra illum aerem, et n esset, hec e implicatio: go in illo casu sequeret implicatio. Maiorē pt, quoad 1 g ptē, nā Prus duceret a Deo intra ambitum Celi, et terre, et ambitus eius totus repletus esset aere illo n ubicato, S. Prus esset intra eundem ambitum, go esset intra illum aerem. Maiorē eadē pt, quoad 2 g pt, q. v, d, t in illo casu Prus etiā n esset intra illum aerem, quia tunc n daret sufficiens fra, per quā Prus constitueret intra illum aerem; go tunc n esset Prus intra illum aerem. Et ans: ois entitas, quæ tunc exsisteret, coexistere pod, quin Prus locat intra illum aerem: go tunc n daret sufficiens fra constituens Prus intra illum aerem. Ans pt: casu quo reliquis oibus manentibus intē immutatis, Prus in Celo collocaret, coexisterent adhuc illa oia, quæ antea coexisebant, et tñ Prus n esset intra illum aerem: go coexistentia illorum n e sufficiens fra constituens Prus in esse existentis intra illum aerem:

3. Dent. n n nudē, q. si educeret Prus, sine ubicat intra, neq distaret a Paulo existente Hispali, S, + Prus produceret Corduba, neq esset proximus Paulo, unde illa duplicis 2ᵒ dicta, 1ᵒ est tota falsa, nec v.d.t Prus distat a Paulo, 2ᵒ vera, v, d, t, ista Prus n distat a Paulo, quia dista constituit saltē partialiter per presentiā localē, et

ubicatē

ubicatis intrinsecus, per quas Christus fuit vere, seu in illo casu Christus haberet prae sui localis, quae est ubicatio: ergo in illo casu non distaret a Hispali. Ad solutionem utique, supponamus Christum exere divinitus Corduba sine ubicatione intrinseca, ut placet aliquot adversariis, tunc rogo, Christus taliter esset constitutus, ut pedibus intrinsece immotis, tangere posset manu Cordubense solum, seu non? Si sic dixeris: quod Christus taliter esset constitutus, ut pedibus intrinsece immotis, posset manu tangere solum Cordubense, seu hoc requirit Christo convenire solum ab entitate sua, et entitates soli Cordubensis, aliquae ubicatio per ubicationes intrinseca: quod tunc daret aliquid aliud, ro[?] Christus constitueret intrinsece potentem tangere solum Cordubense manu, immotis intrinsece pedibus, seu hoc aliquid aliud deberet esse ad quod esset realiter distinctum ab entitate Christi, et Cordubensi solo, et ubicatione intrinseca ipsi Cordubensi solo, aliquae collective sumptis: quod nihil aliud esse potest, quam ubicatio intra Christo, quia fuit hic, ubi Cordubense solum est: quod tunc daret ubicatio intra Christi: quod in illo casu Christus non esset spoliatus ubicatione corporis, quod est contra suppositum.

4. Secundo autem Christus non sufficienter constitueret in esse potentem manu tangere solum Cordubense, pedibus immotis intrinsece per entitates suas, et Cordubense solum, aliquae intrinsece ubicationes, quia coexistere possunt entitates Christi et Cordubense solum, aliquae intrinsece ubicationes quin Christus possit manu tangere Cordubense solum immotis intrinsece pedibus: quod coexistentia illorum non est sufficiens forma ad constituendum Christum intrinsece potentem manu tangere solum Cordubense, pedibus intrinsece immotis. Antecedens probatur; casu, quo Christus non existeret Corduba, sed Hispali, coexistent adhuc entitas Christi, et Cordubense solum, aliquae intrinsece ubicationes, et tamen Christus non posset manu tangere solum Cordubense, immotis intrinsece pedibus: quod quo quod Christus sit taliter constitutus, qui possit immotis pedibus intrinsece tangere manu solum Cordubense dicit esse aliter aliquid ad quod esse realiter distinctum ab entitate Christi, et Cordubensi solo intrinsece ubicato, aliquae collective sumptis, et coexistentibus.

5. Si quis dixeris, quod nimirum Christus in illo casu non esset taliter constitutus, qui manu tangere posset Cordubense solum, quod est, hoc ipso quod Christus immotis intrinsece pedibus extenderet manus ad Cordubense solum, ipsum procul dubio tangeret, sed Christus in illo casu posset manus extendere

versus

versus Cordubense solem: quod potest in illo casu manutangere Cor-
dubense solem, pedibus intra immutatis. Minor probatur, quia quod Petrus pos-
sit extendere manus versus Cordubense solem, itaque ut illud tangat, provenit
Petro a potentia motiva intra Petro, et ab eo quod sit existens Cordubae; sed suppo-
nitur existens Cordubae, et spoliatus ubicatione omni, et haec potentia motiva: quod
supponit etiam talis actus, qui manutangere possit Cordubensem solem.
Si vero recurras quod in illo casu deficeret ubicatio intra Petro, quae partialis
est ratio [illegible] Petrus in hoc potentis manu tangere solem Cordubensem pe-
dibus intra immotis: quod si Petrus esset Cordubae spoliatus ubicatione omni
adhuc non posset ob defectum ubicationis, manutangere solem Cordubense im-
motis intra pedibus; sed contra est, nam si requireretur ubicatio intra Petro,
maxime, ad hoc ut Petrus existeret Cordubae, quod quidem omnino requiritur, ut immo-
tis intra pedibus manutangere possit Cordubense solem; sed supponitur Petrus
existens Cordubae absque ubicatione omni: quod supponitur etiam posse manutan-
gere solem Cordubense, pedibus intra immotis, quin requiratur in illo casu
ubicatio intra Petro.

6. Dices denique, si Petrus collocaretur Cor-
dubae sine ubicatione omni in meridie, sive in puncto meridiano solis Cordubae
sit, Petrus esset intra sphaeram activitatis solaris, et non esset: quod implicat; quod
in illo casu Petrus ponatur absque ubicatione omni. Probatur, quoad primam partem; Petrus
posset videre solem cuius luce calefieret, ac perfunderet medium quo illa vi-
dere posset Cordubense tractum; quod Petrus esset intra sphaeram activitatis solaris.
Minor manifesta est; consequentia probatur, nam quod Petrus sit intra sphaeram activitatis so-
laris, nihil est aliud, quam quod Petrus participet influxum solarem; sed Petrus
tunc participaret solarem influxum, siquidem cuius calore calefieret, et lu-
ce perfunderet medium quo videret Cordubense tractum: quod tunc Petrus e-
sset intra sphaeram activitatis solaris.

7. Respondeo antecedens, quoad secundam partem, quod
V. d. t. Petrus ergo in illo casu non esset intra sphaeram activitatis solaris; tunc
non daret sufficiens ratio ... Petrus in esse existentis intra sphaeram activitatis
solaris: quod tunc Petrus non denominaretur existens intra sphaeram activitatis solaris.

Pt

Præterea: quod quod tunc in rerum natura existeret, maneret posset Cordubæ, quin proinde deinde desinet esse intra sphæram activitatis solaris: quod nunc solaris et sufficiens foret omnis præsentiæ in ordine essendi intra sphæram activitatis solaris. Consequens: si reliquis omnibus in rerum natura manentibus, immutatis, corpus a Deo deferretur in instanti ad punctum terræ distantissimum a Cordubensi tactu, proinde desinerit esse intra sphæram activitatis solaris; et tamen maneret Cordubensis in rerum natura idem quod antea erat, quod prius erat Cordubæ collocatum absque dubitatione, in puncto solis meridiano Cordubensi; quod quod tunc in rerum natura existeret, quod prius locabatur Cordubæ, manere posset Cordubæ, quin proinde desineret esse intra sphæram activitatis solaris &c.

Disputatio 3. de spatio imaginario. Cap. 1. Spatium imaginarium definitur.

Disputatio 3.

de Spatio imaginario.

Cap. 1.

Spatium imaginarium definitur.

1. Quotiescumque mente concipimus aliquid esse in rerum natura, statim illud apprehendimus existere alicubi, idest in aliquo loco extrinseco; et inde etiam mundum ipsum totum concipimus existere alicubi, videlicet in loco extrinseco aliquo reali, cum tamen totus mundus non existat in aliquo reali extrinseco loco, quia suprema superficies empyrei nulla superficie alius corporis circumtegit. Propterea dicimus Deum posse producere alium mundum, et illum statuere extra cælos, alicubi, videlicet in loco distante per plures leucas ab isto loco, ubi mundus iste de facto conditus existit. Inde ortum ducit consideratio spatii imaginarii, nam spatium illud, quod extra cælos concipimus, apprehendimus esse infinitum, idest, in quo plures alios mundus, aliusque esset, si produceretur, quærimus quid quid nam sit illud spatium imaginarium, quod mente concipimus, an aliquid positivum, an negativum, an posse, sive impossibile.

2. 1. Authores non pauci, nec ignobiles asserunt spatium imaginarium esse aliquod verum, et reale existens ante operationem intellectus nostri, secundo tamen esse aliquid negativum. Hoc negativum, ut inquiunt ipsi, nihil aliud est quam negatio repugnantiæ producendi mundum alium extra cælos, quoniam certum est, quod non repugnat produci mundum alium

in alio

in alio loco distans ab hoc orbe dicto, quę quidem non repugnantia est infinite extrinseca extra cęlos, quia post quamlibet non repugnantiam dari potest alia, deinde est ab æterno, quia ab æterno verum fuit dicere, non repugnat mundum produci, denique non repugnantia illa est necessario existens, quoniam hęc propositio est æternæ veritatis: non repugnat quod mundus producatur.

3. Contra secundum dicitur est 1º: nam illa non repugnantia quę erat repugnare mundum alium produci extra cęlos, duo significat, seu dici potest duobus modis, 1º. quod non repugnat mundum alium existere, 2º. quod non repugnet ibi esse, idem extra cęlos, ita ut de facto sit extra, 1º. quod illa non repugnantia sumitur pro ratione logica, et explicatur quod quælibet res possibilis eo ipso quod est ens, dicitur posse existere, seu non repugnare, quę quidem non repugnantia est possibilitas ipsiusmet rei, et nihil aliud, quam ipsa res, 2º. sumitur etiam non repugnantia pro aliquo physice natura sua realiter distincto, ratione cuius dicitur non repugnare quod producatur. Si 1º modo accipiatur erit non repugnantia existentiæ alterius mundi, hoc est, ipsa existentia mundi possibilis, et consequenter ipsa entitas mundi possibilis, cum intra talis, quę si ponatur non implicabit contradictionem, et etiam erit possibilitas, seu non repugnantia ubicationis, per quam mundus poneretur extra cęlos: quod illa non repugnantia non distinguitur ab entitate mundi possibilis, et ab entitate ubicationis possibilis, sed extra cęlos non existit mundus alius possibilis, nec ubicatio intrinseca ipsi mundo: quod extra cęlos non existit illa non repugnantia per quam non repugnat mundus alius possibilis existere extra cęlos, sed spatium imaginarium est illa non repugnantia: quod spatium imaginarium non existit proprie extra cęlos.

4. Deinde spatium imaginarium ad mentem doctorum est totum extrinsecum, in quo esset extra cęlos, alius mundi, mundus alius possibilis, si produceretur, sed illa non repugnantia nequit esse locus extrinsecus mundi possibilis: quod illa non repugnantia nequit esse spatium imaginarium. Probatur minor; nam illa non repugnantia alterius mundi possibilis, est ipse mundus possibilis: quod non est aliquid extrinsecum mundo possibili, sed locus extrinsecus est aliquid extrinsecum mundo possibili: quod illa non repugnantia mundi possibilis, nequit esse locus extrinsecus ipsius mundi possibilis, si vero natura sua illa repugnantia sit aliquid realiter distinctum a mundo possibili, et ab ubicatione possibili per quam mundus alius possibilis fieret extra cęlos istius mundi, erit aliquid natura physice, ratione cuius existentia possibilis et existentiæ ubicationis, per quam mundus alius possibilis fieret extra cęlos istius mundi, sed natura physica et proprie talis, nequit existere proprie loquendo: quod spatium imaginarium non existit proprie

e prie extra Cælos: Cons. patet, q. spatiu imaginariu erit illa natio phica. Pa e 2o: spatiu imaginariu apud ipsos adversarios, e locu extra circumdan mundu de facto edit, et etia locu repetent mundi, alij pdle. Sed natio phica, imp prie, valde abusive, q. dicit locu extra circumdan corpus locatu: q. natio illa n e spatiu imaginariu.

5. Cta dentes e, nq, apud adversarios, extra Cælos dant diversæ ptes spatij imaginarij in infinitu, p tene; quia post unu n repugna sequi alid, sicut enim n repugnat creati aliu mundu pdle, distantu per centu leucas a mundo isto de facto edito, sic etia n repugnat creatio mundi eunde distant per mille leucas ab isto mundo, et sic in infinitu: unde in fero contra ipsos: q. dant plures n repugni realit inter se div. illi mundi eiusd pdlis. Sed entas repugnanty ex q. volitationis mundi pdlis esset una, si poneret a p. rei, q. quids entes vocaret repugnas, ex viculu repugnaret, mundu illu pdle extre extra cælos: q. oliu contrariu debet esse unu, ide, unica natio phica. Patet cons. ; nq. unu extremu 2o dictu negat here plura extrema phice 2a dicta a parte rei, sed unu extremu phice 2o dictu, ut patet ex logica, et manifestiu constabit ex methaphca.

6. 2o autores alij spatiu imaginariu ita desiunt, e spatiu quodda, q. mens nra sibi fingit, ut actu exerc, ide, fingita 2 similitudinis spatij realis, q. ita explant, sicut spatiu, q. est inter intra cælu, et terra, et a poetis vocat inane, a philis vero sphera aeris, e corpus quodd reale capax recipiendi in se plura corpora, ita si sibi recipimus entas quadda extensa in infinitu, constant pluribus partibus immobilit fixis, in qua entate velut in loco, nasci videbat locatu q. q. a Deo producit, unde etia fingimus orbe istu a Deo conditu occupare p. tantu, illius spatij, manere q. infinitu illius parte occupatos. Unde dicunt spatiu imaginariu esse q. impole, et chymericu, quia ens actu infite extensu n e pole.

7. Hic opinandi mus displicet 1o, ex eo, q. asserat spatiu imaginariu istud esse q. impole, contra q. lens rois, nq. pole e corpus infinite extensu, essalit immobile, penetrabile, et aliis color pordi quocunq, capax q. in se recipiendi q. libet aliud corpus, ita immobilitet fixu secundu

oes

oes suas partes in infinitum extensas, quod unaquaeque sit essentialiter immobilis, sicut ubicatio, per quam Deus de facto existit Corduba, essentialiter immobilis est, et affixa hic, ubi Corduba est, ita quod potius quam alibi: ergo si mens nostra concipiat spatium istud, quod imaginarium denotatur, nihil impossibile concipiet: ergo spatium eiusdem longitudinis in extensione. Et consequenter, si corpus istud, seu spatium quod denotat imaginarium, ex aliquo capite esset impossibile, maxime ex isto, quod esset infinitum in extensione: sed simpliciter extensio infinita, ut supra statuimus, quod corpus illud, seu spatium, quod denotat spatium imaginarium, ex nullo capite essentialiter repugnat.

8. Displicet 2° illa definitio spatii imaginarii, quae aliis a definito convenit. Probatur, quoniam spatium quoddam chimaericum, quod mens nostra sibi fingeret, et ad instar effingeret ad similitudinem spatii realis, quodque tale spatium fictum esset essentialiter immobile, neque in infinitum extensum, procul dubio non esset, nec denotaret spatium imaginarium; sed illa definitio convenit eiusdem spatio ficto cognito: ergo definitio illa convenit aliis a definito. Maior certa, nam apud omnes fere Philosophos ipsos adversarios, de conceptu spatii imaginarii est esse corpus essentialiter immobile et in infinitum extensum; sed illud spatium fictum esset essentialiter immobile neque in infinitum extensum: ergo non esset spatium imaginarium. Quod autem tota illa definitio conveniat spatio illi ficto probatur; nam illud esset spatium quoddam, quod sibi mens nostra fingeret ad similitudinem spatii realis, sed hoc et nihil aliud illa definitio continet: ergo tota definitio convenit aliis a definito. Denique displicet illa definitio, quia non explicat adaequate essentiam illius, quod nomine spatii imaginarii signare intendunt, tum ipsi adversarii, tum reliqui omnes Philosophi. Et hoc; nam de conceptu spatii imaginarii, apud fere omnes, est, quod sit essentialiter immobile; sed hoc praedicatum essentiale non affert in definitione illa: ergo illa definitio non explicat adaequate essentiam spatii imaginarii.

9. Praemittenda est definitio nostra de spatio imaginario tradenda, quid per nomen istud imaginarium spatium intendant signare omnes fere Philosophi, ut intellecto definito obtiuo ipsi adaptari possit exacta definitio; nomine istius spatii imaginarii intendunt fere omnes Philosophi signare spatium quoddam in infinitum extensum, penetrabile cum alio corpore quocumque, essentialiter immobile, capaxque in se recipiendi quodlibet corpus, quod quidem spatium videatur a mente nostra existere extra caelos, quod re ipsa non existit extra caelos, nam spatium illud potius esse locus externus rei corporeae, debet esse aliquid corporeum: ut supra diximus, et nihil corporeum extra caelos existit, unde spatium

illud

illud mentenra 9apty denoabit imaginariy n soly ab intu cognento, s.d
etiā denatione exe, per quā denoabit n exery. Ploc, nā si spatiy illud
corporey, q.d extra cœlos dicit exere, reipsa exeret extra cœlos, n denoaret
spatiy imaginariy, s.d spatiy reale exterius cognitum.

10. Habita q definitione spatij imaginarij ita
defio: e corpus infinite ptensy, essaliter immobile, penetrabile cū alio quocunq cor-
pore, capax recipiendi quodlibet aliud corpus, et n exens, cognitū tn ut exery.
Unde colligit 1.o, q. voces istę, spatiy imaginariy, sunt 2 orety denoativy, et vny
explant in recto, alter in obliquo, vny per modū subti, alteri per modū fr;
explant in recto instar subti corpus essaliter immobile infinite ptensy, penetra-
bile cū alio quocunq corpore, capaxq in se recipiendi q.d libet aliud corpus;
in obliquo autē explant instar fr, nationē exe ipsius corporis, et cognery
eiusdi corpus ut cognensipsy, colnterg inty, et cogne, per quā intus aprehendit
eiusd corpus, ut exery, q.d eiusdi vocę illud tanty in recte explent, pri
nā ppositaverit; si supponamus mentē nrā concipere spatiy illud, q.d deno-
at imaginariy, corpus infinite ptensy, essaliter immobile, penetrabile cū alio
quocunq corpore, capaxq in se recipiendi q.d libet aliud corpus, e spatiy
imaginariy: ergo notio spatij imaginarij, soly explat in recto, illud q.d
explt subti explat in recto, v.d. corpus infinite ptensy. Patet cons., nā si
aliq. aliud voces istę dicerent in recto, prati explaret in recto aliq. n idem ti-
faty cū recto subti, qd falsa pp.o esset, nā illa pp.o abstracta singulare
f. prata ferret aliq. q. n idem ti faty cū recto subti, falsa ē.

11. Q.d autē voces istę, spatiy imaginariy, soly
explent in obliquo nationē exe ipsius spatij, atq intus cognentē, ut cognentē
ipsy spatiū, pp: ista pp.o falsa e, spatiy imaginariy e natio exe ipsius spatij,
nā etiā falsa e, spatiy imaginariy e n spatiy imaginariy, natio enim exe
spatij imaginarij, et n spatiy imaginariy sunt tri equivalentes, et ex istis
pp.es falsę sunt, spatiy imaginariy e cognitio attingens spatiy imaginariy
ut exens; spatiy imaginariy e intus cognery spatiy imaginariy ut exens. Si
sed ideo pp.es istę falsę sunt, q.a exe prati affert in recto aliq. q. n idem ti fat
cū recto subti, q.d exe subti per voces spatiy imaginariy, n explat in recto

intus

intis cognens, neq cognitio attingens spatij imaginarij, ut exens.

12. Colligit 2°; voces istas, spatij imaginarij ut tale, sicut etiã istã denoatio spatij imaginarij, in recto explicare: quod quod voces istæ spatij imaginarij explicant, sive in recto sive in obliquo. Hoc manifestum erit, si memoriæ repetantur illa, quæ diximus in logo tractu de enteroibus. Colligit 3°; denoationem spatij imaginarij, non solum esse per cognitionem attingentem spatij imaginarij, ut exens, sed etiã per intus cognentem ipsius spatij ut exens. Hoc etiã constat ex dictis in loco citato; quoniã imaginarij spatij est illud spatium cognitum ut exens; ergo denoatio spatij imaginarij, essalit includit denoationem cogniti, quæ quidem denoatio essalit est per intus cognentem.

13. Colligit 4°; spatium imaginarium non esse ens rationis, neque entem est ens impossibile cognitum; sed ens possibile cognitum, ut tale exens; hoc satis constat ex superius dictis. Colligit 5°; mundum istum de facto creatum non esse realiter in spatio imaginario, neque Deum extra cælos esse realiter in spatio imaginario; ideo enim ista propositio falsa est; mundus de facto creatus existit realiter in spatio imaginario, veluti in extrinseco; quia ita propositio ista est virtualiter composita, et redditur, quia affert in obliquo, et in recto, equipollet huic copulativæ: hic mundus de facto creatus realiter existit, et spatium imaginarium realiter existit, et ubicatio, per quam hic mundus realiter figitur in isto spatio imaginario, realiter existit; sed hæc copulativa falsa est, ratione illius cathegorice falsæ, in qua dicitur quod spatium imaginarium de facto realiter existit; ergo et eius equipollens virtualiter composita est falsa. Confirmatur, nam ista propositio: Prus realiter existit Corduba, est virtualiter composita, et equipollet huic: Prus realiter exit, et Corduba exit, et ubicatio, per quam Prus figitur hic, ubi Corduba est, et similiter ubicatio, per quam Corduba figitur hic, ubi Prus est, realiter existunt; ergo similiter altera propositio, de qua supra, est virtualiter composita eadem, quæ supra diximus.

14. Colligit 6°, propter eandem rationem, delictas ita falsas esse, si Deus de facto Prus extra cælos produceret, et nihilominus laudata Prus extra cælos produceret, Prus esset realiter in spatio imaginario. Colligit denique implicatorium esse, quod extra aliquod totale reitota denoatio spatij

imaginarij

imaginaris, secundy oia alius obstuva — . Ptinq denoato eiusd
obstuit per illud, q. explat in recto aliis vocibus, spatiy imaginarium
idē, corpus illud in pte ptensy ess alit immobile, etc., et etiq
obstuit per illud q. ab eisdē vocibus afferr in obliquo, v. d. t pernatiōy
ex illius corporis, q. denoat spatiy imaginariy, s. implatoriy ē,
q. exant sibi, et illud corpus, et natiōe ex illius corporis: q. implatoriy ē, q. sub exant obstuva oia illius denoationis. Cap. 2 obta
solvunt.

Cap. 2.

obta solvunt...

1. obiesᵒ; extra Celos n̄ repugnat, q.
pducat Prus: g. ō ē extra Celos n̄ repugnat, v tibi Prus exat. Pt loas,
vbi n̄ ēry n̄ alienatiore, s. extra Celos n̄ ē repugna, v tibi Prus exat:
g. o extra Celos ē natio illius repugnē: q. d dap extra Celos spatiy aliq. n̄ quidy
positive admittens corporis locabile, s. soly per modū nationis n̄ exclu-
denis corpus locabile, in quo videt differre spatiy imaginariy, q. extra
Celos ē a vero, et reali spatio; q. intra Celos otinet, q. v. d. t spatiy
intra Celos otenty, et aliq. positivy, et positive admittens corpus locabile
spatiy autē, q. extra Celos ē, et imaginariy dicit, natiovy sit, et natiovē
otamty admittat corpus locabile, quatenus n̄ repugnet corpus aliq.
ibi locari.

2. Pter; ocedendu ans tn l. o v. d. t sensu in
quo dicendy ē Celery, et admittendu, q. quidp coen sit ad sequens: go extra
Celos dat n̄ repugna, v tibi Prus exat, sumpta n̄ repugna illa p intra
pditate Pri, et pditate intra vbicationis, per quā Prus figat extra Celos
p illis, in qua pditatibus signatis per rationē loga repugnē in ōcog, sumpta
n̄ repugna illa p ratione phica, quy neget entitas positiva, quae repugnaret
ey Pri extra Celos, ocedo tog, ro huius distinctionis ē, nā extra Celos
neq Prus modo ē, neq obicatio, per quā Prus extra Celos sit locatus:
f. n̄ repugna illa 1ᵒ modo sumpta n̄ disquit realiter a Pro, et ab
vbicatione illa; go extra Celos n̄ existit illa n̄ repugna sumpta 2ᵒ modo;
at vero

at vero non repugnat 2° modo acceptat, verum, q. extra causas sit, et exterminatio ingenio, quo natio non exprediceret; natio entis possibilis repugnantis esset Petrus extra causas, q. quidem ens in repugnantiam ē, et coenti impossibile.

3. Ad vero maior, quae assumit in probatione, loq., vel falsa ē, alioquin si vera foret, sul existet in repugnan. duplex extremum 2° dictorum; Petrus v.d.t et non Petrus, seu natio Petri, neque Petro existente Corduba, non aut Hispali, verum diceret: Petrus existit in repugnan.; et ergo verum diceret Petrus non existit Hispali; sed per te, ubi non est res, est natio rei; ergo Hispali esset natio Petri; ergo existeret Corduba Petrus, et Hispali existeret natio Petri; ergo Petrus existeret in repugnan., et natio Petri, seu non Petrus existeret etiam in repugnan.; sed Petrus et natio Petri, sive non Petrus sunt duplex extremum 2° dictorum; ergo duplex extremum 2° dictorum existeret in repugnan.: ergo verum forent duae propositiones 2° dictae, q. stante [illegible] bene valet existit natio Petri, sive non Petrus existit, ergo Petrus non existit, sed verum esset dicere; Petrus existit, et natio Petri, sive non Petrus existit: ergo verum forent istae duae propositiones 2° dictae; Petrus existit; Petrus non existit.

4. Itaque non bene valet, Petrus non existit Hispali: ergo natio Petri existit Hispali; sed solum bene valet; ergo [illegible] Petrus non existit, [illegible] existit ubicatio, qua Petrus fit ibi ubi Hispalis ē; sed non existit Hispalis, sed non existit ubicatio per quam Hispalis fit ibi, ubi Petrus ē; hoc manifestum ē, ex dictis in compendio Logicae, et in ipsa Logica tractatu de Interpretatione; nam illius 2° dictoria, haec v.d.t Petrus existit Corduba, copulative affirmat. His accedit q. bene valet, datur natio Petri: ergo Petrus non ē; ergo Petrus nunc impossibile ē; ergo sequitur q. Petrus aliud existat falsum ē dicere, q. Petrus existit, ergo etiam falsum ē, q. datur natio Petri.

5. Instat 1° doctrina praecedentium, neque alias bene valeret, Petrus non ē per totum spatium possibile, et imaginabile; ergo natio Petri ē per totum spatium possibile, et imaginabile; sed consequens absurdum ē, et antecedens verum: ergo inferendum verum, et consequens falsum diceret legitima consequentia, q. quidem absurdissimum ē. Ubi reatent tenebatur, q. illa natio, quae ante, tradit sub disiunctione plura quae 2° dicto consequenter copulative affirmat, haec v.d.t. Petrus existit per totum spatium

spatiu, quod e imaginaria, per [illegible] [illegible], q. Deus [illegible] [illegible] ubicatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imaginaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spatiu, q. [illegible] spatiu quod e [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

6. Obijcies 2°, [illegible] [illegible] [illegible]

Deus n[on] existit ante mundi creatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante mundu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mundu esse [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus existit [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2ª dicto [illegible] spatio, [illegible] [illegible] Deus existit [illegible] [illegible] quo posset hic, [illegible] aliquod tempus existit [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible] aeternitas, [illegible] Deus existit. [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] sitis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus existe extra [illegible], [illegible] Deus [illegible] existe [illegible] [illegible] tamquam in loco extrinseco circumdante Deu, [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa, quae dicta manente in [illegible] [illegible] [illegible] positivu existe [illegible] in ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existe.

7. Obijcies 3°, mundus [illegible] hic [illegible] et poterat existe alibi; [illegible] hic e aliquod spatiu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod dat spatiu imaginariu. [illegible] [illegible] [illegible], mundus existit hic [illegible], idest, in hoc spatio extr[inse]co, in quo e, [illegible] supponitur, q. mundus existat realiter in aliquo loco extr[inse]co, sive imaginario, sive [illegible] spatio; mundus existit hic, ubi e, idest, in hoc ubi intr[inse]co, in quo e; [illegible], [illegible] vero dicitur, q. mundus potuit existe alibi, distinguendu e [illegible] [illegible] potuit existe alibi, hoc e, per aliquam ubicationem, [illegible] [illegible] aliud [illegible] [illegible] potuit existe alibi, hoc e, in alio extr[inse]co loco ab isto diverso, [illegible] supponitur, q. mundus sit hic in aliquo extr[inse]co loco, [illegible] nihil [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mundus existe potuit in alio ubi intr[inse]co, et ibi esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] potuit sibi producere corpus aliquod [illegible] mundu [illegible]

8. Obiec. 3°: Deus pot producere extra caelos alios duos mundos, qui et inter se, et a nostro mundo aequaliter distarent: ergo extra caelos est aliquod spatium, in quo mundi illi collocarentur, et ratione cuius spatii et inter se et a nostro mundo aequaliter distarent. Resp. distinguendo antecedens: Deus pot producere extra caelos alios duos mundos, qui et inter se, et a nostro mundo aequaliter distarent, quamvis esset expers spatii per ubicationes [illegible], concedo antecedens; qui distarent per aliquod spatium interiectum inter ipsos, subdistinguo antecedens; si Deus etiam produceret illud spatium interiectum, concedo antecedens; si vero tantum produceret duos alios mundos, nego antecedens.

9. Obiec. 4°: Deus ab aeterno existit: ergo alicubi existit; ergo ab aeterno fuit spatium aliquod imaginarium, in quo Deus existeret. Resp. concedendo antecedens, et distinguendo consequens: ergo alicubi existit, tamquam in extrinseco loco, nego; tamquam in loco intrinseco, id est, ubicatione intrinseca ipsi Deo, [illegible]; alicubi, id est, in immensitate sua, concedo consequens; itaque Deus a principio, [illegible], non existit ab aeterno in aliquo loco, sed in se ipso, id est, in immensitate sua.

10. Obiec. 5°: turris interim immota persistens stante vento, mutat locum externum; ergo manet in eodem loco aliquo, quo quidem immota persistit, quamvis mutet locum externum realem, videlicet, ventum ambientem; ergo est duplex locus, in quo turris est, sive duplex spatium, unum reale, quod mutat, et aliud imaginarium, in quo persistit immota. Resp. concedendo antecedens, et distinguendo consequens: ergo quamvis mutet locum externum reale, manet in eodem loco intrinseco, id est, manet turris per eandem ubicationem, concedo consequens; in eodem loco extrinseco aliquo, sive reali sive imaginario, nego consequens. Itaque turris, dum aer etiam immota persistebat, non erat realiter in duplici loco extrinseco, videlicet, in loco reali, et spatio imaginario, sed tantum in loco reali extrinseco, quem mutat stante vento, sed nihilominus erat in loco duplici, uno intrinseco turri, id est, ubicatione, et istum locum non mutat, sed immota in illo persistit, et erat in loco extrinseco reali, id est, in superficie illa aeris ambientis, et istum locum mutat flantibus ventis.

11. Obiec. 6°: lapis pot produci extra caelos, et ibi moveri sursum, ac deorsum; ergo datur extra caelos spatium aliquod, in quo sint illae dimensiones omnes, sed hoc spatium non est reale positivum: ergo est imaginarium spatium.

Poterit reddendi ratio, extrinsecè loquendo: quod si lapis extra locum spatij moveri posset per ubicationem realem ipsius lapidis sive intrinsecam, quam de novo acquireret, alijs deperditis, quin daret spatium aliquod in quo diversi ubicationes divenerent. Praeterea lapis deberet moveri sursum per ubicationem de novo acquisitam longius, et longius distantem a centro terrae, quam primo existebat ubicationem, deberet autem moveri deorsum per ubicationem de novo acquisitam per motum [illegible] distantem quam ea existens ubicationem a centro. Cap. 3um quaxoe explet immobilitas ubi per ordinem ad spatium imaginarium.

Cap. 3um

Quaxoe explet immobilitas ubi per ordinem ad spatium imaginarium.

1. Dicendum est 1o: immobilitas ubi non explat per ordinem ad imaginarium spatium propterea quod ubicatio sumat immobilitatem suam ab imaginario spatio. Probatur haec satis constat ex dictis, nam ubicatio ab intrinseca qualitate est immobilis positivè, id est per immobilitatem ipsius ubicationi metaphoricè intrinsecam; quod ubicatio non sumit immobilitatem suam ab imaginario spatio. Et tandem, quoniam de facto imaginarium spatium non existit in rerum natura. Unde nihil ex parte rei acciperet. Si spatium imaginarium penetraret in rerum natura, esset tamen quid extrinsecum physicè ubicationi, per quod de facto mundus est hic, potius quam alibi; quod ubicatio nequit sumere immobilitatem ipsi essentialem ab imaginario spatio: quod non ideo immobilitas ubicationis explat per ordinem ad imaginarium spatium, propterea quod ubicatio sumat immobilitatem suam ab imaginario spatio.

2. Dicendum est 2o: quod immobilitas ubicationis explicet per ordinem ad spatium imaginarium, ortum ex imperfecto modo intellectus cognoscentis illam, ex eo quod immobilitas ubicationis sit talis, quae nequeat explari, nisi per ordinem ad imaginarium spatium. Probatur 1o: quoniam neque ubicatio, neque ipsius immobilitas dicit aliquem realem transitum ad imaginarium spatium; quod immobilitas ubicationis non ab intrinseco talis, quae nequeat explari, quin etiam attingat imaginarium spatium. Consequens patet, nam quod res aliqua ab intrinseco talis est, quae nequeat explari, quin etiam attingat alteram

dicit

dicit — ejus transitus ad alteram: ergo immobilitas ubicationis cogniti et explicari potest aliquantum, salvo Angelico S. Divo, qui in loquatur per ordinem ad spatium imaginarium: quod quia immobilitas ubicationis explicet per ordinem ad imaginarium spatium ut ex imperfecta intus cognoscentis [illegible], tamen ex eo quod immobilitas ubi ab intra sua essentia sit talis, ut nequeat explicari nisi per ordinem ad spatium imaginarium.

3°. Contra dicendum, si immobilitas ubi explicet in ordine ad imaginarium spatium, non sedari totam difficultatem, sed potius devolvi ab una re in alteram, ubi eadem tota difficultas adhuc solvenda manet. Probatur; nam immobilitas ubi explicatur per ordinem ad imaginarium spatium immobile: ergo tota immobilitas ubicationis explicatur per immobilitatem spatii imaginarii, ut tenere ita quae ex puncto immobili colligitur, quare ubicatio est valde immobilis, et affixa est hic ubi est; sed eadem difficultas redit in explicanda immobilitate spatii imaginarii: ergo tota difficultas immobilitatis unius rei, videlicet ubicationis, devolvitur ad immobilitatem alterius rei, videlicet spatii imaginarii, ubi difficultas eadem adhuc explicationem desiderat. Quod autem eadem difficultas, quibus [illegible] utuntur hi ut explicarent immobilitatem ubicationis per immobilitatem spatii imaginarii, adhuc maneat solvenda in explicanda immobilitate imaginarii spatii, ostendo in primo.

4. Supponamus exempli causa, intra sphaeram aeris quiescere avem, et intra immotam perseverare vehementi flante vento; quo supposito sic arguitur; ubicatio avis dicitur immobilis, et essentialiter, quia ita occupat hanc partem spatii imaginarii, ut non possit occupare partem aliam imaginarii spatii, neque possit unam partem imaginarii spatii deserere, et aliam acquirere; ergo etiam pars A imaginarii spatii cui ubicatio avis A [illegible], et immobilis et fixa essentialiter immobilis et affixa hic, ubi avis est potius quam alibi; sed ideo ubicatio A [illegible] avis est hic, et essentialiter immobilis, quia ita occupat hunc locum, ut illum deserere non possit, et alium acquirere; ergo etiam ideo pars A imaginarii spatii est essentialiter immobilis, quia ita occupat hunc locum, ut illum deserere possit, et alium acquirere; ergo requiritur aliud spatium imaginarium secundum essentialiter immobile ad explicandam immobilitatem spatii imaginarii primi

autem immobilitas primi n manebit explicata. Rñ. Cum eadem prorsus difficultas; siquidem immobilitas ubicationis n maneret explicata, nisi per ordinem ad aliquid immobile explicaretur. Dispo. 4a. U. possit, q. idem corpus exat circunscriptive in duplici loco. Cap. 1m. affirmativa sñia vera e.

Dispo. 4a.

U. Possit, q. idem corpus exat circunscriptive in duplici loco?

Cap. 1m. affirmativa sententia vera e.

1. Disputationi presenti premittunt recentiores aliqui, qui rogat, an possit idem locus occupari duplici corpore quanto, sive an possint duo corpora quanta inter se penetrari, ac reduci ad idem punctum spatii, verum importune satis agitat hic eius difficultas, nam q. possit, vel repugnet duo corpora quanta existi in eodem loco, et puncto spatii provenit ex natura quantitatis, non ex natura loci, quapropter hic solum examinandae difficultates, quae pertinent ad explicandam naturam loci, illae vero, quae pertinent ad explicandam naturam quantitatis in examen vocabuntur, cum ad naturam quantitatis explicandam ventum fuerit. Unde hic solum rogamus an idem corpus, saltem divinitus existi possit simul in duplici loco circumscriptive.

2. Ubicatio, per quam corpus existit in loco, duplex est, alia definitiva, alia circumscriptiva, ubicatio sive esse circumscriptivum, secundum quantitatem, ut alii loquuntur, explicatur communiter hac ratione, est illud ubi, per quod corpus est in loco cum partibus extra partes, sive cum extensione partium; ubicatio definitiva vero communiter explicatur in hunc modum, est illud ubi, per quod totum corpus in toto spatio, et totum in qualibet parte spatii, quemadmodum anima rationalis tota est in toto corpore humano, et tota in qualibet parte corporis humani. Ceterum displicet iste modus explicandi ubi definitivum, ratio est, quia in eius explicatione requiritur ad ubi definitivum, quod per illud non solum corpus ponatur totum in eodem indivisibili spatii, idest, reducatur ad idem punctum spatii, sed ulterius, quod replicet idem corpus, et ponatur totum in alio indivisibili spatii, ita quod, cum aliquod sit spatii divisibilis in partes, corpus sit totum in qualibet illius parte, sed hoc requirit ut corpus dicatur existere in loco per ubi definitivum: ergo ubi definitivum explicandum non est ea ratione.

Aliud

Minor pt; si corpus humanu totu extat in indivisi puncto spatij, et n sit in alio puncto indivisi, neq in alia spatij pte, procul dubio erit in loco, v ubi definitive: q e d. Quapropt ubi definitive erit illa ubicatio, per qua totu corpus dicit e extens in eod indivisi puncto spatij.

3. Hic n dubitamus an id corpus possit esse divinitus in uno loco circumscriptive, et simul in alio definitive, neq an divinitus id corpus sit ex possit in multiplici loco definitive, quonia fieri posse fide Dna sancitu e, quonia fide Dna certu e corpus Xpi Dni existere in caelo circumscriptive, et simul in pluribus alijs locis definitive, v, d, t in pene innumeris hostijs consecratis ubi per diversa loca servat venerabile Eucharistie Sacramentum, quapropt solu vertit in dubiu an divinitus fieri possit q id corpus sit in duplici loco circumscriptive, inant [illegible] et [illegible] quo plures authores, nosaut e contra asserimus fieri posse divinitus q id corpus sit in diversis locis circumscriptive.

4. Pr̃o maior pt 1o, quia in eo nulla repugnantia pr oratoru e: q id e pble: q divinitus fieri poe, q. etia Cstabit ex solut fundamentorum partis opposite; Prob 2o; apparitione satis efficaci; pble e q id corpus sit in duplici loco definitive, q et circumscriptive. Pr̃o a, in ea distas e in 1o atq in 2o; quinimo maior distas e in 1o q m in 2o, quonia in 1o ultra distas [illegible] que reperit in eo, q id corpus sit in duplici loco, e alia n levis distas in eo, q corpus quantu n habeat parte extra parte, s. caso pint se penetratas, ac reductas ad punctu indivisi spatij; que quide distas n reperit in eo, q idem corpus locatu sit in dupli loco, q vero eade salti distas sit in utroq casu constat ex eo, q rões adverse partis eque pbent impblitr utrius, et alterius, ut hic ostendo.

5. Arguit 1o ingeniosissimus Vazquez, ponat lapis extra centru terre, et intra sphera aeris in duplici loco circumscriptive, et ut ubiq relinquat, dubiu n e, quin lapis ab utroq loco gravitabit centru versus; q lapis id in se producet n aliter duplice illu motu, ac prop... loca sua multiplica; s. hoc e impble; q e d. Quin videat arguentis retorqueri posse in ipsu [illegible] arguentis... hac rõe: q e impble e q id corpus definitive locet

in

in duplici loco. Probatur q; si lapis esset extra centrum terrae, et intra sphaeram aeris definitive locet in duplici loco, et utrobiq; relinquat, dubium non est quin lapis naliter gravitaret ab utroq; loco versus centrum terrae, nam q[uo]d definitive locet, non aufert gravitatem lapidis, cui competit naliter gravitas; g[o] in illo casu lapis naliter movebitur ab utroq; loco versus centrum terrae; g[o] naliter insepduret illos duos motus, et multiplex locale pressus, s[e]d hoc e[st] impossibile; g[o] etc. Ac eo quo modo sunt istud pars oppositae quaestionis tollit possibilitatem unius lateris alterius.

7. Sunt 2a partis oppositae, hoc, si corpus idem esset Cordubae circumscriptive, et sub Hispali, etiam circumscriptive, corpus eius d[ict]i esset Cordubae circumscriptive, et non esset; hoc implicat: g[o] etc. Maior quoad 1am p[arte]m vera est, nam ea supponitur quoad 2am vero partem ita probatur; corpus esse circumscriptive in hoc loco, v[erbi] g[ratia] Cordubensi, est traxisse, et finivisse in hoc loco pressum corporis illius, s[ed] si corpus idem esset etiam Hispali circumscriptive, pressum localem illius non traxeret, nec finiret in hoc loco Cordubensi: g[o] corpus eius d[ict]i non esset Cordubae circumscriptive. Minor patet, nam si in illo casu corpus istud ultra pressum localem Cordubae haberet etiam alium, v[erbi] g[ratia] Hispalense; g[o] pressum localis illius corporis non traxeret, nec finiret in Cordubensi loco.

8. Sunt quoque istud, facile retorquet in adversarios, quippe q[uo]d destruit etiam mysterium fidei de esse corporis Christi Domini in Caelo, sub et in Eucharistia; argumentum ita retorquetur, si corpus Christi Domini esset in Caelo circumscriptive sub, et in Eucharistia definitive, corpus Christi Domini esset in Caelo circumscriptive, et non esset; hoc implicat: g[o] etc. Maioris 1a pars certa est, 2a probatur: esse corpus Christi Domini circumscriptive in Caelo, est traxisse, ac finivisse in Caelo pressum localem corporis Christi Domini; s[ed] si corpus idem sub esset in Eucharistia pressum illius corporis non traxeret, neq; finiret in Caelo: g[o] si corpus Christi Domini esset sub in Eucharistia definitive, non esset in Caelo circumscriptive.

9. Sit ergo de hoc dubitationis circumscriptivus esse q[uo]d pressum localis corporis p[er] illa traheret, et finiat in ordine ad aliquem pressum localem eiusdem generis v[erbi] g[ratia] circumscriptivum, quae p[er] se aliquid dicere ex suo conceptu. Corpus non existat alibi, cum locale pressum circumscriptivum habet: g[o] etiam vicariae definitive dicet esse alibi q[uo]d pressum localem corporis penitus traheret,

ac

ac finiatur in ordine ad alia praesentia localis limitis per ..., v.g., et definit, atque hoc falsum esse constat
in Eucharistiae Sacramento, ubi corpus Xpi Dni pluribus est in locis per diversas locales praesentias: quod
His accedit, quod si attendas vim significativam utriusque vocis nobis sufficit titulo dicere ubi definitivum et
dicere, quod praesentia localis per illud ubi finiatur, ac terminatur, nam sicut ubi circumscriptivum dicit corpus circumscriptum
esse per eius ubicationem, ubi eius definitivum, dicet corpus esse definitum per eius ubicationem.

10. Ad quintum est, si idem corpus locaretur circum-
scriptive in duplici loco, v.g. Corduba, et Hispali, idem corpus distaret a seipso,
sed implicat, quod unum corpus a seipso distet, ergo implicat, quod unum corpus locet
circumscriptive in duplici loco. Hoc etiam argumentum docet, et probat implicare,
quod idem corpus locet in duplici loco definitive, quod ita probo; si corpus idem definitive lo-
caret in duplici loco, v.g. Corduba, et Hispali, idem corpus distaret a se
ipso; sed implicat quod unum distet a seipsa, ergo implicat, quod idem corpus locet
definitive in duplici loco.. Nego rogo; corpus Xpi Dni existens Corduba defini-
tive in Eucharistia, distabit ne a corpore Xpi Dni definitive locato in
Eucharistia Hispali? ergo eadem difficultas, sive corpus idem locet circumscriptive,
sive definitive in duplici loco.

11. His ergo praenotatis una, et eadem solutione
occurrendum erit cuilibet ex praedictis punctis, sive intendat esse impossibile
quod idem corpus locet definitive in duplici loco, sive circumscriptive. Ad primum
punctum redeo, quod si lapis poneretur in duplici loco eo modo, quo supponit argumentum,
nullibi tamen moveretur versus centrum ratione, nam tunc una, quamvis altera ubicatio
conservaretur per actionem excedentem virtutem naturalem lapidis, neque lapis posset aliquam
ex illis ubicationibus naturaliter amittere, et aliam novam acquirere, nam virtus
naturalis lapidi non inest ad sibi producendas, seu conservandas duas ubicationes,
requiritur tamen ad conservandam ubicationem unam, quando sibi adest ubicatio alia
recepta, actio robustior, quam ad illam ubicationem conservandam, quando alia ubicatio
non adest sibi recepta, quae quidem actio robustior excedit virtutem naturalem lapidis.

12. Hoc manifestum fiet, si in memoriam re-
vocentur illa, quae diximus Lib. 1° Physicorum, de conservatione duplicis qualitatis
physice … in eodem subiecto; ubi advertere me consulto dixisse, ut aliis
quam plurimi authores asserunt, quod utraque ubicatio lapidis produceretur
sibi

per

peractione supernali ab intra, idem, excedente virtute naturali agentis omnis creati, tum de facto existentis, tum etiam possibilis in quolibet ubicatione. Servandaque forem in lapide peractione Cordubensi, et excedentis virtute naturali lapidis, hoc in qua dixi. 1° quoniam existimo esse possibile creatum agens tantae virtutis, quod posset corpus idem locare circumscriptive in duplici loco; 2°, quoniam an de facto extat aliquod agens aliquod creatum tantae virtutis, an non, ignotum est nobis, attenta ratione naturali etiam existimo; neque enim sufficiens fundamentum aliquod rationis asignabile ad id affirmandum, neque ad id negandum.

13. Ad 2um fundamentum respondeo, quod ubi circumscriptivum non dicit essentialiter rationem praesentiae localis aliquid, per quam corpus id a sibi locet, sicut etiam ubi definitivum non dicit essentialiter rationem illam, unde ruit totum illud fundamentum. Ad 3um fundamentum respondeo distinguendo maiorem, si corpus idem locaret circumscriptive in duplici loco, videlicet Cordubae, et Hispali, idem corpus ut existens Cordubae distaret a se ipso ut existente Hispali; concedo maiorem, id est, corpus specificative, absolute quod distaret a se ipso, nego maiorem. Itaque distantia, sicut et propinquitas sunt denominationes relativae, consequenter quae debent exerceri inter duo realiter distincta, unde distantia exerceri posset inter ubicationem Cordubensem in eodem corpore receptam, et ubicationem Hispalensem in eodem corpore receptam, quae quidem ubicationes essent realiter distinctae. Unde posset etiam exerceri distantia inter Petrum ut existentem Cordubae, et ipsum Petrum ut existentem Hispali, quoniam hac ratione exerceret distantiam inter extrema duo realiter distincta; saltem inadaequate, ut puta, inter coniunctum ex Petro, et ubicatione Cordubensi, et coniunctum resultans ex eodem Petro, et ubicatione Hispalensi; hoc pacto enim Petrus ut existens Cordubae est Petrus et ubicatio Cordubensis; ergo, quae quidem coniuncta duo essent inadaequate realiter distincta, ut manifestum est. Cap. 2um an divinitus idem corpus posit in uno loco habere aliquod accidens, quod in altero non habeat?

CAP. 2um

An Divinitus idem corpus possit in uno loco habere aliquod accidens, quod in altero non habeat?

1. Rogabis, an si corpus idem divina potentia locaret in duplici loco, verbi gratia Cordubae, et Hispali, fieri etiam posset divinitus, quod haberet Cordubae aliquod accidens saltem absolutum, verbi gratia albedinem, et quod Hispali non haberet albedinem? Respondeo affirmative; ratio est, quoniam in eo nulla prorsus repugnantia, secundo dicto explicanda;

explicita, neque implicito esset, ut etiam constat solutis functo posse paris aggr. Tunc hoc ē; si Petrus existens Cordubae, et Hispali haberet albedinem Cordubae, et non haberet illam Hispali, haberet Hispali nationem albedinis; sed implicat, quod Petrus habeat Cordubae albedinem, et habeat Hispali nationem albedinis; ergo implicat, quod Petrus habeat Cordubae albedinem, et non habeat albedinem Hispali. Minor probatur: albedo, et natio albedinis sunt duo contradictoria; ergo Petrus haberet simul duo contradictoria extrema, unum Cordubae, et aliud Hispali: ergo duo extrema contradictoria simul existerent in aeternum; et pro diversis locis, sed quod implicat, quod simul in aeternum existant duo extrema contradictoria, et pro diversis locis, tamen quod in diversis locis existant, non tollit quominus in aeternum existant: ergo etc.

2. Sed 1°; retorqueo argumentum in adversarios, qui quod admittunt idem corpus esse posse divinitus in duplici loco, saltem definitive per ubicationes accidentales realiter distinctas, a loco externo, et corpore, et collective sumptis. Argumentum ita; si Petrus existeret Cordubae, simul et Hispali, haberet Cordubae ubicationem Cordubensem, et illam non haberet Hispali; ergo Hispali haberet nationem ubicationis Cordubensis; sed ubicatio Cordubensis, et natio ubicationis Cordubensis sunt duo contradictoria; ergo Petrus haberet Cordubae unum contradictorium, et haberet Hispali alterum contradictorium; ergo simul existerent in aeternum duo contradictoria, sed implicat quod in aeternum coexistant duo contradictoria; et pro diversis locis; ergo implicat quod Petrus habeat Cordubae ubicationem Cordubensem, et illam non habeat Hispali: sed si Petrus simul esset Cordubae, et Hispali, metaphysice infertur, quod sit Cordubae per ubicationem Cordubensem, et Hispali non sit per ubicationem Cordubensem, neque illam habeat Hispali; ergo absolute implicat, quod Petrus sit in duplici loco ....

3. Respondeo 2° argumentum in adversarios [illegible], ut ostendam esse paralogismum; etiam si Petrus in unico loco existat, verbi gratia Cordubae; tunc Petrus existit Cordubae, et non existit Hispali; ergo Petrus habet existentiam Cordubae, et non habet existentiam Hispali: ergo Petrus Cordubae habet existentiam, et habet nationem existentiae Hispali; ergo in duplici loco habet duo contradictoria, videlicet existentiam, et nationem existentiae; ergo simul existunt in aeternum, et pro diversis locis duo contradictoria, videlicet existentia Petri, et natio existentiae Petri; sic exponitur et negatur Petrum habere Hispali nationem existentiae, quod Petrus non

n. e Hispali ut Hispali haberet nationem exa. 2° arguitur;
Prius existeret Cordubae, et Prius non existeret Hispali: ergo haberet exa Cordubae,
et non haberet exa Hispali: ergo exa Pri esset Hispali; sed patet, ubi non exi,
ibi est natio rei: ergo Hispali esset natio exa Pri; 3° quando Hispali non esset
exa Pri: ergo Cordubae esset exa Pri, et Hispali haberet natio exa Pri;
sed exa Pri, et natio exa Pri sunt duo extrema contradictionis, ergo coexisterent
in extrinseca natione, et diversis locis duo extrema contradictionis: ergo absolute coexisterent
duo extrema contradictionis, quod quidem absurdum est.

4. Quapropter respondeo argumento, negando maiorem, quia
v. d. t. in illo casu, Prius haberet Hispali nationem albedinis, sed enim verum e-
sset, quod Prius non haberet Hispali albedinem, non tamen verificaretur, quod Hispali haberet nationem
albedinis, neque enim bene valet; albedo non est Hispali, ergo Hispali est natio albedinis;
quod non bene valet, ut supra notavimus, hic non exa; ergo hic est natio rei, falsum
quippe est illud principium, ubi non est res, ibi est natio rei, neque ut verificetur, hic est natio
rei, debet verificari, quod exat in extrinseca natione rei, eo modo, quo nationem
dicuntur existere, sed contra debet verificari, quod exat contradictorium rei, sed ut exat in
extrinseca natione contradictorium rei, opus est, quod nullibi exat res; unde verificaretur haec propositio,
albedo Prii non existit Hispali, non autem haec; Hispali existit natio albedinis
Pri. Quod autem nullum sit inconveniens, quod simul verificetur; albedo Prii existit Cordubae,
albedo Prii non existit Hispali, manifestum est, neque eiusdem propositiones, neque sunt contradictoriae,
neque contrariae, ex quibus solum inferuntur duae subcontrariae simul verae, scilicet v. d. t. alicubi
est albedo Pri; alicubi non est albedo Pri.

Praeterea propositio illa; Prius non habet albedinem
Hispali, non infert istam; Prius Hispali habet nationem albedinis, quia 2° propositio
ratione requirit ad sui veritatem, quod exat in extrinseca natione natio albedinis, sed contra quod
exat contradictorium albedinis in extrinseca natione, unde requirit ad sui veritatem, quod non exat
albedo in extrinseca natione, id est, nullibi exat. Altera vero propositio non requirit denegare ad sui veritatem
quod albedo non exat in extrinseca natione, sed solum subductis, quod habeo; haec propositio; Prius non habet
Hispali albedinem, est 2° dictum huius; Prius habet Hispali albedinem, quae quidem propositio
affirmativa virtualiter est composita affirmans plura copulative, et aequipollet huic;
Prius existit, et Hispalis existit, et albedo existit, et inhaerentia albedinis ad Prium

existit,

existit, et ubicationes existunt, per quas Petrus, albedo et Hispalis sunt illic, ubi sunt: ergo illius 3ⁱ dicti, v. g. ista: Petrus non habet Hispali albedinem, est virtualiter disiunctiva, nam sub disiunctione illa omnia: ergo pro ipso posito quod illorum aliquod non existat, sufficienter vera est: ergo sufficienter verificabitur ex eo quod non existat ubicatio, per quam albedo sit Hispali: ergo non requirit de veritate ad sui veritatem, quod albedo non existat in rerum natura.

6. Unde tandem infero, quod in illo casu non verificarent 3ᵃ dicti, neque 1ᵃ ex eo loco, neque quae sub existent in rerum natura duo extrema 1ᵃ dicti, scilicet verificarent sub 2ᵃ ex eo loco, in quo nullus est inconveniens, quod quidem erit manifestum, si breviter percurramus propositiones singulas, quae verificarent in illo casu, necnon et illas, quae falsificarent. Verificaret haec: Petrus habet albedinem Corduba; non autem haec ipsius 3ⁱ dicti; Petrus non habet albedinem Corduba; neque ista eiusdem 1ⁱ dicti; Petrus non habet albedinem, quae quidem aequipollet huic: Petrus nullibi habet albedinem, in qua verificaret in illo casu in quo verificaret haec: Petrus habet albedinem alicubi, id est, Corduba, deinde vera esset ista propositio: albedo existit, non autem ista: albedo non existit; neque ista: natura albedinis existit. Si quidem albedo alicubi existeret, v. g. Corduba. Et vera esset ista propositio: Petrus non habet albedinem Hispali, non autem ista: Petrus habet albedinem Hispali, neque ista: Petrus Hispali habet rationem albedinis. Denique verificaret haec: Petrus habet albedinem, et sub ea haec: Petrus non habet albedinem Hispali; quae quidem propositiones duae neque 1ᵃ dicti sunt, neque 3ⁱ, ut manifestum est, nam 1ᵃ propositio, ut pote affirmativa, sufficienter verificatur ex eo quod Petrus alicubi habeat albedinem; ergo non requirit ad sui veritatem, quod Petrus ubicumque habeat albedinem; 2ᵃ vero propositio sufficienter vera est ex eo quod non existat ubicatio, per quam albedo, quae remanet in Petro, figatur illic ubi Hispalis est, quod patet ex superioribus, ubi probavimus 2ᵃ illa propositio esse virtualiter disiunctiva. Casus quem intexuimus, idem in duplici loco situ, peteret naturaliter utrobique habere accidentia eadem.

Cap. 3ᵘᵐ

An corpus idem in duplici situ possit existere. Loco naturali.

An naliter utrobique habere debeat accidentia eadem?

1. Rogabis etiam an si corpus existens Corduba v.g. sola Dei locaret Hispali, deberet naliter secum deferre Hispalim accidentia omnia, quae Cordubae haberet? Ratio potissima dubitandi, apud authores in nullos, desumitur ex natura unionis, quam quidam authores existimant, quod in illo casu deberet corpus illud naturaliter secum deferre Hispalim accidentia omnia sibi unita Cordubae, itaque si non defferret secum accidentia illa omnia, nonnisi miraculo poneretur distinctum ab eo, perinde quod in duplici loco simul poneretur, quod quidem exerceret in violentiam nali, quam unio pateretur illa, quae uniret accidens. Proin uno loco, Corduba v.g. et non Hispali; quoniam unionis natura talis est, apud adversarios, quae petat naliter uniri subiecto, ubicumque subiectum extat, illud, quod semel unitum est ipso in aliquo loco, consequenter si subiectum alicubi sit unitum albedini, et alicubi etiam sit subiectum, ubi albedo non sit unita ipsi, unio pateretur naturae violentiam, quae quidem unio, sed in subsistentia albedinis sed Petri, ex natura petit sequi subiectum sed Petri, quocumque Deus transferat, et ibi existere, ubicumque Petrus extat.

2. Haec opinio mihi est omnino falsa, quod quidem est, si unionis natura talis sit, qualis ab adversariis ponitur, adversus quos arguitur 1°, quod gratis omnino, et sine fundamento ponitur in unione praedicta violentia, superstitiosa naturalis, quoniam unio ex conceptu proprio unionis, ut constat ex eius definitione, illud solum petit, scilicet nisi duo, scilicet actualiter nectere illa duo extrema, quae unit, patet, quod ubicumque sit unio ponatur, ibi actualiter nectat illa duo extrema, quorum nexus est, itaque nullibi sit unio, ubi non uniat illa duo extrema, quorum nexus est, sed si unio illa sit Cordubae, et ibi uniat actualiter albedinem Petro, ponitur quod actualiter nectat illa duo extrema, quorum nexus est, et sit tamen Cordubae sit unio illa et non Hispali, sit Hispali sit etiam Petrus, et ipsum uniat Hispali albedo, in ponitur quod unio alicubi sit, ubi non uniat extrema illa, quorum nexus est, sed potius verificatur, quod unio illa ubicumque est actualiter unit albedinem Petro; quod denique, Petrus esset Cordubae albus, et simul locatus Hispali, non haberet Hispali albedinem, nihil inferret contra naturam unionis, quae explicatur per definitionem illius: quod gratis omnino ponitur in unione praeternaturale, perinde quod naliter petat sequi subiectum, ubicumque sit.

3. Ob. 2º ing sit unio illud pratis heret maxime ex Conceptu unionis: qo quævis unio, sive substantialis, sive accidentalis, sive distat realiter ab utroque extremo: sive identificata realiter alicui extremo, est illud ipsum pratis heret; atqui hoc falsum est: qo etc. Min. prob. ubicatio verbi gratia Petrus fieret Corduba, Si separa uniret Pro Corduba, Si per impossibile adequate realiter distat ab extremo utroque etiam collective: sic fit dicens; qo ubicatio illa peteret Comitari Petrum, ubicunque Petrus locet. Conseq. patet; quoniam ubicatio illa est ipsa est unio distinguens Petro: qo ex Conceptu unionis, peteret comitari Petrum, ubicunque Petrus locaret; qo cum Petrus sub a Deo locaret Hispali, ubicatio illa Cordubensis peteret Comitari Petrum Hispali itaque. Sin poneret etiam Hispali; ubicatio eiusdem peteret naturaliter videlicet uti; Sed hoc manifeste falsum est: qo etc. Si vero dixeris qo in hypothesi illa, verbi gratia ubicatio Cordubensis inhæreret Pro peteret Onaliter Comitari Petrum ubicunque locaret: qo quando Petrus sub a Deo locaret Hispali in hypothesi illa, peteret Onaliter secum deferre ubicationem Cordubensem, et illam unire Pro Hispali itaque. Si ubicatio Cordubensis, et inhæsio illa non locarent sub etiam Hispali, inhæsio eiusdem peteret naturaliter videntiam, Sed hoc falsum est: qo etc.

4. Ob. 3º; ing aliter etiam Christi Domini esset in unico tantum loco, esset in statu sibi violento. Probatur; Unio Hypostatica verbi gratia Verbum unit Humanitati, non comitaret Verbum ubicunque Verbum esset; qo alicubi esset Verbum, ubi unio Hypostatica non esset: qo Unio Hypostatica esset in statu sibi violento: qo etiam Christus Dominus in statu esset violento. Unde plane inferret id quod unio Hypostatica de facto patiatur naturaliter violentiam; ing de facto Verbum ubique est; non autem Unio Hypostatica de facto est ubique ut patet. Contra est denique ing sit unionis tam ea esset, quæ ab adversariis dicit in hypothesi, verbi gratia intellectio unita animæ realiter, esset in statu violento de facto. At hoc ing intellectio (et ipso adversario) de facto unitur animæ in capite, et unitur animæ in pede: qo in hypothesi illa non de facto ubicunque data est, qo de facto est in statu sibi violento, quod quidem est omnino falsum, qo etiam illud unde infert.

5. Le propter Auctores alii, quibus Arriaga subscribit

Subscribit cu distl vent di falli presentinga, sia sunt accid. que
connalit petit corpus ad sui conservationem connalem; alia vero sunt accientia,
que corpori petit connalit ad sui connalem conservationem; sed ois peraccien se
habet indordine ad conservandum corpus in statu ipsi connali. 1.i generis
accientia sunt, calor ignis, rubor ignis, lux vero solis etc. 2.i vo generis accid
sunt albedo pp., et nigredo ru Pri etc. quo supposito vent qa accia 1.i gene-
ris debent comitari naliter corpus ubicumque ponatur; non autem accid 2.i generis,
quapropter, si ignis Cordube locaret cum calore ut octo, et Hispali sul locaret,
sibi sine calore ut octo. duplex esset miraculum, tum in eo quod ignis esset loca-
tus in duplici loco, tum in eo quod Hispali esset sine calore ut octo; at vero si Pruy
Cordube haberet albedinem, et sol Hispali locatum ibi non haberet albedinem supposito
priori miraculo, quod deus, d.t Pruy esset in duplici loco, non exerceret secundum mi-
raculum dictum in eo, quod Hispali esset sine albedine.

alijs 6. Hec distinctio placet alijs a alijs, quoniam asserunt
sine fundo asseri distinctionem eiusdem, quam tales etc. ad statuunt immate anti. etita
probant, quod ut erat Prus connalit in terra, sufficit, quod habeat calorem ut 4: ergo si
Prus sit Cordube cum calore ut 4, et Hispali sit, et ibi sine calore ut 4
Prus conservabit connalit in terra. Huic fundamento tentaes 2 etc., quod in eo casu
Prus conservaret Cordube connalit, non autem Hispali conservaret, quoniam Cordube
conservaret cum passione sibi debita, calore d.t ut octo, et Hispali conservaret
sine passione sibi debita; sed instant adhuc aes; 1. calor ille, ut patet, seu passio
illa debet Pro poi loco, in quo exit, 1. non debet poi loco. Si 1 dicat, supponit
intentum probandum; si vero 2 dicat, convincit intentum ipsi oppositum. Si enim passio rei
debita debet rei in uno loco, idem rei heat illam passionem in illo loco, erit connaliter
in omnibus locis, et fingeret quis locis non heat eiusdem passionem.

7. Obiurat aes sic, quod Prus in illo casu
esset connalit Cordube, sed non esset connalit Hispali, quia Cordube haberet ea oia que
petit connaliter ad sui conservationem. Contra instant aes 2 sic, quod aia rationalis exsistens
in pede conservat ibi connaliter, quamvis non heat in pede accientia, que petit ad
sui conservationem: ergo fundamentum etc. nullum est. Ansi probant, quia aia petit connaliter
accientia cerebri, cordis, iecoris, etc., sine quibus nequit connaliter conservari:

s.

s. hec accia n̄ het in pedibus, et tm̄ in pedibus cnaliter cservat̄, et rō ē, quia rōalis aīa petit here ea accia, s. n̄ petit ea here in oī loco, in quo ē, s. in uno tantum; ergo similiter s.t. Prus ad sui cservationē calorē ut 4.or, nideo petit illum pro loco, in quo ē, s. pro uno tantum, et n̄ pro oībus, in quibus ē.

8. Arguunt denique aēs 2.ē sq. per se notum ē, q. hō n̄ existeret nalit in hoc loco, ubi viveret sine capite. I. sine corde. I. sine sanguine. ergo cnalit petit, q. ubicumque hō ponatur, ponatur etiam cum corde, capite, sanguine &c. Itent aēs 2.ē sq. cnaliter petit, q. hō in unico tantum loco ponatur, in quo heat caput, cor, sanguinem, &c, unde si ponatur sul in duplici loco, erit miraculosa positio illius, imo in neutro erit loco cnaliter, unde cludit ab ipsis q. si Xtus esset Cordubæ cum capite, et sul locaret Hispali sine capite; n̄ verificaret q. Xtus esset Hispali cnalit sine capite, sed supposito priori miraculo, exiquius Xtum poneret sul Cordubæ, et Hispali, n̄ esset novum miraculum, q. Hispali poneret sine capite, si tm̄ Cordubæ poneret cum capite.

Cap. 4.m

Qualitum vert de prefata duplicitate.

1. Si recte perpendant rōes utriusque sntētā difficultas ē in examinanda passionis, an v.d.t. passiones, si talis, quæ debeat resti in oī loco, in quo sit anima; s. in uno tantum? Verus sanans Sevinitis fundo, in quo totius ipsius fundamentum desumit ab exemplo aiæ, ad q. falle regi posset l.o. si loquatur de aiā rōali, ut loqui videtur, falsum ē, q. aia rōalis requirat per se loquendo ad sui cnalem cservationem accia cordis, et cerebri, aut iecoris &c, in qua aia rōalis extra corpus nalit cservatur, et m̄ caret eiusdem accijs; unde accia illa immeritò dicunt aiæ passiones propriè dictæ, tum etiam q. rōalis aia n̄ recipit in se accia illa; s. eiusdem recipiunt accia in subtō corporeo, ac denique q.a unio aiæ rōalis cum corpore ē illud, q. petit ad sui cnalem cservationem eiusdem accia.

2. Si vero loquatur sanans de aia corporea equi v.g., cōa ē, q. in ipsis aibus superstabandum aiæ equi esse indivisibilem, sicut aia rōalis, et totam aiæ equi exercere in qualibet parte corporis equini, q. certè n̄ probabunt. Unde si aia corporea divisibilis sit, nihil probat argumentum, in q. reri posset l.o q. pars aiæ equi, quæ in corde ē, petit accia cordis, tamquam passiones sibi debitas, et pars aiæ equi, quæ ē in cerebro, petit accia cerebri, et sic de reliquis.

2° deniq. quod exipoeret q. totum corpus, cui aia unit esse locus aiae adeq.tus, unde si tactia cordis essent passio aiae debita, et aia non hexet eius dispassionis impede, sed tantum in corde, non tum hexet passionem comitantem in uno loco adeq.to, et illam non hexet in alio adeq.to loco, sed tantum verifaret q. hexet passionem in uno inadeq.to loco, non autem in alio inadeq.to, unde verifaret q. passio xei debeat ipsi in quocunque loco adeq.to sit, non autem q. aliq. res exat, quae eius passio comitet in uno loco adeq.to, et non in alio loco adeq.to, ubi res eadem eng exat.

3. Illa prop. dicendum est, sed aciem, illud q. est passio xei, debet connaliter comitari rem in quocunque loco adeq.to exat, unde si ignis esset Corduba cum calore ut octo, et esset Hispali sine calore ut octo, duplex fieret miraculum, scilicet in eo q. idem ignis esset locatus in duplici loco adeq.to, 2° in eo q. ignis esset Hispali sine calore ut octo. Pt. 1° 2° 3°. Passio xei, ut ex ipso noine constat, et eligex definitione passionis, quam tradit ab ipsis adversariis, est illud q. semper et ubique rem comitatur: ergo passio connaliter debet comitari rem ubicunque ponatur. Accipitur passio ab ipsis adversariis pro dicitur proprium conveniens xei tamquam sui proprietate, sed ut proprium ab ipsis dicitur illud q. semper et ubique convenit xei, de ipsa quippe praxi p. ubicunque ponatur: ergo patet.

4. Pt. 2° hec prop. semper falsa est apud oes Phos, ignis est in extremo connaliter sine calore ut octo; ergo hec prop. eius contradictoria semper vera est, ignis non est in extremo connaliter sine calore ut octo; sed 1a prop. affirmativa equipollet huic, ignis est in extremo alicubi sine calore ut octo; ergo 2a negativa equipollet huic, ignis nullibi est in extremo connaliter sine calore ut octo; sed vera semper est 2a contrapposita, ergo verum est dicere q. nullibi esse possit ignis connaliter sine calore ut octo, ergo si ignis idem sit in uno cum calore ut octo, si tamen alibi sit, ubi non heat calorem ut octo, ibi non exit connaliter. Pt. 3°, ubi res petit connaliter hexe fru, et non het, ibi non est connaliter, sed ubicunque sit ignis petit hexe calorem ut octo: ergo si alicubi sit ignis et ibi non heat calorem ut octo ibi non erit connaliter. Rebis aliud esse q. ignis ubicunque sit petat hexe calorem ut octo, et aliud esse q. ignis petat hexe calorem ut octo ubicunque sit, et. Id verum esset q. licet ignis petat hexe calorem ut octo alicubi, unde si alicubi heat calorem ut octo, et alibi sit et non heat, hebit

hebit in aliq. petit 9nalit ; ex aut falsu esset, q[uo]d v.g. ignis petat
absolute hexe calore ut octo, ubicunq sit; q[ui]a solu petit absolute
hexe calore, ubicunq sit; si v.g. t in uno tantu loco sit; si vero sit
sit in duplici loco, n petit hexe caloy caloxe ubicunq, s. alicubi.

5. Dico Solutionis ratio e, nq petitio ignis n e elicita
s innata, ide, rus aliquis essalis igni; Unde petitio eius di nequit esse
Relisata, s. absoluta, etiq exigit illius q. petit; ro e, nq q. ignis 9nalit
petat calore ut octo, nihil e aliud, q[ua]m q[uo]d illu recipere possit, et calor talis
sit talis fra q[ua]m melius se habet ignis, q[ua]m sine illa, s. ignis, ubicunq sit, sibi poe
recipere calore ut octo, et ibi melius se habebit cu calore ibi recepto q[ua]m sine illo
ibi recepto; go ignis petit hexe calore ut octo, ubicunq sit absolute loq[uendo], hoc
nulla dat[ur] fra, s. etiq si supponat[ur] sub esse in multiplici loco; Confirmat[ur],
ubi subiectu fra appetit, et sine illa e, sit m requirat ad satiandu appetitu sub,
ut loquunt[ur] Phi, ibi n e 9nalit[er], s. ignis appetit hexe calore ut octo, ubicunq
sit; ig[itur] si alicubi sit sine calore ut octo, ibi n exit 9nalit[er]. Minor p[robatur], q[ui]a
ignis appetat hexe calore, nihil e aliud, q[ua]m q[uo]d ignis posit recipere calore ut
octo, et q[ui]a calor ut octo sit talis fra, qu[ae] sibi debeat igni; s. ignis poe recipere
calore ut octo ubicunq sit, et calor ut octo talis fra e, qu[ae] debeat igni ubicunq
sit: go o[mne]. Maior certa e; Minor p[robatur], q[ui]a fra debeat dari, n e i q. sub
tu melius se habeat cu fra, q[ua]m sine illa; s. ignis ubicunq sit melius se het
cu calore, q[ua]m sine calore: go o[mne].

6. P[rob]a[tur] 3o; si supponamus igne esse Cordube
et Hispali tantu, et nullibi hexe calore ut octo, vera erit ista prop[ositi]o, ignis n e Cor
dube 9nalit[er], neq Hispali e 9nalit[er]; s. in isto casu ignis n petit, in ad
versarioru doctra hexe calore Cordube, et hexe calore Hispali; s. tantu a
licubi hexe calore; go ignis dicit[ur], quo petat hexe calore Cordube, l. His
pali: go ignis petit calore subdisiunctive, go dat[ur] rus aliquis phicus, a cetera a
parte rei, qui ferat ad aliquid subdisiunctive; hoc absurdu e; go et illud unde
infert[ur]. Resp[onde]t[ur]; rus realis phicus, a cetera a p[ar]te rei debere esse ad term[inu]
determinatu, et in particulari: go n ad term[inu] aliquo disiunctiu: go rus ignis nequit petere
calore ut octo in illo casu subdisiunctive Hispali, l. Cordube.

Confirmat[ur]

7. Obstat: in hypotesi facta S.º precedente, si denuo tamen poneret Deus ignis habere calorem Corduba, non autem Hispali, [illegible] hec propositio denuo verificaret [illegible] ignis est Corduba connaturaliter, et Hispali est connaturaliter; si denuo verificaret, habetur intentum, nam convincitur ignem non esse [illegible] connaturaliter Hispali sine calore, quamvis illi Corduba calorem haberet. Si autem verificaret denuo, [illegible] go [illegible] denuo verificaret, ponit denuo Corduba statum ignis connaturalem, et ponit denuo Hispali statum connaturalem ignis. Patet cons. [illegible] denuo ponit [illegible] ignis sit Corduba connaturaliter, et sit Hispali connaturaliter: ergo ponit denuo Corduba status connaturalis, per quem ignis est connaturalis Corduba, et ponit denuo Hispali status connaturalis, per quem ignis est connaturalis Hispali; atqui hoc falsum est: ergo [illegible]. Antecedens probatur; nequit denuo poni Hispali status connaturalis ignis [illegible] quin ponat denuo Hispali denominatio ignis existentis connaturaliter Hispali; sed in illo casu non ponit denuo Hispali denominatio illa: ergo [illegible]. Minor probatur; in illo casu nihil denuo ponit Hispali: ergo non ponit denuo Hispali denominatio illa. Consequentia liquet, quia non ponit denuo denominatio, ubi nullum constitutivum denominationis denuo ponit; sed nihil denuo ponit Hispali: ergo non ponit denuo Hispali constitutivum aliquod denominationis illius; ergo non ponit denuo Hispali denominatio illa.

8. Quarto dicendum est, accidens illud, quod non est connaturaliter debitum corpori, non debet connaturaliter comitari corpus, ubicumque locet. Unde si Petrus Corduba ponatur cum albedine, et Hispali sub ponatur [illegible] ibi sine albedine, non exercebit novum miraculum in eo, quod Petrus sit Hispali sine albedine, et Corduba cum albedine [illegible], miraculum novum exercebit [illegible] eo [illegible] locat sub [illegible] loco [illegible]. Probatur; quoniam accidens non debitum connaturaliter corpori, ideo tale dicitur, quia [illegible] corpus illo accidenti absolute spoliet, hoc est, si corpus nullibi haberet [illegible] accidens, nullam pateretur naturalem violentiam; ergo a fortiori nullam pateretur violentiam naturalem ex eo, quod alicubi sit sine illo accidenti, et alicubi habeat illud. Obstat; si albedo Corduba inhaerens Petro, deberet connaturaliter comitari Petrum Hispali, maxime ratione unionis, per quam Corduba inhaeret Petro, quae quidem unio exigere [illegible] peteret comitari subiectum, ubicumque ponatur, et consentaneum ipsi unire [illegible], ubicumque subiectum sit; sed unio idem postulat ex [illegible] unionis: ergo [illegible]. Maiorem ad versariorum doctrina, minor constat ex experientiis [illegible] [illegible], quod si unio illud

peteret

peteret ex Scriptura Unionis, unio Hypostatica de facto pateretur [illegible] nalis violentia, in qua de facto unio Hypostatica [illegible] Divinitat. Verbi Divini, ubicumque Verbum etc. Cap. 5 quid dicendum de qualitatibus phisice [illegible] xiij

Cap. 5um

Quid dicendum de qualitatibus Phisice contrariis

1. Rogabis praeterea an supposito [illegible] miraculo, existente corpore sit locatum sub duplici loco adequato, v.g. Cordube scilicet et Hispali, possit naturaliter habere calorem ut locato Cordube, et frigiditatem ut locato Hispali? Priusquam respondeamus questioni propositae notandum est 1°, ex eo quod corpus aliquod locetur sub induplici loco adequato, non auget corporis virtus passiva, seu receptiva, neque virtus effectiva. Probatur hoc, virtus receptiva, sicut etiam virtus effectiva corporis [illegible] idem — [illegible] corpori; sed entitas corporis non augetur essentialiter, neque diminuit, ex eo quod induplici loco subponatur, ergo virtus corporis receptiva, sicut etiam corporis virtus effectiva non augetur ex eo quod corpus ponatur sub induplici loco adequato. Maior certa est, minor etiam quia 1°, neque essentia rei nequit augeri, seu minui, 2° quia supponitur in questione presenti, quod idem corpus omnino sit constitutum induplici loco adequato, idest unum omnino corpus, quod modo est in unico adequato loco, sed [illegible] aliquid essentiale [illegible] corpori, quod de facto est in unico adequato loco, ex eo quod locaretur sub induplici adequato loco corpus ita constitutum in duplici adequato loco non esset idem omnino corpus, quod modo est in unico loco, quia quidem haberet aliquid essentiale, quod modo non habet; quod si haberet contra illud est, quod supponitur in questione presenti.

2. Colligitur ex dictis 1°, quod si modo haec de facto existens constituta in unico loco adequato non habeat, quamvis est esse virtus ad sui recipiendum calorem, ut tactu, et frigiditatem ut tactu, neque definitus poterit recipere sub qualitatem eiusdem, etiam si locetur sub induplici loco adequato, ac similiter, si subiectum receptivum, quod tamen [illegible] illud sit in unico loco constitutum non habeat virtutem, quamvis est esse ad sui recipiendas eas qualitates, neque definitus illas recipere poterit, etiam si locetur induplici loco adequato. Probatur, manifesta est ex dictis § immediate precedenti, nam virtus receptiva subiecti non augetur ex eo, quod subsistat induplici loco adequato, tunc etiam constat ex dictis 1° lib. 6. Phisicorum, cum de potentia obedientiali passiva sermo esset et —

neque enim Deus potest addere subiecto eidem virtutis receptivae, neque illam adiuvare potentiam ad immediate recipiendum id quod se solo immediate requirit recipere, neque quamvis deesse.

3. Colligitur 2°, quod si de facto subiectum recipiens frigefactum physice influat in illam, de facto quod non habeat virtutem effectivam ad sui influendum in qualitates illas physice contrarias, etiamsi locet in duplici toto adaequato, et sit potens quamvis esse ad recipiendum sui eiusdem qualitatis, nihilominus tamen non poterit naturaliter recipere sui illas qualitates physice in ipsas influendo, neque virtus effectiva subiecti non augetur ex eo, quod locet sui in duplici loco adaequato, ut supra statutum est, nihilominus tamen poterit divinitus recipere sui illas qualitates, quoniam a Deo suppleri potest influxus requisitus ad illas qualitates.

4. Praenotandum est 2°, ut superius memoria repetendum illud quod supra diximus 1° ... physicorum, quod videlicet est indubie ignotum an de facto materia 1a habeat virtutem, quamvis est receptivam sui recipiendum calorem ut octo, et frigiditatem ut octo, sicut etiam ignota sunt, quae subiiciuntur, an videlicet de facto subiectum recipiens frigefactum in illam physice influat an non, et an ex agens sublunare quod de facto generat calorem ut octo, et frigiditatem ut octo, educat ... qualitates eiusdem generis de potentia subiectorum, sub quibus generantur, sicut etiam ignotum est, an subiectum de facto recipiens frigefactum virtutem naturalem effectivam habeat ad influendum physice in frigefactum, et a fortiori an virtutem habeat effectivam naturalem ad sui influendum in qualitates illas physice contrarias; ac denique, an de facto erat agens creatum, saltem spirituale, quod posset conservare in eodem subiecto, quamvis esse capaci duplicis illius qualitatis physice contrariae, operationes videlicet adeo robustas, quae vincere possint mutuas qualitatum pugnas, et naturales violentias, in quas essent, si reciperent sui in eodem subiecto, et in eodem loco.

5. Unde dumtaxat tenendum esse dicimus, saltem quod possit per aliquos ... conditionaliter. 1a sit, si corpus non habeat virtutem receptivam, quamvis esse adaequatam ad sui recipiendum calorem ut octo, et frigiditatem ut octo, neque naturaliter neque divinitus poterit recipere sui qualitates eiusdem, etiamsi sit sui in duplici toto adaequato. Veritas huius conditionalis patet ex dictis. 2a conditionalis sit, si corpus habeat, quamvis esse potentiam ad sui recipiendum eas qualitates, si vero de facto influat physice in frigefactum, et non habeat virtutem naturalem effectivam ad influendum

sui

sub ineas qualitates, neque agens sublunare de facto generans qualitates

illius di[illegible] generare possit nisi educendo e potentia frigiditatem de potentia subiecti,

et ignis corpus tamen, seu subiectum, existat sub in duplici loco adequato: non poterit naturaliter

recipere sub eas qualitates ex viagentibus sublunaribus, a quibus de facto generentur.

Probatur: quoniam neque virtus effectiva subiecti, neque virtus effectiva agentis

augeretur ex eo, quod subiectum receptivum locetur sub in duplici loco adequato: quod ditialis

illa verae. Nihilominus tamen Divinitus poterit illud subiectum in illo casu sub recipere

illas qualitates, quoniam Deus impendere potest actiones adeo robustas,

quae suppleant defectum agentis illorum.

6. 3° ditialis sit, si subiectum iam, seu massa

aquae de facto influit in frigiditatem, scilicet si potentia sit naturaliter ad influendum sub

in qualitates illas, et habeat potentiam, quam habet ex se ad recipiendum sub illas qualitates.

ponatur quod Cordubae cum calore ut octo, ac divinitus ponatur sub Hispali sine calore

ut octo, naturaliter recipere poterit Hispali frigiditatem ut octo perseverante Cor-

dubae calore ut octo. Probatur: in casu predicto, si accederet agens frigidum ut octo

subiecto illi locato sub Hispali, naturaliter induceret posset frigiditatem ut octo in illud

subiectum Hispali: quod est. Antecedens probatur: adesset virtus sufficiens in agente frigido ut octo

existente Hispali, sufficienter applicata subiecto Hispali, et capacitas naturalis in

subiecto, ac denique nihil esset Hispali quod resisteret agenti frigido ut octo: quod

agens frigidum ut octo esset Hispali cum omnibus requisitis ad operandum, et producendum

frigiditatem ut octo in illo subiecto; ergo naturaliter operaretur: ergo naturaliter induceret frigiditatem

ut octo in illud subiectum.

7. Dices, calor ut octo existens Cordubae resisteret

agenti frigido existenti Hispali, ne operaretur, namque calor ut octo esset Cordubae unitus

subiecto eidem quod Hispali existit, scilicet calor ut octo expellit ab eodem subiecto frigiditatem

ut octo: quod calor ut octo existens Cordubae impedimento esset agenti frigido

ut octo, ne introduceret frigiditatem ut octo in idem subiectum. Contra: namque agens sub-

lunare frigidum ut octo, et agens sublunare calidum ut octo de facto existentia

non habent virtutem naturalem ad impendendum actiones adeo robustas, quae servare

possint qualitates illas physice contrarias in eodem subiecto, cum illa non sit violentia quam

paterent aut vincere naturalem resistentiam earum qualitatum. Unde licet calor

ut

ut octo non exercet Hispali, cum tamen in eodem subiecto exercet, impedimento
nulli esset agenti frigido ut octo exercenti Hispali, quominus induceret
posset suum frigidum ut octo in eodem subiecto.

8. Secundo contra, nam qualitas una nequit
resistere in actu 2° alteri qualitati physice distanti seu absenti, et extra sphaeram
activitatis suae positae, sed in illo casu calor ut octo, si in eodem subiecto recep-
tus, esset Corduba tantum, et Hispali, et ibi esset tantum frigidus ut octo,
tenderet qualitates eiusdem, et agentia physice distantia essent inter se omnino absentia,
et unumquodque agens extra sphaeram activitatis alterius positum: ergo neutra qualitas,
sicut etiam neutrum agens posset alteri resistere in actu 2°, ergo calor ut octo, tan-
tum existens Corduba, si in eodem subiecto receptus non posset impedimento esse
in actu 2° resistenti alteri agenti frigido v.g. ut octo tantum Hispali existenti.
Confirmatur, nam ideo una qualitas, v.g. calor ut octo, expellit ab eodem subiecto frigidum ut
octo, quia non patitur intima praesentia qualitatis oppositae, et eo quod prae se eiusdem naturae patit
violentiam, nisi agat in oppositam qualitatem, illamque destruat, sed si subiectum sit induplicatum
loco adaequato suo distincto, et una qualitas sit tantum Corduba ipsi subiecto unita, et
altera qualitas opposita sit tantum Hispali in eodem subiecto, non dabitur intima prae-
sentia, nec sufficiens applicatio inter eiusdem qualitates: ergo deficiet requisitum,
sed saltem conditionaliter omnino, ut exerceat illa naturalis violentia, et pugna in actu 2°
inter eiusdem qualitates, nam praesentia inter qualitates eo conditio illius generis, v.g. toto
requisita: ergo etc.

9 Confirmatur 2°: quando subiectum idem supponitur capax, quoque
est esse recipiendi suas qualitates, itaque quando bene coherent illis suis receptis,
quam divise receptis, si subiectum eiusdem supponatur esse in unico loco, non ideo non poterit natura-
liter recipere simul illas qualitates physice distantes, quia subiectum pugnet cum aliqua illarum
qualitatum, sed quia pugnent simultaneo earum receptio, sed ideo eiusdem qualitates
inter se repugnant, et una naturaliter agit in alteram, itaque illam destruat; ergo si tollatur
quod eiusdem qualitates possint inter se pugnare in actu 2°, et quod una resistere possit in
actu 2° alteri, et in alteram agere, aut efficere omnis repugnantia, et violentia
in actu 2° exercita in eo, quod eiusdem qualitates sint receptae simul in eodem subiecto; sed dato
subiectum supponatur finitum simul in locis Corduba et Hispali, et supponatur etiam calorum

ut

utocto calor tamq Corduba, et nō receptus in subto, et frigidit ut octo tamq Hispali recept, ibiq receptus in eode subto auferret q. eiusd qualitat possint in actu 2° pugnare, et una in alteram agere in actu 2°: qo auferret de oīs repugna, et nalis violentia inter q sint eiusd qualitat subrecept in eod subto. Maior istat, minor pt, nā in illo casu auferret pressa, per quā una qualitas sit presens alteri, tmo etiā applicatio sufficiens unius qualitat ad alteram, quae quidem pressa, s. salt applicatio sufficiens sint agentia, oīo requirit, ut nāliter possint inter se pugnare in actu 2°, et una alteri resistere, s. in alteram agere in actu 2°: qo e ē.

10. Obies; qd si prius in duplici loco adeq to sul ds mat. supposito isto miraculo, poterit nāliter in uno loco amare obtm et in altero loco here odio idē obtm. si amor tamq Corduba ponat, et odium tamq Hispali locet, ūg; s. hoc absurdum é; qd ē. cons. s° ps; nā si P. ... in illo casu posset in uno loco amare obtm, et in altero loco sul odio here idem obtm, maxe quia odium, et amor, sunt qualitat phice dō rig, scentiq mutuo se expellunt ab eode subto; s. calor ut octo, et frigidas ut octo sunt qualitat nō minus phice dō rig, et tmn, si subtum in duplici adeq to loco sul ds mat, uno posset nālit recipi in subto Corduba, et altera in eode subto Hispali: qo siliter dicendum erit de odio et amore. Confirmat eiusdem aiē in duplici loco adeq to sul. ds. tum. Confirmat, q. sicut ablata presse locali inter qualitat caloris, et frigoris, et approximat unius qualitat ad alteram; frigiditas ut octo, nequit in actu 2° resistere calori ut octo, neq una qualitas in alteram agere, ita siliter odio, et amore inter se absentibus, nō poterit amor cum odio repugnare in actu 2°: qo idē dicendum erit in utroq casu.

11. Rer, nanda Lj cog, rdq discrimen é manifestum, quoniā aiā realis, sicut etiā, quaevis alia subta spiritualis volitiva creata, nequit nālit odio here obtm, et amare idem obtm, quin phice influat actione vitali sul in amorē, et odium eiusd obti, et aiā realis nō het virtutē effectivā vitalē ad sul influendum actione vitali in amorē, et odium eiusd obti; unde L. t eadē aiā in duplici loco adeq to sul ds mat, adhuc nō poterit nālit sul influere actione vitali in amorē, et odium eiusd obti. Ro é, nā virtus effectiva aiē

aiq realis non auget esse eo, quod eadem aia subsistit in duplici loco adequato, ac proinde aia lauda virtute effectiva habet in unico loco locata, atque in duplici sub adequato loco constituta, sed in unico loco constituta, non habet virtutem effectivam vitalem ad sui influendum in amorem, et odium eiusdem obiecti: ergo neque virtutem eiusdem habebit quamvis sit in duplici loco adequato subsit constituta. doctrinaque satis constat ex superioribus, ubi probavimus non augeri virtutem effectivam uniusque entis ex eo, quod sub in duplici loco adequato locet.

12. 4a difficultas sit: si aqua v.g. esset Cordubae cum sua frigiditate intensa, et sub Hispali esset, sed ibi sine frigiditate hoc supposito miraculo, si accederet ignis existens Hispali aquae ibi existenti, naturaliter in ea induceret calorem intensum in illo gradu, in quo potest aqua naturaliter conservari, et in statu violento, retenta frigiditate intensa Cordubae recepta. Sit ratio: aqua supponatur subiectum, quamvis est capax recipiendi sub calorem intensum, et frigiditatem intensam, et non opus sit quod subiectum recipiens frigiditatem physice influat in illa; in casu quo de quo agimus, si supponatur aqua subiectum potens influere sub naturaliter in frigiditatem intensam, et calorem intensum. Probatur 2o, et imprimis, quod agens calidum posset Hispali inducere in dictum subiectum, quamvis est capax caloris intensi, etiamsi Cordubae unita esset eidem subiecto frigiditas intensa, non impediente contrarietate qualitatum, patet ex dictis § immediate praecedenti, quod cum aqua naturaliter conservaret cum calore intenso sub, et frigiditate intensa, et in statu violento (neque enim naturaliter non accipit pro re opponitur violento, sed quod opponitur supernaturalitati) sit ratio aqua supponatur subiectum capax recipiendi sub calorem intensum, et frigiditatem intensam, pro quo si aqua non posset naturaliter conservari calore maxime, quia calor intensus est qualitas contraria aquae, sed de facto naturaliter conservatur aqua cum calore intenso qualitate sibi contraria, ergo etiam in illo casu posset aqua naturaliter conservari cum calore intenso.

13. Confirmatur: non magis violentum est aquae, quod conservetur cum calore intenso, et sine frigiditate sua intensa, quae dicit passio aquae debita, quam quod conservetur cum calore intenso retenta frigiditate sua intensa; sed de facto naturaliter conservatur aqua cum calore intenso et sine frigiditate intensa; ergo a fortiori posset in illo casu aqua naturaliter conservari cum calore intenso, retenta

sua

sola frigidit. intensa. Confirm. 2º, si aqua n. posset naliter in illo casu resistere sub Hispali calori intenso maxe, quia agens calidus n. posset vincere resistentiam aquae sub, et frigiditatis intensae in aqua perseverantis, sed in illo casu tam aqua resisteret in actu 2º agenti calido solum existenti Hispali, nam frigiditas intensa resisteret in actu 2º agenti calido: go &c. Minor pt ex supradictis, nq agens frigidum existens tam Cordubae, ac p[illegible] absens ibid, nequit resistere in actu 2º agenti calido solum existenti Hispali, ac proinde posito extra sphaeram suae activitatis suae: go &c. Cap. 16. Dubia n. nulla, quae supersunt solvunt.

Cap. 6um

Dubia n. nulla, quae supersunt, solvuntur.

1. Dubitabis 1º, an si supponatur aqua finita constituta sub, in duplici loco adaequato, v.g. Cordubae sub, et Hispali, utrobique cum sua frigiditate intensa, et accedat ignis existens tam Hispali, applicetque aquae, et in frigiditate agat actione illa, quae sufficeret ad destruendam frigiditatem illam intensam, casu quo existeret tam Hispali; tunc destrueret frigiditas intensa utrobique? Et anni. sed solum periret ubicatio, per quam frigiditas intensa locatur Hispali, et frigiditas intensa maneret Cordubae unita lidem aquae? Resp.; non naliter destrueret frigiditas intensa utrobique, idem Hispali et Cordubae, nisi Deus velit per mirac. miraculum servare frigiditatem illam intensam Cordubae, destructa solum ubicatione, per quam frigebat Hispali. Probatur: quia tunc ex vi agentis calidi naliter destrueret illa frigiditas intensa; go tota entitas destrueret cum suis ubicationibus, per quas intrinsece est. Patet cons.; nq destructa ex n. esset intrinsece [illegible] intrinsece antea fuerit: sed quod n. est intrinsece nullibi est: go quod destruitur nullibi manet; atqui tunc naliter destrueret frigiditas intensa ex vi agentis nalis calidi: go naliter ubique desineret, go naliter nullibi maneret: go neque Cordubae maneret.

2. Dubitabis 2º, an casu quo supponatur aer prius Cordubae sub, et Hispali finitus locatus, si ignis existens tam Cordubae

applicaret

applicaret manui Petri, et in illa induceret calorem intensum, tunc eo ipso naturaliter poneret ille calor intensus etiam Hispali, et ibi uniretur eidem manui, an non? Respondetur negative. Probatur, quia de facto agens sublunare non habet virtutem naturalem ponendi corpus idem simul in duplici adaequato loco: ergo non habet virtutem ad producendum effectum eundem in duplici simul loco adaequato; sed tantum ibi, ubi agens existit, quo 1, et passum supponatur esse simul in duplici loco adaequato, agens sublunare solum existens in uno loco, non poterit producere simul effectum in illo duplici adaequato loco. Patet ex eo quia virtus effectiva naturalis agentis non augetur, vel minuitur ex eo, quod passum simul sit in duplici loco adaequato.

3. Dubitabis 3°, si Petrus supponatur existens Cordubae simul, et Hispali, et Cordubae applicetur Petro agens calidum ut octo, et Hispali simul applicetur eidem Petro agens frigidum ut octo, quid tunc naturaliter accideret? Respondetur quod naturaliter contingeret, quod agens calidum ut 8 induceret in Petro calorem intensum in eo gradu, in quo Petrus nequit vivere naturaliter posito, vel in statu viatoris, et simul agens frigidum ut octo posset inducere naturaliter in eundem Petrum Hispali frigiditatem intensam in eo gradu, in quo Petrus naturaliter vivere potest, vel in statu violento persistente Petro utrobique, Cordubae videlicet intense calido, et Hispali intense frigido, si tamen in Petro supponatur virtus, quae sit esse ad recipiendum simul calorem intensum, et frigiditatem intensam. Non obstat satis constat ex supradictis ubi probavimus idem corpus in duplici loco simul existens naturaliter posse recipere qualitates contrarias in gradu intenso, si tamen quam sit esse possit illas simul recipere, id est impediente contrarietate qualitatum. Si vero agens calidum, vel agens frigidum alicubi induceret in Petro qualitatem intensam in gradu illo, sub quo Petrus non posset naturaliter vivere, Petrus periret, consequenterque nullibi maneret.

4. Dubitabis 4° an agens existens identice in multiplici loco poterit plures effectus simul producere, quam in unico loco existens? Respondetur 1°, si agens quod sit esse habeat virtutem ad plures effectus simul producendos poterit contingere, quod simul existens in multiplici loco, possit in actu proximo, plures effectus simul producere, quam in unico loco existens. Probatur, quia poterit contingere, quod in unico loco existens, nequeat applicari multiplici passo; et tamen possit applicari, si existat simul in duplici loco adaequato. Respondetur 2°, tum potest, quod idem

agens

agens in multiplici loco sub [illegible], possit in actu 1° remoto plures effectus producere, quam si in unico loco sit [illegible]. Patet, quia virtus agentis effectiva in actu 1° remoto est virtus effectiva identificata cum agente, sed agens supponitur idem, sive in multiplici loco sub [illegible], sive in unico: ergo eadem virtus effectiva habet sibi identificatam in utroque casu: ergo habet eandem in actu 1° remoto. Disp° 5a de Vacuo.

Disp° 5a
De Vacuo.

1. Locus vacuus ita explicari potest, est ultima superficies corporis nullum corpus actualiter continens, sed apta illud illud continere, ut si vas aliquod nullum corpus in se contineret, superficies illa concava vasis esset locus vacuus, quoniam esset ultima superficies illius corporis, videlicet vasis, quae quidem superficies nullum corpus contineret actualiter, posset tamen illud continere. Rogabis 1°: an intra [illegible] non possit naturaliter dari vacuum. Cum vox naturaliter in multiplici acceptione sumatur, multipliciter respondendum erit. Respondeo 1°: de facto nequit dari vacuum intra concavum lunae naturaliter, prout opponitur supernaturali ab extrinseco, sed quoad modum. Patet: si de facto daretur vacuum intra concavum lunae, id contingeret [illegible] praeter leges communes a Deo statutas pro rerum ordine isto; ergo fieret supernaturaliter, quoad modum. Antecedens patet: de facto numquam videmus dari vacuum intra concavum lunae, quod si daretur, contingeret [illegible] praeter leges communes a Deo statutas pro rerum ordine isto.

2. Quod autem numquam videamus contingere vacuum intra concavum lunae, patet multis experientiis, quarum unam et alteram referam. Sume fistulam [illegible] perforatam, tangat extremum unum superficiem aquae, ex altera aptentur [illegible] fistulam, et extrahe aerem, ascendet aqua [illegible] ne aere [illegible] relinquat fistulam omni corpore vacuam. Praeterea, si folles sint omnino clausi, et illorum orificium bene obseratum, nulla vi poteris folles diducere, quinimo, si vires robustiores accedant, folles prius disrumpentur, quam integri diduci possint. Quod idem eveniet, nisi aliter folles expleri [illegible] omni corpore; quod si orificium aperias, facile folles explanabis, quoniam aer

aer facile descendet ad replendum in hujus sollicito. Quibus, et aliis experientiis plane convincitur, quod de facto nunquam videamus dari vacuum in sublunaribus: quod ita decretum est a Deo, salvo praesenti ordine isto; quod si de facto videremus vacuum, res esset insolita et miraculosa, et supra naturam, scilicet praeter leges constitutas a Deo statutas pro praesenti ordine isto.

3. Dico 2°; si vacuum fieret in terrena, fieret naturaliter, ut opponitur supernaturali in causalitate simpliciter. Probatur 1°; illud non excederet virtutem agentis omnis creati, tum existentis, tum possibilis: ergo illud non fieret supernaturaliter in causalitate simpliciter. Consequentia patet, antecedens probatur; potest agens creatum, quod causare possit vacuum in terrena: ergo si de facto causaret, id non excederet virtutem agentis omnis creati, et creabilis. Antecedens probatur; ideo agens sublunare de facto nequit causare vacuum, quia nequit penetrare unam partem quantitatis cum altera, et nequit destruere partem alicujus quantitatis, ut infra dicemus, sed est possibile agens, quod possit destruere partem alicujus quantitatis; sive penetrare unam partem quantitatis cum altera: ergo etc. Nunc excertate, nam illud agens creatum nullam implicationem probatam affert. Dico 3°; an si de facto causaret vacuum intra concavum lunae ratione, v.d., et per destructionem alicuius quantitatis, sive per penetrationem unius quantitatis cum altera, id esset praeter naturaliter, ut opponitur supernaturali in causalitate secundum quid: an, ignoratur a nobis. Probatur 1°, nam ignoratur an illud excederet virtutem naturalis agentis omnis creati de facto existentis, tum corporei, tum spiritualis: ergo etc. Antecedens patet, quoniam nulla fundata ratio sufficiens assignabitur ad affirmandum de facto esse aliquem angelum tantae virtutis, neque ad adnegandum.

4. Rogabis 2°; unde ergo proveniat, quod multa corpora plerumque contra propriam inclinationem moveantur ad replendum vacuum, et unde ergo quod nullum agens sublunare possit causare vacuum de facto intra concavum lunae? Dico, id provenire ab impenetralitate unius corporis quanti cum altero quanto, et quod ita existo; Creavit Deus concavum lunae repletum massa quanta, quin aliquod spatium relictum fuerit sine massa quanta, quo supposito, ut detur vacuum intra concavum lunae, opus erit destruere partem quantitatis aliquam, sive penetrare unam partem quantitatis cum altera, nisi sphaera lunae contrahatur; unde cum agens sublunare non possit destruere unam partem quantitatis, neque illam penetrare cum altera quantitate, neque sphaeram lunae majorem

reddere

reddere inde fit, q. nequeat natr. vare vacuu intra cavu suu. Un-
de praeterea illigit, q. agens movens una pt. ma quantit. illa q. impellere,
moveat etia, et impellat maiore reliquas partes ma quantit. aequas, unde
venit, q. ab eod. agente per impulsu maiu moveant plerunq. multo
corpora quanta ad replendu vacuu, ac plerunq. 2a parte ipsoru na. [illegible]
de tempore ac duratione. Disp. 1a, q. sit tempus, tu reale, tu imaginariu.

TRACT.s IIus

De tempore, ac duratione.

Disp. 1a

Q. sit tempus, tu reale, tu imaginariu?

1. Phus ita definivit tempus, e motus nume-rus secundu prius, et posterius. Noie temporis realis apud oes Phos intelligit motus caelestis successivus p.i mobilis, et rao fuit, q. noie temporis realis signat motus successivus, qui regula e reliquoru motuu, et sic ordine ad que motu mensurat duratio reliquoru entiu, sive permanentiu, sive successive fluentiu, pt. q. cu motus caelestis sit aequabilis certa lege e. et q. pro successive fluentia a phis usus fuit ad mensurandu durationem reliquoru entiu, et motus ipse caelestis divisus fuit in horas, dies, menses, annos, secula &c. Quapropter tempus reale ita explicabit in ind. prue, e motus successivus p.i mobilis.

2. Unde si prus coexistat motui hodierno p.i mobilis, dicit durare hodierno die. Caeteru idem ipse motus successivus p.i mobilis qui hodie fit, potuit fieri immediate antea, et sic denotari hesternus dies, vel immediate postea, et sic denotari poterat dies crastinus. Unde orit difficultas, q. videat opus esse alio motu seu alio tempore, p. q. mensuret motus iste caelestis, dicat q. hodiernus dies, potius hesternus, vel crastinus. Haec difficultas e omnino similis illi, q. supra dissolvimus de loco extrinseco reali, ubi dicebamus Cordubam esse indifferentem ad existendu hic, ubi modo e, vel illic, ubi Hispalis e, et nihilominus denotari ab ubicatione sibi physice intra ad existendu hic, ubi modo e, potius

q. m

quam illic, ubi modo Hispalis est. Quapropter, sicut existendi et distandi propo-
sita, quod v.g. motus iste Celestis hodiernus determinat ad existendum nunc, potius
quam antea, vel postea, consequenter quod denominatur dies hodiernus, potius quam hes-
ternus, vel crastinus a forma sibi physice intrinseca: quam quidem formam dicimus durationem,
quae quidem duratio seipsa est essentialiter determinata ad existendum nunc, potius quam
antea, vel postea.

3. Praeterea sicut ubicatio, quam de facto Cor-
duba habet est ultima forma, per quam determinat Cordubam ad existendum hic, po-
tius, quam illic, ubi Hispalis est; quin eiusdem ubicatio Cordubensis indigeat
aliqua forma alia, per quam determinetur ad existendum hic, potius, quam illic,
ubi Hispalis est, ita similiter duratio, per quam motus Celestis, qui hodie existit,
determinatur ad existendum nunc, potius quam antea, vel postea, est ultima forma determinans,
neque opus habet alia forma, per quam determinetur ad existendum nunc, potius quam antea, vel
postea, est enim duratio praesens essentialiter alligata ad existendum modo, potius
quam antea, vel postea. Praeterea sicut Petrus existens hic, ubi Corduba est, determinatur
ad existendum hic ubi Corduba est, per ubicationem Petro intrinsecam, ratione cuius Petrus dicitur
esse hic, ubi Corduba est, potius quam illic, ubi Hispalis est, ita similiter Petrus coexistens
motui Celesti A, qui quidem motus denominatur hodiernus a sua intrinseca duratione,
determinatur ad existendum modo quo motus Celestis A hodiernus est a duratione physice intrinseca
ipsi Petro, ratione cuius determinatur ad existendum nunc, potius quam antea, vel postea, et
ad existendum tempore A praesenti, potius quam tempore B futuro est.

4. Fluxus, sicut ad explendam immobilitatem ubi-
cationum realium, et ad mensurandas distantias inter Cordubam, et Hispalim, etc.
apprehendimus ut existens spatium imaginarium, de quo supra diximus, ita
similiter ad mensurandas distantias temporis realis apprehendimus tempus imagi-
narium, quod constet momentis indivisibilibus, successive fluentibus sine ulla mora
vel interruptione, et ex pluribus momentis horae, diei, mensis, anni, se-
culi etc. Et sicut spatium imaginarium, apprehendimus etiam hoc tempus imaginarium ut
existens, et successive fluens ab aeterno, et ut futurum, et successive fluxurum in
aeternum etc. quo mensuramus ipsius temporis realis durationes, velocitates, denomi-
nationes et prioris, et posterioris, praesentis, et praeteriti, etc.: quemadmodum apprehendimus

motum

motus solaris, unde plus potuisse durare, vel brevius, tardiorem fuisse,
eo quod tarditatis, quam poterat habere, explanamus per ordinem ad tempus ima-
ginarium, quod v. g., si nunc motus Solis ab Oriente in Occasum durat 12 horas
temporis imaginarii, sic posse durare plures horas, vel pauciores aliunde
temporis imaginarii.

5. Tempus imaginarium, ita explicari
potest, est motus successivus essentialiter fluens aequaliter, et per totam aeternitatem,
cuius partes singulae essentialiter affixae sunt, ordinatae ad existendum, quando existunt, et
non aliter. Eadem fere rogari possunt de tempore imaginario, atque de spatio
imaginario; et quando rogabis, quare explanantur denominationes velocis, tardi,
antecedentis, subsequentis, futuri, praesentis, ac praeteriti, quae conveniunt tem-
pori reali, ac reliquis entibus tam permanentibus, quam successivis, per ordinem
ad tempus imaginarium? Dico 1°: neque tempus reale, neque motus, vel reliqua
realia sumunt illas denominationes a tempore imaginario. Et in quam motus
caelestis, qui modo fluit, sufficienter denotat praesens a duratione ipsi physice intrinseca:
quoniam consistit in esse existentis per tempus imaginarium: quoniam denotat praesens a
tempore imaginario. Antecedens: praesse intellectus motum caelestem, quem modo fluit
et durat, ut ipsi physice intrinseca, per quam distat a descendentis, tunc intelligimus
sufficienter diem hodiernum in esse talis, et in esse diei praesentis; quoniam consistit
esse talis per tempus imaginarium.

6. Praeterea: Antichristus esse posterior in
duratione Adamo, non consistit solum in entitate utriusque, neque in entitate temporis
sive in entitate utriusque, et in ea duratione, quam de facto habuit Adamus, et in
illa alia duratione, quam habebit Antichristus; quoniam denominatio prioris, et posterioris
inter Adamum, et Antichristum non consistit per tempus aliquod reale: quoniam a fortiori
neque per tempus imaginarium. Similiter motus caelestis esse velocem consistit prius in
ipsius motus, et in durationibus ipsis partibus: quoniam denominatio ve-
locis, quam de facto habet caelestis motus, non consistit per tempus imaginarium.

7. Dico 2°: denominationes prioris, et posterio-
ris, antecedentis, et subsequentis, praeteriti, praesentis, et futuri, tam in tempore reali,
quam in reliquis entibus sive permanentibus, sive successivis, non explanantur per ordinem ad
imaginarium

imaginarii temporis quae dicantur realiter ad eiusdem temporis imaginarii, et intelligi possunt optime Adamus ut prior duratione Antichristo, et Antichristus ut posterior duratione Adamo, prius intellectis entitatibus Adami, et Antichristi, et illa duratione per quam Adamus duravit et illa etiam duratione per quam Antichristus duraturus est, quin intelligas temporis imaginarii coordinationem eiusdem non dicuntur realem translatam ad tempus imaginarium, imo neque ad tempus reale: similiter denominatio per quam motus caelestis qui modo fluit, denominatur posterior duratione motu caelesti, qui immediate antea fluxerat, optime intelligi potest intellecta entitate utriusque motus, et utriusque durationis, per quam uterque motus caelestis, qui modo fluit, dicitur ad existendi modo, et alterius, per quam motus caelestis, qui immediate antea fluxerat, determinatus fuit ut tunc flueret, et immediate post coordinationem eiusdem non dicuntur realem translatam ad tempus imaginarium. Nihilominus tamen, sicut immobilitatem ubi, et denominationem extensi, penetrati, distantis, et propinqui explicat per ordinem ad imaginarium spatium ob imperfectionem intrinsecam in cognoscendis rebus, ita similiter ob eandem imperfectionem explanamus velocitatem temporis realis, et denominationes quas prioris, et posterioris inter partes eiusdem temporis, per ordinem ad tempus imaginarium. Disputatio 2a, quod duratio sit, et an distincta realiter a tempore, et re durante. Cap. 1um. Incipit.

Disputatio 2a

Quod duratio sit, et an distincta realiter a tempore, et re durante.

Cap. 1um. Disputationi vestibulum.

1. Duratio dicitur illa formalis, per quam res existit in tempore, ita statim subdit Molina scilicet, an videlicet duratio, seu ratio formalis, per quam Deus existens hodie, existit hodierno die, sit tertia entitas adaequate realiter distincta a Deo, et hodierno die collectiva suppositis signatis. Sit nostra conclusio affirmativa. Probatur quod, isti propositiones non sunt aequivalentes logice, dies crastinus, et Antichristus existent. Dies crastinus, et Antichristus desinent, quod aliquid debet enunciat ab una propositione, quod non enunciatur ab altera: consequentia patet, et transeat. Ergo

ergo

ppo, modo verae, et 2.a falsa: ergo non sunt equivalentes. Antecedens

patet, quoniam modo verum est dicere Antichristum existere, et diem crastinum existere, non autem verum est dicere Antichristum existere de crastino, deinde

Generaliter ex vi formae; Antichristus et dies crastinus coexistunt: ergo Antichristus, et dies crastinus existunt: non autem e converso; ergo 1.a propositio est subalternans, et 2.a subalternata: sed aliquod obiectum attingit a subalternante, quod non attingit a subalternata: ergo aliquod obiectum enunciat a 1.a propositione quod non enunciat a 2.a; sed propositio 2.a enunciat existentiam de Antichristo, et die crastino collective signatis: ergo 1.a propositio enunciat existentiam de aliquo obiecto adequate realiter distincto ab existentia Antichristi, et diei crastini collective suppositione signatis:

Sed 1.a propositio enunciat coexistentiam de Antichristo, et die crastino: ergo coexistentia Antichristi, et diei crastini dicit aliquid adequate realiter distinctum ab existentia diei crastini, et existentia Antichristi collective suppositione signatis; quod Antichristus coexisteret diei crastino diceret aliquam formalitatem entitatem 3.am adequate realiter distinctam ab existentia Antichristi, et existentia diei crastini collective suppositione signatis; sed quod Antichristus coexisteret diei crastino; esset quod duraret die crastino: ergo quod formaliter, per quam formaliter duraret die crastino, sive duratio, illa esset 3.a entitas adequate realiter distincta ab existentia Antichristi, et diei crastini collective suppositione signatis.

2. Confirmatur 1.o, si coexistentia Antichristi, et diei crastini non diceret aliquid adequate realiter distinctum ab existentia Antichristi, et existentia diei crastini collective suppositione signatis, haec propositio vera esset; existentia Antichristi, et existentia diei crastini sunt coexistentia utriusque: ergo in aliquo syllogismo recto falsum inferret ex antecedenti vero, v.g., si in isto, Existentia Antichristi, et existentia diei crastini sunt coexistentia utriusque, existentia Antichristi, et existentia diei crastini existunt: ergo existentia diei crastini, et existentia Antichristi coexistunt. Consequens falsum, sed minor certa est, ergo maior falsa est, aut ex utraque praemissa simul vera, id est, ex antecedenti vero inferri potuerit ex vi formae consequens falsum.

[Margin: ergo coexistentia diei crastini, et coexistentia Antichristi existet.]

3. Confirmatur 2.o, fide divina cognoscimus extitisse Adamum, et diem natalem Christi Domini extitisse, et fide divina certo cognoscimus non coextitisse Adamum, et natalem diem Christi Domini: ergo coextitisse Adamum, et natalem diem Christi Domini dicit aliquid adequate realiter distinctum ab existentia Adami, et existentia illius diei,

ergo

ctiq collectiva suppone signatis. Contra hoc ipsum ingaliter, si coexa illius diei, et Adami non diceret aliquid adequate realiter distinctum ab exa illius diei, et exa Adami collectiva supponente signatis, hec propositio vera esset: exa Adami, et exa illius diei, e coexa utriusque: ergo in recto sylo exa in vero inferret consequens falsum, in isto v. g. t. exa Adami, et exa illius diei e coexa utriusque: sed exa Adami, et exa illius diei existere: ergo coexa Adami, et illius diei existit: ecce consequens hereticum, minor fide divina certa e, et sylus rectus: ergo maior falsa e.

4. Ex dictis colligitur 1.º quod duratio, per quam tempus reale durat, e aliquid realiter distinctum a tempore durante, quod ita probo, et claro. Gratia, motus celestis, qui modo fluit, et hodiernum diem vocat, voco motum B, et motus celestis, qui immediate antea fluxit, et dies hesternus dicitur, voco motum A, ac denique motus celestis, qui immediate post diem hodiernum fluxurus e, et crastinus dies, voco motum C. Sic arguitur: motus celestis B, indifferens e ab intra sua essentia, ut modo fluat, sed vero hoc mane fuit, nam ipse motus celestis B poterat immediate antea fluere, sed immediate post: ergo motus celestis B indifferens e ab intra sua essentia, ut denominet dies hodiernus, sed hesternus, sed crastinus: ergo motus celestis B denominet hodiernus ab aliquo sibi metaphysice extra, ratione cuius denominet dies hodiernus potius quam hesternus, sed crastinus: hoc aliquid realiter distinctum a motu celesti B e fra, per quam modo extat motus celestis B, ut modo fluat, potius quam immediate antea, sed immediate post, sed ea fra e duratio, per quam motus celestis B modo durat: ergo istud realiter distinctum a motu celesti B e duratio: ergo hec distinguitur realiter a tempore durante.

5. Contra: ista propositio non sunt equivalentes, sed ipse motus C extet immediate post motum B; motus C extet, sed subalterne sunt, itaque a 1.ª valeat extendi ad 2.ª, non autem e contra, et 2.ª verificari possit 1.ª falsificata: ergo aliquid distinctum enunciat 1.ª quod non enunciat 2.ª; sed 2.ª enunciat existentiam motus celestis C: ergo 1.ª enunciat aliquid existens distinctum realiter a motu celesti C, hoc aliquid distinctum e illa fra, per quam motus celestis C extet immediate post motum celestem B, potius quam immediate post, fra illa e duratio crastina motus celestis C; ergo aliquid realiter distinctum a motu celesti C e duratio crastina.

6. Quod si recas 1.ª propositionem aliquid enunciare, quod 2.ª

n

n enunciat, verum illud aliud esse aliquid nativum, quod n, d, et exeat motum C, itaque inter ipsum, et motum B nullus alius motus caelestis intercesserit, sed contra; quoniam haec propositio: motus B exsistit, et motus C exeat statim immediate post motum B, aliquid positivum enunciat extrinsecum, quod ista propositio non enunciat, motus B exsistit, et motus C exeat, concedes ergo; et dices quod illud positivum erit motus aliquis caelestis extrinsecus inter motum B, et motum C. Sed contra, et voco totum extrinsecum inter motum C, et motum B vero inquam motum D, et sic arguitur: istae propositiones non sunt aequivalentes logice; motus B exsistit, et motus C, et motum D exeant; motus B exiit, et motus C exeat, et motus D exeat prius, quam motus C; sed 2a propositio subalternans logice, et 1a subalternata, itaque bene valeat ex vi formae a 2a in 1a, non autem contra, et 2a possit esse falsa 1a verificata; ergo 2a propositio aliquid enunciat extrinsecum, quod non enunciat extrinsecum 1a; sed 1a praeter de futuro existentiam de motu B, et motu C collectiva suppositione signatis: ergo 2a enunciat extrinsecum aliquid, adaequate realiter distinctum ab existentia motum C, et motum D, et motus D, collectiva suppositione signatis, hoc aliquid aliud est ergo, per quod motus D durabit ad existendum prius, quam motus C, potius, quam posterius coexistens duratio, per quam durabit prius quam motus C et extra, per quam motus C durabit ad existendum post motum B, potius quam antea, coexistens duratio, per quam durabit post motum D; ergo illud aliud adaequate realiter distinctum ab existentia motus D, et ab existentia motus C collectiva suppositione signatis, sunt durationes, per quas iidem motus duraturi sunt, itaque prius durent motus D, ac posterius motus C.

6. Arguitur 2o, quod sicut Petrus in esse extensus hic, ubi Cordubae est, quod non solum distinguitur per entitatem Petri, et entitatem Cordubae, sed etiam per ubicationem intrinsecam Petro, per quam est hic, et ubicationem intrinsecam Cordubae, per quam Corduba est etiam hic, ita sicut Petrus in esse durans tempore A praesenti non solum distinguitur per entitatem Petri, et entitatem temporis A, sed etiam per durationem physice intrinsecam Petro, per quam nunc durat, et ubicationem physice intrinsecam tempori A, sive motui caelesti A, per quam tempus A nunc durat. Sed non est possibilis non prius ablata duratione omni, per quam modo durat tempus A sufficienter, et immediate, auferat, quod tempus A modo exsistat; quod sufficienter, et immediate auferat, quod Petrus et tempus A modo coexistant; deinde prius ablata duratione omni, per quam Petrus modo durat, sufficienter, et immediate

auferat

differt, quia Deus modo existat, quod fallit, ultimate differt, quia Deus, et tempus A modo coexistant. Colligitur denique hodiernum temporis A et Dei diversas durationes realiter afferre ab illis durationibus, quas coexistentia aeterna Dei, et temporis A afferret, et ab illis, quas coexistentia crastina eiusdem temporis, et Dei afferret. Cap. 2 obiecta solvuntur.

Cap. 2um
obiecta solvuntur.

1. Obijes 1o. Deus durat et coexistit diversis partibus temporis realiter ab ipso modis durationis distinctis ab ipso Deo, pariterque de durante hodie in durantem crastinum, quin hodie crastinus duret, et crastinus duret hodie: ergo similiter Deus per suam existentiam coexistet diversis temporibus eo ipso, quod illa successive ponantur. Stat, concedendo antecedens, et negando consequens. Et discrimen est aperta, neque ideo ponimus durationem distinctam a Deo, per quam coexistat tempori hodierno, quia Deus est indifferens ad existendum nunc, et existendum, convenienter quod oportet habeat aliquam rem realiter per quam duret ad existendum modo, potius quam antea, et postea; at vero Deus optimus non est indifferens ad existendum modo, et non existendum, sed per suum esse, et aeternam stabilitatem determinatus est ad existendum modo, et ab aeterno, et in aeternum, quapropter non indiget aliqua re realiter extra se, per quam determinetur ad existendum modo, potius quam ad non existendum modo, et antea, et postea. Positaque duratione, per quam res quaelibet creata modo duret, Deus per suum esse ipsi coexistet, et sic positis diversis partibus temporis successive fluentibus per suas durationes.

2. Obijes 2o. Deus per suam existentiam coexistit diversis durationibus successive fluentibus, per quas Deus durat, et Deus habet indifferentiam ad coexistendum ipsis, quin opus habeat aliis durationibus diversis: ergo similiter Deus per suam existentiam poterit coexistere diversis partibus temporis successive fluentibus, quamvis indifferens sit ad coexistendum ipsis, quin ad hoc opus habeat durationibus distinctis. Confirmatur, nam duratio A Dei, per quam Deus modo durat, et duratio B Pauli, per quam Paulus modo durat sibi coexistunt, quin opus habeant ad coexistendum durationibus aliis. Stat, concedendo antecedens, et negando consequens. Et discrimen est, nam et Deus indifferens sit ad coexistendum durationi A, per quam

modo

modo durat, at vero duratio A non est indifferens ad dexendum modo Petri, nam duratio A nequit existere, quin Petrus existat, et duratio A nequit nisi eo modo existere; unde desistat Petrus ad sibi desendum, et Petrus desistat ad desendum modo durationi A, per ipsam durationem, itaque per ultimum eorum finaliter quapropter ad sufficiendum indifferentiam unius extremi, sufficit duratio alterius per se ipsum, at vero Petrus indifferens est ad desendum tempori A, et etiam tempus A indifferens est ad desendum Petro, unde ad hoc ut coexistant, indigent aliquo alio extrinseco, v. g. durationibus utriusque. Ad confirmationem vero dico similiter concedendam esse et non dandam. Hoc discrimine adhuc est manifestius in aliis durationibus, quae non sunt indifferentes ad desendum, itaque existere possint, quin coexistant.

3. Obies 3o; si Petrus existeret per illa instantia successive fluentia, absque ullo modo superaddito existentiae Petri, aut existentiae eius instantium, eo ipso intelligeretur Petrus durans per illa tria instantia, quae non sunt nostris modis dicta, ut Petrus intelligatur durans, et coexistens diversis partibus temporis realis successive fluentibus. Hoc retorquendo arguitur in eos, qui nullos modos distinctos praeter durationes admittunt; si Petrus existeret Corduba absque ullo modo superaddito existentiae Petri, aut Corduba, intelligeretur Petrus existens in loco reali existente, quod ut Petrus existat Corduba, et non potius Hispali, non est necesse modus ubicationis realis distinctus a Petro, et Corduba. Sic fractum etiam retorquebo argumentum mutata materia; si ponamus hanc animam rationalem, et hoc corpus humanum inter se unita absque ullo modo superaddito existentiae animae, et existentiae corporis secundum se, eo ipso intelligentur anima et corpus mutuo se complere, et constituere actualiter hominem: quod non erit necessarius modus unionis distinctus ab anima, et corpore secundum se, ut haec intelligantur actualiter, et adaequate constituentia hominem.

4. Hoc praenotato, eadem prorsus solutio occurrendum erit 1o argumento, quae duplici subsequenti satisfiat. Sicut enim utrumque infert ex suppositionibus factis 2o, ac 3o argumento, ita similiter infert utrumque ex suppositione facta 1o argumento, quod a nobis retorqueretur in adversarios, itaque si supponatur hanc animam, et hoc corpus esse unita, et absque modo superaddito existentiae animae, et existentiae corporis per se, supponitur utrumque existentiae hypothesis, et quod ineptum supponitur, inquam, corporis, et animae esse unita, et non esse, nam supponit eis negabilis distinctionis in modis, et distinctus, quod anima et corpus sint unita modo v. g. unionis

Unde infertur ubicumque ... ut ponatur ... [illegible], et si ponatur ... si supponat Petrus esse Corduba ... ubicationi superaddita Petro ... [illegible] supponeret ubicumque ... quod ... Petrus esset Corduba ... ubicatio realiter a Petro distincta supponitur abesse ... [illegible] ... ubicumque ... Petrus esset Corduba ... Hispali ... Unde in ... ubicumque ... Petrus esset in ... Denique si supponat Petrus esse aliquibus instantibus temporis realis ... modo aliquo superaddito Petro ... supponitur ... [illegible] instantibus ... quod Petrus duraret illis instantibus successive fluentibus ... quoniam modi realiter distincti durationis supponuntur abesse ... supponitur ... quod Petrus duraret illis instantibus successive fluentibus ... Unde infert ubicumque ... quod Petrus duraret illis instantibus, et non duraret.

5. Obiicitur ... Petrus durare hodie ... nihil aliud est quam Petrum habere talem modum ... durationis, per quem durat ... hodie, et similiter Petrus durare cras ... habere modum ... durationis per quem durat cras; sed ex hoc infertur posse Petrum hodie durare cras, quod quidem absurdum ... ergo non est adstruenda duratio realiter distincta a durante re, et tempore realiter ... Probatur minor; si admittantur huiusmodi durationes realiter distinctae, Deus poterit producere hodie in Petro modum illius durationis per quem duraret cras; sed modo illo ... producto, Petrus modo duraret cras; ergo Petrus posset nunc durare cras.

6. Arguitur ... [illegible] ... hac ratione: Petrus esse praesentem Cordubae est habere talem modum ubicationis per quam distare posset ab Hispali per triginta leucas, et ... si ... Et Petrus esse praesentem Hispali est habere talem modum ubicationis per quem distabit ... per triginta leucas ... a Corduba: ergo Petrus praesens tamen Cordubae poterit distare a Corduba per triginta leucas. Probatur ... si modi isti admittantur, poterit Deus producere in Petro praesente tamen Cordubae ubicationem illam Hispalensem, sed ... Petrus distabit a Corduba per triginta leucas, si ... ergo Petrus praesens tamen Cordubae distare poterit a Corduba, quod quidem absurdum est, quapropter sicut ad hoc ... absurdum est ... quod Deus producat in Petro tamen existente Cordubae ubicationem

hispalensem

hispalense, quoniã aliter eiusdẽ ubicatiõ hispalensis pducta in Pro tamq̃

existente Cordubæ, esset ubicatio hispalensis; et non esset, esset quia supponit,

non esset, quia ipsius essentia distinctio, quod actualiter fingat Petrum, cui unitur,

illic, ubi est hispali sẽ, et in isto casu idem praestaret actualiter; ita sibi reddere it

esse impossibile, quod de reproducat nunc in Pro duratione crastina, per quam dura-

-ret cras. Probatur similis, nam eiusdem duratio nunc producta esset illa duratio cr-

astina, et non esset, esset, ut supponit, non esset, quia eius essentia distinctio, quod

reddat Petrum cui unit actualiter durantem cras, et actualiter coexistentem illis entitatibus,

quae cras tamquam duraturae sunt, quod quidem minime actualiter praestaret modo producta.

7. Obijices 5°; quaelibet entitas pro priori naturae

antecedente modum durationis, intelligitur determinata ad dexendum instanti cui immediate

sub coexistit per illum modum pro posteriori: quod dicimus non esse necessarium, ut entitas de-

terret. Probatur, quia si entitas pro illo priori non esset determinata ad hoc instans, nu-

lla esset ratio, cur ab illa flueret hic modus, potius quam alter. Respondeo 1° retorquendo

argumentum ipsum in adversarium; quaelibet entitas pro priori ante modum ubicationis

intelligitur determinata ad existendum in loco extrinseco, cui ubi est [illegible], sub illo modo

ubicationis pro posteriori: quod illi dicimus ubicationis non esse necessarium, ut entitas deberet

ad existendum in tali loco, potius, quam alio. Assumptum probatur, quia si entitas pro illo priori non esset

determinata ad existendum in illo loco, potius quam alio, non esset ratio, cur ab illa flueret

ille modus, potius, quam alter: quod [illegible].

8. Respondeo 2° Petrum pro priori ante modum durationis,

si ex se pressè consideraret, consideraretur indifferens ad hanc, vel aliam durationem efficienda, siquidem nullum positivum concipitur; determinari vero de facto ad hanc, et non

aliam durationem efficiendam a causa in hoc, et non alio instanti ultimo disposita ad

illius productionem; causa autem in hoc instanti ultimo disposita ad operandum exer-

cent actionem, ex quo naturaliter pullulat duratio in hoc instanti, et non alio; effectus

vero naturaliter producit durationem coexistentem durationi suae actionis, in reliquis enim

instantibus determinat effectus ad durationes tales efficiendas per ea quae sua duratio

antecedentis.

9. Obijices 6°; relatio praedicamentalis, utpote talis,

innata sua, consurgit per ea extremi utriusque sul absque ullo modo superaddito,

si

Si enim albedo A exat, et albedo B se componat, dabit relatio similitudinis in albedine utraque quavis alia entitate seclusa: ergo similis duratio nullo modo super additur sibi, scilicet prius per ex q Dei, ac temporis. Sed ergo existente Deo, supponatur sibi dies et duabus dabit durationem existendi et existendi, seclusa quavis alia entitate. Ideo 1º, retorqueo argumentum in adversarios; duae albedines se ipsis constituunt similitudinem: ergo se ipsis durant, etiam secluso tempore extrinseco: ergo tempus extrinsecum non constituit partialiter durationem. Ecce utrumque consequens est falsum in adversariorum sententia.

2º. Ideo igitur 2º, relationem praedicamentalem fundamentalem innata consistere in utroque extremo existente, haud sine extremo utroque existente; unde patet quod relatio praedicamentalis fundamentalis inter albedinem A, et albedinem B non consistit in durationibus, seu partibus, a quibus partialiter denominantur existentes, scilicet prius in albedine A, et albedine B. Patet hoc 1º, nam si supponatur coexistens albedo utraque, etiam si durationes utriusque supponantur inter se dissimiles, omnino haec propositio vera erit, albedo A, et albedo B sunt similes, seu relatio praedicamentalis fundamentalis similitudinis: ergo tota essentia relationis fundamentalis similitudinis salvatur in albedine A, et albedine B. Patet 2º, nam si utraque albedo supponatur eiusdem infimae speciei, et utraque duratio supponatur etiam omnino essentialiter similis, dabit in rerum natura duplex similitudo adeoque realiter distincta; una inter albedines, altera inter durationes: ergo relatio praedicamentalis fundamentalis similitudinis inter albedines non constituitur per durationes. Patet denique; si ego prius concipiam duplicem albedinem, quin aliquo modo concipiam durationes, procul dubio attingam duo extrema similia; ergo includam duplicem extremum, ergo relationem praedicamentalem fundamentalem similitudinis, quod non concipiam durationem aliquam: ergo nulla duratio essentialiter constituit relationem praedicamentalem fundamentalem inter albedinem A et albedinem B. Unde tamen concludo, quod sicut requiritur duratio, ut Deus de facto nunc exat, quin duratio constituat essentialiter Deum; ita similiter requiritur duratio duplex, ut modo exat relatio praedicamentalis fundamentalis similitudinis inter albedinem A, et albedinem B, quin ulla duratio constituat essentialiter eiusdem relationem.

Liber 5us Physicorum. Unicus de motu, actione, et passione.

Disputatio 1a, quod sit actio; et an ab agente, et motu realiter distincta. Caput 1um. Eligitur vera sententia.

LIBER Vus PHorum

TRACTus VNICVS

De motu, actione, et Passione.

DISP.o Ia

Quid sit actio, et an ab agente, et termino realiter distat?

CAP. Ius

Eligitur vera sententia.

1\. Actio causae efficientis ita explicatur, est causalitas actualis, per quam efficiens causa actualiter causat effectum. Circa quam actionem celebris est difficultas, an ea distinguatur realiter ab agente, et termino. Dico 1o: actio distinguitur realiter ab igne A agente, seu producente ignem B. Probatur; illa, quorum unum existere potest altero non existente realiter distinguuntur; sed ignis A agens existere potest actione illa non existente: ergo ignis A, et actio illa realiter distinguuntur. Maior est principium per se notum; Minor probatur; ignis A potest existere, quin actualiter producat ignem B in stupa, quod quidem existebat antequam applicaret stupae, et ibi produceret ignem B; sed eo ipso, quod ignis A non causet actualiter ignem B, non datur actio per quam illum producat: ergo ignis A existere potest non existente actione, per quam actualiter causat ignem B.

2\. Dico 2o; actio per quam ignis A actualiter causat ignem B, est 3a entitas adaequate realiter distincta a termino utriusque ignis. Omnino hoc videtur esse iuxta ea, quibus supra ostendimus unionem esse 3am entitatem modalem adaequate realiter distinctam a materia, et forma substantiali, modo autem breviter probatur; etiam si ignis A produxerit ignem B, manere potest termino utriusque ignis pereunte actione qua ignis A efficienter producebat ignem B; ergo actio illa adaequate realiter distinguitur a termino utriusque ignis, id est non includit, neque tamquam partem realis in termino

utriusque B

vtriusque ignis. Conseq. patet, nam si actio aliquo modo distinctum esset saltem inadequate a coexistentia utriusque ignis, coexistentia illius maneret, non posset per unitatem actione illa. Antecedens probatur: si postquam ignis A produxit ignem B, loco moveatur ab igne B, ita ut iste maneat omnino extra sphaeram activitatis ignis A, ignis B non accipiet esse ab igne A, stando Deo: ergo peribit actio, per quam producebatur ab igne A, et tamen nihilo minus manebit interim coexistentia utriusque ignis; ergo pereunte actione illa manere potest interim coexistentia ignis utriusque: ergo etc.

3. Dico 3.º: actio illa realiter adaequate distinguitur ab igne A, et igne B, et ab unione collective sumptis, hoc est, collective a coexistentia signatis. Probatur, nam aliter quandocumque simul coexisterent ignis A, et ignis B, vera esset ista propositio, existit actio, seu causalitas, per quam ignis A efficienter producit ignem B; sed hoc falsum est, ut constat, et dictis 5.º immateriam: ergo etc. Maior probatur, nam actio illa non distingueret adaequate realiter ab illa collectione, illam contineret aliquo modo, saltem inadequate: ergo quandocumque ponatur interim collectio illa, simul ponitur actio; sed quandocumque ponitur coexistentia ignis utriusque, ponitur collectio utriusque ignis: ergo quandocumque ponatur coexistentia ignis utriusque, ponetur simul actio ista: ergo quandocumque simul coexistant ignis A, et ignis B, vera fuit haec propositio, existit actio, seu causalitas, per quam ignis A efficienter producit ignem B, quod quidem omnino falsum est.

4. Probatur actionem non distingui adaequate realiter ab igne B, puta ab igne A, et distinguatur a terra, et collectione utriusque ignis distinctione adaequata. Attendendi modus supra impugnatus est, et de eius unione aperuimus; modo autem illum breviter impugno: ignis B productus ab igne A, id est, quod ignis B, ut productus et fluens ab igne A, dubium non est, quin ignis B ut productus et fluens ab igne A, includat essentialiter actionem illam, de qua loquimur; includit enim essentialiter rem factam, per quam actualiter fluit; quapropter dubium non est quod actio illa non distinguatur realiter adaequate a denominatione ista: ignis B productus ab igne A, sed solum inadequate realiter, tamquam pars realis inadequata istius denominationis, in qua etiam includuntur ignis A, et ignis B. Unde adversarii minime erunt arguendi in oppositum, minime enim distinguunt explicant, nam

distinctio

diffuse, ano formalis, et actualiter, per quam physice fluit ignis B ab igne A, seu quam ipsi aiunt, ideo quod omne ens physice effluens sit aliquid entitatis adequate realiter distinctum a coexistentia utriusque ignis, et ab utroque simul collective sumpto.

5. Quapropter eadem redeunt argumenta superius facta in hunc modum: denominatio ignis B ut physice fluentis ab igne A, aliquid addit adequate realiter distinctum a coexistentia utriusque ignis, et ab utroque collective sumpto, illud quod addit, est actio, per quam ignis B effluit ab igne A: ergo illius actio adequate realiter distinguitur a coexistentia utriusque ignis, et ab utroque collective sumpto. Maior probatur; denominatio illa consistit per coexistentiam utriusque ignis, et tamen perire potest manente coexistentia utriusque ignis: ergo illa denominatio essentialiter consistit etiam per aliquid adequate realiter distinctum a coexistentia utriusque ignis. Consequentia patet, nam si denominatio illa solum consisteret per coexistentiam utriusque ignis, quandocunque maneret coexistentia utriusque ignis, maneret etiam denominatio illa, siquidem posito adequato constitutivo rei, formaliter et immediate res ipsa ponitur. Antecedens patet, nam ignis A, qui ipsum produxit ignem B, a loco removeatur ab igne B, ita ut maneat omnino extra sphaeram activitatis ignis B, tunc cessabit productio ignis B, quin ideo ignis B incipiat esse a solo Deo: ergo periit denominatio ignis B ut physice fluentis ab igne A, manente interim coexistentia utriusque ignis.

6. Quod autem in illo casu periit denominatio ignis B ut physice fluentis ab igne A, probatur; in illo casu denuo falsificabitur ista propositio: ignis B physice fluit ab igne A; quae immediate antea vera esset: ergo denuo falsificabitur haec: ignis B denominatur fluens ab igne A: ergo etiam ista propositio denuo falsificabitur, datur denominatio ignis B ut physice fluentis ab igne A; ergo in illo casu peribit illa denominatio, sed tunc manebit interim coexistentia utriusque ignis; ergo perire potest denominatio illa manente interim coexistentia utriusque ignis, ergo denominatio illa non solum consistit per coexistentiam utriusque ignis, sed etiam per aliquid adequate realiter distinctum ab ipsius coexistentia, sed hoc aliquid aliud est actio: ergo etc. Probatur minor; illud quod addit ea denominatio supra coexistentiam utriusque ignis, est illud quod explicatur per hoc, ut physice fluens, sed quod explicatur est actio, seu productio formalis, per quam ignis B physice fluit ab igne A; ergo illud aliquid aliud

estactio.

7. Unde deducit actionem generativam, vitali excepta, de qua nihil in praesenti desumimus, distingui realiter adaequate ab agente et termino producto, etiam collective sumptis. Eodem jure ita dicendum est de actione creativa, qua realis creatur, et Angelus creatur, et a Deo affective, et ita probo, nam eisdem omnino fundamentis, quibus convincit actionem generativam, per quam ignis A producit ignem B realiter distingui ab utroque igne etiam collective sumpto; convincit etiam actionem creativam, per quam Angelus creatur adaequate realiter distingui ab agente creante et termino creato: ergo idem est dicendum de actione utraque. Antecedens probatur, nam si aliquod esset discrimen inter actionem creativam, et generativam, maxime quod in termino creato nulla daretur indifferentia, ut ab hoc agente, vel ab alio produceretur, utpote qui a solo Deo produci posset; sed etiam terminus creatus indifferens est, ut ab hoc agente, vel ab illo producatur: ergo etc. Maior est doctrina adversariorum, et patet ex ipsorum principiis, quo nititur. Minor probatur, Angelus indifferens est, ut a solo Deo producatur, vel non solum a Deo sed et a creatura: ergo etc. Antecedens probatur, potest aliquod agens creatum, quod vel tamquam causa principalis, vel saltem tamquam instrumentum a Deo elevatum, possit creare Angelum: ergo Angelus est indifferens, ut a Deo solum producatur, vel non solum a Deo sed et a creatura. Antecedens patet, nam in huiusmodi agente creato, quod adstruimus esse possibile, nulla est implicatio [illegible], neque implicita, neque explicita, ut ex ipsis terminis constat, et constabit rursus solutis argumentis, quae solvenda manent cum ventum fuerit ad lib. de generatione.

8. Unde plane infertur, quod actio creativa, per quam terminus creatus a Deo producitur, adaequate realiter distinguitur ab agente increato, et termino creato, etiam collective sumptis. Probatur, Angelus, qui de facto a Deo solo producitur, indifferens est, ut a Deo solo producatur, vel non solum a Deo sed et creatura: ergo fieri potest, quod Angelus non a Deo solo producatur, sed a Deo simul et creatura; ergo desinere potest actio, per quam a Deo solo producitur, et in eius locum subsumi potest actio alia, per quam a Deo simul et creatura producatur: ergo actio illa, per quam Angelus a Deo solo producitur, adaequate realiter distinguitur a Deo et Angelo, etiam collective sumptis. Probatur consequentia, manere possunt in rerum natura Deus, et Angelus desinente actione illa: ergo [illegible] Dei, et Angeli adaequate realiter distinguitur ab

actione

actione illa, itaq. n. subsistat per illam, neq. in ea dicitur qualitas.

9. Dices quaelibet entitas creata realiter distinguitur a producente ab alio: ergo nulla entitas creata separabilis est ab actione, per quam producitur. Probatur, nam si daretur creatura separabilis ab actione, per quam producitur, daretur creatura, quae posset existere sine actione sui productiva, sed implicat creaturam existere sine actione productiva ipsius: ergo implicat creaturam, quae possit separari realiter ab actione productiva sui. Ergo inepte probavimus actionem distingui realiter ex a termino producto. Ergo separari possit realiter a termino producto. Respondetur concedendo antecedens, et negando consequentiam, ad eius probationem distinguo maiorem; si daretur creatura separabilis ab omni actione, per quam producitur, daretur creatura, quae posset existere sine actione productiva sui; concedo maiorem, si daretur creatura separabilis ab aliqua actione, per quam producitur, daretur creatura, quae posset existere sine actione sui productiva, nego maiorem. Itaque cum dicimus ignem B productum separari posse ab actione, per quam producitur, sensus non est, quod separari posset ab omni sua actione, per quam producitur, itaque manere possit in rerum natura, quin actio aliqua existat, per quam producatur. Sed sensus est, quod ignis B productus separari potest ab actione, per quam producitur ab igne A, et separari etiam potest ab actione, per quam producatur ab igne C; quod quidem arguit ignem B existere posse, quin actio ulla productiva sui existat.

10. Dices 2°; actio illa, per quam ignis B producitur ab igne A, vel producitur per seipsam ab igne A, vel mediante alia actione? Si dicas seipsa produci, et immediate fluere ab igne A, cur non idem erit dicendum de igne B, quod videlicet per seipsum immediate fluat ab igne A, quin opus sit actione aliqua realiter distincta ab igne B, per quam ipse actualiter fluat ab igne A? Si vero dixeris, quod nimirum actio illa fluit ab igne A mediante alia actione, dabitur processus in infinitum, nam etiam actio illa 2.a fluet ab igne A per aliam actionem 3.am, et 3.a per 4.am, et sic in infinitum. Respondetur aperte esse discrimen inter actionem, qua producitur ignis B, et ipsum ignem; quoniam ignis B indifferens est ut ab igne A producatur, vel ab igne C, vel non, sed a solo Deo, at vero actio, per quam ignis B actualiter fluit ab igne A, est entitas modalis, et essentialiter alligata igni A, itaque non possit non provenire ab igne A; unde cum non sit indifferens ut ab igne A producatur, vel non, sed ab igne C, nihil aliud petat alia ratio

formali

frali, per quam de terr. eius sendifferentia, ipsa licet in actio ex differentia Ultima per quam ignis B, fluit actualiter ab igne A, potius quam ab alio igne, Benter quod se ipsa de natura sua, et alligata, ut fluat potius ab igne A, potius quam ab alio igne. Cap. 2um quotuplex sit actio, et in quo nam subiecto recipiatur?

Cap. 2um

Quotuplex sit actio, et in quo nam subiecto recipiatur?

1. Imprimis actio dividitur in immanentem, et transeuntem; actio immanens dicitur illa, quae producit terminum, qui manet receptus in aliquo principio producente a quo fluit actio ipsa; unde actio, per quam potentia visiva producit in se visionem, dicitur immanens, quia producit visionem, et haec permanet recepta in ipsa potentia visiva producente. Consulto dixi, in aliquo principio producente non autem in principio producente, ut ab aliis dicitur; ne ex vi propositi doctrinalis videre et requiri ad denominationem actionis immanentis, quod terminus productus maneat unitus, seu receptus in omni principio, a quo producitur, quod quidem non requirit, ut patet in exemplo allato, nam actio, per quam visio corporea producitur, dicitur immanens, cum tamen visio, quae terminus productus, non maneat unita omni principio producenti, neque enim manet unita Deo, qui quidem etiam est principium producens visionem eadem omnino actione, per quam producitur a potentia visiva.

2. Actio transiens ita late ex definitur est illa quae producit terminum in extraneo subiecto ab ipso principio producente. Unde videtur requiri ad conceptum actionis transeuntis, quod eius terminus producatur in subiecto extraneo ab omni principio producente, locum ex quo duo requiri; 1um quod eius terminus producatur in subiecto; 2um quod subiectum, in quo producitur, sit extraneum, seu distinctum ab omni principio producente per eiusdem actionem, quae denominatur transiens. Hoc autem sustineri nequit in illorum sententia qui docent formam genitam de facto educi a parte de potentia subiecti, ita quod subiectum recipiens formam, pariter influat in illam eadem actione, per quam agens generat formam, nam in ista sententia nulla forma de facto generabitur per actionem transeuntem, eo quod quaelibet actio generativa producit terminum receptum in aliquo principio producente per ipsam actionem, videlicet in subiecto recipiente et influente. 1um nequit sustineri in illorum sententia

qui

quidixisint actionem creativam realis disquia tro creato, neque eius dictio, transiens dicitur ab ipsis, et tamen ex illis tamen non producit terminus in subiecto, ut patet, quoniam Angelus, est terminus illius actionis, Angelus in nullo subiecto producitur: ergo terminus actionis illius in nullo subiecto producitur. Haec notare operae pretium est, ut scias quam plurimos Authores sibi defuisse, quapropter actio transiens ita debet explicari esse illa, quae producit terminum non unitum principio producenti.

3. Actio deinde dividitur in actionem generativam et actionem creativam, actio generativa communiter explicatur esse illa, quae producit terminum dependenter a subiecto, caeterum in explicanda illa dependentia a subiecto Authores discordes sunt, alii enim requirunt ad conceptum actionis generativae, quod producat terminum dependenter a subiecto, tamquam a causa materiali physice influente, itaque dicunt actionem per quam forma generatur ab agente generante fluat etiam physice a subiecto recipiente formam genitam. Alii docent actionem generativam producere terminum dependenter a subiecto, tamquam a causa materiali, si subiectum materia sit, non vero sit, tamquam a causa quasi materiali non physice influente, sed solum sustentante, et patiente formam genitam, ex eo videlicet, quod actio recipiatur in subiecto, cui unitur forma genita per eiusdem actionem. Alii denique docent actionem generativam producere formam dependenter a subiecto ex eo, quod actio illa dependeat essentialiter a subiecto, sine quo nequit naturaliter exerceri, ratione connexionis naturalis, per quam connectitur cum subiecto, licet in ipso non recipiatur. Quid autem sentiamus super his satis supra ostendimus 5° lib. Physicorum.

4. Difficultas, fere tota est de nomine, quoniam Authores conveniunt in voce non autem in significato vocis, vox enim ista actio generativa communis est, non autem quod significet per ipsam vocem. Praeterea conveniunt in explicatione vocis, seu definitione formali ab ipsis tradita, non autem conveniunt in obiectiva definitione, nam apud fere omnes haec definitio formalis communis est; actio generativa est illa, quae producit formam dependenter a subiecto, non autem conveniunt in obiectiva eius definitionis. Prius quam mentem nostram aperiamus advertere 1°, quod per vocem actio generativa intenditur ab omnibus significare illam actionem, quae producat terminum dependenter a subiecto, unde quandocumque verificetur, terminum produci dependenter a subiecto, verificatur terminum generari. Advertere 2° accidere posse multipliciter, quod terminus producatur dependenter a subiecto; 1°, si actio, per quam producitur terminus, non solum physice fluat ab agente generante, sed etiam a subiecto recipiente terminum

producti tamquam a causa efficiente. 2°; si actio producens formam recipiatur in subiecto recipiente formam genitam, quamvis subiectum non influat in eius formam: 3°; si actio, per quam forma producitur sit adeo debilis, quod solum possit conservare formam receptam in subiecto, non autem possit formam conservare in statu illo violento, in quo esset forma productus ab omni subiecto separatus.

5. Unde colligitur 1°, non explicari unum conceptum univocum per istas voces actio generativa, neque per explicationem ipsarum vocum, quam tradit communiter, hanc videlicet, actio, quae producit formam dependentem a subiecto. Probatur, nam illud probatum 1° afferri, tamquam diffinitionem, per quam actio generativa differt ab omni creativa non est unus conceptus univocus, sed plures conceptus essentialiter differentes: ergo etc. Antecedens; probatur, 1° afferri, tamquam diffinitionem, est quod actio dicatur producens formam dependentem a subiecto, sed quod actio producat formam, seu formam dependentem a subiecto, non est unus conceptus univocus, sed plures conceptus essentialiter differentes: ergo etc. Minor probatur, nam primo posito quod actio producens formam recipiatur in subiecto recipiente formam, verificatur quod formam producat dependentem a subiecto, in quo casu ideo formaliter, actio illa dicetur producens formam, dependentem a subiecto quia recipitur in subiecto, et sine illo nullatenus existere potest, et primo posito quod actio fluat etiam a subiecto recipiente formam productam, verificatur quod producat formam dependentem a subiecto, in quo casu ideo formaliter actio illa dicetur producens formam dependentem a subiecto, quia est actio fluens a subiecto, ac denique primo posito, quod actio illa sit adeo debilis, quod non possit conservare formam, seu formam in statu violento, in quo esset separata ab omni subiecto, verificatur quod producat formam dependentem a subiecto, in quo casu actio illa ideo formaliter dicetur producens formam dependentem a subiecto, quia est actio ab intrinseco insufficiens ad conservandum formam in statu illo violento; sed isti conceptus enumerati sunt essentialiter differentes, et quilibet sufficiens ad hoc ut actio dicatur producens formam dependentem a subiecto, consequenter quod dicatur generativa: ergo etc.

6. Colligitur 2°; actionem proprie eductivam esse illam, quae fluit physice ab agente generante, simul et a subiecto recipiente formam genitam. Probatur, nam actio proprie eductiva est illa, quae proprie educit formam de potentia subiecti, sed nequit educere proprie formam de potentia subiecti, nisi educat illam de potentia productiva subiecti; ergo est illa, quae educit formam de potentia productiva subiecti; quod de potentia subiecti, tamquam de potentia causantis formam, sed subiectum nequit proprie ac physice causare formam, seu formam receptam, nisi

nisi efficienter: ergo per influxum realem, ac physicum: ergo per actionem, quae dicitur eductiva. Colligitur 3° actionem omnem proprie eductivam esse generativam, et omnem generativam esse proprie eductivam. Ratio satis constat ex dictis, nam si actio recipiatur in subiecto termini producti, et subiectum influat physice in terminum, dicetur generativa, et quidem dicetur producens terminum dependentem a subiecto; sed actio eiusmodi non erit proprie eductiva: ergo omnis actio generativa est eductiva. E contrario omnis actio eductiva producit terminum dependenter a subiecto, ergo omnis actio eductiva est generativa.

7. Colligitur 4°, dari conceptum univocum actionis creativae, quae quidem est illa, quae producit terminum independenter a subiecto. Ubi requiritur ad conceptum actionis creativae, quod nulla ratione producat terminum dependenter a subiecto, idest, quod debet esse talis, quae non recipiatur in subiecto termini producti, neque influat a subiecto recipiente terminum productum; et talis sit, quae possit conservare terminum, quin recipiatur in aliquo subiecto. Talis est actio, per quam de facto producitur Angelus etc., quae quidem actio non recipitur in subiecto Angeli, neque influit a subiecto Angeli; Angelus enim in nullo recipitur subiecto, ac denique talis est, quae de facto conservet Angelum separatum ab omni subiecto.

8. Rogabis, in quonam subiecto actio recipiatur? Respondeo 1°, actio creativa de facto recipitur in termino creato. Probatur 1°, actio creativa de facto est accidens modale realiter distinctum ab agente, et termino, ut supra diximus, ergo debet recipi in subiecto aliquo; non est aliud subiectum, in quo de facto recipi possit, nisi terminus creatus: ergo in hoc recipitur. Probatur 2°, nam actio, vel recipitur in agente, vel in termino, vel in subiecto termini, sed actio creativa de facto neque recipitur in agente, neque in subiecto termini; ergo recipitur in termino. Minor probatur quoad primam partem; agens de facto creans est Deus; in Deo nihil recipi potest: ergo actio creativa de facto non recipitur in agente.

9. Deinde, quod actio creativa non recipiatur in subiecto termini, et imprimis axioma est, quod non omnis actio creativa de facto recipitur in subiecto termini, nam plures termini de facto creantur, qui non recipiuntur in aliquo subiecto: ergo actiones, per quas eiusmodi termini creantur, non recipiuntur in subiectis eorum. Antecedens probatur; de facto materia prima, et Angelus creantur; sed neque materia prima, neque Angelus in aliquo subiecto recipiuntur: ergo de facto plures termini creantur, qui non recipiuntur in aliquo subiecto. Modo autem probo nullam actionem creativam de facto recipi in subiecto termini creati; si reciperetur, non esset creativa; ergo non recipitur. Antecedens probatur; si reciperetur in subiecto termini, produceret terminum dependentem a subiecto: ergo esset actio generativa

Patet cons., nam omnis actio, cui convenit producere terminum dependenter a subiecto, dicitur generativa. Antecedens probatur, si actio reciperetur in subiecto termini dependenter a subiecto: ergo dependeret a subiecto in producendo terminum: ergo produceret terminum dependenter a subiecto.

20. Dico 2°: an actio generativa recipiatur de facto in subiecto termini, an non, id nobis ignotum est. Prima pars statuta manet. Secunda probatur: nihilominus tamen modo non habemus ullum fundamentum sufficiens ad id affirmandum, neque ad id negandum: ergo nobis ignotum est. Antecedens probatur: si fundamentum aliquod haberemus, maxime quod actio eiusdem generativa sit. Contra, actio dicatur ut sit generativa non de ratione requiritur quod recipiatur in subiecto termini producti: ergo etc. Probatur minor: etiam non recipiatur in subiecto termini producti, potest dici, et esse generativa: ergo etc. Antecedens probatur: hoc pacto, quod actio esset talis, quae sufficeret a subiecto termini, et in ipso subiecto non reciperetur, esset generativa et hoc pacto, quod esset adeo debilis, quae non posset conservare terminum productum separatum ab omni subiecto, in eo, videlicet, statu violento, esset generativa ut constat ex supra dictis: ergo ut actio dicatur generativa non de ratione requiritur quod recipiatur in subiecto termini.

21. Constat, nam si aliquod fundamentum aliud reale sufficiens haberemus ad affirmandum, maxime quod forma genita de facto nequit naturaliter conservari extra subiectum, cui unitur per actionem, quae producit in subiecto, percipimus enim quod numquam naturaliter conservatur extra subiectum, sed statim atque a subiecto expellitur, desinit, et unio ipsius forma cum subiecto perit forma genita; sed hoc fundamentum insufficiens est: ergo etc. Minor probatur: nam quod forma genita pereat in illo casu poterat sufficienter convenire ex eo quod subiectum solum fiat per actionem in forma genita, quae quidem actio esset adeo debilis, quae non posset conservare formam genitam separatam a subiecto, in eo, videlicet, statu violento: ergo fundamentum illud est insufficiens, ex quo non infertur de ratione quod actio illa recipiatur in subiecto termini, solum enim ex eo infertur quod forma genita producitur dependenter a subiecto, quod quidem multiplici ex capite convenire potest, ut supra notabamus. Disputatio 2ª: quid sit passio, et an ab actione distincta.

Disp. 2ª

Quid sit Passio, et an ab actione distincta?

1. Actio et passio dupliciter accipi possunt,

1°

1° grammaticaliter, 2° Philosophice. Actio grammaticaliter accep-
ta est illud quod exprimit voce activa Verbi, et passio similiter grammaticaliter
accepta, est illud, quod exprimit voce passiva Verbi, ut illud quod in istis
vocibus, ignis producit calorem, exprimitur per illud producit, dicitur actio, et quod
in istis vocibus, calor producitur ab igne, exprimitur per illud producitur dicitur
passio; in quo sensu actio, et passio sunt tantum formaliter ... designa-
tam, cum cadem formalis, per quam ignis producit calorem, est formaliter ipsa formalis,
per quam calor producitur ab igne; quapropter nulla extractio, sive generativa,
sive creativa, quae in hoc sensu sit passio. Totum hoc constat ex eo quod apud
optimos logicos, oratio grammaticaliter activa, et oratio grammaticaliter passiva illi
correspondens sint aequivalentes logice. Unde vox ista actio in hoc sensu accepta explicat
in recto actionem physicam causae ad effectum, et in obliquo vocem activam Verbi, per quam ipsa
exprimitur, et vox ista passio in hoc sensu accepta explicat in recto eandem
actionem physicam causae ad effectum, et in obliquo vocem passivam, per quam exprimitur.

2. Quid sit passio physice accepta, et in quo
distinguatur ab actione, quaestio est de nomine: quapropter prius est supponendum
quod inter omnes fere auctores convenit supra hac re, et inde colligere possimus quid
vox ista passio, quid etiam apud ipsos, debeat significare. 1° convenit inter omnes
fere auctores, quod omnis passio est actio, itaque nulla entitas sit passio, quae non sit actio
sit. 2° convenit inter ipsos, quod omne subiectum causans formam in se receptam patitur formam, et
quod nullum subiectum non causans formam in se receptam, patitur formam; conterendo passio erit illa
actio formalis, per quam subiectum patitur formam, seu causat formam in se receptam. Unde videtur
vocem passio duo significare, et actionem, per quam subiectum causat formam, et unionem, per
quam subiectum unitur ipsi formae, alterum non utrumque significat in recto a voce ista passio,
sed tamen explicat in recto illa actio formalis, per quam subiectum causat formam, et in obliquo
unionem illam. Probatur hoc, nam apud fere omnes dicere formali, per quam subiectum causat formam
in se receptam, probat quod sit passio, cum tamen non praedicat, quod sit unio. Itaque, apud
ipsos omnes fere omnes, si loquamur de actione, per quam anima equi educatur ex potentia
subiecti, vera est ista propositio; actio illa est passio, et haec falsa est, actio illa, seu
actio formalis illa, per quam subiectum causat animam equinam est unio, per quam anima equina recipitur in subiecto.

3. Quibus praenotatis colligo significationem vocis istius

passio, et quod non sit dub[ium] ab ipsa signatur; passio est formalis, per quam subiectum immanenter producit formam. Probatur: quia passio apud ipsos est formalis, per quam subiectum causat formam in se receptam: quo est formalis effectiva, sive actio per quam subiectum efficienter producit formam in se receptam. Antecedens est ipsa communis doctrina, sed probatur: quia subiectum nequit physice causare formam, nisi dicatur esse proprie ac physice formam; omnis enim causa physica dicitur, apud omnes, illa quae dicatur physice ac proprie esse effectus causato; quod vel intrinsece, tamquam intrinseca causa, vel extrinsece, tamquam efficiens causa; subiectum nequit causare intrinsece formam in se receptam, tamquam materialis causa intrinseca; quo subiectum physice causat formam in se receptam, tamquam extrinseca causa physica: quo tamquam efficiens causa: vel nulla ratione causabit physice formam; quo si subiectum physice causat formam, erit per actionem physicam, per quam physice influat esse formae receptae: quo si passio est formalis, per quam subiectum causat formam in se receptam, erit formalis, per quam subiectum immanenter producit formam.

4. Quod autem nequeat sustineri, vel etiam in adversariorum doctrina, quod actio quae physice influat a subiecto recipiente formam, possit denominari passio, etiam si huiusmodi actio recipiatur in subiecto, patet ex dictis supra 1o Probatur: quia non apud ipsos adversarios subiectum patiens formam debet causare formam, et actio quae passio dicitur, debet esse formalis, per quam subiectum causet formam; praeterea etiam ipsos adversarios, ad conceptum causae requiritur, quod dicatur esse effectum, quia nisi subiectum dicatur esse formam, non poterit dici causans formam, vel nequit pati formam nisi causet formam: quo nequit pati formam nisi dicatur esse formam, atqui nisi physice influat in formam, nequit dici dicere formam. Probatur: quod quidem quod dicatur esse effectum in genere causae physicae, vel est causa intrinseca, vel causa efficiens effectus, nam causa extrinseca, quae non sit efficiens non erit proprie, ac physice causa, sed tantum moralis causa, seu causans intentionaliter effectum, quemadmodum causa finalis, et exemplaris causant intentionaliter effectus suos; quo subiectum absolute causans formam, idem proprie, ac physice causans formam debet influere physice in ipsam, consequenter subiectum non poterit esse patiens formam, nisi physice influat per actionem physicam, et realem in formam receptam, quod autem subiectum in se recipiat actionem, qua producitur forma recepta non sufficit, ut dicatur physice causans formam, nisi actio illa physice fluat a subiecto, neque enim recipere actionem, per quam effectus producitur, est causare physice effectum, alioquin Angelus esset ipse physice causaret, quoniam Angelus in se recipit actionem creativam, per quam producit.

5. Ex dictis constat, quod etiam apud fere omnes requiruntur duo ad conceptum passionis. Unum aliter sibi constantem. Unum est actio, per quam subiectum physice influit in formam receptam. Aliud est unio, per quam illius productio intrinsece unitur subiecto causanti. Probatur, quoniam passio est status formalis, per quem subiectum causat formam in se receptam; sed prius ablata, quod actio illa sumpta subiecto, formaliter, et immediate auferret, quod subiectum causet formam in se receptam. Et prius ablata unione, qua terminus productus recipit in subiecto producente formaliter, et immediate auferret, quod subiectum causet formam in se receptam; ergo duo illa requiruntur ad denominationem passionis. Probatur minor, haec propositio, subiectum causat formam in se receptam est formaliter composita ex saepius ante dictis, recepta in subiecto propositionis, quae constat casibus rectis, et obliquis, et aequipollet huic: subiectum causat formam, et haec recipit in subiecto. Et hoc in negativa contradictoria negativa, haec videlicet, subiectum non causat formam in se receptam; est formaliter disiunctiva, nam sub disiunctione, vel quod subiectum causet formam, vel quod forma recipiatur in subiecto; quod affirmativa contradictoria dicta cum duo affirmat copulativa est. Praeterea, et tantum, prius ablato, quod subiectum recipiat formam, et causet formam, formaliter et immediate reddit verum, quod subiectum non causat formam in se receptam, et prius ablato, quod subiectum causat formam, et illam in se recipiat, formaliter et immediate reddit verum, quod subiectum non causat formam in se receptam.

6. Rogabis, quare de illa duo explicentur, per vocem istam passio? Respondeo, in recto tantum explicari actionem illam, per quam subiectum physice influit in formam; et in obliquo unionem, qua forma unit subiecto. Et probatur, haec propositio, apud fere vera est; passio est actio illa, per quam subiectum causat formam in se receptam, et ista falsa est: passio est actio illa, per quam subiectum causat formam, et unio, per quam forma unit subiecto, sed ideo prima vera est, quia nihil ex parte praedicati afferet in recto, quod ex parte subiecti etiam afferatur in recto; et ideo secunda falsa est, quod praedicatum aliquid afferet in recto, quod non identificetur recto subiecti: quod ex parte subiecti, ubi haec vox ista passio solum explicat in recto actionem illam, non autem unio, sed haec in obliquo tantum afferetur.

7. Satisfactum est primae difficultati propositae; veniamus iam ergo ad secundam, quae rogabat, quare [illegible] disputant actio et passio. Respondeo, conceptus iste actio et conceptus iste passio inter se differunt, quemadmodum ratio communis superior, et inferior inter se distinguunt; nam actio est [illegible] superior latius patens, et vagans per plura inferiora, quam iste conceptus passio, qui quidem est ra-

inferior

inferiorum trahens formaliter conceptus actionis, seu participans rationem conceptus actionis; realiter autem conceptus iste secundo rationem actiatum continet: Probatur 1º: omnis passio est actio, non autem e contra, omnis actio est passio: ergo conceptus iste actio, est ratio superior latius patens, quam iste conceptus passio. Probatur antecedens actio, per quam Deus secundo producit Angelum, non est passio, licet vera actio sit: ergo omnis actio est passio. Quod autem omnis passio sit actio, constat ex definitione passionis, ubi passio dicitur contralis, per quam subiectum immanenter producit formam: ergo etc.

§. Colligitur 1º, quod iste conceptus actio, sive actio in communi distinguitur realiter inadaequate ab isto conceptu passio, sive a passione in communi, tamquam includens ab incluso reali, quia admittit rationem communis animalis inadaequate realiter distinguitur a ratione communis hominis, tamquam includens a realiter incluso. Probatur: est enim collectio inferiorum trahentium rationem conceptus actionis, formaliter in se claudit collectionem inferiorum trahentium rationem passionis. Colligitur 2º, quod passio in particulari distinguitur realiter ab actione, qua passio denominatur, sicut homo distinguitur realiter ab animali, quod dicitur homo. Probatur: est, quia a parte rei eadem processus entitas, qua denominat passio, est actio. Colligitur 3º, quod passio ut talis, seu denominatio passionis inadaequate realiter distinguitur ab actione, qua passio denominatur, tamquam includens binarium ab unitate realiter inclusa. Probatur: ita probo: Vocetis, passio ut talis, sicut etiam istud denominatio passionis, explicant in recto ... quod vox ista passio sive in recto sive in obliquo explicat, sed vox ista passio explicat in recto actionem, qua dicitur passio; et in obliquo explicat unionem eius subiecto recipiente, tamquam formam partialem, a qua actio illa denominat passio: ergo voces istae, passio ut talis, sicut etiam istud denominatio passionis, explicant in recto tum actionem illam, tum etiam illam unionem: ergo passio ut talis, est coniunctum ex unione illa, et actione, sed coniunctum ex unione, et actione illis est binarium inadaequate realiter distinctum ab actione, tamquam ab unitate in se realiter inclusa: ergo passio ut talis inadaequate realiter distinguitur ab actione, tamquam binarium ab unitate realiter inclusa.

Disputatio 3ª

de Motu

Caput 1um

Motus explicatur, et cum actione, passioneque comparatur.

1. Motus

1. Motus physicus, de quo in praesenti, duplex est, alius formalis, alius effectivus, primo de motu formali sermo erit, postmodum de effectivo. Motus formalis, sive mutatio formalis, ita explicatur a Philosopho: est actus entis in potentia, ut in potentia. Definitio haec, obscuritate laborat, potius explicatione; praenotandum est, quod motus formalis, de quo in praesenti, idem est etiam apud Philosophos atque transitus, qui a nobis physicus dicebatur, 1° Libro Physicorum, et exercetur per id, quod subiectum physice transit, de non habita forma ad formam habitam, quod nimirum verificatur, subiectum modo habet formam, et immediate antea exstitit privatum forma; itaque subiectum est illud, quod dicitur physice transire, seu formaliter moveri de uno statu, quem antea habebat, in alium statum, quem modo habet, videlicet de non habita forma ad formam habitam, cui quidem motui formali correspondet terminus a quo, et terminus ad quem, eorundem, quales supra diximus 1° Lib. Physicorum; terminus a quo, est privatio formae, sive id, quod affertur in recto a nomine privatio, videlicet carentia formae in subiecto apto, videlicet carentia formae, seu unionis, seu non forma, seu non unio. Terminus autem ad quem, est forma, et unio; ex dictis colligitur, mutationem formalem, de qua in praesenti, ita definiendam, ex Philosophi mente: Mutatio formalis, seu motus formalis, est transitus, per quem subiectum transit de non habendo formam ad formam habitam.

2. Rogabis 1°, quo ratione distinguatur motus iste formalis ab actione? Respondeo mutationem formalem adaequate realiter distingui ab actione. Probatur, quia motus iste formalis non dicit in suo conceptu formali actionem, neque est contra: ergo. Probatur antecedens 1a parte, quia in conceptu istius motus formalis solum affertur, quod subiectum modo habeat formam, et immediate antea privatum fuerit forma, sed in hoc non includitur essentialiter actio aliqua: ergo. Probatur minor, quia posita in instanti praesenti existentia subiecti, et formae, et unionis formae ad subiectum, et posita in instanti immediate ante existentia subiecti, et in eodem instanti posita ablata, seu forma, seu unione formae ad subiectum, formaliter et immediate ponitur, quod subiectum physice transeat de non habita forma ad formam habitam, sed in praedictis non affertur actio ista, ergo nulla actio est de conceptu formali huius motus formalis.

3. Rogabis 2°, an in conceptu istius motus formalis essentialiter passio afferatur? Respondeo negative. Probatur 1°, quia in conceptu istius motus non affertur essentialiter actio, ut supra dictum est, sed omnis passio est actio: ergo passio

n afferi essentialiter in se ep huiusmodi motus formalis. Pr 2° ; si supponamus Mgrum influere physice in unionem, per quam unitur ... 2do de facto denuo fit ..., dabitur hic motus formalis 2do v.g. et subiectum illud transeat de non habenda forma ... ad habendam formam ...; sed in isto casu nulla passio dabitur: ergo passio non est de conceptu formali istius motus formalis.

4. Motus effectivus, seu mutatio effectiva eadem est, atque nova productio formae in subiecto, seu illa productio formae intra subiectum, quae quidem productio sit nova, idest modo sit, et immediate antea non extiterit. Quare mutationem effectivam, seu motum effectivum, de quo in praesenti, ita definimus; est productio physica, per quam s° producitur forma intra subiectum. Unde a vocabulis his motus effectivus, seu mutatio effectiva unum explatur in recto, alterum in obliquo; in recto explatur productio physica formae intra subiectum, in obliquo autem explatur illud, a quo eiusdem productio extrinsece denominatur s°, seu nova, v.g. et quod immediate antea non extiterit eiusdem productio.

5. Petes an illa productio formae intra subiectum, quae in recto explatur, sit sola actio, per quam s° producitur forma, an actio sola, per quam producitur unio formae ad subiectum? Resp: ista productio neque est sola actio, per quam producitur forma, neque actio sola, per quam producitur unio formae ad subiectum, sed utraque actio indivisibiliter sumpta, ut coniuncta est utriusque actionis, quae quidem coniunctio dicitur denuo posita. Pr; motus effectivus, ut constat ex definitione, quam loco recitavimus adversus ..., est productio physica, per quam s° producitur forma intra subiectum: ergo est productio, per quam producitur, tamquam illud, quod est intra subiectum, idem, unio, quae quidem productio dicatur nova, seu denuo posita.

6. Probatur ... productio formae intra subiectum debet esse illa, qua prius posita formaliter, et immediate ponatur productio formae intra subiectum, seu quod forma producatur intra subiectum; sed neque prius posita actione, per quam producitur forma, formaliter, et immediate ponitur productio formae intra subiectum, seu quod forma producatur intra subiectum, neque prius posita actione, per quam producitur unio, formaliter, et immediate ponitur productio formae intra subiectum, seu quod forma producatur intra subiectum; ergo etc. Minoris s° pars pr; etiam si subiectum supponatur immediate ante existens, privatum quadam forma, et supponatur modo existens, si prius producitur modo forma extra

subiectum

Subiectum non ponitur formaliter, et immediate productio formae intra subiectum; Seu quod forma producatur intra subiectum, et tamen ponitur actio formae: ergo praecisse posita actione, per quam producitur forma, formaliter, et immediate ponitur, quod forma producatur intra subiectum; quod actio sola, per quam producitur forma, non est productio formae intra subiectum.

7. Minoris eiusdem partis probatur; nam etiam si supponatur subiectum existens, privatumque forma immediate antea, et modo existens, si praecisse modo producatur unio illa, et per impossibile modo non producatur forma, ponetur nova productio unionis, et non ponetur, quod forma denuo producatur intra subiectum: ergo non ponetur nova productio formae intra subiectum: ergo actio sola, per quam producitur unio, non est productio formae intra subiectum: ergo nova productio formae intra subiectum, est coniunctum ex utraque actione illa, tamen formae, quam unionis indivisibiliter sumptum, quod coniunctum dicatur novum, idest, denuo positum. Probatur 2a pars; nam si subiectum supponatur immediate antea existens, privatum quoque forma, et modo existens, praecisse posito denuo coniuncto ex utraque actione illa, ponitur formaliter, et immediate nova productio formae intra subiectum: ergo etc.

8. Rogabis 1o, quare coniunctum illud utriusque actionis dici debeat novum, seu denuo positum, an solum denominative denuo productum, v.g., ut sumpta denominatur ab aliqua eius parte denuo producta, an vero seu quidditative, ideo quod tam una, quam altera alius pars denuo posita sit? Respondeo non requiri determinate, quod tantum denominative est productio illa, seu coniunctum utriusque actionis sit denuo productum, neque requiri determinate, quod sit quidditative denuo productum, sed tantum quod dicatur denuo positum, sive denominative solum, sive quidditative. Probatur 1a haec; nam in conceptu mutationis effectivae, solum affertur nova productio formae intra subiectum, sed sive solum actio una denuo ponatur, et altera posita supponatur, ponitur nova productio formae intra subiectum, idest, novum coniunctum utriusque actionis; sive denuo ponatur, tam una, quam altera actio, ponitur nova productio formae intra subiectum: ergo neutrum illorum determinate requiritur.

9. Rogabis 2o, quidnam sit illud, a quo haec productio formae intra subiectum denominatur 1a, seu nova, et explicatur in obliquo ab istis vocibus, nova productio formae intra subiectum? Respondeo, coniunctum ex illa duplici actione denominari extrinsece novum, ideo quod immediate ante non extiterit eiusdem coniunctum actionum, consequenter quod denominatur a carentia sua immediate antea suo modo existente, carentia,

in qua

inque, loga utriusque actionis, hoc est, l. non actio, qua producatur forma, l. non actio qua producatur unio formae ad subiectum, quae quidem duae nationes physicae actionum afferunt distinctè denotatae per nomen unius nationis, quae dicit una carentia loga. et explicatur hac ratione, carentia coniuncta ex utraque actione.

Propterea hoc, ut coniunctum ex duplici actione, dicatur novum, sufficit quod verificetur modo est, et immediate antea non fuisse, seu ut verificetur, quod immediate antea non fuerit, sufficit, quod immediate antea aliqua pars coniuncti non fuerit; ergo ut coniunctum illud actionum, seu mutatio effectiva dicatur nova, sufficit quod una pars istius coniuncti, seu actio aliqua illarum immediate antea non fuerit, ergo illud, a quo illud coniunctum actionum, seu productio formae intra subiectum, denotatur nova, est carentia loga immediate suo modo praecedens, quae natura subdistinguitur, l. actionem unionis, l. actionem formae.

10. Rogabis 3º, an mutatio effectiva includat essentialiter actionem? Respondeo affirmative, nam ut supradictum est mutatio effectiva est coniunctum illius duplicis actionis denuo positum: ergo mutatio effectiva includit in se essentialiter actionem, quod si rursus petas quare differat effectiva mutatio ab actione? Respondeo differre mutationem effectivam in communi ab actione in communi, tamquam res inferior ab sua ratione superiori, non alteratur 2. et 3º differt ab alia l. Respondeo inquam omnis mutatio effectiva est actio, non autem omnis actio est mutatio effectiva, actio enim per quam producit Angelus, non est mutatio effectiva, denique in praesenti, cum tamen actio sit.

11. Itaque mutatio effectiva includit essentialiter conceptum actionis, sicut species claudit aliquam rationem genericam, deinde addit supra conceptum actionis, denotationem illam utriusque, a qua denotatur illa nova productio formae intra subiectum. Respondeo inquam ut entitas aliqua dicatur actio, propositum est, quod immediate antea non fuerit, at vero ut entitas aliqua denotetur mutatio effectiva, oportet sed quod immediate antea non fuerit, contextusque requirit quod denotetur nova, sive denuo producta in rerum natura.

12. Rogabis denique an mutatio effectiva dicat in suo conceptu essentiali passionem? Respondeo, motus effectivus, neque quatenus talis dicitur in suo conceptu passionem, neque econtra, passio dicit in suo conceptu, quod quod dicit motus

effectivus

effectivus ut talis. Prima 2ae partis; nam motus effectivus, ergo ut talis, solum dicit, quod sit productio formae intra subiectum denuo posita; sed in isto conceptu non affert essaliter, quod aliqua illarum actionum physice fluat a subiecto recipiente formam: ergo non dicit in suo conceptu essali passionem. 2a 2ae partis probatur; nam passio, ergo ut talis, solum dicit in suo conceptu esse productionem physicam per quam subiectum immanenter producit formam, in quo conceptu non affert, quod eiusdem productio dicatur nova, postquam enim ab aeterno dari passio, sed in conceptu motus effectivi ut talis essaliter affert, quod productio formae intra subiectum, sit denuo posita, ita quod immediate antea non fuerit: ergo passio, ut ergo ut talis dicitur in suo conceptu motum effectivum ut talem. Cap. 2um, Ulterius dividitur motus.

Cap. 2um.

Ulterius Dividitur motus.

1. Praeterea dividitur motus effectivus in instantaneum, et successivum, sed stat merito difficultas, quare motus aliquis effectivus dici possit instaneus, nam omnis motus effectivus est nova productio formae intra subiectum, et in ratione talis non solum dicit productionem formae intra subiectum, sed etiam illud per quod nova denominatur, videlicet, quod immediate antea non fuerit: ergo motus effectivus in ratione talis, dicit productionem praesentem, et carentiam ipsius productionis immediate praecedentem: ergo motus successivus in ratione talis dicit aliquid successivum exercitum in duplici instanti, et constans ex carentia productionis immediate praecedente, et productione ipsa modo existente, sed totum hoc nequit dari in unico instanti: ergo motus effectivus ut talis nequit exerceri in unico instanti: ergo nequit esse instantaneus. Ans. probatur 1o, quia productio, et non productio nequeunt dari simul in unico instanti, sed motus effectivus in ratione talis constituitur per productionem, et non productionem: ergo motus effectivus ut talis nequeunt dari in unico instanti. 2o probatur: quia motus effectivus ut talis, seu denominatio motus effectivi, dicit essaliter, quod modo exstat productio formae intra subiectum, et ipsa productio immediate antea non extiterit: ergo petit exerceri in duplici instanti: ergo totum, quod constituit motum effectivum in ratione talis, dari potest in unico instanti.

2. Pro

2. Pro cuius solutione advertendum est hic esse sermonem de motu effectivo ut tali; itaque motus effectivus ut talis dividatur in instantaneum, et successivum; nam optime probatur 5 ante, motum effectivum ut talis nequit exerceri, neque dari in unico instanti, itaque omnia solutiva motus effectivi ut talis, seu denominationis motus effectivi, sed dari possint in unico instanti, solum quod loquimur de illo, quod denominat motum effectivum, hoc est, solum loquimur de productione illa, quae denominat motum effectivum, et in hoc sensu dicimus motum effectivum alium esse instantaneum, alium successivum; motus effectivus instantaneus est nova productio formae intra subiectum, quae quidem productio non tota successive per partem, sed tota simul in eodem instanti existit. Motus effectivus successivus est nova productio formae intra subiectum, quae quidem non tota simul in eodem instanti exit, sed in diversis, nunc secundum unam, mox secundum aliam partem. Exemplum sit nova productio, per quam anima rationalis intra materiam producitur, est motus instantaneus, quia est productio nova formae intra subiectum, quae tota simul, et non per successionem tamen existit. At vero productio caloris ut 6, quae de facto successive producitur in ligno, dicitur motus successivus, quia prius producitur in ligno calor ut unum, postea ut duo etc.

3. Rogabis 1°; an productio formae intra subiectum denotet motum effectivum per intrinsecam denominationem, an vero per extrinsecam. Resp.: productio formae intra subiectum denominat motum effectivum per denominationem sibi partim intrinsecam, et partim extrinsecam, hoc est, partim a sua entitate, quae est productio formae intra subiectum, et partim ab illo extra, per quod nova denominatur. Probatur: ista productio animae rationalis intra materiam de facto dicitur motus effectivus saltem partialiter ab eo, per quod nova productio denominatur, sed denominatur nova saltem partialiter ab aliquo sibi extrinseco; ergo denominat motum effectivum saltem partialiter ab aliquo sibi extrinseco. Minor probatur; ista productio illa denominatur nova saltem partialiter ex eo, quod ipsa immediate antea non extiterit, sed quod immediate antea non extiterit, extrinsecum est ipsi productioni; ergo productio illa denominat nova saltem partialiter ab aliquo sibi extrinseco.

4. Rogabis 2°, an motus successivus, et instantaneus essentialiter differant. Dubium est, quia motus successivus, et instantaneus, possunt essentialiter differre, et non ex conceptu motus successivi, et instantanei, ex aliis tamen capitibus; productio n. per quam in manu calor

intensus

intensus successive producit, essaliter differt a productione, qua realis ardor
intra manum producitur, quoniam sunt actiones trahentes ad res essaliter diversas,
sicut ethos dubitatione, qui in unus motus successivus essaliter differre
posit ab altero motu successivo, et similiter unus motus instaneus ab
altero motu instaneo; quoniam motus successivus, quo calor intensus in
manum producitur, est essaliter diversus a motu successivo, quo frigidas in-
tensa in manum producitur, et motus instaneus, quo ardor realis intra manum
producitur, est essaliter diversus a motu instaneo, quo ardor qui intra manum pro-
ducitur, qui quidem diversus motus provenit ex eo, quod eiusdem productionem
habent terminos essaliter diversos.

5. Quo supposito reor 1°, quod una productio de-
nominetur motus successivus, et altera denominetur motus instaneus non arguit
essalem diversitatem in productionibus, seu subiectis denominatis. Unde plane colligitur
quod opus non est, quod motus successivus, seu illud, quod denominat motus successivus
essaliter differat a motu instaneo, seu ab illo, quod denominat motus insta-
neus. Probatur 1°, eadem productio, qua producit successive calor intensus in ma-
nu, vel in alio subiecto, potest fieri instanee, sicut ab ipso dicta xix: ergo eadem produc-
tio potest modo denominari motus successivus, et modo denominari motus instaneus, ergo
quod productio denominetur motus instaneus, vel successivus non arguit essalem diver-
sitatem in subiecto denominato. Reor 2°, motus successivus, qua talis essaliter dif-
fert a motu instaneo, qua tali, seu quod idem, denominatio motus successivi essa-
liter differt a denominatione motus instanei. Probatur 1°, denominatio motus suc-
cessivi essaliter dicit, quod una pars illius, quae denominat motus successivus incipi-
at esse, quando alia pars exerat, et quod nec immediate post exerat: ergo dicit es-
saliter positionem partis unius in 1° instanti, et negationem partis alterius
pro eodem instanti; sed denominatio motus instanei non dicit essaliter livis di
successionem exercitam in subiecto, quod dicit motus effectivus: ergo eius denominationes
essaliter differunt inter se.

6. Rursus motus effectivus trahit ad triplicem
motus specialem, quibus hic non dividit, alius est motus a negativo in positivum, alius a
positivo in negativum, alius denique positivum a positivo, quae diversas talis

dicit

dicitur a diversis terminis, a quibus, et ad quos eorundem motuum; motus a nativo in positivum, exercetur, quando aer v.g. transit a tenebroso in lucidum; motus a positivo in nativum, quod est e converso aer transit a lucido in tenebrosum. Motus a positivo in positivum exercetur, quando manus v.g. transit de frigida in calidam; sicut etiam exercetur, quando materia de facto transit, ab una forma substantiali, quam amittit, ad aliam formam substantialem, quam denuo acquirit.

7. Rogabis ad extremum; an motus gravium, et levium producatur a generante gravia, et levia. Thomistae fere omnes affirmant, docentque quod, motum illum, quo lapis deorsum vehitur, fieri a generante lapidem, et motum, quo ignis sursum petit, produci a generante ignem.

Reo 1°; motus quo lapis deorsum movetur non producitur immediate a generante creato lapidem; dixi creato; quoniam de increato dubium procedit, certum quippe est causam primam immediate producere, quidquid increatum immediate producit prout sic; non semper, quando movetur lapis deorsum, agens creatum quod genuit lapidem, non est in rerum natura, causa enim existens nequit immediate producere aliquem effectum; ergo motus ille, quo lapis deorsum petit, non producitur immediate a generante lapidem. Reo 2°; motus ille mediate producitur a generante lapidem. Probatur; motus ille immediate producitur a lapide ergo mediate producitur a generante lapidem. Patet consequentia, nam illa est causa mediata effectus alicuius, quae immediate causat causam eiusdem effectus; sed generans lapidem immediate producit lapidem, qui causa est illius motus; ergo generans lapidem mediate producit motum lapidis. Cap. 3 de varietate motus.

Cap. 3.

de varietate motus.

1. Varietas motus effectivi, est mutua pugna physica, quae exercetur inter productionem unius qualitatis in subiecto, et productionem alterius qualitatis contrariae in eodem subiecto. Quoniam actiones, quibus producuntur formae contrariae inter se opponuntur, quia ipsae formae pugnant inter se, productio enim caloris intensi in subiecto et productio frigiditatis intensae in eodem subiecto, ideo pugnant ad invicem; quia calor intensus, et frigiditas intensa pugnant ad invicem. De varietate huius motus agitur a Philosophis in libris de generatione et corruptione,

sive

sive de orte, et interiori, quæ de hujusdi tractatione modo duximus supersedendum.

2. Itaque solum hic à Doctoribus excitatur difficultas quædam de motu locali, an videlicet eadem res de facto moveri possit simul duplici motu contrario, vg. inducens simul partes oppositas, videlicet Orientem, et Occidentem versus? Resolo; Entitas quæ de facto potest naturaliter occupare plura loca, et inter se distantia Angelus vg., et anima rationalis potest simul moveri duplici motu locali contrario, uno versus Occidentem, vg., et alter versus Orientem. Probatur; nulla est difficultas in eo, quod una res simul moveatur duplici motu locali contrario, præveniens ex eo, quod si la res movere acquireret simul duplices locos, et inter se distantes, sed hæc difficultas nulla est in entitate, quæ simul occupare potest duplices locos inter se distantes; ergo entitas quæ potest occupare duplices locos potest simul moveri duplici motu locali contrario.

3. Probatur 2º ab experientia; anima rationalis potest tota est in manu dextra, et tota simul est in manu sinistra: Sed tunc si quando aliquis simul moveat manus dextram Orientem versus, et sinistram Occidentem versus, anima illius movebitur simul duplici motu locali contrario; sed vir de facto naturaliter potest eo modo manus movere, de facto quod sæpe movet; ergo anima rationalis potest naturaliter simul moveri duplici motu locali contrario. Constat, quod in ista experientia nulla difficultas relucet explanda, quoniam non est maior difficultas, quod anima rationalis simul naturaliter acquirat plura loca inter se distantia, quam in eo, quod simul sit pluribus in locis distantibus; sed anima rationalis naturaliter simul occupat plura loca distantia; ergo naturaliter potest simul acquirere plura loca distantia.

4. Resolo 2º; entitas, quæ nequit naturaliter occupare simul duplices locos, vg. corpus physicum, nequit naturaliter moveri simul duplici motu contrario. Probatur 2º; nam si moveri simul posset duplici motu locali contrario in Orientem, vg. et in Occidentem, acquireret naturaliter duplices simul locos, sed nequit ea res, de qua loquimur naturaliter acquirere duplices simul locos; ergo. Maior est certa; minor etiam, nam ea res, quæ nequit simul naturaliter duplices locos occupare, nequit naturaliter acquirere simul duplices locos. Dices, si vir navi deferatur, et navis Orientem versus tendat, nihilominus poterit vir se movere à rostro in puppim navis, idem, Occidentem versus, ecce tunc vir naturaliter movebitur simul duplici motu locali contrario

9ᵃ xio in Orient, impulsu navis in Occidente ꝑprio impulsu. Ohic diffali fale occurret. Reorgil in illo casu minime movendy sal duplici modu. 9ᵃ xio, I. qd Dux a Poutre in puppi conat se movere impetu intens. ori igm navis ipsa movet, I. impetu remissiori, I. æque intenso, I. æque intenso i sit intensiori. Prius tantumodo in Occidente movebit ꝑprio impulsu, quoniq eo plus accedet, si remissiori tantumodo, in Orient movebit, et minus velociter, qm navis, ob resistentiq, qua Dux navis impetui resistit, et conatur se in Occident movere; si æque intenso, prius in eodj loco intro manebit. Liber 6us Phicorum.

LIBER VI PHORV̄.

I. Dubiu é apud Phos, etiq Peripateticos, an liber iste sit Aristicus, qq plures enim existimant immerito tribui Phoi neg dabant ste fuisse quoniq in hoc libro plura de motu discutiunt, qq Phus alibi disputaverat. Nos aut nihil de mote in hoc loco vel textus disputabitur, ut quidem motu superiori libro usq di, et usq tractavenimq. Solu qd rst superest de movente lº sermo, sive de rexa 12 cap. 19. quid tractabit in methaphay de lº ente sermo redierit; quapropter gradu faciamus ad Libru septimu Phicq Auscultationis. Liber 7 Phicorum. Tractatus unicus de rerum initiis, ac desitionibus. Disp. 1ᵃ. V. mundus fuerit ab æterno?

LIB. VII. PHORV̄.

TRACT.⁹ VNICVS.

de reru initijs, ac desitionibus.

DISP.º Iᵃ.

V. Mundus fuerit ab Æterno?

1. Phus in hac parte egregie deceptus e, existimavit enim mundum ab aeterno fuisse, et rog subdit, quoniam Deus operat ex necesitate rei, quia n. potuit p[er] infinitum tempus abstinere ab isto[?] mundo. Probat ergo, quia causa, quae naturalis seu ex necesitate rei operat, quandocunque expectatur ad operandum, operat, s. Deus operat ex necesitate rei, semper quod fuit expeditus ad operandum: ergo semper operatus e, ergo n. potuit cessare ab operando. Displicet Phus in dicto, et magis in fine dicti, debuit enim scire Deum O. M. Max. esse causam om[n]ium perfectissimam in operando ad extra, et in modo operandi, contra quod n. esse causam naturalem, s. liberam in producendis creaturis. Contra optime opinatus e Alexandrinus [illegible], et cu[m] eo tota fere Graecia, Anaxagoras, Democritus, Pythagoras, Plato, Copernicus[?], Plinius, et alij.

2. Ex nativa fide sancta e, quod V. d. mundus hic n. fuerit ab aeterno. Testatur veras[?] ista Sacra Scriptura ubi incipit. In principio creavit Deus caelum, et terram. Videamus quibus fundamentis Phus sibi persuasit mundum ab aeterno extitisse, et eorum solutione veras Chatholica maneat in Russia[?], arguit 1°, si motus aliquando fuit nulla fenus[?], ideo n. fuit, et caepit aliquando esse, 1. movens caepit esse, 2. n.; si movens caepit, ubi quid per motum caepit esse, et cond., qui dicebat 1° motus n. fuit 1°, si movens n. incaepit esse, s. semper fuit, absurdum e, quod propter infinitum tempus cessaverit a motu, quoniam nulla posset assignari ratio propter quam modo incaeperit motus, et n. antea. Nego si movens, id e Deus Opt. ab aeterno fuisse, itaque ab aeterno extiterit, et infinitum tempus sine operatione aliqua ad extra, in quo nil absurdi e, 1o. si petas, cur Deus in initio huius mundi operari caeperit, et n. antea, nulla e alia quaerenda ratio propter Dei libitum, e enim proprium agentis liberi, q. in operando possit eo pro suo velle[?], itaque ideo tunc Deus operatus e, et n. antea, quia ita libere voluit.

3. Arguit 2° Phus. Tempus fuit aeternum: ergo e motus. Probans, quia si tempus incaepit; ergo antea n. fuit, ergo fuit

antea

antea (idest, fuit, istud quod signatur per ly antea), scilicet quod signatur per ly antea, est tempus; ergo illud tempus fuit antequam inciperet tempus. Illud tempus aeternum fuit: Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem, verum quod si per ly antea tempus aliquod signetur, non bene infertur: tempus incepit quod antea non fuit: sed solum infertur: tempus incepit quod non perstans. Ratio est, nam haec propositio antea non fuit tempus, aequivalet huic, prius quam inciperet tempus erat aliquod instans temporis quod vocatur antea, et in illo tempus non fuit, quae quidem propositio est falsa, minime quod infertur ex eo quod incepit tempus. Secundo vero propositio haec, (vel, c.), non fuit antea tempus aequivalebit huic, scilicet ante inceptionem temporis, nullum instans erat, quod antea vocari posset, in illo tempus non fuit, quod quidem verissimum est. Atque quomodo ex eo quod tempus incepit non infert absurdum, quod Philosophus inferre intendit.

Disputatio 2a

An Mundus potuerit ab aeterno esse quoad res permanentes?

Caput Primum

affirmativa sententia

1. Res permanens dicitur, ea cuius omnes suas partes simul existentes habet, successiva res dicitur ea, quae non habet omnes suas partes simul existentes, sed aliquas priores, et aliquas posteriores. Primi generis sunt Coelum, et elementa, Petrus, Bucephalus et c. Secundi generis sunt Coelestes motus, Unaquaeque de series generationum et c., cumque res, quibus constat mundus, scilicet sint permanentes scilicet successivae, oportet singulatim disputare, prius an mundus potuerit esse ab aeterno, quoad res permanentes, et posterius, an potuerit esse ab aeterno quoad res successivas, nam in 2o, maior videtur esse difficultas, quam in 1o.

2. Nostra conclusio sit: mundus hic potuit existere ab aeterno quoad res permanentes. Probatur 1o; Angelus potuit existere ab aeterno: ergo et c. Antecedens probatur, nam in eo nulla repugnantia datur scilicet contradictio: ergo Deus potuit ab aeterno creare Angelum. Probatur consequentia, quia divina potentia potest quod quidem non implicat

contradictionem

contradictionem. Confirmatur 1°: Deus ab aeterno habet potentiam expeditam ad creandum Angelum: ergo si voluisset, eum ab aeterno crearet. Consequentia patet, sicut voluntas libera, quae habet potentiam expeditam ad operandum, si velit, operabitur; quod autem Deus habuerit ab aeterno potentiam integram sibi, et expeditam ad creandum Angelum, manifestum est. Confirmatur 2°, apparitione satisfaciendo; Deus potest conservare Angelum, etiam in aeternum, et ipsum conservabit, ut fide divina constat: ergo etiam potuisset Angelum ab aeterno creare; neque ergo adversarii, quae disparitas est in eo, quam in 1°; nulla mihi difficultas videtur esse, neque illam adversarii inveniunt, neque invenire possunt.

3. Rogabis 1°, an 3° praecedens intelligendum sit. Respondeo negative. Respondeo nullam esse aliam rationem nisi quod Deus potuit concurrere, seu creare Angelum, qui quidem Angelus libere peccaret ab aeterno, itaque peccatum eius physice concurreret per Deum simul et per Angelum, in quo nullum invenire possum inconveniens, neque illa est ratio implicationis, neque contradictio, neque quod peccatum Deo tribueretur; neque sicut Deus potest in tempore concurrere cum Angelo ad peccatum, quin Deus sit causa moralis peccati, ita similiter potuit concurrere ab aeterno cum Angelo ad peccatum, quin Deo tribueretur peccatum tamquam causae morali. Rogabis 2°, an res permanens, Angelus v.g., qui de facto productus, potuit creari ab aeterno, per eandem actionem, qua modo creatur. Respondeo affirmative, quia eadem actio conservari, et indifferens est ut maiori, vel minori tempore duret; ergo eadem actio potuit fluere a Deo ab aeterno. Confirmatur, quia ipsa non petit tempus, sed durare; sicut aliquid durat per annum solum, cum in annos plures durare posset, quia illi est per accidens plus, vel minus durare. Confirmatur, eadem res in tempore v.g. idem equus, qui producebatur in tempore, potuit existere ab aeterno; ergo eadem actio individualis, qua producitur in tempore, potuit ab aeterno existere. Confirmatur neque enim actio plus petit incipere, quam equus. Confirmatur denique, quia sicut nullum repugnantiae dependentia est, ut hic equus de facto in tempore productus existerit ab aeterno, ita similiter nulla repugnantia est, ut haec actio, qua equus iste productus, a Deo fluxerit ab aeterno.

Cap. 24

Argumentorum Solutio.

1. Obiiciés 1°; si aliqua creatura duraret ab aeterno, esset

aeterna

esset æterna sicut Deus, implicat creaturam, sicut Deus æternam; ergo implicat creaturam ab æterno durare. Probatur maior, implicat creatura Deo æqualis in duratione; sed creatura, quæ esset æterna sicut Deus, esset æqualis Deo in duratione; ergo implicat creatura, quæ sit æterna sicut Deus. Confirmatur, si esset possibilis creatura æterna, esset immensa; implicat creatura immensa: ergo etc. Respondetur distinguendo maiorem, si aliqua creatura duraret ab æterno esset æterna sicut Deus, et esset æqualis Deo etc. maior in similitudine perfecta; non maiorem, aliquali, et imperfecta, quasi similitudine concedo maiorem. Similiter distinguenda est minor. Ad probationem minoris, distinguo maiorem; creatura illa esset æqualis Deo in duratione, quæ est proprium attributum Dei, nego maiorem; esset æqualis Deo in duratione, quæ proprie dicitur esse , concedo maiorem.

2. Explicatur solutio tradita, creatura illa æterna longe distaret a Deo, etiam si esset æterna, 1° quia Deus per se, et a se est æternus, at vero creatura illa per accidens et ab alio esset æterna; hoc est, Deus haberet æternam durationem a seipso, creatura illa duraret ab alio, idest, dependenter a Deo conservante. 2°; Deus ratione est æternus, idest, metaphysice necessario æternam duret, et coexistat omni tempori, et repugnat, si ponatur contrarium, quin æternam duratio, nec solum indeterminata, sed etiam indelebilis, ita, quod implicet contradictionem eius durationem tradi; creatura vero, quæ ab æterno duraret, non haberet durationem indelebilem, posset enim eius duratio deficere, consequenter quin esset ab æterno, itaque illa creatura contingenter ab æterno existeret, non ratione; solum quod haberet durationem infinitam, non intrabilem, unde creatura illa haberet durationem longe dissimilem ab æternitate divina, solum quod aliqualiter quasi similem in eo, quod sicut existentia Dei indeterminata est a parte ante, ita existentia illius creaturæ esset indeterminata a parte antea.

3. Unde restat creaturam illam non habituram æternitatem qualis est æternitas illa, quæ attributum est Divinum, etiam Deus est æternus ab æternitate sibi intrinseca, a sola, et existentia, quæ petit essentialiter æternam durare, et talis est, quæ metaphysice necessario æternam duret per seipsam, itaque implicet contradictionem ipsius existentiæ, eius durationem deficere, quam quidem qualitatem haberet creatura illa, quantumvis supponatur æternam durasset, nam contingenter durasset. Ad confirmationem similiter nego implicare creaturam, quæ sit immensa sicut Deus immensus est, hoc est, immensitate tali, qualis est immensitas, quæ proprium attributum Dei est, non vero immensitate, quæ proprie dicatur correspondentia spatio infinito cuicumque, si spatium daret, itaque Deus immensus est, non solum quatenus correspondet spatio infinito cuicumque

cuicunque, si forte daret; itaque impleret dictionem Deus non coexistere actu aliter cuicunque spatio possibili, si forte daretur; at vero creaturam, quae coexisteret spatio infinito si forte daretur, contingenter ipsi coexistit, non tamen metaphysica necessitate; nam creatura illa contingenter existit, posset que non existere. Unde fieret quod contingenter coexisteret spatio infinito, non autem necessario, etiamsi supponeretur spatium infinitum existens, quod quidem contingere posset, quia creatura illa non existeret, consequenter non coexisteret actualiter spatio infinito, etiamsi hoc supponeretur existens.

4. Obiicies: Nequit Deus destruere creaturam ab aeterno, ergo nequit Deus creaturam ab aeterno producere. Respondeo concedendo antecedens, et negando consequentiam. Ratio discriminis est, quia in primo involvit contradictionem, non autem in secundo. Contradictio quae in primo involvitur, haec est, omnis destructio rei, omnis destructio rei supponit essentialiter inquantum talis esse ipsius rei immediate praecedentem; nam solum dicitur destrui, quod immediate ante fuit; nam si destructio unius rei ab aeterno fuisset, ante destructionem supponeret esse alicuius rei praecedens, ergo supponeret existere praecedens totam aeternitatem: ergo supponeret res existens, ante totam aeternitatem, sed implicatorium est quod res existat ante totam aeternitatem; ergo implicatorium est quod destructio unius rei ab aeterno fuerit.

5. Instabis: in quolibet die aeternitatis potuit esse destructio eiusdem rei: ergo ab aeterno. Respondeo concedendo antecedens, et negando consequentiam, nam quilibet dies aeternitatis designetur, talis erit, quem immediate praecesserit alius dies, consequenter implicatorium non erit, quod in die quolibet aeternitatis designato potuerit esse destructio eiusdem rei: [illegible]. Instabis iterum; in omnibus diebus aeternitatis potuit esse destructio eiusdem rei: ergo ab aeterno. Probatur: nam omnes dies aeternitatis sunt tota aeternitas: ergo si in tota aeternitate potuit esse destructio eiusdem rei, ergo etc. Respondeo distinguendo maiorem; in omnibus diebus aeternitatis simul potuit esse destructio eiusdem rei, nego antecedens; in omnibus diebus aeternitatis collective potuit esse destructio eiusdem rei; [illegible] concedo antecedens. Distinguo similiter minorem, omnes dies aeternitatis collective sumpti sunt tota aeternitas, concedo; distributive sumpti, nego antecedens.

6. Replicabis: ergo in omnibus diebus aeternitatis divisive potest destrui eadem res; destruatur ergo in omnibus diebus aeternitatis divisive, siquidem potest,

sed si

5. Si destructa fuerit in omnibus diebus divisive, destructa fuerit die A et etiam destructa fuerit die B, et die C destructa, et sic de reliquis: quod destructa ab aeterno. Sed dico secundo communis, superius explicando ly divisive, ut occurrat plurimis paralogismis: quod in omnibus diebus aeternitatis divisive destrui possit eadem res divisive, in qua, divisione distributiva, et exclusiva; concedo copulatam divisive et divisive suppositionis logicae in oculo. Explico distinctionem, saepe saepius monuimus tropos istos, divisive, simul, dupliciter accipi posse, 1o, ita quod ly divisive supra divisionem divisivam, et exclusivam appellet, et ly simul supra simul tantum distributivam.

7. 2o, itaque ly divisive denotet suppositionem logicam distributivam et ly simul denotet suppositionem logicam collectivam, quam sortiuntur termini affecti per ly simul, et per ly divisive. Exemplis res clarior fiet. Sit ergo, omnis homo divisive cucurrit, duplex sensus, quoad ly divisive haberi poterit, 1o, itaque appellet supra divisionem distributivam, et exclusivam, in quo sensu, descensus ita fieri debet, Petrus cucurrit, et quod Petrus cucurrit, nullus alius homo cucurrit, et Paulus cucurrit, et quod Paulus cucurrit nullus alius homo cucurrit, et sic de reliquis. In quo sensu falsa erit propositio, immo seipsam falsificans. 2o itaque ly divisive cadat supra divisionem suppositionis logicae, hoc est, denotet suppositionem logicam distributivam, quam supponit terminus omnis homo, in quo sensu vera erit omni homine currente, descensus quod hic erit, hic homo cucurrit, et ille homo cucurrit, et sic de reliquis.

8. Similiter ista propositio, omnis homo simul cucurrit, duplex sensus haberi potest, quoad ly simul, 1us, itaque ly simul appellet supra simultatem distributivam cuius sensus erit descensus sit Petrus cucurrit, et quod Petrus cucurrit, etiam Paulus cucurrit, et Franciscus cucurrit, et sic de reliquis, et quod Franciscus cucurrit, reliqui homines cucurrerunt etc, in quo sensu omnibus hominibus in eodem tempore currente vera erit. 2us sensus, itaque ly simul appellet supra suppositionem logicam, hoc est, denotet suppositionem collectivam, quam terminus omnis homo supponit, in quo sensu aequivalebit huic, multitudo omnis cucurrit hominis, et vera erit, si omnis homo curat in eodem tempore. Exemplo alio res adhuc erit clarior. Propositio ista, partes compositi cadunt compositum divisive, si ly divisive appellet supra divisionem distributivam, et exclusivam, erit falsa propositio, et implicans seipsam, nam aequivalebit huic, materia 1a cadat compositum, et quod materia cadat, neque forma cadat, neque forma cadat, neque unio cadat compositum, et forma cadat compositum, et quod

forma

fra caat oposity, neq ma, neq Vnio caat oposite, Et Vnio caat oposity, et q^do Vnio caat oposity, neq tra neq fra caat oposity. q^d quidsimplat tru, si v^o ly divise solu denotet supp^m loga distribu, quã supponit hus illa partes oposit, verax erit, Et equivalebit huic, ma caat oposity, et fra caat oposity, Et Vnio caat oposity.

9. Prob^a hec pp^o; p^tes oposit sul caant oposity, si ly sul solu denotet simultat obtivu temporis in chando, xoe cuius in eodē temp^re unaqueq pars caat, n aute sultaneitu supp^is logi, hoc e n denotet supp^m collectivu, quã trus partes supponit, verax erit, illiusq suf hicerit, ma caat oposity, Et q^do ma caat etiā fra caat, Et etiā vnio caat, Si ṽo ly sul denotet sultaneitu supp^s logi, hoc e denotet supp^m collecti^m, quã trus partes supponit, falsa oio erit, illiusq suf hiceret, io^d parts ist^s vel^t oposit caā [illegible] collectioni partiu oiu ipsiq oposit, q^do quidē oio falsu, Et implatoriy e, Vt satis Ostat ex dictis de caā aquat^e. Ex dictis colligit, q istetrus divise, sul, etiā cent equivocat^e sabcaant.

10. Veniamus ergo ad illā ppōm, p cuius explatione Et sil^s pp^s hec oia premisimus, pp^o hec erat: in oib^s dieb^s eternatis divise potuit ee destructio rei, que quidē Ocasa e andis, vbi Osulto n addi-divise potuit ee destructio rei, que quidē Ocasa e andis, vbi Osulto n addi-dimus trus divise, trus sumptis hac xoē, in oib^s dieb^s eternatis divise sumptis potuit ee destructio rei. Nec Videret trus divise appellare supra supp^m loga distribu Oxvitu sumptis superadditi s^d solu supra distrib^e obtivu, et Exclusivu, in quo su verax e, illiusq suf hicerit in die A potuit fieri destructio rei, itaq^e n etiā in oib^s reliquis eternatis dieb^s fuerit destructio rei. Et in die B potuit ee destructio rei, itaq^e n etiā in oib^s reliquis eternatis dieb^s fuerit destructio rei, Et in die C etc. Non aliter sumi debet hec pp^o, vt verax sit, amor, et odiu eiusdē obti divise pt Exere in vdate Dei. Cuius descensus hicerit, amor vnius obti pt Exere in inta Dei divisus ab odio eiusdē obti, hoc e, itaq^e n etiā in eodē tempore

in

in quo existit amor in instanti, existit odium eiusdem obiecti, et odium unius obiecti est exercendum in instanti diviso ab amore eiusdem obiecti, hoc est, itaque non in eodem tempore, in quo est odium unius obiecti in instanti, sit etiam amor eiusdem obiecti.

11. Replicabis denique: Deus potuit ab aeterno applicare ignem stupae, sed tunc ignis destruxisset ab aeterno stupam; ergo stupa potuit ab aeterno destrui; ergo ab aeterno destrui. Patet, concedendo maiorem, et negando minorem, ad est, neque e converso. Supponatur ignis applicatus stupae ab aeterno; stupa, et ignis supponuntur ab aeterno coexistisse; ergo supponitur per infinitum tempus coexistisse; ergo supponitur per infinitum tempus coexistisse; ergo supponitur Deus per infinitum tempus non praeexistisse concursum igni ad destruendam stupam; quinimo Deus non potuit ab aeterno concurrere cum igne ad destruendam stupam, quia non potuit concurrere ab aeterno ad destructionem stupae; nequit enim Deus concurrere ad id, quod implicat contradictionem, sed stupa destructa ab aeterno implicat contradictionem, ut constat ex dictis, neque supponitur stupa existisse ante totam aeternitatem; ergo nequit Deus concurrere ab aeterno ad stupae destructionem; ergo si semel supponatur ignis a Deo applicatus stupae, debere supponi per infinitum tempus coexistisse stupae, quin stupa, contra quod quin destrueret stupam.

Disputatio 3a

An Mundus potuerit ab aeterno existere quoad res successivas

Caput 1um

Disputationi respondet

1. Sit 1a conclusio: Series infinita, et successive fluens generationum potuit esse ab aeterno: Sic potuit fieri, si Deus ab aeterno crearet infinitos Angelos, cum successione, et ordine, itaque quilibet suae dilectionis

tantum

tamen finito tempore durabit, ince[illegible] aliquando, et aliquando finierit, seu ante quemlibet designatum, alius creatus fuerit a Deo. Et contra hunc etiam alius, imo etiam in infinitum Angeli creati fuerint a Deo sine ullo datur ejusdem serie Angelorum infinita, in qua non daretur aliquis Angelus creatus, qui esset primo productus ante reliquos Angelos [illegible] hec [illegible] potuit fieri ab aeterno; totaque [illegible] series potuit esse ab aeterno. Et ratio huius consistentiae est quia in eiusdem serie ab aeterno successive fluente nulla datur contradictio. Ut etiam constabit ex argumentorum solutione infra exhibenda.

2. Secundo potuit fieri quod Deus ab aeterno produxisset unum par hominum, Adamum, videlicet, et Evam, et ab illis in infinitum series producta fuisset filiorum sine ullo initio, itaque nullus assignari posset filius primo genitus, seu ante quemlibet filium esset alius progenitus. Contra clarum aliquod [illegible] quae supra diximus, [illegible] non potuit [illegible] infinita generationum ita esse ab aeterno, quod Deus ab aeterno unum par hominum produxisset, scilicet Adamum et Evam, et ab illis productum fuisse aliud determinatum par hominum, et ab hoc aliud determinatum par hominum. Et ratio est quia illud par hominum ab aeterno productum a Deo, seu productum [illegible] par hominum ab aeterno [illegible] dicatur ergo secundum illud par determinatum hominum ab aeterno existit, et coexistit ab aeterno primo parenti, ergo illud [illegible] par [illegible] ergo illae duae generationes non fuerunt factae successive una post aliam successione temporis; sed ambae simul [illegible] ab aeterno. Rursus [illegible] illud determinatum par hominum, seu productum fuit a secundo ab aeterno seu non? si non dicatur ergo [illegible] illud par ab aeterno existit, quod ab aeterno coexistit secundo, et primo; ergo tres illae generationes sub ab aeterno existentia, ergo non fuerunt factae successive una post aliam successione temporis, et sic de reliquis omnibus generationibus poterit [illegible] in infinitum. Si vero dicatur quod [illegible] par hominum non fuit ab

aeterno

aeterno produci a Deo, sed in tempore, quo interfuerint generationes, Et generationes hodie factae non sunt infinitae generationes successive fluentes successione temporis, quod tota illa series generationum esset infinita. Consequens manifestum, nam a generatione 2.a usque ad hodiernam sunt finitae tantum generationes: et ante 2.am generationem tantum datur 1.a pars hominum.

3. Sit 2.a conclusio: ab aeterno potuit Deus movere successive per infinitas caelorum girationes, quae constituerant infinitos dies et infinitas noctes, itaque ante quemlibet diem designatum praecessisset nox, immo et infiniti dies, infinitaeque noctes praecessissent, et ante quamlibet noctem designatam dies praecessisset, immo et infiniti dies, infinitaeque noctes. Conclusio haec patet ex eo, quod nulla implicatio apparatur in eo sit. Et 2.o apparet satisfactione desumpta ex aeternitate a parte post. Possent enim infinitae caelorum gyrationes successive fluxu perpetuo aeternitatis futurae, quae constituant infinitos dies, et infinitas noctes in aeternum futuras, itaque quilibet dies designetur, post illum succedat nox, immo et infinitae noctes, infinitique dies succedant, et post quamlibet noctem designatam superesset dies futurus, immo et infiniti dies et infinitae noctes superessent futurae, quin deveniretur ad ultimam diem, aut ultimam noctem; quod similiter non implicat, quod ab aeterno fluxissent infinitae caelorum gyrationes constituentes dies infinitos, infinitasque noctes, ceteraque, quae supra designata sunt.

CAP. 23.

Obiectionibus satisfit.

1. Obicies 1.o contra superiores assertiones, in quibus docuimus potuisse a Deo produci ab aeterno unam partem hominum determinatam, in quo immediate per totam aeternitatem producti fuissent infiniti filii, inter quos non daretur aliqua generatio 1.a tempore, et ante tempora reliquas omnes. Obicies, inquam, 1.o, omnes

ho

hoc prius tempore concipit, quam nascit, ergo aliqui homines, quos ab aeterno dicimus esse productos, prius tempore concepti fuissent quam nati, ergo conceptus tempore praecessissent nativitatem; ergo nativitates illorum hominum non fuissent ab aeterno; neque enim ab aeterno fuit id quod praecessit tempore aliquid aliud. Patet ergo illud partum a Deo productum ab aeterno non prius esset conceptum, quam natum; si ab aeterno erant quin conceptus esset ex aliqua muliere, sic loquar, deinde tota series filiorum productorum immediate ab isto primo partu hominum, quilibet filius designetur prius incipiebat, quam nasceretur, in quo nullum est inconveniens, nam quilibet filius illius seriei designetur, incipiebat esse in tempore, et in tempore desinebat esse.

2. Instabitis; ergo tota collectio conceptuum tempore fuit prior tota collectione nativitatum; ergo neutra collectio fuit ab aeterno. Probatur consequentia, nam collectio nativitatum esset tempore posterior collectione conceptuum, unde tota collectio nativitatum esset in ipso exordio in tempore, deinde tota collectio conceptuum nequit praecedere totam collectionem nativitatum nisi per unicum conceptum; alioquin filii prius essent concepti, quam aliqui nati esse, quod est contra suppositum; ergo etiam tota collectio conceptuum esset incipere in tempore. Negando consequentiam, esset enim tota collectio conceptuum ab aeterno, et tota collectio nativitatum ab aeterno, itaque in infinitum, in filiis conceptus essent alii aliis immediati ab aeterno.

3. Quomodo nasci possit illa consequentia. Ut nasci debeat manifestum erit, si advertitis ita in adversarios retorqueatur ex aeternitate a parte post hac ratione: possessunt infiniti generationes in aeternum successive fundari, ergo tota collectio conceptuum erit tempore prior tota collectione nativitatum; ergo tota collectio conceptuum deficiet in tempore, quod finita erit; ergo etiam tota collectio nativitatum finita erit, patet consequentia, nam si series illa incipiat inclusive a conceptu generationis hodiernae numerus conceptuum excedet numerum nativitatum per unum tantum conceptum videlicet hodiernum, si vero incipiat ab ortu

hodierno

hodierno inclusive, tota collectio orbium excedet collectionem deceptionum; si vero finitum tantum, ut a t hodiernum; ergo tota collectio orbium finitum tantum excedet collectionem deceptionum, si tota collectio orbium erit tempore posterior tota collectione deceptionum; ergo tota collectio deceptionum finita erit; ergo etiam collectio tota nativitatum finita erit, siquidem haec non excedet per infinitum collectionem deceptionum, sed per finitum tantum, quid ergo rebus? nativitas certe igitur illo loco et optime, sicut an nobis natura in sili finita circa aeternitatem a parte ante, et propter eandem rationem.

4. Obies 2°; si possibilis esset successio illa infinita, daretur in illa serie 1a generatio, et ultima, implicat in serie infinita generationum successiva, dari 1a, et ultima generatio, ergo etiam illa series infinita generationum implicat. Maior probatur, nam 1° illud parentum a Deo productum ab aeterno esset 1a generatio, et hodierna generatio esset ultima, ergo etc. Respondeo distinguendo maiorem quoad 1am partem, 2a enim pars vera est, daretur in illa serie 1a generatio, quae 1a esset prioritate temporis, nego maiorem, quae 1a esset prioritate originis, concedo maiorem. Itaque si 1um illud par hominum a Deo productum ab aeterno comparetur cum tota collectione illa filiorum, esset prius prioritate originis, seu causalitatis tota collectione filiorum, esset enim causa totius collectionis, non autem esset prius prioritate temporis collectione illa filiorum, quia nullum tempus in tota aeternitate praeterita designaretur, in quo solum illud 1um par hominum a Deo immediate productum existeret aliquis filius ab ipso genitus, et quidem cum quovis tempore in tota illa aeternitate praeterita designaretur, in quo praecessissent infiniti filii geniti, si vero illud 1um par hominum comparetur cum quolibet filio a se genito, esset illo prius tempore, et origine, nam quilibet filius designaretur esse incipiebat in tempore atque in tempore desinebat esse. Unde 1um illud par hominum esset prius tempore, et origine omnibus filiis collectionis illius distributive sumptis; non autem esset prius tempore omnibus collective sumptis, sed tantum origine.

5. Obies 3°

5. Obies 3° : in tota illa collectione generationum, quae exstitere ab aeterno, generationes istius collectionis aliquae extiterunt ab aeterno. Resp. concedendo antecedens, et negando consequens; neque enim bene valet, quia hoc devenit par a collectione distributive sumpta ad collectionem in qua bene valet in omni genere praedicatorum, quae praedicata quae dicuntur de collectione, quae debent collectioni indistincte sumptae, non tamen partibus eiusdem collectionis seorsim sumptis competunt. Patet hoc uno, et altero exemplo. 1°: septem dies durarunt integram hebdomadam, neque tamen aliquis septem dierum duravit integram hebdomadam. 2° possunt in infinitum generationes in aeternum succesive fluxere, dato quod Deus velle succesive producere in infinitum omnes generationes, verum erit quod tota illa collectio generationum in aeternum duravit, et tamen falsum erit, quod aliqua generatio illius collectionis in aeternum duravit.

6. Obies 4° adversus id, in qua statuimus esse possibilem motum temporis ab aeterno succesivum; si daretur motus ab aeterno succesivus, sub destrueret et produceret, implicat vero sub produci ac destrui, ergo implicat motus ab aeterno succesivus. Probo maiorem: motus ille ab aeterno producebatur, et a se tamen destruebatur; ergo etc. Antecedens 1° pars vera est, quia sic ita supponi necesse est, ut motus ille ab aeterno fluat. 2° pars probatur, quia produci motus iste non esset antiquius quam destrui, neque enim ulla pars illius motus designaretur, quae non supponeret destructam aliam partem; ergo etc.

7. Resp. distinguendo maiorem; si daretur motus ab aeterno succesivus, sub destrueret et produceret, secundum easdem omnino partes non maiorem, secundum diversas partes concedo maiorem. Similiter distinguendo minorem; implicat vero sub destrui ac produci secundum easdem omnino partes, concedo minorem, secundum diversas partes, nego minorem; itaque ille motus secundum plures sui partes succesive produceretur, et secundum easdem succesive destrueretur ab aeterno;

haud

haud, itaque unaquaeque pars pro eodem tempore destrueretur, ac produceretur, sed pro diversis temporibus, quod certe contingit in ente quolibet successivo, in eodem enim tempore, quo fuit hora destructa successive, et producitur successive, una pars horae destruitur, statim 2a pars producitur, et haec destructa, ubi 3a pars producitur.

8. Obiicies 5o: si Sol motus fuisset ab aeterno in orbem, vel produxisset lucem ab aeterno in hoc emisferio solum, vel in altero solum, vel in utroque, vel in neutro; quodlibet quod dicatur implicat; ergo. Patet minor, quod Sol ab aeterno produxisset lucem in hoc emisferio, et ab aeterno produxisset lucem in hoc emisferio, et ab aeterno produxisset lucem in altero emisferio, in quo nullum est inconveniens, quod non produxisset lucem semper, idem, sine intermissione in hoc emisferio, neque semper, idem, sine intermissione produxisset lucem in altero emisferio, sed alternatim in utroque ab aeterno, itaque nullum tempus designari posset, in quo Sol emisferium utrumque illuminaret, nulla quoque illuminatio huius emisferii, designari posset, quam non praecessisset illuminatio alterius emisferii. Et nulla illuminatio alterius emisferii designari posset, quam non praecessisset illuminatio huius emisferii, et sic ab aeterno.

9. Obiicies 6o: aeternitas est tota simul; ergo non possunt praeteritis esse priores et posteriores motus ab aeterno successive. Patet distinguendo antecedens, aeternitas sumpta pro intrinseco attributo Dei, est tota simul, concedo antecedens, aeternitas sumpta pro tempore infinito, vel pro infinita serie durationum, per quas res creata durat, est tota simul, nego antecedens. Explicatur distinctio: aeternitas sumitur dupliciter, primo pro attributo aeternitatis ipsi Deo intrinseco, per quod Deus dicitur ab intrinseco, et essentialiter aeternus, quo quidem aeternitas est ipsa entitas divina, talis ab intrinseco sua essentia quae petit aeternum durare, et quae metaphysice necessario semper duret, numquam quae desinat, et coexistat cuicumque aliquo, quod supponatur extra Deum existere. Et propterea aeternitas in acceptione ista non habet partes, et partes successivas et fluentes, sed erit tota simul Deo competens, et ab aeterno existens, quippe quae

nihil est

nihil est aliud, quam ipse Deus. 2°, aeternitas sumi potest pro aeternitate creata, hoc est, pro infinita serie durationum, per quas entia creata durant, in quo sensu aeternitas habet tota simul existens; neque fuit, aut erit tota simul; sed partes habet, et partes successive fluentes. Omittimus in praesenti referre argumenta non nulla, quae Arriaga ... contra motum absolute successivum, quia non sunt eadem prorsus cum illis, quae supra proposuimus ab eodem Auctore desumpta, circa possibilitatem instantium specierum, se se in infinitum excedentium in perfectione, propter quod ibi soluta maneant a nobis, unde facile adaptabit quisque solutiones illas argumentis instantaneis, pro presenti modo.

Disp.o 4a.

de terminis durationis, parvitatis, et magnitudinis rerum.

1. In re qualibet, saltem permanenti, quae in tempore incipit esse, in tempore que desinit, potest eius inceptio, desitioque dupliciter considerari. Primus modus incipiendi est per instans intrinsecum, vocatur que inceptio rei per primum sui esse, quod videlicet, rem primo esse, verificetur quae modo esse, et immediate antea non fuit. Secundus modus incipiendi est per instans extrinsecum, qui quidem modus dicitur inceptio rei per ultimum sui non esse, in eo videlicet instanti, in quo verificatur, modo non esse, et immediate post erit. Similiter res eadem dupliciter desinit esse, 1° per instans intrinsecum appellatur que desitio rei, per ultimum sui esse, quod videlicet verificatur, modo res esse, et immediate post non erit. 2° desinit res per instans extrinsecum, appellatur que hic modus desinendi desitio rei per primum sui non esse, videlicet in illo instanti, quod verum est; modo non esse, et immediate antea fuit.

Rogabis

2. Rogabis, an utraque mensura incipiendi desinendi competere possit rei creatae de facto tam permanenti, quam successivae? Respondeo 1° rei permanenti de facto creatae competere aliquando utramque mensuram incipiendi, ac desinendi. Probatur 1°; in instanti immediate ante procreationem rei illius, verum est, modo non est equus, et immediate post erit et in instanti, quo primo est equus, verum est, modo est equus, et immediate ~~post non erit~~ antea non fuit; ergo competit equo utraque mensura incipiendi. Probatur 2°, in ultimo instanti, quo vivit equus, verum est modo est equus, et immediate post non erit. Denique in primo instanti, in quo non est equus, sive quando moritur equus, verum est modo non est equus, et immediate antea fuit, ergo competit equo utraque mensura desinendi. Similiter in creatione primi Angeli philosophari potest, et in desitione Angeli casu quo Deus cessaret a conservatione Angeli, ut cessare potest.

3. Respondeo 2°, si sermo sit de rebus successivis, priusquam satisfieri possit difficultati positae, praenotandum est inter successivas res aliquas esse, quae proprie successivae sunt, constantque partibus, scilicet indivisibilibus, quae numquam simul existunt, sed itaque prius exstat aliqua pars, seu indivisibile, ac deinde aliud, quo adveniente statim perit illud indivisibile, et sic de reliquis, qualis est motus, tempus, aliae sunt res quae dicuntur successivae, non quia ipsae sint ex binis, et essentialiter successivae, sed quia dependent ab aliqua re, quae successiva est, qualis est motus effectivus localis, quidquid motus est actio illa, qua mobile prius quam de novo acquirit ubicationem in indivisibili B spatii, cum immediate antea fuerit in indivisibili A spatii, quae quidem actio dicitur motus, non quia ipsa sit res successiva ab intrinseco, sive formaliter motus localis, sed quia licet ipsa sit entitas permanens, dependet tamen ab extrinseco motu effectivo a re successiva, hoc est, ab eo, quod actio ipsa modo sit, et immediate antea non fuerit, sed actio illa ex vi cuius prius acquirebat ubicationem in indivisibili A spatii

+ Hoc supposito

4. Hoc supposito, Reo dif. aliis positis; si sermo sit de successivate in 2° sensu, illo v. d. t. impproprio bius, res successiva convenire potest utrique modus incipiendi, ac desinendi. Pbr 1°: da Prius modo esse in indivisibili A spatij, et ipsum Prius extrinsece immediate sequenti instanti, in indivisibili B spatij, verum erit dicere, modo existit motus effectivus localis B Pri; et immediate post erit. Rursus da Prius existere ad indivisibile B spatij, et erit verum dicere modo est motus localis B Pri, et immediate ante non fuit. Prat in hoc instanti, quo Prius est in indivisibili B spatij, supponatur in instanti sequenti esse recursus ad indivisibile B spatij, verum est dicere, modo est motus effectivus localis B Pri, et immediate post non erit, ac deinde in illo instanti, quo Prius erat in indivisibili C spatij, verum erit dicere modo non est motus effectivus localis B Pri, et immediate ante fuit. Quod res successiva illius generis convenire potest utrique modus incipiendi ac desinendi, in quo nullus est in dicto utroque non motus effectivus, nec illud, quod ab intra sua essentia est entis successiva, sed illud quod ab extrinseco denotatur successivus ab aliquo, nimirum denotatione successiva, propter rex sensto, cum non requiratur quod existat forma, per quam denotatur successivus, ad hoc ut tale denotetur, imo potius requiratur quod hunc non sit existat, sed praeterit. Unde fit, quod posita illa actione, qua Prius acquirit denuo in illo casu ubicationem in indivisibili B spatij, ponatur motus effectivus, hoc est, ponatur illud, quod denotatur motus effectivus ab aliqua forma non existente, sed praeterita.

5. Reo denique; si sermo sit de entitate successiva in 1° sensu, sive de re proprie successiva, ipsi neuter modus incipiendi, neuterque modus desinendi proprie sumptus convenire potest, ratio est, non res eiusdem numquam est ab intra secundum se totam, sed solum in aliqua parte existit, v. d. t. secundum aliquid sui indivisibile, vel secundum aliquam sui

parte

partis, unde in 1.º instanti immediate ante totam horam integram, non erit verum dicere modo non est hora, et in instanti immediate sequenti erit talis, in quo verum est dicere 2.ª partis, neque in instanti immediate sequenti non exit hora secundum se totam, sed solum inadaequate, videlicet secundum aliquid sui.

6. Deinde quod datur 1.um instans intrinsecum horae, non est verum dicere modo est hora, et immediate ante non fuit, non in quo verum est dicere 1.ª partis, quia tunc existit hora secundum se totam, sed tantum secundum aliquid sui. Denique in ultimo instanti intrinseco horae, non est verum dicere dicere 1.ª partis, modo est hora, et immediate post non erit, neque in 1.º instanti horae extrinseco succedenti post totam horam integram verum erit dicere secundae partis, modo non est hora, et in instanti immediate ante fuit, ergo de 1.º ad ultimum neuter modus incipiendi, neuterque modus desinendi proprie sumptus convenit rei successivae proprie tali.

7. Bene tamen ipsi rei proprie successivae convenire potest uterque modus incipiendi, desinendique improprie sumptus per instans intrinsecum, sive videlicet inceptio, ac desitio non sumatur pro inceptione, ac desitione adaequata rei, sed tantum pro inadaequata. Hac ratione in 1.º instanti intrinseco horae verum erit dicere, modo inadaequate est hora, et immediate ante non, neque inadaequate fuit, et in ultimo instanti intrinseco horae verum erit dicere, modo inadaequate est hora, et immediate post, neque inadaequate erit. Denique ipsi rei proprie successivae convenire poterit uterque modus incipiendi, desinendique per instans extrinsecum improprie sumptus duplici ratione. 1.º, si inceptio, ac desitio rei tantum sumatur pro inceptione, ac desitione inadaequata rei, hac ratione in instanti immediate ante totam horam integram verum erit dicere, modo non est hora, neque inadaequate, et in instanti immediate sequenti inadaequate erit.

8. Similiter in instanti extrinseco immediate succedenti,

post

pars totius longitudinis, verum tunc dicere [illegible] in ordine [illegible] et inmediate ante [illegible] fuit. Quod si sit immediate post, ergo immediate ante [illegible] continuationis. Ergo [illegible] haec in instanti immediate ante [illegible] totius longitudinis, verum tunc dicere [illegible] consequens erit. Si vero in instanti hoc [illegible] immediate succedenti pars totius longitudinis, verum tunc dicere [illegible] et in immediate antecedenti fuit [illegible].

9. Superest explanandi tres partitates, terminos magnitudinis, tres partitates, alius externus, alius externus, [illegible] partis [illegible] extensio, [illegible] in qua [illegible] naturaliter conservari [illegible] per [illegible] in minori [illegible] quamcumque extensio minimum [illegible], [illegible] quantitas [illegible] et illa extensio in qua [illegible] requirit naturaliter conservari, sive maiori [illegible] appellatur [illegible] maximum quod non, tres [illegible] magnitudinis [illegible] [illegible], alius intrinsecus, alius extrinsecus, [illegible] magnitudinis appellatur maximum quod sic, et est illa extensio in qua [illegible] naturaliter conservari naturaliter [illegible] per [illegible] in maiori [illegible], plus [illegible] magnitudinis appellatur minimum quod non, et est illa extensio in qua [illegible] requirit naturaliter conservari, [illegible] in extensione minori immediate succedentibus.

10. Ut tamen [illegible] clarius intelligantur, supponamus exempli causa [illegible] B posse naturaliter conservari in extensione sex indivisibilium, et in extensione quinque tantum, et etiam in extensione quatuor tantum indivisibilium, non autem posse naturaliter conservari, in extensione trium tantum, neque in extensione duorum tantum indivisibilium, neque in unico indivisibili, neque in extensione septem indivisibilium, neque [illegible] maiori extensione; in isto casu extensio quatuor indivisibilium erit [illegible] intrinsecus partis [illegible] B seu minimum quod sic [illegible] in qua in extensione [illegible] naturaliter conservari,

et

animalis minori extensione, unde illa extensio quatuor indivisibilium dicitur minimum q. sic, quia est extensio minima omnium, in quibus forma B naturaliter conservari potest, hoc est, minima istarum extensionum, v.g. extensionis sex, et extensionis quinque, et extensionis quatuor indivisibilium, in quibus singulis extensionibus dicitur expresse debet forma posse naturaliter conservari. Extensio vero trium tantum indivisibilium, erit terminus extrinsecus parvitatis formae B, vocaliter quod maximum q. non, et ratio est quoniam extensio illa versus parvitatem est maxima harum extensionum, in quibus forma B nequit naturaliter conservari, id est, maxima istarum extensionum, v.g. extensionis trium tantum indivisibilium, et extensionis duorum tantum indivisibilium.

11. Deinde extensio sex indivisibilium erit terminus intrinsecus magnitudinis formae B, seu maximum q. sic, et appellatur ita quoniam in extensione illa potest naturaliter conservari forma B, et est extensio maxima omnium, in quibus naturaliter conservari potest, hoc est, maxima omnium istarum, v.g. extensionis sex indivisibilium, et extensionis quinque indivisibilium, et extensionis quatuor indivisibilium. Extensio autem septem indivisibilium erit terminus extrinsecus magnitudinis eiusdem formae B, seu minimum q. non. Dicitur vero minimum q. non magnitudinis, nam illa extensio versus magnitudinem est minima omnium extensionum, in quibus naturaliter nequit conservari forma B, est enim minima istarum, v.g. extensionis septem, et extensionis octo, et extensionis novem indivisibilium, et sic in infinitum. Denique extensio quinque indivisibilium erit medium inter utrumque terminum parvitatis et magnitudinis formae B, medium, inquam, inter maximum q. sic, et minimum q. sic, est enim extensio illa maior minima, in qua conservari potest forma B et minor maxima, in qua conservari potest.

FINIS LIBRI VII PHORV.